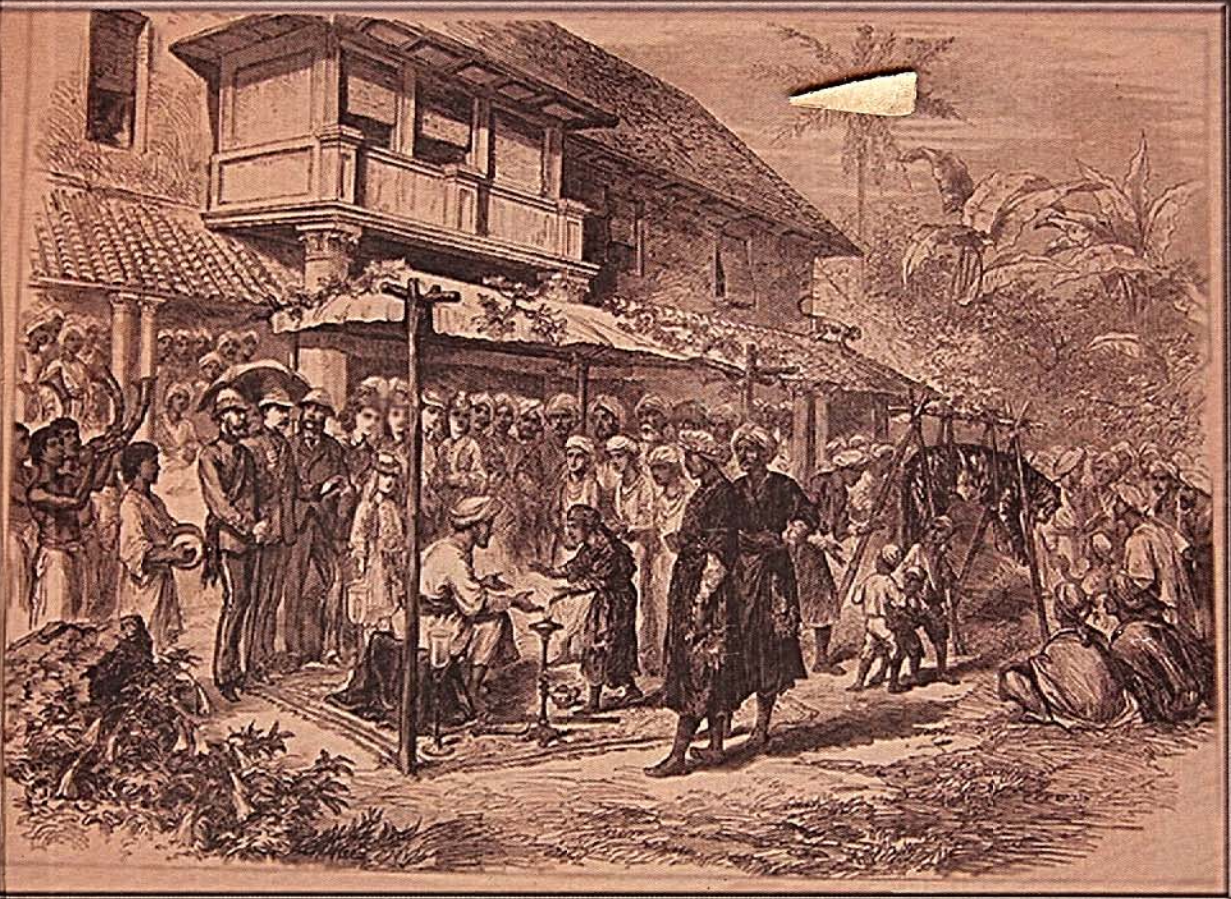

“ವಿರಾಜಪೇಟೆ ತಾಲೂಕಿನ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳು”

-ಡಾ. ಲಲಿತ ಕೆ.ಪಿ
(ರಶ್ಮಿ ನಂಜಪ್ಪ ಕಳ್ಳಿಚಂಡ)

ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರ

ಕರ್ನಾಟಕ ಕೊಡವ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ, ಮಡಿಕೇರಿ.

“ವಿರಾಜಪೇಟೆ ತಾಲೂಕಿನ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳ ಅಧ್ಯಯನ”

ಎಳೆದನವು

ಡಾ. ಲಲಿತ ಕೆ.ಪಿ. (ರಶ್ಮಿ ನಂಜಪ್ಪ ಕಳ್ಳಿಚಂಡ)

ಕರ್ನಾಟಕ ಕೊಡವ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ
ಮಡಿಕೇರಿ

VIRAJAPETE TALUKINA STHALANAMAGALA ADHYAYANA: Written by
Smt. Dr. Lalitha .K.P. (Rashmi Nanjappa Kallichanda), Published by the Karnataka
Kodava Sahithya Academy, Madikeri during 2015

ಕ್ರಯ : Rs. 175.00

Price : Rs. 175.00

ಎಲ್ಲಾ ಹಕ್ಕಿನ ಕಾತ್ ಬೆಚ್ಚಿತ್

All Rights reserved

ಪ್ರಕಟಣಾ ಸಮಿತಿ: ಶ್ರೀ ಬಿದ್ವಾಟಂಡ ಎಸ್. ತಮ್ಮಯ್ಯ (ಅಧ್ಯಕ್ಷ)

ಶ್ರೀಮತಿ ಮಂಗಲಾ ವೆಂ. ನಾಯಕ್ (ರಿಜಿಸ್ಟ್ರಾರ್)

ಶ್ರೀ ಮುಲ್ಲೇಂಗಡ ಬೇಬಿ ಚೋಂದಮ್ಮ

ಡಾ|| ಮೇಚಿರ ಸುಭಾಷ್ ನಾಣಯ್ಯ

ಡಾ. ತೀತಿರ ರೇಖಾ ವಸಂತ್

ಶ್ರೀಮತಿ ವಾಣಿ ಚಂಗುಮ್ಮಯ್ಯ

ಶ್ರೀ ಚೋವಂಡ ಎಸ್. ಬೋಪಯ್ಯ

ಬೋಲಿಪಡ್‌ತ್‌ನವು: ರಿಜಿಸ್ಟ್ರಾರ್, ಕನಾಟಕ ಕೊಡವ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ

ಸೌಟ್ ಭವನ, ಮ್ಯಾನ್ಸಾಕಾಂಪೌಂಡ್

ಮಡಿಕೇರಿ-571201, ಕೊಡಗು.

ದೂರವಾಣಿ: 0872-229074

ರಕ್ಷಿಪಾಳೆ ಎನ್ಯಾಸ: ಮೀಡಿಯಾ ಕೂರ್ಗ್

ಅಚ್ಚೆಕಾರ: ದಿಗಂತ ಮುದ್ರಣ ಲಿಮಿಟೆಡ್.

ಕೈಗಾರಿಕಾ ಪ್ರಾಂಗಣ, ಯೆರ್ಯಾಡಿ, ಮಂಗಳೂರು-575008

ದೂ: 0824-2216551, 2212551(ಫ್ಯಾಕ್ಸ್)

ಮೊ: +919686675271

ಈಮೇಲ್: digantha.ltd@gmail.com

ಮುಂಬೊಳ್ಳಾ

ಡಾ. ಲಲಿತ ಕೆ.ಪಿ. (ರಶ್ಮಿ ನಂಜಪ್ಪ ಕಳ್ಳಿಚಂಡ) ಕೊಡಗ್‌ಲೇ ಪುಟ್ಟಿ ಬೊಳಂದ ಕೊಡಗ್‌ರ ಮೂಲನಿವಾಸಿಯಾನ ಇಯಂಗ ಕಯಿಂಜ ಇರ್‌ವದ್ ಕಾಲತ್‌ಂಜಿ ಬೆಂಗಳೂರ್‌ಲ್ ನೆಲನಿಂದಿತ್. ಇಯಂಗ ಮಂಗಳೂರ್ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯತ್‌ಂಜಿ ಸ್ನಾತ್ತಕೋತ್ತರ ಪದವಿನ ಪಡಂದಿತ್. ಮೈಸೂರ್ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯತ್‌ಂಜಿ ಸ್ನಾತ್ತಕೋತ್ತರ ಪದವಿನ ಪೊನ್‌ರ ಪದಕ ಎಡತಂಡ್ ಪಡಂದಿತ್ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಅರ್ಹತಾ ಪರೀಕ್ಷೆ (NET) ಪಾಸ್ ಮಾಡಿತ್. ಮೈಸೂರ್ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯತ್‌ಂಜಿ ಡಾಕ್ಟರೇಟ್ ಪದವಿನೂ ಪಡಂದಂತ್.

ಮೂಲತ್‌ಲ್ ಸಂಶೋಧಕಿಯಾಯಿಶುಳ್ಳ ಇಯಂಗ ಕೊಡವ ಭಾಷೆ ಪಿಂಞ ಕೊಡಗರ ಬೋರೆಲ್ಲಾ ಬುಡಕಟ್ಟ್ ಭಾಷೆಯ ಕೊಡವ ಸಮುದಾಯ ಪಿಂಞ ಕೊಡಗ್‌ಲುಳ್ಳ ಬೋರೆಲ್ಲಾ ಸಮುದಾಯತ್‌ರ; ಒಟ್ಟಾರೆ ಇಡೀ ಕೊಡಗ್‌ರ ಸಂಸ್ಕೃತಿರ ವಿಷಯತ್‌ಲ್ ಏರಪುರ್‌ಡ್ ಪಿಂಞ ಅಭಿಮಾನತ್‌ಲ್ ರಾಜ್ಯ ಪಿಂಞ ರಾಷ್ಟ್ರಮಟ್ಟತ್ರ ಫೆರ್ತ್ ಸೆಮಿನಾರ್‌ಲ್ ಈ ವಿಚಾರಕ್ ಸಮೃದ್ಧಪಟ್ಟಂತ ಪ್ರಬಂಧತ್‌ನೆಲ್ಲಾ ಮಂಡನೆ ಮಾಡಿತ್. ರಾಜ್ಯ ಮಟ್ಟತ್‌ರ, ರಾಷ್ಟ್ರಮಟ್ಟತ್‌ರ ಜರ್ನಲ್‌ಲೆಲ್ಲಾ ಇಯಂಗಡ ಸಂಶೋಧನಾ ಎಳ್ತ್ ಎಲ್ಲಾ ಪ್ರಕಾಟ ಆಯಿತ್.

ಮಂಗಳೂರ್ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯತ್‌ರ ಕೊಡವ ಅಧ್ಯಯನ ಪೀಠಕ್ ಸಂಬಂಧಟ್ಟ ಕೊಡವ ಸ್ನಾತ್ತಕೋತ್ತರ (ಪಿ.ಜಿ. ಡಿಪ್ಲೋಮ) ಡಿಪ್ಲೋಮ ಕೋರ್ಸ್ ಪಠ್ಯ ಪುಸ್ತಕ ತಯಾರ್ ಮಾಡಿತ್ .

ಇಯಂಗಡಾ “ವಿವಕ್ಷಾ” ಎಣ್ಣವ ಸಂಶೋಧನೆಕ್ ಸಮೃದ್ಧ ಪಟ್ಟ ಎಳ್ತ್‌ರ ಸಂಗ್ರಹ ಸಂಶೋಧನ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯಡ ಮೆಚ್ಚಿಗೆ ಪಡಂದಿತ್.

ಇಕ್ಕೆ ಇಯಂಗ ಬೆಂಗಳೂರ್‌ಲ್ ಕೇಳಿಪಟ್ಟ ವಿದ್ಯಾಸಂಸ್ಥೆಯಾನ ಬಿ.ಎಂ.ಎಸ್. ಮಹಿಳಾ ವಿದ್ಯಾಲಯತ್‌ಲ್ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕಿಯಾಯಿತ್ ಸೇವೆ ಮಾಡಿಯಂಡುಂಡ್. ಇಯಂಗಡ ವಡಿಯ ಶ್ರೀ ಕಳ್ಳಿಚಂಡ ಕೆ. ನಂಜಪ್ಪ ಓರ್ ಕೈಗಾರಿಕೋದ್ಯಮಿ. ಈ ದಂಪತಿಯಕ್ ನಿಶ್ಚಿತ್ ನಂಜಪ್ಪ ಎಣ್ಣುವ ಮೋವನ್ನೂ, ನಿಧಿ ನಂಜಪ್ಪ ಎಣ್ಣುವ ಮೋವಳೂ ಇಂಜಡ್ ಸುಖ ಸಂಸಾರ ನಡತಿಯಂಡುಂಡ್.

ಡಾ. ಕಳ್ಳಿಚಂಡ ಲಲಿತಾ ನಂಜಪ್ಪ ಕೊಡ್‌ರ ವಿರಾಜಪೇಟೆ ತಾಲೂಕ್‌ ಅಡಂಗ್‌ನ ಊರ್‌ಕೇರಿರ ಪೆದಕೊತ್ತ ಸ್ಥಳ ಮಹಿಮೆರ ವಿಚಾರತ್‌ಲ್ ಆಳತ್‌ರ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿತ್. ಬಲ್ಯ ಕೇಳಿ ನೇಡ್‌ನಲ್ಲತೆ ಮಿಂಞತ್‌ರ ಕರಂದಲೆಕ್ ಬಟ್ಟೆ ಬೊಳಿ ಕಾಟುವಂತ ತೂಡಾಯಿತುಂಡ್ ಇಯಂಗಡ ಸಂಶೋಧನೆ. ಇಂದಾಕಣೆ ಈ ತರತ್‌ರ ಆಳತ್‌ರ ಅಧ್ಯಯನ ನಡತ್‌ನದ್ ಕಂಡ್‌ಬಪ್ಪಲ್ಲೆ. ವಿರಾಜಪೇಟೆ ತಾಲೂಕ್‌ರ ಓರ್ ಕೈಗನ್ನಡಿಯಾಯಿತ್. ಇದ್ ಇತಿಹಾಸತ್‌ಲ್ ನೆಲೆತಾಂಗುವ ಕೊಡ್‌ಗಲ್ ಪುಟ್ಟಿಬೊಳಂದ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬನೂ ಓದಿತ್ ಅರ್‌ಂಜವಂಡಿಯ ವಿಷಯ ದುಂಬಿತುಳ್ಳಂತ ಈ ಸಂಶೋಧನಾ ಎಳ್ತ್ ಏದೇದ್ ಕಾಲಕೂ ಓರ್ ದಾಖಲೆಯಾಯಿತಿಪ್ಪ ಎಣ್ಣುವದ್ ಕುಶಿಪಡಂಡಿಯ ವಿಷಯ.

ಮಿಂಞಕ್ಕ್ ಈ ಸಂಶೋಧಕಿರ ಬಟ್ಟೆ ಬೊಳಿಲ್ ಬಾಕಿ ಉಳ್ಳ ದಂಡ್ ತಾಲೂಕ್‌ರ ಸ್ಥಳನಾಮೆರ ಮಾಹಿತಿ ಪೊರ ಬೂಕುವ ಸಂಶೋಧಕಂಗ ಮಿಂಞಕ್ ಬರಡ್‌ಂದ್ ಬಯಂದವಿ.

— ಶ್ರೀ ಬಿದ್ದಾಟಂಡ ಎಸ್. ತಮ್ಮಯ್ಯ (ಅಧ್ಯಕ್ಷ)

ಪಿಂಞ ಸದಸ್ಯಂಗ

ಕನಾಟಕ ಕೊಡವ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ, ಮಡಿಕೇರಿ

“ವಿರಾಜಪೇಟೆ ತಾಲೂಕಿನ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳ ಅಧ್ಯಯನ”

– ಡಾ. ಲಲಿತ ಕೆ.ಪಿ.

(ರಶ್ಮಿ ನಂಜಪ್ಪ ಕಳ್ಳಿಚಂಡ)

ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು, ಬಿ.ಎಂ.ಎಸ್. ಮಹಿಳಾ ವಿದ್ಯಾಲಯ
ಬಸವನಗುಡಿ, ಬೆಂಗಳೂರು.

“ಲೋಕವು ತಾನಿರುವಂತೆ ಮಾತ್ರ ಕಾಣಿಸುವುದಿಲ್ಲ
ನಾವು ನೋಡುವಂತೆಯೂ ಕಾಣಿಸುತ್ತದೆ”

– ಕವಿವಾಣಿ

ಮುನ್ನುಡಿ

ಸ್ಥಳನಾಮಗಳ ಭಾಷಿಕ ಚರ್ಚೆ ಎಷ್ಟು ರೋಚಕವಾಗಿರಬಲ್ಲದು ಎಂಬುದು ನನಗೆ ಗೊತ್ತಾದುದು ಸೇಡಿಯಾಪು ಕೃಷ್ಣಭಟ್ಟರ ತದ್ವರ್ತನ ಹಾಗೂ ವಿಚಾರ ಪ್ರಪಂಚ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಓದಿದಾಗ. ಆ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ, ಪದಗಳ ಮೂಲವನ್ನು ಶೋಧಿಸುತ್ತಾ ಸೇಡಿಯಾಪು ಅವರು ತಲಪುವ ತೀರ್ಮಾನಗಳು ಅನಿರೀಕ್ಷಿತ ಹಾಗೂ ಅಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ: ‘ತಮಿಳು’ ಪದದ ಮೂಲ ಸಂಸ್ಕೃತದ ‘ದ್ರವಿಡ’ ಎಂಬ ಪದ; ಅದು ‘ದ್ರವಿಲ’ ಎಂಬ ಪದದಿಂದ ಬಂದಿದೆ ಮತ್ತು ‘ದ್ರವಿಲ’ ಎಂದರೆ ‘ಕಾಡುಗಳಿಂದ ತುಂಬಿದ ಪ್ರದೇಶ’ ಎಂದಾಗುತ್ತದೆ; ಎಂದರೆ ‘ದ್ರಾವಿಡ ದೇಶ = ಕಾಡುಗಳಿಂದ ತುಂಬಿದ ಪ್ರದೇಶ’. ‘ಆರ್ಯ’ ಎಂಬ ಪದವು ಜನಾಂಗದ ಅಥವಾ ಜಾತಿಯ ಹೆಸರಲ್ಲ; ಅದು ಸ್ಥಳವಾಚಕ. ‘ತುಳು’ ಹಾಗೂ ‘ತುಳು ನಾಡು’ ಪದಗಳು ಒಂದು ಭಾಷೆಯನ್ನಾಗಲಿ ಅಥವಾ ಒಂದು ಸಮುದಾಯವನ್ನಾಗಲಿ ಸೂಚಿಸುವುದಿಲ್ಲ; ಅವುಗಳ ಮೂಲ ಅರ್ಥ ‘ಸಮೃದ್ಧ ಜಲಭರಿತ ಪ್ರದೇಶ’; ಇತ್ಯಾದಿ. ಅನಂತರವೇ ನನಗೆ ‘ಸ್ಥಳನಾಮ ಅಧ್ಯಯನ’ (Toponymy) ಎಂಬ ಅಂತಃಶಿಸ್ತೀಯ ಜ್ಞಾನಶಾಖೆಯಿದೆ ಮತ್ತು ಅದು ತೀರಾ ಇತ್ತೀಚೆಗೆ, ಎಂದರೆ 19ನೆಯ ಶತಮಾನದ ಮಧ್ಯ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭವಾದ ಅಧ್ಯಯನ ಪ್ರಕಾರ, ಹಾಗೂ ಇದು ‘ನಾಮ ಅಧ್ಯಯನ’ದ (Onomastics) ಒಂದು ಉಪ ಭಾಗ ಎಂದು ಗೊತ್ತಾದುದು. ಈ ಬಗೆಯ ಅಧ್ಯಯನ ಇತಿಹಾಸ, ಧರ್ಮ, ರಾಜಕೀಯ, ಭಾಷಾ ವಿಜ್ಞಾನ, ಇತ್ಯಾದಿ ಅನೇಕ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ದುಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಈ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಡಾ. ಲಲಿತಾ ಕೆ. ಪಿ. ಅವರು ವಿರಾಜಪೇಟೆ ತಾಲ್ಲೂಕು ಕುರಿತ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳ ಅಧ್ಯಯನ” ಎಂಬ ತಮ್ಮ ಪಿಎಚ್. ಡಿ. ಸಂಪುಟವನ್ನು ನನಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಅದಕ್ಕೊಂದು ಮುನ್ನುಡಿ ಬರೆಯಬೇಕೆಂದು ಕೇಳಿದಾಗ, ನಾನು ಸಂತೋಷದಿಂದ ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡೆ; ಓದುತ್ತಾ ಹೋದಂತೆ, ಲಲಿತಾ ಅವರ ಆಳವಾದ ಅಧ್ಯಯನ ಆ ಸಂತೋಷವನ್ನು ದ್ವಿಗುಣಗೊಳಿಸಿತು.

ಮೊದಲಿಗೆ ಈ ಸಂಪ್ರಬಂಧದ ವಿಶಿಷ್ಟ ಗುಣಗಳು. ಲಲಿತಾ ಅವರು ತಮ್ಮ ಅಧ್ಯಯನವನ್ನು ತುಂಬಾ ಗಂಭೀರವಾಗಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು, ಅದಕ್ಕೆ ಅವಶ್ಯಕವಾದ ಎಲ್ಲಾ ಬಗೆಯ ಕ್ಷೇತ್ರಕಾರ್ಯವನ್ನೂ ಶಿಸ್ತುಬದ್ಧವಾಗಿ ಮಾಡಿರುವುದು: ವಿರಾಜಪೇಟೆ ತಾಲ್ಲೂಕಿನಲ್ಲಿರುವ ಎಲ್ಲಾ 118 ಗ್ರಾಮಗಳ ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ಪಟ್ಟಿ ಮಾಡಿ, ಒಂದೊಂದಾಗಿ ಅವೆಲ್ಲಾ ಹೆಸರುಗಳ ಇತಿಹಾಸವನ್ನೂ ವಿವರಿಸುತ್ತಾರೆ; ಕ್ಷೇತ್ರ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ 125 ವಕ್ತೃಗಳನ್ನು ಸಂಪರ್ಕಿಸಿದ್ದಾರಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ, ಅವರ ಬಗ್ಗೆ ಸಂಪೂರ್ಣ ವಿವರಗಳನ್ನೂ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ; ತಮ್ಮ ವಾದ ಮಂಡನೆಗೆ ಬೇಕಾದ ಎಲ್ಲಾ ಗ್ರಾಮಗಳ ಸೆನ್ಸಸ್ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನೂ ಒದಗಿಸಿದ್ದಾರೆ; ಇಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ, ಅನೇಕ ಅಪರೂಪದ ಭಾವಚಿತ್ರಗಳನ್ನೂ ಒದಗಿಸಿದ್ದಾರೆ (ಈ ಚಿತ್ರಗಳಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ, ಇವರು ದಾಖಲಿಸುವ ‘ಕಳತ್ ಮಾಡ್‌ನ ಕಲ್ಲಿನ ಬೋಟಿಗಳು,’ ‘ಐನ್ ಮನೆಗಳು,’ ‘ಪಾಂಡವ ಪಾರೆ/ ಕಲ್ಲೋರಿಗಳು,’ ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಓದುಗರು ಸರಿಯಾಗಿ ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ).

ಎರಡನೆಯದಾಗಿ, ತಮ್ಮ ಸಂಶೋಧನೆ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳನ್ನು ಕುರಿತದ್ದಾಗಿದ್ದರೂ ಅದಕ್ಕೆ ಪೂರಕವಾಗಿ, ಮೊದಲ ಎರಡು ಅಧ್ಯಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಕೊಡಗಿನ-ಕೊಡವರ ವಿಶಿಷ್ಟ ಭಾಷೆ, ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ವೇಷಭೂಷಣಗಳು, ಆಹಾರ ಪದ್ಧತಿಗಳು, ಹಬ್ಬ ಹರಿದಿನಗಳು, ಇತ್ಯಾದಿ ಭಾಷಿಕ-ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಸಮಯೋಚಿತವಾಗಿ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ; ತಮ್ಮ ಸಂಪ್ರಬಂಧದುದ್ದಕ್ಕೂ ಕೊಡವ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿರುವ ಜಾನಪದ ವಾಚ್ಯವನ್ನು ಉದಹರಿಸುತ್ತಾ, ಅದರ ಕನ್ನಡ ಅನುವಾದವನ್ನೂ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಎಲ್ಲಾ ಕಾರಣಗಳಿಂದಾಗಿ, ಅವರ ಸಂಪ್ರಬಂಧ ಕೇವಲ ವಿರಾಜಪೇಟೆ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳ ಅಧ್ಯಯನವಾಗಷ್ಟೇ ಉಳಿಯದೆ, ಇಡೀ ಕೊಡವ ಸಮಾಜ-ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಓದುಗರಿಗೆ ಪರಿಚಯಿಸುತ್ತದೆ, ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸುತ್ತದೆ.

ಇನ್ನು, ಅವರ ಅಧ್ಯಯನದ ಕೇಂದ್ರದಲ್ಲಿರುವ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಕ್ಕೆ ಬಂದರೆ, ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಕೊಡಗಿನ ಬಗ್ಗೆ ನನಗೆ (ಪ್ರಾಯಃ ಹೆಚ್ಚಿನ ಓದುಗರಿಗೂ ಕೂಡಾ) ಗೊತ್ತಿರದಿದ್ದ ಅನೇಕ ಹೊಸ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಈ ಸಂಪ್ರಬಂಧ ದಾಖಲಿಸುತ್ತದೆ: ಕೊಡಗಿಗೂ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದ್ದ ಬೌದ್ಧ-ಜೈನ ಧರ್ಮಗಳ ಪ್ರಭಾವ,

ಟೀಪುವಿನ/ ಅವನ ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ‘ಬಲಾತ್ಕಾರದಿಂದಾದ ಮತಾಂತರ’ಗಳಿಂದಾಗಿ ಒಂದು ಹೊಸ ಸಮುದಾಯ ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡುದು, ‘ಸಂಸ್ಕೃತೀಕರಣ’ದಿಂದಾಗಿ ಹಳೆಯ ಹೆಸರುಗಳು ಮಾಯವಾದುದು, ಇತ್ಯಾದಿ. ಈ ಹೇಳಿಕೆಗಳನ್ನು ಸಮರ್ಥಿಸಲು ಈ ಸಂಪ್ರಬಂಧವು ಬೆಳಕು ಚೆಲ್ಲುವ ಕೆಲವು ಸ್ಥಳ-ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಗಳನ್ನು ಪ್ರಾತಿನಿಧಿಕವಾಗಿ ನೋಡಬಹುದು:

ಅ) ಬೌದ್ಧ ಧರ್ಮದ ಪ್ರಭಾವ: ತೆರಾಲು: ಈ ಪದದ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ಹೀಗೆ ಲಲಿತಾ ಅವರು ದಾಖಲಿಸುತ್ತಾರೆ: ಥೇರ + ಹಾಳು = ಥೇರಹಾಳು > ಥೆರಾಲು > ತೆರಾಲು > ತೆರಾಲ್. ಈ ಇತಿಹಾಸದ ಆಧಾರದಲ್ಲಿ ಅವರು ಕೇರಳದ ಗಡಿ ಭಾಗದಲ್ಲಿರುವ ಊರು ಇದಾಗಿರುವುದರಿಂದ, “ಕೇರಳದಲ್ಲಿದ್ದ ಬೌದ್ಧ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಿಂದಾಗಿ ಈ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ‘ಥೇರ’ ಎಂಬ ಬೌದ್ಧ ಸ್ತೂಪಗಳ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಈ ಸ್ಥಳನಾಮ ಬಂದಿದೆ” ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾ, ಪೂರಕವಾಗಿ, ಈ ಗ್ರಾಮದ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿರುವ ಸ್ಥಳೀಯರಿಂದ ‘ಮಕ್ಕಳ ಪಾದ’ವೆಂದು ಪೂಜಿಸಲ್ಪಡುವ ಬುದ್ಧನ ಪಾದವನ್ನೊಳಗೊಂಡ ಶಿಲ್ಪವಿರುವುದು; ‘ಬುದ್ಧನ್ ಕಲ್’ ಎಂದು ಕರೆಯಲ್ಪಡುವ ಸಣ್ಣ ಬೆಟ್ಟ ಪ್ರದೇಶವಿರುವುದು; ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ದಾಖಲಿಸುತ್ತಾರೆ. ಹಾಗೆಯೇ, ಮಂಚಳ್ಳಿ (ಮಂಚಲಿಂದ + ಪಳ್ಳಿ > ಮಚಲಿಂದ ಪಳ್ಳಿ > ಮಂಚಂಪಳ್ಳಿ > ಮಂಚಳ್ಳಿ), ಪರಕಟಕೇರಿ (ಪರಾಗತರ + ಕೇರಿ > ಪರಗತ ಕೇರಿ > ಪರಕಟ ಕೇರಿ), ಇತ್ಯಾದಿ ಹೆಸರುಗಳು ಬೌದ್ಧ ಧರ್ಮವು ಒಂದು ಕಾಲಘಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಕೊಡಗು ಪ್ರಾಂತ್ಯವನ್ನು ಎಷ್ಟು ಪ್ರಭಾವಿಸಿತ್ತು (ಮತ್ತು ಇಂದು ಹೇಗೆ ಆ ಧರ್ಮದ ಕುರುಹೇ ಕೊಡಗಿನ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲದಿರುವುದು) ಎಂಬ ಅಂಶವನ್ನು ದಾಖಲಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಆ) ಮತಾಂತರ: ಮಾಪಳೆತೋಡು ಎಂಬ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ನೆಲೆನಿಂತಿರುವ ‘ಜಮ್ಮ ಮಾಪಿಳ್ಳೆ’ ಅಥವಾ ‘ಕೊಡವ ಮಾಪಿಳ್ಳೆ’ ಎಂಬ ಒಂದು ವಿಶಿಷ್ಟ ಸಮುದಾಯದ ಬಗ್ಗೆ ಲೇಖಕಿ ಹೀಗೆ ವಿವರಿಸುತ್ತಾರೆ. “ಮೂಲತಃ ಕೊಡವರಾಗಿದ್ದ ಇವರು ಟಿಪ್ಪುವಿನ ದೌರ್ಜನ್ಯಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗಿ, ಮತಾಂತರವಾದನಂತರ ವಾಪಸ್ಸು ಹಿಂತಿರುಗಿ ಇಲ್ಲಿ ಬಂದು ನೆಲೆಸಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ, ಈ ಸಮುದಾಯದ ಜನರು (ಮತಾಂತರವನ್ನು

ನೆನಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಇಚ್ಛಿಸದೆ?) ತಾವು ಮೂಲತಃ ಕೇರಳದವರು ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.” ಇಂದು ಅವರನ್ನು ವಿರಾಜಪೇಟೆ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಅಮ್ಮತ್ತಿ, ನಲ್ಲತ್ತೂಕ್ಕು, ಮೈತಾಡಿ, ಚೇಣೇವಾಡ, ಇತ್ಯಾದಿ ಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ ನೋಡಬಹುದು. ಅವರು ಧರ್ಮದ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಮುಸಲ್ಮಾನರು, ಆದರೆ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಕೊಡವರು.

ಇ) ಸಂಸ್ಕೃತೀಕರಣ: ಇಂದು ‘ನಡುಕೇರಿ’ ಎಂದು ಕರೆಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ಮೊದಲಿಗೆ ‘ನಾಯಿಂದಕೇರಿ’ ಎಂಬ ಹೆಸರಿತ್ತು. ಕ್ಷೌರಿಕ ಎನ್ನುವ ಪದಕ್ಕೆ ಸಂವಾದಿಯಾದ ಕೊಡವ ಭಾಷೆಯ ಪದ ‘ನಾಯಿಂದ’; ಆದರೆ ಇಂದು ಕೊಡವ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಈ ಶಬ್ದದ ಬಳಕೆ ಕಂಡುಬರುವುದೇ ಇಲ್ಲ ಮತ್ತು ‘ನಡುಕೇರಿ’ ಒಂದು ಕಾಲದಲ್ಲಿ ‘ನಾಯಿಂದರಿದ್ದ ಊರು’ ಎನ್ನುವುದೂ ಇಂದು ಮರೆತುಹೋಗಿದೆ. ಹಾಗೆಯೇ, ವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಗೌರವಿಸದ ಇಂದು ಅನೇಕ ‘ವೃತ್ತಿಯಾಧಾರಿತ’ ಪದಗಳು ಆ ವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಮರೆಸುವಂತೆ ಬದಲಾಗಿವೆ: ಉದಾ. ಮಾದಿಗರ ಕೇರಿ > ಮಾದಾಪುರ; ಕುಕ್ಕರ ಊರು > ಕುಕ್ಕರೂರು > ಕುಕ್ಕೂರು (‘ಕುಕ್ಕ’ ಎಂಬುದು ಒಂದು ದಲಿತ ಸಮುದಾಯದ ಹೆಸರು); ಕುಟ್ಟಂಡ + ಅಂಗಡಿ > ಕುಟ್ಟಂಡಂಗಡಿ > ಕುಟ್ಟಂದಿ (‘ಕುಟ್ಟ’ ಎಂದರೆ ಮಲಯಾಳಿ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ‘ಯುವಕ’ ಎಂದರ್ಥ; ವಿರಾಜಪೇಟೆ ತಾಲ್ಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಮೊದಲು ಸಣ್ಣ ಪುಟ್ಟ ಅಂಗಡಿಗಳನ್ನು ತೆರೆದವರು ಕುಟ್ಟರು, ಎಂದರೆ ಮಲಯಾಳಿಗಳು); ಇತ್ಯಾದಿ.

ಇದೇ ಬಗೆಯಲ್ಲಿ, ವಸಾಹತೀಕರಣದಿಂದ ಬದಲಾದ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳು (ಪಾಲಿಬೆಟ್ಟ: ಕೊಳ್ಳೆಬೆಟೆ > ಪೊಳ್ಳೆಬೆಟ್ಟ > ಪೊಳಬೆಟ್ಟ > Polly Betta > ಪಾಲಿಬೆಟ್ಟ); ಕೊಡಗಿನ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ಎಂದೋ ನಡೆದ ದುರಂತವನ್ನು ನೆನಪಿಸುವ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳು (ಕೊಂಡಂಗೇರಿ: ಕೊಂದ + ಕೆರೆ + ಕೇರಿ > ಕೊಂದಕೆರೆಕೇರಿ > ಕೊಂಡಂಗೇರಿ; ಚಿಕ್ಕವೀರರಾಜೇಂದ್ರನು ಒಮ್ಮೆ ಒಂದು ಕುಟುಂಬದವರೆಲ್ಲರನ್ನೂ ಕೊಂದು, ಅವರ ಶವಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿರುವ ಕೆರೆಗೆ ಹಾಕಿಸಿದನಂತೆ); ಕೊಡವ ಸ್ತ್ರೀಯರ ಶೌರ್ಯವನ್ನು ದಾಖಲಿಸುವ ಸ್ಥಳ ನಾಮಗಳು (ದೇವಮ್ಮಚ್ಚಿ: ಕೊಡಗಿನ ರಾಣಿಯಾಗಿ, ಅನಂತರ ಇತರರ ಫಿತೂರಿಯಿಂದ ರಾಜ್ಯಭ್ರಷ್ಟಳಾಗಿ ನೆಲೆಸಿದ ಸ್ಥಳ); ಇತ್ಯಾದಿ ಅತ್ಯಂತ ರೋಚಕ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಈ ಅಧ್ಯಯನ ದಾಖಲಿಸುತ್ತದೆ.

ದಾಖಲಿಸಲೇ ಬೇಕಾದ ಮತ್ತೊಂದು ಅಂಶವೆಂದರೆ ಲಲಿತಾ ಅವರ ಆರೋಗ್ಯಕರ ವೈಚಾರಿಕ ನಿಲುವು. ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆ ಇಂದು ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲೆಡೆಯೂ ತುಂಬಾ ಉಗ್ರವಾಗುತ್ತಿರುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ, ಸ್ವತಃ ಕೊಡವರಾದ ಮತ್ತು ಕೊಡವ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಗಾಢವಾಗಿ ಪ್ರೀತಿಸುವ ಲಲಿತಾ ಅವರು ಈ ಸಂಶೋಧನೆಯುದ್ದಕ್ಕೂ ತಳೆಯುವ ನಿಲುವೆಂದರೆ ‘ಕೊಡಗಿನ ಸಂಸ್ಕೃತಿ-ಚರಿತ್ರೆ ಎಂದರೆ ಕೊಡವರ ಸಂಸ್ಕೃತಿ-ಚರಿತ್ರೆ ಎಂದಲ್ಲ.’ ಅವರು ದಾಖಲಿಸುವಂತೆ, ಇಂದು, ಕೊಡಗಿನಲ್ಲಿ ಕೊಡವರು ಬಹುಸಂಖ್ಯಾತರಾಗಿದ್ದರೂ ಅವರೊಡನೆಯೇ ಇತರ ಸಮುದಾಯಗಳೂ ಇವೆ – ಎರವ, ಕುರುಬ, ಗೌಡ, ತುಳುವರು, ತೆಲುಗರು, ಮಲಯಾಳಿಗಳು, ಕನ್ನಡಿಗರು, ಇತ್ಯಾದಿ; ಮತ್ತು ಅವರೆಲ್ಲರ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯೂ ಒಟ್ಟಾರೆಯಾಗಿ ಕೊಡಗಿನ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ರೂಪಿಸಿದೆ. ಈ ಕಾರಣದಿಂದ, ತಮ್ಮ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ಆ ಸಮುದಾಯಗಳ ಚರಿತ್ರೆ ಹಾಗೂ ಬದುಕಿನ ರೀತಿ-ನೀತಿಗಳನ್ನೂ ಲಲಿತಾ ಅವರು ದಾಖಲಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಕೊಡಗು ಪ್ರಾಂತ್ಯದ ಬಗ್ಗೆ ಬಂದಿರುವ ಸ್ಥಳನಾಮ ಅಧ್ಯಯನ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಈ ಸಂಶೋಧನೆಯೇ ಮೊದಲನೆಯದೆಂದು ಡಾ. ಲಲಿತಾ ಕೆ. ಪಿ. ನಮಗೆ ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅವರ ಈ ಮೌಲಿಕ ಸಂಶೋಧನೆ ಇತರ ಸಂಶೋಧನೆಗಳಿಗೂ ಸ್ಫೂರ್ತಿದಾಯಕವಾಗಲಿ; ಮತ್ತು ಈ ಸಂಪ್ರಬಂಧವು ಆದಷ್ಟು ಬೇಗ ಮುದ್ರಿತ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಓದುಗರಿಗೆ ದೊರೆಯುವಂತಾಗಲಿ ಎಂದು ನಾನು ಆಶಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಪ್ರೊ. ಸಿ. ಎನ್. ರಾಮಚಂದ್ರನ್

(ಕೇಂದ್ರ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಪುರಸ್ಕೃತರು)

ಎಲ್ಫಾಕರ್ತಿರ ತಕ್ಕ

ಮನದ ಮಾತು

ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ Toponymy ಎಂದು ಕರೆಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಸ್ಥಳನಾಮ ಅಧ್ಯಯನವು ಒಂದು ಶಾಸ್ತ್ರವಾಗಿ, ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಅಧ್ಯಯನದ ಒಂದು ಕ್ಷೇತ್ರವಾಗಿ ಹತ್ತೊಂಭತ್ತನೆಯ ಶತಮಾನದ ಉತ್ತರಾರ್ಧದಲ್ಲಿಯೇ ಆರಂಭವಾಗಿದೆ. ನಂತರದ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಈ ಅಧ್ಯಯನ ತನ್ನದೊಂದು ಛಾಪನ್ನು ಮೂಡಿಸಿದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿಯೂ ಪ್ರಸ್ತುತ ಅಧ್ಯಯನ ಕ್ಷೇತ್ರವು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯಗಳ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುವ, ಸಂಶೋಧನೆ ಮಾಡುವ ವಿಷಯವಾಗಿ, ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಜಿಲ್ಲಾವಾರು ಹಾಗೂ ತಾಲೂಕುವಾರು ಅಧ್ಯಯನಗಳು ಬಹಳ ವ್ಯಾಪಕವಾಗಿ ನಡೆದಿವೆ. ಆದರೆ ಕರ್ನಾಟಕದ ಒಂದು ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿರುವ ಪುಟ್ಟ ಜಿಲ್ಲೆಯಾದ ಕೊಡಗಿನ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳ ಕುರಿತ ಅಧ್ಯಯನ ಎಲ್ಲಿಯೂ ನಡೆದೇ ಇಲ್ಲವೆಂಬ ವಿಚಾರ ನನ್ನ ಗಮನಕ್ಕೆ ಬಂದಾಗ, ಸ್ವತಃ ಇಲ್ಲಿಯೇ ಹುಟ್ಟಿ ಬೆಳೆದು ಈ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಹಾಗೂ ಇಲ್ಲಿನ ಭಾಷೆಗಳ ಅರಿವಿದ್ದ ನನಗೆ ಮೊದಲಿನಿಂದಲೂ ಇಲ್ಲಿನ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳು ಬಹಳ ಕುತೂಹಲಕಾರಿಯಾಗಿ ಕಂಡು ಬಂದು ನನ್ನ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ವಸ್ತುವಾದುವು. ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ಇಡೀ ಕೊಡಗಿನ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ದಟ್ಟ ಛಾಯೆ ಕಂಡುಬರುವ, ದಕ್ಷಿಣ ಕೊಡಗು ಎಂದೇ ಖ್ಯಾತಿಯಾಗಿರುವ ವಿರಾಜಪೇಟೆ ತಾಲೂಕಿನ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳು ನನ್ನ ಅಧ್ಯಯನದ ಕೇಂದ್ರ ವಸ್ತುವಾದುವು.

ಸ್ಥಳನಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಅಂಥದ್ದೇನಿದೆ? ಎಂಬುದು ಜನಸಾಮಾನ್ಯರಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬರುವ ಪ್ರಶ್ನೆ. ಏಕೆಂದರೆ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಹುಟ್ಟಿನಿಂದ ಆತನ ಗುರುತಿನೊಂದಿಗೆ,

ಪರಿಚಯದೊಂದಿಗೆ ಗುರುತಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳು ತಮ್ಮಷ್ಟಕ್ಕೆ ತಾವೇ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ ಆ ಸ್ಥಳಗಳ ಹುಟ್ಟು, ಹಿನ್ನೆಲೆ, ವಸ್ತುನಿಷ್ಠ ಮೌಲ್ಯಗಳು ಜನಸಾಮಾನ್ಯರಿಗೆ ಪ್ರಮುಖ ವಿಷಯಗಳಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಇದು ಸಹಜಕೂಡ. ಆದರೆ ಸ್ಥಳನಾಮ ವಿಜ್ಞಾನಿಗಳು ಸ್ಥಳನಾಮ ಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರು ತಮಗೆ ತಾವೇ ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳುವ ಪ್ರಶ್ನೆ ಎಂದರೆ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಏನಿಲ್ಲ? ಹೌದು, ಈ ಕ್ಷೇತ್ರದ ಅಧ್ಯಯನಕಾರರಿಗೆ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲವೂ ಇವೆ.

ಪ್ರಾಚೀನ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ವಾಹಕಗಳಾಗಿರುವ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳು ಆ ಸ್ಥಳದ ಹಾಗೂ ಅದರ ಸುತ್ತ ಮುತ್ತಲಿನ ಪ್ರದೇಶದ ಪ್ರಾಕೃತಿಕ, ಐತಿಹಾಸಿಕ, ಭಾಷಿಕ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ, ಜಾನಾಂಗಿಕ, ವೈಚಾರಿಕ ಇವೇ ಮೊದಲಾದ ಅನೇಕ ಮೌಲ್ಯಧಾರಿತ ಸತ್ಯವನ್ನು ಹೇಳುವ ಮಹತ್ತ್ವದ ವಿಚಾರಗಳಾಗಿವೆ. ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಅಂತರ್‍ನಿರೀಕ್ಷೆಯ ಅಧ್ಯಯನ ಕ್ರಮದಿಂದ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳ ಮೂಲವನ್ನು ಕುರಿತ ಸಂಶೋಧನಾ ಕಾರ್ಯ ನಡೆದಾಗ ಆಯಾ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಹಿನ್ನೆಲೆಯ ಮಹತ್ತ್ವದ ನಮ್ಮ ಅರಿವಿಗೆ ಬರುತ್ತದೆ.

"Every place name is a fossilised philological fact"

ಎಂದರೆ ಸ್ಥಳನಾಮ ಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರ ಪ್ರಕಾರ ಸ್ಥಳನಾಮವೆಂದರೆ ಜೀವಂತ ಪಳೆಯುಳಿಕೆಗಳು. ವಿದ್ವಾಂಸರ ಈ ಮಾತು ಅಕ್ಷರಶಃ ನಿಜವೆಂಬ ಅರಿವು ಸ್ಥಳನಾಮಗಳ ಕುರಿತಂತೆ ಅಧ್ಯಯನ ಹಾಗೂ ಸಂಶೋಧನೆಯನ್ನು ಕೈಗೊಂಡಾಗ ನಮ್ಮ ಅರಿವಿಗೆ ಬರುವುದು ಖಂಡಿತ. ಇಂತಹ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳ ಹುಟ್ಟು ಮೂಲವನ್ನು ಕುರಿತಂತೆ ಅಚ್ಚರಿ ಕುತೂಹಲಗಳು ಮೊದಲಿನಿಂದಲೂ ನನ್ನಲ್ಲಿತ್ತು. ಆದರೆ ಆ ಕುತೂಹಲಕ್ಕೆ ಉತ್ತರ, ಪರಿಹಾರಗಳನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳುವ ಘೌಡಿಮೆಯಾಗಲಿ, ಪೂರಕವಾದ ಅವಕಾಶಗಳಾಗಲಿ ನನಗಾಗ ಇರಲಿಲ್ಲ. ನನ್ನ ಈ ಕುತೂಹಲ ಹಾಗೂ ಅಚ್ಚರಿಗಳಿಗೆ ಆಕಸ್ಮಿಕವಾಗಿ ಉತ್ತರವೊಂದು ದೊರೆತಾಗ ನನ್ನಲ್ಲಡಗಿದ್ದ ಸಂಶೋಧಕ ಪ್ರವೃತ್ತಿ ಎಚ್ಚಿತ್ತುಕೊಂಡಿತೆಂದೇ ಹೇಳಬೇಕು.

ಸ್ನಾತಕೋತ್ತರ ಪದವಿಗಂದು ಕೊಡಗಿನಿಂದ ಬಂದು ಮೈಸೂರಿನ 'ಮಾನಸಗಂಗೋತ್ರಿ' ಎಂಬ ವಿದ್ಯಾಸಾಗರಕ್ಕೆ ಸೇರಿದಾಗ ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ಅಲ್ಲಿನ

ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿನಿಲಯದಲ್ಲಿದ್ದು ಕೊಂಡು ಎಂ.ಎ. ತರಗತಿಗಳಿಗೆ ಹಾಜರಾಗಬೇಕಾಗಿದ್ದ ಅನಿವಾರ್ಯತೆ ಇದ್ದುದರಿಂದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ನಿಲಯದ ಅನೇಕ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿನಿಯರ ಒಡನಾಟ ನನಗೆ ದೊರೆಯಿತು. ಕರ್ನಾಟಕ, ಭಾರತದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳೇ ಅಲ್ಲದೆ ದೇಶ ವಿದೇಶಗಳ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿನಿಯರೂ ತಂಗಿದ್ದ ಆ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿನಿಲಯದಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿನಿಯರ ಪರಿಚಯ ವಾದಾಗ ಮೊದಲು ನಾವು ಪರಸ್ಪರ ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ ಪ್ರಶ್ನೆಯೆಂದರೆ Where are you from? ಆ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಅವರು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದ ಅವರವರ ಊರಿನ ಹೆಸರುಗಳು ಕೊಡಗಿನ ಊರಿನ ಹೆಸರುಗಳಿಗಿಂತ ಬಹಳ ವಿಭಿನ್ನವಾಗಿದ್ದ ವಿಚಾರ ನನ್ನ ಗಮನಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತಿತ್ತು. ಹಾಗೆಯೇ ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಈ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳ ಕುರಿತಂತೆ ಅನೇಕ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು ಕೂಡಾ ಏಳುತ್ತಿದ್ದವು. ಆ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆಲ್ಲಾ ಉತ್ತರ ಹುಡುಕಿಕೊಳ್ಳುವ, ಕಂಡುಕೊಳ್ಳುವ ಪ್ರಯತ್ನಗಳು ಆ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಇರಲಿಲ್ಲವೆಂದೇ ಹೇಳಬೇಕು. ಆದರೂ ನನ್ನ ಹುಟ್ಟೂರಾದ ಕೊಡಗಿನ ವಿರಾಜಪೇಟೆ ತಾಲೂಕಿನ ‘ನಡಿಕೇರಿ’ ಗ್ರಾಮದ ಸ್ಥಳನಾಮವನ್ನು ಕುರಿತಂತೆ ನನ್ನ ತಂದೆಯವರೆದುರು ಒಂದು ದಿನ ಸಹಜವಾಗಿ ನನ್ನ ಕೂತೂಹಲವನ್ನು ಹೊರಹಾಕಿದೆ. ಆಗಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೇ ವಿದ್ಯಾವಂತರೂ, ಬುದ್ಧಿವಂತರು ಆಗಿದ್ದ ನನ್ನ ತಂದೆಯವರು ‘ನಡಿಕೇರಿ’ ಎಂಬ ಸ್ಥಳನಾಮವನ್ನು ಕುರಿತಂತೆ ಹೇಳಿದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯ ವಿವರಗಳನ್ನು ಕೇಳಿದಾಗ ಬಹಳ ಅಚ್ಚರಿಯಾಯಿತು.

‘ನಾಯಿಂದ’ರೆಂಬ ಜನಸಮುದಾಯದವರು ನೆಲೆಸಿದ್ದ ಊರು. ‘ನಾಯಿಂದ’ರೆಂದರೆ ಕೊಡವ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಕ್ಷೌರಿಕರು ಎಂದರ್ಥ. ಈ ಊರಿನಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿದ್ದ ಈ ಕ್ಷೌರಿಕ ಸಮುದಾಯದವರಿಗೆ ಊರಿನ ವಿವಿಧ ಸಮುದಾಯಗಳಂತೆಯೇ ಗೌರವಾದರಗಳು ಇದ್ದವು. ಊರಿನ ಹಬ್ಬ ಹರಿದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಅವರಿಗೆ ಬಹಳ ಮರ್ಯಾದೆ ಸಲ್ಲುತ್ತಿತ್ತು. ಕೊಡಗಿನ ಅಸ್ಮಿತೆಯನ್ನು ಸಾರುವ ‘ಜಮ್ಮಭೂಮಿ’ ಎಂಬ ಪಿತ್ರಾರ್ಜಿತ ಆಸ್ತಿಗೆ ಅವರೂ ಒಡೆಯರಾಗಿದ್ದರು. ಈ ಊರಿನ ಪ್ರಮುಖ ಜನಸಮುದಾಯದವರಾದ ಕೊಡವರಂತೆಯೇ ಅವರ ಉಡುಗೆ, ತೊಡುಗೆ, ಭಾಷೆ, ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಆಚಾರ, ವಿಚಾರಗಳೆಲ್ಲವೂ ಇದ್ದವು. ಇವರು ಕೊಡಗಿನ ಮೂಲನಿವಾಸಿ ಪಂಗಡಗಳಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರು. ಈ ಸಮುದಾಯ

ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ನೆಲೆನಿಂತಿದ್ದ ಊರು ಇದಾಗಿದ್ದ ಕಾರಣ ‘ನಾಯಿಂದರಕೇರಿ’ ಎಂಬ ಹೆಸರಿಂದ ನಂತರದ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ನಾಯಿಂದಂಡಕೇರಿ > ನಾಯಿಂದಕೇರಿ ಎಂದು ಇದ್ದ ಸ್ಥಳನಾಮವು ಈ ಸಮುದಾಯ ಕ್ಷೀಣಿಸಿ, ಇಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ನೆಲೆಸಿದ ಕೊಡವರ ಪ್ರಾಬಲ್ಯದಿಂದಾಗಿ ಶ್ರೇಣೀಕೃತ ಸಾಮಾಜಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ‘ನಡಿಕೇರಿ’ ಅಂದರೆ ನಡುವಿನಲ್ಲಿರುವ, ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿರುವ ಕೇರಿ ಎಂಬ ಉತ್ತಮಾರ್ಥ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾಗಿ ಇಂದು ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿದೆ.

ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಕೊಡಗಿನ ಮೂಲದಲ್ಲಿದ್ದ ಒಂದು ಸಾಮಾಜಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಚಿತ್ರಣವೇ ನಮ್ಮ ಕಣ್ಣುಮುಂದೆ ಬರುತ್ತದೆ. ಹಿಂದಿನ ಜನಪದದಲ್ಲಿ ಯಾರೂ ಮುಖ್ಯರೂ ಅಲ್ಲ ಯಾರೂ ಅಮುಖ್ಯರೂ ಅಲ್ಲ, ಸರ್ವರೂ ಮಾನ್ಯರೇ. ಸಕಲ ವೃತ್ತಿಗಳೂ ಶ್ರೇಷ್ಠವೇ ಆಗಿದ್ದ ಒಂದು ಆದರ್ಶ ಸಮಾಜದವದು.

ಒಂದು ಕಾಲದ ವಸ್ತುನಿಷ್ಠ ಸಾಮಾಜಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆ, ಪದ್ಧತಿ, ರೀತಿ, ನೀತಿಗಳು ಇಂದಿನ ಅಧುನಿಕ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಹಲವು ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಸಮಸ್ಯೆಗಳ ರೂಪ ತಳೆಯುತ್ತವೆ. ಅವು ಸಮಸ್ಯೆಗಳೆಂದು ಕಂಡುಬಂದಾಗ ಅದಕ್ಕಿರುವ ಪರಿಹಾರಗಳನ್ನು ಹುಡುಕಲು, ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಲು ಸಮಾಜದ ಜನ ಮುಂದಾಗುತ್ತಾರೆ. ಈ ವಿಚಾರವು ಸ್ಥಳನಾಮಗಳಿಗೂ ಅನ್ವಯಿಸುತ್ತವೆ.

ಪುರಾತನ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳು ಒಂದು ಸಮಾಜದ ವಸ್ತುನಿಷ್ಠ ಮೌಲ್ಯಗಳ ಸೃಷ್ಟಿಯಾಗಿದ್ದರೂ ಆಧುನಿಕ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಕಾರಣಗಳಿಂದಾಗಿ ಅವು ತಮ್ಮ ಮೂಲ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಬದಲಾವಣೆಗೆ ಒಳಪಟ್ಟಿವೆ. ಲಿಂಗತಾರತಮ್ಯ, ಆಂಗ್ಲೀಕರಣ, ಅಧಿಕಾರ ವರ್ಗದವರ ಪ್ರಭಾವ, ತಪ್ಪು ಭಾಷಾಂತರ, ಸೌಲಭ್ಯಾಕಾಂಕ್ಷೆ, ಹೀನಾರ್ಥಕ್ಕೆ ಬದಲಾಗಿ ಉತ್ತಮಾರ್ಥದ ಬಳಕೆ, ವಾರ್ಗಿಕಗಳ ವ್ಯಂಜನಾಂತ್ಯ ಉಚ್ಚಾರಣೆ, ಆಡಳಿತ ವರ್ಗದವರ ಭಾಷೆಯ ಪ್ರಭಾವ, ಜಾತಿ ತಾರತಮ್ಯ, ಆಡಳಿತ ನೆಲೆಯ ಸಂಪರ್ಕ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ನೆಲೆಯ ಸಂಪರ್ಕ, ವಲಸಿಗರ ನೆಲೆಸುವಿಕೆ, ಧಾರ್ಮಿಕ ಪ್ರಭಾವ ಇವೇ ಮೊದಲಾದ ಅನೇಕ ಕಾರಣಗಳಿಂದ ವಿರಾಜಪೇಟೆ ತಾಲೂಕಿನ ಹಲವು ಸ್ಥಳನಾಮಗಳು ತಮ್ಮ ಮೂಲ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡ ವಿಚಾರ ಈ ಅಧ್ಯಯನದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ

ಗಮನಕ್ಕೆ ಬಂದಿದೆ.

ಆಧುನಿಕತೆಯ ಹೆಸರಿನ ಶ್ರೇಣೀಕೃತ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಸೇವಕವರ್ಗ, ಬಡವ, ಬಲಾಢ್ಯ, ಉಚ್ಚ, ನೀಚ, ಶ್ರೇಷ್ಠ, ನಿಕ್ರಷ್ಠ ಎಂಬಿತ್ಯಾದಿ ತಾರತಮ್ಯಗಳು ಹುಟ್ಟಿ ಅಂದಿದ್ದ ಒಂದು ಸ್ವಾಸ್ತ್ಯ ಹಾಗೂ ಆದರ್ಶ ಸಮಾಜದ ಬುನಾದಿಯು ಅಲುಗಾಡುತ್ತಾ ಬಂದ ವಾಸ್ತವ ಚಿತ್ರಣದ ಅರಿವು ನಮಗೆ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳ ಕುರಿತ ಅಧ್ಯಯನದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಾಗುತ್ತದೆ. ಇದರಿಂದಾಗಿ ಪುರಾತನ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳ ಮೂಲ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಆಧಾರ ಸಹಿತ ಸಾಬೀತುಮಾಡಿ ಆ ಮೂಲ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿಯೇ ಅವುಗಳನ್ನು ಉಳಿಸಿ, ಬಳಸುವತ್ತ ಜನಸಾಮಾನ್ಯರ ಗಮನವನ್ನು ಸೆಳೆಯುವ ಒಂದು ಸಣ್ಣ ಪ್ರಯತ್ನವೇ ನನ್ನ ಈ ಅಧ್ಯಯನ.

ಪ್ರಸ್ತುತ ಅಧ್ಯಯನವನ್ನು ಬಹಳ ವಿಭಿನ್ನವಾದ ಹಾಗೂ ವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ರೂಪುರೇಷೆಗಳ ಬದ್ಧತೆಗಳೊಡನೆ ಮಾಡುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ವಿರಾಜಪೇಟೆ ತಾಲೂಕಿನ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳ ಮೂಲ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಶೋಧಿಸುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಇಡೀ ಕೊಡಗಿನ ಐತಿಹಾಸಿಕ, ಸಾಮಾಜಿಕ, ಭೌಗೋಳಿಕ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಹಾಗೂ ಜಾನಪದೀಯ ವಿಚಾರಗಳ ಕುರಿತಂತೆ ಆಳವಾಗಿ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಿ, ಸತ್ಯಕ್ಕೆ ಸಮೀಪವಾದ ವಸ್ತುನಿಷ್ಠ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಕೂಲಂಕುಷವಾಗಿ ಪರಿಶೀಲಿಸಿ, ಅಧಿಕೃತ ಆಧಾರಗೊಳೊಂದಿಗೆ ಪುರಾತನ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳ ಮೂಲ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ದಾಖಲಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ಮೂಲಕ ಮುಂದಿನ ಪೀಳಿಗೆಗೆ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಒಂದು ಕೊಂಡಿಯನ್ನು ಬಲಪಡಿಸಿ ಹಸ್ತಾಂತರಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ನಾನು ಇಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ್ದೇನೆ.

– ಡಾ. ಲಲಿತ ಕೆ.ಪಿ.

(ರಶ್ಮಿ ನಂಜಪ್ಪ ಕಳ್ಳಿಚಂಡ)

ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು, ಬಿ.ಎಂ.ಎಸ್. ಮಹಿಳಾ ವಿದ್ಯಾಲಯ
ಬಸವನಗುಡಿ, ಬೆಂಗಳೂರು.

ಪರಿವಿಡಿ

1. ಪ್ರವೇಶ 21
2. ಅಧ್ಯಾಯ 1 41
ವಿರಾಜಪೇಟೆ ತಾಲೂಕಿನ ಭೌಗೋಳಿಕ,
ಐತಿಹಾಸಿಕ ಹಾಗೂ ಸಾಮಾಜಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆ
3. ಅಧ್ಯಾಯ 2 143
ವಿರಾಜಪೇಟೆ ತಾಲೂಕಿನ
ವಿಶಿಷ್ಟಪೂರ್ಣ ಗ್ರಾಮಸಂರಚನೆ
4. ಅಧ್ಯಾಯ 3 194
ವಿರಾಜಪೇಟೆ ತಾಲೂಕಿನ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳ ವರ್ಗೀಕರಣ
ಮತ್ತು ಭಾಷಿಕ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ.
5. ಅಧ್ಯಾಯ 4 219
ವಿರಾಜಪೇಟೆ ತಾಲೂಕಿನ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳ ನಿಷ್ಪತ್ತಿ
6. ಅಧ್ಯಾಯ 5 309
ಸ್ಥಳನಾಮಗಳನ್ನು ಮೂಲಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ
ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದ ಅಗತ್ಯ ಮತ್ತು ಮಹತ್ವ
7. ಅಧ್ಯಾಯ 6 323
ಸ್ಥಳನಾಮಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತಗೊಳ್ಳುವ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು
ಹಾಗೂ ಪರಿಹಾರೋಪಾಯಗಳು

8.	ಸಮಾರೋಪ :	345
9.	ಅಧ್ಯಯನದ ಫಲಿತಗಳು:-	351
	ಅನುಬಂಧಗಳು	
10.	ಅನುಬಂಧ - 1 ವಿರಾಜಪೇಟೆ ತಾಲೂಕಿನ ಗ್ರಾಮನಾಮಗಳ 'ಅ' ಕಾರಾದಿ ಪಟ್ಟಿ.	356
11.	ಅನುಬಂಧ - 2 ಕ್ಷೇತ್ರಕಾರ್ಯದ ಅನುಭವಗಳು	359
12.	ಅನುಬಂಧ - 3 ಪ್ರಶ್ನಾವಳಿ	361
13.	ಅನುಬಂಧ - 4 ವಕ್ರ ಸೂಚಿ (ಸಂದರ್ಶಿತರು) (2006 ರಿಂದ 2012ರ ಅವಧಿ)	363
14.	ಗ್ರಂಥಸೂಚಿ	374
15.	ನಿಘಂಟುಗಳು - ಪತ್ರಿಕೆಗಳು	390
16.	Virajpet Taluk Population Profile	391

ಪ್ರವೇಶ

ಮಾನವ ತನ್ನ ಆಸೆ ಆಕಾಂಕ್ಷೆಯ ಪೂರೈಕೆಗಾಗಿ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿ ತಂದ ವಿಧಿವಿಧಾನಗಳೇ ‘ಸಂಸ್ಕೃತಿ’ ಎನ್ನಬಹುದು. ಗ್ರಾಮಗಳ ಉದಯ ಸಾಮಾಜಿಕ ವಿಕಾಸದ ಒಂದು ಮಹತ್ವದ ಹಂತ. ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಕುಟುಂಬಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಧಾನ್ಯತೆ ಇರುವಂತೆ ಸಾಮಾಜಿಕ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಮ ಒಂದು ಮೂಲ ಘಟಕ. ಭೂಮಿಯ ಮೇಲಿರುವ ಯಾವುದೇ ಒಂದು ವಸ್ತು, ವ್ಯಕ್ತಿ ಮತ್ತು ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಗುರುತಿಸಬೇಕಾದರೆ ಅದಕ್ಕೆ ಒಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಅಂಕಿತ ಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಅದು ಅನ್ವರ್ಥ ನಾಮ, ಅಂಕಿತನಾಮ ಅಥವಾ ರೂಢನಾಮಗಳು ಆಗಬಹುದು. ನಾಗರಿಕ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಚೇತನ ಅಚೇತನಗಳ ಬಾಹುಳ್ಯವನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಲು ವಿವಿಧ ರೀತಿಯ ಹೆಸರುಗಳು ಬಳಕೆಯಾಗುವುದುಂಟು. ಹಾಗೆಯೇ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಊರು, ಹಳ್ಳಿ, ಪಟ್ಟಣ, ದೇಶಗಳಿಗೆ ತನ್ನದೇ ಆದಂಥ ಹೆಸರುಗಳಿವೆ.

ಸ್ಥಳನಾಮ ವಿಜ್ಞಾನ ಎಂಬುದು ತನ್ನ ನಿಜಾರ್ಥದಲ್ಲಿ ಮಾನವನ ವಾಸಸ್ಥಳಗಳನ್ನಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ ನಿರ್ವಸಿತ ಸ್ಥಳಗಳ ಹೆಸರುಗಳ ಅಧ್ಯಯನವನ್ನೂ ಒಳಗೊಂಡಿದೆ. ಅಂದರೆ ಬೇಚರಾಕ್ ಗ್ರಾಮಗಳೂ ಈ ಅಧ್ಯಯನದ ಪರಿಧಿಗೆ ಒಳಪಡುತ್ತವೆ.

ಸ್ಥಳನಾಮಗಳ ಹುಟ್ಟು ಮಾನವನಷ್ಟೇ ಪುರಾತನವಾದುದು. ಮಾನವನ ದೈನಂದಿನ ಬದುಕು ಬಹಳ ಗಂಭೀರವಾದಂತೆಲ್ಲ ಪ್ರಾಕೃತಿಕ, ಐತಿಹಾಸಿಕ, ಸಾಮಾಜಿಕ, ಧಾರ್ಮಿಕ ಮತ್ತು ಜಾನಪದೀಯ ಅಂಶಗಳ ಮೂಲಕ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ನೆಲೆಗಳ ಮೇಲೆ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳು ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡವು.

ಮಾನವ ತನ್ನ ಅಲೆಮಾರಿ ಜೀವನವನ್ನು ಕೈಬಿಟ್ಟು “ಈ ಪ್ರಕೃತಿಯನ್ನು ತನ್ನ ಅನುಕೂಲಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯ” ಎಂಬ ಸತ್ಯವನ್ನು ಯಾವಾಗ ಮನಗಂಡನೋ ಆಗ ಊರು-ಹಳ್ಳಿಗಳ ಉಗಮವಾಯಿತೆನ್ನಬಹುದು. ಪ್ರಕೃತಿಯೊಂದಿಗಿನ ಈ ಹೋರಾಟದ ಹೊಂದಾಣಿಕೆಯಲ್ಲಿ ತಾನು ನೆಲೆನಿಂತ ಸ್ಥಳದ ಜೊತೆಗೆ ತನ್ನನ್ನು ತಾನು ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡ ಹಾಗೂ ಬದುಕನ್ನು ಕಂಡುಕೊಂಡ

ಸಂಕೇತವಾಗಿ ಆ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಆತ ಒಂದು ಹೆಸರಿಟ್ಟ. ಆ ಸ್ಥಳ ಅವನ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ಹಾದು ಹೋದ ಕುರುಹಾಗಿ ಒಂದು ಹೆಸರು ತಳೆದು ಕ್ರಮೇಣ ಅಲ್ಲಿ ಜನವಸತಿ ಇರಲಿ, ಇಲ್ಲದಿರಲಿ ಒಂದು ಜನಾಂಗದ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಹೆಜ್ಜೆಗುರುತಾಗಿ, ಹಲವು ಜನಾಂಗಗಳ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಬೇರುಗಳನ್ನು ಶಾಶ್ವತವಾಗಿ ಬೆಸೆಯುವ ಬಲವಾದ ಕೊಂಡಿಯಾಗಿದೆ.

ಇತಿಹಾಸ ಪೂರ್ವಕಾಲದಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಕುಟುಂಬವಾಗಿ ಬೆಳೆದ ಬಳಿಕ ಅಂಥ ಕುಟುಂಬಗಳು ಆಹಾರಕ್ಕಾಗಿ ಸಂಚರಿಸಬೇಕಾಯಿತು. ಹಣ್ಣು, ಹಂಪಲು, ಗೆಡ್ಡೆ, ಗೆಣಸು ಹಾಗೂ ಬೇಟೆಗಳಿಂದ ದೊರಕಿದ ಆಹಾರ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ತಿಂದು ಜೀವಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಕಾಲವದು. ಕಾಲಕ್ರಮೇಣ ಆಹಾರಕ್ಕಾಗಿ ಒಕ್ಕಲುತನವನ್ನು ಕಂಡುಹಿಡಿದು, ಬೆಳೆಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಯುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಉತ್ತುವುದು, ಬಿತ್ತುವುದು, ಬೆಳೆಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಯುವುದು ಪ್ರಾರಂಭವಾದಂದಿನಿಂದ ಬೆಳೆಯ ರಕ್ಷಣೆಗೋಸ್ಕರ ಬೆಳೆ ಬೆಳೆದ ಭೂಮಿಯ ಸಮೀಪ ಒಂದೆಡೆ ನೆಲೆನಿಲ್ಲುವುದು ಅವನಿಗೆ ಅನಿವಾರ್ಯವಾಯಿತು. ಈ ಅನಿವಾರ್ಯದ ನೆಲೆಗಳೇ ‘ಗ್ರಾಮ’ಗಳಾಗಿ ಬೆಳೆಯತೊಡಗಿದವು. ಹೀಗಾಗಿ ಗ್ರಾಮ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗೆ ಒಕ್ಕಲುತನವೇ ಮೂಲಕಾರಣವೆಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ಆಮೇಲೆ ವರ್ಷಗಳು ಕಳೆದಂತೆ ಒಕ್ಕಲುತನದ ಜೊತೆ ಜೊತೆಗೆ ಸಾಕುಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನು ಸಾಕುವುದು ಇವರ ಉಪಕಸುಬಾಯಿತು. ಒಬ್ಬರಿಗೊಬ್ಬರು ಜೀವನೋಪಾಯಕ್ಕೆ ಪೂರಕ ಹಾಗೂ ಪ್ರೇರಕವೆಂಬಂತೆ, ಕುಂಬಾರರು, ಕಮ್ಮಾರರು, ಅಗಸರು, ಬಡಗಿಗಳು, ನೇಕಾರರು, ಕ್ಷೌರಿಕರು, ಬೆಸ್ತರು, ಕುರುಬರು, ಅವರವರ ಕೆಲಸಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ವೃತ್ತಿಗೆ ಅನುಕೂಲವಾದಂತೆ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ನೆಲೆಗಳಲ್ಲಿ, ವಾತಾವರಣಗಳಲ್ಲಿ ನೆಲೆನಿಲ್ಲಬೇಕಾದ ಅನಿವಾರ್ಯತೆಯು ಸೃಷ್ಟಿಯಾಯಿತು. ಹೀಗೆ ವಿವಿಧ ಪಂಗಡದವರು ಒಂದೊಂದು ಕಡೆಗೆ ಒಟ್ಟಾಗಿ ಬಾಳುವಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಸ್ವರೂಪದ ಗ್ರಾಮಗಳು ಹುಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಬಂದವು.

ಗ್ರಾಮಗಳ ಉದಯವನ್ನು ಎರಡು ಬಗೆಗಳಾಗಿ ವರ್ಗೀಕರಿಸಬಹುದು. ಒಂದು ‘ಸೃಷ್ಟಿ’ ಮತ್ತೊಂದು ‘ನಿರ್ಮಾಣ’.

ಸಂಚಾರಿ ಕುಟುಂಬಗಳು ಒಂದೆಡೆ ನೀರು, ನೆರಳು ನೋಡಿ ನೆಲೆನಿಂತು, ಆ

ಪರಿಸರವನ್ನು ತಮ್ಮ ಬದುಕಿಗೆ ಬಳಸಿಕೊಂಡು, ಅದು ಇಷ್ಟವಾದರೆ ತಮಗರಿವಿಲ್ಲದಂತೆಯೇ ಆ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ನೆಲೆ ನಿಲ್ಲುವುದು, ಆ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಅನ್ಯ ಕುಟುಂಬಗಳೂ ಬಂದು ಸೇರಿಕೊಳ್ಳುವುದು, ಸೇರಿದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಆ ನೆಲೆ ಬೀಡಿನ ರೂಪ ಪಡೆಯುವುದು, ಅದಕ್ಕೆ ಆ ಪ್ರದೇಶ ಅಥವಾ ಆ ಜನಾಂಗವನ್ನು ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುವ ಹೆಸರು ತಾನಾಗಿಯೇ ಹುಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಹೀಗೆ ಅನುದ್ದೇಶಿತ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಗ್ರಾಮಗಳು “ಸೃಷ್ಟಿ” ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಉದಾಹರಣೆಗಳಾಗಿವೆ. ಇವು ಯಾವುದೇ ಉದ್ದೇಶವಿಲ್ಲದೆ, ಪೂರ್ವಯೋಜಿತ ಆಲೋಚನೆಗಳಿಲ್ಲದೆ ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡ ಗ್ರಾಮಗಳು.

ಕಾಲ ಗತಿಸಿದಂತೆ ಗ್ರಾಮನಿರ್ಮಾಣ ಜೀವನಕ್ಕೆ ಪ್ರಯೋಜನಕಾರಿಯೆಂದು ಮಾನವನಿಗೆ ಮನವರಿಕೆ ಆದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಉದ್ದೇಶಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಜನರು ಗ್ರಾಮಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿರುವ ಕುರುಹುಗಳು ನಮಗೆ ದೊರೆಯುತ್ತವೆ. ಇಂಥ ಗ್ರಾಮಗಳೇ ‘ನಿರ್ಮಾಣ’ ವಾದಂಥ ಗ್ರಾಮಗಳು. ಈ ಘಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಮಾನವ ತನ್ನ ಬದುಕಿಗೆ ಅಗತ್ಯವಾದ ನೀರು, ಫಲವತ್ತಾದ ನೆಲ, ತನ್ನ ಜೀವದ ರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ ಬೆಟ್ಟ, ಗುಡ್ಡ, ಅರಣ್ಯ ಇತ್ಯಾದಿ ಸೌಕರ್ಯವುಳ್ಳ, ತನ್ನ ವೃತ್ತಿಗೆ ಜೀವನೋಪಾಯಕ್ಕೆ ಅನುಕೂಲತೆಯುಳ್ಳ ಸ್ಥಳಗಳನ್ನು ಆರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಮತ್ತು ತನ್ನದೇ ಆದ ಕೆಲವು ವಿಧಿವಿಧಾನಗಳನ್ನು ಆಚರಿಸುವ ಅಂಶಗಳಿಂದ ಗ್ರಾಮಗಳು ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡವು.

ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಎರಡು ಬಗೆಯಲ್ಲಿ ಜನ್ಮತಾಳಿದ ಊರುಗಳನ್ನು ಅವುಗಳ ಸ್ಥಳ, ಉದ್ದೇಶ, ವಿಸ್ತಾರಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿ ಗ್ರಾಮ, ನಗರ, ಖೇಡ, ಖರ್ವಡ, ಪಟ್ಟಣಗಳೆಂದು ನಮ್ಮ ಹಿರಿಯರು ಹೆಸರಿಟ್ಟು ಕರೆದ ವಿಷಯಗಳು ನಮಗೆ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕೃತಿಗಳಿಂದ, ಶಾಸನಗಳಿಂದ ತಿಳಿದು ಬರುತ್ತದೆ. ಇಂದು ಇದೇ ಗ್ರಾಮಗಳನ್ನು ನಗರ, ಮುನಿಸಿಪಾಲಿಟಿ, ಕಾರ್ಪೊರೇಷನ್, ಎಂದು ವಿಂಗಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಕುಂಬಾರರು, ಬಡಗಿಗಳು, ಒಕ್ಕಲಿಗರು, ನೇಕಾರರು, ಕೈರಿಕರಂತಹ ವೃತ್ತಿ ನಿರತ ಪಂಗಡಗಳು ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ, ಗೌಡ, ಪಟೇಲ, ಶಾನುಭೋಗರಂತಹ ಆಡಳಿತವರ್ಗಗಳೂ ಕೂಡ ಕ್ರಮೇಣ ಅಸ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಬಂದು ಗ್ರಾಮವೊಂದು ಸಂಪೂರ್ಣ ಸ್ವಾವಲಂಬನೆಯನ್ನು ಹೊಂದತೊಡಗಿತು.

ಗ್ರಾಮಗಳಿಗೆ ಹೆಸರಿಟ್ಟ ಮೊದಲ ಘಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಅಂದರೆ “ಸೃಷ್ಟಿ” ಹಂತದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಳೀಯ ನೈಸರ್ಗಿಕ ವಿಷಯಗಳಿಂದ ಪ್ರೇರಿತನಾದ ಮಾನವ ಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ನೈಸರ್ಗಿಕ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ನಾಮವೆಂದು ಇಟ್ಟನು. ಉದಾ:- ಕಲ್ಲೂರು, ಮಣ್ಣೂರು, ಇತ್ಯಾದಿ. ಆಮೇಲೆ ಗ್ರಾಮಗಳ ಉದಯದ ಎರಡನೇ ಘಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಅಂದರೆ “ನಿರ್ಮಾಣ” ಹಂತದಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಮನಾಮಗಳ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ “ನಿಸರ್ಗವಾಚಿ” ಪದಕ್ಕೆ ಬದಲು “ಜನಾಂಗವಾಚಿ” ಆಮೇಲೆ “ವ್ಯಕ್ತಿವಾಚಿ” ನಂತರದಲ್ಲಿ “ಆದರ್ಶವಾಚಿ” ಪದಗಳನ್ನು ಬಳಕೆ ಮಾಡಿರುವುದು ನಮಗೆ ಅಧ್ಯಯನದಿಂದ ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ.

ನಿಸರ್ಗದೊಂದಿಗೆ ಸರಳ ಬದುಕು ಮಾಡುತ್ತಾ ಕುಟುಂಬ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಅಲೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಮಾನವ ವ್ಯವಸಾಯವನ್ನು ಕಂಡುಹಿಡಿದು ಬೆಳೆಯ ರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ ಒಂದೆಡೆ ನೆಲೆನಿಲ್ಲುವಲ್ಲಿ “ಗ್ರಾಮ” ಪರಿಕಲ್ಪನೆ ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಆತ ನೈಸರ್ಗಿಕ ರಕ್ಷಣೆಗಲಾದ ಕಲ್ಲು ಗುಡ್ಡಗಳ ಪ್ರದೇಶಗಳನ್ನು (ಉದಾ:- ಗುಹೆ, ಬೆಟ್ಟದತಪ್ಪಲು) ನೆಲೆಮಾಡಿಕೊಂಡನು. ಆ ನೆಲೆಗಳನ್ನು ಆ ವಿಶಿಷ್ಟ ಕಲ್ಲು ಗುಡ್ಡಗಳ ಗುರುತಿನಿಂದ ಹೆಸರಿಟ್ಟು ಕರೆಯುವುದು ರೂಢಿ ಆಯಿತು. ಆದುದರಿಂದ ಗ್ರಾಮನಾಮಗಳ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ “ನಿಸರ್ಗವಾಚಿ” ಸ್ಥಳನಾಮಗಳೇ ಮೊದಲು ಹುಟ್ಟಿದವುಗಳು ಎಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯಕ್ಕೆ ನಾವು ಬರಬಹುದು. ಕಾಲಕ್ರಮದಲ್ಲಿ, ಜನಾಂಗಗಳು ನಿಸರ್ಗಕ್ಕಿಂತ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಜನಾಂಗಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಮಾನವ ವಿಶೇಷ ಮೋಹವನ್ನು ಸಹಜವಾಗಿಯೇ ಬೆಳೆಸಿಕೊಂಡ ಹಂತದಲ್ಲಿ “ಜನಾಂಗವಾಚಿ” ಗ್ರಾಮನಾಮಗಳು ತಲೆದೋರಲಾರಂಭಿಸಿದವು. ಮೂರನೆಯ ಹಂತದಲ್ಲಿ “ವ್ಯಕ್ತಿನಾಮವಾಚಿ” ಸ್ಥಳನಾಮಗಳು ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡವು. ನಿಸರ್ಗನಿಷ್ಠೆಯಿಂದ, ಜನಾಂಗ ನಿಷ್ಠೆಗೆ ಸರಿದ ಮನುಷ್ಯ, ಕಾಲಕ್ರಮೇಣ ವ್ಯಕ್ತಿನಿಷ್ಠೆಯ ಅಂಚನ್ನು ತಲುಪಿದ. ಈ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಅವನು ಊರುಗಳಿಗೆ ಗತಿಸಿಹೋದ ತನ್ನ ಕುಟುಂಬದ ಹಿರಿಯರ ನೆನಪಿಗಾಗಿ ಅವರ ಹೆಸರುಗಳನ್ನು, ನಂತರದ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ಜೀವಂತವಿರುವ ತನ್ನ ಸಂಬಂಧಿಕರ ಇಲ್ಲವೇ ತನ್ನದೇ ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ಸ್ಥಳಗಳಿಗೆ ಇಡತೊಡಗಿದ. ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಊರುಗಳಿಗೆ ನಾಮಕರಣವಾದ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ಕ್ರಮವಾಗಿ ನಿಸರ್ಗವಾಚಿ, ಜನಾಂಗವಾಚಿ, ವ್ಯಕ್ತಿವಾಚಿ ಹಾಗೆಯೇ ನಂತರದ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ಆದರ್ಶವಾಚಿ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳು ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡಿರುವ ವಿಚಾರ ನಮ್ಮ ಗಮನಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತದೆ.

ಭೂಮಿಯ ಮೇಲ್ಮೈಯನ್ನು ವಸತಿಸ್ಥಳ, ನಿರ್ವಸತಿಸ್ಥಳವೆಂದು ವರ್ಗೀಕರಿಸದೆ, ನಿರ್ವಸತಿ ಸ್ಥಳಗಳಾದ ಹಳ್ಳಕೊಳ್ಳ, ಗಿರಿಕಂದರ, ದಿಣ್ಣೆ ಬಯಲುಗಳಿಗೂ ಹೆಸರಿಟ್ಟ ಮನುಷ್ಯ, ವಸತಿವರ್ಗದ ಗ್ರಾಮಗಳಿಗೆಲ್ಲ ಅವುಗಳ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯತೆಗನುಗುಣವಾಗಿ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯಪೂರ್ಣವಾದ ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ಇಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಈ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ನಾಮವಿಲ್ಲದ ಗ್ರಾಮಗಳೇ ಇಲ್ಲ. ಯಾವುದೇ ಸ್ಥಳನಾಮದ “ಮೂಲ” ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಮೂರು ಬಗೆಯ ನಿಷ್ಪತ್ತಿಗಳು ಕೇಳಿಬರುತ್ತವೆ. 1) ಪಂಡಿತನಿಷ್ಪತ್ತಿ, 2) ಪಾಮರ ನಿಷ್ಪತ್ತಿ, 3) ನಿಜನಿಷ್ಪತ್ತಿ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಪಂಡಿತ ಮನಸ್ಸಿನ ವಿವರಣೆಯಾದ ಪಂಡಿತ ನಿಷ್ಪತ್ತಿ, ಪಾಮರ ಮನಸ್ಸಿನ ವಿವರಣೆಯಾದ ಪಾಮರ ನಿಷ್ಪತ್ತಿಗಳು ಆಭಾಸವೆಂಬ ತೀರ್ಮಾನಕ್ಕೆ ಬಂದು ನಿಜನಿಷ್ಪತ್ತಿಯನ್ನು ಮಾತ್ರ ಸತ್ಯವೆಂದು ವಿದ್ವಾಂಸರು ಪರಿಗಣಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಒಂದು ಗ್ರಾಮನಾಮವನ್ನು ಕುರಿತಂತೆ ಅನೇಕ ಕಟ್ಟುಕಥೆಗಳು, ಪುರಾಣಕಥೆಗಳು, ಐತಿಹ್ಯಗಳೂ ಇರುತ್ತವೆ. ಆದರೂ ಕೂಡ ಸತ್ಯಕ್ಕೆ ಒಂದೇ ಹಾದಿ ಎಂಬಂತೆ “ನಿಜನಿಷ್ಪತ್ತಿ” ಒಂದೇ ಇರುತ್ತದೆ. ಸತ್ಯವಲ್ಲದ ವಿವರಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದರೂ ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಐತಿಹ್ಯ ಮತ್ತು ಪುರಾಣಗಳ ಹಿಂದೆ ಸ್ವಾರ್ಥವಾಗಲೀ, ದುರುದ್ದೇಶವಾಗಲೀ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಅಲ್ಲಿ ಕಾಣುವುದು ಸ್ಥಳೀಯ ಜನಪದರ ಮುಗ್ಧ ಪ್ರಯತ್ನವಷ್ಟೆ ಉದಾ:- “ಬೆಂಗಳೂರು” ಸ್ಥಳನಾಮಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಇದ್ದ ಬೆಂದಕಾಳೂರಿನ ಕಥೆಯಾಗಲಿ ಅಥವಾ ಇನ್ಯಾವುದೇ ಐತಿಹ್ಯಗಳಾಗಲಿ ಅವೆಲ್ಲವೂ ಕಟ್ಟುಕಥೆಗಳೆಂದು ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಮಾನ್ಯಶ್ರೀ ಎಂ.ಚಿದಾನಂದಮೂರ್ತಿಯವರು ಆಳವಾದ ಅಧ್ಯಯನವನ್ನು ಮಾಡಿ ಕನ್ನಡ ದಿನಪತ್ರಿಕೆಯೊಂದರಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿದ್ದ “ನಿಜನಿಷ್ಪತ್ತಿ”ಯನ್ನು ನಾವು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳಲೇಬೇಕು. ಬಿಳಿಯ ಬೆಣಚುಕಲ್ಲುಗಳಿಂದ ಆವೃತವಾದ ಊರು, ಬೆಣಚುಕಲ್ಲುಗಳ ಊರು, ಬಿಳೀಕಲ್ಲೂರು, ಬೆಂಗಳೂರು ಆಗಿದೆ ಎನ್ನುವ ಸತ್ಯಾಂಶ ಅದಾಗಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳ ಅಧ್ಯಯನದ ಆಳದಲ್ಲಿ ಆ ಸ್ಥಳದ ನಿಜನಿಷ್ಪತ್ತಿ ನಿರ್ಣಯ ಅತ್ಯಂತ ಮುಖ್ಯವಾದ ಕಾರ್ಯ. ಅದಲ್ಲದೆ ಮಾಡುವ ಸ್ಥಳನಾಮ ಅಧ್ಯಯನದ ಕಾರ್ಯ-- ವ್ಯರ್ಥವೆಂಬುದು ಸತ್ಯ. ನಿಜನಿಷ್ಪತ್ತಿ ನಿರ್ಣಯ ಸುಲಭವಾದ ಕಾರ್ಯವಲ್ಲ ಎಂಬ ವಿದ್ವಾಂಸರ ಅನುಭವದ ಮಾತನ್ನು ಗಮನದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಸ್ಥಳನಾಮದ ಮೂಲಗಳ

ಬಗ್ಗೆ ಅಂತಿಮ ನಿರ್ಣಯವನ್ನು ಭೌಗೋಳಿಕ ಪರಿಸರ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಹಾಗೂ ಇನ್ನಿತರ ಅಂತರ್‌ಶಿಸ್ತೀಯ ವಿಷಯಗಳೊಂದಿಗೆ, ಅತ್ಯಂತ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆಯನ್ನು “ಕ್ಷೇತ್ರಕಾರ್ಯ”ಕ್ಕೆ ಇಲ್ಲಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಚೀನತಮವಾದ ಹಾಗೂ ನಿಜವಾದ ರೂಪವನ್ನು ಹುಡುಕುವಾಗ ಶಾಸನಗಳ ಪಾತ್ರ ಮುಖ್ಯವೆಂಬ ಅರಿವಿನೊಂದಿಗೆ ಒಂದು ಸ್ಥಳದ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ತಿಳಿಯಲು ಸ್ಮಾರಕ, ನಾಣ್ಯ, ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟಂಥ ಗ್ರಂಥಗಳು, ಐತಿಹ್ಯಗಳು ಹಾಗೂ ಪಳೆಯುಳಿಕೆಗಳನ್ನೂ ಗಮನಿಸಲಾಗಿದೆ.

“ಒಂದು ಊರಿನ ಮೂಲವನ್ನು ಹುಡುಕಲು ಹೊರಟರೆ ಋಷಿಮೂಲ ಹುಡುಕಿದಂತೆ” ಎಂಬ ಮಾತಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳ ಮೂಲವನ್ನು ಹುಡುಕುವುದಕ್ಕಂದೇ ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡ ವಿಜ್ಞಾನ “ಸ್ಥಳನಾಮ ವಿಜ್ಞಾನ”. ಇದು ಇನ್ನುಳಿದ ವಿಜ್ಞಾನಗಳಾದ ಭಾಷಾವಿಜ್ಞಾನ, ಸಮಾಜವಿಜ್ಞಾನ, ಜಲವಿಜ್ಞಾನ, ಸಸ್ಯವಿಜ್ಞಾನ, ಶಿಲಾವಿಜ್ಞಾನ, ಪುರಾತತ್ವವಿಜ್ಞಾನ, ಇತಿಹಾಸ, ಜಾನಪದ, ಭೂಗೋಳ ಮೊದಲಾದ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಅಧ್ಯಯನದ ಶಿಸ್ತುಗಳಿಗೆ ಒಳಪಡಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ. ಇದರಿಂದ ಒಂದು ಜನಾಂಗದ ಅಭಿರುಚಿ, ಅನುಭವ, ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಸೃಜನಶೀಲ ಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ಅರಿಯುವ ಸದವಕಾಶ ಸ್ಥಳನಾಮ ಸಂಶೋಧಕರಿಗೆ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ.

ಸ್ಥಳನಾಮ ಅಧ್ಯಯನದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಅರಿವಿಗೆ ಬರುವ ಕೆಲ ಮಹತ್ವದ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಸಂಶೋಧಕರು ಈ ಕೆಳಕಂಡಂತೆ ಪಟ್ಟಿಮಾಡಿದ್ದಾರೆ.

1. ಮಾನವನ ಹುಟ್ಟು ಮತ್ತು ನೆಲೆಗಳ ವಿಕಾಸ.
2. ನಾಗರಿಕತೆಯ ಬೆಳವಣಿಗೆ.
3. ಪ್ರಕೃತಿ ಮತ್ತು ಮಾನವನಿಗಿದ್ದ ಅವಿನಾಭಾವ ಸಂಬಂಧ.
4. ಪಶುಪಾಲನೆ, ಪೋಷಣೆಗಳ ಆರಂಭದ ಹಂತಗಳು
5. ಐತಿಹಾಸಿಕ ಪರಂಪರೆಗಳು.
6. ಮಾನವಿಕ ವಿಜ್ಞಾನದ ವಿವರಗಳು.
7. ಆಳಿದ ರಾಜರ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ವಿವರಗಳು, ಸಾಧನೆಗಳು.
8. ಶಾಸನಗಳು ಹಾಗೂ ಅವುಗಳ ಭಾಷೆ.

9. ವೃತ್ತಿಗಳ ಇತಿಹಾಸ.
10. ವಿವಿಧ ಜನಾಂಗಗಳ ವಿವರಗಳು.
11. ಸಸ್ಯ ಸಂಪತ್ತು.
12. ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ಜನಸಮುದಾಯಗಳ ನಡುವಿನ ಬಾಂಧವ್ಯ.
13. ಮತಧರ್ಮದ ವಿವರಗಳು.
14. ಉಡುಗೆ, ತೊಡುಗೆ, ಆಟ, ಊಟ, ಪದ್ಧತಿಗಳು
15. ಲೋಕರೂಢ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳು
16. ಆಗಿನಕಾಲದ ವಾಸ್ತು ಶಿಲ್ಪದ ಮಾದರಿಗಳು
17. ಕಲೆ ಸಂಗೀತ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಮಾಹಿತಿಗಳು.

- ಗ್ರಾಮನಾಮಗಳ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಪರಿವೇಷ ಡಾ. ವಿಶ್ವನಾಥ
ಪು.ಸಂ. 43, 44

ಇವೇ ಮುಂತಾದ ಅನೇಕ ಮಹತ್ವದ ವಿಚಾರಗಳು ಸ್ಥಳನಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಅಡಗಿರುವ ಅಂಶ ಅಧ್ಯಯನಕಾರರಿಗೆ ಮನದಟ್ಟಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಈ ವಿಜ್ಞಾನ ಇಂದು ಮಹತ್ವವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಿದೆ.

ಸ್ಥಳನಾಮಗಳಲ್ಲಿ ನಮಗೆ ಇಂದು ತುಂಬಾ ಪ್ರಸ್ತುತವೆನಿಸಿರುವುದು ಅವುಗಳ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಮತ್ತು ಭೌತಿಕ ಮೌಲ್ಯಗಳು. ಭಿನ್ನ ಜಾತಿ, ಕುಲ, ಕೋಮುಗಳು ಪರಸ್ಪರ ಸೌಹಾರ್ದದಿಂದ, ಸಾಮರಸ್ಯದಿಂದ ಬದುಕಿರುವುದನ್ನು ಸ್ಥಳನಾಮಗಳು ದಾಖಲಿಸುತ್ತವೆ. ಅಲ್ಲಿ ಯಾವ ಜಾತಿಯನ್ನಾಗಲಿ, ಕೋಮನ್ನಾಗಲಿ, ಎತ್ತಿ ಹಿಡಿಯುವ ಅಥವಾ ಹೀಗೆಳೆಯುವ ಪ್ರವೃತ್ತಿ ಕಂಡು ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಒಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಜಾತಿ, ಅಥವಾ ಕೋಮಿನವರು ಒಂದು ನಿರ್ವಸಿತ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ವಾಸ್ತವ್ಯಕ್ಕೆ ಬಳಸಿಕೊಂಡ ಕೂಡಲೆ ಆ ಜಾತಿ ಅಥವಾ ಕೋಮಿನಿಂದ ಅದನ್ನು ಗುರುತಿಸುತ್ತಿದ್ದಂತಹ ವಿಷಯ ನಮ್ಮ ಗಮನಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತದೆ. ಅಧ್ಯಯನದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತಿ, ವೃತ್ತಿ, ಕುಲನಾಮಗಳ ಉಲ್ಲೇಖ ಬರುತ್ತದೆ. ಆಯಾ ಅಂಶಗಳ ಪ್ರಾಚುರ್ಯದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಇದ್ದುದು ಇಂದು ಇಲ್ಲದಾಗಿವೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಸಹಜವಾದಂಥ ಅನೇಕ ಕಾರಣಗಳಾದ ಬಾಹ್ಯ ಒತ್ತಡಗಳು, ಅಂತಃಕಲಹಗಳು, ಪ್ರಾಕೃತಿಕ ಕಾರಣಗಳು ಇವೇ ಮುಂತಾದ ಅಂಶಗಳು

ನಮ್ಮ ಗಮನಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತವೆ. “ಚರಿತ್ರೆ ಮೌನ ತಾಳಿದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳು ಮಾತನಾಡುತ್ತವೆ” ಎಂಬ ವಿದ್ವಾಂಸರ ಮಾತುಗಳು ಅಕ್ಷರಶಃ ಸತ್ಯವೆನ್ನುವ ವಿಚಾರ ಈ ಸ್ಥಳನಾಮ ಅಧ್ಯಯನದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಅನುಭವಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತದೆ.

ಒಂದು ಊರಿಗೆ ಒಂದು ಹೆಸರು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಬೇಕಾದರೆ ಅಲ್ಲಿನ ಮೂಲ ನಿವಾಸಿಗಳ ಯಥಾರ್ಥ ಬಿಂಬಗ್ರಹಣವಾದಂತ್ತಿರುತ್ತದೆ. ಒಂದು ಜನಾಂಗದ ಏಳು, ಬೀಳು, ಕಷ್ಟ ಸುಖ, ಪ್ರಾಕೃತಿಕ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಕಾರಣಗಳು ಊರ ಹೆಸರು ಬರಲು ಪ್ರೇರಕಗಳಾಗಿರುತ್ತವೆ.

ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಳನಾಮ ಅಧ್ಯಯನಗಳು ಎಂಭತ್ತರ ದಶಕದಿಂದ ವ್ಯಾಪಕವಾಗಿ ನಡೆಯುತ್ತಿವೆ. ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯಗಳಲ್ಲಿ ತಾಲೂಕುವಾರು, ಜಿಲ್ಲಾವಾರು ಅಧ್ಯಯನಗಳು ನಡೆದಿವೆ. ಆದರೆ ಕೊಡಗು ಜಿಲ್ಲೆ ಹಾಗೂ ಕೊಡಗಿನ ತಾಲೂಕುಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟಂತೆ ಯಾವುದೇ ಸ್ಥಳನಾಮ ಅಧ್ಯಯನಗಳು ಇದುವರೆವಿಗೂ ನಡೆದಿಲ್ಲ. ಪಕ್ಕದ ತುಳುನಾಡು, ಹಾಸನ, ಹುಣಸೂರು, ಮೈಸೂರು ಪ್ರದೇಶಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಈಗಾಗಲೇ ಅಧ್ಯಯನಗಳು ನಡೆದಿವೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ ವಿರಾಜಪೇಟೆ ತಾಲೂಕಿನ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳ ಕುರಿತ ಅಧ್ಯಯನವನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪ ವಿಭಿನ್ನವಾಗಿ ಅಭ್ಯಸಿಸಲಾಗಿದೆ. ಕಾರಣವೆಂದರೆ ಇದೇ ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿಬೆಳೆದು ಇಲ್ಲಿನ ವಿಶಿಷ್ಟ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಸ್ವತಃ ಅನುಭವಿಸಿ ಅರಿತಿರುವುದರಿಂದ ಇಲ್ಲಿನ ಮೂಲ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಸೆಲೆ ಹಾಗೂ ಸೊಗಡಿಗೆ ಯಾವುದೇ ಕಲಬೆರಕೆಯಾಗದಂತೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಕಾಳಜಿ ವಹಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಈ ಕೆಳಕಂಡ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಗುರಿಗಳಾಗಿ ಸ್ವೀಕರಿಸಿ, ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿ ವಿಷಯವನ್ನು ದಾಖಲಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

* ವಿರಾಜಪೇಟೆ ತಾಲೂಕು ಸ್ಥಳನಾಮಗಳ ಭಾಷಿಕ ಅಧ್ಯಯನದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧ ವ್ಯಾಕರಣ ಘಟಕಗಳ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳನ್ನು ಅವಲೋಕಿಸದೆ ಸ್ಥಳೀಯ ಜನಸಮುದಾಯಗಳ ಭಾಷೆಗಳು,* ಆ ಭಾಷಿಕ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳಾದ ಉಚ್ಚಾರಣೆ, ಮೌಖಿಕ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿನ ಭಾಷೆ, ಶಬ್ದಗಳ ಬಳಕೆ, ಬರಹಗಳನ್ನು ಸಾಮಾಜಿಕ ವರ್ಗದ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ನೋಡಿ ಸ್ಥಳೀಯ ಗ್ರಾಮನಾಮಗಳನ್ನು ಸಾಮಾಜಿಕ, ಭಾಷಿಕ ನಿಯಮಗಳಿಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಲಾಗಿದೆ.

- * ಒಂದು ಸ್ಥಳನಾಮದ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಅಲ್ಲಿಯ ಜನಪದ ನಿರುಕ್ತಿ ಬಹಳಷ್ಟು ಮೂಲ ಸಾಮಗ್ರಿಯನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತದೆನ್ನುವ ಸತ್ಯದ ಅರಿವಿನಿಂದ ಈ folk etymology ಯನ್ನು ಆಸಕ್ತಿಯಿಂದ ಗಮನಿಸಲಾಗಿದೆ.
- * ಐತಿಹಾಸಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುವಾಗ ವಿರಾಜಪೇಟೆ ತಾಲೂಕಿನ ಸ್ಥಳೀಯ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಕಲ್ಲುಬೋಟಿಗಳು, ಪಾಂಡವಪಾರೆಗಳು, ಕಡಂಗಗಳು, ದೇವರಕಾಡುಗಳು, ಜಮ್ಮಭೂಮಿ, ಪ್ರಾಚೀನ ದೇವಾಲಯಗಳು, ವಿವಿಧ ಕುಟುಂಬಗಳ ಮನೆಪೆದ, ಐನ್‌ಮನೆ ಇವೇ ಮುಂತಾದ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯದ ವಿವರಗಳನ್ನು ಕೂಲಂಕಷವಾಗಿ ಗಮನಿಸಲಾಗಿದೆ.
- * ಈ ತಾಲೂಕಿನ ಬಹುತೇಕ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳು ಇಲ್ಲಿನ ಸ್ಥಳೀಯ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಇರುವುದರಿಂದ ಹಾಗೂ ಕೆಲವು ತಮ್ಮ ಮೂಲ ಅರ್ಥ ಹಾಗೂ ರೂಪಗಳನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡಿರುವುದರಿಂದ, ಕಟ್ಟುಕಥೆಗಳಿಂದ ಸಾಕಷ್ಟು ಕೃತಕ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕ ರೂಪಗಳು ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡಿರುವುದರಿಂದ ಸ್ಥಳೀಯ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳ ನಿಷ್ಪತ್ತಿಯನ್ನು ಕುರಿತಂತೆ ವಿವರವಾದ ಅರ್ಥ ವಿವರಣೆಯನ್ನು ನೀಡಲಾಗಿದೆ.
- * ಸ್ಥಳನಾಮಗಳ ಪ್ರಾಚೀನ ರೂಪನಿರ್ಧಾರ ಹಾಗೂ ನಿಷ್ಪತ್ತಿಯನ್ನು ನೀಡುವುದರೊಂದಿಗೆ, ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಸ್ಥಳನಾಮ ಘಟಕಗಳ ಭೌಗೋಳಿಕ, ಹಂಚಿಕೆಯನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ, ಅವುಗಳ ಸಮಾನ ಅಥವಾ ಸಂವಾದಿ ರೂಪಗಳ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಮಾಹಿತಿಗಳನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳುವ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನಿಲ್ಲಿ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.
- * ಮೌಖಿಕ ಪರಂಪರೆಯ ಗಾಡೆ, ಒಗಟು, ಒಡಪು, ಹಾಡುಗಳು ಹಾಗೂ ಕಥೆಗಳ ಮುಖೇನ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುವ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಈ ತಾಲೂಕಿನ ರಂಗಭೂಮಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನೂ ಕೂಡ ಅಧ್ಯಯನದ ಪರಿಮಿತಿಗೆ ಒಳಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ.
- * ಈ ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಭಾಷಾವಾರು ಸಮುದಾಯಗಳ ನಡುವೆ ಸಾಮರಸ್ಯ ಕಲುಷಿತವಾಗುತ್ತಿರುವ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಕಂಡುಬರುತ್ತಿದೆ. ಜನಗಣತಿಯ

ಅಂಕಿಅಂಶಗಳು ಇಲ್ಲಿನ ಮೂಲ ನಿವಾಸಿಗಳ ಸಂಖ್ಯೆಗಿಂತ ವಲಸೆ ಬಂದವರ ಸಂಖ್ಯೆಯ ಪ್ರಾಬಲ್ಯವನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತಿವೆ. ಇದರಿಂದ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯು ಗಂಡಾಂತರಕಾರಿ ಸನ್ನಿವೇಶವನ್ನು ಎದುರಿಸಬೇಕಾದ ಸತ್ಯಾಂಶ ಗೋಚರವಾಗುತ್ತಿದೆ. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ಥಳೀಯರ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ವಿಷಯ ಮಂಡನೆ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

- * ಸ್ಥಳೀಯ ತಾಲೂಕಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ವಿಷಯದ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಮನ್ನಿಸಿ, ಸಮಾಜದ ಯಾವುದೇ ವಿಷಯವನ್ನು ಕ್ಷುದ್ರವೆಂದು ತಿರಸ್ಕರಿಸದೆ, ಇದು ಏಕೆ ಹೀಗಿದೆ? ಎಂಬ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ವಿವೇಚನೆಯೊಂದಿಗೆ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿ, ನಿರಾಕರಣೆಗೆ ಒಳಗಾದ ದಲಿತರು, ಆದಿವಾಸಿಗಳು, ಅಸಾಹಿತ್ಯಿಕ ಎನಿಸಿಕೊಂಡ ಪಠ್ಯಗಳು, ಇವೆಲ್ಲವುಗಳನ್ನು ಅಧ್ಯಯನದ ಪರಿಧಿಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ತಾತ್ವಿಕತೆಯನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳುವ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.
- * ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸಾಮೂಹಿಕವಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡಿರುವ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳು ಕೇವಲ ಹೆಸರುಗಳಾಗಿ ಉಳಿದಿಲ್ಲ. ಮಾನವ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಕುರುಹುಗಳಾಗಿ ಉಳಿದಿವೆ, ಬೆಳೆದಿವೆ. ಸ್ಥಳನಾಮಗಳು ಹಿಂದಿನಂತೆ ಈಗಲೂ ಹುಟ್ಟುತ್ತಿವೆ, ಬೆಳೆಯುತ್ತಿವೆ, ಬದಲಾಗುತ್ತಿವೆ. ಈ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ನಿರಂತರ. ಆದ್ದರಿಂದ ಈ ಸ್ಥಳೀಯ ತಾಲೂಕಿನ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳ ಹುಟ್ಟಿನ ಹಿನ್ನೆಲೆಯನ್ನು ತೋರಿಸಿ, ಅರ್ಥವನ್ನು ಗ್ರಹಿಸಿ, ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಅಸಲೀಯತೆಗೆ ಧಕ್ಕೆಯಾಗದಂತೆ ವಿಷಯ ಮಂಡಿಸುವುದು ಮುಖ್ಯ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿದ್ದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಈ ಕೆಳಗಿನ ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ಪ್ರಸ್ತುತ ಅಧ್ಯಯನವನ್ನು ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.
- * ಪ್ರಸ್ತುತ ಅಧ್ಯಯನವು ಕ್ಷೇತ್ರಕಾರ್ಯದಿಂದಲೇ ರೂಪುಗೊಂಡಿದೆ. ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಕ್ಷೇತ್ರಮಾಹಿತಿಯೇ ಇಲ್ಲಿನ ಜೀವಾಳವಾಗಿದೆ. ಈ ತಾಲೂಕಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಮಾಹಿತಿಗಳು ಗ್ರಂಥಸ್ಥರೂಪದಲ್ಲಿ ಅಲಭ್ಯವೆಂದೇ ಹೇಳಬೇಕು. ಕೆಲವು ಐತಿಹಾಸಿಕ ವಿವರಗಳನ್ನು ಹೊರತುಪಡಿಸಿದರೆ. ಉಳಿದಂತೆ ಯಾವುದೇ ಮಾಹಿತಿಗಳು ಗ್ರಂಥಸ್ಥ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲ. ಈ ತಾಲೂಕಿನ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳ ಪಟ್ಟಿಯನ್ನು

ಸಮರ್ಪಕವಾಗಿ ಪಡೆಯುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಕೆಲವು ಸರಕಾರಿ ದಾಖಲೆಗಳಾದ ರೆವಿನ್ಯೂ ಹಾಗೂ ಮತದಾರರ ಪಟ್ಟಿಯನ್ನು ಆಧಾರವಾಗಿ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಈ ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖ ಜನಸಮುದಾಯವಾದ ಕೊಡವರಲ್ಲದೆ ಇಲ್ಲಿನ ಮೂಲನಿವಾಸಿಗಳಾದ ಅಮ್ಮಕೊಡವ, ಕುಡಿಯ, ಕಣಿಯ, ಪಾಲೆ, ಪಣಿಕ್ಕ, ನಾಯಿಂದ, ಹೆಗ್ಗಡೆ, ಪೆಗ್ಗಡೆ, ಬಣ್ಣ, ಕೆಂಬಟ್ಟಿ, ಮಲೆಯ, ಮರ್ಥ ಮೊದಲಾದ ಕೊಡವ ಭಾಷೆಯನ್ನಾಡುವ ಜನಸಮುದಾಯಗಳು ಹಾಗೂ ತಮ್ಮದೇ ಆದ ವಿಶಿಷ್ಟ ಭಾಷೆಯನ್ನಾಡುವ ಎರವ, ಕುರುಬ, ಗೌಡ, ಜಮ್ಮಮಾಪಿಳ್ಳೆಗಳಂಥ ಜನಸಮುದಾಯಗಳೂ ಇವೆ. ಅವರೆಲ್ಲರನ್ನೂ ಈ ಅಧ್ಯಯನದ ಪರಿಧಿಗೆ ಸೇರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ.

* ಸ್ಥಳೀಯ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ, ವಯೋವೃದ್ಧರಿಗೆ, ಬುದ್ಧಿಜೀವಿಗಳಿಗೆ, ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಪ್ರಶ್ನಾವಳಿಗಳು, ಹಾಗೂ ಎರವ, ಕುರುಬ ಮೊದಲಾದ ವಿಶಿಷ್ಟ ಭಾಷೆಯನ್ನಾಡುವ ಜನಸಮುದಾಯಕ್ಕೆ ಅವರಾಡುವ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾದ ಪ್ರಶ್ನಾವಳಿಗಳನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿಕೊಂಡು ಕ್ಷೇತ್ರಕಾರ್ಯ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಈ ತಾಲೂಕಿನ ಗಡಿಯಲ್ಲಿ ಕೇರಳ ರಾಜ್ಯವಿರುವುದರಿಂದ ಮಲೆಯಾಳಂ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಹಾಗೂ ಭಾಷೆಯ ಪ್ರಭಾವ, ಹಾಸನ ಮೊದಲಾದ ಜಿಲ್ಲೆಗಳ ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಪ್ರಭಾವ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಕಂಡುಬರುವುದರಿಂದ ಸ್ಥಳೀಯ ಮಲೆಯಾಳಿಗಳನ್ನು, ಹಾಗೂ ಕನ್ನಡ ಭಾಷಿಗರನ್ನು ಕೂಡಾ ಸಂದರ್ಶಿಸಿ ವಿಷಯ ಸಂಗ್ರಹ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಆಯಾಯ ಗ್ರಾಮಗಳಿಗೆ ಭೇಟಿ ನೀಡಿದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಆಯಾ ಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಇರುವ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಜನ ಸಮುದಾಯದ ಕೆಲವು ಪುರುಷ ಮತ್ತು ಮಹಿಳೆಯರನ್ನು ವಕ್ತೃಗಳನ್ನಾಗಿ ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಆ ಗ್ರಾಮದ ಬಗೆಗಿನ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಪಡೆಯಲಾಗಿದೆ.

* ಈ ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು ಸುಮಾರು 108 ಗ್ರಾಮಗಳು. ಹಾಗೂ ಮೂರು ಪಟ್ಟಣಗಳೂ ಇವೆ. ಶೇಕಡಾ ತೊಂಭತ್ತರಷ್ಟು ಗ್ರಾಮಗಳ ಸುತ್ತಮುತ್ತ ಇರುವ ಭೂಮಿ, ಬೆಟ್ಟ, ಗುಡ್ಡ, ಹಳ್ಳ, ನದಿ, ಕೆರೆ. ಆ ಊರಿನ ಜನಸಮುದಾಯಗಳು, ಅಲ್ಲಿನ ದೇವಾಲಯಗಳು, ದೆವ್ವದ ನೆಲೆಗಳು, ಶಾಸನಗಳು, ಕಲ್ಲುಬೋಟಿಗಳು,

ಪಾಂಡವಪಾರೆಗಳು, ಐನ್‌ಮನೆಗಳು, ಕೈಮಡಗಳು, ಕಡಂಗಗಳು, ವಿಶಿಷ್ಟ ಆಚರಣೆಗಳು, ವಿಶಿಷ್ಟ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳು ಮುಂತಾದ ವಿವರಗಳನ್ನು ಸಾಂದರ್ಭಿಕವಾಗಿ ಗಮನಿಸಲಾಗಿದೆ. ಹಾಗೂ ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ತೆಗೆದ ಛಾಯಾ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಕೂಡಾ ಈ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

- * ಕ್ಷೇತ್ರಕಾರ್ಯದಿಂದ ಪಡೆದ ಮಾಹಿತಿಗಳೊಂದಿಗೆ, ಈ ತಾಲೂಕಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ನಿಯತಕಾಲಿಕೆಗಳು, ಉಪಲಭ್ಯವಿರುವ ಗ್ರಂಥಗಳು, ಮೌಖಿಕ ಪರಂಪರೆಯಾದ ಜಾನಪದ ಆಚರಣೆಗಳು, ಗೀತೆಗಳು, ಸ್ಥಳೀಯ ಕ್ಷೇತ್ರದ ರಂಗಭೂಮಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ವಿವರಗಳೆಲ್ಲವನ್ನು ಆಧಾರವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ.
- * “ಸ್ಥಳನಾಮಗಳೆಂದರೆ ಕೇವಲ ಊರುಗಳ ಹೆಸರುಗಳಲ್ಲ ಅವು ಆಯಾ ಪ್ರದೇಶದ ಭೌಗೋಳಿಕ, ಐತಿಹಾಸಿಕ ಹಾಗೂ ಸಾಮಾಜಿಕ ವಿಷಯಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡ ಜೀವಂತ ಪಳೆಯುಳಿಕೆಗಳು” ಎಂಬ ವಿದ್ವಾಂಸರ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಗಮನದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಈ ತಾಲೂಕಿನ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಮಹತ್ವಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚು ಒತ್ತುಕೊಟ್ಟು ವಿಷಯ ಸಂಗ್ರಹ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ‘ಗೂಗಲ್ ಅರ್ತ್’ ಎನ್ನುವ ಮಾಹಿತಿ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದ ಮುಖಾಂತರ ಈ ತಾಲೂಕಿನ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಬೆಟ್ಟ, ಗುಡ್ಡ, ನದಿ, ತೊರೆ, ಹಳ್ಳ ಕಣಿವೆಗಳಂಥ ಭೌಗೋಳಿಕ ಸ್ವರೂಪವನ್ನೂ ಕೂಡಾ ಗಮನಿಸಲಾಗಿದೆ.
- * ಇದುವರೆವಿಗೂ ಎಲ್ಲಿಯೂ ದಾಖಲಾಗದೇ ಇದ್ದ ಕೆಲವು ಜನಪದ ಗೀತೆಗಳು, ಗಾದೆಗಳು ಹಾಗೂ ಒಗಟುಗಳನ್ನು ಕ್ಷೇತ್ರಕಾರ್ಯದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಹಿರಿಯ ಶೋತ್ರಗಳಿಂದ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಅವರದೇ ಆದ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಅವರ ಸಂಪೂರ್ಣ ವಿವರಗಳೊಂದಿಗೆ ಇಲ್ಲಿ ದಾಖಲಿಸಲಾಗಿದೆ.
- * ಓದುಗರಿಗೆ ಸುಲಭವಾಗಿ ಅರ್ಥವಾಗಲಿ ಎಂಬ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಸ್ಥಳೀಯ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿರುವ ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಮೂಲಮಟ್ಟಗಳ ಸ್ವರೂಪಕ್ಕೆ ದಕ್ಕೆ ಆಗದಂತೆ ಆದಷ್ಟು ಜಾಗ್ರತೆ ವಹಿಸಿ ಕನ್ನಡಾನುವಾದವನ್ನು ಸಂದರ್ಭೋಚಿತವಾಗಿ ನೀಡುವ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

ಸ್ಥಳನಾಮ ಅಧ್ಯಯನದ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತ ಇತಿಹಾಸ

ಸ್ಥಳನಾಮಗಳ ನಿರ್ದೇಶನ ಹಾಗೂ ಅದರ ಕುರಿತಾಗಿ ನಡೆದ ಅಧ್ಯಯನವೇ ಸ್ಥಳನಾಮಚರಿತ್ರೆ. ಸ್ಥಳನಾಮಶಾಸ್ತ್ರಕ್ಕೆ ಎರಡು ಶತಮಾನಗಳ ಚರಿತ್ರೆಯಿದೆಯೆಂದು ವಿದ್ವಾಂಸರು ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಡುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಅದೊಂದು ಶಾಸ್ತ್ರವಾಗಿ ಭದ್ರವಾದ ತಳಹದಿಯನ್ನು ಪಡೆದದ್ದು ಒಂದು ಶತಮಾನದಷ್ಟು ಹಿಂದೆಯೆನ್ನಬಹುದು. ಸ್ಥಳದ ಹೆಸರಿನ ಮೂಲಕ ಒಂದು ಭೌಗೋಳಿಕ ಪರಿಸರದ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಬಿಂಬಿಸುವ ಈ ಪ್ರಕಾರ ಒಂದು ವಿಜ್ಞಾನವಾಗಿಯೂ ಬೆಳೆದು ಬಂದಿತು. ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯರಲ್ಲಿ ಹತ್ತೊಂಭತ್ತನೆಯ ಶತಮಾನದ ಉತ್ತರಾರ್ಧದಲ್ಲಿ ಈ ಶಾಸ್ತ್ರದ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಅಧ್ಯಯನ ಆರಂಭವಾಯಿತು.

1768ರಲ್ಲಿ ಜರ್ಮನಿಯ “ಗಾಟ್ಫ್ರೀಡ್ ವಿಲ್ಹೆಲ್ಮ ಲೀಬ್ನಿಜ್” ಆಂಗ್ಲ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳ ಬಗೆಗೆ ಅಧ್ಯಯನ ನಡೆಸಿದ ಮೊದಲ ವಿದ್ವಾಂಸ. ಲೀಬ್ನಿಜ್ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳ ರಚನೆ ಮತ್ತು ಸನ್ನಿವೇಶಗಳ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಇಡೀ ಯುರೋಪ್ ಖಂಡಕ್ಕೆ ಪರಿಚಯಿಸಿದರು. ಜೊತೆಗೆ ಆ ಶಾಸ್ತ್ರ ಪ್ರಕಾರಕ್ಕೆ ಒಂದು ತತ್ವಬದ್ಧವಾದಂತಹ ವಿಧಿ ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಿ, ಸ್ಥಳನಾಮಗಳಿಂದ ಒಂದು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಅನಾವರಣ ಸಾಧ್ಯವೆಂಬ ಸತ್ಯವನ್ನು ಲೀಬ್ನಿಜ್ ಘೋಷಿಸಿದರು. ಮುಂದೆ ಸ್ಥಳನಾಮಶಾಸ್ತ್ರದ ಭದ್ರ ಬುನಾದಿಯನ್ನು ಹಾಕಿದವರು ಇಂಗ್ಲೆಂಡಿನ ಸ್ಕೀಟ್ ಎಂಬ ಸ್ಥಳನಾಮ ಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞ. ಅದರಂತೆ ಎ.ಎಚ್.ಸ್ಮಿತ್, ಇಕ್ಬಾಲ್, ಗಾರ್ಡಿನರ್, ಅಟ್ಟಿ, ಸ್ಪೂಟನ್, ಡೌಜತ್, ಅಡಾಲ್ಫ್‌ಬ್ಯಾಚ್ ಮುಂತಾದ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಈ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ತಾತ್ವಿಕ ಚೌಕಟ್ಟನ್ನು ನೀಡಿದರು. ಜರ್ಮನಿಯ ಫಾರ್‌ಸ್ಟೀಮನ್, ಫ್ರಾನ್ಸ್‌ನ ಲಾಂಗ್‌ಮನ್, ನಾರ್ವೆಯ ರೈ, ಸ್ವೀಡನ್ನಿನ ನೋರಿನ್ ಈ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ತಮ್ಮ ಕೊಡುಗೆಯನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸುವ ಮೂಲಕ ಈ ಕ್ಷೇತ್ರವನ್ನು ಬೆಳೆಸಿದ್ದಾರೆ. ಜರ್ಮನಿಯ ಈ ತಜ್ಞರು ಸ್ಥಳನಾಮಗಳನ್ನು ಐತಿಹಾಸಿಕ ಹಾಗೂ ಭೌಗೋಳಿಕ ಆಕರಗಳಾಗಿಯೂ ಪರಿಗಣಿಸಿ ಅವುಗಳನ್ನು ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಒಳಪಡಿಸಿದರು. ಅಲ್ಲದೆ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಆಯಾಮಗಳ ಮುಖಾಂತರವೂ ನಾಮಶಾಸ್ತ್ರದ ಪ್ರಸ್ತುತತೆಯನ್ನು ಖಚಿತಪಡಿಸಿದರು. ಬೆಲ್ಜಿಯಂನ ಲೂವೈನಿನಲ್ಲಿ 1921ರಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪನೆಗೊಂಡ “ಆಂಗ್ಲ ಸ್ಥಳನಾಮ ಸಂಶೋಧನ ಮಂಡಳಿ” ಸ್ಥಳನಾಮ

ವಿಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖವಾದ ಮೈಲಿಗಲ್ಲಾಗಿದೆ. ಪುರಾತತ್ವ ಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರ, ಭಾಷಾವಿಜ್ಞಾನಿಗಳ, ಇತಿಹಾಸಕಾರರ, ಇನ್ನಿತರ ಮಾನವಿಕ ಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರ ನೆರವಿನಿಂದ ಸ್ಥಳನಾಮ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಈ ಸಂಸ್ಥೆಯು ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ನೀಡಿತು. ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಚರಿತ್ರೆಯ ರಚನೆಗೆ ಸ್ಥಳನಾಮ ಅಧ್ಯಯನ ಅನಿವಾರ್ಯ ಹಾಗೂ ಅದರ ಮಹತ್ವವೇನೆಂಬ ಬಗ್ಗೆ ಖಚಿತವಾಗಿ ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸುವಲ್ಲಿ ಗಣನೀಯ ಸೇವೆಯನ್ನು ಮಾಡಿತು. ಪ್ರಾದೇಶಿಕವಾರು ಸ್ಥಳನಾಮಗಳ ಅಧ್ಯಯನದಿಂದ, ಸ್ಥಳೀಯ ಭಾಷೆ, ಸಮಾಜ, ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ತಿಳುವಳಿಗೆಗೆ ಪ್ರಮುಖ ಆಕರ ಸಿಗುತ್ತದೆಂಬ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಪ್ರಚಾರಮಾಡುವ ಮೂಲಕ ಈ ಸಂಸ್ಥೆ ನಾಮಾಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಮೀಸಲಾಗಿ ನಿಂತಿತು. ಈ ಸಂಸ್ಥೆಯಿಂದ ಆಂಗ್ಲ ಸ್ಥಳನಾಮ ನಿಘಂಟು ರಚನೆಗೊಂಡಿತು. ಎಫ್.ಎಂ.ಸೈಂಟಾನ್, ಪಿ.ಎಚ್.ರಿನಿ, ಎ.ಎಚ್.ಸ್ಮಿತ್ ಸ್ಥಳನಾಮ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಅಪಾರ ಕೆಲಸಮಾಡಿ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ನಾಮಾಧ್ಯಯನದ ಪ್ರಸ್ತುತತೆಯನ್ನು ಸಾರಿದರು.

ಇತರ ಯುರೋಪಿಯನ್ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳಾದ ಜರ್ಮನಿ, ಡೆನ್ಮಾರ್ಕ್, ಫ್ರಾನ್ಸ್, ನಾರ್ವೆಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ಥಳನಾಮಾಧ್ಯಯನ ಪ್ರಖರವಾಗಿ ನಡೆಯಿತು. ಆದರೆ ಅಮೆರಿಕದ ಸಂಯುಕ್ತ ಸಂಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿ ಆಗಿರುವ ಕೆಲಸವನ್ನು ಗಮನಿಸಿದರೆ ವಿಸ್ಮಯವಾಗುತ್ತದೆ. 19ನೇ ಶತಮಾನದ ಪೂರ್ವಾರ್ಧದಲ್ಲಿ ಜಾನ್ ಹೆಕ್ ವೆಲ್ಡರ್, ಹೆನ್ರಿ ಸ್ಕೂಲ್ ರ್ಯಾಫ್, ಇ.ಸಾಲ್ವರ್ಡ್ ಮುಂತಾದವರು ಆ ದೇಶದ ಪ್ರಾಚೀನ ಜನಜೀವನದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ, ಐತಿಹಾಸಿಕ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ಮುಖ್ಯ ಆಕರಗಳನ್ನಾಗಿ ಬಳಸಿಕೊಂಡು ಆ ಮೂಲಕ ಮಹತ್ವದ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಬರೆದರು. ಈ ಶತಮಾನದ ಪೂರ್ವಾರ್ಧದಲ್ಲಿ ವಾರನ್ ಅಪ್‌ಹ್ಯಾಮ್, ಲೂಯಿಸ್ ಪೌಂಡ್ ಮೊದಲಾದವರ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನದಿಂದ ಸ್ಥಳನಾಮಾಧ್ಯಯನ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯದ ಮಟ್ಟಕ್ಕೆ ಬರುವಂತಾಯಿತು. 1924ರಲ್ಲಿ ಲಿಲಿಯನ್ ಲಿಂಡರ್ ಫಿಟ್ಜ್ ಪ್ಯಾಟ್ರಿಕ್ ಎನ್ನುವವರು ಡಾಕ್ಟರೇಟ್ ಪದವಿಗಾಗಿ ‘ನೆಬ್ರೆಸ್ಕಾ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳ ಬಗೆಗೆ ಸಂಶೋಧನೆ ಮಾಡಿದರು. ಅನಂತರ ಅಯೋವಾ, ಅಲೆನ್‌ವಾಕರ್ ರೀಡ್, ಮಿಸ್ಸೂರಿ, ರಾಬರ್ಟ್ ಎಲಾ ರ್ಯಾಮಸೇ ಈ ಅಧ್ಯಯನ ಕ್ಷೇತ್ರವನ್ನು ಮುಂದುವರೆಸಿದರು. 1938ರಲ್ಲಿ ಹ್ಯಾರಿಮೋರ್ಗನ್ ಆಯರ್ಸ್ ಅವರ ನೇತೃತ್ವದಲ್ಲಿ, ಅಮೆರಿಕಾ ಸ್ಥಳನಾಮ ಸಂಸ್ಥೆಯು

ಸ್ಪೀವರ್ತ್, ಎಹ್ರಾನ್ ಸ್ಪೆರ್ಗರ್, ಜೆ.ಟಿ.ಲಿಂಕ್, ಬರ್ಡ್ ಗ್ರಾಂಗರ್, ಇ.ವಾಲೇಸ್, ಮ್ಯಾಕ್ ಮುಲನ್ ಮುಂತಾದ ತಜ್ಞರಿಂದ ಈ ಕ್ಷೇತ್ರದ ನಿರಂತರ ಕೃಷಿಯನ್ನು ಮಾಡಲು ಪ್ರೇರೇಪಿಸಿತು. ಈ ಸಂಸ್ಥೆಯು ಅನೇಕ ವಿದ್ವಾಂಸರನ್ನೊಳಗೊಂಡು ಪತ್ರಿಕೆಯನ್ನು ಬಿಡುಗಡೆಗೊಳಿಸಿ, ಆ ಮೂಲಕ ಅತ್ಯಮೂಲ್ಯ ಬರಹಗಳನ್ನು ನೀಡಿತು. 1885ರ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಸ್ಥಳನಾಮ ಅಧ್ಯಯನದ ಪ್ರಯೋಜನ, ರೂಪ ಸ್ವರೂಪಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಮಹತ್ವದ ನಿರ್ಣಯಗಳನ್ನು ಮಂಡಿಸಿತು.

ಸ್ಥಳನಾಮಾಧ್ಯಯನದ ಮೊದಲು ಆರಂಭವಾದದ್ದು ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ರಾಷ್ಟ್ರದಲ್ಲಿಯೆಂಬುದಂತೂ ಖಚಿತ ಸಂಗತಿ. ನಂತರದ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಭಾರತದಲ್ಲಿಯೂ ಈ ಅಧ್ಯಯನ ಆರಂಭವಾಯಿತು. ಅಧಿಕೃತವಾಗಿ ಅಧ್ಯಯನದ ಆರಂಭಕ್ಕೆ ಮುಂಚೆ ದೇಶೀಯ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ದಾಖಲಿಸಿದ ಮಾಹಿತಿಗಳೂ ಮುಖ್ಯವೆಂದೆನಿಸಿವೆ.

ಅಪ್ಪಯ್ಯ ದೀಕ್ಷಿತನ 'ನಾಮಸಂಗ್ರಹಮಾಲ'ದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಹೆಸರುಗಳ ವಿವರಣೆಯಿದೆ. ಪಾಣಿನಿಯು ಭಾಷಾ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನದ ಮೂಲಕ ಸ್ಥಳಗಳಿಗೆ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನವನ್ನು ನೀಡಿದ್ದುಂಟು. ಈಚೆಗೆ ಎಚ್.ಬಾಲಲೋಚನ 1823ರಲ್ಲಿ 'Contribution of place names to the geography and history of Bengal' ಎಂಬ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಳನಾಮಾಧ್ಯಯನದ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ರಾಮ್ ಕೋಮಲ್ ಸೇನ್ 1834ರಲ್ಲಿ 'Dictionary in English and Bengali' ಎಂಬ ಸ್ಥಳನಾಮಕೋಶವನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. 1827ರ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಗುಂಡರ್ಚ್ ಕೇರಳದ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳನ್ನು ಮಲೆಯಾಳಿ ನಿಘಂಟಿನಲ್ಲಿ ದಾಖಲಿಸಿದ್ದಾರೆ. Asiatic society of Bengali and Bombay, Mythic society of India, Indian Antiquary and annals of oriental research' ನವರು ನಾಮಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಅನೇಕ ಲೇಖನಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಆರ್.ಪಿ. ಬ್ರಾನ್‌ಪಿಲ್, ಆರ್.ಎಸ್.ವೈಟ್‌ವೆಂಯ್ (1896), ಪದ್ಮನಾಭ ಮೆನನ್ (1902), ಜೆ.ಎಫ್. ಫ್ಲೀಟ್, ರೆವರೆಂಡ್ ಪೆರಾರ್ಡ್‌ಹಾಹಾನ್, ಹಯವದನರಾವ್, ಎಸ್.ಕೆ.ಚಟರ್ಜಿ, ಎನ್.ಕೆ. ಬೋಸ್, ಹಿರಲಾಲ್, ಸಿ.ನಾರಾಯಣರಾವ್, ಸೇತುಪಿಳ್ಳೈ, ನಾರಾಯಣರೆಡ್ಡಿ, ತ್ಯಾಗರಾಜು ಮುಂತಾದವರು ಸ್ಥಳನಾಮಗಳ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಮಾರ್ಗ ಕಲ್ಪಿಸಿದರು.

ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಎಸ್.ಡಿ.ಸಂಕಾಲಿಯಾ ಸ್ಥಳನಾಮ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಭದ್ರವಾದಂತಹ ಬುನಾದಿಯನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದರು. ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳ ಬಗೆಗೆ ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಅಧ್ಯಯನ ನಡೆಯಲಿಲ್ಲ. ಕಿಟೀಲ್ ನಿಘಂಟು ಕೆಲವು ಊರುಗಳ ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸುತ್ತದೆಯೇ ಹೊರತು, ಅವುಗಳ ನಿಷ್ಪತ್ತಿಯ ಬಗ್ಗೆ ತಟಸ್ಥವಾಗಿದೆ. ಹಯವದನರಾಯರು ಮೈಸೂರು ಗೆರುಟಿಯರ್‌ನಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ನಾಮಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ನಡೆಸಿರುವ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ ಅಧ್ಯಯನಕಾರರಿಗೆ ಮಾರ್ಗಸೂಚಿಯಾಗಿವೆ. ಮಾಸ್ತಿ (ಊರಹೆಸರುಗಳು) ದೇಜಗೌ, ಆರ್.ಸಿ.ಹಿರೇಮಠ ಮುಂತಾದವರು ಕೆಲವು ಲೇಖನಗಳ ಮೂಲಕ ಸ್ಥಳನಾಮ ಶಾಸ್ತ್ರದ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ನೀಡಿದರು.

ಸ್ಥಳನಾಮಗಳ ವೇಲೆ ಅತ್ಯಂತ ಮಹತ್ವದ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದ ಶಂ.ಭಾ.ಚೋಶಿಯವರು ‘ಎಡೆಗಳು ಹೇಳುವ ಕನಾಡ ಕಥೆ’ ಕೃತಿಯ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಭೌಗೋಳಿಕ ಎಲ್ಲೆಯನ್ನು ಹುಡುಕುತ್ತಾ ಹೊರಟು ಇತಿಹಾಸ, ಪುರಾಣ, ಜಾನಪದ ಹಾಗೂ ಧರ್ಮಗಳನ್ನು ಸ್ಥಳನಾಮಗಳ ಮುಖೇನ ಗುರುತಿಸುವಂತಹ ಮಹತ್ವದ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿದರು. ಅಂತೆಯೇ ಎಂ.ಎಂ.ಕಲ್ಬುರ್ಗಿ, ಎಂ.ಚಿದಾನಂದಮೂರ್ತಿ, ಆರ್.ಸಿ.ಹಿರೇಮಠ, ಹಂಪನಾ, ಎಂ.ಬಿ. ನೇಗಿಹಾಳ್, ವಿ.ಗೋಪಾಲಕೃಷ್ಣ, ಕೆಮ್ಮೂರು ರಘುಪತಿಭಟ್ಟ, ಪಂಜೆ, ಸೇಡಿಯಾಪು ಕೃಷ್ಣಭಟ್ಟ, ದೇಜಗೌ ಮುಂತಾದ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಸ್ಥಳನಾಮಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ತಾತ್ವಿಕ ರೂಪುರೇಷೆಯನ್ನು ನೀಡಿದರು. ಕೆಮ್ಮೂರು ರಘುಪತಿಭಟ್ಟ, ಅವರು ‘ತುಳುನಾಡಿನ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳು’ ಎಂಬ ಪ್ರಬಂಧವನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಕ್ಕೆ ಸಲ್ಲಿಸಿದರು. ಇದು ಕನ್ನಡದ ಸ್ಥಳನಾಮ ಕುರಿತಾದ ಸಂಶೋಧನಾ ನಿಬಂಧವಾಗಿದೆ. ಚಿದಾನಂದಮೂರ್ತಿ, ಎಂ.ಎಂ.ಕಲ್ಬುರ್ಗಿಯವರ ಲೇಖನಗಳು, ಕೃತಿಗಳು ಅತ್ಯಂತ ಮಹತ್ವದ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಈ ಕ್ಷೇತ್ರದ ಕುರಿತಾಗಿ ಹೇಳಿವೆ. ಮುಂದೆ ಸ್ಥಳನಾಮ ಅಧ್ಯಯನಕಾರರಿಗೆ ಸೇಡಿಯಾಪು, ಆರೈಮಣಿಪಾಲ, ಚಿದಾನಂದಮೂರ್ತಿ, ಎಂ.ಎಂ.ಕಲ್ಬುರ್ಗಿ, ಆರ್.ಸಿ. ಹಿರೇಮಠ ಅವರು ಆ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಮಾಡಬಹುದಾದ ಕೆಲಸಗಳು, ಪಾಲಿಸಬಹುದಾದ ವಿಧಿವಿಧಾನಗಳನ್ನು ಹೇಳಿದರು.

ಮೈಸೂರಿನಲ್ಲಿ 1978ರಲ್ಲಿ “Place name society of India” ಎಂಬ

ಸ್ಥಳನಾಮ ಸಂಸ್ಥೆಯನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿ ಆ ಮೂಲಕ ದೇಜಗೌ ಅವರು ಭಾರತದಾದ್ಯಂತ ಸ್ಥಳನಾಮ ಸಂಶೋಧನೆಗೆ ಗಮನಹರಿಸಿದರು. ಭೌಗೋಳಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಆಯಾ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯದೊಂದಿಗೆ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳ ಕುರಿತು ಈ ಸಂಸ್ಥೆ ಅನೇಕ ಲೇಖನಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸುತ್ತಿರುವುದು ಗಮನಾರ್ಹ ಅಂಶವಾಗಿದೆ. ವಾರ್ಷಿಕ ಅಧಿವೇಶನಗಳನ್ನು ಈ ಸಂಸ್ಥೆ ಏರ್ಪಡಿಸಿ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳ ವಿಚಾರಗೋಷ್ಠಿಯನ್ನೂ ನಡೆಸುತ್ತದೆ.

ಈಚೆಗೆ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಳನಾಮ ಅಧ್ಯಯನವು ವ್ಯಾಪಕವಾಗಿ ನಡೆಯುತ್ತಿದೆ. 80ರ ದಶಕದಿಂದೀಚೆಗೆ ಜಿಲ್ಲಾವಾರು ಅಧ್ಯಯನಗಳೇ ಅಲ್ಲದೆ ತಾಲೂಕುವಾರು ಸ್ಥಳನಾಮಗಳನ್ನು ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೊಳಪಡಿಸಿ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯಗಳಿಗೆ ಸಂಶೋಧನ ಪ್ರಬಂಧಗಳನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ.

ಅಲ್ಲದೆ ಸ್ಥಳನಾಮಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಅನೇಕ ಬಿಡಿ ಲೇಖನಗಳು ಪತ್ರಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾಗಿವೆ. ಈ ಲೇಖನಗಳೆಲ್ಲ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ 70ರ ದಶಕದಿಂದ ಬರೆಯಲ್ಪಟ್ಟವುಗಳಾಗಿವೆ. ಸ್ಥಳನಾಮಶಾಸ್ತ್ರ ಕನ್ನಡನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಆರಂಭವಾದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಬಹುತೇಕ ಲೇಖನಗಳು ಆ ಶಾಸ್ತ್ರವು ಪರಿಚಯವಾಗುವ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಅದರ ಸಿದ್ಧಾಂತದ ರೂಪು-ರೇಷೆಗಳನ್ನು ಅಧ್ಯಯನದ ವಿಧಿ ವಿಧಾನಗಳ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಬರೆಯಲಾಯಿತು. ಹಾಗೆ 80ರ ದಶಕದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಳನಾಮಾಧ್ಯಯನದ ಸಾಧ್ಯತೆ, ಸಾಧನೆಗಳ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಯ ಜೊತೆಗೆ ಆಯಾ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಗ್ರಾಮನಾಮಗಳ ಅಧ್ಯಯನ ಆರಂಭವಾಯಿತು. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಜಾನಪದ, ಭಾಷಾಶಾಸ್ತ್ರ, ಚರಿತ್ರೆ, ಮುಂತಾದ ಅಂಶಗಳಿಂದ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳನ್ನು ನೋಡಲಾಯಿತು. ಅಂತಹ ಅನೇಕ ಲೇಖನಗಳು ಬರೆಯಲ್ಪಟ್ಟವು. ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಭಾಷಾಶಾಸ್ತ್ರದ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿದ ಲೇಖನಗಳು ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡವು. ನಂತರ ಐತಿಹ್ಯಗಳ, ಪುರಾಣಗಳ ಮೂಲಕ ಸ್ಥಳಕ್ಕಿರುವ ನಿಷ್ಪತ್ತಿಯನ್ನು ಹೇಳುವ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಜಾನಪದ ಅಧ್ಯಯನಕಾರರು ಮಾಡಿದರು. ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಚರಿತ್ರೆಯ ಮಾತೃಕೆಗಳಂತೆ ಗ್ರಾಮನಾಮಗಳ ಉಲ್ಲೇಖವೂ ಇತಿಹಾಸಕಾರರಿಂದ ದಾಖಲೆಗೊಂಡಿತು. ಮೈಸೂರಿನಲ್ಲಿ ಆರಂಭವಾದ ಸ್ಥಳನಾಮ ಅಧ್ಯಯನ ಸಂಸ್ಥೆಯಿಂದ ಅಧಿಕೃತವಾಗಿ ನಾಮಾಧ್ಯಯನ ಕ್ಷೇತ್ರ ಅನೇಕ ಕಮ್ಮಟಗಳ ಮೂಲಕ ಹಾಗೂ ಕ್ರಿಯಾಶೀಲ ಅಧ್ಯಯನದ ಮೂಲಕ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಕರ್ನಾಟಕ

ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೇ ಭಾರತದಾದ್ಯಂತ ಅನೇಕ ಲೇಖನಗಳನ್ನು ಬರೆಯಿಸಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿತು. ಈ ಎಲ್ಲ ಲೇಖನಗಳು ಆಯಾ ಭೌಗೋಳಿಕ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ, ಜಾನಪದೀಯ ಹಾಗೂ ಭಾಷಾಶಾಸ್ತ್ರದ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ದೃಷ್ಟಿಕೋನಗಳಿಂದ ಬರೆಯಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ. ಇಂತಹ ಉಪಲಬ್ಧಮಾಹಿತಿಗಳೆಲ್ಲವೂ ಸ್ಥಳನಾಮ ಅಧ್ಯಯನಕಾರರಿಗೆ ದಾರಿದೀಪಗಳಿದ್ದಂತೆ.

ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಸ್ಥಳನಾಮ ಅಧ್ಯಯನಗಳ ವಿಷಯಾವಲೋಕನದಲ್ಲಿ ಗಮನಿಸಿದಂತೆ, ಈವರೆಗಿನ ಅಧ್ಯಯನಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಕ್ಷೇಪವಾಗಿ ಅಥವಾ ಕೆಲವು ಎಳೆಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಹೇಳಲಾದ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಈ ಅಧ್ಯಯನದ ಸಂಧರ್ಭದಲ್ಲಿ ಸಮಗ್ರವಾಗಿ ನೋಡಲಾಗಿದೆ. ಈವರೆಗಿನ ಅಧ್ಯಯನಗಳ ಚೌಕಟ್ಟಿಗೆ ಒಳಪಡದೇ ಇರುವ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಕೂಡ ಇಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಯನದ ಚೌಕಟ್ಟಿಗೆ ಒಳಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ.

ಉದಾ:- ಪ್ರಕೃತ ತಾಲೂಕಿನ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀ ಸಂವೇದನೆ ಹಾಗೂ ಸ್ತ್ರೀವಾದಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ವಿಷಯ ಮಂಡನೆ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಕ್ಷೇತ್ರ ಕಾರ್ಯದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಗಮನಕ್ಕೆ ಬಂದಿರುವ ಸಾಮಾಜಿಕ ಹಾಗೂ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ವಿಚಾರಗಳ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀಯರ ಮೇಲಾದ ದೌರ್ಜನ್ಯಗಳು, ಸ್ತ್ರೀಯರಿಗೆ ದೊರೆತ ಗೌರವಾದರಗಳು, ಪ್ರತಿಷ್ಠೆ ಪುರಸ್ಕಾರಗಳು, ಸಾಮಾಜಿಕವಾಗಿ ಸ್ತ್ರೀಯರಿಗಿದ್ದ ಸ್ಥಾನಮಾನಗಳು ; ಈ ಎಲ್ಲಾ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಸ್ಥಳನಾಮಾಧ್ಯಯನದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಅಭ್ಯಸಿಸಿ ದಾಖಲಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಈವರೆಗಿನ ಅಧ್ಯಯನಗಳಲ್ಲಿ ನೀಡಿರುವ ಸ್ಥಳನಾಮನಿಷ್ಪತ್ತಿಗಳಿಗಿಂತ ವಿಭಿನ್ನವಾದ ನಿಷ್ಪತ್ತಿಯ ಕೋಶವನ್ನು ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ವಿರಾಜಪೇಟೆ ತಾಲೂಕಿನ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಗ್ರಾಮನಾಮಗಳನ್ನು ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಲಾಗಿದೆ. ಪ್ರಕೃತ ತಾಲೂಕಿನ ಪ್ರಮುಖ ಆಡುಭಾಷೆಯಾದ ಕೊಡವ ಭಾಷೆ ಹಾಗೂ ಉಳಿದ ಉಪಭಾಷೆಗಳಾದ ಎರವ, ಕುರುಬ, ಮೊದಲಾದ ಭಾಷೆಗಳನ್ನು ಗಮನದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಸಿದ್ಧವ್ಯಾಕರಣ ಘಟಕಗಳ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳನ್ನು ಅವಲೋಕಿಸದೆ, ಸಾಮಾಜಿಕ ವರ್ಗದ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ನೋಡಿ ಸ್ಥಳೀಯ ಗ್ರಾಮನಾಮಗಳನ್ನು ಭಾಷಿಕ ನಿಯಮಗಳಿಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಸ್ಥಳನಾಮ ಅಧ್ಯಯನ ಇಂದು ಇತರ ಎಲ್ಲ ಮಾನವಿಕ ವಿಷಯಗಳಂತೆ ಒಂದು ಸಾರ್ವತ್ರಿಕ ಜ್ಞಾನಕ್ಷೇತ್ರ ಹಾಗೂ ಗಂಭೀರ ಅಧ್ಯಯನ ಶಿಸ್ತುಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು. ಸ್ಥಳನಾಮಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಜಗತ್ತಿನ ಯಾವುದೇ ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿ ನಡೆದಿರುವ ಹಾಗೂ ನಡೆಯಲಿರುವ ಸಂಶೋಧನೆ ಜಗತ್ತಿನ ಎಲ್ಲಾ ಭಾಗಗಳಿಗೂ ಸಾರ್ವತ್ರಿಕವಾಗಿ ಅನ್ವಯಗೊಳ್ಳುವುದು ಸ್ವಾಭಾವಿಕ. ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತುತ ತಾಲೂಕಿನ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳನ್ನು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಅದನ್ನು ವಿಸ್ತಾರವಾದ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಅಭ್ಯಸಿಸಬೇಕಾದ, ವಿವೇಚಿಸಬೇಕಾದ ಜರೂರನ್ನು ಗಮನದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಈ ತಾಲೂಕಿನ ಸ್ಥಳನಾಮ ಅಧ್ಯಯನವನ್ನು ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

ಆಧುನಿಕತೆಯ ಹೆಸರಿನ ಶ್ರೇಣೀಕೃತ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಸೇವಕವರ್ಗ, ಬಡವ, ಬಲಾಢ್ಯ, ಉಚ್ಚ, ನೀಚ, ಶ್ರೇಷ್ಠ, ನಿಕೃಷ್ಠ ಎಂಬಿತ್ಯಾದಿ ತಾರತಮ್ಯಗಳು ಹುಟ್ಟಿ ಅಂದಿದ್ದ ಒಂದು ಸ್ವಾಸ್ಥ್ಯ ಹಾಗೂ ಆದರ್ಶ ಸಮಾಜದ ಬುನಾದಿಯು ಅಲುಗಾಡುತ್ತಾ ಬಂದ ವಾಸ್ತವ ಚಿತ್ರಣದ ಅರಿವು ನಮಗೆ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳ ಕುರಿತ ಅಧ್ಯಯನದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಾಗುತ್ತದೆ. ಇದರಿಂದಾಗಿ ಪುರಾತನ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳ ವಸ್ತುನಿಷ್ಠ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ಆಧುನಿಕ ಸಮಾಜದ ಗಮನಕ್ಕೆ ತರುವ ಹಾಗೂ ಪುರಾತನ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳ ಮೂಲ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಆಧಾರ ಸಹಿತ ಸಾಬೀತುಮಾಡಿ ಆ ಮೂಲ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿಯೇ ಅವುಗಳನ್ನು ಉಳಿಸಿ, ಬಳಸುವತ್ತ ಜನಸಾಮಾನ್ಯರ ಗಮನವನ್ನು ಸೆಳೆಯುವ ಒಂದು ಸಣ್ಣ ಪ್ರಯತ್ನವೇ ಈ ಕೃತಿ.

ಪ್ರಸ್ತುತ ಅಧ್ಯಯನವನ್ನು ಬಹಳ ವಿಭಿನ್ನವಾದ ಹಾಗೂ ವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ರೂಪು ರೇಷೆಗಳ ಬದ್ಧತೆಗಳೊಡನೆ ಮಾಡುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ವಿರಾಜಪೇಟೆ ತಾಲೂಕಿನ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳ ಮೂಲ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಶೋಧಿಸುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಇಡೀ ಕೊಡಗಿನ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಸಾಮಾಜಿಕ, ಭೌಗೋಳಿಕ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಹಾಗೂ ಜಾನಪದೀಯ ವಿಚಾರಗಳ ಕುರಿತಂತೆ ಆಳವಾಗಿ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಿ, ಸತ್ಯಕ್ಕೆ ಸಮೀಪವಾದ ವಸ್ತುನಿಷ್ಠ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಕೂಲಂಕುಷವಾಗಿ ಪರಿಶೀಲಿಸಿ, ಅಧಿಕೃತ ಆಧಾರಗಳೊಂದಿಗೆ ಪುರಾತನ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳ ಮೂಲ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ದಾಖಲಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ಮೂಲಕ ಮುಂದಿನ ಪೀಳಿಗೆಗೆ ಸ್ಥಳೀಯ

ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಒಂದು ಕೊಂಡಿಯನ್ನು ಬಲಪಡಿಸಿ ಹಸ್ತಾಂತರಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

ಲೋಕವು ತಾನು ಇರುವಂತೆ ಮಾತ್ರ ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲ, ನಾವು ನೋಡುವಂತೆಯೂ ಕಾಣಿಸುತ್ತದೆಯಾದರಿಂದ, ಹಿಂದಿನ ಸಂಶೋಧನಾಧ್ಯಯನಗಳ ಕೆಲವು ಮಾದರಿಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ಹೊಸ ಪ್ರಯೋಗಗಳೊಂದಿಗೆ ಈ ತಾಲೂಕಿನ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಅಸಲೀಯತೆಯನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಂಡು, ಮುಂದಿನ ಪ್ರಸ್ತುತ ಪೀಳಿಗೆಗೆ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಮಹತ್ವದ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ನೀಡುವ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ಈ ಅಧ್ಯಯನದ ಮೂಲಕ ಮಾಡುವ ಮಹತ್ತರವಾದ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಪ್ರಸ್ತುತ ಕೃತಿಯನ್ನು ಪ್ರಾಮಾಣಿಕ ಪ್ರಯತ್ನದೊಂದಿಗೆ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಲಾಗಿದೆ..

“ವಿರಾಜಪೇಟೆ ತಾಲೂಕಿನ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳ ಅಧ್ಯಯನ”

ಅಧ್ಯಾಯ - 1

ವಿರಾಜಪೇಟೆ ತಾಲೂಕಿನ ಭೌಗೋಳಿಕ, ಐತಿಹಾಸಿಕ ಹಾಗೂ ಸಾಮಾಜಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆ

ಭೌಗೋಳಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆ

ನೈಸರ್ಗಿಕವಾಗಿ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕವಾಗಿ ಚೆಲುವಿನ ಬೀಡಾದ ಕೊಡಗು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಮೂರು ತಾಲೂಕುಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾದ ವಿರಾಜಪೇಟೆ ತಾಲೂಕು ಈ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಅತಿ ದೊಡ್ಡ ತಾಲೂಕಾಗಿದೆ. ‘ದಕ್ಷಿಣ ಕೊಡಗು’ ಎಂದು ಕರೆಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಈ ತಾಲೂಕನ್ನು ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಮೈಸೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಪಿರಿಯಾಪಟ್ಟಣ, ಹುಣಸೂರು ಮತ್ತು ಹೆಗ್ಗಡದೇವನ ಕೋಟೆ ತಾಲೂಕುಗಳು, ಉತ್ತರದಲ್ಲಿ ಸೋಮವಾರಪೇಟೆ ತಾಲೂಕು, ನೈರುತ್ಯ ಮತ್ತು ದಕ್ಷಿಣದಲ್ಲಿ ಕೇರಳ ರಾಜ್ಯವು ಸುತ್ತುವರಿದಿದೆ. ಅಮ್ಮತ್ತಿ, ವಿರಾಜಪೇಟೆ, ಪೊನ್ನಂಪೇಟೆ, ಬಾಳೆಲೆ, ಶ್ರೀಮಂಗಲ ಮತ್ತು ಹುಡಿಕೇರಿ ಹೋಬಳಿಗಳಿವೆ. ಕೊಡಗು ಜಿಲ್ಲಾ ಗ್ಯಾಸೆಟಿಯರ್‌ನ ಅನ್ವಯ ಈ ತಾಲೂಕು 1,646 ಚ. ಕಿ. ಮೀ. ವಿಸ್ತೀರ್ಣವಿದ್ದು 98 ಗ್ರಾಮಗಳನ್ನು ಹಾಗೂ 3 ಪಟ್ಟಣಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಆದರೆ ಇತ್ತೀಚಿನ ಮತದಾರರ ಪಟ್ಟಿಯನ್ನು ಅವಲೋಕಿಸಿದಾಗ ಈ ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿ 108 ಗ್ರಾಮನಾಮಗಳು ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿರುವ ವಿಷಯ ಗಮನಕ್ಕೆ ಬಂದಿದೆ. 1834ನೇ ಇಸವಿಯ ದಾಖಲೆಗಳ ಕಡೆಗೆ ಗಮನಹರಿಸಿದಾಗ ಈ ತಾಲೂಕು ಅಸ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಬರುವ ಮೊದಲು ಈ ಗ್ರಾಮಗಳು ‘ನಾಡು’ಗಳ ಅಸ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಒಳಪಟ್ಟಿದ್ದವು ಎಂಬ ವಿಚಾರ ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ. ಅವುಗಳೆಂದರೆ ;

ವಿರಾಜಪೇಟೆ ನಾಡು,
 ಅಮ್ಮತ್ತಿನಾಡು,
 ಪೊನ್ನಂಪೇಟೆ ನಾಡು ಹಾಗೂ
 ಶ್ರೀಮಂಗಲ ನಾಡುಗಳಾಗಿ ವಿಭಾಗಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಈ ಪ್ರದೇಶವು
 ಪಾಡಿನಾಲ್‌ನಾಡ್ ತಾಲೂಕು
 ಎಡೆನಾಲ್‌ನಾಡ್ ತಾಲೂಕು
 ಕಿಗ್ಗಟ್‌ನಾಡ್ ತಾಲೂಕು ಎಂಬ ವಿಭಾಗಕ್ಕೆ ಒಳಪಟ್ಟಿತ್ತು.

1834 ಇಸವಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ಇಂದಿನ ವಿರಾಜಪೇಟೆ ತಾಲೂಕಿನ ವ್ಯಾಪ್ತಿಗೆ ಒಳಪಟ್ಟಿರುವ ಒಟ್ಟು ಗ್ರಾಮಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ 118 ಆಗಿತ್ತು. ಆ 118 ಗ್ರಾಮಗಳು ಹಾಗೂ ಅರಣ್ಯಪ್ರದೇಶಗಳ ಹೆಸರುಗಳು ಮತ್ತು ವಿಸ್ತೀರ್ಣವನ್ನು ಈ ಮುಂದೆ ಕೊಡಲಾಗಿದೆ.

ವಿಸ್ತೀರ್ಣ (ಎಕರೆ ಮತ್ತು ಸೆಂಟುಗಳಲ್ಲಿ)

ಪಾಡಿನಾಲ್‌ನಾಡ್ ತಾಲೂಕು

125,907 - 61

ವಿರಾಜಪೇಟೆ ನಾಡು

	ಎಕರೆ - ಸೆಂಟು
ಕೆದ ಮುಳ್ಳೂರು ಗ್ರಾಮ	13317 - 07
ಪೆಗ್ಗಲ ಗ್ರಾಮ	16970 - 39
ಬಾಡಗ	10942 - 92
ರುದ್ರಗುಪ್ಪೆ	2753 - 34
ಕಂಡಂಗಾಲ ಗ್ರಾಮ	194 - 69
ರುದ್ರಗುಪ್ಪೆ	391 - 03
ನಾಂಗಾಲ ಗ್ರಾಮ	1742 - 11
ಬಿಟ್ಟಿಂಗಾಲ ಗ್ರಾಮ	1525 - 30
ಆರ್ಜಿ	2365 - 13
ಅಂಬಟ್ಟಿ	717 - 06
ಬಾಳುಗೋಡು	1593 - 72
ಬೇಟೋಳಿ ಗ್ರಾಮ	2399 - 48

ಕೊಟ್ಟೋಳಿ ಗ್ರಾಮ	1195 - 98
ಕದನೂರು ಗ್ರಾಮ	1116 - 26
ಕುಕ್ಕೂರು ಗ್ರಾಮ	1425 - 15
ಮಗ್ಗುಲ ಗ್ರಾಮ	1525 - 30
ಐಮಂಗಲ ಗ್ರಾಮ	723 - 10
ಚಿಂಬೆಬೆಳ್ಳೂರು ಗ್ರಾಮ	1639 - 96
ಪೊದಕೋಟೆ ಗ್ರಾಮ	630 - 00
ದೇವಣಗೆರಿ ಗ್ರಾಮ	1586 - 89
ಬೆಳ್ಳರಿಮಾಡು ಗ್ರಾಮ	552 - 55
ಅರಮೇರಿ ಗ್ರಾಮ	1709 - 67
ಕಡಂಗ ಮೂರೂರು ಗ್ರಾಮ	1707 - 14
ಬೊಳ್ಳುಮಾಡು ಗ್ರಾಮ	923 - 69
ಕುಂಜಿಲಗೆರಿ ಗ್ರಾಮ	1777 - 05
ನಾಲ್ಕೇರಿ ಗ್ರಾಮ	1978 - 34
ಮೈತಾಡಿ ಗ್ರಾಮ	2569 - 89

ಎಡೆನಾಲ್‌ನಾಡ್ ತಾಲ್ಲೂಕು

	ಎಕ್ಕೆ - ಸೆಂಟು
ಅಮ್ಮತ್ತಿ ನಾಡು	77968 - 20
ಹಾಲುಗುಂದ ಗ್ರಾಮ	2131 - 54
ಹಚ್ಚಿನಾಡು ಗ್ರಾಮ	1436 - 54
ಬೈರಂಬಾಡ ಗ್ರಾಮ	1191 - 26
ಯಡೂರು ಗ್ರಾಮ	1565 - 17
ಗುಪ್ಪ ಗ್ರಾಮ	2134 - 27
ಕಣ್ಣಿಗಾಲ ಗ್ರಾಮ	2230 - 88
ಕಾವಾಡಿ ಗ್ರಾಮ	973 - 77
ಕುಂಜೇರಿ ಗ್ರಾಮ	670 - 63

ಅಮ್ಮತ್ತಿ ಗ್ರಾಮ	1353 - 70
ಪುಲಿಯೇರಿ ಗ್ರಾಮ	2971 - 60
ಸಿದ್ದಾಪುರ	164 - 198
ಕರಡಿಗೋಡು	2787 - 52
ಚಿಕ್ಕನಳ್ಳಿ	8614 - 35
ಮಾಲ್ದಾರೆ	5376 - 45
ಕೊಡಗು ಶ್ರೀರಂಗಪಟ್ಟಣಗ್ರಾಮ	1514 - 75
ಚೆನ್ನಯ್ಯನ ಕೋಟೆ ಗ್ರಾಮ	2491 - 85
ಚೆನ್ನಂಗಿ ಗ್ರಾಮ	9776 - 87
ಬಾಡಗ ಬಾಣಂಗಾಲ ಗ್ರಾಮ	3481 - 05
ಮೇಕೂರು ಹೊಸಕೇರಿ ಗ್ರಾಮ	3353 - 41
ಬೆಟ್ಟಕೇರಿ ಗ್ರಾಮ	1555 - 95
ಹಲಾಲುಗುಕ್ಕೆ ಗ್ರಾಮ	283 - 60
ಕಾರ್‌ಮಾಡು ಗ್ರಾಮ	1400 - 25
ಬಿಳುಗುಂದ ಗ್ರಾಮ	1613 - 45
ನಲ್ಲತೊಕ್ಕಲು ಗ್ರಾಮ	1251 - 73
ಕೊಳತ್ತೋಡು ಬೈಗೋಡು ಗ್ರಾಮ	1781 - 53
ಕಳತ್‌ಮಾಡು ಗ್ರಾಮ	1615 - 42
ಹೊಸಕೋಟೆ ಗ್ರಾಮ	1145 - 37
ಹೊಸೂರು ಗ್ರಾಮ	2643 - 97

ಎಡೆನಾಲ್‌ನಾಡ್‌ತಾಲೂಕು

	ಎಕ್ಕೆ - ಸೆಂಟು
ಪೊನ್ನಂಪೇಟೆ ನಾಡು	68989 - 79
ಕೈಕೇರಿ ಗ್ರಾಮ	1995 - 70
ನಲ್ಲಕೋಟೆ ಗ್ರಾಮ	1001 - 07
ಅತ್ತೂರು ಗ್ರಾಮ	2215 - 87

ಹೆಬ್ಬಾಲೆ ಗ್ರಾಮ	3714 - 92
ಭದ್ರಗೋಳ ಗ್ರಾಮ	2913 - 27
ನೊಕ್ಕ ಗ್ರಾಮ	2913 - 27
ಸಿದ್ಧಾಪುರ ಗ್ರಾಮ	2709 - 84
ನಿಟ್ಟೂರು ಗ್ರಾಮ	3455 - 86
ದೇವನೂರು ಗ್ರಾಮ	3293 - 42
ಬಾಳೆಲೆ ಗ್ರಾಮ	4060 - 67
ಬಿಳೂರು ಗ್ರಾಮ	2118 - 73
ಕೊಟ್ಟಿಗೇರಿ ಗ್ರಾಮ	2132 - 20
ಕಾನೂರು ಗ್ರಾಮ	2100 - 83
ನಿಡುಗುಂಬ ಗ್ರಾಮ	725 - 32
ಬೆಕ್ಕೆಸೊಡ್ಲೂರು ಗ್ರಾಮ	1456 - 93
ಬೆಸಗೂರು ಗ್ರಾಮ	1670 - 43
ಮತ್ತೂರು ಗ್ರಾಮ	1683 - 77
ಕೋಟೂರು ಗ್ರಾಮ	962 - 54
ಕಿರುಗೂರು ಗ್ರಾಮ	2720 - 67
ನಲ್ಲೂರು ಗ್ರಾಮ	1602 - 92
ಧನುಗಾಲ ಗ್ರಾಮ	1440 - 23
ರುದ್ರಬೀಡು ಗ್ರಾಮ	1158 - 05
ಮಾಯ ಮುಡಿ ಗ್ರಾಮ	1515 - 31
ಬಾಳಾಜಿ ಗ್ರಾಮ	1533 - 09
ಅರುವತೊಕ್ಕು ಗ್ರಾಮ	2013 - 03
ಮುಗುಟಗೇರಿ ಗ್ರಾಮ	1013 - 67
ಹಳ್ಳಿಗಟ್ಟು ಗ್ರಾಮ	1548 - 17
ಹುದೂರು ಗ್ರಾಮ	1135 - 86
ಹಾತೂರು ಗ್ರಾಮ	1444 - 94
ಕುಂದ ಗ್ರಾಮ	1459 - 61

ಈಚೂರು ಗ್ರಾಮ	1576 - 21
ಬಿ. ಶೆಟ್ಟಿಗೇರಿ ಗ್ರಾಮ	2017 - 65
ಕುಟ್ಟಂದಿ ಗ್ರಾಮ	4118 - 10
ಕೊಂಗಣ ಗ್ರಾಮ	2041 - 68

ಅರಣ್ಯ ಪ್ರದೇಶಗಳು

ದೇವಮ್ಮಚ್ಚಿಪಾರೆಸ್ವ್	8281 - 65
ಅರಕೇರಿ ಫಾರೆಸ್ವ್ 1	952 - 42
ಅರಕೇರಿ ಫಾರೆಸ್ವ್ 2	128 - 85
ಅರಕೇರಿ ಫಾರೆಸ್ವ್ 3	16020 - 29
ಪತ್ತ್‌ಗಟ್ ಫಾರೆಸ್ವ್	27519 - 54

ಕಿಗ್ಗಟ್ಟು ನಾಡು ತಾಲೂಕು

	ಎಕ್ಕೆ - ಸೆಂಟು
ಶ್ರೀಮಂಗಲ ನಾಡು	121558 - 76
ಪರಕಟಗೇರಿ ಗ್ರಾಮ	10422 - 60
ಬಿರುನಾಣಿ ಗ್ರಾಮ	5606 - 36
ಬಾಡಗರಕೇರಿ ಗ್ರಾಮ	4160 - 37
ಪೊರಾಡು ಗ್ರಾಮ	1649 - 54
ಹೈಸೊಡ್ಲೂರು ಗ್ರಾಮ	3930 - 22
ಬೇಗೂರು ಗ್ರಾಮ	1373 - 40
ಚೀಣಿವಾಡ ಗ್ರಾಮ	1934 - 22
ಮುಗುಟಗೇರಿ ಗ್ರಾಮ	1174 - 65
ನಡಿಕೇರಿ ಗ್ರಾಮ	660 - 00
ಹುದಿಕೇರಿ ಗ್ರಾಮ	1728 - 98
ಕೋಣಗೇರಿ ಗ್ರಾಮ	1636 - 35
ಚಿಕ್ಕಮುಂಡೂರು ಗ್ರಾಮ	1123 - 64

ತೂಚಮಕೇರಿ ಗ್ರಾಮ	1021 - 62
ಬಲ್ಯ ಮುಂಡೂರು ಗ್ರಾಮ	1791 - 69
ಬೆಳ್ಳೂರು ಗ್ರಾಮ	2198 - 90
ಹರಿಹರ ಗ್ರಾಮ	2097 - 63
ಕೋತೂರು ಗ್ರಾಮ	3514 - 48
ನಾಲ್ಕೇರಿ ಗ್ರಾಮ	3092 - 27
ಶೆಟ್ಟಿಗೇರಿ ಗ್ರಾಮ	2861 - 87
ತಾವಳಗೇರಿ ಗ್ರಾಮ	1959 - 79
ನೆಮ್ಮಲೆ ಗ್ರಾಮ	4518 - 54
ತೆರಾಲು ಗ್ರಾಮ ಐಯ್ಯತ್‌ನಾಡು	16263 - 36
ಕುರ್ಚಿ ಗ್ರಾಮ	6270 - 38
ಬೀರುಗ ಗ್ರಾಮ	5565 - 45
ಕುಮಟೂರು ಗ್ರಾಮ	1852 - 92
ಶ್ರೀಮಂಗಲ ಗ್ರಾಮ	1554 - 66
ಬಾಡಗ ಗ್ರಾಮ	5655 - 01
ಕುಟ್ಟ ಗ್ರಾಮ	4329 - 13
ತೈಲ ಗ್ರಾಮ	1991 - 46
ಅರಣ್ಯ ಪ್ರದೇಶಗಳು	
ನಾಲ್ಕೇರಿ ಫಾರೆಸ್ಟ್	25745 - 06
ಮಂಚಳ್ಳಿ ಫಾರೆಸ್ಟ್	3893 - 01

(ಈ ಮೇಲಿನ ಗ್ರಾಮಗಳ 'ಪಟ್ಟಿ' ಗೆ ಆಕರ - “ಶ್ರೀ ಬಾಚಿರಣಿಯಂಡ ಕೆ. ಅಣ್ಣಯ್ಯ, ಕುಮಟೂರು. ಅವರ ಲೇಖನದಲ್ಲಿದ್ದ ಸಂಗ್ರಹ ಪಟ್ಟಿ - ಬ್ರಹ್ಮಗಿರಿ, ಪುತ್ತರಿ ವಿಶೇಷ ಸಂಚಿಕೆ, - 1989. ಮಡಿಕೇರಿ”.)

ಈ ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಹಲವಾರು ಬೆಟ್ಟಗುಡ್ಡಗಳು, ಹಳ್ಳ-ದಿಣ್ಣೆಗಳು, ನದಿ-ತೋಡುಗಳು ಇರುವುದರಿಂದ ಮೇಲ್ಮೈ ಲಕ್ಷಣ ತುಂಬಾ ವಿಭಿನ್ನವಾಗಿದ್ದು, ಕುತೂಹಲಕಾರಿಯಾಗಿದ್ದು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಗ್ರಾಮಗಳ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ತೆರನಾದ ಭೌಗೋಳಿಕ ಲಕ್ಷಣಗಳು

ಕ್ಷೇತ್ರಕಾರ್ಯದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಗಮನಕ್ಕೆ ಬಂದಿವೆ.

ಈ ತಾಲೂಕು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನೆಲದಿಂದ ಸುತ್ತುವರೆದಿದ್ದು ಬೆಟ್ಟ, ಗುಡ್ಡ, ನದಿ, ತೊರೆ, ತೋಡುಗಳಿಂದ ಆವೃತವಾಗಿದೆ. ಈ ತಾಲೂಕನ್ನು ಕೇರಳದಿಂದ ಬೇರ್ಪಡಿಸುವ ಬೆಟ್ಟ ಶ್ರೇಣಿಯನ್ನು ‘ಮರೆನಾಡು’ ಅಥವಾ ‘ಬ್ರಹ್ಮಗಿರಿ’ ಶ್ರೇಣಿ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಅವುಗಳ ಎತ್ತರ ಸಮುದ್ರ ಮಟ್ಟದಿಂದ ಸುಮಾರು 1350 ಮೀಟರುಗಳು. ಈ ಮರೆನಾಡು ಶ್ರೇಣಿಯಲ್ಲಿರುವ ಅತ್ಯಂತ ಎತ್ತರದ ಶಿಖರ ‘ದೇವಾಸಿಬೆಟ್ಟ’, ಇದರ ಸುತ್ತಣ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಸ್ಥಳೀಯರು ‘ಹುಯಲೆಮಲೆ’ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಇವೇ ಅಲ್ಲದೆ ಈ ತಾಲೂಕಿನ ವಿರಾಜಪೇಟೆ ಗ್ರಾಮದ ಬಳಿಯ ಅಂಬಟೆ ಬೆಟ್ಟ, ಬಿಟ್ಟಂಗಾಲದ ಬೆಟ್ಟ, ಇರ್ಪುವಿನ ಹನುಮಂತ ಬೆಟ್ಟ, ಕುಂದದಬೆಟ್ಟ, ಸಿದ್ದೇಶ್ವರ ಬೆಟ್ಟ, ಮಣಕಾಲುಬೆಟ್ಟ, ಇವೇ ಮೊದಲಾದ ಹಲವು ಬೆಟ್ಟಗಳು ಈ ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿವೆ. ಈ ಬೆಟ್ಟಗಳು ದಟ್ಟವಾದ ಅರಣ್ಯ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದು ತಪ್ಪಲಿನಲ್ಲಿ ಫಲವತ್ತಾದ, ವಿಶಾಲವಾದ ಭತ್ತದ ಗದ್ದೆಗಳ ಬಯಲನ್ನು ಆಲಂಗಿಸಿಕೊಂಡಿವೆ.

ಕಾವೇರಿನದಿಗೆ ಅದರ ಬಲದಂಡೆಯಲ್ಲಿ ಬಂದು ಸೇರುವ ಉಪನದಿಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು, ಲಕ್ಷ್ಮಣತೀರ್ಥ. ಇದು ಈ ತಾಲೂಕಿನ ಮರೆನಾಡಿನ ‘ಬ್ರಹ್ಮಗಿರಿ’ (ಕಾವೇರಿ ಹುಟ್ಟುವ ಬ್ರಹ್ಮಗಿರಿ ಇದಲ್ಲ) ಶ್ರೇಣಿಯ ‘ದೇವಾಸಿ’ ಬೆಟ್ಟದಲ್ಲಿರುವ ‘ಮುನಿಕಾಡು’ ಅರಣ್ಯ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಉಗಮವಾಗುತ್ತದೆ. ಲಕ್ಷ್ಮಣ ತೀರ್ಥ ಹಾಗೂ ಇದರೊಡನೆ ಸಂಗಮಿಸುವ ‘ರಾಮತೀರ್ಥ’ ಮತ್ತು ‘ಕೀರೆಹೊಳೆ’ ನದಿಗಳು ಈ ತಾಲೂಕಿನ ಆಗ್ನೇಯ ಭಾಗಕ್ಕೆ ನೀರಾವರಿ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತವೆ. ‘ಬ್ರಹ್ಮಗಿರಿ’ ಬೆಟ್ಟದಿಂದ ತೀವ್ರ ಇಳುಕಲು ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಹರಿಯುವ ಈ ‘ಲಕ್ಷ್ಮಣ ತೀರ್ಥ’ ನದಿ ಬಹುಮಟ್ಟಿಗೆ ಲಂಬರೇಖೆಯಂತಿರುವ ಗೋಡೆಯಂಥ ಭೂ ಪ್ರದೇಶದೊಡನೆ ಸಂಘರ್ಷಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ಕಾರಣದಿಂದ ಇಲ್ಲಿನ ಪ್ರಾಕೃತಿಕ ಸೌಂದರ್ಯ ನಯನ ಮನೋಹರವಾಗಿದೆ. ಹಾಗೂ ರುದ್ರರಮಣೀಯವಾಗಿದೆ. ಇಲ್ಲಿಗೆ ಸಮೀಪದ ‘ಇರ್ಪು’ ಎಂಬ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ‘ಲಕ್ಷ್ಮಣತೀರ್ಥ’ದ ಒಂದು ಜಲಪಾತವಿದೆ. ಐತಿಹಾಸಿಕ ಮತ್ತು ಪೌರಾಣಿಕವಾಗಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ಪಡೆದಿರುವ ‘ರಾಮೇಶ್ವರ’ ದೇವಾಲಯ ಇಲ್ಲಿದೆ. ಲಕ್ಷ್ಮಣ ತೀರ್ಥ ಚಿಕ್ಕ ನದಿಯಾದರೂ ವರ್ಷದ ಎಲ್ಲಾ ಕಾಲಗಳಲ್ಲಿಯೂ ನೀರಿದ್ದು ಸ್ಥಳೀಯರಿಗೆ ಉಪಯುಕ್ತವಾದ ಜಲಸಂಪನ್ಮೂಲವಾಗಿದೆ.

ಈ ತಾಲೂಕಿನ ಮತ್ತೊಂದು ಜಲಸಂಪನ್ಮೂಲವೆಂದರೆ ‘ಬರಪೊಳೆ’ ಈ ತಾಲೂಕಿನ ಬ್ರಹ್ಮಗಿರಿ ಬೆಟ್ಟಗಳ ತಪ್ಪಲಿನಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟುವ ಈ ನದಿಯು ‘ಕೆಂಗನ್ ಹೊಳೆ’ ಮತ್ತು ‘ಕಕ್ಕುಬ್ಬು ಹೊಳೆ’ ಎಂಬೆರಡು ತೊರೆಗಳನ್ನು ಕೂಡಿಕೊಂಡು ಬೆಟ್ಟಗಳ ಕಣಿವೆಯ ನಡುವೆ ಪಶ್ಚಿಮಾಭಿಮುಖವಾಗಿ ಕೆಲವು ಕಿ.ಮೀ.

ನೇರವಾಗಿ ಹರಿಯುತ್ತದೆ. ಮುಂದೆ ಈ ಬರಪೊಳೆ ‘ಸಾರತ್’ ಹೊಳೆಯೊಡನೆ ಸಂಗಮಿಸಿ ದೊಡ್ಡಬಂಡೆಯೊಂದರ ಮೇಲೆ ಧುಮುಕಿ 134 ಕಿ.ಮೀ. ಆಳದ ಸುಂದರ ಜಲಪಾತವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದೆ. ಇದನ್ನು ಸ್ಥಳೀಯರು “ಸಾರತ್ತಬ್ಬಿ” ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಈ ‘ಸಾರತ್ತಬ್ಬಿ’ಯು ಈ ತಾಲೂಕಿನ ಬಿಟ್ಟುಗಾಲ ಗ್ರಾಮದ ಬಳಿ ಇದೆ. ಈ ಬರಪೊಳೆ ಮುಂದೆ ಹರಿದು ‘ಪೆಗ್ಗಳ’ ಕಣಿವೆಯಿಂದ ಬರುವ ಕಲ್ಲು ಹೊಳೆಯನ್ನು ಕೂಡಿಕೊಂಡು ಮುಂದೆ ಸಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಬರಪೊಳೆಗೆ ಈ ತಾಲೂಕಿನ ಆಗ್ನೇಯ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ 17 ಕಿ. ಮೀ. ದೂರದಲ್ಲಿ ‘ಕುಟ್ಟಂದಿ’ ಎಂಬ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಅಣೆಕಟ್ಟನ್ನು ಕಟ್ಟಲು ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಮಾಡಲಾಗಿದ್ದು ಇನ್ನೂ ಕಾರ್ಯಗತಗೊಂಡಿಲ್ಲ. ಈ ಯೋಜನೆ ಕಾರ್ಯರೂಪಕ್ಕೆ ಬಂದರೆ ಸುಮಾರು 18,000 ಕಿಲೋ ವ್ಯಾಟ್ ವಿದ್ಯುಚ್ಛಕ್ತಿ ಉತ್ಪಾದನೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಹಾಗೂ ವ್ಯವಸಾಯದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದಲೂ ಸ್ಥಳೀಯರಿಗೆ ಬಹಳ ಪ್ರಯೋಜನಕಾರಿಯಾಗುವುದು.

ಮೇಲಿನ ಇವೆರಡು ನದಿಗಳಲ್ಲದೆ ಈ ತಾಲೂಕಿನ ‘ಅರುವತೊಕ್ಕಲು’ ಗ್ರಾಮದ ಬಳಿ ಹುಟ್ಟುವ ‘ಮಹಾಂದೋಡು’ (ಮಹಾತೋಡು, ದೊಡ್ಡ ತೋಡು) ಅನೇಕ ಸಣ್ಣ ಪುಟ್ಟ ತೋಡುಗಳನ್ನು ಕೂಡಿಕೊಂಡು ಈ ತಾಲೂಕಿನಾದ್ಯಂತ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಾ ದಕ್ಷಿಣದ ಕಡೆಗೆ ಹರಿಯುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿನ ಪ್ರಮುಖ ಸ್ಥಳೀಯ ಭಾಷೆಯಾದ ‘ಕೊಡವ ಭಾಷೆ’ಯಲ್ಲಿ ‘ತೋಡು’ ಎಂದರೆ ಹರಿವ ನೀರಿನ ತೊರೆ ಎಂದರ್ಥ. ಈ ತೋಡಿಗೆ ಗೋಣಿಕೊಪ್ಪ, ಕೈಕೇರಿ ಹಾದಿಯ ಕುಂದದ ಬೆಟ್ಟದ ಬುಡದ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿರುವ ಕೆಲವು ‘ತೋಡು’ಗಳು ಹಾಗೂ ‘ಕೊಳತೋಡು ಬೈಗೋಡು’ ಗ್ರಾಮದ ಕೆಲವು ತೋಡುಗಳು ಸೇರಿ ಬೃಹತ್ ಜಲ ಜಾಲವಾಗಿ ‘ಮಹಾಂದೋಡು’ ಎಂಬ ಹೆಸರು ಬಂದಿದೆ.

ಈ ಮಹಾಂದೋಡು ಇಲ್ಲಿನ ಭತ್ತದ ಬೆಳೆಗೆ ಹಾಗೂ ಕಾಫಿ ತೋಟಗಳಿಗೆ ನೀರಿನ ಮೂಲವಾಗಿ ಬಹು ಉಪಕಾರಿಯಾಗಿದೆ. ಊರ ಜನರು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಈ ತೋಡುಗಳಿಗೆ ಸಣ್ಣಪುಟ್ಟ ಕಟ್ಟಿ (ಅಡ್ಡಗೋಡೆ)ಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ತಮ್ಮ ಭತ್ತದ ಗದ್ದೆಗಳಿಗೆ ಹಾಗೂ ತೋಟಗಳಿಗೆ ನೀರುಣಿಸುತ್ತಾರೆ. ಈ ಮಹಾಂದೋಡು ಕೊನೆಗೆ ಬರಪೊಳೆಗೆ ಸೇರುತ್ತದೆ. ಈ ಇಡೀ ತಾಲೂಕು “ಭತ್ತದ ಕಣಜ”ವೆಂದು ಕರೆಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಈ ಜಲಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳೇ ಕಾರಣ. ಭತ್ತದ ಕೃಷಿಯಲ್ಲದೆ, ಕಾಫಿ, ಟೀ, ಏಲಕ್ಕಿ, ಕಿತ್ತಳೆ, ಕರಿಮೆಣಸು, ಅತ್ಯಧಿಕ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಈ ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತದೆ. ನದಿ, ಕೆರೆ, ತೋಡುಗಳಲ್ಲಿ ನಾನಾ ವಿಧದ ಮೀನುಗಳಿವೆ. ಬರೆಮೀನು, ಬಾಳೆಮೀನು, ಮಳಂಜಿಮೀನು, ಕೊಯಿಲೆ ಮೀನುಗಳು ಹಾಗೂ ನೀರು ಹಾವುಗಳೂ ಕೂಡಾ ಇವೆ.

ಈ ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಅರಣ್ಯಸಂಪತ್ತೂ ಹೇರಳವಾಗಿದೆ. ಪ್ರಮುಖ ಅರಣ್ಯಗಳು ಮತ್ತು ಅವುಗಳ ವಿಸ್ತಾರ.

ಅರಕೇರಿ ಅರಣ್ಯ 1 - 952 ಎಕರೆ ಮತ್ತು 42 ಸೆಂಟ್‌ಗಳಿವೆ.

ಅರಕೇರಿ ಅರಣ್ಯ 2 - 128 ಎಕರೆ ಮತ್ತು 85 ಸೆಂಟ್‌ಗಳಿವೆ.

ಅರಕೇರಿ ಅರಣ್ಯ 3 - 16020 ಎಕರೆ ಮತ್ತು 29 ಸೆಂಟ್‌ಗಳಿವೆ.

ಹತ್ತುಗಟ್ಟು ಅರಣ್ಯ - 27519 ಎಕರೆ ಮತ್ತು 54 ಸೆಂಟ್‌ಗಳಿವೆ.

ದೇವಮ್ಮಚ್ಚಿ ಅರಣ್ಯ - 8281 ಎಕರೆ ಮತ್ತು 65 ಸೆಂಟ್‌ಗಳಿವೆ.

ಈ ಮೇಲಿನ ಬೃಹತ್ ಅರಣ್ಯಗಳಲ್ಲದೆ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಈ ತಾಲೂಕಿನ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿಯೂ ದೇವನೆಲೆಗಳಿಗೆ ಒಳಪಟ್ಟಿರುವ 'ದೇವರ ಕಾಡು'ಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಪವಿತ್ರ ಅರಣ್ಯಗಳೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಿ ಅವುಗಳನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿ ಮುಂದಿನ ಪೀಳಿಗೆಗೆ ಉಳಿಸಿಕೊಡುವ ಸುಸಂಸ್ಕೃತಿ ಈ ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿದೆ.

ಈ ದೇವರ ಕಾಡುಗಳು ಎತ್ತರದಲ್ಲಿರುವ ದೇವನೆಲೆಯ ಸುತ್ತ ಆವರಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದು ಅದು ದೇವಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಮೀಸಲಾಗಿರುತ್ತದೆ. ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಈ ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಕಾಡು, ಕೆರೆ, ತೊರೆ, ಗದ್ದೆಯ ನೆರೆ, ಕಾಯುವ ದೈವ ಇವುಗಳ ಚತುರ್ವ್ಯೂಹದ ಸಂರಚನೆಯಾಗಿ ದೇವರ ಕಾಡುಗಳು ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. ಗ್ರಾಮದ ಜನತೆ ಸ್ವಯಂಪ್ರೇರಿತರಾಗಿ ತಮಗೆ ತಾವೇ ಹಾಕಿಕೊಂಡ ಕಟ್ಟುಪಾಡುಗಳನ್ನು ಪರಂಪರೆಯಿಂದ ಪಾಲಿಸುತ್ತಾ ಸಾಮಾಜಿಕ ಬೇಲಿಯನ್ನು ಈ ದೇವರಕಾಡುಗಳಿಗೆ ಒದಗಿಸಿ ಈ ಕಾಡುಗಳನ್ನು ಮುಂದಿನ ಪೀಳಿಗೆಗಳಿಗಾಗಿ ಸಂರಕ್ಷಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ದೃಷ್ಟಿಕೋನದಲ್ಲಿ ನೋಡಿದರೂ ಕೂಡಾ ಈ “ದೇವಕಾಡು” ಪರಿಕಲ್ಪನೆ ಬಹಳ ವಿಶಿಷ್ಟವಾದುದು. ಪ್ರದೇಶದ ಹವಾಮಾನ ಹಾಗೂ ವಾಯುಗುಣದ ಸಮತೋಲನವನ್ನು ಕಾಪಾಡುವ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಈ 'ದೇವಕಾಡು'ಗಳ ಪಾತ್ರ ಅತ್ಯಂತ ಹಿರಿದು. ಕಾಲಕಾಲಕ್ಕೆ ಮಳೆ, ಒಳ್ಳೆಯ ಹಿತಕರವಾದ ವಾಯುಗುಣ, ಪರಿಶುದ್ಧವಾದ ಗಾಳಿ ಇವೆಲ್ಲವುಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸುವ ಸೌಭಾಗ್ಯ ಇಲ್ಲಿನ ಸ್ಥಳೀಯರದಾಗಿದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಈ ದೇವರ ಕಾಡುಗಳು ಸ್ವಲ್ಪ ಎತ್ತರ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿದ್ದು ಅದರ ತಳಭಾಗದಲ್ಲಿ ಹೊಲಗದ್ದೆಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಮಳೆಗಾಲದಲ್ಲಿ ಈ ಕಾಡುಗಳಿಂದ ಹರಿದು ಬರುವ ನೀರು, ಫಲವತ್ತಾದ ಮಣ್ಣನ್ನು ಹೊತ್ತು ತರುವುದರಿಂದ ತಳಭಾಗದಲ್ಲಿನ ಹೊಲಗದ್ದೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಮೃದ್ಧವಾದ ಬೆಳೆ ಬೆಳೆಯುತ್ತದೆ.

ಈ ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿರುವ ‘ಜಮ್ಮ ಮಾಪಿಳ್ಳೆ’ಗಳೆಂಬ ಸಮುದಾಯಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ “ಪಳ್ಳಿ” (ಮಸೀದಿ)ಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಕೂಡ ‘ಪಳ್ಳಿಕಾಡು’ ಎಂಬ ಸುರಕ್ಷಿತ ಅರಣ್ಯವಿರುತ್ತದೆ.

ಆದರೆ ಇಂದು ‘ದೇವರಕಾಡು’ಗಳೆಂಬ ಸುರಕ್ಷಿತ ಅರಣ್ಯಗಳು ವಿನಾಶದ ಅಂಚಿನಲ್ಲಿವೆ. ಸ್ಥಳೀಯರ ಒತ್ತುವರಿಗೆ ಒಳಗಾಗಿ ತಮ್ಮ ವಿಸ್ತೀರ್ಣವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿವೆ. ಕಾಫಿ, ಟೀ, ಏಲಕ್ಕಿ, ಶುಂಠಿ ಬೆಳೆಗಳಿಗೆ ಒದಗುವ ಲಾಭದ ಆಮಿಷಕ್ಕೆ ಒಳಗಾದ ಸ್ಥಳೀಯರು ಈ ಕಾಡುಗಳ ನಾಶಕ್ಕೆ ತಾವೇ ಕಾರಣೀಭೂತರಾಗುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಬೆಲೆಬಾಳುವ ಮರಗಳನ್ನು ಕಡಿದು ರಾತ್ರೋ ರಾತ್ರಿ ಬೇರೆ ಪ್ರದೇಶಗಳಿಗೆ ಸಾಗಿಸಿ ತಮ್ಮ ಜೇಬು ತುಂಬಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಸರಕಾರ ಕಟ್ಟುನಿಟ್ಟಿನ ನೀತಿಯನ್ನು ಜಾರಿ ಮಾಡಿ ಕಾನೂನು ಕ್ರಮವನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಬೇಕಾಗಿದೆ.

ಈ ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ವನ್ಯ ಸಂಪತ್ತು ಅಪಾರವಾಗಿದೆ. ಸುಮಾರು 160 ಕುಟುಂಬಗಳಿಗೆ ಸೇರಿದ 700ಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ಸಸ್ಯ ಪ್ರಭೇದಗಳನ್ನು ಸಸ್ಯಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರು ಗುರುತಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಲೇ|| ಕಾನರ್ ತಮ್ಮ 1817ರ ‘ಕೊಡಗು ಸರ್ವೆ’ ವರದಿಯಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಿನ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಸ್ಯ ಮಾದರಿಗಳು ಬಹಳ ವಿಶಿಷ್ಟ ಸುವಾಸನೆ ಹಾಗೂ ರುಚಿಯಿಂದ ಕೂಡಿದೆ ಎಂದು ದಾಖಲಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇಲ್ಲಿನ ಕಾಡುಗಳಲ್ಲಿ ಬೆಲೆಬಾಳುವ ಮರಗಳಾದ ಬೀಟೆ, ಹೊನ್ನೆ, ನಂದಿ, ಗಂಧ, ತಡಸಲು, ಸಂಪಿಗೆ, ಮತ್ತು ಹಲಸು, ಮಾವು, ತೇಗ ಮೊದಲಾದವು ಅಲ್ಲದೆ ಸ್ಥಳೀಯರ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಆಚರಣೆಯ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಬಳಸುವ ಪೊಂಗಮರ, ಕಾಂಡಗಿಡ, ಕೈಬಳ ಬಳ್ಳಿ, ಕೇಕು ಎಲೆ, ಇಂಡಡಿಬಳ್ಳಿ, ವಾಟೆ, ಬಿದಿರು, ಚಿಟ್ಟಿಕೊಡಿ, ತೊಗಟೆ, ಬೇರುಗಳು ಇವೆ ಅಲ್ಲದೇ ಔಷಧಿ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಬಳಸುವ ವಿವಿಧ ನಾಟ ಔಷಧೀಯ ಸಸ್ಯಗಳಾದ ಲೊಕ್ಕಿಸೊಪ್ಪು, ಉಮ್ಮತ್ತು ಕಾಡು, ವಿವಿಧ ರೀತಿಯ ಪೊದೆಗಳು, ಬಳ್ಳಿಗಳು, ಹಣ್ಣುಹಂಪಲುಗಳು, ಬಿದಿರು, ಬೆತ್ತದಂತಹ ಸಸ್ಯಗಳು ಹೇರಳವಾಗಿವೆ. ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ‘ಬಿದಿರು’ ಸಂಕುಲವೇ ನಾಶವಾಗುತ್ತಿದ್ದು, ಕಾಡಿನಲ್ಲಿರಬೇಕಾದ ಆನೆಗಳ ಹಿಂಡು ನಾಡಿಗೆ ಬಂದು ತಮ್ಮ ಹೊಟ್ಟೆ ತುಂಬಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಬಂದೊದಗಿದೆ.

ಬೆಂಕೆ, ಆನೆ, ಹುಲಿ, ಕಾಡೆಮ್ಮೆ, ಕಡವೆ, ಮೊಲ, ಕಾಡುಹಂದಿ, ಮುಳ್ಳುಹಂದಿ, ಸಾರಂಗ, ನರಿ, ಚಿರತೆ ಕಾಡುಕೋಳಿಯಂಥ ಪ್ರಾಣಿ ಸಂಕುಲವೂ ಹೇರಳವಾಗಿದೆ. ತಿತಿಮತಿ ಗ್ರಾಮದ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ಆನೆಯನ್ನು ಹಿಡಿದು ಪಳಗಿಸುವ ಆನೆ ಕ್ಯಾಂಪ್ ಇದೆ. ಈ ಕಾಡುಗಳಲ್ಲಿದ್ದೊರೆಯುವ ಶ್ರೀಗಂಧ, ಚೇನುತುಪ್ಪ, ಚೇನುಮೇಣ ವಿವಿಧ ಮೂಲಿಕೆಗಳು, ಬೇರುಗಳು, ತೊಗಟೆಗಳು ಸ್ಥಳೀಯರಿಗೆ ವಾಣಿಜ್ಯ ವ್ಯಾಪಾರವನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತಿವೆ.

ಈ ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿನ ಆನೆಗಳ ದಾಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಶಾಸನವೊಂದು ಕೋತೂರಿನ ಲಕ್ಕಂದ ಅರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ದೊರಕಿದೆ*, ಈ ಪ್ರದೇಶದ ಪ್ರಾಣಿ ಮತ್ತು ಮಾನವ ಹೋರಾಟದ ಸಂಕೇತವಾಗಿ ಈ ಶಾಸನದಲ್ಲಿರುವ ಗಜ ಶಿಲ್ಪವು ಅರ್ಥಪೂರ್ಣವಾಗಿದೆ. ನಿಮಿರಿದ ಕಿವಿ, ಸೆಟೆದ ಭಂಗಿಯ ಬಲಬದಿ ಕಾಲುಗಳು ಎತ್ತಿದ ಬಾಲದೊಡನೆ ಎಡಗಾಲಿನಿಂದ ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ತುಳಿಯುತ್ತಿರುವಂತೆ ತೋರುವ ಶಿಲ್ಪ ಇದಾಗಿದೆ.

ಬಹುಶಃ ಜನರಿಗೆ ತೊಂದರೆ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದ, ಹಿಂಡನ್ನಗಲಿದ ಹೆಣ್ಣಾನೆಯನ್ನು ಆನೆಯ ಬೇಟೆಗಾರ ಎದುರಿಸುವಲ್ಲಿ ಕಾಲ್ಪುಳಿತಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕಿ ಮಡಿದ ಕಾರಣ ಆನೆ ಎದುರಿಸಿದ ವೀರನಿಗೆ ಇದ್ದ ‘ಪರ್ಮಡಿ ಪಟ್ಟ’ವನ್ನು ಅವನ ಮಗನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟಂತೆ ಶಾಸನವು ಶಿಲ್ಪದ ಸಂಗತಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಹೇಳುವಂತಿದೆ.¹

ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಅರಣ್ಯಗಳ ನಾಶ ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ ಕಾಡುಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೆ ಆಹಾರ, ಮೇವು ದೊರಕದೆ ಅವು ಜನವಸತಿ ಪ್ರದೇಶಗಳತ್ತ ದಾಳಿಯಿಡುತ್ತಿವೆ. ಈ ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಆನೆಗಳ ಕಾಟಕ್ಕೆ ಹೊಲ ಗದ್ದೆ ತೋಟಗಳು ಬಲಿಯಾಗುತ್ತಿರುವುದಲ್ಲದೆ ಜನರೂ ಕೂಡಾ ಪ್ರಾಣ ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಆನೆ, ಹುಲಿಯಂಥ ಪ್ರಾಣಿಗಳು ಮನುಷ್ಯರನ್ನು ಹಾಗೂ ಅವರ ಸಾಕು ಪ್ರಾಣಿಗಳಾದ ಹಸು, ಎಮ್ಮೆ ದನ ಕರುಗಳನ್ನು ನಾಶಮಾಡುತ್ತಿವೆ. ಈ ವಿಷಯ ಈ ಸ್ಥಳೀಯ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಬಹು ಹಿಂದಿನ ಕಾಲದಿಂದಲೂ ಇತ್ತು ಎನ್ನುವುದಕ್ಕೆ ಮೇಲಿನ ಶಾಸನದ ವಿವರಣೆ ಪೂರಕವಾಗಿದೆ.

ಸರ್ಕಾರ ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಅಗತ್ಯ ಕ್ರಮಕೈಗೊಳ್ಳಬೇಕಾಗಿದೆ. ಪ್ರಾಣಿ ಸಂಕುಲವನ್ನು ಉಳಿಸುವ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಜನ ಚಾನುವಾರುಗಳನ್ನು ಸಂರಕ್ಷಿಸುವ ಉದ್ದೇಶದಲ್ಲಿ ಕಾನೂನುರೀತ್ಯಾ ಅಗತ್ಯ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಂಡು, ಈ ಸಮಸ್ಯೆಗೆ ಒಂದು ಶಾಶ್ವತ ಪರಿಹಾರವನ್ನು ಜನತೆಗೆ ನೀಡಬೇಕಾದ ಜರೂರು ಈ ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿದೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಪ್ರವಾಸೋದ್ಯಮವನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸುವತ್ತ ಸರ್ಕಾರ ಗಮನಹರಿಸಿದರೆ ಇಲ್ಲಿನ ಪ್ರಾಕೃತಿಕ ಸೌಂದರ್ಯವನ್ನು ಹೊರಗಿನವರಿಗೂ ಪರಿಚಯಿಸಿದಂತಾಗುತ್ತದೆ. ನಾಗರಹೊಳೆ ಅಭಯಾರಣ್ಯ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಉದ್ಯಾನವನವಾಗಿ ದೇಶೀಯ ಹಾಗೂ ವಿದೇಶೀಯ ಪ್ರವಾಸಿಗರನ್ನು ಆಕರ್ಷಿಸುತ್ತಿರುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಬರುವ ಪ್ರವಾಸಿಗರಿಗೆ ಬೇಕಾದ ಮೂಲಭೂತ ಸೌಲಭ್ಯವನ್ನು ಸರ್ಕಾರ ಕಲ್ಪಿಸಿ, ಸಾರಿಗೆ ಸಂಪರ್ಕದ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮತ್ತು ರಸ್ತೆಗಳ ದುರಸ್ತಿ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಸರ್ಕಾರ ಆದಷ್ಟು ಬೇಗ ಕೈಗೆತ್ತಿಕೊಂಡರೆ ಜನತೆಯ ಬೇಡಿಕೆಗೆ ಸ್ಪಂದಿಸಿದಂತಾಗುವುದು.

*ಕೊಡಗಿನ ಶಾಸನ ಸಂಪತ್ತು ಎಂ.ಜಿ. ನಾಗರಾಜ್.

ಈ ತಾಲೂಕಿನ ಮಣ್ಣಿನ ಗುಣಮಟ್ಟ ಉತ್ತಮವಾಗಿದೆ. ಕೆಂಪುಮಿಶ್ರಿತ ಜೇಡಿ ಮಣ್ಣು ಈ ತಾಲೂಕಿನ ಬಹುತೇಕ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಈ ಮಣ್ಣು ಭತ್ತದ ಬೆಳೆಗೆ ಬಹು ಉಪಯುಕ್ತವಾಗಿದ್ದು, ಈ ತಾಲೂಕಿನ ಹಲವು ಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಭತ್ತವನ್ನು ಯಥೇಚ್ಛವಾಗಿ ಬೆಳೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ಬಹಳ ಪುರಾತನ ಕಾಲದಿಂದಲೂ ಕೂಡಾ ಈ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ‘ಭತ್ತ’ವನ್ನು ಬೆಳೆಯಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ಮಾಹಿತಿ ಇದೆ. ಈ ತಾಲೂಕಿನ ಬಿಳಿಯೂರು (ಬಿಳೂರು) ಗ್ರಾಮದ ‘ಕಡಂಗ’ದಲ್ಲಿ ದೊರೆತಿರುವ 9ನೇ ಶತಮಾನಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ಶಾಸನದಲ್ಲಿರುವ

ಬೆಳೆಯೂರ ಎಣ್ಣತ್ತು ಗದ್ಯಾಣ ಪೊನ್ನೂ
ಎಣ್ಣನೂರು ಬತ್ತಮುಂ ತೆರುವೊಂ.²

ಎಂಬ ಈ ಸಾಲುಗಳು ಈ ತಾಲೂಕಿನ ಬಹುತೇಕ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಹಿಂದಿನ ಕಾಲದಿಂದಲೂ ಭತ್ತವನ್ನು ಬೆಳೆಯುತ್ತಿದ್ದರೆಂಬ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ನೀಡುತ್ತದೆ. ಕಾಫಿ, ಏಲಕ್ಕಿ, ಟೀ, ಕಿತ್ತಳೆ, ಮೆಣಸು, ಶುಂಠಿ ಮೊದಲಾದ ಬೆಳೆಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಯುತ್ತಾರೆ. ನಾಗರಹೊಳೆ ಬೇಗೂರು ಶ್ರೀಮಂಗಲ, ತಿತಿಮತಿ, ಬಿರುನಾಣಿ, ಪೊನ್ನಂಪೇಟೆ, ಶೆಟ್ಟಿಗೇರಿ, ಪಾಲಿಬೆಟ್ಟ, ವಿರಾಜಪೇಟೆ ಮೊದಲಾದ ಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಜೇನು ಸಾಕಾಣಿಕೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ.

ಖನಿಜ ನಿಕ್ಷೇಪಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಈ ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನೂ ನಿಕ್ಷೇಪಗಳಿಲ್ಲ. ಇಲ್ಲಿನ ‘ಪಾಲಿಬೆಟ್ಟ’ ಗ್ರಾಮದ ಸಮೀಪ ‘ಅಭ್ರಕ’ದ ದೊಡ್ಡ ಹಾಳೆಗಳು ಸಿಗುವುದೆಂಬ ಮಾಹಿತಿ ಇದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಶ್ರೀಮಂಗಲ, ಬಿರುನಾಣಿ ಹಾಗೂ ಪರಕಟಗೇರಿ ಗ್ರಾಮಗಳ ಹತ್ತಿರ ‘ಮಸ್ಯೊವೈಟ್’ ಫಲಕಗಳು ದೊರೆತಿವೆ ಎಂಬ ಮಾಹಿತಿಯೂ ಇದೆ.

ಈ ತಾಲೂಕಿನ ಒಟ್ಟು ಜನಸಂಖ್ಯೆ 2001ರ ಜನಗಣತಿಯ ಪ್ರಕಾರ 2,006,28 ಎಂದು ದಾಖಲಾಗಿದೆ. ಇವರಲ್ಲಿ 101,05 ಪುರುಷರು ಹಾಗೂ 99,523 ಮಹಿಳೆಯರಿದ್ದಾರೆ.*

ವಿಭಿನ್ನವಾದ ಭೌಗೋಳಿಕ ಲಕ್ಷಣ, ವಿಪುಲವಾದ ಜಲ ಸಂಪತ್ತು, ಪ್ರಾಣಿಸಂಕುಲ, ಬೆಟ್ಟ ಗುಡ್ಡಗಳು, ಫಲವತ್ತಾದ ಮಣ್ಣು ಬೆಲೆಬಾಳುವ ಮರಗಿಡಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಅರಣ್ಯ ಇವೆಲ್ಲವುಗಳೊಂದಿಗೆ ಈ ತಾಲೂಕಿನ ಹವಾಮಾನವೂ ಕೂಡ ತುಂಬಾ ಹಿತಕರವಾಗಿದೆ. ಹೆಚ್ಚಿನ ಆದ್ರ್ವತೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ಹಿತ ಶೀತಲ ಮತ್ತು ಆಹ್ಲಾದಕರವಾಗಿರುವ ವಾಯುಗುಣ ಈ ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ವಾರ್ಷಿಕ ಮಳೆಯ ಪ್ರಮಾಣವು 2,839,40 ಮಿ.

*Census of India: 2001-Karnataka State PLCN 29 Kodagu District PLCN 25. Directorate o Census operation. Karnataka.

ಮೀಟರ್‌ಗಳಿಗಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದ್ದು ಜೂನ್, ಜುಲೈ, ಆಗಸ್ಟ್‌ಸೆಪ್ಟೆಂಬರ್ ಹಾಗೂ ಅಕ್ಟೋಬರ್ ತಿಂಗಳವರೆಗೂ ಮಳೆಗಾಲವಿರುತ್ತದೆ. ಡಿಸೆಂಬರ್ ಜನವರಿಗಳಲ್ಲಿ ಚಳಿಗಾಲವಿದ್ದು, ಬೇಸಿಗೆ, ಮಾರ್ಚ್ ಮತ್ತು ಏಪ್ರಿಲ್‌ಗಳಲ್ಲಿ ತೀವ್ರವಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಪ್ರಶಾಂತವಾದ ಕಾಡು, ಬೆಟ್ಟ, ಗುಡ್ಡ, ಜಲಪಾತ, ಹೊಲ, ಗದ್ದೆ, ತೋಟ, ಕೆರೆ, ತೊರೆ, ಹೊಳೆ, ನದಿ, ಹಳ್ಳ, ಕಣಿವೆ, ತೋಡು ಬಾವಿಗಳಿಂದ ಆವೃತವಾದ ಈ ತಾಲೂಕು ಪ್ರಾಕೃತಿಕವಾದ ಸಹಜ ಸೌಂದರ್ಯದೊಂದಿಗೆ ಮೈತುಂಬಿ ನಿಂತಿದೆ.

ಐತಿಹಾಸಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆ

ಒಂದು ಪ್ರದೇಶದ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ಆ ಪ್ರದೇಶದ ಮುಖ್ಯ ಅಥವಾ ಆಳುವ ಸಮುದಾಯದ ಇತಿಹಾಸವೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸುವುದು ಸರಿಯಲ್ಲದ ವಿಚಾರವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಈ ತಾಲೂಕಿನ ಎಲ್ಲಾ ಸಮುದಾಯಗಳನ್ನು ಗಮನದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಈ ತಾಲೂಕಿನ ಇತಿಹಾಸದ ವಿಚಾರವನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಈ ತಾಲೂಕಿನ ಪ್ರಮುಖ ಜನಸಮುದಾಯವಾದ ‘ಕೊಡವ’ ಸಮುದಾಯದಂತೆಯೇ ಇಲ್ಲಿ ಉಳಿದ ಅನೇಕ ಸಮುದಾಯಗಳು ಈ ತಾಲೂಕು ಹಾಗೂ ಸಮಾಜವನ್ನು ಕಟ್ಟುವಲ್ಲಿ ತಮ್ಮದೇ ಆದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಮಹತ್ತರವಾದ ಕೊಡುಗೆ ನೀಡಿರುವುದನ್ನು ನಾವು ಕಾಣಬಹುದು.

ಯಾವುದೇ ಪ್ರದೇಶದ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆಯನ್ನು ಅಭ್ಯಾಸಮಾಡುವಾಗ ಈ ಕೆಳಗಿನ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಆಧಾರವಾಗಿಟ್ಟು ಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗುತ್ತದೆಂದು ಡಿ.ಎನ್. ಕೃಷ್ಣಯ್ಯನವರು ತಮ್ಮ ‘ಕೊಡಗಿನ ಇತಿಹಾಸ’ ಎಂಬ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.*

1. ಪರಂಪರಾಗತವಾಗಿ ಹಿರಿಯರಿಂದ ಕಿರಿಯರಿಗೆ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟ ಪುರಾಣ, ಕಥೆ ಮತ್ತು ವಂಶಾವಳಿ ಪಟ್ಟಿಗಳಲ್ಲಿ ಹುದುಗಿರುವ ಚರಿತ್ರೆ ಅಂಶಗಳು.
2. ಭೂಮಿಯೊಳಗೆ ಅಗೆಯುವಾಗ ಸಿಗುವ ನಗನಾಣ್ಯಗಳು, ಪಾತ್ರಪದಾರ್ಥ, ಕಟ್ಟಡದ ಅವಶೇಷ ಮೊದಲಾದವುಗಳಿಂದ ಸಂಗ್ರಹಿಸಬಹುದಾದ ಅಂಶಗಳು.
3. ನೆರೆ ದೇಶಗಳ ಸಾಹಿತ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ಪ್ರದೇಶಗಳ ರಾಯಭಾರಿಗಳ ಅಲ್ಲದೇ ಪ್ರವಾಸಿಗರ, ಯಾತ್ರಿಕರ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲೇಖವಾಗಿರುವ ವಿವರಗಳು.

*ಕೊಡಗಿನ ಇತಿಹಾಸ ಡಿ.ಎನ್. ಕೃಷ್ಣಯ್ಯ. ಪು.ಸಂ. 24.

4. ಹಿಂದಿನ ರಾಜರು ಅಥವಾ ಜನರು ಕಲ್ಪಿಸಿ ಮೇಲೆ ತಾಮ್ರ ತಗಡುಗಳ ಮೇಲೆ ಮತ್ತು ಕಬ್ಬಿಣದ ಕಂಬಗಳ ಮೇಲೆ ಬರೆಸಿಟ್ಟ ಶಾಸನಗಳು.³

ಡಿ.ಎನ್. ಕೃಷ್ಣಯ್ಯನವರ ಈ ಮೇಲಿನ ಮಾಹಿತಿಗಳನ್ನು ಗಮನದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಈ ತಾಲೂಕಿನ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆಯ ಒಂದು ಸ್ಥೂಲಚಿತ್ರಣವನ್ನು ಈ ಕೆಳಗಿನಂತೆ ವಿವರಿಸಬಹುದು.

ಗಂಗರ ಆಡಳಿತ ಈ ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿತ್ತು ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಶಾಸನಗಳ ಪುರಾವೆ ಇದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ನಾಲ್ಕನೆಯ ಶತಮಾನದ ಗಂಗರಿಗಿಂತ ಮೊದಲು ದ್ರಾವಿಡ ಬುಡಕಟ್ಟಿಗೆ ಸೇರಿದ ಜನರ ಸಣ್ಣ ಪುಟ್ಟ ಗುಂಪುಗಳು ಈ ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಇದ್ದವೆಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯಕ್ಕೆ ಪುಷ್ಟಿ ನೀಡುವಂತೆ ಈ ತಾಲೂಕಿನ ಅನೇಕ ಊರುಗಳಲ್ಲಿ ‘ಪಾಂಡವ ಪಾರೆ’ಗಳೆಂದು ಸ್ಥಳೀಯರಿಂದ ಕರೆಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಕಲ್ಲು ಚಪ್ಪಡಿಗಳಿಂದ ನಿರ್ಮಿತವಾದ ಆಶ್ರಯ ತಾಣಗಳಿವೆ. ಈ ತಾಲೂಕಿನ ‘ಅರಮೇರಿ’ ಗ್ರಾಮದ ‘ಅಳಮಂಡ’ ಮನೆಯ ಹತ್ತಿರ ಇಂಥ ಪಾಂಡವ ಪಾರೆಗಳು ಗೋಚರವಾಗಿವೆ. ಕೊಡವ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ‘ಪಾರೆ’ ಎಂದರೆ ಕಲ್ಲು ಚಪ್ಪಡಿ ಎಂದರ್ಥ. ಹಾತೂರಿನ ಕುದದ ಬೆಟ್ಟದ ಸಮೀಪ, ತೂಚಮಕೇರಿ ಗ್ರಾಮ, ಹರಿಹರ, ಬಾಳೆಲೆ, ಹತ್ತುಗುಟ್ಟು ಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಪಾಂಡವ ಪಾರೆಗಳು ದೊರೆತಿವೆ.

ಕ್ರಿ.ಶ. ಆರನೆಯ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಕದಂಬರು ಚಾಲುಕ್ಯರಿಗೆ ಸೋತು ಅವರ ಮಾಂಡಲೀಕರಾದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಕದಂಬ ರಾಜ್ಯವು ಒಡೆದು ಅವರ ವಂಶದವರಿಂದಲೇ ಆಳ್ವಿಕೆಗೊಳಗಾದ ಚಿಕ್ಕ ಚಿಕ್ಕ ರಾಜ್ಯಗಳು ಅಸ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಬಂದಾಗ ಈ ತಾಲೂಕಿನ ಭೂಪ್ರದೇಶವು ಕೂಡ ಅವರ ಆಡಳಿತಕ್ಕೆ ಕ್ರಿ.ಶ. 12ನೆಯ ಶತಮಾನದವರೆಗೂ ಒಳಪಟ್ಟಿತ್ತೆಂಬ ಐತಿಹಾಸಿಕ ವಿವರಗಳನ್ನು ಡಿ.ಎನ್. ಕೃಷ್ಣಯ್ಯನವರು ನೀಡುತ್ತಾರೆ.⁴

ಕದಂಬ ಅರಸರ ಒಂದು ಶಾಸನವು ಈ ತಾಲೂಕಿನ ‘ಯಡೂರಿನ’ ‘ಸುಗ್ಗಿದೇವರ ಗುಡಿ’ಯಲ್ಲಿದೆ. ಇದು ಕದಂಬ ‘ದುದ್ದರಸ’ನ ನೆನಪಿಗಾಗಿ ಅವನ ತಮ್ಮ ‘ಬಿಜರಸ’ ನಿಂದ ಇಡಲ್ಪಟ್ಟ ವೀರಶಾಸನ. ಇದರ ಕಾಲ ಕ್ರಿ.ಶ. 1095. ಈ ಶಾಸನದಲ್ಲಿ ‘ದುದ್ದರಸ’ನ ಅನೇಕ ಬಿರುದುಗಳಲ್ಲಿ ‘ಮಲೆಪರ ನಂದನವನ’ ಎಂಬ ಬಿರುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಮಲೆಪರ ನಂದನವನ ಎಂದರೆ ‘ಮಲೆನಾಡುಗಳ ಪತಿ’ ಎಂಬ ಅರ್ಥವನ್ನು ಮಾಡಬಹುದು ಎಂಬ ಕೃಷ್ಣಯ್ಯನವರ ಮಾತಿಗೆ ಪುಷ್ಟಿ ನೀಡುವಂತೆ ಈ ತಾಲೂಕಿನ ದಕ್ಷಿಣದ ಸರಹದ್ದಿನಲ್ಲಿ ಮಲೆನಾಡು ಬೆಟ್ಟಶ್ರೇಣಿ ಹಾಗೂ ದಟ್ಟ ಅರಣ್ಯ ಪ್ರದೇಶವಿದೆ. ಇದರಿಂದ ಕ್ರಿ.ಶ. 1095ರಲ್ಲಿ ಈ ತಾಲೂಕಿನ ಕೆಲವು ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ‘ಕದಂಬ’ ವಂಶದವರ ಆಳ್ವಿಕೆ ಇತ್ತೆಂಬ ಅಂಶ ನಮ್ಮ ಗಮನಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತದೆ.

ಕ್ರಿ.ಶ. 888ನೇ ಇಸವಿಗೆ ಸೇರಿದ ಗಂಗರಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಶಾಸನವು ಈ ತಾಲೂಕಿನ ಬೆಳ್ಳೂರು ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ದೊರೆತಿದೆ. ಕಲ್ಲಿನಲ್ಲಿ ಬರೆಯಲ್ಪಟ್ಟ ಈ ಶಾಸನದಲ್ಲಿ ಗಂಗರ ಅರಸನಾದ ಸತ್ಯವಾಕ್ಯ ಕೊಂಗುಣವರ್ಮನು ಪೆನ್ನೆಕಡಂಗದ ಜಿನಬಸದಿಯಲ್ಲಿ ಪೂಜೆ ನಡೆಸುವುದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಜೈನ ಗುರು ಸುವರ್ಣನಂದಿಗೆ ಈ ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿರುವ ಪೆದ್ದೊರೆಗೆರೆ (ಈಗಿನ ಲಕ್ಷ್ಮಣ ತೀರ್ಥ ನದಿ)ಯ ಬದಿಯಲ್ಲಿರುವ ಬೆಳ್ಳೂರು ಗ್ರಾಮದ 12 ಅಗ್ರಹಾರಗಳನ್ನು ದಾನಮಾಡಿದ ಉಲ್ಲೇಖವಿದೆ. ಪೆದ್ದೊರೆಗೆರೆ ಅಂದರೆ ದೊಡ್ಡ ಹೊಳೆ ಎಂದರ್ಥ.

ಈಗಲೂ ಇಲ್ಲಿನ ಸ್ಥಳೀಯರು ಈ ಲಕ್ಷ್ಮಣತೀರ್ಥವನ್ನು ದೊಡ್ಡ ಹೊಳೆ ಎಂದೇ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಈ ಶಿಲಾ ಶಾಸನವು ಬೆಳ್ಳೂರು ಗ್ರಾಮದ ಕಡಂಗ (defence trench) ದಲ್ಲಿ ದೊರೆತಿದೆ. ಗಂಗರ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ಮತ್ತೊಂದು ಶಿಲಾಶಾಸನವು ಈ ತಾಲೂಕಿನ ಕೋತೂರು ಗ್ರಾಮದ ಲಕ್ಕಂದ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿದೆ. ಈ ಶಾಸನದಲ್ಲಿ ಗಂಗರಸ ಸತ್ಯವಾಕ್ಯ ಕೊಂಗುಣವರ್ಮ ಎರೆಯಂಗ ಗೌಡನ ಮಗನಿಗೆ 40 ಗದ್ಯಾಣವೆಂಬ ಚಿನ್ನದ ನಾಣ್ಯಗಳು ಮತ್ತು ನೂರು ಸೇರು ಬೀಜ ಭತ್ತದ ನಿಶ್ಚಿತ ಗೇಣಿಯ ಮೇಲೆ ಜನರಿಗೋಸ್ಕರ ಕೊಟ್ಟ ಭೂಮಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಆಧಾರ ಪತ್ರವು ಬರೆಯಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ.⁵ ಈ ತಾಲೂಕಿನ ಪೆಗ್ಗೂರು (ಈಗಿನ ಬೆಸಗೂರು) ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ದೊರೆತ ಮತ್ತೊಂದು ಶಾಸನವು ಗಂಗರಿಗೇ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ್ದಾಗಿದೆ. ಇದರ ಕಾಲ ಕ್ರಿ.ಶ. 978.

ಈ ತಾಲೂಕಿನ ‘ಹುಡಿಕೇರಿ’ಗ್ರಾಮದ ಬಳಿಯಲ್ಲಿರುವ ‘ಹೈಸೊಡ್ಲೂರು’ ಗ್ರಾಮದ ‘ದೇವರಕೆರೆ’ಯ ಬಳಿ ಅಪ್ರಕಟಿತ ತುಂಡು ಶಾಸನವೊಂದನ್ನು ಎಂ.ಜಿ. ನಾಗರಾಜ್ ಅವರು ಪತ್ತೆಹಚ್ಚಿ ಅದರ ವಿವರ ನೀಡಿದ್ದಾರೆ.⁶

ಈ ಶಾಸನವು ಸುಮಾರು ಒಂದೂವರೆ ಅಡಿ ಎತ್ತರ 2 ಅಡಿ ಅಗಲದ ತುಂಡು ಭಾಗದಲ್ಲಿ 7 ಸಾಲುಗಳಿದ್ದು ಅರ್ಧಭಾಗ ಮಾತ್ರ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿದ್ದು ಕೆಲವೆಡೆ ಅಕ್ಷರಗಳು ಅರ್ಧಾರ್ಧ ಉಳಿದುಕೊಂಡಿವೆ. ಎಂ.ಜಿ. ನಾಗರಾಜ್ ಅವರು ಈ ಶಾಸನದ ಸಾರಾಂಶವನ್ನು ಈ ರೀತಿ ವಿವರಿಸುತ್ತಾರೆ.*

ಬಸದಿಯೊಂದಕ್ಕೆ ದಾನನೀಡಿದ ಸಂಗತಿ ಇಲ್ಲಿರಬಹುದು. ಇರುವ ಅಕ್ಷರಗಳು ಬಹಳ ಸುಂದರವಾಗಿದ್ದು, ಪೆಗ್ಗೂರಿನ ರಕ್ಕಸ ಗಂಗನ ಶಾಸನಕ್ಕೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ ಈ ಶಾಸನ ಅದಕ್ಕೂ ಹಿಂದಿನ ಶಾಸನಗಳ ವಿಷಯವನ್ನು ಹೋಲುತ್ತದೆ. ಹಾಗೂ ವಿರಾಜಪೇಟೆ ತಾಲೂಕಿನ ಈ ಭೂ ಭಾಗವು ಗಂಗ ಶ್ರೀ ಪುರುಷನ ಅಳ್ಳಿಕೆಗೆ ಒಳಪಟ್ಟಿತ್ತೆಂಬ ಸೂಚನೆ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಈ ಶಾಸನದಲ್ಲಿ ‘ಪುದುರ್ಕೇರಿ’ ಎಂಬ

*ಇತಿಹಾಸದರ್ಶನ, ಸಂಪಾದಕರು. ಎಂ.ಜಿ. ನಾಗರಾಜ್. ಪಿ.ಪಿ. ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿ, ಸಂಪುಟ 14/1999. ಪು.ಸಂ. 38.

ಹೆಸರು ಬಂದಿದ್ದು ಅದು ಇಂದಿನ ಹುದಿಕೇರಿ ಗ್ರಾಮವಾಗಿದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಈ ಹುದಿಕೇರಿ ಗ್ರಾಮವು ಸುಮಾರು 14ನೇ ಶತಮಾನದಷ್ಟು ಹಳೆಯದಾದ ಗ್ರಾಮವೆಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯಕ್ಕೂ ಬರಬಹುದು. ಹಾಗೆಯೇ ಈ ಪ್ರದೇಶದ ಮೊಟ್ಟಮೊದಲ ಕನ್ನಡ ಶಾಸನ ಇದಾಗಿದೆ ಎಂಬ ಅಂಶವನ್ನು ಎಂ.ಜಿ. ನಾಗರಾಜ್ ಅವರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಈ ಮೇಲಿನ ವಿವಿಧ ಶಾಸನಗಳು ಈ ತಾಲೂಕಿನ ವಿವಿಧ ಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಇರುವುದರಿಂದ ಇವು ಗಂಗರಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿರುವುದರಿಂದ ಗಂಗರ ಆಡಳಿತ ಈ ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿತ್ತು ಎಂಬ ಅಂಶ ಮನದಟ್ಟಾಗುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಗಂಗ ವಂಶದ ಅರಸರು ಜೈನರಾಗಿದ್ದುದರಿಂದ ಅವರ ಆಳ್ವಿಕೆಗೆ ಒಳಪಟ್ಟ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಜೈನಬಸದಿಗಳು ಇದ್ದವೆಂದೂ ಆ ಜೈನ ಬಸದಿಗಳಿಗೆ ಆ ರಾಜರು ಭೂಮಿಯನ್ನು ದಾನವಾಗಿ ಕೊಟ್ಟಿರಬಹುದೆಂಬ ವಿಷಯ ಈ ಶಾಸನಗಳಿಂದ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಸುಮಾರು 4ನೆಯ ಶತಮಾನದಿಂದ ಹನ್ನೊಂದನೆಯ ಶತಮಾನದವರೆಗೆ ಗಂಗರಸರ ಆಳ್ವಿಕೆಗೆ ಈ ತಾಲೂಕಿನ ಭೂ ಪ್ರದೇಶದ ಭಾಗಗಳು ಒಳಪಟ್ಟಿದ್ದವೆಂಬ ನಿರ್ಧಾರಕ್ಕೆ ಬರಬಹುದು.

ಗಂಗರ ನಂತರ ಚಿಂಗಾಳ್ಳರು ಹಾಗೂ ಚೋಳರು ಈ ತಾಲೂಕಿನ ಕೆಲವು ಪ್ರದೇಶಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ಆಡಳಿತಕ್ಕೆ ಒಳಪಡಿಸಿಕೊಂಡರು. ಚಿಂಗಾಳ್ಳರು ಈ ತಾಲೂಕಿನ ‘ಬಾಳೆಲೆ’ ಗ್ರಾಮದ ಸಮೀಪವಿರುವ ‘ಪಾಲ್ಪರೆ’ಯನ್ನು ರಾಜಧಾನಿಯಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದರು.

ಹುಣಸೂರಿನ ಇಪ್ಪತ್ತನೆಯ ಶಾಸನದ ಸಾರಂಶ ಈ ಕೆಳಗಿನಂತಿದೆ.⁷

ಮಾದೆಯ ನಾಯಕನೆಂಬವನಿಗೆ ಕುಪ್ಪನಾಡೊಳಗೆ ಭೂಮಿಯನ್ನು, ಅದಕ್ಕೆ ಸಲ್ಲಿಸಬೇಕಾದ ಕಂದಾಯದ ವಿನಾಯಿತಿಯನ್ನೂ ಹೊಯ್ಸಳ ರಾಜನು ಕರುಣಿಸಿ ಬೆಟ್ಟರಸ ದಂಡನಾಯಕನನ್ನು ಪಾಲ್ಪರೆಗೆ ಹೋಗಿ ಚಿಂಗಾಳ್ಳ ಮಹಾದೇವನನ್ನು ಕೊಂದು ಪಾಲ್ಪರೆ ಪಟ್ಟಣವನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ಅಲ್ಲಿ ಮನೆಯನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿ ಇರುತ್ತಿದ್ದಾಗ ..... ಎಲ್ಲಾ ನಾಡ ಕೊಡಗರು ಬೆಟ್ಟರಸನೊಡನೆ ಯುದ್ಧ ಮಾಡಿದುದರ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಆ ದೊಡ್ಡ ಪಾಲ್ಪರೆಯ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಮಡಿದ ಮಾದೆಯನಾಯಕ ಮತ್ತು ಅವನ ಮಕ್ಕಳಾದ ಮಾದಪ್ಪ ಮತ್ತು ಮಲ್ಲಪ್ಪ ಇವರಿಗೆ ಹೊಂಗೆಯನ ಹಳ್ಳಿಯನ್ನು ಹಾಗೂ ಪಾಲ್ಪರೆಯ ಒಂದು ಹಳ್ಳಿಯನ್ನು ಬೆಟ್ಟರಸನು ಸೂರ್ಯ ಚಂದ್ರರಿರುವವರೆಗೂ ನೆತ್ತರು ಕೊಡಿಗೆಯಾಗಿ ಎಂದರೆ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ರಕ್ತಸುರಿಸಿ ಹೋರಾಡಿದವರಿಗೆ ಬಹುಮಾನವಾಗಿ ಕೊಡುವ ಭೂಮಿಯಾಗಿ ಕೊಟ್ಟನು ಎಂಬ ವಿಚಾರವನ್ನು ಡಿ.ಎನ್. ಕೃಷ್ಣಯ್ಯನವರು ತಮ್ಮ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ.⁸

ಈ ಮೇಲೆ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಲಾದ ‘ಪಾಲ್ವರೆ’ ಪ್ರದೇಶವು ಈ ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿದ್ದು ಚಿಂಗಳ್ವರು ಈ ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಆಡಳಿತ ನಡೆಸಿದ್ದರು ಎಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯಕ್ಕೆ ಪುಷ್ಟಿ ನೀಡುತ್ತದೆ.

ಮುಂದೆ ಹದಿನಾಲ್ಕನೇಯ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಈ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಪ್ರಬಲರಾದ ಯಾವ ರಾಜರೂ ಇದ್ದಂತೆ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ದಾಖಲಾಗಿಲ್ಲ. ಸಣ್ಣ ಪುಟ್ಟ ತುಂಡುನಾಯಕರು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯವಾಳುತ್ತಿದ್ದರು ಎಂಬ ವಿಷಯ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲೇಖವಾಗಿದೆ.

ಗುಂಡ್ಲುಪೇಟೆಯ 11ನೇ ಶಾಸನದಲ್ಲಿ ಹೊಯ್ಸಳರ ನಂತರ ಇಲ್ಲಿ ದಂಡನಾಯಕರು ಆಳುತ್ತಿದ್ದರೆಂಬುದಕ್ಕೆ ಪುರಾವೆಗಳಿವೆ. ಮಾಧವನೆಂಬ ದಕ್ಷಾಯಕ ಈ ತಾಲೂಕಿನ ಶ್ರೀಮಂಗಲ ನಾಡನ್ನು ಆಳುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಆತನ ಸಹೋದರರು ಈ ತಾಲೂಕಿನ ದೇವಾಸಿಬೆಟ್ಟದಿಂದ, ಗೋವೆಯವರೆಗೂ ಸೈನ್ಯ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಸುಲಿಗೆ ಮಾಡಿದರೆಂಬ ವಿಚಾರವನ್ನು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ.

ನಂತರ 15ನೆಯ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಮತ್ತೆ ಪ್ರಬಲರಾದ ಚಿಂಗಳ್ವರು ಈ ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯಭಾರ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ನಂತರದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಾಯಕರ ಆಳ್ವಿಕೆ ಅಸ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಬಂತು. ಈ ತಾಲೂಕನ್ನಾಳಿದ ಕೆಲವು ನಾಯಕರೆಂದರೆ ಅಂಜಿಗೇರಿ ನಾಡಿನ ‘ಅಚ್ಚುನಾಯಕ’ ತಾವುನಾಡಿನ ‘ಕರ್ಣೆಂಬಾಹು’ ಮತ್ತು ತಾವಳಗೇರಿ ಗ್ರಾಮದ ‘ಕೈಬುಲಿರ’ ಮನೆತನದವರು, ಹತ್ತುಗಟ್ಟು ನಾಡಿನ ‘ಮಾಚಿಂಗಡ’ ಮನೆತನದವರು, ಮತ್ತೂರು ಗ್ರಾಮದ ‘ಮುಕ್ಕಾಟಿರ’ ಮನೆತನದವರು ನಾಯಕರಾಗಿದ್ದರೆಂಬ ವಿಚಾರದ ಬಗ್ಗೆ ಇಲ್ಲಿನ ಸ್ಥಳೀಯ ಹಿರಿಯರೊಬ್ಬರು ಮಾಹಿತಿ ನೀಡಿದ್ದಾರೆ.

‘ಅಚ್ಚುನಾಯಕ’ನ ನಂತರ ಈ ತಾಲೂಕಿನ ಪ್ರದೇಶಗಳನ್ನು ‘ಚಿಟ್ಟಪ್ಪನಾಯಕ’ ಆಳುತ್ತಿದ್ದನು. ಸುಮಾರು 1600 ರಿಂದ 1834ವರೆಗೆ ಒಡೆಯರ ವಂಶದವರು ಆಳ್ವಿಕೆ ನಡೆಸಿದ್ದರು. ನಂತರದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹಾಲೇರಿ ವಂಶದ ಅರಸರ ಆಳ್ವಿಕೆಯೂ ಶುರುವಾಯಿತು. 1807ರಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡ ವೀರರಾಜೇಂದ್ರ ಒಡೆಯರು ಬರೆಸಿದ್ದರೆನ್ನಲಾದ ‘ರಾಜೇಂದ್ರನಾಮೆ’ಯಲ್ಲಿ ಇತಿಹಾಸಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಅನೇಕ ಮಾಹಿತಿಗಳು ಲಭ್ಯವಿದೆ. ಕ್ರಿ.ಶ. 1600ರ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಈ ತಾಲೂಕು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಹಾಲೇರಿ ಅರಸರ ಆಡಳಿತಕ್ಕೆ ಒಳಪಟ್ಟಿತು.

‘ರಾಜೇಂದ್ರನಾಮೆ’ಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವಂತೆ ದೊಡ್ಡವೀರ ರಾಜೇಂದ್ರ ಒಡೆಯನು ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಖ್ಯಾತಿಯನ್ನು ಪಡೆದವನಾಗಿದ್ದು ಇಂಗ್ಲಿಷರೊಡನೆ ಮೈತ್ರಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಟಿಪ್ಪು ಸುಲ್ತಾನನಿಗೆ ವಿರೋಧವಾಗಿ ಸಹಾಯ ಮಾಡಿದನು ಎಂಬ ವಿಷಯವಿದೆ.*

*ರಾಜೇಂದ್ರ ನಾಮ (2ನೇ ಮುದ್ರಣ) ಸಂಪಾದಕರು, ಡಿ.ಎನ್. ಕೃಷ್ಣಯ್ಯ, ಎಂ.ಎಸ್. ಸಬ್ಬರಾಯ - 1959.

ವೀರರಾಜನ ನಂತರ ಅವನ ಮಗ ಅಪ್ಪಾಜಿರಾಜ ಹಾಗೂ ಮುದ್ದುರಾಜ ಅಡಳಿತ ನಡೆಸಿದರೆಂದು ಡಿ.ಎನ್. ಕೃಷ್ಣಯ್ಯನವರು ತಮ್ಮ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ.¹⁰ ಇದರಲ್ಲಿ 1632-33ರಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯವಾಳಿದ ಮುದ್ದುರಾಜ ಪ್ರಖ್ಯಾತನಾಗಿದ್ದನು. ಚಿಂಗಳ್ವರ ಪತನದಿಂದ ಕೆಲವು ಭಾಗಗಳು ಈತನ ವಶವಾದುವು. ಈತನ ರಾಣಿಯಾದ ದೇವಮ್ಮಾಜಿಯಲ್ಲಿ ಈತನಿಗೆ ದೊಡ್ಡವೀರಪ್ಪ ‘ಅಪ್ಪಾಜಿ’ ಮತ್ತು ನಂದರಾಜ ಎಂಬ ಮೂವರು ಪುತ್ರರಾದರು. ಮುದ್ದುರಾಜನ ನಂತರ ಬಂದ ದೊಡ್ಡವೀರಪ್ಪನ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಕೇರಳ ಕೋಟೆ ಅರಸರೆಂದು ಪರಿಚಿತರಾದ ವೀರವರ್ಮ ಈ ತಾಲೂಕಿನ ‘ಹೆಗ್ಗಲೆ’ ಗ್ರಾಮದ ಕಣಿವೆಯ ಮುಖಾಂತರ ಬಂದು ‘ತೋಮರ’ ಎಂಬಲ್ಲಿ ಬೀಡುಬಿಟ್ಟಿದ್ದನು. ಇದೇ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಮೈಸೂರಿನ ಒಡೆಯರಾಗಿದ್ದ ಚಿಕ್ಕವೀರದೇವರಾಜ ಒಡೆಯರು ತಮ್ಮ ಸೈನ್ಯದೊಂದಿಗೆ ಇಲ್ಲಿನ ಬಾಳೆಲೆ ಗ್ರಾಮದ ಬಳಿಯ ‘ತೋಮರ’ದಲ್ಲಿ ಬೀಡುಬಿಟ್ಟಿದ್ದರು. ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ‘ಕೂಟಯುದ್ಧ’ದಲ್ಲಿ ಪರಿಣತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದ ದೊಡ್ಡ ವೀರಪ್ಪನ ಸೈನ್ಯವು ಮೈಸೂರಿನ ಸೈನ್ಯವನ್ನು ಹಾಗೂ ಕೇರಳದ ಕೋಟೆ ಅರಸನ ಸೈನ್ಯವನ್ನು ಸೋಲಿಸಿತು. ವೀರವರ್ಮ ಹತನಾದನು. ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡವೀರಪ್ಪ ‘ಯೆಡೂರು’ ಗ್ರಾಮದ ಬಳಿಯ ‘ಅಬ್ಬಿಮಠಕ್ಕೆ’ ಕೆಲವು ಗ್ರಾಮಗಳನ್ನು ದಾನವಾಗಿ ನೀಡಿದನೆಂಬ ವಿಚಾರ 1796ರ ತಾಮ್ರಪಟವೊಂದರಲ್ಲಿ ದಾಖಲಾಗಿದೆ.

ಈ ದೊಡ್ಡ ವೀರಪ್ಪ ರಾಜನು ತನ್ನ 18 ವರ್ಷದ ರಾಜ್ಯಾಡಳಿತದಲ್ಲಿ ಒಳಾಡಳಿತವನ್ನು ಭದ್ರಪಡಿಸಿದ್ದನು. ಬಕ್ಕಬಾಗಿಲು, ಕಡಂಗಗಳನ್ನು ತೆಗೆಸಿ ಬಂದೋಬಸ್ತ್ ಮಾಡಿದ್ದನೆಂಬ ವಿಚಾರವನ್ನು ರಾಜೇಂದ್ರನಾಮ¹¹ಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಲಾಗಿದೆ ಹಾಗೆಯೇ ಪಹರೆಗೆ ‘ಚಾವಡಿಕಾರ’ರಿದ್ದು ಪ್ರತಿನಾಡಿಗೆ ಒಬ್ಬ ‘ತಕ್ಕ’ನನ್ನು ನೇಮಿಸಿದ್ದನು.

ಈ ದೊಡ್ಡ ವೀರಪ್ಪನ ಮಗನು ದುಷ್ಪಾಚಾರಗಳ ದಾಸನಾಗಿದ್ದರಿಂದ ತಂದೆಯೇ ಆತನನ್ನು ಬಂಧನದಲ್ಲಿರಿಸಿದ್ದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಆತ ಸೆರೆಮನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ತೀರಿಕೊಂಡನೆಂಬ ವಿಚಾರವನ್ನು ‘ರಾಜೇಂದ್ರನಾಮ’ ಹೇಳುತ್ತದೆ. ಇದರಿಂದಾಗಿ ಮುಂದೆ ಅಪ್ಪಾಜಿಯ ಮಗ ಚಿಕ್ಕವೀರಪ್ಪ 1731ರಲ್ಲಿ ಪಟ್ಟಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತಾನೆ. ಈ ಚಿಕ್ಕವೀರಪ್ಪ ಅಶಕ್ತ ರಾಜನಾದುದರಿಂದ 1761ರಲ್ಲಿ ಹೈದರಾಲಿ ಪ್ರಾಬಲ್ಯವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಮುಂದೆ ಹಾಲೇರಿ ಶಾಖೆಯ ಮುದ್ದುರಾಜ ಮತ್ತು ಹೊರಮಲೆಯ ಮುದ್ದಯ್ಯರಾಜ ಇವರುಗಳು ಜಂಟಿಯಾಗಿ ಆಳ್ವಿಕೆ ನಡೆಸಿದ್ದರು. ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಮಾತಿಗೆ ತಪ್ಪಿದ್ದ ಹೈದರಾಲಿಗೂ ಮುದ್ದು ರಾಜನ ಸೋದರ ಲಿಂಗರಾಜನಿಗೂ ಯುದ್ಧ ನಡೆದು ಹೈದರಾಲಿ ಸೋತು ಶರಣಾಗಿ ಇವರ ಸ್ನೇಹ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಬಯಸಿ

ಒಪ್ಪಂದವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ.

ಮುಂದೆ ಮುದ್ದಯ್ಯ ರಾಜನ ಮೊಮ್ಮಗನಾದ ದೇವಪ್ಪರಾಜನಿಗೆ ಪಟ್ಟ ಕಟ್ಟಲು ಲಿಂಗರಾಜನು ಅದನ್ನು ವಿರೋಧಿಸಿ ತನ್ನ ಅಣ್ಣ ಮುದ್ದುರಾಜನ ಮಗ ಅಪ್ಪಾಜಿಗೆ ಪಟ್ಟವಾಗಬೇಕೆಂದು ಬಯಸಿ ಹೈದರಾಲಿಯ ಸಹಾಯವನ್ನು ಕೋರುತ್ತಾನೆ.

ಹೈದರಾಲಿಯು ಈ ಒಳಜಗಳದ ಲಾಭವನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಉತ್ಸುಕನಾಗಿದ್ದು ಹೊಂಚು ಹಾಕುತ್ತಿದ್ದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಲಿಂಗರಾಜನ ಸಹಾಯದಿಂದ ‘ಬಾಳೆಲೆ’ ಮಾರ್ಗವಾಗಿ ತನ್ನ ಸೈನ್ಯಸಮೇತ ನುಗ್ಗುತ್ತಾನೆ. ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಸಂಕಟಕ್ಕೆ ಸಿಲುಕಿಕೊಂಡ ದೇವಪ್ಪರಾಜನು ಮಲಬಾರಿಗೆ ಪಲಾಯನ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ ಮಲಬಾರಿನ ಕೋಟೆ ಅರಸನು ಹಿಂದಿನ ಸೇಡನ್ನು ನೆನಪಿನಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಆತನಿಗೆ ಸಹಕರಿಸದಿದ್ದಾಗ ಅಲ್ಲಿಂದ ಪಾರಾಗಿ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡದ ಮುಖಾಂತರ ಮರಾಠರ ಸೀಮೆ ಪ್ರವೇಶಿಸಲು ಯತ್ನಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಹರಿಹರನ ಸೈನ್ಯಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕಿ ಈತ ಹತನಾದನೆಂಬ ವಿಚಾರ ‘ರಾಜೇಂದ್ರನಾಮ’ಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿತವಾಗಿದೆ. ಹೈದರಾಲಿಯ ಸಹಾಯದಿಂದ ಲಿಂಗರಾಜನು ಮುದ್ದುರಾಜನ ಮಗ ಅಪ್ಪಾಜಿಗೆ ಪಟ್ಟಕ್ಕಿಟ್ಟನಾದರೂ ಆತನು ಅಲ್ಪಾಯುಷಿಯಾಗಿದ್ದ ಕಾರಣ ತೀರಿಕೊಂಡಾಗ ನಂತರ ಲಿಂಗರಾಜನು ತಾನೇ ಪಟ್ಟಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತಾನೆ.

ಮುಂದೆ ಲಿಂಗರಾಜನ ಮರಣಾನಂತರ ಅವನ ಮಗ ದೊಡ್ಡವೀರರಾಜೇಂದ್ರ ಕಿರಿಯ ವಯಸ್ಸಿನವನಾಗಿದ್ದರಿಂದ ಹೈದರಾಲಿ ಅವನನ್ನು ಮತ್ತು ಉಳಿದ ರಾಜವಂಶದವರನ್ನು ಗೊರೂರಿನಲ್ಲಿ ಬಂಧನದಲ್ಲಿರಿಸುತ್ತಾನೆ.

1782ರಲ್ಲಿ ಹೈದರಾಲಿ ತೀರಿಕೊಂಡ ನಂತರ ಆತನ ಮಗ ಟಿಪ್ಪು ಇಲ್ಲಿನ ಆಡಳಿತವನ್ನು ತನ್ನ ಹತೋಟಿಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಬಂಡೆದ್ದ ಸ್ಥಳೀಯರನ್ನು ಸಂಸಾರ ಸಮೇತ ಬಂಧಿಸಿ ಶ್ರೀರಂಗಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಒಯ್ದು ಅಲ್ಲಿ ಅವರನ್ನು ಬಲವಂತದಿಂದ ಮುಂಜಿಮಾಡಿ ಮುಸಲ್ಮಾನರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ ಅವರ ಕುಲಗೆಡಿಸುತ್ತಾನೆ. ಅವರಲ್ಲಿ ಕೆಲವರು ವಾಪಸ್ಸು ಈ ತಾಲೂಕಿಗೆ ಓಡಿಬಂದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ವೀರರಾಜೇಂದ್ರನು ಪಾಳುಬಿದ್ದ ಜಮೀನುಗಳನ್ನು ಕೆಲವೆಡೆ ನೀಡಿ ಅವರನ್ನು ಗುಂಪು ಗುಂಪಾಗಿ ನೆಲೆ ನಿಲ್ಲಿಸುತ್ತಾನೆ. ಮತಾಂತರಗೊಂಡ ಈ ಜನರು ವಾಪಸ್ಸು ಇಲ್ಲಿ ಬಂದ ಮೇಲೆ ಸ್ಥಳೀಯ ಮುಸಲ್ಮಾನರೊಂದಿಗೆ ಬೆರೆತು ‘ಜಮ್ಮ ಮಾಪಿಳ್ಳೆ’ ಅಥವಾ ‘ಕೊಡವ ಮಾಪಿಳ್ಳೆ’ಗಳೆಂದು ಸ್ಥಳೀಯರಿಂದ ಕರೆಸಿಕೊಳ್ಳತೊಡಗಿದರು. ಈ ಜನರು ಈಗಲೂ ಈ ತಾಲೂಕಿನ ಅಮ್ಮತ್ತಿ, ನಲ್ಲತೊಕ್ಕು, ಮೈತಾಡಿ, ಚೇಣಿವಾಡ ಮುಂತಾದ ಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿದ್ದಾರೆ. ಮೂಲ

ಕೊಡವ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಲ್ಲಿರುವಂತೆ ಇವರಿಗೂ ಐನ್ ಮನೆ (ಅಯ್ಯನ ಮನೆ ಹಿರಿಯರ ಮನೆ)ಗಳಿವೆ. ‘ಮನೆಪೆದ’ (ಕುಟುಂಬದ ಹೆಸರು)ಗಳಿವೆ. ಅವರ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ಕೊಡವ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಒಡಿಕತ್ತಿ ಮೊದಲಾದ ಆಯುಧಗಳೂ ಇವೆ.*

ಇಲ್ಲಿನ ಈ ಅವ್ಯವಸ್ಥೆಗೆ ಬೇಸತ್ತ ಕೆಲವು ಪ್ರಜೆಗಳು ಪಿರಿಯಾಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ವೇಷ ಮರೆಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಅಲ್ಲಿ ದಿಗ್ಗಂಧನದಲ್ಲಿದ್ದ ದೊಡ್ಡ ವೀರ ರಾಜೇಂದ್ರನನ್ನು ತಲೆಮರೆಸಿಕೊಂಡು ತಮ್ಮಲ್ಲಿಗೆ ಕರೆತರುತ್ತಾರೆ 1788ರಲ್ಲಿ ಬಂದ ಈತ ಈ ತಾಲೂಕಿನ ಕುರುಚಿ (ಕುರ್ಚಿ) ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ನೆಲೆನಿಂತು, ಒದಗಿದ ಅಡ್ಡಿ ಆತಂಕಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ನಿವಾರಿಸಿಕೊಂಡು ತನ್ನ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುತ್ತಾನೆ.

ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ‘ಕುರುಚಿ’ಯಲ್ಲಿದ್ದ ಎಲ್ಲಾ ಸಂಪತ್ತನ್ನೂ ಲೂಟಿಮಾಡಿದ ಕೇರಳದ ಕೋಟೆ ಅರಸನು ವೀರರಾಜೇಂದ್ರನಿಂದ ಕರಾರುನಾಮೆಯನ್ನು ಒತ್ತಾಯದಿಂದ ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ. ಕುರುಚಿಯ ಅರಮನೆ ನಾಶವಾಗಿ ಎಲ್ಲಾ ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಅಸಹಾಯಕನಾದರೂ, ದೊಡ್ಡ ವೀರರಾಜೇಂದ್ರ ತನ್ನ ಹೋರಾಟವನ್ನು ಬಿಡಲಿಲ್ಲ. ತಲಚೇರಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಈಸ್ಟ್ ಇಂಡಿಯಾ ಕಂಪೆನಿಯ ಅಧಿಕಾರಿ ರಾಬರ್ಟ್ ಟೇಲರ್ ವೀರ ರಾಜೇಂದ್ರನನ್ನು ಸಂಪರ್ಕಿಸಿ ಅವನ ಚೊತೆ ಟಿಪ್ಪುವಿನ ವಿರುದ್ಧದ ಸೈಹ ಒಪ್ಪಂದ ಮಾಡಿಕೊಂಡನು. ಶತ್ರುವಾದ ಟಿಪ್ಪುವಿನ ಹಿಡಿತದಿಂದ ಪಾರಾಗಲು ಈ ಒಪ್ಪಂದಕ್ಕೆ ದೊಡ್ಡ ವೀರರಾಜೇಂದ್ರ ಸಹಿಹಾಕದೆ ವಿಧಿ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಹಾಗೆಯೇ ಬ್ರಿಟೀಷರ ಗುಲಾಮನಾಗಬೇಕಾದ ಅನಿವಾರ್ಯತೆಯೂ ದೊಡ್ಡ ವೀರರಾಜೇಂದ್ರನಿಗೆ ಉಂಟಾಯಿತು.

ದೊಡ್ಡ ವೀರ ರಾಜೇಂದ್ರ ಒಡೆಯನ ಮರಣದ ನಂತರ ಆತನ ಮಗಳಾದ ದೇವಮ್ಮಾಚಿಯನ್ನು ಬ್ರಿಟೀಷರು ಪಟ್ಟಣಲ್ಲಿ ಕೂರಿಸಿದರು. ದೊಡ್ಡ ವೀರ ರಾಜೇಂದ್ರನ ತಮ್ಮನಾದ ಲಿಂಗರಾಜನು ಬ್ರಿಟೀಷರ ಮನವೊಲಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನದಲ್ಲಿ ವಿಫಲವಾಗಿ ‘ಚೌರಿರ ಅಪ್ಪಣ ದಿವಾನ’ನ ಸಹಾಯದಿಂದ ರಾಣಿಯ ಪ್ರತಿನಿಧಿಯಾಗಿ ನೇಮಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಾನೆ. ನಂತರ ತನ್ನ ಚಾಣಾಕ್ಷತನದಿಂದ ರಾಣಿಯ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಕಿತ್ತುಕೊಂಡು ತಾನೇ ರಾಜನಾಗುತ್ತಾನೆ. 1811ನೇ ಇಸವಿಯ ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ತನ್ನ ಕೈಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. 1820ನೇ ಇಸವಿಯಲ್ಲಿ ತನ್ನ 45ನೇ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಈ ಲಿಂಗರಾಜನು ಮರಣಹೊಂದಿದನು.

‘ದನಗಲ್ಲು’ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ದೊರೆತಿರುವ ಶಾಸನದಲ್ಲಿ ವೀರಶೈವ ಮತಕ್ಕೆ ಲಿಂಗರಾಜೇಂದ್ರ ಒಡೆಯನು ದಾನ ನೀಡಿದ ಸಂಗತಿಯಿದೆ. ಹಾಲೇರಿ ಅರಸರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ವೀರಶೈವ ಮತಗಳು,

*ಕ್ಷೇತ್ರಕಾರ್ಯದ ಸಂಧರ್ಭದಲ್ಲಿ ಗಮನಿಸಿದ ವಿಚಾರ.

ಶೈವ ದೇಗುಲಗಳು, ಪ್ರಖ್ಯಾತಿಯನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದವೆಂಬ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಈ ಶಾಸನದಲ್ಲಿ ಸೂಚನೆಗಳಿವೆ.¹²

ಲಿಂಗರಾಜನ ನಂತರ ಇವನ ಏಕೈಕ ಪುತ್ರನಾದ ಚಿಕ್ಕವೀರರಾಜೇಂದ್ರ ಒಡೆಯನು ಪಟ್ಟಕ್ಕೆ ಬಂದನು. ಬ್ರಿಟೀಷ್ ಈಸ್ಟ್ ಇಂಡಿಯಾ ಕಂಪನಿಯು ಈತನಿಗೆ 1834ರಲ್ಲಿ ಈ ಕಂಪನಿ ಸರಕಾರಕ್ಕೆ ಈತ ನಿಯುತಿಯಿಂದ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂಬ ತಾಕೀತನ್ನು ಮಾಡಿದಾಗ ಅದಕ್ಕೆ ಬೆಲೆಕೊಡದೆ ಉದ್ವಿಗತನ ತೋರಿಸಿದ ಕಾರಣ ಬ್ರಿಟೀಷ್ ಸರಕಾರವು ಚಿಕ್ಕವೀರ ರಾಜೇಂದ್ರ ಒಡೆಯನನ್ನು ಪದಚ್ಯುತಗೊಳಿಸಿ ಒಂದು ‘ಇಸ್ಮಿಹಾರ್’ (Proclamation) ಅನ್ನು ಹೊರಡಿಸಿತು. ಇದಕ್ಕೂ ಬೆಲೆ ಕೊಡದೆ ಈತನ ವಿರುದ್ಧ ಯುದ್ಧವನ್ನು ಘೋಷಿಸಿತು.

1834ರಲ್ಲಿ ‘ಹೆಬ್ಬಾಲೆ’ ಗ್ರಾಮವನ್ನು ತಲುಪಿದ ಬ್ರಿಟೀಷ್ ಸೈನ್ಯ ನದಿಯನ್ನು ದಾಟಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಚಿಕ್ಕವೀರರಾಜೇಂದ್ರ ಒಡೆಯನ ಸೈನ್ಯವು ಬ್ರಿಟೀಷರ ಸೈನ್ಯವನ್ನು ಎದುರಿಸಲು ಸನ್ನದ್ಧವಾಗಿತ್ತು ಆದರೂ ಸೋಲುವಂತಹ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಅನಿವಾರ್ಯವಾದಾಗ ಬ್ರಿಟೀಷರೊಡನೆ ಶಾಂತಿ ಒಪ್ಪಂದಕ್ಕೆ ಮುಂದಾದನು. ಕರ್ನಲ್ ಫ್ರೇಸರನನ್ನು ‘ನಾಲ್ ನಾಡ್’ ಅರಮನೆಗೆ ಕರೆಸಿ ಆತನೊಂದಿಗಿನ ಒಪ್ಪಂದದ ಮಾತುಕತೆಯಂತೆ ಚಿಕ್ಕವೀರರಾಜನ ಆಡಳಿತವು ಕೊನೆಗೊಂಡು ಈ ಪ್ರದೇಶವು ಬ್ರಿಟೀಷರ ಆಳ್ವಿಕೆಗೆ ಒಳಪಟ್ಟಿತು.

ಆಂಗ್ಲರ ಆಳ್ವಿಕೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಅವರ ಕಾಲದ ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ರಾಜವಂಶದ ವಿವರಗಳು ಹಾಗೂ ‘ಇರ್ಪುರ್’ ವಿನಲ್ಲಿರುವ ‘ರಾಮೇಶ್ವರ ದೇವಸ್ಥಾನ’ದ ಜೀರ್ಣೋದ್ಧಾರದ ಸಂಗತಿ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿತವಾಗಿದೆ. ಆಂಗ್ಲರ ಕಾಲದ ಅಪ್ರಕಟಿತ ಶಾಸನಗಳು ಕ್ರಿ.ಶ. 1834ರಿಂದ 1947ರ ನಡುವಿನ ಅವಧಿಯದ್ದಾಗಿದೆ.

ಸ್ಥಳೀಯರ ವಿರೋಧಿ ಬಂಡಾಯಗಳನ್ನು ಬ್ರಿಟೀಷರು ಹತ್ತಿಕ್ಕಿ ತಮ್ಮ ನೇರ ಆಡಳಿತದಿಂದ 1843ರಲ್ಲಿ ಗುಲಾಮಗಿರಿ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ರದ್ದುಗೊಳಿಸುವ ಕಾನೂನನ್ನು ಜಾರಿಗೊಳಿಸಿದರು. ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ ಕ್ಷೇತ್ರವು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಆಯಿತು. 1870ರಲ್ಲಿ ವಿರಾಜಪೇಟೆಯಲ್ಲಿ ಹೊರರೋಗಿಗಳಿಗೆ ಔಷಧಿ ಕೊಡುವ ಆಸ್ಪತ್ರೆಗಳು ಆರಂಭಗೊಂಡವು. ಕಾಫಿ ತೋಟಗಳು ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡವು.

ಆಂಗ್ಲರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ 5ನೇ ಜಾರ್ಜ್‌ನ ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕದ ಗುರುತಿಗಾಗಿ ಬರೆದ ಗಡಿಯಾರ ಸ್ತಂಭದ ಮೇಲಿನ ಶಾಸನ ಫಲಕ, ಆಂಗ್ಲರ ಪರ ಹೋರಾಡಿ ಮಡಿದ ವೀರರ ಕುರಿತ ಘಟನಾ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತಗಳು, ಹಾಲೇರಿ ಅರಸರ ಕಾಲದಿಂದಲೂ ರೂಪುಗೊಂಡಿದ್ದ “ತಕ್ಕಾಮೆ” ವ್ಯವಸ್ಥೆ, ಶಾಲೆ ಕಟ್ಟಿಸಿದ ವಿವರಗಳು ಇವೆಲ್ಲಕ್ಕಿಂತ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಶಾಸನ ಸಂಪುಟದಲ್ಲಿರುವ ಕ್ರಿ.ಶ. 1957ರ

ಕುಂದಬೆಟ್ಟದ ಶಿವಾಲಯದ ಸ್ತಂಭದ ಮೇಲಿರುವ ಶಿಲಾಶಾಸನಗಳು ಬಹಳ ಗಮನಾರ್ಹವಾಗಿದ್ದು ಐತಿಹಾಸಿಕವಾಗಿ ಮಹತ್ವ ವನ್ನು ಪಡೆದಿವೆ.

ಈ ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿಯೂ ಮುಂದೆ ಬ್ರಿಟೀಷರ ವಿರುದ್ಧ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಸಂಗ್ರಾಮದ ಚಳುವಳಿಯ ಕಿಡಿ ಹೊತ್ತಿಕೊಂಡಿತು. ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಸಂಗ್ರಾಮದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮಹಾತ್ಮಗಾಂಧಿಯವರು ಈ ತಾಲೂಕಿನ ‘ಕೈಕೇರಿ’ ಗ್ರಾಮದ ಅಸ್ಪೃಶ್ಯರ ಕೇರಿಗೆ ಭೇಟಿ ಇತ್ತರು. ‘‘ಕ್ವಿಟ್ ಇಂಡಿಯಾ’’ ಚಳುವಳಿಯಲ್ಲೂ ಸ್ಥಳೀಯ ಜನತೆ ಅಬಾಲ ವೃದ್ಧರಾದಿಯಾಗಿ ಸಕ್ರಿಯವಾಗಿ ಪಾತ್ರವಹಿಸಿದ್ದರು.

ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಬಂದನಂತರ ಅಸ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಬಂದ ಮೈಸೂರು ರಾಜ್ಯದ ಕೊಡಗು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಒಂದು ತಾಲೂಕಾಗಿ ಈ ವಿರಾಜಪೇಟೆ ತಾಲೂಕು ಅಸ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಬಂದಿತು. 1962ರಲ್ಲಿ ಈ ತಾಲೂಕು ಒಂದು ವಿಧಾನಸಭಾ ಕ್ಷೇತ್ರವಾಗಿ ತನ್ನ ಪ್ರತಿನಿಧಿಯನ್ನು ಆರಿಸಲು ಅರ್ಹತೆಯನ್ನು ಪಡೆಯಿತು.

ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಹೇಳಬೇಕೆಂದರೆ ಸುಮಾರು 250 ವರ್ಷಗಳು ಆಳಿದ ಚಿಂಗಾಳ್ವರು, ಕದಂಬರು, ಗಂಗರು, ಹೊಯ್ಸಳರು ಹಾಲೇರಿ ಅರಸರು ಹಾಗೂ ಬ್ರಿಟೀಷರ ಆಡಳಿತಕ್ಕೆ ಒಳಪಟ್ಟಿದ್ದ ಈ ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಮತೀಯ ಸಾಮರಸ್ಯಕ್ಕೆ ಎಲ್ಲಿಯೂ ಧಕ್ಕೆ ಬಂದ ವಿಷಯ ಕಂಡುಬರುವುದೇ ಇಲ್ಲ. ಇವರೆಲ್ಲರ ಆಡಳಿತದಿಂದ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಬಹಳ ಶ್ರೀಮಂತವಾಗಿ ಬೆಳೆಯಿತು. ದೇಗುಲ ನಿರ್ಮಾಣ, ಆಡಳಿತದ ಬಿಗಿ, ಜನಪ್ರಿಯತೆ, ಬೇಟೆಯ ನೈಪುಣ್ಯತೆ, ಸಾಹಿತ್ಯಿಕ ಪ್ರಯತ್ನಗಳು, ಜನಪದ ಕಲೆ, ಆಚಾರ, ಹಬ್ಬಗಳ ಆಚರಣೆ, ಆರ್ಥಿಕ ಶಿಸ್ತು, ಇವುಗಳ ಚಿತ್ರ ಈ ತಾಲೂಕಿನ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ಕಾಣುತ್ತವೆ. ಆಂಗ್ಲರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹಾಲೇರಿ ಅರಸರ ಆಡಳಿತವನ್ನು ಅಲ್ಪ ಸ್ವಲ್ಪ ಬದಲಾವಣೆಯೊಂದಿಗೆ ಬ್ರಿಟೀಷರು ಮುಂದುವರಿಸಿದಂತೆ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಕನ್ನಡ ಭಾಷಿಕರಾದ ಹಾಲೇರಿ ವಂಶದ ರಾಜರ ಆಡಳಿತದಿಂದಾಗಿ ಇಲ್ಲಿನ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಜೀವನವು ಕರ್ನಾಟಕ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಜೀವನದ ಅಂತರ್ಗತ ಬೆಸುಗೆಯೊಂದಿಗೆ ಬೆಳೆದುಕೊಂಡು ಬಂದಿದೆ.

ಸಾಮಾಜಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆ

ವಿರಾಜಪೇಟೆ ತಾಲೂಕು ಒಂದು ಜಾತ್ಯಾತೀತ ಸಮಾಜವೆಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ಹಾಲೇರಿ ರಾಜರ ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿ ಸುವ್ಯವಸ್ಥಿತ ಕಂದಾಯ, ಆಡಳಿತ, ಕಠಿಣಕರ ಕಾನೂನು, ಶಿಸ್ತಿನ ವ್ಯವಸ್ಥೆ, ವಿವಿಧ ಭೂ ಹಿಡುವಳಿಗಳ ವ್ಯವಸ್ಥೆ, ಕೃಷಿ ಪ್ರಸರಣ ಹಾಗೂ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ, ವ್ಯಾಪಾರಿಕ್ಷೇತ್ರದ ಬೆಳವಣಿಗೆ, ಪೊನ್ನಂಪೇಟೆ, ವಿರಾಜಪೇಟೆ, ಹುದಿಕೇರಿ, ಅಮ್ಮತ್ತಿ, ಗೋಣಿ ಕೊಪ್ಪದಂತಹ ಸಣ್ಣ

ಪಟ್ಟಣಗಳ ಉದಯ ಇತ್ಯಾದಿಗಳು ಈ ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ನಡೆದು ಬಹು ಜಾತೀಯ ಸಮಾಜ ಹಾಗೂ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ನಿರ್ಮಾಣವಾಗಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು.

ಈ ತಾಲೂಕು ಅಸ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಬರುವ ಮುಂಚೆ ಇಡೀ ಕೊಡಗನ್ನು ‘ನಾಡು’ಗಳಾಗಿ ವಿಂಗಡಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ಈಗಿನ ವಿರಾಜಪೇಟೆ ತಾಲೂಕಿಗೆ ಸೇರಿದ ಗ್ರಾಮಗಳು ಆಗಿನ ವಿರಾಜಪೇಟೆ ನಾಡು. ಅಮ್ಮತ್ತಿನಾಡು, ಪೊನ್ನಂಪೇಟೆ ನಾಡು ಹಾಗೂ ಶ್ರೀಮಂಗಲ ನಾಡುಗಳಾಗಿ ವಿಭಾಗ ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟಿತ್ತು. ಈ ಮೇಲಿನ ನಾಲ್ಕು ನಾಡುಗಳು ಪಾಡಿನಾಲ್‌ನಾಡ್ ತಾಲ್ಲೂಕ್, ಎಡೆನಾಲ್‌ನಾಡ್ ತಾಲ್ಲೂಕ್, ಕಿಗ್ಗಟ್‌ನಾಡ್ ತಾಲ್ಲೂಕ್ ಎಂಬ ವಿಭಾಗಕ್ಕೆ ಒಳಪಟ್ಟಿದ್ದವು.

ಈ ವಿರಾಜಪೇಟೆ ತಾಲೂಕು ಅಸ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಬಂದನಂತರ ಇಂದಿನ ಮತದಾರರ ಪಟ್ಟಿಯ ಅನ್ವಯ ಈ ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಇಂದು ಒಟ್ಟು 122 ಗ್ರಾಮಗಳು ಕಂಡು ಬರುತ್ತವೆ. ಕೊಡವ ಭಾಷೆಯನ್ನಾಡುವ ಅನೇಕ ಪಂಗಡಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಎರವ, ಕುರುಬ, ಗೌಡ, ತುಳುಜನಾಂಗ, ತೆಲುಗರು, ಮಲೆಯಾಳಿಗಳು, ತಮಿಳರು, ಕನ್ನಡಿಗರು ಇವರೇ ಮೊದಲಾದ ಅನೇಕ ಜನ ಸಮುದಾಯಗಳು ಇಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿವೆ. ಈ ತಾಲೂಕಿನ ಪ್ರಮುಖ ಭಾಷೆಯಾದ ‘ಕೊಡವ’ ಭಾಷೆಯಲ್ಲದೆ ಎರವ, ಕುರುಬ ಹಾಗೂ ಗೌಡರಾದವ ‘ಅರೆಭಾಷೆ’ ಯಂಥ ವಿಶಿಷ್ಟ ಭಾಷೆಗಳೂ ಈ ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿವೆ.

ಈ ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು ಇಪ್ಪತ್ತೈದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಬಗೆಯ ಜನ ಸಮುದಾಯಗಳಿದ್ದವೆಂಬ ವಿಷಯ ನಮಗೆ “ರಾಜೇಂದ್ರನಾಮೆ”* ಕೃತಿಯಿಂದ ತಿಳಿದು ಬರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಈಗ ಈ ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ಕೆಲವು ಸಮುದಾಯಗಳು ಮಾತ್ರ ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿದ್ದು ಉಳಿದವೆಲ್ಲಾ ನಾಶವಾಗಿಬಿಟ್ಟಿವೆ. ಉಳಿದಿರುವ ಕೆಲವು ಸಮುದಾಯಗಳೆಂದರೆ ಕೊಡವರು, ಅಮ್ಮಕೊಡವರು, ಕೆಂಬಟ್ಟಿ, ಕಾಪಳ, ಪೆಗ್ಗಡೆ, ಗೌಡ, ಮೇದ, ಪಣಿಕ, ಪಾಲೆ, ಕಣಿಯ, ಎರವ, ಕುರುಬ ಜಮ್ಮ ಮಾಪಿಳ್ಳೆ ಮೊದಲಾದ ಪಂಗಡಗಳು. ಇವು ಇಂದು ತಮ್ಮ ಅಸ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಹೋರಾಟದ ಬದುಕನ್ನು ಸಾಗಿಸುತ್ತಿವೆ. ಆ ಕೆಲವು ಸಮುದಾಯಗಳ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತ ಪರಿಚಯ ಈ ಕೆಳಗಿನಂತಿದೆ.

ಜಮ್ಮ ಮಾಪಿಳ್ಳೆಗಳು : ಮೂರನೇ ಮೈಸೂರು ಯುದ್ಧದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಟಿಪ್ಪುಸುಲ್ತಾನನು ಸಾವಿರಾರು ಕೊಡವರನ್ನು ಬಂಧಿಸಿ ಶ್ರೀರಂಗ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಮತಾಂತರ ಗೊಳಿಸಿದ್ದನು. ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಮತಾಂತರಗೊಂಡ ಮುಸಲ್ಮಾನರಲ್ಲಿ ಕೆಲವರು ತಮ್ಮ ಸ್ವಂತ ಸ್ಥಳಗಳಿಗೆ ವಾಪಸ್ಸು ಓಡಿಬಂದರು. ಅಂಥವರಿಗೆ ವೀರರಾಜೇಂದ್ರನು ಪಾಳು ಬಿದ್ದಿದ್ದ

*ರಾಜೇಂದ್ರನಾಮೆ (2ನೇ ಮುದ್ರಣ) ಸಂ.ಡಿ.ಎನ್. ಕೃಷ್ಣಯ್ಯ, ಎಂ.ಎಸ್. ಸುಬ್ಬರಾಜು - 1959

ಭೂಮಿಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಗುಂಪು ಗುಂಪಾಗಿ ನೆಲೆಗೊಳಿಸಿದನು. ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಸುಮಾರು 12 ಸಾವಿರ ಜನರು ಹಿಂತಿರುಗಿ ಬಂದರೆಂದು ‘ರಾಜೇಂದ್ರನಾಮೆ’ಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. ವಾಪಸ್ಸು ಬಂದು ಇಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿದ ಈ ಮತಾಂತರಗೊಂಡ ಸಮುದಾಯ, ಮೊದಲೇ ಸಂಪರ್ಕದಲ್ಲಿದ್ದ ಮಲಬಾರಿನ ಮಾಪಿಳ್ಳೆಗಳ ಸಹಾಯವನ್ನು ಪಡೆದರು. ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಮೂಲದಲ್ಲಿ ಕೊಡವ ಸಮುದಾಯಕ್ಕೆ ಸೇರಿ ಹಿಂದುಗಳಾಗಿದ್ದ ಈ ಜನರು ಟಿಪ್ಪುವಿನ ದೌರ್ಜನ್ಯದಿಂದ ಮುಸ್ಲಿಮರಾಗಿ ಮತಾಂತರ ಗೊಂಡು ‘ಜಮ್ಮ ಮಾಪಿಳ್ಳೆ’ಗಳೆಂದು ಸ್ಥಳೀಯರಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸಲ್ಪಟ್ಟರು. ಈ ಸಮುದಾಯ ವಿರಾಜಪೇಟೆ ತಾಲೂಕಿನ ನಲ್ಲತ್ತೊಕ್ಕಲು, ಬೇಗೂರು, ಚೇಣಿವಾಡ, ಮೈತಾಡಿ, ಕೊಟ್ಟೋಳಿ, ಕೊಳಕೇರಿ ಮೊದಲಾದ ಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ ನೆಲೆನಿಂತಿದ್ದಾರೆ.

ಈ ಜಮ್ಮ ಮಾಪಿಳ್ಳೆಗಳು ಮೊದಲು ಕೊಡವರಾಗಿದ್ದರು ಎನ್ನುವುದಕ್ಕೆ ಅನೇಕ ಪುರಾವೆಗಳಿವೆ. ಕೊಡವರ ‘ಐನ್ ಮನೆ’ಗಳಂತಹ ಮನೆಗಳು ಇವರಲ್ಲಿಯೂ ಇವೆ. ಈ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ಕೊಡವರ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸಂಕೇತವಾದ ದುಡಿ, (ತಬಲ) ಆಯುಧಗಳಾದ ಒಡಿಕತ್ತಿ, ಪೀಚೆಕತ್ತಿಯಂತಹ ಆಯುಧಗಳು ಕೂಡ ಇವರ ಹಿರಿಯರ ಐನ್ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದು.* ಇವರಿಗೂ ಕೂಡ ಕೊಡವ ಸಮುದಾಯಗಳಿಗೆ ಇರುವಂತೆಯೇ ಮನೆಪೆದ (ಕುಟುಂಬಕ್ಕಿರುವ ಹೆಸರು)ಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಉದಾ : ‘ಆಲಿರ’ ಎಂಬ ಮನೆತನದ ಜಮ್ಮ ಮಾಪಿಳ್ಳೆಗಳ ವಂಶಸ್ಥರು ಪೊನ್ನಂಪೇಟೆ ಸಮೀಪದ ಬೇಗೂರು ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಇಂದಿಗೂ ನೆಲೆ ನಿಂತಿದ್ದಾರೆ. ವಿಪರ್ಯಾಸದ ಸಂಗತಿಯೆಂದರೆ ಈ ಸಮುದಾಯ ಇಂದು ತಾವು ಮೂಲತಃ ಕೊಡವರು ಎಂಬ ಸತ್ಯಾಂಶವನ್ನು ಮರೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ ಹಾಗೂ ನಾವು ಮೂಲತಃ ಕೇರಳದಿಂದ ಬಂದವರು ಎಂಬ ಕಟ್ಟುಕಥೆಯನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಕಣಿಯರು : ಇವರ ಮೂಲ ವೃತ್ತಿ ಕಣಿ ಹೇಳುವುದು. ಈ ತಾಲೂಕಿನ ಪೊನ್ನಂಪೇಟೆ, ವಿರಾಜಪೇಟೆ, ಚಿಂಬೆಚೆಕ್ಕೂರು ಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿದ್ದಾರೆ. ಮೂಲತಃ ಮಲೆಯಾಳಂ ಭಾಷೆಯನ್ನಾಡುವ ಇವರು ಇಲ್ಲಿ ಕೊಡವ ಭಾಷೆಯನ್ನು ದಿನನಿತ್ಯದ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಈ ತಾಲೂಕಿನ ವಿವಿಧ ಜನಸಮುದಾಯದವರ ದೇವತಾ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಶುಭಕಾರ್ಯಗಳಿಗೆ ದಿನಗಳನ್ನು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿ ಕೊಡುವುದು, ಭವಿಷ್ಯ ಹೇಳುವುದು ಇವರ ಮೂಲವೃತ್ತಿಯಾಗಿದೆ.

ಪಾಲೆಯರು : ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡದಿಂದ ವಲಸೆ ಬಂದವರು. ಕೋಲ ಕಟ್ಟಿಸುವ (ಭೂತದ ಕೋಲ) ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಭೂತದ ವೇಷಧರಿಸಿ ಕುಣಿಯುತ್ತಾರೆ. ಮೈಮೇಲೆ ದೇವರು ಬಂದಾಗ

*ಕ್ಷೇತ್ರಕಾರ್ಯದ ಸಂಧರ್ಭದಲ್ಲಿ ಗಮನಿಸಿದ ವಿಚಾರಗಳು.

ವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ವೇಷಧರಿಸಿ ರಾತ್ರಿಯಿಲ್ಲಾ ನರ್ತಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇವರಲ್ಲಿ ಕೆಲವರಿಗೆ ಜಮ್ಮ ಭೂಮಿ¹³ ಇದೆ.

ಪೆಗ್ಗಡೆಗಳು : ಇವರ ಮಾತೃಭಾಷೆ ‘ಕೊಡವ’ ಭಾಷೆ. ಪೊನ್ನಂಪೇಟೆ, ಮತ್ತೂರು, ವಿರಾಜಪೇಟೆ, ಮೈತಾಡಿ, ಕಿರುಗೂರು ಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವ ಈ ಸಮುದಾಯದವರ ಮೂಲ ವೃತ್ತಿ ವ್ಯವಸಾಯ. ಇವರ ಆಚಾರ, ವಿಚಾರ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳೆಲ್ಲವೂ ಕೊಡವರಂತೆಯೇ ಇದೆ. ಆದರೆ ಕೊಡವರಿಗೂ ಈ ಪೆಗ್ಗಡೆಗಳಿಗೂ ವಿವಾಹ ಸಂಬಂಧವೇರ್ಪಡುವುದಿಲ್ಲ. ಇವರೂ ಕೂಡ ‘ಮನೆಪೆದ’¹⁴ (ಕುಟುಂಬಕ್ಕಿರುವ ಹೆಸರು)ಗಳು ಮತ್ತು ಜಮ್ಮ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ.

ಕೊಡವರು : ವಿಶಿಷ್ಟ ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಭಾಷೆ, ಆಚಾರ, ವಿಚಾರ, ಉಡುಗೆ, ತೊಡುಗೆ, ಆಹಾರ ವಿಹಾರಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಈ ಸಮುದಾಯ ಈ ತಾಲೂಕಿನ ಪ್ರಮುಖ ಜನಸಮುದಾಯವಾಗಿದೆ. ಆದರಾತಿಥ್ಯಗಳಿಗೆ ಹೆಸರಾದ ಇವರು ಸೌಂದರ್ಯ, ಘನತೆ, ಗಾಂಭೀರ್ಯ, ಸಭ್ಯತೆಗಳಿಗೆ ಹೆಸರು ವಾಸಿಯಾದವರು. ಇವರ ಸಾಮಾಜಿಕ ಕೇಂದ್ರ ‘ವಕ್ಕ’ (ಕುಟುಂಬ). ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಕುಟುಂಬಕ್ಕೂ ಒಬ್ಬ ಮೂಲ ಪುರುಷನಿದ್ದು ಆತನನ್ನು ‘ಗುರುಕಾರೋಣ’¹⁵ನೆಂದು ಕರೆದು ಪೂಜಿಸುತ್ತಾರೆ. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಕುಟುಂಬಕ್ಕೂ ವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ಮನೆಪೆದ (ಹೆಸರು)ಗಳಿವೆ.

ಕೆಂಬಟ್ಟಿ ಹೊಲೆಯರು : ಈ ತಾಲೂಕಿನ ಹಲವೆಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಸಮುದಾಯದವರು ಕಂಡುಬರುತ್ತಾರೆ. ನಡಿಕೇರಿ, ಬೇಗೂರು ಅರುವತೊಕ್ಕಲು, ನಾಪೋಕ್ಕು, ಬಿಟ್ಟಿಂಗಾಲ, ಮುಗುಟುಗೇರಿ ಮೊದಲಾದ ಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತಾರೆ. ಕೊಡಗಿನ ಮೂಲನಿವಾಸಿಗಳೆಂದು ಕರೆಸಿಕೊಂಡ ಈ ಜನ-ಸಮುದಾಯ ಆಡುವ ಭಾಷೆ ಕೊಡವ. ಆಚಾರ ವಿಚಾರ, ಉಡುಗೆ ತೊಡುಗೆಗಳೆಲ್ಲವೂ ಕೊಡವರಂತೆಯೇ ಇರುವ ಇವರು ದಲಿತರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಜಮ್ಮದಾಳುಗಳಾಗಿ ಕೊಡವರ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ದುಡಿಯುವ ಇವರಿಗೂ ಕೊಡವರಂತೆಯೇ ಮನೆಪೆದ (ಕುಟುಂಬದ ಹೆಸರು)ಗಳಿವೆ. ಕೆಲವರಿಗೆ ಜಮ್ಮ ಭೂಮಿಗಳೂ ಇವೆ.

ಗೊಡರು : ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡದಿಂದ ವಲಸೆಬಂದ ಈ ಸಮುದಾಯ ‘ಅರೆಭಾಷೆ’ಯನ್ನು ಮಾತನಾಡುತ್ತಾರೆ. ಇವರ ಮನೆದೇವರು ತಿರುಪತಿವೆಂಕಟರಮಣ. ಕೊಡವರಂತೆಯೇ ಇವರಿಗೂ ಮನೆ ಹೆಸರುಗಳಿವೆ. ಇವರಲ್ಲಿಯೂ ಹಿರಿಯರ ಮನೆಗಳಾದ ‘ಬನ್ ಮನೆ’¹⁶ಗಳಿವೆ. ಜಮ್ಮ ಭೂಮಿಯಿದೆ. ಈ ತಾಲೂಕಿನ ಅಮ್ಮತ್ತಿ, ಗೋಣೆಕೊಪ್ಪ, ವಿರಾಜಪೇಟೆ ಮೊದಲಾದ ಕಡೆ

ನೆಲೆಸಿದ್ದಾರೆ.

ಕುರುಬ : ಈ ತಾಲೂಕಿನ ಶ್ರೀಮಂಗಲ, ಕುಟ್ಟ, ಅಮ್ಮತ್ತಿ, ತಿತಿಮತಿ, ಹೆಬ್ಬಾಳೆ ಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸಿರುವ ಈ ಬುಡಕಟ್ಟು ಜನ ರಾಜರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಆನೆಗಳನ್ನು ಪಳಗಿಸುವ ಮತ್ತು ಅವುಗಳ ಉಸ್ತುವಾರಿಯನ್ನು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಅಲೆಮಾರಿಗಳಾದ ಇವರು ಒಂದೆಡೆ ನೆಲೆ ನಿಂತು ಜೀವಿಸುವುದು ಕಡಿಮೆ. ಇವರು ಮಾಡಿಕೊಂಡ ಸಣ್ಣಪುಟ್ಟ ಗುಡಿಸಲುಗಳನ್ನು ‘ಪಾಡಿ’ (ಹಾಡಿ)ಗಳೆಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಜೇನು ಕೀಳುವುದು ಇವರ ಮೂಲ ವೃತ್ತಿಯಾದರೂ ಕಾಫಿ ಹಾಗೂ ಟೀ ತೋಟಗಳಲ್ಲಿ ಕೂಲಿಕಾರ್ಮಿಕರಾಗಿ ಕೆಲಸಮಾಡಿ ತಮ್ಮ ಜೀವನವನ್ನು ಸಾಗಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಯೆರವ : ವಿರಾಜಪೇಟೆ ತಾಲೂಕಿನಾದ್ಯಂತ ಕಂಡುಬರುವ ಈ ಬುಡಕಟ್ಟು ಜನರು ಕಾಫಿ ತೋಟದ ಮಾಲೀಕರ ತೋಟದಲ್ಲಿಯೂ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿ ಜೀವನ ಸಾಗಿಸುತ್ತಾರೆ. ‘ಮಲೆಯಾಳಂ’ ಭಾಷೆಯ ಉಪಭಾಷೆಯೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಿರುವ ‘ಯೆರವ’ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಮಾತನಾಡುತ್ತಾರೆ. ‘ಪಣಿಯ’ ಮತ್ತು ‘ಪಂಜಿರಿ’ ಎಂಬ ಎರಡು ಮುಖ್ಯ ಪಂಗಡಗಳು ಇವರಲ್ಲಿದ್ದು ಇವರು ಮಾತೃವಂಶೀಯರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ವಂಶವನ್ನು ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳ ಮುಖಾಂತರ ಗುರುತಿಸಿದರೂ ಕೂಡ ಕುಟುಂಬವು ಪಿತೃಪ್ರಧಾನ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಮೇಲೆ ನಿಂತಿದೆ.

ಅಮ್ಮಕೊಡವ : ಈ ತಾಲೂಕಿನ ಪೊನ್ನಂಪೇಟೆ, ಕಾನೂರು, ಕೋತೂರು, ಮತ್ತೂರು, ಹಳ್ಳಿಗಟ್ಟು, ಮಾಯಮುಡಿ ಮೊದಲಾದ ಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವ ಈ ಸಮುದಾಯ ಮಲಬಾರಿನಿಂದ ಇಲ್ಲಿಗೆ ವಲಸೆ ಬಂದವರೆಂಬ ಮಾತನ್ನು ಸ್ಥಳೀಯರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ದಂತಕಥೆಯೊಂದರ ಪ್ರಕಾರ ಇವರು ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಸ್ತ್ರೀ ಹಾಗೂ ಕೊಡವ ಪುರುಷನ ಸಂತತಿಯವರು. ಆದರೆ ಇವರ ಉಡುಗೆ ತೊಡುಗೆಗಳು ಕೊಡವರಂತೆಯೇ ಇದ್ದರೂ ಕೂಡಾ ಇವರು ಸನ್ಯಾಸಿಗಳು. ಇವರಲ್ಲಿ ಭಾರದ್ವಾಜ ಮತ್ತು ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರ ಎಂಬ ಗೋತ್ರಗಳಿವೆ. ಉಪನಯನವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಇವರು ಮದ್ಯ ಮಾಂಸವನ್ನು ಮುಟ್ಟುವುದಿಲ್ಲ. ಈ ತಾಲೂಕಿನ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ದ್ಯೋತಕವಾದ ‘ಐನ್‌ಮನೆ’ಗಳು ಇವರಲ್ಲಿಯೂ ಇವೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಜಮ್ಮಭೂಮಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಇವರಿಗೆ ‘ಮನೆಪೆದ’ಗಳು ಕೂಡಾ ಇವೆ.

ಈ ಮೇಲಿನ ವಿವಿಧ ಜನ ಸಮುದಾಯಗಳಲ್ಲದೆ ಇರ್ಪು ಮೊದಲಾದ ಸ್ಥಳಗಳ ದೇವಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವ ಅಂಬಲ ವಾಸಿಗಳು, ಪದಾರ್ಥಿಗಳು ಇದ್ದಾರೆ. ಇವರು

ಸಸ್ಯಾಹಾರಿಗಳಾಗಿದ್ದು ದೇವಸ್ಥಾನದ ಒಳ ಅಂಗಳವನ್ನು ಶುಚಿಯಾಗಿಡುವ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಹಾಗೆಯೇ ದೇವಸ್ಥಾನದ ಉತ್ಸವಗಳಲ್ಲಿ ಕೈದೀಪ ಹಿಡಿಯುವ ‘ಮುಕ್ಕಾಟಿ’ ಸಮುದಾಯ, ದೇವಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿ ಚಂಡೆ ಹೊಡೆಯುವ ಪದಾರ್ಥಿಗಳು, ಕಂಚಿನ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವ ‘ಚೆಂಬುಕುಟ್ಟಿ’ಗಳು ಮಣ್ಣು ಮತ್ತು ಕಲ್ಲಿನ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವ ಒಡ್ಡರು, ಬಣ್ಣರು, ಬುಟ್ಟಿಹೆಣೆಯುವ ಮೇದರು, ಮಾರಮ್ಮನ ವಿಗ್ರಹಗಳನ್ನು ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಹೊತ್ತು ಭಿಕ್ಷೆ ಬೇಡುವ ‘ಮಾರಂಗಿ’ಗಳು, ಹೊಲೆಯರ ಒಂದು ಪಂಗಡವಾದ ‘ಮರ್ತ’ರು, ಕೊಡಗಿನ ಮೂಲನಿವಾಸಿಗಳಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಿರುವ ‘ಕೊಯವ’ರು, ಮಡಿಕೆ, ಕುಡಿಕೆ ತಯಾರಿಸುವ ಕುಂಬಾರರು, ಚಿನ್ನ ಬೆಳ್ಳಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವ ಐರಿ (ಆಚಾರರು)ಗಳು, ರಾಜರ ಕಾವಲುಗಾರರಾಗಿ ಕೆಲಸಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ‘ಕಾಪಳರು’, ಬಯ್ಯೆ ಮತ್ತು ಈಚಲ ಮರದಿಂದ ಹೆಂಡ ಇಳಿಸುವ ಕುಡಿಯರು, ಈಡಿಗರು, ಪಾಲೆಯರು ಎರವರ ಒಂದು ಉಪ ಪಂಗಡವಾದ ಅಡಿಯರು, ಕೊಡವರ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ಬಟ್ಟೆ ಒಗೆಯುವ ಅಗಸರು, ಇವೇ ಮೊದಲಾದ ಅನೇಕ ಜನ ಸಮುದಾಯಗಳು ಅನೇಕ ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಈ ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿವೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಇತ್ತೀಚಿಗೆ ವಲಸೆ ಬಂದ ಮಲಬಾರಿನ ಮಾಪಿಳ್ಳೆಗಳು, ಮಲೆಯಾಳಿಗಳು, ಕ್ರಿಶ್ಚಿಯನ್ನರು, ತಮಿಳರು, ಮುಸ್ಲಿಮರು, ಚೈನರು, ವೀರಶೈವರು ಮೊದಲಾದ ಅನೇಕ ಪಂಗಡಗಳು ಈ ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿವೆ.

ಈ ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿರುವ ವಿವಿಧ ಜನಸಮುದಾಯಗಳ ನಡುವಿನ ಸಂಬಂಧ

ಇಲ್ಲಿನ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಪದ್ಧತಿ, ಆಚರಣೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಪಂಗಡಗಳೂ ಮೇಲುಕೀಳೆಂಬ ಭೇದ ಭಾವನೆಗಳಿಲ್ಲದೆ ತಮ್ಮದೇ ಆದಂಥ ಪಾತ್ರವನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತವೆ. ಈ ಅಭಿಪ್ರಾಯಕ್ಕೆ ಪುಷ್ಟಿ ನೀಡುವಂತೆ ಈ ಕೆಳಗಿನ ಕೆಲವು ನಿದರ್ಶನಗಳಿಗೆ ‘ಪಟ್ಟೋಲೆ ಪಳಮೆ’ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿರುವ ಕೆಲವು ಗಾದೆ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಉದಾಹರಿಸಬಹುದು.

“ಊರ್‌ಕ್ ಮುಂದ್‌ನ ಒಕ್ಕಳೂ

ಕಿರಿಕ್ ಮುಂದ್‌ನ ಪಲ್ಲೂಆಗ”

ಕನ್ನಡಾನುವಾದ :

ಊರಿಗಿಂತ ಮುಂದುವರೆದ ಕುಟುಂಬವೂ

ತುಟಿಗಿಂತ ಮುಂದಿರುವ ಹಲ್ಲೂ ಚೆನ್ನಾಗಿರುವುದಿಲ್ಲ.

ಈ ಗಾಡೆ ಮಾತಿನ ಅನ್ವಯ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ವಿಷಯದಲ್ಲೂ ಈ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಊರು ಒಂದು ಪ್ರಮುಖ ಘಟಕ. ಇದರಲ್ಲಿತನ್ನದೇ ಆದ ನೀತಿ ನಿಯಮಗಳು ಕಟ್ಟುಕಟ್ಟಳೆಗಳು ಇಲ್ಲಿದ್ದು ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರಿಗೂ ಅನ್ವಯಿಸುತ್ತದೆ. ಅದನ್ನು ಮೀರಿದರೆ ತುಟಿ ಮೀರಿದ ಉಬ್ಬು ಹಲ್ಲು ಮುಖದ ಸೌಂದರ್ಯವನ್ನು ಕೆಡಿಸಿಬಿಡುವಂತೆ ಊರಿನ ಘನತೆ ಗೌರವಗಳು ಉಳಿಯಬೇಕೆಂದರೆ ಊರಿನ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ - ಪ್ರಜೆಯೂ ಊರಿನ ನೀತಿ ನಿಯಮಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ನಡೆಯಬೇಕೆಂದು ಈ ಗಾಡೆ ಮಾತು ಹೇಳುತ್ತದೆ.

ಈ ತಾಲೂಕಿನ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಶುಭ ಹಾಗೂ ಅಶುಭ ಸಂದರ್ಭಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಆಚರಣೆಗಳಲ್ಲಿ ಊರಿಗೆ ಹಾಗೂ ಊರಿನ ಜನರಿಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಮಹತ್ವದ್ದು ಸ್ಥಾನವಿದೆ. ‘ಊರೊರ್ಮೆ’ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಊರಿನವರಿಗೆಲ್ಲಾ ಮರ್ಯಾದೆ ಸಲ್ಲುತ್ತದೆ. ಆತಿಥ್ಯ ಇರುತ್ತದೆ.

ಕೊಡವ ಭಾಷೆಯ ಜನಪದ ಗೀತೆಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾದ ‘ಪೊಲಿಚಿ ಪಾಟ್’¹⁷ ನಲ್ಲಿ ಈ ಮೇಲಿನ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಪ್ರಸ್ತಾಪವಿದೆ.

ತನ್ನ ಡೋರ್ ಊರೊಂಗೊ
ಪಟ್ಟಮಕೂ ಪಾರ್ವಕೂ
ಜೋಯಮ್ಕೂ, ದೊಂಬಕೂ
ಜಾತಿನುಪ್ಪತ್ತಂಜಾಂಗೂ
ಅನ್ನದಾನ ಕೆಯ್ಯುವ*

ಕನ್ನಡ ಅನುವಾದ :

ತನ್ನದಾದ ಊರಿನಲ್ಲಿ
ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಾದಿಯಾಗಿ
ಮೇಲುಕೀಳೆನ್ನದೆ ಎಲ್ಲಾ ಮೂವತ್ತೆದು
ಜಾತಿಯವರಿಗೂ
ಅನ್ನದಾನ ಮಾಡಬೇಕು.

ಹಾಗೆಯೇ ‘ಮಂಗಲ ಪಾಟ್’ ಎಂಬ ಜನಪದ ಗೀತೆಯಲ್ಲಿ ‘ಊರ್ ಪತ್ತಿ’ ಅಂದರೆ ಊರಿನವರಿಗೆ ಸಲ್ಲುವ ವಿಶಿಷ್ಟ ಮರ್ಯಾದೆಯ ಪ್ರಸ್ತಾಪವಿದೆ. ಮದುವೆ ಮನೆಯಲ್ಲಿನ ಮನೆಯ

*ಪಟ್ಟೋಲೆ ಪಳಮೆ. ನಡಿಕೇರಿಯಂಟ ಜಿಣ್ಣಪ್ಪ. ಪು.ಸಂ. 206.

ಯಜಮಾನ ಊರಿನ ಪ್ರತಿ ಕುಳಕ್ಕೆ ಐದು ವೀಳ್ಯದೆಲೆ, ಐದು ಅಡಿಕೆ, ಒಂದೂವರೆ ಪಾವಿನಿಷ್ಟು ಹುರುಕಲು, ಒಂದು ಬಾಳೆಹಣ್ಣು ಮತ್ತು ಒಂದು ಚೂರು ತೆಂಗಿನಕಾಯಿ ಇವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ‘ನೆಲ್ಲಕ್ಕಿ ನಡುಬಾಡೆ’ (ಮನೆಯಲ್ಲಿ ದೇವರ ದೀಪವಿಟ್ಟಿರುವ ಜಾಗ)ಯಲ್ಲಿ ತಂದಿಟ್ಟು ಮನೆಯ ಯಜಮಾನನು ಊರವರನ್ನು ಒಂದೆಡೆ ಸೇರಿಸಿ ಈ ‘ಊರುಪತ್ತಿ’ (ಊರಿನ ಪಾಲು)ಯನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಬೇಕೆಂದು ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಇದನ್ನು ವಿವಾಹ ಪೂರ್ವದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ನೀಡಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಊರ್‌ಪತ್ತಿ ಬೆಚ್ಚಿತ್
 ದೇವಯ್ಯ ಬಯಿಂಬನ್
 ನೆಲ್ಲಕ್ಕಿ ನಡುಬಾಡೆ
 ಅಲ್ಲಿಬಂದ್ ನಿಂದಿತ್
 ಈ ಬಾಕ್ ಪರಂದತ್
 ಉಯಿ ! ಎನ್ನಡ ಊರೋನೆ
 ಪಂಡಿಯ ನಡಪೋಲೆ
 ಊರ್ ಪತ್ತಿ ಬೆಚ್ಚಿಯೆ
 ಪೋರತಾನ ಕೇಟೊಲು

ಕನ್ನಡಾನುವಾದ :

ಊರಿನವರಿಗೆ ಸಲ್ಲಬೇಕಾದ ‘ಊರ್‌ಪತ್ತಿ’ಯನ್ನಿಟ್ಟು
 ದೇವಯ್ಯನೆಂಬ ಹೆಸರಿನ ಹಿರಿಯ
 ದೇವರ ಮನೆಯ ದೀಪದ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಬಂದು ನಿಂತು
 ಊರಿನವರನ್ನು ಕುರಿತು ಈ ಮಾತನ್ನಾಡುತ್ತಾನೆ
 ಅಯ್ಯೋ ನನ್ನ ಪ್ರೀತಿಯ ಊರಿನವರೆ
 ಹಿಂದಿನ ಹಿರಿಯರ ಪದ್ಧತಿಯಂತೆ
 ‘ಊರ್‌ಪತ್ತಿ’ ಇಟ್ಟಿರುವೆನು.
 ಏನಾದರೂ ಕೊರತೆ ಇದ್ದಲ್ಲಿ
 ದಯವಿಟ್ಟುಕೇಳಿ ಪಡೆಯಿರಿ.

ಎಂಬ ಮೇಲಿನ ಸಾಲುಗಳಲ್ಲಿ ಊರಿನವರಿಗೆಲ್ಲಾ ದೊರಕುತ್ತಿದ್ದ ಪ್ರೀತಿ ಗೌರವಾದರಗಳು ವ್ಯಕ್ತವಾಗುತ್ತವೆ.

ಈ ತಾಲೂಕಿನ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಊರಿನಲ್ಲಿಯೂ ವಿವಿಧ ಜನ ಸಮುದಾಯಗಳು ನೆಲೆಸಿವೆ. ಕೆಂಬಟ್ಟಿ, ಕಾಪಳ, ಮೇದ ಮೊದಲಾದ ದಲಿತ ಪಂಗಡಗಳಲ್ಲದೆ ಕುಡಿಯ, ಎರವ, ಕುರುಬ, ಎಂಬ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳೂ ಕೆಲವು ಊರುಗಳಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿರುತ್ತವೆ. ಇವರೆಲ್ಲರೂ ಇಲ್ಲಿನ ಕೊಡವ, ಅಮ್ಮ ಕೊಡವ, ಪೆಗ್ಗಡೆ ಮೊದಲಾದವರೊಡನೆ ಅನ್ಯೋನ್ಯವಾಗಿ ಬಾಳ್ವೆ ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಕೆಲವು ಹೊರಗಿನ ಬರಹಗಾರರು, ಈ ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಹೊರನೋಟಕ್ಕೆ ಕಾಣುವ ಕೆಲವು ಸನ್ನಿವೇಶಗಳು ಹಾಗೂ ಆಚರಣೆಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಪರಿಗಣನೆಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಇಲ್ಲಿ ‘ಜೀತಪದ್ಧತಿ’ ಇದೆ ಎಂಬ ವಾದವನ್ನು ಮಂಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ವಾಸ್ತವಾಂಶದ ಆಳಕ್ಕಿಳಿದು ಪರಾಮರ್ಶೆ ಮಾಡಿದಾಗ ಇಲ್ಲಿನ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿರುವುದು ಜೀತ ಪದ್ಧತಿಯೂ ಅಲ್ಲ, ಪರಾವಲಂಬನೆಯೂ ಅಲ್ಲ, ಅಸಹಾಯಕತನವೂ ಅಲ್ಲ, ಬದಲಾಗಿ ಇಲ್ಲಿರುವುದು ಪರಸ್ಪರ ಪೂರಕರೆನಿಸಿಕೊಂಡು, ಒಬ್ಬರಿಗೊಬ್ಬರು ಬೆನ್ನೆಲುಬಾಗಿ ನಿಂತು, ಕಟ್ಟಿ ಬೆಳೆಸಿದ ವಿಶಿಷ್ಟ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ದ್ಯೋತಕವಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಇಲ್ಲಿನ ಮೂಲನಿವಾಸಿಗಳೆಂದು ಕರೆಸಿಕೊಂಡ ಎಲ್ಲಾ ಪಂಗಡಗಳಿಗೂ ‘ಮನೆಪೆದ’ (ಕುಟುಂಬಕ್ಕಿರುವ ಹೆಸರು)ಗಳಿವೆ, ‘ಜಮ್ಮ’ ಭೂಮಿಗಳಿವೆ.

ಈ ಮೇಲಿನ ಅಭಿಪ್ರಾಯಕ್ಕೆ ಪೂರಕವಾಗಿರುವಂತೆ ಈ ಕೆಳಗೆ ಕೆಲವು ನಿದರ್ಶನಗಳನ್ನು ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಕೊಡವ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿರುವ ಕೆಲವು ‘ಗಾಡೆ’ಗಳನ್ನು ಉದಾಹರಣೆಯಾಗಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

‘ಕೊಡವಡ ನಲ್ಲಾಂಗ್ ಕೆಟ್ಟಾಂಗ್’
ಅಡಿಯ ಕುಡಿಯನೆ ಮಿಇ’

ಕನ್ನಡಾನುವಾದ :

ಕೊಡವರ ಒಳ್ಳೆದು ಕೆಟ್ಟದ್ದು ಏನೇ ಇರಲಿ
ಅಡಿಯ ಮತ್ತು ಕುಡಿಯರೇ ಮೊದಲು.

ಎಂದರೆ ಈ ತಾಲೂಕಿನ ಪ್ರಮುಖ ಜನಸಮುದಾಯವೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಿರುವ ಕೊಡವರ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಕಾರ್ಯಗಳಿಗೂ ಅಡಿಯ, ಕುಡಿಯ ಮೊದಲಾದ ದಲಿತವರ್ಗವನ್ನು ಕೊಡವರು ಅವಲಂಬಿಸಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬರ್ಥ ಈ ಗಾಡೆಯಲ್ಲಿದೆ.

‘ಪಣಿ ಅರಿಯತ ಮೂಡಿನ ಮೇದಂಗ್ ಕೊಡ್ ಕೊಂಡು’

ಕನ್ನಡಾನುವಾದ :

ಕೆಲಸ ಕಾರ್ಯಗಳೇನೂ ಅರಿಯದ ಹೆಣ್ಣು ಮಗಳನ್ನು

‘ಮೇದ’ ನೆಂಬ ದಲಿತ ಕುಟುಂಬದ ಯುವಕನಿಗೆ ಮದುವೆ ಮಾಡಿ ಕೊಡಬೇಕು.

ಎಂದರೆ ‘ಮೇದರು; ಎಂಬ ದಲಿತ ಪಂಗಡ ಈ ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿದ್ದು ಅವರು ಬುಟ್ಟಿ ಹೆಣೆಯುವ ಕೆಲಸವನ್ನು ಬಹು ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ತಾಳ್ಮೆಯಿಂದ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಇಲ್ಲಿನ ಕೆಲಸ ಅರಿಯದ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಅವನಿಗೆ ಮದುವೆ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟರೆ ತಾಳ್ಮೆಯಿಂದ ಕೆಲಸ ಕಲಿಸುತ್ತಾನೆ ಎಂಬರ್ಥ ಈ ಗಾದೆ ಮಾತಿನಲ್ಲಿದೆ.

‘ಕಾಡ್ ಕುರ್ ಅಂಜಿ ಆಚಿಂಗಿಯೂ ಕಲತ್ ಅಡಿಕಾಕು’

‘ಪಿಲ್ ಕಡ್ಡಿ ಆಚಿಂಗಿಯೂ ಪಲ್ ಕುತ್ತುವಕಾಕು’

ಕನ್ನಡಾನುವಾದ :

ಕಾಡಿನಲ್ಲಿರುವ ಕುರುಚಲು ಗಿಡವಾದರೇನು ಅದೂ ಕೂಡ

ತಪ್ಪಲೆ ಕೆಳಗೆ ಬೆಂಕಿಗೆ ಹಾಕಿದರೆ ಉಪಯೋಗಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತದೆ.

ಹುಲ್ಲು ಕಡ್ಡಿಯಾದರೇನು, ಅದೂ ಕೂಡ ಹಲ್ಲಿನ ಸಂಧಿಯನ್ನು

ಸ್ವಚ್ಛಗೊಳಿಸಲು ಬಳಕೆಗೆ ಬರುತ್ತದೆ.

ಅಂದರೆ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿನ ಯಾರೂ ಯಾವ ಪಂಗಡದವರೂ ನಿಷ್ಪ್ರಯೋಜಕರಲ್ಲ, ಕೀಳಲ್ಲ, ಎಲ್ಲರೂ ಒಂದಿಲ್ಲೊಂದು ವಿಧದಲ್ಲಿ ಉತ್ಕೃಷ್ಟರೇ ಎಂಬ ಅರ್ಥ ಈ ಗಾದೆಮಾತಿನಲ್ಲಿದೆ.

‘ಪೊಲೆ ಮೋವನ್ ತಲೆಮೋವನ್’

ಕನ್ನಡಾನುವಾದ :

‘ಹೊಲೆಯರ ಮಗ ಕುಟುಂಬದ ಹಿರಿಯ ಮಗ ಇದ್ದಂತೆ’

ಎಂದರೆ ದಲಿತ ಪಂಗಡದ ಕೆಂಬಟ್ಟಿ ಸಮುದಾಯಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ಯುವಕ ಇಲ್ಲಿನ ವಿವಿಧ ಪಂಗಡದವರ ಮನೆಯ ಹಿರಿಮಗನಿದ್ದಂತೆ. ಅಂದರೆ ಆ ಕುಟುಂಬದ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯನ್ನು ಹೊರಲು ಹಾಗೂ ನಿರ್ವಹಿಸಲು ಹೊಲೆಯರ ಮಗನಿಗೆ ಯೋಗ್ಯತೆ ಇದೆ. ಜಾಣ್ಮೆ ಇದೆ ಎಂಬ

ಮೆಚ್ಚುಗೆಯ ಭಾವನೆ ಈ ಗಾದೆಯಲ್ಲಿದೆ.

‘ಆದಂಗ್ ಆರ್ ಕಾರ್ಯ, ಪೊಲೆಯಂಗ್ ನೂರ್ ಕಾರ್ಯ’.

ಕನ್ನಡಾನುವಾದ :

ಯಜಮಾನನಾದವನಿಗೆ ಆರು ಕಾರ್ಯಗಳಿದ್ದರೆ
ಅದೇ ಮನೆಯ ಹೊಲೆಯನಿಗೆ ನೂರು ಕಾರ್ಯಗಳಿರುತ್ತವೆ.

ಅಂದರೆ ಯಜಮಾನನಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಈ ದಲಿತ ಪಂಗಡದವರಿಗೆ ಇದೆ ಎಂಬರ್ಥ ಈ ಗಾದೆಯಲ್ಲಿದೆ.

‘ಅಗೆಕಳ್ಳಕೊಡವಂಗ್, ಬೊಳೆಕಳ್ಳಪೊಲೆಯ’

ಕನ್ನಡಾನುವಾದ :

‘ಜೈರು ಕದಿಯುವ ಕೊಡವನಿಗೆ, ಬೆಳೆಯನ್ನೇ ಕದಿಯುವ ಹೊಲೆಯ ಸ್ನೇಹಿತ’

ಎಂದರೆ ಇಬ್ಬರ ಸ್ನೇಹ, ಹಾಗೂ ಅವರ ಪರಸ್ಪರ ಹೊಂದಾಣಿಕೆಯ, ಸಹಕರಿಸುವ ಗುಣವನ್ನು ಹೇಳುವ ಈ ಗಾದೆ ಕೊಡವ ಹಾಗೂ ಹೊಲೆಯರ ಸ್ನೇಹ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ.

ಈ ಮೇಲಿನ ಗಾದೆ ಮಾತುಗಳು ಸ್ಥಳೀಯ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ದಲಿತರ ಮತ್ತು ಇನ್ನುಳಿದ ಪಂಗಡದವರ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ.

ಪೋರಿ ಕಾಣತ ಮುಟ್ಟವೂ

ಮೇದ ಕಾಣತ ಕೇಕೊಳವೂ ಇಲ್ಲೆ.

ಕನ್ನಡಾನುವಾದ :

ಕೋಣ ಹೋಗದ ಹೊಲ ಗದ್ದೆಗಳೂ

ಮೇದ ಕಾಣದಿರುವ ಸ್ಥಾನವೂ ಇಲ್ಲ.

ಅಂದರೆ ಹೊಲಗದ್ದೆಗಳಲ್ಲಿ ಮೇಯುವ ಕೋಣವು ಯಾವುದೇ ನಿರ್ಬಂಧಗಳನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳದೆ ದೂರ ದೂರ ಮೇಯುತ್ತಾ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಅದರಿಂದ ಅದಕ್ಕೆ ಹೊಲಗದ್ದೆಗಳೆಲ್ಲವೂ ಗೊತ್ತಿರುತ್ತದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಸ್ಥಳೀಯ ಊರುಗಳಲ್ಲಿನ ಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿ ಶವ ಸಂಸ್ಕಾರ ಮಾಡಬೇಕಾದರೆ

‘ಮೇದ’ರೆಂಬ ದಲಿತರು ಬೇಕೇ ಬೇಕು. ಅದರಿಂದ ಈ ಮೇದರಿಗೆ ವಿವಿಧ ಊರುಗಳ ಸ್ಥಾನಗಳ ಪರಿಚಯವಿರುತ್ತದೆ.

ಈ ಮೇಲಿನ ಗಾದೆಯಿಂದ ತಿಳಿದುಬರುವ ವಿಷಯವೇನೆಂದರೆ ಈ ತಾಲೂಕಿನ ವಿವಿಧ ಜನಸಮುದಾಯಗಳು ‘ಮೇದ’ರೆಂಬ ದಲಿತ ಪಂಗಡದವರನ್ನು ಯಾವರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಅವಲಂಬಿಸಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬ ವಿಷಯ. ಹಾಗೆಯೇ ಮತ್ತೊಂದು ಗಾದೆಯಾದ

‘ಒಮ್ಮೂ ಪಣೆಕ್ ಬರತ ಪೊಲೆಯ
ಚಂಗ್ರಾಂದಿಯಂದ್ ಬಾತ್’

ಕನ್ನಡಾನುವಾದ :

‘ಯಾವತ್ತೂ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಬಾರದ ಹೊಲೆಯ
ಕಾವೇರಿ ಸಂಕ್ರಮಣದಂದು ಬಂದ ’

ಎಂದರೆ ಕಾವೇರಿ ಸಂಕ್ರಮಣ ಹಬ್ಬದಂದು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಊಟೋಪಚಾರ, ಆತಿಥ್ಯಗಳು ಇರುತ್ತವೆ. ಸ್ಥಳೀಯ ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಆ ಹಬ್ಬವನ್ನು ಎಲ್ಲರೂ ಬಹಳ ಭಯ ಭಕ್ತಿ ಸಡಗರ ಸಂಭ್ರಮದಿಂದ ಆಚರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಮನೆಯ ಕೆಲಸದವರಿಗೆ ವಿಶೇಷ ರೀತಿಯ ಆತಿಥ್ಯವಿರುತ್ತದೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಆ ಹಬ್ಬದ ದಿನದ ಆ ಸತ್ಕಾರವನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಿದ್ಧನಿಲ್ಲದ ಹೊಲೆಯನು ಸ್ವ ಇಚ್ಛೆಯಿಂದ ಬಂದೆ ಬರುತ್ತಾನೆ ಎಂಬ ವಿಷಯವಿಲ್ಲದೆ.

‘ಎಳ್ಳೆ ಮುರಿಚಕೋ ಏಳೋದಿ ಬೆಕ್ಕಂಡು’

ಕನ್ನಡಾನುವಾದ :

‘ಎಳ್ಳಿನಂತಹ ಚಿಕ್ಕ ಕಾಳನ್ನು ತುಂಡರಿಸಿದರೂ ಅದನ್ನು ಏಳು ಪಾಲು ಇಡಬೇಕು’.

ಎಂಬ ಸಿದ್ಧಾಂತವನ್ನು ತಮ್ಮಲ್ಲಿ ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಇಲ್ಲಿನ ಸ್ಥಳೀಯರು ಎಲ್ಲರ ಕಷ್ಟ ಸುಖಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗಿಯಾಗುತ್ತಾರೆ. ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ವೃತ್ತಿಗಳಿಂದ ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ತಮ್ಮದೇ ಆದ ಸೇವೆಯನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಈ ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿರುವ ‘ನಾಯಿಂದ’ (ಕೈರಿಕ) ಸಮುದಾಯದವರು ಊರಿನವರ ಮದುವೆಗಳಲ್ಲಿ ಮದುಮಗನಿಗೆ ‘ಕೊಂಬಚವರ’ (ಹಾಲನ್ನು ಬಳಸಿ ಮದುಮಗನಿಗೆ ಮಾಡುವ ವಿಶೇಷವಾದ ಕೌರ) ಮಾಡಲೇಬೇಕು. ಸಾವು ಸಂಭವಿಸಿದ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಸೂತಕದ ಸಂಕೇತದ

ತಲೆಬೋಳಿಸುವುದಾಗಲಿ ಸೂತಕ ಕಳೆಯುವ ಸಂದರ್ಭದ ಕ್ಷೌರದ ಕೆಲಸ ಈ ನಾಯಿಂದರೇ ಮಾಡಬೇಕು.

ಅಗಸರು ಮದುವೆಯಂಥ ಶುಭ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಮೇಲ್ಕಟ್ಟು (ಬಿಳಿ ವಸ್ತ್ರವನ್ನು ಮೇಲೆ ಚಪ್ಪರದಂತೆ ಕಟ್ಟುವುದು) ಕಟ್ಟಲು, ಹಾಗೂ ವಧು ವರರು ನಡೆದು ಬರುವ ಹಾದಿಗೆ ಬಿಳಿ ವಸ್ತ್ರವನ್ನು ಹಾಸಲು, ಸಾವು ಸಂಭವಿಸಿದ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಹನ್ನೊಂದನೆಯ ದಿನದಂದು ಸೂತಕ ಕಳೆಯಲು ಅಗಸರು ಬೇಕೇ ಬೇಕು.

ಈ ತಾಲೂಕಿನ ವಿಶಿಷ್ಟ ಆಚರಣೆಗಳಾದ ಕೋಲಕಟ್ಟುವುದು. ಬೆಲಿ (ದೃಷ್ಟಿ) ತೆಗೆಯುವುದು ಇವೇ ಮೊದಲಾದ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ‘ಪಣಿಕ’ ಮತ್ತು ‘ಕಣಿಯ’ ಪಂಗಡದವರು ಬೇಕು.

ಈ ತಾಲೂಕಿನ ಜನರ ಮುಖ್ಯವಾದ ಕಸಬು ವ್ಯವಸಾಯ, ವ್ಯವಸಾಯಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ ವಿವಿಧ ಸಲಕರಣೆಗಳ ತಯಾರಿಕೆಗೆ ಮೇದರು, ಮನೆ ಕಟ್ಟುವ ಕುಶಲ ಕರ್ಮಿಗಳಾಗಿ ‘ಐರಿ’ ಗಳು ಹೊಲಗದ್ದೆ ತೋಟಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಲು ವಿವಿಧ ವರ್ಗದವರು ಬೇಕು. ಮಡಕೆ ಕುಡಿಕೆಗಳ ತಯಾರಿಕೆಗೆ ಕುಂಬಾರರು ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರು ತಮ್ಮ ವೃತ್ತಿಗನುಸಾರವಾಗಿ ಸಾಮಾಜಿಕ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರಿಗೊಬ್ಬರಿಗೆ ಪರಸ್ಪರ ಪೂರಕವಾಗಿ ಬದುಕುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಈ ಮೇಲಿನ ಕೆಲವು ಉದಾಹರಣೆಗಳಿಂದ ನಮ್ಮ ಗಮನಕ್ಕೆ ಬರುವ ವಿಷಯವೆಂದರೆ ಈ ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಮೇಲ್ವರ್ಗದವರು ಎಂದು ಕರೆಸಿಕೊಂಡ ಪಂಗಡಗಳು ಕೆಳಸ್ವರದ ಪಂಗಡಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಅವಲಂಬಿಸಿರುವ ಅಂಶ.

ಈ ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿರುವ ‘ಪನ್ನಂಗಾಲತಮ್ಮ’ ಎಂಬ ದೇವಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ನಡೆಯುವ ಆಚರಣೆಯಲ್ಲಿ ಊರಿನವರೆಲ್ಲರೂ ಭಯ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಈ ಪನ್ನಂಗಾಲತಮ್ಮ ದೇವಿಯು ಮೂಲತಃ ಕೆಂಬಟ್ಟಿಗಳೆಂಬ ದಲಿತ ಪಂಗಡಕ್ಕೆ ಸೇರಿದವಳೆಂಬುದಕ್ಕೆ ಪೌರಾಣಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆ ಇದೆ.

‘ನಡಿಕೇರಿ’ ಗ್ರಾಮದ ‘ಭದ್ರಕಾಳಿ’ ದೇವರಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ‘ಬೇಡುಹಬ್ಬ’ದಲ್ಲಿ ಊರಿನ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಮನೆಗೂ, ಮೈಮೇಲೆ ದೇವರು ಬಂದಿರುವ ವ್ಯಕ್ತಿ ದರ್ಶನ ನೀಡುತ್ತಾನೆ. ಆಗ ಅವನ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಮೈ ಮೇಲೆ ದೇವರು ಬಂದಿರುವ ಕೆಂಬಟ್ಟಿ ಸಮುದಾಯದ ‘ಪೊಲದೇವ’ನೆಂದು ಕರೆಸಿಕೊಳ್ಳುವ ವ್ಯಕ್ತಿಯೂ ಆ ಊರಿನ ಪ್ರತಿ ಮನೆಗೂ ಭೇಟಿ ನೀಡಬೇಕು. ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಊರಿನ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರೂ ವಯೋವೃದ್ಧರಾದರೂ ಈ ‘ಪೊಲದೇವ’ರ ಕಾಲಿಗೆ

ನಮಸ್ಕರಿಸಿ ಪ್ರಸಾದವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆ. *

‘ಬೇಗೂರು ಗ್ರಾಮದ ಕೆಂಬಟ್ಟಿಗಳೆಂಬ ದಲಿತ ಪಂಗಡದ ಆರಾಧ್ಯ ದೇವರಾದ ‘ಪೂಮಾಲೆ ಅಜ್ಜಪ್ಪ’ ನಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಆಚರಣೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ಥಳೀಯರೆಲ್ಲರೂ ಬಹಳ ಭಯ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ನಡೆದುಕೊಂಡು ಕೋಳಿ ಕುರಿಯಂಥ ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನು ಬಲಿಕೊಡುವ ಹರಕೆಯನ್ನು ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು ನೆರವೇರಿಸುತ್ತಾರೆ. ‘ಅಡ್ಡಂಡ ಮನೆತನದಲ್ಲಿ ಇಂದಿಗೂ ಕೂಡಾ ‘ಯರವ’ ಸಮುದಾಯಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ಹಿರಿಯ ವ್ಯಕ್ತಿಯೊಬ್ಬನಿಗೆ ಕೊಡವ ಸಮುದಾಯದವರು ‘ಯೆಡೆ’ ಇಟ್ಟು ಕೃತಜ್ಞತೆ ಸಲ್ಲಿಸುವ ಆಚರಣೆ ಚಾಲ್ತಿಯಲ್ಲಿದೆ.

ನಾಪೊಕ್ಕು ಗ್ರಾಮದ ‘ಮಕ್ಕಿಸಾರ್ಥಾವು’ ದೇವರ ನೆಲೆಯ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ‘ಕಾಟಾಳಬೊಳ್ಳು’ ಮತ್ತು ‘ಕಲ್ಯಾಟಜ್ಜಪ್ಪ’ ಇವರ ‘ನೆಲೆ’ಗಳಿವೆ. ಇಲ್ಲಿನ ‘ಕಲ್ಯಾಟಜ್ಜಪ್ಪ’ ಕೊಡವರ ವಂಶಕ್ಕೆ ಸೇರಿದವನಾಗಿದ್ದು ಆತನ ಪ್ರಾಣ ಸ್ನೇಹಿತನಾಗಿದ್ದ ‘ಕಾಟಾಳಬೊಳ್ಳು’ ‘ಕಾಪಳ’ರೆಂಬ ‘ದಲಿತ’ ಪಂಗಡಕ್ಕೆ ಸೇರಿದವನು. ಇವರಿಬ್ಬರ ಅನ್ಯೋನ್ಯವಾದ ಸ್ನೇಹ ಸಂಬಂಧ, ತನ್ನ ಸ್ನೇಹಿತನಿಗಾಗಿ ಜೀವ ತ್ಯಾಗ ಮಾಡಿದ ‘ಕಾಟಾಳ ಬೊಳ್ಳು’ ಇವರ ಕಥೆ ಸ್ವಾರಸ್ಯಕರವಾಗಿದ್ದು ಇಲ್ಲಿ ದಲಿತ ಹಾಗೂ ಕೊಡವ ಪಂಗಡದವರ ನಡುವಿನ ಸ್ನೇಹ ಬಾಂಧವ್ಯ ಬಹಳ ಗಮನಸೆಳೆಯುವಂಥದಾಗಿದೆ.

ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ಬರುವ ಕರ್ಣೆಂಬಾಹುವಿನ ವಿರುದ್ಧ ಹೋರಾಡಿ ಕಲ್ಯಾಟಜ್ಜಪ್ಪ ವೀರ ಮರಣವನ್ನು ಹೊಂದಿದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಪ್ರಾಣ ಸ್ನೇಹಿತನ ಸಾವಿಗೆ ಮನನೊಂದು ಈ ಕಾಟಾಳಬೊಳ್ಳು ಆತ್ಮಬಲಿದಾನವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆಂಬ ವಿಷಯವು ಈ ತಾಲೂಕಿನ ಜನಪದರ ಬಾಯಲ್ಲಿದೆ.¹⁸ ಅದರಿಂದಾಗಿಯೆ ಕಾಟಾಳಬೊಳ್ಳುವಿಗೆ ಗೌರವ ನೀಡುವ ಸಂಕೇತವಾಗಿ ಅವನಿಗೆ ಒಂದು ಗುಡಿಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ಸ್ಥಳೀಯರು ಈಗಲೂ ಪೂಜಿಸಿ ನೈವೇದ್ಯವನ್ನು ಅರ್ಪಿಸಿ ಗೌರವವನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಈ ತಾಲೂಕಿನ ವಿವಿಧ ಗ್ರಾಮಗಳ ದೇವರ ಹಾಗೂ ದೆವ್ವಗಳ ನೆಲೆಗಳಿಗೆ ಸರ್ವರಿಗೂ ಪ್ರವೇಶವಿದೆ. ದೇವರ ಕಾಡುಗಳೆಂದು ಕರೆಯುವ ಸುರಕ್ಷಿತ ಅರಣ್ಯಗಳು ಈ ತಾಲೂಕಿನ ‘ಕೆಂಬಟ್ಟಿ’ ಸಮುದಾಯವರಿಗೂ ಇದೆ, ‘ಜಮ್ಮ ಮಾಪಿಳ್ಳೆ’ಗಳೆಂಬ ಪಂಗಡಕ್ಕೂ ಇದೆ. ‘ಜಮ್ಮ ಭೂಮಿ ಈ ತಾಲೂಕಿನ ಬಹುತೇಕ ಎಲ್ಲಾ ಪಂಗಡದವರಿಗೂ ಇದೆ. 1870ರಲ್ಲಿ ‘ರಿಕ್ಟರನು’, ಕೊಡವರು, ಅಮ್ಮಕೊಡವರು, ಪೆಗ್ಗಡೆಗಳು, ಐಂಬೊಕ್ಕಳು, ಐರಿಗಳು, ಕೋಯವರು ಮಾಪಿಳ್ಳೆಗಳು ಮತ್ತು ಗೌಡರು ಜಮ್ಮರೈತರೆಂದು ಗುರುತಿಸಲಾದ ವಿಶೇಷ ಸವಲತ್ತುಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ ವರ್ಗಕ್ಕೆ

*ಇಂದಿಗೂ ಕೂಡಾ ಈ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಈ ಪದ್ಧತಿ ಚಾಲ್ತಿಯಲ್ಲಿದ್ದು ಊರಿನವರೆಲ್ಲರು ಬಹಳ ಭಯ ಹಾಗೂ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ.

ಸೇರಿದವರಾಗಿದ್ದಾರೆಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ. (ಜಮ್ಮ ಭೂಮಿ ಎಂದರೆ ರಾಜರಿಂದ ಅಥವಾ ಸರ್ಕಾರದಿಂದ ವ್ಯವಸಾಯಕ್ಕಿಂದು ಪಡೆದ ಭೂ ಹಿಡುವಳಿಗಳು) ಆರಮೇರಿ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ‘ಕೆಂಬಟ್ಟಿ’ಗಳಿಗೆ 200 ಭಟ್ಟಿಪನ್ಯ¹⁹ ಭೂಮಿಯಿದೆ. ಅವರನ್ನು ಪನ್ಯ ಕೆಂಬಟ್ಟಿಗಳೆಂದೇ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ ಈ ಸಮುದಾಯದ ‘ಬಾಳೆಕುಟ್ಟಡ ಮನೆತನದಲ್ಲಿ ‘ವಡಿಕ್ಕತ್ತಿ’²⁰ ಹಾಗೂ ರಾಜರು ನೀಡಿದ ನಿರೂಪವೂ ಇದೆ.

ಈ ತಾಲೂಕಿನ ವಿವಿಧ ಪಂಗಡಗಳ ವೃತ್ತಿ ಮತ್ತು ಸೇವೆಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಭೂ ಮಾಲೀಕರು, ವರ್ಷಕ್ಕೆ ಒಮ್ಮೆ ‘ಹಡದೆ’²¹ ಎಂಬ ವರ್ಷಭತ್ಯೆಯನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಾರೆ ಉದಾ : ಊರಿನ ‘ನಾಯಿಂದ’ (ಕೌರಿಕ)ನಿಗೆ ಊರಿನಲ್ಲಿರುವ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಮನೆಯವರೂ ‘ಹಡದೆ’ ಕೊಡಬೇಕು. ಹಾಗೆಯೇ ಅಗಸ, ಕುಂಬಾರ, ಮೇದ, ಕೆಂಬಟ್ಟಿ, ಎರವ ಮೊದಲಾದ ಪಂಗಡಗಳಿಗೂ ಈ ರೀತಿಯ ಭತ್ಯೆಯನ್ನು ಕೊಡಬೇಕಾಗಿತ್ತು.

ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಕೆಲವು ಬುದ್ಧಿ ಜೀವಿಗಳು, ಈ ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ದಲಿತರ ಶೋಷಣೆ ನಡೆಯುತ್ತಿದೆ. ಜೀತ ಪದ್ಧತಿ ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿದೆ ಎಂಬ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಲೇಖನಗಳನ್ನು ಪತ್ರಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿದ್ದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ವಾಸ್ತವತೆಯನ್ನು ಅರಿಯುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಸ್ಥಳೀಯ ದಲಿತರು, ಹಾಗೂ ಬುಡಕಟ್ಟು ಪಂಗಡಗಳ ಕೆಲವು ವ್ಯಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಭೇಟಿ ಮಾಡಿದಾಗ ಅವರು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿರುವ ಕೆಲವೊಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳನ್ನು ಈ ಕೆಳಗೆ ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

‘ತಿತಿಮತಿ’ ಗ್ರಾಮದ ಸಮೀಪದ ಕುರುಬರ ಹಾಡಿಯಲ್ಲಿರುವ ‘ಕರಿಯ’ನೆಂಬ ಹೆಸರಿನ ವಯೋವೃದ್ಧನನ್ನು ಭೇಟಿಯಾಗಿ ಈ ಮೇಲಿನ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಕೇಳಿದಾಗ ಆತ ನೀಡಿದ ಉತ್ತರ ಆಶ್ಚರ್ಯವನ್ನುಂಟು ಮಾಡಿತು. ತನ್ನ ಬಾಲ್ಯದಿಂದ ಹಿಡಿದು ವೃದ್ಧಾಪ್ಯದ ವರೆಗೆ ಆತ ಕೂಲಿ ಕೆಲಸಮಾಡಿದ ಯಜಮಾನರನ್ನು ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರೀತಿ ಮತ್ತು ಅಭಿಮಾನದಿಂದ ನೆನೆಸಿಕೊಂಡು, ಅವರಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ನಾವಿಲ್ಲವೆಂದು ತಮ್ಮ ಹೊಟ್ಟೆ ಬಟ್ಟೆಗೆ ಆಶ್ರಯದಾತರಾದವರನ್ನು ಯಾವುದೇ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ನಿಂದಿಸಲಿಲ್ಲ. ಅವರ ಬಗ್ಗೆ ಕೇವಲವಾಗಿ ಮಾತನಾಡಲಿಲ್ಲ. ಕೃತಜ್ಞತಾಭಾವ ಅವನ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತವಾಗುತ್ತಿತ್ತು.

ಹಾಗೆಯೇ ‘ನಲ್ಲೂರು’ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿರುವ ‘ಬೊಳುಕ’ನೆಂಬ ‘ಎರವ’ಪಂಗಡದ ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ಈ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದಾಗ ಆತನ ಮಾತಿನಲ್ಲಿಯೂ ಕೃತಜ್ಞತೆ ಹಾಗೂ ಗೌರವವೇ ತುಂಬಿತ್ತು.

ಈ ಮೇಲಿನ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಪುಷ್ಟಿ ನೀಡುವಂತೆ ಸ್ಥಳೀಯ ಪತ್ರಿಕೆಯಾದ ‘ಬ್ರಹ್ಮಗಿರಿ’ ವಾರ ಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ‘ನೂರ್ ಕಾಲಕ್ ಬಯ್ಯ ಕೊಡವಡ ಲೇಬರ್ ಕಾನೂನು....!’ (ನೂರು ವರ್ಷದ ಹಿಂದಿನ ಕೊಡವರ ಲೇಬರ್ ಕಾನೂನು) ಎಂಬ ಶೀರ್ಷಿಕೆಯಡಿಯಲ್ಲಿ ಹಿರಿಯ ವ್ಯಕ್ತಿಯೊಬ್ಬರು ಬರೆದಿದ್ದ ಲೇಖನದ ಸಾರಾಂಶ ಈ ಕೆಳಗಿನಂತಿದೆ.*

ಒಂದು ಕುಟುಂಬಕ್ಕೆ ಸೇರಿದಂತೆ ಹತ್ತಿಪ್ಪತ್ತು ಕೆಲಸಗಾರರು ಇರುತ್ತಿದ್ದರು. ನಾಟಕಿಲಸ, ಒಕ್ಕಲು ಕೆಲಸ, ಹಾಗೂ ತೋಟದ ಕೆಲಸಗಳು ಮುಗಿದ ನಂತರ ಆ ವರ್ಷ ಬೆಳೆದ ಭತ್ತವನ್ನು ಪತ್ತಾಯ (ಭತ್ತವನ್ನು ಕೆಡದಂತೆ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿಡುವ ಜಾಗ)ದ ಒಳಗೆ ತುಂಬಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಮೊದಲು ಆ ಮನೆಯ ಯಜಮಾನ ಮುಂದೆ ನಿಂತು ವರ್ಷಪೂರ್ತಿ ಕೆಲಸ ಕಾರ್ಯ ಮಾಡಿದವರ ಪಾಲಿಗೆ ಪ್ರತಿಫಲವಾಗಿ ನೀಡಬೇಕಾದ ಭಾಗವನ್ನು ಮೊದಲು ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿಟ್ಟು ಅವರವರಿಗೆ ಸಲ್ಲಬೇಕಾದ ಭಾಗವನ್ನು ಸಮಗ್ರವಾಗಿ ಯಾವುದೇ ವಂಚನೆ ಇಲ್ಲದೆ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಅದೇ ಅಲ್ಲದೆ ವಾರಕ್ಕೊಮ್ಮೆ ಸಂಬಳದ ದಿನದಲ್ಲಿ ಕೆಲಸದ ಕೂಲಿಯ ಜೊತೆಗೆ ‘ಸಂತೆ’ಗೆ ಬೇಕಾದ ಖರ್ಚನ್ನು ಯಜಮಾನ ಸ್ವಇಚ್ಛೆಯಿಂದ, ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಕೊಟ್ಟು ಕಳುಹಿಸುತ್ತಿದ್ದ.

ಈ ಕಾರ್ಮಿಕ ವರ್ಗದವರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಮಗುವಿನ ಜನನವಾದರೆ ‘ಈತ್ ಖರ್ಚು’ (ಹೆರಿಗೆಭತ್ಯೆ) ಎಲ್ಲವನ್ನು ಯಜಮಾನನೇ ನಿರ್ವಹಿಸಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಅದು ಕೆಲಸದ ಕೂಲಿಗೆ ಸೇರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಕೂಲಿ ಕಾರ್ಮಿಕರು ಅನಾರೋಗ್ಯ ಪೀಡಿತರಾದರೆ ಔಷಧೋಪಚಾರಗಳ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯೂ ಯಜಮಾನನದೇ. ಮೃತಪಟ್ಟ ಸಂದರ್ಭದ ಶವಸಂಸ್ಕಾರ, ತಿಥಿ ಕರ್ಮಾಂತರಗಳ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯೂ ಯಜಮಾನನದೇ.

ಕೈಲ್ ಮುಹೂರ್ತ, ಕಾವೇರಿ ಸಂಕ್ರಮಣ, ಹಾಗೂ ಹುತ್ತರಿ ಹಬ್ಬಗಳ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಭಜನಿ ಭೋಜನವನ್ನು ಯಜಮಾನ ಇವರಿಗೆ ನೀಡಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಮನೆಯ ‘ಕುಡಿ’ಗಳಂತೆ ಯಜಮಾನ ಇವರನ್ನು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಆತ್ಮೀಯತೆಯಿಂದ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದನೆಂಬ ಅಂಶವನ್ನು ‘ಮುತ್ತಪ್ಪ’ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ 89 ವರ್ಷದ ವಯೋವೃದ್ಧರೊಬ್ಬರು ಈ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ.

‘ಪಟ್ಟೋಲೆ ಪಳಮೆ’ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿರುವ ಜನಪದ ಗೀತೆಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾದ ‘ಶಿಶುಪ್ರಾಸ’ದಲ್ಲಿರುವ ಈ ಕೆಳಗಿನ ಸಾಲುಗಳಲ್ಲಿ ಮಗುವಿಗೆ ಚಿಕ್ಕಂದಿನಿಂದಲೇ ಇಲ್ಲಿನ ವಿವಿಧ ಪಂಗಡಗಳು ಪರಿಚಯವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಡುವ ಪರಿಪಾಠ ಎದ್ದು ಕಾಣುತ್ತದೆ.

* ಚೇಂದ್ರಮಾಡ ಗ. ಮುತ್ತಪ್ಪ, ಪೊನ್ನಂಪೇಟೆ, ವಯಸ್ಸು 87 ವರ್ಷ.

ಬೊಳ್ಳಿಪಣಿಕೆ ತೆರೆಯಡ್ಡೆ
ಕಾಪಳ ಕುಟ್ಟಿ ಕೊಂಬೆಡ್ಡೆ
ಅಯ್ಯಪ್ಪ ಕಣ್ಣಿ ಕೋಲ್ಡೆಡ್ಡೆ

ಕನ್ನಡಾನುವಾದ :

ಬೊಳ್ಳಿಹೆಸರಿನ ‘ಪಣಿಕೆ’ ದೇವರ ಉತ್ಸವ ಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ.

‘ಕಾಪಾಳ’ರು ಕೊಂಬನ್ನು ಊಡುತ್ತಾರೆ.

ಅಯ್ಯಪ್ಪನೆಂಬ ಹುಡುಗ ಕೋಲು ಹಿಡಿದು ಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ.

ಎಂಬಿತ್ಯಾದಿ ಸಾಲುಗಳಲ್ಲಿ

ಈ ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿರುವ ವಿವಿಧ ಪಂಗಡಗಳ ಪರಿಚಯವಿದೆ. ‘ಮುಯ್ಯಾಳು’ ಪದ್ಧತಿ ಇಲ್ಲಿನ ಸ್ಥಳೀಯರಲ್ಲಿ ಪ್ರಚಲಿತದಲ್ಲಿದೆ. ಮುಯ್ಯಾಳು ಅಂದರೆ ಸಹಾಯ ವಿನಿಮಯ ಪದ್ಧತಿ. ಪ್ರೀತಿ, ಪರಸ್ಪರ ಸೌಹಾರ್ದದಿಂದ ದಲಿತವರ್ಗದವರನ್ನೂ ಜೊತೆಗೆ ಸೇರಿಸಿಕೊಂಡು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಕಾಯಕ ಮಿಲನಕ್ಕೆ ಈ ‘ಮುಯ್ಯಾಳು’ ಪದ್ಧತಿ ಉತ್ತಮ ನಿದರ್ಶನವಾಗಿದೆ,* ಇಂದಿಗೂ ಪ್ರಚಲಿತದಲ್ಲಿರುವ ಈ ಪದ್ಧತಿ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಮಾನತೆಯನ್ನು ಸಾರುವ ವಿಚಾರವಾಗಿದೆ.

‘ಜಮ್’ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದ ರೈತರು ಕೃಷಿ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಿಗೆ ಆಳುಗಳು ಬೇಕೆಂದಾಗ ತಮ್ಮ ಖಾಸಗಿ ಜಮೀನಿನ ಕೂಲಿ ಆಳುಗಳನ್ನು ಶಾಶ್ವತ ಸೇವೆಗೆಂದು ಕಳುಹಿಸಿಕೊಡುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಆ ಕುಟುಂಬಗಳ ಸಂಪೂರ್ಣ ವಿವರಗಳೊಂದಿಗೆ ಕಳುಹಿಸಿಕೊಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರನ್ನು ಕೇವಲ ಜೀತದಾಳುಗಳೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸದೆ ಮನೆ ಮಕ್ಕಳಂತೆ, ಮನೆ ಕುಡಿಗಳಂತೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಹೊಣೆ ರೈತರ ಹೆಗಲಿನ ಮೇಲಿತ್ತು ಎಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಎಂ.ಜಿ. ನಾಗರಾಜ್ ಅವರು ತಮ್ಮ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದೆಡೆ ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ.*

ನಾಗರಾಜ್ ಅವರ ಈ ಮೇಲಿನ ಅಭಿಪ್ರಾಯಕ್ಕೆ ಪೂರಕವೆಂಬಂತೆ ‘ಕೆಂಬಟ್ಟಿ’ ಗಳೆಂಬ ದಲಿತ ಪಂಗಡದವರಲ್ಲಿರುವ ಮನೆಪೆದ (ವಂಶದ ಹೆಸರು)ಗಳ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ‘ಕುಟ್ಟಿ’ ಎಂಬುದಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ‘ಕುಟ್ಟಿ’ ಎಂದರೆ ಕುಡಿ ಎಂದರ್ಥ. ವಂಶದ ಕುಡಿ ಎಂಬರ್ಥದಲ್ಲಿಯೂ ನೋಡಬಹುದು. ಉದಾ : ಕೊಟ್ಟಕ್ಕುಟ್ಟಡ, ಬೋಕುಟ್ಟಡ ಮೊದಲಾದ ಹೆಸರುಗಳು ದಲಿತ ವರ್ಗದವರನ್ನು ಯಜಮಾನರು ಮನೆ ಮಕ್ಕಳಂತೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರೆಂಬ ವಿಚಾರ ಗಮನಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತದೆ. ಈ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ

*ಹಾಲೇರಿ ರಾಜವಂಶವು. ಭಾಗ 1. ಎಂ.ಜಿ. ನಾಗರಾಜ್. ಪು. ಸಂ. 332.

‘ಪೊಲೆ ಮೋವನ ತಲೆ ಮೋವನ್’

(ಹೊಲೆಯರ ಮಗನೆ ಹಿರಿಯ ಮಗ) ಎಂಬ ಗಾದೆಯನ್ನು ಕೂಡ ನಾವಿಲ್ಲಿ ಈ ಸಂದರ್ಭಕ್ಕೆ ಅನ್ವಯಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದಾಗಿದೆ. ಈ ತಾಲೂಕಿನ ಮೂಲ ನಿವಾಸಿಗಳೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಲ್ಪಟ್ಟುಕೆಂಬಟ್ಟಿಗಳೆಂಬ ದಲಿತರು ಮೇಲ್ನೋಟಕ್ಕೆ ಅಸ್ವಶ್ಯಕರಂತೆ ಕಂಡರೂ ಈ ತಾಲೂಕಿನ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಮೂಲವನ್ನು ಹೊಕ್ಕು ನೋಡಿದರೆ ಈ ಸಮುದಾಯದ ಬಗ್ಗೆ ಸ್ಥಳೀಯರಿಗಿದ್ದ ಅಭಿಮಾನ, ಪ್ರೀತಿ, ನಂಬಿಕೆಯ ಅವಿವೇಕ ನಮಗೆ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ.

1934ರ ಫೆಬ್ರವರಿಯಲ್ಲಿ ಮಹಾತ್ಮ ಗಾಂಧಿಯವರು ಅಸ್ವಶ್ಯತಾ ನಿವಾರಣೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಈ ತಾಲೂಕಿನ ಪೊನ್ನಂಪೇಟೆ ಗ್ರಾಮದ ಬಳಿಯ ‘ಕೈಕೇರಿ’ ಗ್ರಾಮದ ಅಸ್ವಶ್ಯಕರ ಕೇರಿಗೆ ಮೊದಲು ಭೇಟಿ ನೀಡಿದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಿನ ಸ್ವಚ್ಛತೆ ಮತ್ತು ಅಚ್ಚುಕಟ್ಟುತ್ತನದ ಬಗ್ಗೆ ಮೆಚ್ಚುಗೆ ಹಾಗೂ ಸಂತಸವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದ್ದರೆಂಬ ವಿಚಾರವನ್ನು ನಾವು ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ನೋಡುತ್ತೇವೆ. ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಸರ್ವೇಯ ಸ್ತ್ರೀಯರು ಬಂದು ಹರಿಜನ ನಿಧಿಗೆ ತಮ್ಮ ಬಂಗಾರದ ಒಡವೆಗಳನ್ನು ದಾನಕೊಟ್ಟರು ಎಂಬ ವಿಷಯ ಕೂಡಗು ಜಿಲ್ಲೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಗ್ಯಾಸೆಟಿಯರ್‌ನಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿತವಾಗಿದೆ.²¹ ಹಾಗೆಯೇ ಪೊನ್ನಂಪೇಟೆಯ ರಾಮಕೃಷ್ಣ ಆಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ತಂಗಿದ್ದ ಗಾಂಧೀಜಿ ಆ ಆಶ್ರಮದ ಸ್ವಾಮೀಜಿಗಳಾಗಿದ್ದ ಶಾಂಭವಾನಂದರು ಅಸ್ವಶ್ಯಕರಿಗಾಗಿ ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಿರುವ ಸೇವೆಗಾಗಿ ಬಹಳ ಹರ್ಷವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದ್ದರು. ಈ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಿ ಉಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದ ಗುಲಾಮಗಿರಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಬ್ರಿಟೀಷರ ಆಳ್ವಿಕೆಯ ಹಂತದಲ್ಲಿಯೇ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನಿಂತುಹೋಗಿತ್ತು.

ಈ ಮೇಲಿನ ವಿಚಾರಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಒಂದೆಡೆ ಇಟ್ಟು ‘ನಾಣ್ಯಕ್ಕೆ ಎರಡು ಮುಖಗಳಿವೆ’ ಎಂಬ ಸಿದ್ಧಾಂತದ ಮೇರೆಗೆ ಈ ತಾಲೂಕಿನ ಸಾಮಾಜಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಕೆಲವು ವಿದ್ವಾಂಸರು ತಮ್ಮ ವಾದವನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದ್ದಾರೆ. ‘ಆಧುನಿಕ ಕೊಡಗು’ ಎಂಬ ಕೃತಿಯ ಲೇಖಕರಾದ ‘ತಂಬಂಡ ವಿಜಯ್ ಪೂಣಜ್ಜಿ’ ಅವರು ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ತಮ್ಮ ವಾದವನ್ನು ಮಂಡಿಸುತ್ತಾರೆ²²:

“ಇಲ್ಲಿ ಕೊಡವರು ಕೊಡವೇತರರು ಮತ್ತು ಗುಲಾಮ ಸಮುದಾಯಗಳೆಂಬ ವರ್ಗಗಳು ಬೇರೆ ಬೇರೆಯಾದ ಅಸ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ”.

ಗುಲಾಮರನ್ನು ‘ಭೂಮಿ ಜಮ್‌ದಾಳುಗಳು’, ಮತ್ತು ‘ಒಕ್ಕಲು ಜಮ್‌ದಾಳುಗಳು’ ಎಂದು ವಿಂಗಡಿಸಲಾಗಿದ್ದು ಈ ಭೂಮಿ ಜಮ್‌ದಾಳುಗಳು ಭೂಮಿಯೊಡನೆ ನೇರ ಸಂಬಂಧ ಹೊಂದಿದ್ದರು. ಅವರನ್ನು ಯಾವುದೇ ಕಾರಣಕ್ಕೆ ಭೂಮಿಯಿಂದ ಬೇರ್ಪಡಿಸುವಂತಿರಲಿಲ್ಲ.

ಅದರಿಂದಾಗಿ ಅವರು ತಮ್ಮ ಯಜಮಾನನಿಗೆ ವಂಶ ಪಾರಂಪರ್ಯವಾಗಿ ತಮ್ಮ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಹಾಗೆಯೇ ಒಕ್ಕಲು ಜಮ್‌ದಾರ್‌ಗಳು ಯಜಮಾನನ ಖಾಸಗಿ ಸ್ವತ್ತಾಗಿದ್ದು ಅವರನ್ನು ಅವನು ಬೇರೆಯವರಿಗೆ ಮಾರಲೂ ಬಹುದಿತ್ತು ಅಥವಾ ಅಡವಿಡಲೂ ಬಹುದಿತ್ತು* ಎಂಬ ‘ವಿಜಯ್’ ಅವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಅಲ್ಲಗಳೆಯುವಂತಿಲ್ಲ.

ಹುಟ್ಟುವಾಗ ಯಾರೂ ಭೂ ಮಾಲಿಕರಾಗಿ ಅಥವಾ ಗುಲಾಮರಾಗಿ ಹುಟ್ಟದಿದ್ದರೂ ಭೂಮಿಯ ಹಂಚಿಕೆಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಈ ರೀತಿಯ ವೈರುಧ್ಯಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿ ಮಾಡಿದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಸಮಾಜದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸ್ತರಗಳಲ್ಲಿ ಏರು ಪೇರುಗಳಾಗುವುದು ಸಹಜವೇನೋ ಎಂಬ ತೀರ್ಮಾನಕ್ಕೆ ನಾವಿಲ್ಲಿ ಬರಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಚರಿತ್ರೆಯ ಪುಟಗಳಲ್ಲಿರುವ ಗುಲಾಮಿ ಪದ್ಧತಿ ಹಾಗೂ ಊಳಿಗಮಾನ್ಯ ಪದ್ಧತಿಯ ಶೋಷಣೆಗಳು, ದೌರ್ಜನ್ಯಗಳಂಥಹ ಕರಾಳ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಈ ತಾಲೂಕಿನ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಕಾಣಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ.

ಜನಾಂಗ, ಜಾತಿ, ವರ್ಗಗಳ ನಡುವೆ, ಭಾಷೆ, ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳ ತಳಹದಿಯ ಮೇಲೆ ವೈಷಮ್ಯ ಕಲಹಗಳು, ದಂಗೆ, ದೌರ್ಜನ್ಯಗಳು, ಇಲ್ಲಿ ನಡೆದಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುವುದೇ ಇಲ್ಲ. ದಲಿತರನ್ನು ಊರಾಚಿ ಇಟ್ಟು ಅವರನ್ನು ಅಸ್ವಶ್ವರಂತೆ ಪರಿಗಣಿಸಿ ಸಮಾಜದಿಂದ ಹೊರಗುಳಿಯುವಂತೆ ಮಾಡಿದ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳಿಲ್ಲ. ಬ್ರಿಟಿಷರ ಆಳ್ವಿಕೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಸಹ ಇಲ್ಲಿ ಭೇದಗಳು ಅತ್ಯಂತ ಕಡಿಮೆ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿದ್ದವೆಂದೇ ಹೇಳಬಹುದು. ಪಾಶ್ಚಿಮಾತ್ಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಆಧುನಿಕತೆಯ ಗಾಳಿಯಲ್ಲಿ ಸೃಷ್ಟಿಯಾದ ಅಪಾರ ಅವಕಾಶಗಳಿಂದ ಆಕರ್ಷಿತರಾದ ಸ್ಥಳೀಯರು ಅದರ ಲಾಭವನ್ನು ಯಥೇಚ್ಛವಾಗಿಯೇ ಪಡೆದುಕೊಂಡಿರುವ ವಿಚಾರ ಕ್ಷೇತ್ರಕಾರ್ಯದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಗಮನಕ್ಕೆ ಬಂದಿದೆ. ಆದರೆ ನಂತರದ ಕಾಲಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಣೀಕೃತ ಸಮಾಜದ ನಿರ್ಮಾಣವಾಗಿರುವ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳು ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆಯೇ ವಿನಹ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಮೂಲದಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ರೀತಿಯ ಜೀತಪದ್ಧತಿಯಾಗಲಿ, ಅಸ್ವಶ್ವತೆಯಂಥ ಆಚರಣೆಗಳಾಗಲಿ, ಕಂಡುಬರುವುದಿಲ್ಲ.

ಭಾಷೆ :

ವಿರಾಜಪೇಟೆ ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಕ್ಷೇತ್ರಕಾರ್ಯವನ್ನು ಕೈಗೊಂಡಿದ್ದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಗಮನಕ್ಕೆ ಬಂದ ಅಂಶವೆಂದರೆ ಇಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸಿರುವ ವಿವಿಧ ಜನಸಮುದಾಯಗಳು ಹಾಗೂ ಅವರಾಡುವ ಭಾಷೆ. ಮೇಲ್ನೋಟಕ್ಕೆ ‘ಕೊಡವಭಾಷೆ’ ಅದನ್ನಾಡುವವರು ‘ಕೊಡವರು’ ಎಂಬಂತೆ ಇಲ್ಲಿನ ಜನಸಮುದಾಯ ಕಂಡುಬಂದರೂ, ಕೊಡವ ಭಾಷೆಯನ್ನಾಡುವವರೆಲ್ಲರೂ ‘ಕೊಡವ’ರಲ್ಲ.

*ಆಧುನಿಕ ಕೊಡಗು, ವಿಜಯ್ ಪೂಣಚ್ಚ ತಂಬಂಡ. ಪು.ಸಂ. 36.

ಎಂಬ ಅಂಶ ಬಹಳ ಮುಖ್ಯವಾದುದು. ‘ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯನ್ನಾಡುವವರೆಲ್ಲರೂ ಕನ್ನಡಿಗರು’ ಅವರು ಪ್ರಪಂಚದ ಯಾವುದೇ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿದ್ದರೂ ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯನ್ನಾಡುವವರಾದ್ದರಿಂದ ಅವರು ಕನ್ನಡಿಗರು. ಆದರೆ ‘ಕೊಡವ’ ಭಾಷೆಯನ್ನಾಡುವವರೆಲ್ಲರನ್ನೂ ‘ಕೊಡವರೆಂದು’ ಹೇಳುವುದು ಅಸಾಧ್ಯ. ಏಕೆಂದರೆ ಈ ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಕೊಡವ ಜನಸಮುದಾಯವಲ್ಲದೆ ಇನ್ನೂ 19 ಜನ ಸಮುದಾಯಗಳು ಪುರಾತನ ಕಾಲದಿಂದಲೂ ಈ ಕೊಡವ ಭಾಷೆಯನ್ನು ತಮ್ಮ ಜೀವನದ ಅವಿಭಾಜ್ಯ ಅಂಗವಾಗಿ ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಬೆಳೆಸಿ ಉಳಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಿದ್ದಾರೆ.

ಅವರೆಂದರೆ

1. ಕೆಂಬಟ್ಟಿ
2. ಕೊಡವ ಸವಿತ
3. ಐರಿ
4. ಕೊಯವ
5. ಪಣೇಕ
6. ಕಣೆಯ
7. ಬಣ್ಣ
8. ಮೇದ
9. ಕೊಡವ ಮಡಿಯಳ
10. ಕೊಡವ ನಾಯಕ್
11. ಮಲೆಯ
12. ಬೂಣೆ ಪಟ್ಟಮು
13. ಅಮ್ಮ ಕೊಡವ
14. ಕೋಲೆಯ
15. ಗೊಲ್ಲ
16. ಬಾಣೆಯ
17. ಪೆಗ್ಗಡೆ
18. ಕುಡಿಯ
19. ಮರ್ಥ

ಈ ಮೇಲಿನ ಜನಸಮುದಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಸಮುದಾಯಗಳು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಕುತ್ತಿ (ವಂಶ) ನಾಶವಾಗಿಬಿಟ್ಟಿವೆ. ಕೆಲವು ಬೇರೆ ಕಡೆ ವಲಸೆ ಹೋಗಿವೆ. ಆದರೆ ಈ ತಾಲೂಕಿನ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ಗಮನಿಸಿದಾಗ ಈ ಮೇಲಿನ ಎಲ್ಲ ಸಮುದಾಯಗಳೂ ಈ ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಇದ್ದು ಕೊಡವ ಭಾಷೆಯನ್ನಾಡುತ್ತಿದ್ದರು ಎಂಬ ಅಂಶ ನಮ್ಮ ಗಮನಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತದೆ.

ಈ ಮೇಲಿನ ಜನ ಸಮುದಾಯಗಳಲ್ಲದೆ ಇಲ್ಲಿನ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳಾದ ಹಾಗೂ ತಮ್ಮದೇ ಆದ ಭಾಷೆ, ಆಚಾರ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಎರವ, ಕುರುಬ, ಅಡಿಯ ಹಾಗೂ ಕುಡಿಯ ಪಂಗಡಗಳೂ ಇಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸಿವೆ. ಹಾಗೆಯೇ ‘ಅರೆಭಾಷೆ’ ‘(ಗೌಡಕನ್ನಡ)’ಯನ್ನಾಡುವ ಗೌಡ ಸಮುದಾಯ ಕೂಡ ಇಲ್ಲಿದೆ. ಎರವರ ‘ಎರವ ಭಾಷೆ’, ಕುರುಬರಾಡುವ ‘ಕುರುಬ ಭಾಷೆ’ಗಳು (ಕುರುಬರಲ್ಲಿ ಒಂದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ವಿವಿಧ ಕುರುಬ ಭಾಷೆಗಳಿವೆ) ಈ ತಾಲೂಕಿಗೆ ಕೇರಳದಿಂದ ಬಂದು ನೆಲೆಸಿದ ಮಲೆಯಾಳಿಗಳ ಮಲೆಯಾಳಂ ಭಾಷೆ, ಕಾಫಿತೋಟಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲಸಕ್ಕಿಂದು ಬಂದ ತಮಿಳು ಕಾರ್ಮಿಕರ ತಮಿಳು ಭಾಷೆ, ಸುಳ್ಳದಿಂದ ಬಂದ ಜನಸಮುದಾಯಗಳ ‘ತುಳು’ ಭಾಷೆ, ಆಡಳಿತ ಭಾಷೆಯಾದ ಕನ್ನಡ, ಹವ್ಯಕರಾಡುವ ‘ಹವ್ಯಕ’ ಭಾಷೆ ಇವೇ ಮೊದಲಾದ ಜನಸಮುದಾಯಗಳು ಆಡುವ ಅನೇಕ ವಿಧದ ಭಾಷೆಗಳು ಈ ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿವೆ.

ಈ ತಾಲೂಕಿನ ಆಡಳಿತ ಭಾಷೆ ಕನ್ನಡವಾದರೂ ಲಿಪಿ ಇಲ್ಲದ ಕೊಡವ, ಎರವ, ಕುರುಬ, ಹಾಗೂ ಅರೆ ಭಾಷೆಗಳು ವಿಶಿಷ್ಟವಾಗಿದ್ದು ಈ ತಾಲೂಕಿನ ಭಾಷಾವೈವಿಧ್ಯ ಬಹಳ ಕೌತುಕಮಯವಾಗಿದೆ.

ಕೊಡವ ಭಾಷೆ :

ಈ ತಾಲೂಕಿನ ಪ್ರಮುಖ ಭಾಷೆಯಾದ ಕೊಡವ ಭಾಷೆ ವಿಕಸಿಸಿರುವುದು ಮೂಲದ್ರಾವಿಡ ಭಾಷೆಯಿಂದ. ಈ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಶೇಕಡ 40ರಷ್ಟು ಕನ್ನಡ ಉಳಿದಿದ್ದು ತಮಿಳು, ಮಲೆಯಾಳಂ, ತುಳು ತೆಲುಗು ಇತ್ಯಾದಿಗಳು. ದ್ರಾವಿಡ ಭಾಷೆಗಳ ಕಲಸುಮೇಲೋಗರವಾಗಿರುವ ಈ ಲಿಪಿ ರಹಿತ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಹಿಂದಿ, ರಾಜಸ್ಥಾನಿ, ಹಿಂದುಸ್ತಾನಿ, ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಪದಗಳು ಕೂಡಾ ಇವೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಕೆಲವು ಹಳಗನ್ನಡ ಶಬ್ದಗಳು ಈ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬರುತ್ತವೆ. ಕೊಡವ ಭಾಷೆಯ ಒಂದು ಗಾದೆಯಾದ ‘ಅಣ್ಣ ಚತ್ತದ್ ನಂದಾಚಿ, ಅಂಬು ಬಿಲ್ ನಾಕಾಚಿ’. (ಅಣ್ಣ ಸತ್ತಿದ್ದು ಒಳ್ಳೆದೇ ಆಯಿತು ಏಕೆಂದರೆ ಅವನ ಬಿಲ್ಲು ಬಾಣ ನನಗಾಯಿತು) ಈ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿರುವ ‘ಅಂಬು’ ಎಂಬ ಶಬ್ದ ಹಳಗನ್ನಡ ಪದ. ಇದರ ಅರ್ಥ ‘ಬಾಣ’. ಹಾಗೆಯೇ ಕೊಡವ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿರುವ

‘ಮಿಗ’ ಅಂದರೆ ಜಿಂಕೆ ಇವೇ ಮೊದಲಾದ ಹಳಗನ್ನಡ ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿದಾಗ ಈ ಕೊಡವ ಭಾಷೆಗೂ ಹಳಗನ್ನಡ ಭಾಷೆಗೂ ಸಂಬಂಧವಿತ್ತು ಎಂಬ ಅಂಶ ಗಮನಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಸಂಸ್ಕೃತ ಪದಗಳು ಅಪಭ್ರಂಶವಾಗಿ ಪ್ರಯೋಗಗೊಂಡಿರುವ ಅಂಶವೂ ಗಮನಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತವೆ.

ಕೊಡವ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ 12 ಸ್ವರಗಳು ಉಳಿದವು ವ್ಯಂಜನಗಳು ಇವೆಲ್ಲವೂ ಸೇರಿ 32 ಧ್ವನಿಮಾಗಳಿರುವಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ.²⁴ ಕೊಡವ ನುಡಿಗೆ ಮಹಾಪ್ರಾಣಾಕ್ಷರಗಳ ಅಗತ್ಯವಿಲ್ಲ. ಅವು ಇಲ್ಲದೆಯೇ ಈ ಭಾಷೆ ಕೇಳುವುದಕ್ಕೆ ಸುಂದರವಾಗಿ ರೂಪುಗೊಂಡಿದೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ: ‘ಮಹಾಸಭೆ - ಮಾಸಭೆ’, ‘ಇಂಥ - ಇನ್ನತ’, ‘ಅಂಥ - ಅನ್ನತ’. ಈ ಮೊದಲಾದ ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದು.

ಕೊಡವ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ 33 ಅಕ್ಷರಗಳು ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿವೆ.

ಹ್ರಸ್ವ - ಆ ಇ ಉ ಎ ಒ
ದೀರ್ಘ - ಆ ಈ ಊ ಏ ಓ

ವ್ಯಂಜನಾಕ್ಷರಗಳು

ಕ್	ಗ್	ಜ್
ಚ್	ಛ್	ಞ್
ಟ್	ಠ್	ಣ್
ತ್	ದ್	ನ್
ಪ್	ಬ್	ಮ್

ಅವರ್ಗೀಯ - ಯ್ ರ್ ಲ್ ವ್ ಸ್ ಷ್

ಯೋಗವಾಹ (ಅನುಸ್ವರ) ಂ

ಈ ಮೊದಲು ಹೇಳಿದಂತೆ ಮಹಾಪ್ರಾಣ ಅಕ್ಷರಗಳಲ್ಲಿ ಅನುನಾಸಿಕತ್ವವು ಧ್ವನಿಮಾದ ಪಾತ್ರವನ್ನು ವಹಿಸುತ್ತದೆ.

ಈ ಕೊಡವ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿರುವ ಕೆಲವು ಶಬ್ದಗಳು :-

ಮಾಸಗಳ ಹೆಸರು :

1. ಎಡಮ್ಯಾರ್ - ಏಪ್ರಿಲ್ ತಿಂಗಳ 14ರಂದು ಈ ತಿಂಗಳ ಮೊದಲ ದಿನ ಆರಂಭವಾಗುತ್ತದೆ.

2. ಕಾದ್ಯಾರ್
3. ಆದರೆ
4. ಕಕ್ಕಡ
5. ಚಿಜ್ಯಾರ್
6. ಕನ್ಯಾರ್
7. ತುಲ್ಯಾರ್
8. ಬಿರ್ಯಾರ್
9. ಧರ್ಮ್ಯಾರ್
10. ಮಾಲ್ಯಾರ್
11. ಕುಂಬ್ಯಾರ್
12. ಮೀನಿಯಾರ್

ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಎಡಮ್ಯಾರ್ ಒಂದು ಏಪ್ರಿಲ್ ತಿಂಗಳ 14 ರಂದು ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುವುದರಿಂದ ಸ್ಥಳೀಯರು 'ಹೊಸ ವರುಷ'ವನ್ನು ಆಚರಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಕೊಡವ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ದಿಕ್ಕುಗಳು :

ಕನ್ನಡ	ಕೊಡವ
ಪೂರ್ವ	ಕೇಕ್
ಪಶ್ಚಿಮ	ಪಡಿಂಜಾರ್
ದಕ್ಷಿಣ	ತೆಕ್ಕ
ಉತ್ತರ	ಖಡಕ್

ದಿನಗಳು :

ಕನ್ನಡ	ಕೊಡವ
ಸೋಮವಾರ	ತಿಂಗಳಾಚೆ
ಮಂಗಳವಾರ	ಚೊವ್ವಾಚೆ

ಬುಧವಾರ	ಪದನಾಚೆ
ಗುರುವಾರ	ಬೇಳಾಚೆ
ಶುಕ್ರವಾರ	ಬೊಳ್ಳಿಯಾಚೆ
ಶನಿವಾರ	ಚೆನಿಯಾಚೆ
ಭಾನುವಾರ	ನಾರಾಚೆ

ಕೊಡವ ಭಾಷೆಯ ಕೆಲವು ಸಂಬಂಧಾರ್ಥಕ ಪದಗಳು :

ಕನ್ನಡ	ಕೊಡವ
ಅತ್ತಿಗೆ	ಮೊಮ್ಮ
ಅತ್ತೆ	ಮಾಂವಿ
ಮೈದುನ	ಮಚ್ಚಿಣ
ವೃದ್ಧ	ತಾಯಿ
ದೊಡ್ಡಮ್ಮ	ತಡಿಯವ್ವ (ಬಲ್ಯವ್ವ)
ದೊಡ್ಡಪ್ಪ	ತಡಿಯಪ್ಪ (ಬಲ್ಯಪ್ಪ)
ಚಿಕ್ಕಪ್ಪ	ಕುಇಪ್ಪ
ಚಿಕ್ಕಮ್ಮ	ಕುಇವ್ವ

ಕೊಡವ ಭಾಷೆಗೆ ತನ್ನದೇ ಆದ ಹಿರಿಮೆ, ಗರಿಮೆ, ಕಂಠಸಾಹಿತ್ಯ ಇದ್ದರೂ ಲಿಪಿ ಇಲ್ಲವೆಂಬ ಕೊರತೆಯನ್ನು ಅರಿತ ಕೆಲವು ಕೊಡವ ಭಾಷಿಗರು ಈ ಭಾಷೆಗೊಂದು ಲಿಪಿಯನ್ನು ರಚಿಸಿ ಬಳಕೆಗೆ ತರುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿದರು. 1887ರಲ್ಲಿ ಕೊರವಂಡ ಅಪ್ಪಯ್ಯನವರು ಈ ಭಾಷೆಗೆ ಲಿಪಿ ರಚಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದರು. ಆದರೆ ಅವರ ಪ್ರಯತ್ನ ವಿಫಲವಾಯಿತೆನ್ನಬಹುದು. ನಂತರ ಐ.ಮಾ. ಮುತ್ತಣ್ಣನವರು ಕೊಡವ ಭಾಷೆಗೆ ಲಿಪಿಯೊಂದನ್ನು ರಚಿಸಿದರು. ಇದನ್ನು ಬಳಕೆಗೆ ತರಲು ಸಾಕಷ್ಟು ಶ್ರಮಿಸಿದರು. ಶಾಲೆಗಳಿಗೂ ಭೇಟಿನೀಡಿ ಶಾಲಾಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಮೊದಲು ಪರಿಚಯಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದರು. ಆದರೆ ಈ ಪ್ರಯತ್ನ ಕೂಡಾ ಪ್ರಯೋಜನಕಾರಿಯಾಗಲಿಲ್ಲ. ಇದೇ ರೀತಿ ಅಪ್ಪನರವಂಡ ಕಿರಣ್, ಅರಮಣಮಾಡ ಕೆ. ತಿಮ್ಮಯ್ಯ ಇವರೆಲ್ಲ ತಮ್ಮದೇ ಆದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಲಿಪಿ ಕಂಡುಹಿಡಿಯಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದರಾದರೂ ಅದು ಕಾರ್ಯಗತವಾಗಲಿಲ್ಲ.

ಉಳ್ಳಿಯಡ ಎಂ. ಪೂವಯ್ಯನವರು ಕೊಡವ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾಗಿದ್ದ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಈ ವಿಷಯದ ಬಗ್ಗೆ ಅನೇಕ ಚಿಂತನೆಗಳು ಚರ್ಚೆಗಳು ನಡೆದವು.

ಯುನೆಸ್ಕೋ ವರದಿಯ ಪ್ರಕಾರ ಅಪಾಯದ ಅಂಚಿನಲ್ಲಿರುವ ಕೆಲವು ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಈ ‘ಕೊಡವ’ ಭಾಷೆಯೂ ಒಂದಾಗಿದೆ ಎಂಬುದು ಆತಂಕದ ವಿಚಾರ. ಈ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಸಂವಿಧಾನದ 8ನೇ ಪರಿಚ್ಛೇದಕ್ಕೆ ಸೇರಿಸಲು ಕೊಡವ ಭಾಷಿಗರು ವಿವಿಧ ಸಂಘಟನೆಗಳ ಮೂಲಕ ಅವಿರತ ಪ್ರಯತ್ನ ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಈ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಬೇಡಿಕೆಗೆ ಈಗಿನ ಪ್ರಧಾನಮಂತ್ರಿಗಳಾದ ಮನಮೋಹನ್ ಸಿಂಗ್ ಅವರು ಸಕಾರಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಸ್ಪಂದಿಸಿರುವ ಸಮಾಚಾರವನ್ನು ಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ನೋಡಿದ ಕೊಡವ ಭಾಷಿಗರು ಸ್ವಲ್ಪ ನೆಮ್ಮದಿಯಿಂದ ಉಸಿರಾಡುವಂತಾಗಿದೆ.

ಯರವ ಭಾಷೆ :

ಈ ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿರುವ ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾದ ‘ಎರವ’ ಪಂಗಡದವರಾಡುವ ಭಾಷೆ ‘ಎರವ’ ಭಾಷೆ. 1871ರಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಜನಗಣತಿಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಈ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಆಡುವ ಎರವ ಸಮುದಾಯವನ್ನು ತಮ್ಮದೇ ಆದ ವಿಶಿಷ್ಟ ಭಾಷೆಯನ್ನಾಡುವ ಜನ ಸಮುದಾಯವೆಂದು ಗುರುತಿಸಲಾಗಿತ್ತು. 1881ರ ಜನಗಣತಿಯಲ್ಲಿ ಈ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಅಸ್ಪಷ್ಟ ಉಪಭಾಷೆಯೆಂದು ಗುರುತಿಸಲಾಗಿತ್ತು. 1901ರ ಜನಗಣತಿಯಲ್ಲಿ ಈ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ‘ಎರವ ನುಡಿ’ ಹಾಗೂ ಮಲೆಯಾಳಂ ಭಾಷೆಯ ಉಪಭಾಷೆ ಎಂದು ಗುರುತಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಈ ಎರವ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು 36 ಧ್ವನಿಮಾಗಳಿದ್ದು 10 ಸ್ವರಧ್ವನಿಮಾಗಳು 20 ವ್ಯಂಜನಧ್ವನಿಮಾಗಳು 6 ಅವಿಭಾಜಕ ಧ್ವನಿಮಾಗಳಿವೆ.²⁵

ಮಲೆಯಾಳಂ ಭಾಷೆಯ ಉಪಭಾಷೆಯಾಗಿರುವ ಈ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಕೂಲಂಕುಷವಾಗಿ ಗಮನಿಸಿದರೆ ಕಂಡುಬರುವ ವಿಶೇಷತೆ ಎಂದರೆ ಇಲ್ಲಿರುವ ಕನ್ನಡ, ತಮಿಳು, ಕೊಡವ, ತುಳು ಹಾಗೂ ಹಳಗನ್ನಡ ಶಬ್ದಗಳ ಯಥೇಚ್ಛವಾದ ಬಳಕೆ.

ಈ ಭಾಷೆಯ ಕೆಲವು ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ಈ ಕೆಳಗಿನಂತೆ ನೋಡಬಹುದು.

ಕನ್ನಡ

ಯರವ

ಹೆಂಗಸು

ಪೆಣಿಯಾತಿ

ಗಂಡಸು	ಆಣು
ಸೀರೆ	ಸಿಂದೆ
ರವಿಕೆ	ಕುಪ್ಪೆ
ಚಾಪೆ	ಪಾಯಿ
ಭತ್ತ	ನೆಲ್ಲು
ದನ	ಷೈ
ಗುಡಿಸಲು	ಕೂರೆ
ಹೇಳು	ಪರೆ
ನಾವು	ನಾಮು

ಈ ಮೇಲಿನಂತೆ ವಿಶಿಷ್ಟ ರೀತಿಯ ಶಬ್ದ ಭಂಡಾರವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಈ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ ವಿಪುಲವಾಗಿದೆ. ಇವರ ಈ ಮೌಖಿಕ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಈ ಸಮುದಾಯ ತಾವು ಸ್ವತಂತ್ರವಾಗಿ ಬಾಳಿ ಬದುಕಿದ್ದನ್ನು, ತಮ್ಮ ಬಾಳಿನ ಹಾದಿಯಲ್ಲಿ ತಾವೇ ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಅಲಿಖಿತ ನೀತಿ, ನಿಯಮ, ಕಟ್ಟುಪಾಡುಗಳನ್ನು ಹಾಗೂ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಟ್ಟುವಂತೆ ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಇವರ ಈ ಮೌಖಿಕ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಇವರ ಕುಲಪುರೋಹಿತ (ಕನ್ನೆಲಾಡಿ) ನೆಂದುಕೊಂಡಿರುವ ಇವರ ಸಮಾಜದ ಮುಖ್ಯ ವ್ಯಕ್ತಿ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಅರಿತಿರುತ್ತಾನೆ. ಕ್ಷೇತ್ರಕಾರ್ಯದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಗಮನಕ್ಕೆ ಬಂದ ಅಂಶವೇನೆಂದರೆ ಈ ‘ಕನ್ನೆಲಾಡಿ’ಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ಉಳಿದ ಎರವರಲ್ಲಿ ಈ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಬಗ್ಗೆ ಅವು ತಿಳಿವಳಿಕೆ ಆಸಕ್ತಿ ಪರಿಜ್ಞಾನ ಅತ್ಯಂತ ಕಡಿಮೆ ಇರುವುದು.

ಇವರ ಭಾಷೆಯ ಜನಪದ ಹಾಡುಗಳಲ್ಲಿ ಇವರ ಜೀವನದ ಎಲ್ಲಾ ಆಚರಣೆಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ವಿವರವಿದೆ. ಆಯಾಯ ಸಂಸ್ಕಾರದ ಸಂದರ್ಭಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ, ಸನ್ನಿವೇಶಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಧಾಟಿಗಳಲ್ಲಿ ‘ದುಡಿ’ (ತಮಟೆ) ವಾದ್ಯದೊಂದಿಗೆ ಬಹಳ ಸುಶ್ರಾವ್ಯವಾಗಿ ಹಾಡುತ್ತಾ ನರ್ತಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇವರ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಾಕಾರಗಳಲ್ಲೊಂದಾದ ಪುರಾಣವನ್ನು “ಬಾಯಿಪತ್ರ” ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಈ ‘ಬಾಯಿಪತ್ರ’ಗಳಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾದುವುಗಳು ಓಲೆಪಾಟು, ಪೆಯಿಪಾಟು, ಸೋಬಾನೆ ಪಾಟುಗಳು.

ಮದುವೆಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಓಲೆಪಾಟನ್ನು, ಹುಡುಗಿ ಮೈ ನೆರೆದಾಗ ಸೋಬಾನೆ ಪಾಟನ್ನು

ಹಾಗೂ ಉತ್ತರಕ್ರಿಯೆಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಪೆಯಿ ಪಾಟನ್ನು ಹಾಡುತ್ತಾರೆ. (ಪೆಯಿ ಅಂದರೆ ಪಿಶಾಚಿ ಎಂದರ್ಥ) ಹಾಗೆಯೇ ಅನೇಕ ಜನಪದ ಕಥೆಗಳು, ಒಗಟುಗಳು, ಗಾದೆಗಳು ಈ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಚಲಿತದಲ್ಲಿವೆ.

ತಮ್ಮ ಭಾಷೆಯ ಬಗ್ಗೆ ತಮ್ಮದೇ ಆದಂಥ ರೀತಿಯ ಅಭಿಮಾನವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಈ ಸಮುದಾಯ ತಮಗರಿವಿಲ್ಲದಂತೆಯೇ ತಮ್ಮ ಭಾಷೆಯ ಉಳಿವಿನ ಹಾದಿಯಲ್ಲಿ ಕಾಳಜಿಯನ್ನು ತೋರುತ್ತಿದೆ. ಜಾತ್ರೆ, ಉತ್ಸವ, ಸಂತೆ, ಮದುವೆ ಮುಂತಾದ ಸಮಾರಂಭಗಳಲ್ಲಿ ತಮ್ಮವರೊಡನೆ ಕಲಿತಾಗ ಅವರಾಡುವ ಭಾಷೆ ಅವರದ್ದೇ ಆದ ಸೊಗಡಿನಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದು ಈ ಭಾಷೆ ಇನ್ನೂ ಜೀವಂತವಾಗಿರುವ ಸೂಚನೆಯನ್ನು ನಮಗೆ ನೀಡುತ್ತದೆ.

ಅರೆಭಾಷೆ (ಗೌಡಕನ್ನಡ)

ಈ ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಕೊಡವ ಭಾಷೆಯನ್ನಾಡುವ 19 ಜನ ಸಮುದಾಯಗಳಲ್ಲದೆ ಅವರೊಂದಿಗೆ ‘ಅರೆಭಾಷೆ’ ಅಥವಾ ‘ಗೌಡಕನ್ನಡ’ವೆಂಬ ಭಾಷೆಯನ್ನಾಡುವ ಗೌಡ ಸಮುದಾಯವಿದೆ. ಇವರು ‘ಸುಳ್ಳು’ ಪರಿಸರದಿಂದ ಬಂದವರು. ಈ ತಾಲೂಕಿನ ಕೆಲವು ಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರನೆಲೆಸಿರುವ ಈ ಗೌಡ ಸಮುದಾಯ ಸುಳ್ಳದಿಂದ ಬಂದು ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ, ಕೊಡವ ಹಾಗೂ ತುಳು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಸಮೀಕರಣದ ಸಮತೋಲನವನ್ನು ಕಾಪಾಡಿಕೊಂಡು ಬಂದಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬ ಅಂಶ ಇವರಾಡುವ ‘ಅರೆಭಾಷೆ’ಯಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತವಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಅರೆಭಾಷೆ ಒಂದು ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಭಾಷೆಯಾಗಿರುವುದು ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಅದು ವಿಭಿನ್ನ ಪರಿಸರಗಳ ಅಗತ್ಯ ಮತ್ತು ಒತ್ತಡಕ್ಕೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಬದಲಾಗಿರುವ ವಿವಿಧ ರೂಪಗಳನ್ನು ಸಹ ಹೊಂದಿದೆ. ಈ ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿರುವ ಗೌಡರ ಅರೆಭಾಷೆಯ ಮೇಲೆ ಕೊಡವ ಭಾಷೆಯ ಪ್ರಭಾವ ದಟ್ಟವಾಗಿರುವ ಅಂಶ ನಮ್ಮ ಗಮನಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತದೆ.

ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಈ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಪುಲ್ಲಿಂಗ ಮತ್ತು ಪುಲ್ಲಿಂಗೇತರ ಎಂಬ ಎರಡೇ ವಿಧಗಳಿವೆ. ಪುಲ್ಲಿಂಗ, ಸ್ತ್ರೀಲಿಂಗ ನಪುಂಸಕ ಲಿಂಗವೆಂಬ ವಿವಿಧ ಭೇದಗಳಿಲ್ಲದಿರುವುದರಿಂದ ಗಂಡಸು ಹಾಗೂ ಹೆಂಗಸರಿಬ್ಬರನ್ನು ಗೌರವಾರ್ಥಕ ಏಕವಚನದಲ್ಲಿ ಸಂಬೋಧಿಸುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ‘ಅವು’ (ಅವರು) ಎಂದು, ಏಕವಚನದಲ್ಲಿ ಗಂಡಸು ‘ಅಂವ’ (ಅವನು) ಮತ್ತು ಹೆಂಗಸು ‘ಅದ್’ (ಅದು) ಎಂದು ಬಳಸಲಾಗುವುದು, ಮೂಲದಲ್ಲಿ ಈ ರೀತಿ ಇದ್ದರೂ ಈಗ ಆಧುನಿಕ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಮುಜುಗರದ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯ ಅರಿವಾಗಿ ಹೆಂಗಸನ್ನು ‘ಅವ್ವು’ ‘ಇವ್ವು’ ಎಂದು ಸಂಬೋಧಿಸುವ ಪ್ರವೃತ್ತಿ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತಿದೆ. ಈ ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಈ ಅರೆಭಾಷೆಗೆ ಒಂದು

ಸ್ಥಾನಮಾನವಿದೆ. ‘ಅರೆಭಾಷಾ ಅಕಾಡೆಮಿ’ಯ ಸ್ಥಾಪನೆಯಿಂದಾಗಿ ಈ ಭಾಷೆಯ ಉಳಿವು ಖಚಿತವಾಗಿದೆ. ಈ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಕೆಗಳನ್ನು ತರುವ, ಸಣ್ಣಕತೆ, ಕಾವ್ಯ ಮತ್ತು ನಾಟಕಗಳನ್ನು ಬರೆಯುವ ಹಲವು ಪ್ರಯತ್ನಗಳು ಕಂಡು ಬರುತ್ತಿವೆ. ಲಿಪಿಯಿಲ್ಲದ ಈ ಭಾಷೆಯು ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಸ್ವರಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುವುದರಿಂದ ಕನ್ನಡ ಲಿಪಿಯ ಮೂಲಕ ಈ ಭಾಷೆಯನ್ನು ನಿರೂಪಿಸುವುದಕ್ಕೆ ತಾಂತ್ರಿಕವಾಗಿ ಕೆಲವು ಅಡಚಣೆಗಳಿವೆ ಎಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಅರೆಭಾಷಿಗರು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ಈ ತಾಲೂಕಿನ ಒಂದು ಪುಟ್ಟ ಸಮುದಾಯದವರಾದ ಈ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಉಳಿಸುವ ಹಾಗೂ ಬೆಳೆಸುವ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಅಕಾಡೆಮಿಗಳು ಮಹತ್ತರವಾದ ಪಾತ್ರವನ್ನು ವಹಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ.

ಕುರುಬ ಭಾಷೆ :

ಕುರುಬರಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಕಾಡುಕುರುಬ, ಜೇನುಕುರುಬ ಮತ್ತು ಬೆಟ್ಟಕುರುಬ ಎಂಬ ಪ್ರಬೇಧಗಳಿವೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಅವರಾದುವ ಕುರುಬ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಕೂಡಾ ಒಳ ಪ್ರಬೇಧಗಳಿವೆ. ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯನ್ನು ವಿಭಿನ್ನವಾಗಿ ವಿಶಿಷ್ಟವಾಗಿ ಮಾತನಾಡುವ ಈ ಭಾಷಾ ವಿಭಾಗವನ್ನು ಕುರುಬ ಕನ್ನಡವೆಂದೂ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ.

ದ್ರಾವಿಡ ಭಾಷೆಗಳ ಕಲಸು ಮೇಲೋಗರದಂತೆ ಈ ಕುರುಬ ಭಾಷೆ ಕಂಡರೂ, ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಸೊಗಡಿನಿಂದ ಕೂಡಿ ತನ್ನದೇ ಆದ ಕೆಲವು ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. “ಕಾಡರಸ್ ಮಕ್ಕನಂಗ” ಅಂದರೆ ‘ಕಾಡಿನ ಅರಸು ಮಕ್ಕಳು ನಾವು’ ಎಂದು ಹೆಮ್ಮೆಯಿಂದ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುವ ಈ ಜನ “ನಂಗಭಾಷೆ” ಅಂದರೆ ‘ನಮ್ಮ ಭಾಷೆ’ ಎಂದು ಈ ಕುರುಬ ಕನ್ನಡವನ್ನು ತಮ್ಮದೆಂಬ ಅಭಿಮಾನದಿಂದ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ತಮ್ಮ ಮಾತೃ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಮಾತ್ರ ತಮ್ಮವರೊಡನೆ ಬಳಸುವ ಈ ಕುರುಬ ಸಮುದಾಯದವರ ಭಾಷಾಭಿಮಾನದಿಂದ ಈ ಭಾಷೆ ಇಂದು ತನ್ನ ಅಸ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ ಎನ್ನಬಹುದು.

ಈ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿನ ಕೆಲವು ದಿನನಿತ್ಯದ ಶಬ್ದಗಳು

ಕನ್ನಡ	ಕುರುಬ
ಹೆಂಗಸರು	ಯಂಕಳು
ತಂದೆ	ಅಮ್ಮನ್
ಸೋದರಮಾವ	ಮಾವುನ್

ತಾಯಿ	ಅಬ್ಬಿ
ಅಡಿಗೇ ಮನೆ	ಓಕೀರಿ
ಅತ್ತೆ	ಮಾಯಿ
ಗುಡಿಸಲು	ಪಾಡಿ
ಹೋಗು	ಹೋಗನೆ
ಅನ್ನ	ಕೂಳ್

ಈ ಮೇಲಿನ ಕೆಲವು ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿದಾಗ ಈ ಭಾಷೆ ದ್ರಾವಿಡ ಭಾಷೆಗಳ ಸಂಗಮದಿಂದ ಉಂಟಾಗಿದೆ ಎನ್ನಬಹುದು.

ಲಿಪಿ ಇಲ್ಲದ ಈ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಗದ್ಯ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕಿಂತ ಪದ್ಯ ಸಾಹಿತ್ಯವೇ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದ್ದು ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಭಂಡಾರವೇ ಈ ಕುರುಬ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿದೆ ಎನ್ನಬಹುದು. ಇವರ ಬದುಕಿನ ವಿವಿಧ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಹಾಡುವ ಹಾಡುಗಳು ಇವರ ಜೀವನದ ಅನುಭವದ ಸಾರವನ್ನು ಹೊತ್ತ ಜೀವನಾಮೃತಗಳನ್ನೆಬ್ಬಿಸಿತ್ತು. ಈ ಪಂಗಡದ ಹಿರಿಯರನ್ನು ಮಾತನಾಡಿಸಿದಾಗ ಅವರ ಬಾಯಲ್ಲಿ ಬರುವ ವಿವಿಧ ಜನಪದ ಗೀತೆಗಳು ಕೇಳುವುದಕ್ಕೂ ಅತ್ಯಂತ ಸುಶ್ರಾವ್ಯವಾಗಿವೆ.²⁶ ದಿದ್ವಿಮಲೆಪದ, ಕಳೆಪದ, ರಾಗಿಕಲ್ಲುಪದ, ದೂರಿಪದ, ಬುಂಡೆಪದ ಮೊದಲಾದ ಗೀತೆಗಳು ಅವರ ದೈನಂದಿನ ಜೀವನದ ವಿವಿಧ ಕೆಲಸ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಆಚರಣೆಗಳ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಹಾಡುವಂಥವು. ಇವೇ ಅಲ್ಲದೆ ಪ್ರಕೃತಿಯ ಮಕ್ಕಳಾದ ಇವರು ಪ್ರಾಣಿ ಪಕ್ಷಿಗಳನ್ನು ಕುರಿತಂತೆ ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ಹಾಡುತ್ತಾರೆ. ತಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ನಿದ್ರೆ ಮಾಡಿಸುವ ಹಾಗೂ ಮಕ್ಕಳ ಆರೈಕೆಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಹಾಡುವ ಮಕ್ಕಳ ಹಾಡುಗಳು ಕೂಡಾ ಈ ಭಾಷೆಯ ಜನಪದಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಹೇರಳವಾಗಿವೆ.

ಮನೆಕೋಲು, ದೇವರಕೋಲು, ಕೊರವಂಜಿಕೋಲು, ನವಿಲುಕೋಲುಗಳೆಂಬ ವಿವಿಧ ಕೋಲಾಟದ ಪದಗಳು ಇವರ ಜಾನಪದ ಪ್ರತಿಭೆಗೆ ಕನ್ನಡಿ ಹಿಡಿದಿರುವಂತಿದೆ.

ಈ ತಾಲೂಕಿನ ‘ಕೊಡವ’ ಭಾಷೆ, ‘ಅರೆ’ ಭಾಷೆ, ಹಾಗೂ ‘ಬ್ಯಾರಿ’ ಭಾಷೆಗಳಿಗೆ ಆಯಾಯ ಭಾಷಾ ಅಕಾಡೆಮಿಗಳಿವೆ. ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಆಯಾಯ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸೃಷ್ಟಿ ಹಾಗೂ ಭಾಷೆಯ ಬಗೆಗಿನ ಅರಿವನ್ನು ಜನರಿಗೆ ಮನದಟ್ಟು ಮಾಡಿಸುವ ಕಾರ್ಯಗಳು ಬಹಳ ಆಶಾದಾಯಕವಾಗಿ ನಡೆಯುತ್ತಿವೆ.

ಆದರೆ ಈ ತಾಲೂಕಿನ ಬುಡಕಟ್ಟು ಭಾಷೆಗಳಾದ ಎರವ, ಕುರುಬ ಮೊದಲಾದ ಭಾಷೆಗಳು ಅವನತಿಯ ಅಂಚಿನಲ್ಲಿರುವುದರಿಂದ ಅವುಗಳನ್ನೂ ರಕ್ಷಿಸಿ ಉಳಿಸುವ ಕಾರ್ಯ ಆಗಬೇಕಾಗಿದೆ. ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಈ ಬುಡಕಟ್ಟು ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿರುವ ಮೌಖಿಕ, ಸಾಹಿತ್ಯ, ಸಂಗೀತ, ಪ್ರದರ್ಶನ ಕಲೆಗಳು, ಆಚರಣೆಗಳನ್ನು ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ದಾಖಲಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ. ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಈ ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿರುವ ವಿವಿಧ ಭಾಷೆಯ ಅಕಾಡೆಮಿಗಳು ‘ಕೊಡಗಿನ ಭಾಷೆ’ಗಳನ್ನು ಉಳಿಸುವತ್ತ ಗಮನಹರಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ. ವಿಶ್ವದಾದ್ಯಂತ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವ ಬುಡಕಟ್ಟು ಭಾಷೆಗಳ ಅಧ್ಯಯನದಂತೆ ಪ್ರಸ್ತುತ ತಾಲೂಕಿನ ಬುಡಕಟ್ಟು ಭಾಷೆಗಳ ಅಧ್ಯಯನವೂ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆಯಬೇಕಾಗಿದೆ. ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ವಿದ್ವಾಂಸರ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೂ ಸ್ಥಳೀಯ ಅಕಾಡೆಮಿಗಳು ಅವಕಾಶವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಡಬೇಕಾಗಿದೆ. ಸ್ಥಳೀಯರಿಂದ ಈ ಕೆಲಸ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲವೆ? ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆ ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಸಹಜ. ಆದರೆ ಇಲ್ಲಿನ ‘ಕುರುಬ’ ಸಮುದಾಯದವರು ಮೂಲತಃ ಆಫ್ರಿಕಾ ಖಂಡದ ‘ಮಡಗಾಸ್ಕರ್’ನಿಂದ ವಲಸೆ ಬಂದವರೆಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯವೂ ಇದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ‘ಯೆರವ’ ಸಮುದಾಯದ ಮೂಲವನ್ನು ಸಮೀಪದ ಕೇರಳದ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಹುಡುಕಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಇದರಿಂದಾಗಿ ಪ್ರಸ್ತುತ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿರುವ ದುರ್ವಿಚಾರವನ್ನು ಸ್ವಾಗತಿಸಿ ಅವರಿಂದ ಯೋಗ್ಯ ನೆರವನ್ನು ಕೂಡಾ ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಅವಕಾಶವಾಗುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿನ ವಿವಿಧ ಬುಡಕಟ್ಟು ಭಾಷೆಗಳು ಹಾಗೂ ಅವುಗಳಲ್ಲಿರುವ ಮೌಖಿಕ ಸಾಹಿತ್ಯ, ಪ್ರದರ್ಶನ ಕಲೆ, ಕ್ರೀಡೆ ಆಚರಣೆ ಇವೆಲ್ಲವುಗಳ ಕುರಿತ ಮಾಹಿತಿಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಅಂತರಜಾಲದಲ್ಲಿ ಅಳವಡಿಸಿ ಈ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತಿಹೊಂದಿರುವ ವಿಶ್ವದಾದ್ಯಂತ ಇರುವ ಸಂಶೋಧಕರಿಗೆ, ವಿದ್ವಾಂಸರಿಗೆ ಅವರು ಇರುವೆಡೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಸುಲಭವಾಗಿ ಅವರ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ದೊರಕುವಂತಹ ಅವಕಾಶವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಬೇಕು. ಇದರಿಂದಾಗಿ ವಿಶ್ವದಾದ್ಯಂತ ಇರುವ ವಿವಿಧ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳ ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಭಾಷೆಗಳ ಕುರಿತಂತೆ ತೌಲನಿಕ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೂ ಅವಕಾಶ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟಂತಾಗುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲವಾದರೆ ಒಂದು ಭಾಷೆಯ ಅವನತಿಯೊಂದಿಗೆ ಒಂದು ವಿಶಿಷ್ಟ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಅವನತಿಗೂ ನಾವೇ ದಾರಿ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟಂತಾಗುತ್ತದೆ.

ಕೊಡವ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಅಧ್ಯಯನದ ಪಠ್ಯಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಅಳವಡಿಸಿರುವಂತೆ ‘ಕೊಡಗಿನ ಭಾಷೆಗಳು’ ಎಂಬ ಶೀರ್ಷಿಕೆಯಡಿ ಇಲ್ಲಿನ ಎಲ್ಲಾ ಭಾಷೆಗಳ (ಬುಡಕಟ್ಟು ಭಾಷೆಗಳೂ ಸೇರಿದಂತೆ) ಬಗ್ಗೆಯೂ ಅಕಾಡೆಮಿಗಳು ಕಾಳಜಿ ವಹಿಸುವಂತಾಗಬೇಕು.

ಈ ತಾಲೂಕಿನ ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯಗಳ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಅವಲೋಕಿಸಿದಾಗ ಅದು

ಕಾಲದಿಂದ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಬದಲಾಗುತ್ತಾ ಬಂದಿರುವ ವಿಚಾರ ಗಮನಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತದೆ. ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ಗಮನಿಸಿದಾಗ ವಿವಿಧ ರಾಜ ವಂಶಗಳ ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿ ಈ ಬುಡಕಟ್ಟು ಜನರು ತಮ್ಮಷ್ಟಕ್ಕೆ ತಾವೆ ಇಲ್ಲಿನ ಬೆಟ್ಟಗುಡ್ಡಗಳಲ್ಲಿ ಅರಣ್ಯ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ವತಂತ್ರರಾಗಿದ್ದರೆಂಬ ವಿಚಾರ ತಿಳಿದು ಬರುತ್ತದೆ. ಬ್ರಿಟಿಷರ ಆಳ್ವಿಕೆಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅವರ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಕ್ಕೆ ಒಂದು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಧಕ್ಕೆ ಉಂಟಾಯಿತೆಂದೇ ಹೇಳಬೇಕು. ರಸ್ತೆಗಳ ನಿರ್ಮಾಣ ಕಾಫಿ, ಟೀ ಪ್ಲಾಂಟೇಷನ್‌ಗಳಿಂದ ಬ್ರಿಟಿಷರು ಈ ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯಗಳ ಆಶ್ರಯ ತಾಣಗಳನ್ನು ನಾಶಮಾಡಿದರೆಂಬ ವಿಚಾರವನ್ನು ತಳ್ಳಿಹಾಕುವಂತಿಲ್ಲ. ಇದರಿಂದಾಗಿ ಬೆಟ್ಟ ಗುಡ್ಡ ಕಾಡು, ಮೇಡುಗಳಲ್ಲಿ ನೆಮ್ಮದಿಯಾಗಿದ್ದ ಈ ಜನ ಇಲ್ಲಿನ ಬೇರೆ ಸಮುದಾಯಗಳ ಸಂಪರ್ಕಕ್ಕೆ ಒಳಗಾದಾಗ ಕೂಲಿಗಳಾದರು. ಆರ್ಥಿಕ ಮುಗ್ಗಟ್ಟಿಗೆ ಸಿಲುಕಿದರು. ಹೊರಗಿನ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗೆ ತಮ್ಮನ್ನು ತಾವು ತೆರೆದುಕೊಂಡಾಗ ತಮ್ಮ ಮೂಲ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಬೇರು ಅಲುಗಾಡತೊಡಗಿದ ಕಾರಣ ತಮ್ಮ ಅಸ್ತಿತ್ವಕ್ಕಾಗಿ ಹೋರಾಟ ಮಾಡಬೇಕಾಯಿತು. ಇದರಿಂದಾಗಿ ತಮ್ಮ ಮೂಲ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಂಡ ವರ್ಗ ಇಂದು ಕಂಡುಬರುವುದೇ ಅಪರೂಪವಾಗಿದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಜನ ಸಂಖ್ಯಾನಿಯಂತ್ರಣ ಕಾನೂನಿನಿಂದ ತಮ್ಮ ಪಂಗಡದ ವಂಶಾಭಿವೃದ್ಧಿಯೂ ಕುಂಠಿತವಾಗಿ ಕೇವಲ ಬೆರಳೆಣಿಕೆಯಷ್ಟು ಮಾತ್ರ ಈ ಜನರಿದ್ದಾರೆ. ಸರಕಾರ ತೋರುತ್ತಿರುವ ಸಣ್ಣ ಪುಟ್ಟ ಆಮಿಷಗಳಿಗೆ ಮರುಳಾದ ಈ ಜನ ಕುಟುಂಬ ಯೋಜನೆಯ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳಿಗೆ ತಮ್ಮನ್ನು ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡ ಕಾರಣ ಇಡೀ ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯವೇ ವಿನಾಶದ ಅಂಚಿನಲ್ಲಿದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ತಮ್ಮ ಮೂಲ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗೆ ಹಿಂತಿರುಗಲಾರದೆ, ನಾಗರಿಕತೆಗೆ ತಮ್ಮನ್ನು ತಾವು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಒಗ್ಗಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗದೆ ಗೊಂದಲದಲ್ಲಿ ಬದುಕು ಸವೆಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಇಂಥ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಸರಕಾರ ಹಾಗೂ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಘ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಮತ್ತು ಈ ಕ್ಷೇತ್ರದ ಬುದ್ಧಿ ಜೀವಿಗಳು ಮುಂದೆ ಬಂದು ಈ ಬುಡಕಟ್ಟು ಜನರ ಜೀವನೋಪಾಯಕ್ಕೆ ದಾರಿ ತೋರಿಸಿ ಅವರಿಗೊಂದು ನೆಮ್ಮದಿಯ ನೆಲೆ ಕಲ್ಪಿಸಿ ಅವರ ಬಗ್ಗೆ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಯನ ನಡೆಸಬೇಕಾಗಿದೆ. ಈ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳ ಮೂಲ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಶೋಧಿಸಿ ದಾಖಲು ಮಾಡಬೇಕಾದ ಜರೂರು ಇದೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಇನ್ನು ಕೆಲವು ವರ್ಷಗಳು ಕಳೆದಂತೆ ಈ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಮಾಹಿತಿ ನೀಡುವ ವಕ್ರಗಳೇ ನಮಗೆ ಸಿಗುವುದಿಲ್ಲವೆಂಬ ಆತಂಕಕಾರಿ ಸತ್ಯವನ್ನು ನಾವಿಂದು ಮನಗಾಣಬೇಕಾಗಿದೆ.

ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರ ಹಾಗೂ ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರಗಳೆರಡೂ ಈ ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಅನುಕೂಲಗಳನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಡುತ್ತಿವೆ. ಮೀಸಲಾತಿಯ ಮೂಲಕ ಸಾಮಾಜಿಕ

ನ್ಯಾಯವನ್ನು ಒದಗಿಸಿ ಕೊಡುವ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿವೆ. ಆದರೆ ಇವೆಲ್ಲ ಕಾರ್ಯಗಳು ಫಲಾಪೇಕ್ಷಿತರಿಗೇ ನೇರವಾಗಿ ತಲುಪುವಂತಾಗಬೇಕಾಗಿದೆ.

ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಈ ತಾಲೂಕಿನ ಭಾಷಾ ವೈವಿಧ್ಯ ಬಹಳ ರೋಚಕವಾಗಿದೆ. ಪ್ರಪಂಚದ ಬೇರೆ ಇನ್ನಾವುದೇ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರದ ಈ ಭಾಷೆಗಳು ಅಳಿವಿನ ಅಂಚಿನಲ್ಲಿವೆ. ಈ ವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ಭಾಷೆಗಳನ್ನು ಉಳಿಸಿ ಬೆಳೆಸುವ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಸರಕಾರ ಹಾಗೂ ಸಮಾಜಗಳೆರಡೂ ಕೈ ಜೋಡಿಸಿ ಕಾರ್ಯ ಪ್ರವೃತ್ತರಾಗಬೇಕಾಗಿದೆ.

ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀಯ ಸ್ಥಾನಮಾನಗಳು :-

ವಿರಾಜಪೇಟೆ ತಾಲೂಕಿನ ಸಾಮಾಜಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆಯನ್ನು ಅವಲೋಕಿಸಿದಾಗ ಅತ್ಯಂತ ಗಮನ ಸೆಳೆಯುವ ಅಂಶವೆಂದರೆ ಸ್ತ್ರೀ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂಥ ಆಶ್ಚರ್ಯಕರ ವಿಚಾರಗಳು.

ಈ ತಾಲೂಕಿನ ಸ್ತ್ರೀಯರು ಧೈರ್ಯ, ಸ್ವೈರ್ಯ, ಸೌಂದರ್ಯ, ಬುದ್ಧಿವಂತಿಕೆ, ಕ್ರಿಯಾಶೀಲತೆ, ಜಾಣ್ಮೆಗಳಲ್ಲಿ ಮುಂಚೂಣಿಯಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ. ಈ ತಾಲೂಕು ಬೆಟ್ಟ, ಗುಡ್ಡ, ಕಾಡು, ನದಿ, ತೊರೆ, ಗದ್ದೆ, ಬಯಲುಗಳು ಹೆಚ್ಚಾಗಿರುವ ಪ್ರದೇಶ. ಇಲ್ಲಿ ಚಳಿ, ಗಾಳಿ, ಮಳೆ, ಅತ್ಯಧಿಕ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿರುತ್ತದೆ. ವನ್ಯ ಮೃಗಗಳೂ ಅಧಿಕವಾಗಿವೆ. ಜನಸಾಂದ್ರತೆ ಕಡಿಮೆ ಇರುವ ಕಾರಣ ಮನೆಗಳ ಸಂಖ್ಯೆಯೂ ಕಡಿಮೆಯಿದ್ದು ಒಂದೊಂದು ಮನೆಗಳು ಅಧಿಕ ಅಂತರದಲ್ಲಿ ತೋಟಗಳ ಮಧ್ಯೆ ಕಾಡುಗಳ ಮಧ್ಯೆ ನಿರ್ಮಿತವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಇಂಥ ಒಂಟಿ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರು ತಮ್ಮ ಧೈರ್ಯ ಹಾಗೂ ಶಕ್ತಿ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದಿಂದ ಮಾತ್ರ ಜೀವಿಸುವುದು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಬೇರೆ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಸ್ತ್ರೀಯರಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ ಇಲ್ಲಿನ ಮಹಿಳೆಯರು ಆತ್ಮಸ್ವೈರ್ಯ, ಧೈರ್ಯ, ಹಾಗೂ ಸ್ವಾವಲಂಬಿತನಗಳನ್ನು ಬಹಳ ಹೆಚ್ಚಾಗಿಯೇ ಪ್ರಾಕೃತಿಕವಾಗಿ ಹಾಗೂ ಪಾರಂಪರಿಕವಾಗಿ ಪಡೆದಿರುತ್ತಾರೆ. ಇವರ ಜೀವನದ ಅವಿಭಾಜ್ಯ ಅಂಗಗಳಾದ ಧೈರ್ಯ, ಸ್ವೈರ್ಯ, ಸಾಮರ್ಥ್ಯಗಳು ಈ ತಾಲೂಕಿನ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಬಿಂಬಿತವಾಗಿದೆ.

ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಆದ್ಯಗ್ರಂಥವಾದ ‘ಪಟ್ಟೋಲೆ ಪಳಮೆ’²⁷ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಈ ತಾಲೂಕಿನ ಪ್ರಮುಖ ಜನಸಮುದಾಯವಾದ ಕೊಡವ ಸ್ತ್ರೀಯರ ಬಗ್ಗೆ ಅವರ ಧೈರ್ಯ ಸಾಹಸಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಉಲ್ಲೇಖಗಳಿವೆ.

ಕೊಡವ ಮಹಿಳೆ ‘ಹುಲಿ’ಯನ್ನು ಕೊಂದು ‘ಹುಲಿಮದುವೆ’ಯಂಥ ಗೌರವ ಆದರಗಳಿಗೆ ಪಾತ್ರಳಾಗುತ್ತಿದ್ದಳೆಂಬ ವಿವರಗಳು ಇಲ್ಲಿವೆ. ‘ಬಾಲ ನರಿ ಕೊಂದಕ್ಕ, ತೋಕ್ ಕೋಜಕಟ್ಟಂಡು,

ಪೊಂಗ ನರಿ ಕೊಂದಕ್ಕ, ಚಿಂಡ್‌ಕೋಜ ಕೆಟ್ಟಂಡು” ಅಂದರೆ “ಗಂಡಸರು ಹುಲಿಯನ್ನು ಕೊಂದರೆ ಕೋವಿಗೆ ‘ಓಜ’ (ಒಂದು ಕೆಂಪು ರೇಷ್ಮೆಯ ವಸ್ತ್ರ) ಕಟ್ಟಬೇಕೆಂತಲೂ, ಹೆಂಗಸರು ಹುಲಿಯನ್ನು ಕೊಂದರೆ ತಲೆಯ ಮುಡಿಗೆ ಓಜ ಕಟ್ಟಬೇಕೆಂತಲೂ ಪಳಮೆ (ಪದ್ಧತಿ) ಇದೆ. ಎಂಬ ಸಾಲುಗಳು ‘ಪಟ್ಟೋಲೆ ಪಳಮೆ’ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿದೆ. *

ಈ ಮೇಲಿನ ಸಾಲುಗಳಿಂದ ಈ ತಾಲೂಕಿನ ಸ್ತ್ರೀಯರ ಧೈರ್ಯ ಸಾಹಸಗಳು ನಮ್ಮ ಗಮನಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತದೆ. ವ್ಯಾಘ್ರನನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವಂಥ ಧೈರ್ಯ, ಯುಕ್ತಿ, ಚಮತ್ಕಾರಿಕೆ ಇಲ್ಲಿನ ಸ್ತ್ರೀಯರಲ್ಲಿತ್ತು. ಚಿಕ್ಕವೀರರಾಜೇಂದ್ರ ಒಡೆಯನು ತನ್ನ ಆಡಳಿತಾವಧಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀ ಸೈನ್ಯವನ್ನು ರೂಪುಗೊಳಿಸಿದ್ದನೆಂಬ ವಿಷಯ ಈ ತಾಲೂಕಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ನಮಗೆ ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀ ಸೈನಿಕರಿಗೂ ಕೂಡ ಪುರುಷ ಸೈನಿಕರಿಗೆ ಮಾಡಿಸುವಂಥ ವ್ಯಾಯಾಮ, ಕಸರತ್ತುಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಸಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ರಾಜನು ಸವಾರಿ ಹೋಗುವಾಗ ಈ ಸ್ತ್ರೀ ಪಡೆಯನ್ನು ಕರೆದೊಯ್ಯುತ್ತಿದ್ದ ಎಂಬ ಅಂಶ ಕೊಡಗಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಗೆಜೆಟಿಯರ್‌ನಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿತವಾಗಿದೆ. ಚಿಕ್ಕವೀರ ರಾಜೇಂದ್ರ ಒಡೆಯನಿಗೆ ಇಲ್ಲಿನ ಸ್ತ್ರೀಯರ ಶಕ್ತಿ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದ ಪರಿಕಲ್ಪನೆ ಇದ್ದಿರಲೇಬೇಕು. ಅದರಿಂದಾಗಿ ಅದರ ಸದುಪಯೋಗ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಈ ಸ್ತ್ರೀಪಡೆಯನ್ನು ರೂಪಿಸಿ ಅವರನ್ನು ಹಗಲು ಪಹರೆಯಲ್ಲೂ, ಬೇಟೆಯಲ್ಲೂ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದನೆಂಬ ಅಂಶ ನಮಗೆ ಇತಿಹಾಸದಿಂದ ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ. “ತನ್ನೊಡನೆ ರಾಣಿವಾಸದವರು ಬಂದಾಗ ರಾಜ ಈ ಸ್ತ್ರೀ ಪಡೆಯ ನೆರವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ”²⁸ ಎಂಬ ಎಂ.ಜಿ. ನಾಗರಾಜ್ ಅವರ ಮಾತುಗಳಿಗೆ ಪೂರಕವೆನ್ನುವಂತೆ ಜನಪದ ಗೀತೆಯ ಕೆಲವು ಸಾಲುಗಳನ್ನು ನಾವಿಲ್ಲಿ ಗಮನಿಸಬಹುದು.

ರಾಜ ಮತ್ತು ಆತನ ಪರಿವಾರದೊಂದಿಗೆ ಅವರ ಕಾವಲುಗಳಾಗಿ ಹೊರಟಿದ್ದ ಸ್ತ್ರೀ ಪಡೆಯನ್ನು ನೋಡಿ ಇಲ್ಲಿನ ಜನರು ತಮ್ಮ ‘ಹುತ್ತರಿ’ ಹಾಡಿನಲ್ಲಿ ಹೇಳುವ ಕೆಲವು ಸಾಲುಗಳು ಈ ಕೆಳಗಿನಂತಿವೆ.

‘ಕಾಲ ಕಲಿಯುಗ ತಿಕ್ಕಮಾಯಿ
ಕಾಲ ಕಲಿಯುಗ ನಾನಿಕ್ಕಕಂಡ
ಆಣ್ ಪಡೆ ಪೊಪ್ಪದ್ ಮಹಾಲೋಕತ್ ಉಳ್ಳ
ಪೊಂಗ ಪಡೆ ಪೋಪದ್ ಕಣ್ಣಾರೆ ಕಂಡ’ * *

ಎಂದರೆ ಕಲಿಯುಗದ ಮಾಯೆಯನ್ನು ನಾನೀಗ ಕಾಣ್ತಾ ಇದ್ದೇನೆ. ಏನೆಂದರೆ ಗಂಡಾಳುಗಳ ಸೈನ್ಯ ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಹೋಗುವುದು ಲೋಕದಲ್ಲಿರುವ ಸಾಮಾನ್ಯ ವಿಚಾರ, ಆದರೆ ಹೆಂಗಸರ ಪಡೆ

*ಪಟ್ಟೋಲೆ ಪಳಮೆ. ನಡಿಕೇರಿಯಂಟ ಚಿಣ್ಣಪ್ಪ. ಪು.ಸಂ. 144.

*ಕೊಡಗಿನ ಹಾಲೇರಿ ರಾಜವಂಶವು ನಾಗರಾಜ್ ಎಂ.ಜಿ. ಪು.ಸಂ. 542.

ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತಿರುವ ಈ ಆಶ್ಚರ್ಯಕರ ದೃಶ್ಯವನ್ನು ಕಣ್ಗಾರೆ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದೇನೆ ಎಂಬ ಅರ್ಥವನ್ನು ಹೇಳುವ ಈ ಮೇಲಿನ ಸಾಲುಗಳು ರಾಜ ಸ್ತ್ರೀ ಪಡೆಯ ಸದುಪಯೋಗ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ ಎಂಬ ಅಂಶವನ್ನು ಮನದಟ್ಟು ಮಾಡುತ್ತದೆ.

ಟಿಪ್ಪುವಿನ ಸೈನ್ಯಕ್ಕೆ ಇದಿರಾಗಿ ಇಲ್ಲಿನ ಹೆಂಗಸರು ಕುಪ್ಪಸ ದಟ್ಟ ಹಾಕಿ ಹೋರಾಡಿದ್ದರು. ಹಾಗೆ ಹೋರಾಡಿದವರಲ್ಲಿ ಈ ತಾಲೂಕಿನ ‘ಅಮ್ಮಕ್ಕದೇವಿ’ ಎಂಬ ಹೆಣ್ಣುಮಗಳು ರಾಜನ ಸ್ತ್ರೀ ಪಡೆಯಲ್ಲಿದ್ದಳಂತೆ. ರಾಜ ಅವಳ ಹೋರಾಟಕ್ಕೆ ಮಾರುಹೋಗಿ 100 ಭಟ್ಟಿ ಭೂಮಿಯನ್ನು ನೀಡಿ ಮೂರು ಗ್ರಾಮದ ತಕ್ಕಾಪೆ (ಯಜಮಾನಿಕೆ ಅಥವಾ ಗೌಡಿಕೆ)ಯನ್ನು ನೀಡಿದನೆಂಬ ವಿಚಾರವನ್ನು ಎಂ.ಜಿ. ನಾಗರಾಜ್ ಅವರು ತಮ್ಮ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ವಿವರವಾಗಿ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಿದ್ದಾರೆ.²⁹

‘ದೇವಮ್ಮಚ್ಚಿ’ ಎಂಬ ಗ್ರಾಮನಾಮದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಈ ಊರಿಗೆ ಈ ಹೆಸರು ಬರಲು ಒಬ್ಬ ದೈರ್ಯವಂತ ಮತ್ತು ಶೀಲವಂತೆಯಾದ ಹೆಣ್ಣುಮಗಳು ಕಾರಣವೆಂಬ ವಿಷಯವನ್ನು ಈ ಊರಿನ ವಯೋವೃದ್ಧರೊಬ್ಬರು ಬಹಳ ಸ್ವಾರಸ್ಯಕರವಾಗಿ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆಯೊಂದಿಗೆ ಈ ಕೆಳಗಿನಂತೆ ವಿವರಿಸುತ್ತಾರೆ.³⁰

‘ಕರವಟ್ಟರ’ ಕುಟುಂಬಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ಸುಂದರ ಯುವತಿಯಾದ ದೇವಮ್ಮಾಜಿಯನ್ನು ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀಲೋಲುಪನೆಂದು ಕರೆಸಿಕೊಂಡ ಲಿಂಗರಾಜ ಬಯಸಿ ಬಲವಂತದಿಂದ ಆಕೆಯನ್ನು ಅವನ ಆರಮನೆಗೆ ಎಳೆದೊಯ್ಯುತ್ತಾನೆ. ಆ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಆತನಿಗೆ ಸಹಕರಿಸದೆ ಪ್ರತಿಭಟಿಸಿದ ಈ ಹೆಣ್ಣು ಮಗಳನ್ನು ಶಿಕ್ಷಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ ಸಮೀಪದ ದಟ್ಟವಾದ ಅರಣ್ಯ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಅವಳನ್ನು ಬಂಧಿಸಿಟ್ಟಿರುತ್ತಾನೆ. ತನ್ನವರ ಸಹಾಯದಿಂದ ಅಲ್ಲಿಂದಲೂ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದ ಈಕೆ ತನ್ನ ಶೀಲವನ್ನು ಕಾಪಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಭಟಿಸಿದ ರೀತಿ, ತೋರಿದ ದೈರ್ಯ ಸಾಹಸಗಳು ಅವಳನ್ನು ದೇವಿಯ ಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಏರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತ್ತು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಸ್ಥಳೀಯರು ಅವಳು ಬಂಧಿಯಾಗಿದ್ದ ಅರಣ್ಯ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ‘ದೇವಮ್ಮಚ್ಚಿ’ ಅರಣ್ಯವೆಂದು, ಸುತ್ತಲಿನ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ‘ದೇವಮ್ಮಚ್ಚಿ’ ಊರೆಂದು ನಾಮಕರಣ ಮಾಡಿ ಅವಳಿಗೆ ಗೌರವವನ್ನು ಸೂಚಿಸಿದರು. ಕೊಡವ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಅಮ್ಮಚ್ಚಿ ಎಂದರೆ ತಾಯಿ, ದೇವಿ ಎಂದರ್ಥ. ರಾಜನ ಅಧಿಕಾರವಧಿಯಲ್ಲಿ ಆತನ ದೌರ್ಜನ್ಯಗಳಿಗೆ ಸೆಡ್ಡು ಹೊಡೆದು ಪ್ರತಿಭಟಿಸುವ ಧೀಮಂತ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳು 18ನೇಯ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿಯೇ ಈ ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿದ್ದರು ಎಂಬ ವಿಷಯ ಸ್ತ್ರೀ ಕುಲಕ್ಕೆ ಹೆಮ್ಮೆಯನ್ನು ತರುವಂತಹದ್ದು.

ಹಾಗೆಯೇ ಮುದ್ದುರಾಜನ ಆಡಳಿತದ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ‘ಅರಮೇರಿ’ ಗ್ರಾಮದ ‘ಅಳಮಂಡ’

ಮನತನಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ್ದ ‘ದೊಡ್ಡವ್ವ’ಳೆಂಬ ಹೆಸರಿನ ಸ್ತ್ರೀಯ ಬಗ್ಗೆ, ಆಕೆಯ ಧೈರ್ಯ, ಸಾಹಸ, ಸ್ವೈರ್ಯಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಡಿ.ಎನ್. ಕೃಷ್ಣಯ್ಯನವರ ‘ಕೊಡಗಿನ ಇತಿಹಾಸ’ ಎಂಬ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ವಿವರವಾದ ಮಾಹಿತಿ ಇದೆ;³¹

ಆತ್ಮಂತ ಶ್ರೀಮಂತ ತಂದೆ ತಾಯಿಯರ ಏಕೈಕ ಪುತ್ರಿಯಾಗಿದ್ದ ‘ದೊಡ್ಡವ್ವ’ ಆಕೆಯ ತಂದೆಯ ಮರಣದ ನಂತರ ಆ ದೊಡ್ಡ ಆಸ್ತಿಯ ವಾರಸುದಾರಳಾಗಿ ಆ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯನ್ನು ಆತ್ಮಂತ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿ ನಿರ್ವಹಿಸಿದ ವಿಚಾರ ಆಶ್ಚರ್ಯವನ್ನುಂಟು ಮಾಡುತ್ತದೆ.* ಬುದ್ಧಿವಂತೆಯಾಗಿದ್ದ ಈ ಶ್ರೀಮಂತ ಶಾರೀರಿಕವಾಗಿಯೂ ಗಟ್ಟಿ ಮುಟ್ಟಾಗಿದ್ದು ಮುದ್ದುರಾಜ ಆಯೋಜಿಸಿದ ಶಾರೀರಿಕ ಶಕ್ತಿ ಪ್ರದರ್ಶನದಲ್ಲಿ ಜಯಶೀಲೆಯಾಗಿ ರಾಜನಿಂದ ಪಾರಿತೋಷಕವಾಗಿ ‘ಅಳಮಂಡ’ ಕುಟುಂಬಕ್ಕೆ ‘ಊರು ತಕ್ಕಾಮೆ’ (ಊರಿನ ಜಯಮಾನಿಕ ಅಥವಾ ಗೌಡಿಕೆ) ಯಂಥಹ ಗೌರವವನ್ನು ಗಳಿಸಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದಳು ಹಾಗೂ ‘ಅರಮೇರಿ’ ಮತ್ತು ‘ಬೇಂಗು’ನಾಡಿನ ಕೊಟ್ಟೂರಿನಲ್ಲಿ ಉಂಬಳಿಯಾಗಿ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಪುರಸ್ಕಾರವಾಗಿ ರಾಜನಿಂದ ಪಡೆದಿದ್ದಳು ಎಂಬ ವಿಚಾರವನ್ನು ಸ್ಥಳೀಯರು ಬಹಳ ಹೆಮ್ಮೆಯಿಂದ ಸ್ಮರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ.

ಈ ತಾಲೂಕಿನ ಕೆಲವು ಸಮುದಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಗಂಡಸರು ಮದ್ಯವ್ಯಸನಿಗಳಾಗಿದ್ದು ಅಕಾಲಿಕ ಮರಣಕ್ಕೆ ತುತ್ತಾಗುವ ಘಟನೆಗಳು ಸರ್ವೇಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಕಂಡು ಬರುತ್ತವೆ. ಬೇಗೂರು ಗ್ರಾಮದ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿರುವ ‘ಕೆಂಬಟ್ಟಿ’ ಎಂಬ ದಲಿತ ಸಮುದಾಯದಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ‘ತಿತಿಮತಿ’ ‘ಭದ್ರಗೋಳ’ ಗ್ರಾಮಗಳ ಸುತ್ತಲಿನ ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯಗಳಾದ ‘ಎರವ’ ‘ಕುರುಬ’ ಮೊದಲಾದ ಸಮುದಾಯದ ಕುಟುಂಬಗಳಲ್ಲಿ ಪುರುಷರ ಅಕಾಲಿಕ ಮರಣದಿಂದ ವಿಧವೆಯರು ತಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಸಾಕಿ ಸಲುಹಿ ಅವರನ್ನು ವಿದ್ಯಾವಂತರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ ಸಮಾಜದ ಮುಖ್ಯ ವಾಹಿನಿಗೆ ತರುವ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯನ್ನು ಪ್ರಜ್ಞಾಪೂರಕವಾಗಿ ನಿಭಾಯಿಸಿರುವ ಅನೇಕ ವಿಧವಾ ತಾಯಿಯಂದಿರು ಈ ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬರುತ್ತಾರೆ. ವಿಧವಾ ವಿವಾಹ ಹಾಗೂ ಮರು ವಿವಾಹಗಳು ಸಾಮಾಜಿಕ ಮನ್ನಣೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಈ ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀಯರು ತಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳಿಗೋಸ್ಕರ ತಮ್ಮ ಜೀವನದ ಸುಖವನ್ನೇ ತ್ಯಾಗಮಾಡುವ ಆತ್ಮವಿಶ್ವಾಸವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ಆತ್ಮಂತ ಸಾಧಿಮಾನಿಗಳಾದ ಇಲ್ಲಿನ ಸ್ತ್ರೀಯರು ಬೆಟ್ಟ, ಗುಡ್ಡ, ಹೊಲ, ಗದ್ದೆ, ತೋಟಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರಮವಹಿಸಿ ದುಡಿದು ಸಂಪಾದಿಸಿ ತಮ್ಮ ಸಂಸಾರದ ಬೇಕು ಬೇಡಿಕೆಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆಯೆ ವಿನಃ ಭಿಕ್ಷೆಯೆತ್ತುವ, ಕಳ್ಳತನ, ಮೋಸಮಾಡುವ ಅಥವಾ ವೇತ್ಯಾವಾಟಿಕೆಯಂಥ ಹೀನಾಯ ಸ್ಥಿತಿಗೆ ಇಳಿಯುವುದಿಲ್ಲ. ವೃದ್ಧಿಯರಾದ ಸ್ತ್ರೀಯರು ಕೂಡ ತಮ್ಮ ಕೈಲಾಗುವ ಸಣ್ಣ ಪುಟ್ಟ ಕೆಲಸಗಳಾದ

*ಕೊಡಗಿನ ಇತಿಹಾಸ. ಕೃಷ್ಣಯ್ಯ ಡಿ.ಎನ್. ಪು.ಸಂ. 86.

ಬುಟ್ಟಿ ಹೆಣೆಯುವುದು, ಚಾಪೆ ಹೆಣೆಯುವುದು ಹಾಗೂ ಶ್ರೀಮಂತರ ಮನೆಯ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಸಣ್ಣ ಪುಟ್ಟ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಜೀವನ ಸಾಗಿಸುವ ದೃಶ್ಯ ಇಲ್ಲಿ ಸರ್ವೇಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.

ಕೊಡವ ಭಾಷೆಯ ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀಯರ ಹಿರಿಮೆ, ಗೌರವ, ಹಾಗೂ ಆದರ್ಶಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಅನೇಕ ಗಾದೆಗಳಿವೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವನ್ನು ಈ ಕೆಳಗಿನಂತೆ ನೋಡಬಹುದು.

“ಬಡವಂಡಲ್ಲಿಂಜಿ ಪೊಣ್ಣೆ ಕೊಂಡ ಬಕ್ಕಂಡು,
ಬಲ್ಯವಂಡ ಒಕ್ಕಕ್ ಪೊಣ್ಣೆ ಕೊಂಡ್ ಕೊಂಡು”.

ಅಂದರೆ ಬಡವರ ಮನೆಯಿಂದ ಹೆಣ್ಣು ತರಬೇಕು. ಶ್ರೀಮಂತ ಕುಟುಂಬಕ್ಕೆ ಹೆಣ್ಣು ಕೊಡಬೇಕು. ಎಂದರ್ಥ.

‘ರಾಜ್ಯಕ್ ಬಲ್ಯವನೇ ದೊರೆ
ಅವ್ವನ ಚೆಚ್ಚವನೇ ಅಪ್ಪ’.

ಅಂದರೆ ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ದೊಡ್ಡವನೇ ರಾಜ, ತಾಯಿಯನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡವನೇ ತಂದೆ.

ಪೊಣ್ಣಾಳ್ ಕ್ ಪೊಳೆವಾಡಿಲ್ಲ³²
ಪಳೆನಾಯಿಕ್ ಬಟ್ಟಿಲ್ಲ³³

ಅಂದರೆ ಹೆಂಗಸರಿಗೆ ದಂಡ ಶುಲ್ಕವಿಲ್ಲ. ಬೇಟೆಯಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿದ ಹೆಣ್ಣು ನಾಯಿಗೆ, ಸಿಕ್ಕಿದ ಬೇಟೆಯಲ್ಲಿ ಪಾಲಿಲ್ಲ.

ಅವ್ವನಿಲ್ಲತ ಕುಣಿಯೂ
ಮಳೆ ಇಲ್ಲತ ಬೊಳೆಯೂ ಒಂದೆ.

ಅಂದರೆ ತಾಯಿ ಇಲ್ಲದ ಕಂದನು, ಮಳೆ ಇಲ್ಲದ ಬೆಳೆಯೂ ಎರಡೂ ಒಂದೇ.

ಅವ್ವನುಂಡೇಂಗಿ ಅಪ್ಪನುಂಡ್
ಇಲ್ಲೇಂಗಿ ಅಪ್ಪಯ್ಯ ಕೊಳ್ಳಕನಕೆ

ಅಂದರೆ ತಾಯಿ ಇದ್ದರೆ ಮಾತ್ರ ತಂದೆ, ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ತಂದೆ, ಬೆಂಕಿಯ ಕೊಳ್ಳಿಯ ತರಹ.

‘ಅವ್ವ ಚಿತ್ತಕ ಅಪ್ಪ ಚಿಕ್ಕಪ್ಪ’.

ಅಂದರೆ ತಾಯಿ ಸತ್ತುಹೋದರೆ ತಂದೆ ಚಿಕ್ಕಪ್ಪನಾಗಿಬಿಡುತ್ತಾನೆ.

‘ಅವ್ವ ಎರಂದ್ ಚಾಕು

ಅಪ್ಪ ಕೆಟ್ಟಿ ಮಾರು’

ಅಂದರೆ ತಾಯಿ ಭಿಕ್ಷೆ ಬೇಡಿ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಸಾಕುತ್ತಾಳೆ. ತಂದೆ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಕಂಡವರಿಗೆ ಮಾರುತ್ತಾನೆ.

ಪೋರಿ ಚೋತ ಎತ್ತನ ನೀಕುಡಿ ಕುಳ್ ಪಂಡು

ಕೆಜ್ಜಿ ಚೋತ ಪೊಂಗಳ ಪಾಕುಡಿ ಕುಳ್ ಪಂಡು.

ಅಂದರೆ ಹೊಲಗದ್ದೆಯಲ್ಲಿ ಉತ್ತು ದಣಿದಿರುವ ಎತ್ತುಗಳನ್ನು ನೀರು ಇರುವ ಎಡೆಯಲ್ಲಿ ಬಿಡಬೇಕು. ದುಡಿದು ದಣಿದ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಹಾಲುಕೊಟ್ಟು ಅವರ ದಣಿವಾರಿಸಬೇಕು.

ಅವ್ವಂಡ ಮೊಲೆಕುಡಿಚಿತ್ ದುಂಬತ ಕೆಲ

ಅಪ್ಪಂಡ ಬೆರ ಊತಿತ್ ದುಂಬುವಾ ?

ಅಂದರೆ ತಾಯಿಯ ಮೊಲೆಹಾಲಿನಿಂದ ಭರ್ತಿ ಆಗದ ಹೊಟ್ಟೆ, ತಂದೆಯ ಬೆರಳನ್ನು ಚೀಪಿದರೆ ಭರ್ತಿ ಆಗುತ್ತದೆಯೇ ?

ಎಂಬಿತ್ಯಾದಿ ಗಾದೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಸಾರ ಹಾಗೂ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ತಾಯಿಯ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆ, ಹೆಣ್ಣಿನ ಬಗೆಗಿದ್ದ ಪ್ರೀತಿ, ಕಾಳಜಿ, ಗೌರವಗಳು ವ್ಯಕ್ತವಾಗಿವೆ.

ಈ ತಾಲೂಕಿನ ಸ್ತ್ರೀಯರಿಗೆ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ, ಗೌರವ, ಆದರ, ಸಮಾನತೆಯನ್ನು ಇಲ್ಲಿನ ಸಮಾಜ ಕಟ್ಟಿಕೊಟ್ಟಿದೆ ಎಂಬ ಅಂಶ ಬಹಳ ಮುಖ್ಯವಾದುದು. ಇಲ್ಲಿನ ಸ್ತ್ರೀ ತನ್ನ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದೊಂದಿಗೆ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಮಟ್ಟದ ಸಮಾನತೆಯನ್ನೂ ಪಡೆದಿದ್ದಾಳೆ.

‘ವರದಕ್ಷಿಣೆ’ ಎಂಬ ಸಾಮಾಜಿಕ ಪಿಡುಗು ಈ ತಾಲೂಕಿನ ಜನಸಮುದಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲ. ಇಲ್ಲಿನ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳಾದ ಎರವ ಮತ್ತು ಕುರುಬರ ಕೆಲವು ಪಂಗಡಗಳಲ್ಲಿ ‘ಕನ್ಯಾಶುಲ್ಕ’ ಜಾರಿಯಲ್ಲಿದೆ. ಎಲೆ ಅಡಿಕೆಯ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ಸೀರೆ ರವಿಕೆಯ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಜೊತೆಗೆ ಒಂದಿಷ್ಟು ಕಾಸನ್ನು ನೀಡಿ ಹಿರಿಯರ ಸಮ್ಮುಖದಲ್ಲಿ ಶಾಸ್ತ್ರೋಕ್ತವಾಗಿ ಮದುವೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಹೆಣ್ಣನ್ನು ಜೀವನ ಸಂಗಾತಿಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಈ ಸಮುದಾಯಗಳಲ್ಲಿದೆ.

ಹೊರನೋಟಕ್ಕೆ ಈ ತಾಲೂಕಿನ ಜನ ಸಮುದಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಪುರುಷ ಪ್ರಧಾನ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಕಂಡು

ಬಂದರೂ ಹೆಣ್ಣಿನ ಸ್ಥಾನ ಮಾನಗಳಿಗೇನೂ ಕುಂದುಕೊರತೆಗಳಾಗಿಲ್ಲ. ಕೊಡವರಲ್ಲಾಗಲಿ, ಕೆಂಬಟ್ಟಿ ಕುರುಬ, ಎರವ ಮೊದಲಾದ ಪಂಗಡಗಳಲ್ಲಾಗಲಿ ಅಥವಾ ಕೊಡವ ಭಾಷೆಯನ್ನಾಡುವ ಇನ್ನಿತರ ಯಾವುದೇ ಜನಸಮುದಾಯಗಳ ಕುಟುಂಬದಲ್ಲಾಗಲಿ ಸ್ತ್ರೀ ಗೌರವ, ಆದರಗಳಿವೆ.

ಇಲ್ಲಿನ ಪರಂಪರೆಯ ಪ್ರತೀಕವಾದ ‘ಏನ್‌ಮನೆ’ (ಅಯ್ಯನ ಮನೆ, ಹಿರಿಯರ ಮನೆ)ಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಅವಳ ಬದುಕಿನ ಉದ್ದಕ್ಕೂ ಹಕ್ಕು ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಗಳಿವೆ.

“ಕೊಟ್ಟ ಹೆಣ್ಣು ಕುಲಕ್ಕೆ ಹೊರಗು” ಎಂಬ ಕನ್ನಡದ ಗಾದೆ ಮಾತಿಗೆ ವ್ಯತಿರಿಕ್ತವಾದ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಈ ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿದೆ. ಮದುವೆ ಆದ ಹೆಣ್ಣುಮಗಳು ತನ್ನ ಗಂಡನ ಮನೆಯಲ್ಲಿರುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿಯೂ ತವರಿನವರು ಅವಳ ಸುರಕ್ಷತೆಯ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯನ್ನು ಹೊತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ. ಕ್ರಿ.ಶ. 13ನೇ ಶತಮಾನಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ಈ ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ದೊರೆತ ಚಂಗಾಳ್ವರ ಶಾಸನವೊಂದು ಇಲ್ಲಿನ ಜನಸಮುದಾಯದ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಬೆಳಕು ಚೆಲ್ಲುತ್ತದೆ.

“ಗಂಡಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಹೆಣ್ಣಿಗೆ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ” ಪಾರಂಪರಿಕ ಆಸ್ತಿಯು ಸಲ್ಲುವ ಬಗ್ಗೆ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಲಾಗಿದೆ.³⁴ ಪರಂಪರಾಗತವಾಗಿ ಬಂದ ಆಸ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳಿಗೂ ಹಕ್ಕು ಇತ್ತು ಎಂಬ ಅಂಶವನ್ನು ಈ ಶಾಸನದ ಸಾಲುಗಳು ಉಲ್ಲೇಖಿಸುತ್ತವೆ. ಗಂಡು ಸಂತಾನವಿಲ್ಲದೆ ಇದ್ದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಆ ಹೆಣ್ಣುಮಗಳು ಆಸ್ತಿಗೆ ಹಕ್ಕುದಾರಳಾಗಿ ನಿಂತು ನಿಭಾಯಿಸುವ ಹಕ್ಕು ಆಗಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೇ ಇಲ್ಲಿನ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಲ್ಲಿತ್ತು.

ಮದುವೆ ಆದ ಹೆಣ್ಣು ತನ್ನ ಗಂಡನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ತೀರಿಕೊಂಡರೂ ಕೂಡಾ ತನ್ನ ತವರೂರಿನ ‘ಶೃತಾನ’ದ ಹಕ್ಕನ್ನು ಪಡೆದಿರುತ್ತಾಳೆ. ತವರೂರಿನ ಶೃತಾನದಲ್ಲಿ ಶವ ಸಂಸ್ಕಾರವನ್ನು ಊರಿನವರ ಮನ್ನಣೆಯೊಂದಿಗೆ ಸಕಲ ಮರ್ಯಾದೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಕುಟುಂಬದಲ್ಲಿ ತಾಯಿಯ ಪಾತ್ರ ಅತ್ಯಂತ ಉನ್ನತಮಟ್ಟದ್ದಾಗಿದೆ. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಹಂತದಲ್ಲಿಯೂ ‘ತಾಯಿ’ಯಾದವಳಿಗೆ ಮನ್ನಣೆ, ಗೌರವ, ಆದರಗಳಿವೆ. ತನ್ನ ಮಕ್ಕಳ ವಿವಾಹದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ತಾಯಿಯಾದವಳಿಗೆ ವಿಶೇಷವಾದ ಗೌರವವಿದೆ. ಅದು ಆಕೆ ಮರುವಿವಾಹವಾಗಿ ಬೇರೆ ಕುಟುಂಬಕ್ಕೆ ಹೋಗಿದ್ದರೂ ಅಥವಾ ವಿಧವೆ ಆಗಿದ್ದರೂ ಕೂಡ ಈ ಗೌರವ ಆದರಗಳಿಗೆ ಆಕೆ ಅರ್ಹಳಾಗಿರುತ್ತಾಳೆ.

‘ವರ’ನಾದವನು ದೇವರನ್ನು ನೆನೆದ ನಂತರ ಮೊದಲು ತನ್ನ ತಾಯಿಯ ಪಾದಗಳಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಬೇಕೆಂಬ ಅಂಶ ಇಲ್ಲಿನ ಜನಪದ ಗೀತೆಯೊಂದರಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿತವಾಗಿದೆ.*

*ಪಟ್ಟೋಲೆ ಪಳಮೆ. ನಡಿಕೇರಿಯಂಟ ಚಿಣ್ಣಪ್ಪ. ಪು.ಸಂ. 96

‘ಕಾರಣೋರ ತೊತ್ತಿತ್

ತನ್ನ ಪೆತ್ತ ಅವ್ವಂಡ

ಕಾತೊಟ್ಟ ತಲೆಬೆಟ್ಟ’³⁵

ಅಂದರೆ ವಂಶದ ಪೂರ್ವಜರನ್ನು ನೆನೆಸಿದ ನಂತರ ತನಗೆ ಜನ್ಮನೀಡಿದ ತಾಯಿಯ ಪಾದ ಮುಟ್ಟಿ ತಲೆಬಾಗಿ ನಮಿಸಿ ಆಶೀರ್ವಾದವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ತನ್ನ ತಾಯಿಯು ಆಶೀರ್ವಾದದ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟ ಕಾಣಿಕೆಯನ್ನು ವರನಾಗಲಿ, ವಧುವಾಗಲಿ ಅದನ್ನು ಬಹಳ ವಿಶೇಷವೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಿ ಜತನದಿಂದ ಕಾಪಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ಮದುವೆಯಲ್ಲಿ ಗಂಡು ಹೆಣ್ಣಿಗೆ ತಾಳಿ ಕಟ್ಟುವುದಕ್ಕೆ ಬದಲಾಗಿ ಜನ್ಮ ನೀಡಿದ ತಾಯಿಯು ಮಗಳಿಗೆ ‘ಪತ್ತಾಕ್’ ಎಂಬ ಮಂಗಳ ಸೂತ್ರವನ್ನು ಕಟ್ಟುತ್ತಾಳೆ. ಮಗನಿಗೆ ‘ಪೊಮ್ಮಾಲೆ’ ಎಂಬ ಹೊನ್ನಿನ ಸರವನ್ನು ಶುಭ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಹಾಕುತ್ತಾಳೆ. ಅತ್ತೆ ಆಗುವವಳು ಸೊಸೆಯನ್ನು ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರೀತಿ ಆದರಗಳಿಂದ ಹಾಲು ಸಕ್ಕರೆ ಮಿಶ್ರಿತ ಅನ್ನವನ್ನು ನೀಡಿ ಸ್ವಾಗತಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಅಳಿಯನಿಗೂ ಹಾಲು ಮಿಶ್ರಿತ ಅನ್ನವನ್ನು ನೀಡಿ ಗೌರವವನ್ನು ಪ್ರೀತಿ ಮಮತೆಯನ್ನು ತೋರುತ್ತಾಳೆ.

ಹತ್ತು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಹಡೆದ ಸ್ತ್ರೀಯನ್ನು ‘ಮಹಾತಾಯಿ’ ಎಂದು ಗೌರವಿಸಿ ‘ಪೈತಾಂಡೆಕಳ್ ಪ ಮಂಗಲ’ ಅಂದರೆ ಹತ್ತು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಹಡೆದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಆಚರಿಸುವ ಸಂಭ್ರಮದ ಮದುವೆಯಂಥ ಮಂಗಳ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ನಡೆಸಿ ಆಕೆಗೆ ಗೌರವವನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತಿದ್ದರೆಂಬ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಇಲ್ಲಿನ ಹಿರಿಯರು ನೀಡುತ್ತಾರೆ.³⁶

ತಾಯಿಯ ತವರಿನವರಿಗೂ ಕೂಡಾ ಗೌರವಾದರಗಳಿವೆ. ಮದುವೆಯಂಥ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ‘ಬಾಳೆಬಿರುದೆಂಬ’³⁷ ವಿಶೇಷ ಗೌರವವನ್ನು ತಾಯಿಯ ತವರಿನವರಿಗೆ ನೀಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಸೋದರ ಮಾವನಿಗೆ ಅತ್ಯಂತ ದೊಡ್ಡ ಮರ್ಯಾದೆ ಇದೆ.

ಕುಟುಂಬದ ಮುಖ್ಯಸ್ಥನನ್ನು ‘ಕೊರವುಕಾರ’ ನೆಂದು ಕರೆಯುವಂತೆ ಆತನ ಪತ್ನಿಯನ್ನು ‘ಕೊರವುಕರ್ತಿ’ ಎಂದು ಕರೆದು ಸಮಾನವಾದ ಗೌರವವನ್ನು ನೀಡುತ್ತಾರೆ.

ತಮ್ಮ ವಂಶದ ಹಿರಿಯರನ್ನು ದೈವೀಕರಿಸಿ ಅವರಿಗೆ ಕೈಮಡ (ಸಣ್ಣಮಠ)ಗಳಂಥ ಗುಡಿಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ಪೂಜಿಸುವ ‘ಗುರುಕಾರೋಣ’ ಪದ್ಧತಿ ಈ ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿದೆ. ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ವಂಶದ ಹಿರಿಯ ಸ್ತ್ರೀಯರಿಗೂ, ವಿಶೇಷ ಗೌರವ ಆದರಗಳು ಸಲ್ಲುತ್ತವೆ. ಈ ತಾಲೂಕಿನ ‘ಕುಂದ’ ಗ್ರಾಮದ

‘ಮದ್ರೀರ’ ಮನೆತನದಲ್ಲಿ ‘ಕಾರಣಚ್ಚಿ’ ‘ಕೈಮಡ’ವಿದೆ. ದೊಡ್ಡ ವೀರ ರಾಜೇಂದ್ರ ಒಡೆಯರು ಸೆರೆಯಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ಟಿಪ್ಪುಸೈನ್ಯದ ದಾಳಿಯಿಂದಾಗಿ ಈ ‘ಮದ್ರೀರ’ ಕುಟುಂಬದವರೆಲ್ಲರೂ ನಾಶವಾಗಿ ಹೆಣ್ಣು ಮಗುವೊಂದು ಮಾತ್ರ ಉಳಿದು ಅವಳನ್ನು ‘ತೀತಮಾಡ’ ಕುಟುಂಬದವರು ಸಾಕಿ ‘ಮಕ್ಕಪರಿಚೆ’ (ವಂಶಕ್ಕೆ ವಾರಸುದಾರರಾಗಿ ನಿಲ್ಲುವುದು) ಮಾಡಿ ಆ ಹೆಣ್ಣನ್ನು ಅವಳ ‘ಮದ್ರೀರ’ ವಂಶದ ಮಣ್ಣಿಗೆ ಹಕ್ಕುದಾರಳನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ ನಿಲ್ಲಿಸಿದ್ದರು. ಅಂತಾಗಿ ಆಕೆ ಆ ಕುಟುಂಬದ ಗುರು ‘ಕಾರಣಚ್ಚಿ’ ಆದಳೆಂಬ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಮದ್ರೀರ ಕುಟುಂಬದ ಹಿರಿಯರೊಬ್ಬರು ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಹಾಗೆಯೇ ಹಳ್ಳಿಗಟ್ಟು ಗ್ರಾಮದ ‘ಮೂಕಳೀರ’ ಕುಟುಂಬಗಳಲ್ಲಿ ‘ಕಾರೋಣ ಮತ್ತು ಕಾರಣಚ್ಚಿ’ ಯರಿಬ್ಬರ ಸಂಯುಕ್ತ ಕೈಮಡವಿದೆ. ಅಂದರೆ ಸ್ತ್ರೀ ಪುರುಷರಿಬ್ಬರಿಗೂ ಸಮಾನವಾದಂಥ ಪ್ರೀತಿ, ಗೌರವ ಆದರಗಳನ್ನು ಈ ತಾಲೂಕಿನ ಜನ ಸಮುದಾಯಗಳ ಆಚರಣೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದು.

ಮಕ್ಕಳು ಹುಟ್ಟಿದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಹೆಣ್ಣು ಮಗು ಹುಟ್ಟಿದರೆ ಕಂಚಿನ ತಟ್ಟಿಯನ್ನು ಬಡಿದು ಶಬ್ದ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಗಂಡು ಮಗುವಿನ ಜನನವಾದರೆ ಕೋವಿಯಲ್ಲಿ ಗುಂಡು ಸಿಡಿಸಿ ಶಬ್ದ ಮಾಡಿ ಜನರಿಗೆ ಸಂದೇಶವನ್ನು ನೀಡುತ್ತಾರೆ. ಮೇಲ್ನೋಟಕ್ಕೆ ಈ ಮೇಲಿನ ಅಂಶ ಗಂಡು ಹಾಗೂ ಹೆಣ್ಣು ಮಗುವಿನ ನಡುವಿನ ತಾರತಮ್ಯ ಭೇದವನ್ನು ತೋರುವಂತೆ ಕಂಡರೂ ವಾಸ್ತವಾಂಶವನ್ನು ಇಲ್ಲಿನ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಗಂಡು ಮಕ್ಕಳು ಸ್ವಯಂ ಪ್ರೇರಿತರಾಗಿ ಸೈನ್ಯಕ್ಕೆ ಸೇರುವ ಪದ್ಧತಿ ಇದೆ. ಅದರ ಸಂಕೇತವಾಗಿ ಈ ದೇಶವನ್ನು ಕಾಯುವ ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಶೂರನ ಜನನವಾಗಿದೆ ಎಂಬ ಸಂಕೇತವಾಗಿ ಕೋವಿಯಲ್ಲಿ ಗುಂಡು ಸಿಡಿಸಿ ಗಂಡು ಮಗುವಿನ ಜನ್ಮದ ವಾರ್ತೆಯನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ಈ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಪುಷ್ಟಿ ನೀಡುವಂತೆ ಇಲ್ಲಿನ ಹಿರಿಯ ಸ್ಥಳೀಯರೊಬ್ಬರು ನೀಡುವ ಮಾಹಿತಿಯಂತೆ³⁸ ಈ ಕೋವಿ ಮದ್ದು ಗುಂಡುಗಳ ಆವಿಷ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಮೊದಲು ಗಂಡು ಮಗುವಿನ ಜನನದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಗಿಡದ ಎಲೆಯ ದಂಟಿನಿಂದ ಮಾಡಿದ ಬಿಲ್ಲು ಬಾಣಗಳನ್ನು ಆ ಮಗುವಿನ ಕೈಗೆ ಹಿಡಿಸುತ್ತಿದ್ದರಂತೆ. ಈ ಬಿಲ್ಲು ಬಾಣ, ಕೋವಿ ಮದ್ದುಗುಂಡುಗಳು ಇವೆಲ್ಲವೂ ಒಬ್ಬ ಶೂರ ಸೈನಿಕನ ಗುರುತುಗಳಾಗಿವೆ.

ಹಾಗೆಯೇ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳು ಜನ್ಮತಾಳಿದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಮಾಡುವ ಕಂಚಿನ ಊಟದ ತಟ್ಟಿಯ ಶಬ್ದ ಆ ಹೆಣ್ಣು ಮಗು ಊಟದ ತಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಅನ್ನ ನೀಡುವಂತವಳಾಗಿ,

ಅನ್ನಪೂರ್ಣೇಶ್ವರಿಯಾಗಿ ಇಡೀ ಸಂಸಾರದ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯನ್ನು ಹೊತ್ತು ಸಂಸಾರವನ್ನು ಬೆಳಗಲಿ ಎಂಬ ಸಾಂಕೇತಿಕ ಸಂದೇಶವನ್ನು ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ನೀಡುವ ವಿಶಿಷ್ಟ ರೀತಿ ಇದಾಗಿದೆ. ವಿವಾಹದ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಗಂಡು, ಹೆಣ್ಣನ್ನು ಆರಿಸುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಹೆಣ್ಣಿನ ಚಾತಕವನ್ನು ಗೌಪ್ಯವಾಗಿಟ್ಟು ಗಂಡಿನ ಚಾತಕವನ್ನು ಹೆಣ್ಣಿನವರು ತರಿಸಿಕೊಂಡು ತಾಳೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ.

ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳ ವಿವಾಹದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಆಕೆಯ ‘ಪೆಟ್ಟಿಗೆ ತುಂಬಿಸುವ ಶಾಸ್ತ್ರ’ ಈ ತಾಲೂಕಿನ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಜನ ಸಮುದಾಯಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಇದೆ. ಎಷ್ಟೇ ಬಡತನವಿದ್ದರೂ ಸಾಲ ಮಾಡಿಯಾದರೂ ತಂದೆ ತಾಯಿಗಳು ಆ ಹೆಣ್ಣು ಮಗಳ ಬೇಕು ಬೇಡಗಳನ್ನು ಗಮನದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ತಮ್ಮ ಶಕ್ತ್ಯಾನುಸಾರ ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯನ್ನು ತುಂಬಿಸುತ್ತಾರೆ. ಈ ಆಚಾರ ಹೆಣ್ಣಿನ ಸ್ವಾಭಿಮಾನಕ್ಕೆ ಧಕ್ಕೆ ಉಂಟಾಗಬಾರದೆಂಬ ಮುಂದಾಲೋಚನೆಯಿಂದ ಹಿರಿಯರು ಪಾಲಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದ ಒಂದು ವಿಶಿಷ್ಟ ಪದ್ಧತಿ ಆಗಿದೆ.

ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ವಿವಾಹವಾಗಿ ಗಂಡಿನ ಮನೆಗೆ ಹೋಗುವ ಹೆಣ್ಣಿನ ಚೊತೆಯಲ್ಲಿ ಸೂಜಿದಾರದಿಂದ ಹಿಡಿದು ಅವಳ ದಿನ ನಿತ್ಯದ ಬಳಕೆಯ ಸಾಮಾನುಗಳು, ಊಟದ ತಟ್ಟೆ ಮಲಗುವ ಹಾಸಿಗೆ, ಬಟ್ಟೆ ಬರೆ, ಪಾತ್ರೆ ಸಾಮಾನುಗಳು, ಸಾಬೂನು ಮುಂತಾದ ದಿನನಿತ್ಯದ ಬಳಕೆಯ ವಸ್ತುಗಳ ಚೊತೆಗೆ ಒಂದಿಷ್ಟು ಹಣವನ್ನು ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯಲ್ಲಿ ತುಂಬಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಹೊಸ ಮನೆ, ಸಂಸಾರ, ಪರಿಸರಕ್ಕೆ ಹೊಂದಿಕೊಳ್ಳುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಆ ಹೆಣ್ಣು ಮಗಳು ಬೇರೆಯವರ ಮುಂದೆ ಕೈಚಾಚುವ ಪ್ರಮೇಯ ಬರಬಾರದೆಂಬ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಹಿರಿಯರು ಮಾಡಿದ ಅಲಿಖಿತ ಕಾನೂನುಗಳಾದ ಈ ಪದ್ಧತಿಗಳು ಇಂದಿಗೂ ಆಚರಣೆಯಲ್ಲಿವೆ.

ಮದುವೆಯಾದ ಹೆಣ್ಣುಮಗಳು ಮುಂದೆ ತಾಯಿ ಆಗುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿಯೂ ಆಕೆಯನ್ನು ಬಹಳ ಜೋಪಾನವಾಗಿ ಆರೈಕೆ ಮಾಡಿ ಅವಳ ದೈಹಿಕ ಹಾಗೂ ಮಾನಸಿಕ ಆರೋಗ್ಯವನ್ನು ಸುಧಾರಿಸುವ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಕಾಳಜಿ ವಹಿಸುತ್ತಾರೆ. ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ತವರಿನವರಿಗೆ ಹಣ ಕಾಸಿನ ತೊಂದರೆ ಇದ್ದರೆ ಗಂಡಿನ ಮನೆಯವರು ‘ಈತ್‌ಖರ್ಚು’ (ಹೆರಿಗೆ ಭತ್ಯೆ) ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಹಣ ಸಹಾಯವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಬಾಣಂತಿಯ ಖರ್ಚಿನ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯನ್ನು ಆಕೆಯ ಗಂಡನ ಕಡೆಯವರೂ ವಹಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ವಿಧವಾ ವಿವಾಹ ಈ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಸಾಮಾಜಿಕ ಮನ್ನಣೆಯನ್ನು ಪಡೆದಿದೆ. ವಿಧವೆ ಆದ ಸ್ತ್ರೀಯನ್ನು ಆಕೆಯ ಮೃತ ಪತಿಯ ಸಹೋದರರಲ್ಲೊಬ್ಬ ಮರುವಿವಾಹ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ

ಪದ್ಧತಿಯೂ ಇಲ್ಲಿದೆ.

ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ‘ಪಟ್ಟೋಲೆ ಪಳಮೆ’ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿರುವ ಒಂದು ಜನಪದ ಗೀತೆ ಹೀಗಿದೆ.³⁹

ಚೋತ್ ಚೋತ್ ಚುಣ್ಣಾಯಿ

ತೇಡಿಂಗೊಂಡ್ ಪೋಕಣೆ

ತೇಡಿ ಪೋನ ಪಾಬಳ್ಳಿ

ಕಾಲ್ ಕೆ ತೊರೆ ಬುದ್ಧ

ಎನ್ನನೆಂದರಿವಿರಾ ?

ತನ್ನಡಣ್ಣ ದೇವಯ್ಯ

ಕಾಲ ಕಂಡ್ ಪೋನಲ್ಲಿ

ಅಣ್ಣ ಬೆಚ್ಚೆ ಮೊಮ್ಮ

ಪಂಡಿಯ ನಡಪೋಲೆ

ಪೋಣ್ಣಾಯಿ ನಡಕಲು

ಎಂದೆಣ್ಣೆ ನೆನತಿತ್

ಚೀಲ ನಲ್ಲ ಬಾಲನ್

ಬೈ ಪಿರಿಂಜಿ ಬಂದಿತ್

ಮಚ್ಚಿ ಮನೆಕೇರಿತ್

ತನ್ನ ಪೆತ್ತ ಅವ್ವಂಗ್

ಈ ಸುದ್ದಿನರ್ ಪಾಚಿ*

ಈ ಜನಪದ ಗೀತೆಯ ಕನ್ನಡ ಅನುವಾದ ಈ ಕೆಳಗಿನಂತಿದೆ.

ಸೋತು ಸೋತು ಸುಣ್ಣವಾಗಿ

ನಿರಾಸೆಗೊಂಡು ಹಿಂತಿರುಗಲು

ಹುಡುಕಿ ಹೊರಟ ಔಷಧಿಯ ಬಳ್ಳಿ

ತನ್ನ ಕಾಲಡಿಗೆ ಬಂದು ತೊಡರಿದಂತೆ

ಹೇಗೆ ಎಂದು ಕೇಳುವಿರಾ

ತನ್ನ ಒಡಹುಟ್ಟಿದ ಅಣ್ಣ ದೇವಯ್ಯನು

ಕಾಲನ ಕರೆಗೆ ಒಗೊಟ್ಟು ಹೋಗಿರಲು

*ಪಟ್ಟೋಲೆ ಪಳಮೆ. ನಡಿಕೇರಿಯಂಟ ಚಿಣ್ಣಪ್ಪ. ಪು.ಸಂ. 131.

ಅಣ್ಣ ಬಿಟ್ಟು ಹೋದ ಅತ್ತಿಗೆಯನ್ನು
 ಹಿರಿಯರ ಪದ್ಧತಿಯಂತೆ
 ಪತ್ತಿಯಾಗಿ ಸ್ವೀಕರಿಸಬಹುದೆಂದು
 ಅರಿತು, ತಿಳಿದು, ನೆನೆದು
 ಮದುವೆಯಾಗಲು ಹೊರಟ ಯುವಕ
 ಹಿಂತಿರುಗಿ ಬಂದು ಹಿರಿಯರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ
 ತನಗೆ ಜನ್ಮ ನೀಡಿದ ತಾಯಿಗೆ
 ಈ ಸುದ್ದಿಯನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ.

ಈ ಜನಪದ ಗೀತೆಯಿಂದ ನಮಗೆ ತಿಳಿದು ಬರುವ ಅಂಶಗಳೆಂದರೆ ವಿಧವೆಯಾದ ಅಣ್ಣನ ಹೆಂಡತಿಯನ್ನು ಮೈದುನ ವಿವಾಹವಾಗಿ ಅವಳಿಗೆ ಮರು ಜೀವನವನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಡುವ ಮಾನವೀಯ ನೆಲೆಯ ಶ್ರೀಮಂತ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಈ ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿರುವುದು. ಹಾಗೆಯೇ ಹಿರಿಯರ ಹಾಗೂ ಸಮಾಜದ ಸಮೃತ್ತಿ ವಿಧವಾ ವಿವಾಹಕ್ಕೆ ಅಂದಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದದ್ದು ಗಮನಾರ್ಹ ಸಂಗತಿಯಾಗಿದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಆಕೆ ಬೇರೆ ಕುಟುಂಬಗಳಿಗೆ ವಿವಾಹವಾಗಿ ಹೋದರೂ ಕೂಡ ಆಕೆಗೆ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಮನ್ನಣೆ ಗೌರವಾದರಗಳಿಗೆ ಯಾವುದೇ ಕುಂದು ಕೊರತೆ ಬಾರದಂತೆ ಸಮಾಜ ಆಕೆಯನ್ನು ನಡೆಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ.

ಒಂದು ಕುಟುಂಬದಲ್ಲಿ ಗಂಡು ಮಕ್ಕಳಿಲ್ಲದೆ, ಬರೇ ಹೆಣ್ಣು ಸಂತಾನ ಮಾತ್ರವಿದ್ದರೆ ಆ ಮನೆತನ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಕೊನೆಗೊಳ್ಳಬಾರದೆಂಬ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಅದೇ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಆ ಒಂದು ಹೆಣ್ಣು ಮಗುವಿಗೆ ವಿವಾಹಮಾಡಿ ಆ ಗಂಡನನ್ನು ಅಲ್ಲಿ ಇರಿಸಿ ಆ ವಂಶಕ್ಕೆ ವಾರಸುದಾರನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುವ ‘ಕುತ್ತಿಕ್ ನಿಪ್ಪೊ’⁴⁰ (ವಂಶಕ್ಕೆ ನೆಲೆ ನಿಲ್ಲುವ) ಪದ್ಧತಿ ಈ ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ‘ಒಕ್ಕಪರಿಚೆ’ ಮತ್ತು ‘ಕುಟ್ಟಪರಿಚೆ’ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ.

ಯಾವುದೇ ಹೆಣ್ಣು ಮಗಳು ತನ್ನ ನಡತೆ ಕೆಟ್ಟೋ ಅಥವಾ ಸಹಜವಾಗಿ ವಿಧವೆಯಾಗಿಯೋ ಯಾವುದೇ ವರ್ಗದಿಂದ ಯಾವುದೇ ಪಂಗಡದಿಂದ, ಯಾವುದೇ ಸಮುದಾಯದಿಂದ ಬಂದಿರಲಿ ಅವಳ ಬದುಕು ಬೀದಿ ಪಾಲಾಗದಂತೆ ತಡೆದು ಅವಳಿಗೆ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಮತ್ತೆ ಬದುಕುವ ಅವಕಾಶವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಡುವ, ಮರುವಿವಾಹ, ವಿಧವಾ ವಿವಾಹಗಳಂಥ ಮಾನವೀಯ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ತೋರುವ ವಿಶಿಷ್ಟ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಈ ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿದೆ.

ಇಲ್ಲಿನ ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯಗಳಾದ ಎರವ, ಕುರುಬರಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀಯ ಸ್ಥಾನಮಾನಗಳು ಗೌರವಯುತವಾಗಿವೆ. ಎರವರಲ್ಲಿ ‘ಮಾತೃವಂಶೀಯ’ ಪದ್ಧತಿ ರೂಢಿಯಲ್ಲಿದೆ. ಮದುವೆ ಆದನಂತರ ಗಂಡು ಹೆಣ್ಣಿನ ಮನೆಯಲ್ಲಿದ್ದು ಸಂಸಾರವನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಾನೆ. ಕುರುಬರಲ್ಲಿ ಹೆಣ್ಣು ಮಗಳೊಬ್ಬಳು ತಾನು ಇಷ್ಟಪಟ್ಟ ಹುಡುಗನನ್ನು ವಿವಾಹವಾಗುವ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವಿದೆ. ಹೆಣ್ಣುತಾನು ಮೆಚ್ಚಿದ ಯುವಕನೊಂದಿಗೆ ಕಾಡಿಗೆ ಓಡಿ ಹೋದರೆ ಅವರನ್ನು ಕರೆತಂದು ಹಿರಿಯರು ಎಲ್ಲರ ಸಮ್ಮುಖದಲ್ಲಿ ಅವರಿಗೆ ಶಾಸ್ತ್ರೋಕ್ತವಾಗಿ ವಿವಾಹ ನೆರವೇರಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಶಕ್ತಿದೇವತಾ ಪೂಜೆ, ಭೂಮಿದೇವತಾ ಪೂಜೆಗಳು ಈ ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಸರ್ವೇಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿವೆ. ವಂಶದ ಮೂಲ ಮಾತೆಯನ್ನು ‘ಕಣಿತಾಯಿ’ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಕಾವೇರಿ ಸಂಕ್ರಮಣ ಹಬ್ಬದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ತಾಯಿಯ ಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ಮಾಡಿ ಕಣಿ ಪೂಜಿಸುತ್ತಾರೆ.⁴¹

ಏಳು ತಲೆಯಕ್ಕಿ ತಾಯಿ (ಆಯಾ ವಂಶದ ಏಳು ತಲೆಮಾರಿನ ಮೂಲ ಮಾತೆಯರು) ಕೊಡಚಿತಾಯಿ (ಹುತಾತ್ಮರು)ಯರನ್ನು ಪೂಜಿಸುತ್ತಾರೆ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿಯೂ ಶಕ್ತಿದೇವತೆಯಾದ ಭಗವತಿಯ ಗುಡಿ ಇದೆ. ಭದ್ರಕಾಳಿ, ಚಾಮುಂಡಿ, ಭಗವತಿ, ಕರಿಂಗಾಳಿ, ಕಾವೇರಮ್ಮ, ಪಾರ್ವತಿ, ಮಂದತವ್ವೆ, ದಬ್ಬಚ್ಚವ್ವೆ, ಮಾರಮ್ಮ, ಪನ್ನೆಂಗಾಂತಮ್ಮ ಮೊದಲಾದ ಸ್ತ್ರೀ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿನ ಜನರು ಬಹಳ ಶ್ರದ್ಧಾ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಪೂಜಿಸಿ ಆರಾಧಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀಯರ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸಕ್ಕೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹವಿತ್ತು. ಹಿಂದಿನ ಕಾಲದ ವಿದ್ಯಾಕೇಂದ್ರಗಳಾದ ಕೈಮಡ (ಚಿಕ್ಕಮಠ)ಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀಯರಿಗೂ ವಿದ್ಯಾರ್ಜನೆಗೆ ಅವಕಾಶವಿತ್ತು. ವೀರಶೈವ ಮಠಗಳು, ಆಂಗ್ಲರ ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿನ ಚರ್ಚುಗಳು ಸ್ತ್ರೀ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸಕ್ಕೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ನೀಡಿದ ಕಾರಣ ಅನೇಕ ವಿದ್ಯಾವಂತ ಸ್ತ್ರೀಯರು ಈ ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿದ್ದರು.

ಸ್ತ್ರೀ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ, ಸ್ತ್ರೀ ಸಮಾನತೆಯಂತಹ ಮಾನವೀಯ ನೆಲೆಗಟ್ಟಿನ ಭದ್ರ ಬುನಾದಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದ ಈ ಸಮಾಜ ಸ್ತ್ರೀಗೆ ತನ್ನದೇ ಆದಂಥ ಕಟ್ಟು ಪಾಡುಗಳನ್ನೂ ಹಾಕಿತ್ತು ಎಂಬ ಅಂಶ ಗಮನಾರ್ಹವಾದುದು. ಅವುಗಳೆಂದರೆ ಸ್ತ್ರೀಯ ಮರುವಿವಾಹದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಶಾಸ್ತ್ರೋಕ್ತವಾದ ವಿಜೃಂಭಣೆಗೆ ಅವಕಾಶವಿಲ್ಲ. ‘ಕೂಡಾವಳಿ’ (ಅಂದರೆ ಕೂಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು) ಎಂಬ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಸರಳ ರೀತಿಯ ಆಚರಣೆಗೆ ಮಾತ್ರ ಅವಕಾಶವಿತ್ತು. ಅದೇ ಗಂಡಿಗೆ ಎಷ್ಟು ಮರು ಮದುವೆಗಳಾದರೂ ಯಾವುದೇ ಕಟ್ಟು ಪಾಡುಗಳಿರಲಿಲ್ಲ. ಆತನಿಗೆ ಏಳುಬಾರಿ ಮದುವೆ ಆಗುವ

ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವಿತ್ತು. ಆದರೆ ಹೆಣ್ಣು ಮಗಳ ವಿವಾಹದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಆಗುವ ಖರ್ಚು ವೆಚ್ಚದ ಬಗ್ಗೆ ಹಿರಿಯರು ಚಿಂತಿಸಿರುವ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳಿವೆ.

ವಿಧವೆಯಾದ ಸ್ತ್ರೀ ಯಾವುದೇ ಅಲಂಕಾರಗಳಿಗೆ ಅರ್ಹಳಲ್ಲ. ಕುಂಕುಮ, ಹೂ, ಬಣ್ಣದವಸ್ತ್ರ ಒಡವೆಗಳು ಅಥವಾ ಇನ್ಯಾವುದೇ ಶೃಂಗಾರ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳನ್ನು ಆಕೆ ಬಳಸುವಂತಿಲ್ಲ. ಶುಭ್ರವಾದ ಬಿಳಿಬಣ್ಣದ ಸೀರೆಯನ್ನು ಮಾತ್ರ ವಿಧವಾ ಸ್ತ್ರೀಯರು ಧರಿಸಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಗಂಡನ ಅಂತ್ಯಕ್ರಿಯೆಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಅವಳ ಹಣೆಯ ಕುಂಕುಮವನ್ನು ಅಳಿಸಿ ಮಂಗಳ ಸೂತ್ರವನ್ನು ಕಿತ್ತು, ಆಕೆಯ ಕೈಯುಗಾಜಿನ ಬಳೆಗಳನ್ನು ಒಡೆದು ಹಾಕುವ ಅನಿಷ್ಟಪದ್ಧತಿ ಇಲ್ಲಿನ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿದೆ.

ಈ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಹಿರಿಯರು ವಿಧವೆಯರಿಗೆ ಕೆಲವು ಕಟ್ಟುಪಾಡುಗಳನ್ನು ಹಾಕಲು ಅಂದಿನ ಸಾಮಾಜಿಕ ಹಾಗೂ ರಾಜಕೀಯ ಸ್ಥಿತಿಗಳು ಕಾರಣವೆಂದರೆ ತಪ್ಪಾಗಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ಸಹಜವಾಗಿ ಸುಂದರ ಮೈಕಟ್ಟುಹೊಂದಿದ್ದ ರೂಪವಂತೆಯರಾದ ಇಲ್ಲಿನ ಸ್ತ್ರೀಯರು ಅಲಂಕಾರ ಮಾಡಿಕೊಂಡಾಗ ಸಹಜವಾಗಿಯೇ ಅವರ ಸೌಂದರ್ಯ ಪರ ಪುರುಷರ ಕಣ್ಣು ಕುಕ್ಕುವಂತಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ಇಲ್ಲಿ ಆಡಳಿತ ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದ ಕೆಲವು ರಾಜರುಗಳು ಸ್ತ್ರೀಲೋಲುಪರಾಗಿದ್ದರೆಂಬ ವಿಚಾರ ನಮಗೆ ಇಲ್ಲಿನ ಇತಿಹಾಸದಿಂದ ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ. ಇಂಥ ಕಾಮುಕರಿಂದ ತಮ್ಮ ವಿಧವಾ ಸ್ತ್ರೀಯರನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಲು ಸ್ಥಳೀಯ ಹಿರಿಯರು ವಿಧವೆಯರಿಗೆ ಕೆಲವು ನಿರ್ಬಂಧಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟು ಪಾಡುಗಳನ್ನು ಹೇರಿರುವ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳಿವೆ.

ಈ ಮೇಲಿನ ಅಭಿಪ್ರಾಯಕ್ಕೆ ಪುಷ್ಟಿ ನೀಡುವಂತೆ ಇಂದಿಗೂ ಇಲ್ಲಿನ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಮನೆಯ ಹೆಣ್ಣು ಮಗಳಿಗೆ ಆಕೆಯ ತಾಯಿಯೇ ತಾಳಿಯನ್ನು ಕಟ್ಟುವ ಪದ್ಧತಿಯ ಹಿನ್ನೆಲೆಯನ್ನು ಕುರಿತಂತೆ ಇರುವ ವಿಚಾರವನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಅತಿ ಕಾಮುಕನೆಂದೇ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ಬಿಂಬಿತನಾಗಿರುವ ಚಿಕ್ಕವೀರ ರಾಜೇಂದ್ರ ಒಡೆಯನು ತನ್ನ ಆಡಳಿತಾವಧಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ಥಳೀಯರ ಮೇಲೆ ದೌರ್ಜನ್ಯವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ. ಆಗ ತಾನೇ ವಯಸ್ಸಿಗೆ ಬಂದ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ತನ್ನ ಕಾಮತ್ಯಶೆಗೆ ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ. ಅವನ ಆಡಳಿತದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ವಯಸ್ಸಿಗೆ ಬಂದ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳು ಅವನ ದೈಹಿಕ ಕಾಮತ್ಯಶೆಯನ್ನು ತಣಿಸಿದ ನಂತರವೇ ಬೇರೆ ಪುರಷರೊಡನೆ ವಿವಾಹ ವಾಗಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಇಂಥ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಆ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳ ತಾಯಿಯಂದಿರು ತಮ್ಮ ಕುತ್ತಿಗೆಯಲ್ಲಿರುತ್ತಿದ್ದ ‘ಪತ್ತ್ಯಾಕ್’ ಎಂಬ ತಾಳಿಯನ್ನು ಬಿಚ್ಚಿ ತಮ್ಮ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳ ಕುತ್ತಿಗೆಗೆ ಹಾಕಿ ಅವರು ವಿವಾಹಿತರೆಂದು ರಾಜ ಭಟರಿಗೆ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ

ತಮ್ಮ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳ ಮಾನವನ್ನು ತಾಯಿಯಂದಿರು ಕಾಪಾಡುತ್ತಿದ್ದರೆಂಬ ವಿಚಾರವನ್ನು ಸ್ಥಳೀಯ ಹಿರಿಯರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಇದರಿಂದಾಗಿ ಇಂದಿಗೂ ಕೂಡಾ ಕೊಡವರ ವಿವಾಹ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ವಧುವಿಗೆ ತಾಯಿ ತನ್ನ ಕುತ್ತಿಗೆಯಿಂದ ‘ಪತ್ತಾಕ್’ (ತಾಳಿ)ನ್ನು ಬಿಚ್ಚಿ ಮಗಳ ಕೊರಳಿಗೆ ದೇವರ ಮತ್ತು ಹಿರಿಯರ ಸಮ್ಮುಖದಲ್ಲಿ ಹಾಕುತ್ತಾಳೆ.

ಈ ಮೇಲಿನ ವಿಚಾರವನ್ನು ಗಮನಿಸಿದಾಗ ಸ್ಥಳೀಯ ಹಿರಿಯರು ವಿಧವಾ ಸ್ತ್ರೀಯ ಮಾನ, ಮರ್ಯಾದೆಗಳನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಕಟ್ಟಳೆಗಳನ್ನು, ನಿಯಮಗಳನ್ನು ಅವರಿಗೆ ಹಾಕಿರುವುದರಲ್ಲಿ ಅಮಾನವೀಯತೆಯಾಗಲೀ, ಶೋಷಣೆಯಾಗಲಿ ಕಂಡುಬರುವುದಿಲ್ಲವೆಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯಕ್ಕೆ ಬರಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಹಾಗೆಯೇ ಕೆಲವು ಗಾದೆಗಳು ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳ ಸಂತಾನದಿಂದ ಮಾತಾಪಿತೃಗಳಿಗೆ ಆಗುವ ತೊಂದರೆ ತಾಪತ್ರಯಗಳನ್ನು ಹೇಳುತ್ತವೆ.

ಕೋಡ ಪೆರ್ತ ಮಕ್ಕಿಯೂ

ಪೊಣ್ ಪೆರ್ತ ಮನೆಯೂ ಆಗ

ಅಥವಾ

ಕೋಡ ಪೆರ್ತ ಮಕ್ಕಿಯೂ

ಮೂಡಿ ಪೆರ್ತ ಮಾತೆಯೂ ಆಗ

ಈ ಮೇಲಿನ ಗಾದೆ ಮಾತುಗಳ ಅರ್ಥವೇನೆಂದರೆ ಕೋತಿಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿರುವ ಹೊಲವೂ, ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳ ಸಂಖ್ಯೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿರುವ ಮನೆಯೂ, ಅಥವಾ ಕೋತಿಗಳು ಹೆಚ್ಚಿರುವ ಹೊಲವೂ, ಹೆಚ್ಚು ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಜನ್ಮ ನೀಡಿದ ಮಾತೆಯೂ ಇವೆರಡೂ ಉದ್ಧಾರವಾಗುವುದಿಲ್ಲವೆಂಬ ಅರ್ಥ ಈ ಮೇಲಿನ ಗಾದೆ ಮಾತಿನಲ್ಲಿದೆ.

ಹೆಣ್ಣುಸಂತಾನ ಹೆಚ್ಚಿದ ಮನೆ ಅಥವಾ ಹೆಚ್ಚು ಹೆಣ್ಣುಸಂತಾನಕ್ಕೆ ಜನ್ಮ ನೀಡಿದ ತಾಯಿಯನ್ನು ಗಮನದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಹಿರಿಯರು ತಮ್ಮ ಅನುಭವದಿಂದ ಈ ಗಾದೆ ಮಾತನ್ನಾಡಿತ್ತಾರೆ.

ಏಕೆಂದರೆ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳ ವಿವಾಹದ ಖರ್ಚು, ನಂತರ ಬಾಣಂತನ, ನಾಮಕರಣಗಳ ಖರ್ಚು ಇವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳಿಗೂ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿದೆ. ಹೆಣ್ಣಿನ ಮದುವೆಯ

ನಂತರವೂ ತವರಿನವರಿಗೆ ಅವಳ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಇದ್ದೇ ಇರುತ್ತದೆ. ಈ ವಿಷಯವನ್ನು ಗಮನದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಹಿರಿಯರು ತಮ್ಮ ಅನುಭವದಿಂದ ಈ ಮೇಲಿನ ಗಾದೆ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ.

ಕೆಲವು ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಈ ತಾಲೂಕಿನ ಕೆಲವು ಸಮುದಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಮಗಳಿಗಿರುವ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಸೊಸೆಗಿರುವುದಿಲ್ಲ ಉದಾ : ಐನ್ ಮನೆ (ಹಿರಿಯರ ಮನೆ)ಯಲ್ಲಿ ಪವಿತ್ರ ಸ್ಥಳವೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ‘ಐಮರ’ (ಮರದಬೆಂಚು)ವೆಂಬ ಕೂರುವ ಜಾಗದಲ್ಲಿ ಮನೆಯ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವ ಅಧಿಕಾರವಿದ್ದರೆ ಹೊರಗಿನಿಂದ ಮದುವೆಯಾಗಿ ಬಂದ ಸೊಸೆಯಂದಿರಿಗೆ ಈ ಹಕ್ಕು ಅಧಿಕಾರವಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಸತಿ ಸಹಗಮನದಂಥ ಪದ್ಧತಿ ಕೂಡಾ ಆಚರಣೆಯಲ್ಲಿತ್ತು ಎಂಬ ಅಂಶ ಇತಿಹಾಸದಿಂದ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ.⁴²

ಹಾಗೆಯೇ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀ ನೇಗಿಲನ್ನು ಮುಟ್ಟಬಾರದು ಎಂಬ ಕಟ್ಟಳೆ ಇದೆ. ಈ ವಿಚಾರಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ವಿಚಾರವನ್ನು ಈ ಕೆಳಗಿನಂತೆ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಬಹುದು.

“ಉಳುವವನೇ ಭೂಮಿಯ ಒಡೆಯ”ನೆಂಬ ಮಾತಿದೆಯೇ ಹೊರತು “ಉಳುವವಳೇ ಭೂಮಿಯ ಒಡತಿ” ಹಾಗೂ ಉಳುವವರೇ ಭೂಮಾಲಿಕರು ಎಂಬ ಮಾತು ಜನಸಮಾನ್ಯರಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲ. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಈ ತಾಲೂಕಿನ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ “ಪಟ್ಟೆದಾರ”ನೆಂಬ ಕುಟುಂಬದ ಹಿರಿಯ ವ್ಯಕ್ತಿ ಕುಟುಂಬದ ಜಮೀನಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ವ್ಯವಹಾರಗಳಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರ ವಹಿಸುವುದನ್ನು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಜಮೀನಿನ ಪರಭಾರಿಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಈ ‘ಪಟ್ಟೆದಾರ’ನ ಅನುಮತಿ ಹಾಗೂ ‘ಸಹಿ’ಗಳಿಗೆ ಬಹಳ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆ ಇದೆ. ಆದರೆ ಇದೇ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ‘ಪಟ್ಟೆದಾರ’ನೆಂದು ಕುಟುಂಬದಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಹಿರಿಯ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ‘ಪತ್ನಿ’ಗೆ ಈ ಜಮೀನಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ವ್ಯವಹಾರದಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ಅಧಿಕಾರವಾಗಲಿ, ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆಯಾಗಲಿ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಕುಟುಂಬದ ಪ್ರಮುಖ ವ್ಯಕ್ತಿಯಾದ ‘ಕೊರವುಕಾರ’ನೆಂಬವನ ಪತ್ನಿ ಕುಟುಂಬದಲ್ಲಿ ‘ಕೊರವುಕಾರ್ತಿ’ ಎಂಬ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆಯನ್ನು ಗೌರವದ ಸ್ಥಾನ ಮಾನಗಳನ್ನು ಪಡೆದಿರುತ್ತಾಳೆ. ಈ ವಿಚಾರದಿಂದ ತಿಳಿದು ಬರುವ ಅಂಶವೇನೆಂದರೆ ‘ನೇಗಿಲನ್ನು’ ಮುಟ್ಟುವುದಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರ ಕಟ್ಟು ಕಟ್ಟಳೆಯನ್ನು ಸ್ತ್ರೀಗೆ ಹಾಕಿದ ಈ ಸಮಾಜ ಹೊಲ ಗದ್ದೆಗಳ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಧಾರಾಳವಾಗಿಯೇ ಆಕೆಯನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಪುರುಷನೇ ಭೂಮಿಯ ಒಡೆಯನಾಗಬೇಕು ಎಂಬ ಸ್ವಾರ್ಥದ ಮನೋನಿಲೆ ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ.

ಹಾಗೆಯೇ

“ಆಣ್ ಕೆತ್ತೆ ಕಂಡಲ್ಲಿ ಚೊಟು
ನೀರ್ ಕಂಡಲ್ಲಿ ಕತ್ತು”

ಕನ್ನಡನುವಾದ;

“ಗಂಡು ಕೊಚ್ಚಿ ಕಂಡಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿ ಇಡುತ್ತಾನೆ
ಹಾಗೆಯೇ ನೀರು ಕಂಡಲ್ಲಿ ತೊಳೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ”

ಎಂಬ ಈ ಮೇಲಿನ ಗಾದೆಯು ಇಲ್ಲಿನ ಸಮಾಜದ ಪುರುಷನ ಅನೈತಿಕತೆಯ ವ್ಯವಹಾರಗಳನ್ನು ಸಮರ್ಥಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿದೆ. ಆದರೆ ಅದೇ ಸ್ತ್ರೀ ನಡತೆ ಗೆಟ್ಟವಳಾದರೆ ಆಕೆಯ ಬಾಳನ್ನು ‘ಎಚ್ಚಿಕುಡಿಕೆಕ್ ಸಮ’ ಎಂದರೆ “ಎಂಬಲು ಮಡಿಕೆಗೆ ಸಮ” (ನಾಯಿ ಮುಟ್ಟಿದ ಮಡಿಕೆ) ಎಂಬ ಗಾದೆ ಮಾತಿನೊಂದಿಗೆ ಆಕೆಯನ್ನು ಬಹಳ ನಿಕೃಷ್ಟವಾಗಿ ಕಂಡಿದೆ. ಅಲ್ಲದೆ ‘ಪೊಣ್ಣಾಳ್ ತಕ್ಕಪರವದ್ ಮೋಂದಾಯಕ್ ಕೇಪಕ್ಕಾಗ್.’

ಕನ್ನಡನುವಾದ :

“ಸ್ತ್ರೀಯರು ಮಾತನಾಡುವುದು ಮನೆಯ ಮಾಡಿಗೂ ಕೇಳಿಕೊಡದು” ಎಂಬ ಗಾದೆ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಹೆಣ್ಣಿನ ವಾಕ್ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ, ಮನೆಯೊಳಗೆ ಮಾತ್ರ ಸೀಮಿತ ಎಂಬ ನಿಯಮದ ಚಿತ್ರಣವನ್ನು ನಮ್ಮ ಮುಂದಿಡುತ್ತದೆ.

ಇಲ್ಲಿನ ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯಗಳ ಸ್ತ್ರೀಯರು ಇಲ್ಲಿನ ಸ್ಥಿತಿವಂತ ಸಮುದಾಯಗಳ ಸ್ತ್ರೀಯರಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯರಾಗಿದ್ದರೆಂಬುದು ವಾಸ್ತವದ ಸಂಗತಿ. ಏಕೆಂದರೆ ಬಹಳ ಹಿಂದಿನಿಂದಲೂ ಸ್ವಾವಲಂಬಿಗಳಾದ ಈ ಸ್ತ್ರೀ ಸಮೂಹ ಗಂಡಿನ ಹೆಗಲಿಗೆ ಹೆಗಲುಕೊಟ್ಟು ಹೊಲಗದ್ದೆಗಳಲ್ಲಿದ್ದುಡಿಯುವ ಹಾಗೂ ತನಗೆ ಬೇಕಾದ ಪುರುಷನನ್ನು ಜೀವನ ಸಂಗಾತಿಯನ್ನಾಗಿ ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವನ್ನು ಪಡೆದಿತ್ತು. ಇಂದಿಗೂ ಕೂಡಾ ಇಲ್ಲಿನ ‘ಎರವ’ ಪಂಗಡಗಳಲ್ಲಿ ‘ಮಾತೃಪ್ರಧಾನ’ ಕುಟುಂಬ ಪದ್ಧತಿ ರೂಢಿಯಲ್ಲಿದೆ. ಆದರೆ ಇಂದಿನ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಿನ ಗುಡ್ಡಗಾಡಿನ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಅವರದೇ ಆದ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಇವೆ. ಕಾಡಿನ ನಾಶ, ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ನಾಶ, ನಕ್ಷಲೀಯರ ಕಾಟ, ಇವೆಲ್ಲವುಗಳನ್ನು ಅವರು ಮೆಟ್ಟಿನಿಂತು ತಮ್ಮ ಸ್ವಾವಲಂಬನೆಯ ಬದುಕನ್ನು ಸಾಗಿಸುವುದು ದುಸ್ತರವಾಗಿದೆ. ಅವಿದ್ಯಾವಂತರೇ ಹೆಚ್ಚಾಗಿರುವ ಇವರಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಹಾಗೂ ಆಕೆಯ ಸ್ವಾನಮಾನಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಅರಿವು ಮೂಡಿಸುವುದೇ ಒಂದು

ಕಷ್ಟಸಾಧ್ಯದ ಕೆಲಸವಾಗಿದೆ.

ಮಹಿಳೆಯ ಸ್ಥಾನಮಾನವನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸುವಲ್ಲಿ ತಾಯ್ತನದ ಅಂಶವೂ ಮಹತ್ವವಾದದ್ದು ನಿಜ. ಆದರೆ ಅದನ್ನೇ ಅತಿರೇಕಕ್ಕೆ ಒಯ್ಯುವ ಕೆಲವು ಸನ್ನಿವೇಶಗಳು ಸ್ಥಳೀಯ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿವೆ. ಹತ್ತು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಜನ್ಮ ನೀಡಿದ ತಾಯಿಯನ್ನು ಮಹಾತಾಯಿ ಎಂದು ಸನ್ಮಾನಿಸುವ ‘ಪೈತಾಂಡೆಕ್ ಆಳ್‌ಪ’ ಶಾಸ್ತ್ರವು ಆಕೆಯ ಆರೋಗ್ಯದ ಕಡೆ, ದೇಹ ಸ್ಥಿತಿಯ ಕಡೆ ಗಮನಹರಿಸಿದಂತೆ ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ವಂಶಾಭಿವೃದ್ಧಿಯೇ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಕಂಡುಬರುವ ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀಯ ಆರೋಗ್ಯದ ಬಗ್ಗೆ ಕಾಳಜಿ ಕಂಡು ಬರುವುದಿಲ್ಲ.

“ಕಾಂಬಕ್ ನಲ್ಲೋರ್ ಮುರ್‌ಕ್‌ರ ಪೂ
ನಾರತಂಗಲ್ಲ ಚೂಡತ ನಿನ್ನ”

ಕನ್ನಡನುವಾದ ;

ನೋಡುವುದಕ್ಕೆ ಬಹಳ ಸುಂದರವಾಗಿರುವ
ಬೂರಗದ ಹೂವೇ, ಪರಿಮಳವೆಂಬುದು
ನಿನ್ನಿಗಿಲ್ಲದ ಕಾರಣ ನಿನ್ನನ್ನು ಯಾರೂ ಮುಡಿದುಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ”

ಎಂಬರ್ಥದ ಈ ಮೇಲಿನ ಗಾದೆ ‘ಬಂಚೆ’ಯಾದ ಸ್ತ್ರೀಯನ್ನು ನಿಕೃಷ್ಟವಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದ ಈ ಸಮಾಜದ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸುತ್ತದೆ. ಬೂರಗದ ಹೂ ಸುವಾಸನೆಯನ್ನು ಬೀರದ ಕಾರಣ ಅದು ಎಷ್ಟೇ ಸುಂದರವಾಗಿದ್ದರೂ ಅದನ್ನು ಯಾರೂ ಮುಡಿದುಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ ಹಾಗೂ ಪೂಜೆಗೂ ಬಳಸುವುದಿಲ್ಲ. ಹಾಗೆಯೇ ವಿವಾಹಿತ ಹೆಣ್ಣೊಬ್ಬಳು ಮಗುವಿಗೆ ಜನ್ಮ ನೀಡದೆ ಇದ್ದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಆಕೆಗೂ ಈ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಪ್ರೀತಿ, ಗೌರವ, ಆದರಗಳು ಇರುವುದಿಲ್ಲ.

ಮಗುವಿಗೆ ಜನ್ಮ ನೀಡುವುದು ಮತ್ತು ತಾಯಿಯಾಗುವುದು ಹೆಣ್ಣಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಲ್ಲ. ಅವಳನ್ನು ಮಕ್ಕಳಿಲ್ಲವೆಂಬ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ನಿಂದನೆಗೆ ಗುರಿಪಡಿಸುವುದು ಎಷ್ಟು ಸಮಂಜಸವೆಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆ ನಮ್ಮನ್ನು ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಕಾಡುವುದು ಸಹಜ. ಹಾಗೆಯೇ ಸ್ತ್ರೀಗೆ ಮಕ್ಕಳಿಲ್ಲವೆಂಬ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ಅವಳಿರುವಾಗಲೇ ಅವಳ ಜಾಗಕ್ಕೆ ಆಕೆಯ ಗಂಡ ಮತ್ತೊಬ್ಬಳನ್ನು ವಿವಾಹ ಮಾಡಿ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬಂದು ಸಂಸಾರ ಮಾಡುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಮೊದಲೇ ಮಕ್ಕಳಿಲ್ಲವೆಂದು ನೋಂದಿರುವ ಜೀವಕ್ಕೆ ಮತ್ತಷ್ಟು ಮಾನಸಿಕ ಹಿಂಸೆಯನ್ನು ನೀಡುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯು ಮಾನವೀಯತೆ ಎಂದೆನಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಅವಳ ನೋವಿಗೆ ಸ್ಪಂದಿಸಬೇಕಾದ ಆಕೆಯ

ಕುಟುಂಬವೇ ಆಕೆಯ ಮೇಲೆ ದೌರ್ಜನ್ಯವೆಸಗಿದಂತಾಗುತ್ತದೆ.

ಆದರೆ ಬೇರೆ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಜನಸಮುದಾಯಗಳಲ್ಲಿ, ಪಂಗಡಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣುವ ವರದಕ್ಷಿಣೆ ಪದ್ಧತಿ, ಪರ ಪುರುಷರ ಮುಂದೆ ಸ್ತ್ರೀ ಓಡಾಡಬಾರದೆಂಬ ಕಟ್ಟು ನಿಟ್ಟುಗಳು, ಗಂಡನ ಎಂಜಲು ತಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಹೆಂಡತಿ ಊಟ ಮಾಡಬೇಕೆನ್ನುವ ಅಸಹ್ಯಕರ ನಿರ್ಬಂಧಗಳು, ಅಡಿಗೆ ಮನೆಗೇ ಸೀಮಿತವಾದಂಥ ಹೆಣ್ಣಿನ ಬದುಕು, ಇವೆಲ್ಲವುಗಳು ಈ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವುದಿಲ್ಲವೆಂಬುದು ಗಮನಾರ್ಹ ಸಂಗತಿಗಳಾಗಿವೆ.

ಈ ತಾಲೂಕಿನ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಊರಿನಲ್ಲಿರುವ ಆಯಾದೇವರ ದೇವಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿ ವರ್ಷಕ್ಕೊಮ್ಮೆ “ಬೇಡುಹಬ್ಬ”ವೆಂಬ ಆಚರಣೆ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಈ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಆಚರಣೆಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಪುರುಷರು ಸ್ತ್ರೀಯರ ವೇಷವನ್ನು ಧರಿಸಿ ದೇವರಿಗೆ ಹರಕೆ ಒಪ್ಪಿಸುವ ‘ಸೂಳೆಕಳಿ’ಎಂಬ ನೃತ್ಯವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಮಗ್ಗುಲ ಗ್ರಾಮದ ಈ ಹಬ್ಬದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ “ಕುಂದನ್‌ಚೊಳಿ” ಎಂಬ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ನೃತ್ಯವಿದೆ. ಬಾಡಗರಕೇರಿಯ ದೇವಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಗಂಡುಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳ ವೇಷವನ್ನು ಹಾಕಿ ‘ಪೊಮ್ಮಂಗಲ’ವೆಂಬ ಹರಕೆಯನ್ನು ಒಪ್ಪಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಈ ಮೇಲಿನ ಕೆಲವು ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಆಚರಣೆಗಳೆಲ್ಲವೂ ಇಲ್ಲಿನ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀಯರಿಗೆ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದ ಗೌರವಗಳ ಪ್ರತೀಕವೇ ಆಗಿದೆ. ಹೆಣ್ಣಿನ ವೇಷದ ಮುಖಾಂತರ ಪುರುಷರು ದೇವರನ್ನು ಸಂಪ್ರೀತಗೊಳಿಸುವ ಪರಿ ಇದಾಗಿದೆ.

ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಹೇಳಬೇಕೆಂದರೆ ಸ್ತ್ರೀಗೆ ಗೌರವ, ಆದರ, ಪ್ರೀತಿ, ಸಮಾನತೆ, ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ, ಪ್ರೋತ್ಸಾಹವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ವಿಶಿಷ್ಟ ರೀತಿಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಆಚರಣೆಗಳನ್ನು ರೂಢಿಯಲ್ಲಿರಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಿರುವ ಈ ಸಮಾಜದ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಮೆಚ್ಚುಗೆಗೆ ಪಾತ್ರವಾಗಿದೆ.

21ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ನಾವಿಂದು ವರದಕ್ಷಿಣೆಯೆಂಬ ಪಿಡುಗನ್ನು ಬುಡಸಹಿತ ಕಿತ್ತು ಹಾಕಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ಸ್ತ್ರೀ ತನ್ನ ಹಕ್ಕಾದ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಹಾಗೂ ಸಮಾನತೆಗೆ ಬೀದಿಗಳಿದು ಹೋರಾಡಬೇಕಾದ ಪ್ರಮೇಯ ಇಂದಿಗೂ ಕೂಡ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿದೆ. ಆದರೆ ಈ ತಾಲೂಕಿನ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ಗಮನಿಸಿದಾಗ 17ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿಯೇ ಇಲ್ಲಿನ ಸ್ತ್ರೀಗೆ ಈ ಮೇಲಿನ ಸೌಲಭ್ಯಗಳೆಲ್ಲವೂ ಬಹುಮಟ್ಟಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಿತ್ತು. ತಂದೆಯ ಆಸ್ತಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಕೂಡಾ ಆಕೆಗೆ ಪಾಲಿತ್ತು. ಆಕೆ ತನಗೆ ಸಿಕ್ಕಿದ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ, ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಇವೆಲ್ಲವನ್ನು ಬಹಳ ಮುತುವರ್ಜಿಯಿಂದ

ನಿಭಾಯಿಸಿಕೊಂಡು ಈ ಸಮಾಜದ ಮುಂಚೂಣಿಯಲ್ಲಿದ್ದು ಗೌರವಾದರಗಳಿಗೆ ಪಾತ್ರಳಾಗಿದ್ದಾಳೆ.

ಆಹಾರ ಪದ್ಧತಿ

ಆರೋಗ್ಯದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ವೈಜ್ಞಾನಿಕವಾಗಿಯೂ ಶರೀರಕ್ಕೆ ಉಪಯುಕ್ತವಾಗುವ ಹಾಗೂ ಋತುಮಾನಕ್ಕನುಗುಣವಾದ, ವಿಶೇಷವಾದ ಆಹಾರ ಪದ್ಧತಿ ಈ ತಾಲೂಕಿನ ಜನತೆಯಲ್ಲಿದೆ.

ಈ ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿರುವ ವಿವಿಧ ಜನಸಮುದಾಯಗಳಲ್ಲಿ ‘ಅಮ್ಮಕೊಡವ’ ಹಾಗೂ ಕೆಲವು ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಪಂಗಡಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ಉಳಿದೆಲ್ಲ ಸಮುದಾಯದವರು ಮಾಂಸಾಹಾರಿಗಳು. ಮದ್ಯ ಹಾಗೂ ಮಾಂಸದ ಬಳಕೆ ಇಲ್ಲಿ ಸರ್ವೇ ಸಾಮಾನ್ಯ. ಜಮ್ಮ ಮಾಪಿಳ್ಳೆಗಳು ಮದ್ಯವನ್ನು ಸೇವಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಮದುವೆಯಂಥ ಶುಭ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ತಿಥಿ ಕರ್ಮಾಂತರಗಳಲ್ಲಿ ಹಬ್ಬ ಹರಿದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಮದ್ಯ ಹಾಗೂ ಮಾಂಸದ ಬಳಕೆ ಬಹುತೇಕ ಎಲ್ಲಾ ಪಂಗಡದವರಲ್ಲಿಯೂ ಅಧಿಕವಾಗಿಯೇ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.

ಅತ್ಯಧಿಕ ಮಳೆ ಮತ್ತು ಚಳಿಯಿರುವ ಈ ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಜನರು ತಮ್ಮ ಶರೀರವನ್ನು ಬೆಚ್ಚಗಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಲು ಋತುಮಾನಕ್ಕನುಗುಣವಾಗಿ ನೈಸರ್ಗಿಕವಾಗಿ ದೊರೆಯುವ ಆಹಾರ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಬಳಸುತ್ತಾರೆ.

ಮಳೆಗಾಲದಲ್ಲಿ ಎಳೆಯ ಬಿದಿರು (ಕಳೆ) ಅಣಬೆ, ಗದ್ದೆಯಲ್ಲಿ ಸಿಗುವ ನಳ್ಳಿ (ಇಬ್ಬಚಿ) ಹೊಳೆ ತೋಡುಗಳಲ್ಲಿ ದೊರೆಯುವ ವಿವಿಧ ರೀತಿಯ ಮೀನುಗಳು, ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಬೇಟೆಯಿಂದ ದೊರೆಯುವ ವಿವಿಧ ಪ್ರಾಣಿ ಪಕ್ಷಿಗಳ ಮಾಂಸ ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಆಹಾರಕ್ಕೆಂದು ಸಾಕಿರುವ ಕೋಳಿ, ಹಂದಿ, ಕುರಿ ಮೊದಲಾದವುಗಳ ಮಾಂಸ, ಕಾಡು ಮತ್ತು ತೋಟಗಳಲ್ಲಿ ನದಿದಂಡೆಗಳಲ್ಲಿ ದೊರೆಯುವ ವಿವಿಧ ರೀತಿಯ ಸೊಪ್ಪು ಗೆಡ್ಡೆ - ಗೆಣಸು, ನಾರು-ಬೇರು, ಚಿಗುರು, ಕಾಯಿ, ಹಣ್ಣುಗಳು, ಚೇನುತುಪ್ಪ ಇವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಆಹಾರದಲ್ಲಿ ಬಳಸುತ್ತಾರೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಎರವ, ಕುರುಬ, ಕೆಂಬಟ್ಟಿ, ಕಾಪಳ, ಕುಕ್ಕ ಮೊದಲಾದ ಜನಸಮುದಾಯದ ಜನರು ಈ ಮೇಲಿನ ಆಹಾರಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಗದ್ದೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಿಗುವ ಹೆಣ್ಣೂ, ಆಮೆ, ‘ನೂಂಜಿ’ ಎನ್ನುವ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ದೊರೆಯುವ ಶಂಖದ ಬಳಗಿರುವ ಕ್ರಿಮಿಕೀಟಗಳನ್ನು ಕೂಡ ಆಹಾರ ಪದಾರ್ಥವಾಗಿ ಬಳಸುತ್ತಾರೆ.

ವಿವಿಧ ಹಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಬಳಸಿ ಮಾಡಿದ ಪಾನೀಯಗಳು, ಭತ್ತ ಸಾರಾಯಿ, ಬೆಲ್ಲ ಸಾರಾಯಿ, ಬೊಳ್ಳೆಕಳ್ಳೆ (ಸೇಂದಿ) ಕಾಫಿ, ಟೀಯಂಥಹ ಪಾನೀಯಗಳನ್ನು ಸ್ತ್ರೀ ಪುರುಷರೆಂಬ ಬೇಧವಿಲ್ಲದ ಹಿತಮಿತವಾಗಿ ಬಳಸುತ್ತಾರೆ.

ಈ ಮೇಲಿನ ಆಹಾರ ಮತ್ತು ಪಾನೀಯಗಳೆಲ್ಲವೂ ಮಾನವನ ಶರೀರದಲ್ಲಿ ಉಷ್ಣಾಂಶವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿ ಶರೀರವನ್ನು ಶೀತ ಹಾಗೂ ಚಳಿಯಿಂದ ರಕ್ಷಿಸಲು ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತವೆ.

ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ದೊರೆಯುವ ‘ಪಣಪುಳಿ’ ಎಂಬ ಹಣ್ಣಿನಿಂದ ತಯಾರಿಸಿದ ‘ಕಾಚಂಪುಳಿ’ ಎಂಬ ಹುಳಿ ದ್ರವ್ಯವನ್ನು ಅಡಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಬಳಸುತ್ತಾರೆ. ಮಾಂಸ ಹಾಗೂ ಮೀನಿನ ಅಡಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಇದನ್ನು ಕಡ್ಡಾಯವಾಗಿ ಬಳಸುತ್ತಾರೆ. ಈ ಹುಳಿದ್ರವ್ಯಕ್ಕೆ ಶರೀರದಲ್ಲಿನ ಕೊಬ್ಬನ್ನು ಕರಗಿಸುವ ಗುಣ , ಶಕ್ತಿ ಇರುವುದರಿಂದ ಮಾಂಸಾಹಾರದಿಂದ ಶರೀರದಲ್ಲಿ ಶೇಖರಣೆ ಆಗುವ ಅನಗತ್ಯ ಕೊಬ್ಬನ್ನು ಈ ಹುಳಿದ್ರವ್ಯವು ನಿಯಂತ್ರಣದಲ್ಲಿಡುತ್ತದೆ.

ಬೇರೆ ಪ್ರದೇಶಗಳಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ ಈ ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಭತ್ತವನ್ನು ಆಹಾರದ ಬೆಳೆಯಾಗಿ ಹೆಚ್ಚಾಯಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತಾರೆ. ಈ ತಾಲೂಕಿನ ಅನೇಕ ಭಾಗಗಳನ್ನು ‘ಭತ್ತದ ಕಣಜ’ವೆಂದೇ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಚೋಳ, ಗೋಧಿ, ರಾಗಿಗಳಂಥ ಆಹಾರ ಬೆಳೆಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯುವುದೂ ಕಡಿಮೆ, ಬಳಸುವುದೂ ಕಡಿಮೆ. ಬಹಳ ಹಿಂದಿನ ಕಾಲದಿಂದಲೂ ‘ಭತ್ತ’ ಇಲ್ಲಿನ ಪ್ರಮುಖ ಆಹಾರದ ಬೆಳೆಯಾಗಿದೆ ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ಪುರಾವೆಗಳಿವೆ. ಕ್ರಿ.ಶ. 890ರ ಕಾಲದ ಶಾಸನವೊಂದರಲ್ಲಿ ಭತ್ತವನ್ನು ಕುರಿತಂತೆ ಈ ಕೆಳಗಿನ ಸಾಲುಗಳಿವೆ.⁴³

“ಬೆಟ್ಟಿಯ ಭತ್ತದೊಳ್ ನೂಟು ಭತ್ತಮುಮಂ
ಎಲ್ಲಾಕಾಲಕ್ಕಂ ಸಾಸನ ಮಾಗೆ ಬಿಟ್ಟರ್”*

ಈ ಮೇಲಿನ ಸಾಲುಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ ಬೆಟ್ಟಿಯ ಭತ್ತವೆಂದರೆ ಬಿಳಿಯ ಭತ್ತವೆಂದರ್ಥ. ಅದನ್ನು ಸ್ಥಳೀಯರು “ಪಾಭತ್ತ”ವೆಂದೂ ‘ಬೊಳಿಯ’ ಭತ್ತವೆಂದೂ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಅಂದರೆ ಹಾಲಿನಂತೆ ಬೆಳ್ಳಗಿನ ಬಣ್ಣದಲ್ಲಿರುವ ಅಕ್ಕಿಯನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಂಥ ಭತ್ತವೆಂದರ್ಥ. ಹಾಗೆಯೇ ಈ ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಕೆಂಪು ಭತ್ತವನ್ನೂ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿದ್ದರೆಂಬುದಕ್ಕೆ ಸ್ಥಳೀಯ ಜನಪದ ಗೀತೆಗಳಲ್ಲಿ ಮಾಹಿತಿಗಳಿವೆ.

ಪಾಬೊಳಿಯ ಮೇಂದಲೆ
ಕೆಂಗಳಮೆ ಕಿಗ್ಗಟ್ತ್ಯೋ....

ಎಂಬಿತ್ಯಾದಿ ಸಾಲುಗಳು ಪಟ್ಟೋಲೆ ಪಳಮೆಯ ‘ದೇಶಕಿಟ್ವಾಟ್ವಾ’⁴⁴ನಲ್ಲಿದೆ. ಅಂದರೆ ಹಾಲಿನಂಥ ಬೆಳ್ಳನೆಯ ಭತ್ತ ಬೆಳೆಯುವ ಪ್ರಾಂತ್ಯವನ್ನು ಮೇಂದಲೆ ನಾಡೆಂದೂ, ಕೆಂಪಾದ ಕೆಂಬುತ್ತಿ

* ಎಫಿಗ್ರಾಫಿಯಾ ಕರ್ನಾಟಕ. ಕೊಡಗು ಜಿಲ್ಲೆ. ಶಾಸನ ಸಂ. 97(3) ಪು. ಸಂ. 60.

ಭತ್ತವನ್ನು ಬೆಳೆಯುವ ಪ್ರಾಂತ್ಯವನ್ನು ‘ಕಿಗ್ಗಟ್ಟುನಾಡೆಂದೂ’ ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು.

ಹಾಗೆಯೇ ಇಲ್ಲಿನ ಜನಪದ ಗೀತೆಯಾದ ಹುತ್ತರಿ ಹಬ್ಬದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಹಾಡುವ ಕೋಲಾಟದ ಹಾಡಿನಲ್ಲಿ

ತಂಬುಟ್ ಪುತ್ತರಿ

ಮೀಂಗರಿ ಕೂಳ್

ಪೊಯಿಲೇ ಪೊಯಿಲೇ .... ಎಂಬಿತ್ಯಾದಿ ಸಾಲುಗಳಿವೆ.

ಅಂದರೆ ಹುತ್ತರಿ ಹಬ್ಬದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಮಾಡುವ ವಿಶೇಷ ಖಾದ್ಯವಾದ “ತಂಬುಟ್” ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಹುತ್ತರಿ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ. ಹಾಗೆಯೇ ಮೀನು ಸಾರಿಗೆ ಕೆಂಪು ಭತ್ತದಿಂದ ಮಾಡಿದ ಅಕ್ಕಿಯ ಅನ್ನ ಇದ್ದರೆ ರುಚಿ ಸೊಗಸೆಂಬ ಅನುಭವದ ಮಾತು ಈ ಸಾಲುಗಳಲ್ಲಿವೆ.

ಈ ಮೇಲಿನ ನಿದರ್ಶನಗಳಿಂದ ನಮ್ಮ ಗಮನಕ್ಕೆ ಬರುವ ಮುಖ್ಯ ವಿಚಾರವೆಂದರೆ ಈ ತಾಲೂಕಿನ ಪ್ರಮುಖ ಆಹಾರ ಬೆಳೆಯಾದ ಭತ್ತ ಇಲ್ಲಿ ಅತಿ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆಯನ್ನು ಪಡೆದಿದೆ.

ಇಲ್ಲಿನ ಜನರ ದಿನ ನಿತ್ಯದ ಆಹಾರಪದಾರ್ಥಗಳ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿ ‘ಅಕ್ಕಿ’ಯು ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರವನ್ನು ವಹಿಸುತ್ತದೆ. ಉದಾ : ಅನ್ನ, ಅಕ್ಕಿರೊಟ್ಟಿ, ದೋಸೆ, ಕಂಡಂಬುಟ್, ತಳಿಯಪುಟ್, ಓಡ್ ಪುಟ್, ಪಾಪುಟ್, ಮದ್ ಪುಟ್, ನೂಪುಟ್, ಅಡಿಕೆಪುಟ್, ಕುವಲೆಪುಟ್, ಚಟ್ಟಿಪುಟ್, ಬೆಣ್ಣೆಕಡಂಬುಟ್, ಬೂಕಿ ಕಜ್ಜಾಯ, ಬಡುವ ಕಜ್ಜಾಯ, ಚಿಕ್ಕಲುಂಡೆ, ಮದ್ ಕೂಳ್, ನೆಯಿಕ್ಕೂಳ್, ಬಾಳೆನುರ್ಕ್, ಚಕ್ಕುಲಿ, ಖರ್ಜಿ ಕಾಯಿ, ಇವೇ ಮೊದಲಾದ ಖಾದ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಅಕ್ಕಿಯೇ ಪ್ರಮುಖವಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಈ ಆಹಾರ ಪದ್ಧತಿಗಳಲ್ಲಿ ಅಚ್ಚರಿಯನ್ನುಂಟುಮಾಡುವ ಒಂದು ವಿಶೇಷತೆ ಎಂದರೆ ನೂರಕ್ಕೆ ತೊಂಭತ್ತರಷ್ಟು ತಿಂಡಿ ತಿನಿಸುಗಳಲ್ಲಿ ‘ಎಣ್ಣೆ’ಯ ಅಥವಾ ಜಿಡ್ಡಿನಾಂಶದ ಬಳಕೆ ಇಲ್ಲದಿರುವುದು. ಒಂದು ತೊಟ್ಟು ಎಣ್ಣೆ ಅಥವಾ ಚೂರು ಜಿಡ್ಡಿನಾಂಶವನ್ನೂ ಬಳಸದೆ ‘ಹಬೆ’ಯಲ್ಲಿ ಬೇಯಿಸಿದ ಆಹಾರವನ್ನು ಸ್ಥಳೀಯರು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಬಳಸುತ್ತಾರೆ.

ಈ ರೀತಿಯ ವಿಶಿಷ್ಟ ಅಡಿಗಗಂದೇ ‘ಶೇಕಲ’ (ಶಾಖದ ಕೊಡ)ವೆಂಬ ವಿಶಿಷ್ಟ ರೀತಿಯ ಪಾತ್ರೆ’ಯನ್ನು ಬಳಸುತ್ತಾರೆ. ಹಿಂದಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮಣ್ಣಿನಿಂದ ಮಾಡಿದ ಈ ಶೇಕಲ, ಈಗ ಹಿತ್ತಾಳೆ

ಮತ್ತು ಸ್ಪೀಲ್ ಲೋಹದಿಂದ ತಯಾರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುತ್ತದೆ.

ಇಂದಿನ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಯುಗದ ವಿಶಿಷ್ಟ ರೀತಿಯ ಅಡುಗೆ ತಯಾರಿಕಾ ಪದ್ಧತಿಗಳಿಗೆ ಸವಾಲೊಡ್ಡುವಂಥ ಈ ವಿಶೇಷ ಆಹಾರ ಪದ್ಧತಿ ಹಲವಾರು ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದಿನಿಂದಲೂ ಇಲ್ಲಿನ ಜನತೆಯಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿತ್ತು. ಆಧುನಿಕ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದಿಂದ ತಯಾರಿಸಿದ ‘ಪ್ರೆಷರ್ ಕುಕ್ಕರ್’ಗೆ ಇಲ್ಲಿನ ‘ಶೇಕಲ’ ವೆಂಬ ವಿಶಿಷ್ಟಪಾತ್ರೆಯೇ ಮೂಲವಾಗಿರಬಹುದೇನೋ !

ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಆಧುನಿಕತೆಗೆ ಹಾಗೂ, ಬ್ರಿಟೀಷರ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಅತಿಯಾಗಿಯೇ ತಮ್ಮನ್ನು ತಾವು ಒಗ್ಗಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಸ್ಥಳೀಯರು ಈ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಅಡಿಗೆ ಹಾಗೂ ಆಹಾರ ಪದಾರ್ಥದ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಅರಿತು, ಅವುಗಳ ವೈಜ್ಞಾನಿಕವಾದ, ಹಾಗೂ ಆರೋಗ್ಯಕರವಾದ ಗುಣವನ್ನು ತಿಳಿದು, ಉಳಿಸಿ ಬೆಳೆಸುವಂಥ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಮುಂದಿನ ಪೀಳಿಗೆಗೆ ಈ ವಿಶಿಷ್ಟ ಆಹಾರ ಪದ್ಧತಿಯ ಪರಿಚಯವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಡಬೇಕಾದ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯ ಪ್ರವೃತ್ತರಾಗಬೇಕಾಗಿದೆ.

ಈ ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿರುವ ಕೆಲವು ವಿಶಿಷ್ಟ ಆಚರಣೆಗಳು

ಈ ತಾಲೂಕಿನ ಭೌಗೋಳಿಕ, ಐತಿಹಾಸಿಕ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಹಾಗೂ ಸಾಮಾಜಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆಗಳನ್ನು ಅವಲೋಕಿಸಿದಾಗ ಇಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ವಿಧದ ವಿಶಿಷ್ಟ ಆಚರಣೆಗಳು ಗಮನಕ್ಕೆ ಬಂದಿವೆ. ಕೆಲವು ಆಚರಣೆಗಳು ಪ್ರಪಂಚದಾದ್ಯಂತ ಎಲ್ಲಾ ಕಂಡು ಬರುವುದಿಲ್ಲವೇನೋ! ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವನ್ನು ಈ ಕೆಳಗೆ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತವಾಗಿ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಕಚ್ಚಿಪಣ ಕೆಟ್ಟುವೊ :

ಎಂದರೆ ಮಗುವಿಗೆ ನಾಮಕರಣ ಅಥವಾ ತೊಟ್ಟಿಗೆ ಹಾಕುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಹಾಜರಿರುವ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರೂ ಮಗುವಿಗೆ ಉಡುಗೊರೆ ನೀಡಿ ಮಗುವಿಗೆ ಅಶೀರ್ವಾದ ನೀಡುವ ಆಚಾರ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಲ್ಲಿದೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಹೆಣ್ಣು ಮಗುವಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ನಾಮಕರಣದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಆ ಹೆಣ್ಣುಮಗುವನ್ನು ಅಲ್ಲಿ ನೆರೆದಿರುವ ಯಾರಾದರೊಬ್ಬ ಬಂಧುಗಳು, ಪರಿಚಯಸ್ಥರು, ಸಂಬಂಧಿಕರು ತಮ್ಮ ಮಗನಿಗೆ ಇಲ್ಲವೆ ಮೊಮ್ಮಗನಿಗೆ ಆ ಹೆಣ್ಣುಮಗುವನ್ನು ನೀಡಬೇಕು ಎಂದು ಕೇಳುತ್ತಾರೆ. ಅಂದರೆ ಘೌಡರಾದ ಮೇಲೆ ಈಕೆಯನ್ನು ವಿವಾಹ ಮಾಡಿಕೊಡಬೇಕು ಎಂಬ ಬೇಡಿಕೆಯನ್ನು ಮುಂದಿಡುತ್ತಾರೆ. ಈ ಬೇಡಿಕೆಯನ್ನು ಕೇಳಲು ಎಲ್ಲರಿಗೂ

ಹಕ್ಕಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಆ ಹೆಣ್ಣು ಮಗುವಿನ ಕುಟುಂಬದ ಪರಿಚಯಸ್ಥರು, ಆತ್ಮೀಯರು, ಬಂಧು, ಬಳಗದವರು ಮಾತ್ರ ಕೇಳಬಹುದು. ಹೆಣ್ಣುಹೆತ್ತ ಕುಟುಂಬ ಇದಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪಿಗೆ ಕೊಟ್ಟ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಈ “ಕಚ್ಚಿ ಪಣಿಕೊಟ್ಟವೊ” ಪದ್ಧತಿ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಈ ಪದ್ಧತಿಯಲ್ಲಿ ಹೆಣ್ಣು ಮಗುವಿನ ಕುಟುಂಬದವರ ಒಪ್ಪಿಗೆಯೊಡನೆ ಸಂಬಂಧ ಬೆಳೆಸಲು ಇಚ್ಛಿಸುವ ಬಾಲಕನ ಕಡೆಯವರು ಒಂದು ಮೊತ್ತದ ಹಣವನ್ನು ತೊಟ್ಟಲಿನಲ್ಲಿ ಮಲಗಿರುವ ಮಗುವಿನ ಕೈಗೆ ನೀಡದೆ ಅದನ್ನು ತೊಟ್ಟಿಲನ್ನು ತೂಗುವ ಹಗ್ಗಕ್ಕೆ ಕಟ್ಟುತ್ತಾರೆ. ಇದರಂತೆ ಆಕೆ ಪ್ರಾಪ್ತವಯಸ್ಕನಾದ ನಂತರ ಅದೇ ಹುಡುಗನಿಗೆ ವಿವಾಹ ಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತಾರೆಂಬ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಮಗುಟುಗೇರಿಯ ಮಾದಯ್ಯನವರು ನೀಡುತ್ತಾರೆ.⁴⁵

ಈ ಪದ್ಧತಿ ಮೇಲ್ನೋಟಕ್ಕೆ ಬಾಲ್ಯವಿವಾಹದಂತೆ ಕಂಡುಬಂದರೂ ಇದು ಬಾಲ್ಯವಿವಾಹದಂಥ ಅನಿಷ್ಟ ಪದ್ಧತಿ ಅಲ್ಲವೆಂಬ ವಿಚಾರವನ್ನು ಹೇಳಲೇಬೇಕು. ಏಕೆಂದರೆ ಹುಡುಗ ಹುಡುಗಿಗೆ ಬಾಲ್ಯದಲ್ಲಿ ವಿವಾಹ ಮಾಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಇದು ಹುಡುಗನಿಗೆ ಹುಡುಗಿಯನ್ನು ಗುರುತಿಸಿಡುವ ಒಂದು ಪದ್ಧತಿ ಅಷ್ಟೆ. ಅವರ ಮದುವೆ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದದ್ದು ಅವರು ಫ್ರಾಡರಾದಾಗ ಮಾತ್ರ. ಅದೂ ಆ ಚೋಡಿ ಫ್ರಾಡರಾದ ನಂತರದಲ್ಲಿಯೂ ಪರಸ್ಪರ ಒಪ್ಪಿದಾಗ ಮಾತ್ರ. ಇಲ್ಲದಿದ್ದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಎರಡೂ ಕುಟುಂಬಗಳು ಈ ಕಚ್ಚಿಪಣಿ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಕಡಿದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಅಂದು ಬಾಲಕನ ಕಡೆಯವರು ಕಟ್ಟಿದ ಹಣದ ಮೊತ್ತ ಅಥವಾ ಅದಕ್ಕೆ ಸಮಾನವಾದ ಯಾವುದೇ ಕಾಣಿಕೆಯನ್ನು ಹುಡುಗನ ಕಡೆಯವರಿಗೆ ಹಿಂತಿರುಗಿಸಿದರೆ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಅದು ಮುಗಿಯಿತು. ಯಾವ ಮನಸ್ತಾಪವೂ ಇಲ್ಲದೆ ಯಾವ ಕಲಹವೂ ಇಲ್ಲದೆ ಆತ್ಮೀಯತೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಅವರ ಬಂಧುತ್ವ ಮುಂದುವರೆಯುತ್ತದೆ. ಅದರಿಂದಾಗಿ ಇದು ಬಾಲ್ಯವಿವಾಹ ಅಲ್ಲವೆಂಬ ತೀರ್ಮಾನಕ್ಕೆ ಬರಬಹುದು. ಈ ತಾಲೂಕಿನ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಹೆಣ್ಣಿನ ಶೋಷಣೆಗೆ ಕಾರಣವಾದ ವರದಕ್ಷಿಣೆ ಪದ್ಧತಿಯಾಗಲಿ, ಬಾಲ್ಯವಿವಾಹವಾಗಲಿ ಎಲ್ಲೂ ಕಂಡು ಬರುವುದೇ ಇಲ್ಲ.

ನರಿ ಪೂದ ಅಥವಾ ಪೂದಂದೊರೆ :

ಕೊಡವ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ‘ನರಿ’ ಅಂದರೆ ‘ಹುಲಿ’, ‘ಪೂದ’ ಅಂದರೆ ‘ಭೂತ’ ಎಂದರ್ಥ. ಎಂದರೆ ಹುಲಿಯ ವೇಷವನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಮೈಮೇಲೆ ಆವಾಹನೆಗೊಳಗಾದ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ನಡೆಸುವ ಒಂದು ಆಚರಣೆ.

ಈ ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿರುವ ಕೆಲವೇ ಕೆಲವು ಕುಟುಂಬಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಆಚರಣೆ ಇದೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಈ

‘ನರಿಪೂದ’ ಆಚರಿಸಬೇಕೆಂದರೆ ಒಂದು ಹಿನ್ನೆಲೆ ಇರಬೇಕು. ಅದೇನೆಂದರೆ ಯಾವುದೇ ಕುಟುಂಬ ಅಥವಾ ‘ಒಕ್ಕ’ದಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಹುಲಿ ದಾಳಿಯಿಂದ ಮೃತನಾಗಿದ್ದರೆ ಆ ಕುಟುಂಬ ಅಥವಾ ‘ಒಕ್ಕ’ದವರು ಮಾತ್ರ ಈ ಆಚರಣೆಯನ್ನು ಐದು ವರ್ಷಗಳಿಗೊಮ್ಮೆ ಮಾಡಬೇಕು.

ಈ ವಿಶಿಷ್ಟ ರೀತಿಯ ಆಚರಣೆಯು ಈ ತಾಲೂಕಿನ ನಡಿಕೇರಿ ಗ್ರಾಮದ ‘ಕೋಳೇರ’ ಕುಟುಂಬ ಹಾಗೂ ಬಿ. ಶೆಟ್ಟಿಗೇರಿಯ ‘ಕಡೇಮಾಡ’ ಕುಟುಂಬ ಮೊದಲಾದ ಕೆಲವು ಕುಟುಂಬಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ.

ಈ ಆಚರಣೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಕೋಳೇರ ಕುಟುಂಬದವರಾದ ‘ಪೊನ್ನಪ್ಪ’ನವರು ಈ ಕುಟುಂಬದಲ್ಲಿನ ವ್ಯಕ್ತಿಯೊಬ್ಬ ಹೇಗೆ ಹುಲಿದಾಳಿಯಿಂದ ಮೃತಪಟ್ಟರೆಂಬ ವಿಚಾರವನ್ನು ಈ ಕೆಳಗಿನಂತೆ ವಿವರಿಸಿದರು. “ತುಂಬಾ ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ದಟ್ಟ ಅರಣ್ಯವಿದ್ದ ನಡಿಕೇರಿ ಗ್ರಾಮದ ಒಂದು ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಅದೇ ಗ್ರಾಮದ ‘ಕಳ್ಳಿಚಂಡ’ ಕುಟುಂಬದ ವ್ಯಕ್ತಿಯೊಬ್ಬರು ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಬೇಟೆಗೆ ಹೋಗಿದ್ದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಹುಲಿಗೆ ಗುಂಡು ತಗುಲಿದಾಗ ಗಾಯಗೊಂಡ ಹುಲಿಯು ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಅಮಿಷವಾಯಿತು. ಆ ಹುಲಿಯು ಮೃತ ಪಟ್ಟದೆಯೆ ಇಲ್ಲವೆ ಎಂಬ ವಿಷಯವನ್ನು ದೃಢಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಅಲ್ಲಿ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿಯೇ ದನಕಾಯುತ್ತಿದ್ದ ಕೋಳೇರ ಕುಟುಂಬದ ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ಮೋಸದಿಂದ ಸುಳ್ಳು ಹೇಳಿ ಜಿಂಕೆಗೆ ಗುಂಡು ಹೊಡೆದಿದ್ದೇನೆ ಅದು ಅಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದಿದ್ದೆಯೋ ಇಲ್ಲವೋ ಎಂದು ನೋಡಿಕೊಂಡು ಬಾ ಎಂದು ‘ಕಳ್ಳಿ ಚಂಡ’ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಕಳಿಸುತ್ತಾನೆ. ಏನೂ ಆರಿಯದ ಅಮಾಯಕ ‘ಕೋಳೇರ’ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಈತನ ಮಾತನ್ನು ನಿಜವೆಂದು ನಂಬಿ ಕಾಡಿಗೆ ಹೋಗಿ ನೋಡಿದಾಗ ಗುಂಡು ತಗುಲಿ ಗಾಸಿಗೊಂಡಿದ್ದ ಹುಲಿಯ ಆಕ್ರಮಣಕ್ಕೆ ತುತ್ತಾಗಿ ಸಾವನ್ನಪ್ಪುತ್ತಾರೆಂಬ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಟ್ಟುವಂತೆ ಕೋಳೇರ ‘ಪೊನ್ನಪ್ಪ’ನವರು ವಿವರಿಸಿದರು. ಈ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ, -

ಕ್ಷೇತ್ರಕಾರ್ಯದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಗಮನಕ್ಕೆ ಬಂದ ವಿಷಯವೆಂದರೆ ಹುಲಿದಾಳಿ ನಡೆಸಿದ ಪ್ರದೇಶ ದಟ್ಟವಾದ ಅರಣ್ಯವಾಗಿದ್ದು ‘ಕಳ್ಳಿಚಂಡ’ ಮತ್ತು ‘ಕೋಳೇರ’ ಕುಟುಂಬಗಳು ಈ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಪರಸ್ಪರ ನೆರೆ ಮನೆಯವರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ‘ನರಿಪೂದ’ ಆಚರಣೆಯನ್ನು ಸಾಂದರ್ಭಿಕವಾಗಿ ಗಮನಿಸಿದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಗಮನಕ್ಕೆ ಬಂದ ವಿಷಯವೆಂದರೆ ‘ಕೋಳೇರ’ ಕುಟುಂಬದವರು ಈ ಸಂಪ್ರದಾಯವನ್ನು ನಡೆಸುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ‘ಪಣಿಕ್ಕ’ ಎಂಬ ಸಮುದಾಯದ ವ್ಯಕ್ತಿಯೊಬ್ಬನ ಮೇಲೆ ಹುಲಿಯ ವೇಷವನ್ನು ಹಾಕಿದಾಗ ಆತನಲ್ಲಿ ಹುಲಿಯ

ಶಕ್ತಿಯ ಆವಾಹನೆ ಆಗುತ್ತದೆಂಬ ನಂಬಿಕೆ ಇಲ್ಲಿದ್ದು ಆ ಹುಲಿಯು ‘ಕಳ್ಳಿಚಂಡ’ ಮನೆಯ ಕಡೆಗೆ ‘ಧಾಳಿ’ ಇಡುವ ದೃಶ್ಯ ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ. ಹುಲಿಯಂತೆ ಇರುವ ಆತನ ಹಾವ, ಭಾವ ಹಾಗೂ ವೇಷ ಭಕ್ತಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ರೀತಿಯ ಭಾವ ಪರವಶತೆಯನ್ನುಂಟು ಮಾಡುತ್ತದೆ.

ಈ ತಾಲೂಕಿನ ‘ಮಲೆಯ’ ಮತ್ತು ‘ಪಣಿಕ್ಕ’ ಸಮುದಾಯದವರು ಈ ಆಚರಣೆಯನ್ನು ಕುಟುಂಬದವರ ಇಚ್ಛೆಯಂತೆ ನಡೆಸಿಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಇಂದಿನ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಆಚರಣೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಹಿಂದಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಇದ್ದ ಭಯ ಭಕ್ತಿಗಳ ಜಾಗವನ್ನು ಮನರಂಜನೆ ಹಾಗೂ ಮೋಜು ಆಕ್ರಮಿಸಿಕೊಂಡಿವೆ ಎಂಬುದು ವಿಪರ್ಯಾಸದ ಸಂಗತಿ ಆಗಿದೆ.

ಪಾರಿಕೋಳಿ ಬುಡುವೊ :

ಈ ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ವ್ಯಕ್ತಿ ‘ಮಂಗಳವಾರ’ ಮತ್ತು ‘ಶುಕ್ರವಾರ’ ದಂದು ಮೃತಪಟ್ಟರೆ ಆ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಶವ ಸಂಸ್ಕಾರದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಜೀವನಹಿತವಿರುವ ಕೋಳಿಯನ್ನು ಮೃತಶರೀರದ ಮೇಲಿಂದ ಎಸೆಯುತ್ತಾರೆ. ಅಂದರೆ ಹಾರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಹಾರಿಸಿದ ಕೋಳಿಯನ್ನು ಸ್ಥಳೀಯ ದಲಿತ ಪಂಗಡಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ಕೆಂಬಟ್ಟಿಗಳು, ಅಥವಾ ಕಾಪಳರು ಕೋಳಿಯ ಹಿಂದೆ ಓಡಿ ಅದನ್ನು ಅಟ್ಟಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಹಿಡಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ನಂತರ ಅದನ್ನು ಅವರು ತಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ತಿನ್ನಬೇಕು. ಇದು ‘ಪಾರಿಕೋಳಿ ಬುಡುವೊ’ (ಜೀವವಿರುವ ಕೋಳಿಯನ್ನು ಹಾರಿಸುವ) ಶಾಸ್ತ್ರವಾಗಿದೆ. ಈ ಶಾಸ್ತ್ರಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಸ್ಥಳೀಯ ಹಿರಿಯರೊಬ್ಬರನ್ನು ಸಂದರ್ಶಿಸಿದಾಗ ಅವರು ನೀಡಿದ ಮಾಹಿತಿ ಇಲ್ಲಿನ ಜನರ ಮೂಢನಂಬಿಕೆಗೆ ದ್ಯೋತಕವಾಗಿದೆ.⁴⁷

ಸ್ಥಳೀಯರ ನಂಬಿಕೆಯಂತೆ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಮಂಗಳವಾರ ಮತ್ತು ಶುಕ್ರವಾರ ಬಹಳ ಕಠಿಣವಾದ ದಿನಗಳಂತೆ. ಆ ದಿನದಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಮೃತಪಟ್ಟರೆ ಆ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಆತ್ಮ ‘ದೇವ್ವ’ವಾಗಿ ಮನೆಯವರಿಗೆ ತೊಂದರೆ ಕೊಡಬಹುದು. ಅದರಿಂದಾಗಿ ಶವ ಸಂಸ್ಕಾರದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಮೃತ ಶರೀರವನ್ನು ಮನೆಯ ಒಳಗಿನಿಂದ ಅಂಗಳಕ್ಕೆ ತಂದಿಟ್ಟು ನಂತರ ಜೀವವಿರುವ ಕೋಳಿಯನ್ನು ಮೃತಶರೀರದ ಮೇಲಿಂದ ಹಾರಿಬಿಟ್ಟರೆ ಆ ದೇವ್ವದ ವಕ್ರ ದೃಷ್ಟಿ ಕೋಳಿಯ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದು ಆ ಕೋಳಿಯು ‘ರಕ್ತ’ಕ್ಕೆ ಆಸೆ ಪಟ್ಟು ಆ ಕೋಳಿಯಲ್ಲಿ ಆ ದೇವ್ವ ಅಂತರ್ಗತವಾಗಿ ಮನೆಯವರಿಗೆ ದೇವ್ವದಿಂದ ‘ಮುಕ್ತಿ’ ಸಿಗುವುದೆಂಬ ನಂಬಿಕೆ ಇಲ್ಲಿನ ಸ್ಥಳೀಯ ಜನತೆಯಲ್ಲಿದೆ.

‘ಕಕ್ಕಡ ಪದಿನೆಟ್ಟ್’ ಆಚರಣೆ

‘ಕಕ್ಕಡ’ವೆಂದರೆ ಕೊಡವ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ತಿಂಗಳಿನ ಹೆಸರು. ‘ಎಡಮ್ಯಾರ್’ ಎಂಬುದು ವರ್ಷದ ಮೊದಲ ತಿಂಗಳಾದರೆ ‘ಕಕ್ಕಡ’ ನಾಲ್ಕನೆಯ ತಿಂಗಳು. ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಇದನ್ನು ಕರ್ಕಾಟಕವೆಂದೂ, ತುಳು ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ‘ಆಟಿ’ ಎಂದೂ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಕ್ಯಾಲೆಂಡರ್‌ನ ಜುಲೈ ತಿಂಗಳ 17ನೇ ತಾರೀಖಿನಿಂದ ಆಗಸ್ಟ್ ತಿಂಗಳ 16ನೇ ತಾರೀಖಿನವರೆಗೆ ಈ ‘ಕಕ್ಕಡ’ ತಿಂಗಳಿರುತ್ತದೆ.

ಸ್ಥಳೀಯರು ಈ ಮಾಸವನ್ನು ಶೂನ್ಯಮಾಸವೆಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ವಿಪರೀತ ಮಳೆ, ಗಾಳಿ, ಚಳಿ, ಗುಡುಗು, ಮಿಂಚುಗಳಿದ್ದು ದಟ್ಟಮೋಡದಿಂದಾಗಿ ಕತ್ತಲೆ ಕವಿದ ವಾತಾವರಣವಿರುವ ಈ ತಿಂಗಳಿನಲ್ಲಿ ಪುನರ್ವಸು, ಪುಟ್ಟ ಮತ್ತು ಆಶ್ಲೇಷ ಮಳೆಗಳು ಈ ಮಾಸದಲ್ಲಿ ಅತಿ ರಭಸವಾಗಿ ಬೀಳುತ್ತಿರುತ್ತವೆ.

ಸ್ಥಳೀಯರ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಈ ತಿಂಗಳಿಗೆ ವಿಶೇಷವಾದ ಮನ್ನಣೆ ಇದೆ. ಈ ಮಾಸಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಇಲ್ಲಿನ ಜನರ ಆಹಾರ ಪದ್ಧತಿ, ನಂಬಿಕೆ, ಆಚರಣೆಗಳೆಲ್ಲವೂ ತುಂಬಾ ವಿಶಿಷ್ಟವಾಗಿದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ತಮ್ಮದೇ ಆದಂಥ ಅನೇಕ ಕಟ್ಟುಪಾಡುಗಳು, ನೀತಿ ನಿಯಮಗಳು ಹಾಗೂ ಆಚರಣೆಗಳನ್ನು ಈ ಮಾಸಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಇಲ್ಲಿನವರು ಪಾಲಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಿದ್ದಾರೆ.

ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಈ ಮಾಸದಲ್ಲಿ ಶುಭಕಾರ್ಯಗಳಾದ ಮದುವೆ, ನಾಮಕರಣ, ಗೃಹಪ್ರವೇಶ, ಪೂಜೆ ಪುನಸ್ಕಾರಗಳು ನಡೆಯುವುದಿಲ್ಲ. ಬಂಧು ಮಿತ್ರರು ಒಬ್ಬರ ಮನೆಗೊಬ್ಬರು ಭೇಟಿ ನೀಡುವುದಿಲ್ಲ. ತಲೆಗೂದಲು ಹಾಗೂ ಗಡ್ಡಮೀಸೆಗಳಿಗೆ ಕತ್ತಿ ಸೋಕಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಈ ಮಾಸದಲ್ಲಿ ಮೃತಪಟ್ಟರೆ ಆ ಆತ್ಮಕ್ಕೆ ಸ್ವರ್ಗದ ಬಾಗಿಲು ತೆರೆಯುವುದಿಲ್ಲವೆಂಬ ನಂಬಿಕೆ ಸ್ಥಳೀಯರಲ್ಲಿದೆ. ಅಂದರೆ ಈ ಮಾಸದಲ್ಲಿ ಸತ್ತವರು ನರಕಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತಾರೆಂಬ ನಂಬಿಕೆ ಇಲ್ಲಿದೆ. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಕೊಡವ ಭಾಷೆಯ ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಗಾದೆಯೊಂದು ಪ್ರಚಲಿತದಲ್ಲಿದೆ.

‘ಆದರೆಲ್ ಪುಟ್ಟಂಡ, ಕಕ್ಕಡತ್ ಚಾವಂಡ’

ಎಂದರೆ ‘ಆದರೆ; ಎಂಬ ಮಾಸದಲ್ಲಿ ಜನಿಸುವುದು ಬೇಡ, ಹಾಗೆಯೇ ಕಕ್ಕಡ ಮಾಸದಲ್ಲಿ ಸಾಯುವುದು ಬೇಡ ಎಂದರ್ಥ.

ಈ ಗಾದೆ ಮೇಲ್ನೋಟಕ್ಕೆ ಸರಳವಾಗಿ ಕಂಡರೂ ಈ ಒಂದೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಸ್ಥಳೀಯರ ಜೀವನ ಶೈಲಿ, ಅವರ ಕೃಷಿ ಪ್ರಧಾನವಾದ ಬದುಕು ಇವೆಲ್ಲವೂ ವ್ಯಕ್ತಗೊಂಡಿವೆ. ‘ಆದರೆ’ ಮಾಸದಲ್ಲಿ ಮಗುಹುಟ್ಟಿದರೆ ಮಳೆಗಾಲಕ್ಕಿಂದು ಪೂರ್ವ ತಯಾರಿಯಲ್ಲಿ ಜನತೆ ಬಹಳವಾಗಿ ತಮ್ಮನ್ನು ತಾವು ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡಿರುವುದರಿಂದ ಮಗುವಿನ ಮತ್ತು ತಾಯಿಯ ಆರೈಕೆಯನ್ನು ಸಮರ್ಪಕವಾಗಿ ಮಾಡಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಹಾಗೆಯೇ ‘ಕಕ್ಕಡ’ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಸತ್ತರೆ ವಿಪರೀತ ಮಳೆಯಿರುವುದರಿಂದ ಮೃತದೇಹವನ್ನು ಹೊಳುವುದಾಗಲಿ, ಸುಡುವುದಾಗಲಿ ಮಾಡುವುದು ಬಹಳ ಪ್ರಯಾಸಕರ. ಇದೇ ಅಲ್ಲದೆ ಬಂಧು ಬಳಗದವರು ಬಂದು ಶವ ಸಂಸ್ಕಾರದಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುವುದು ಕೂಡಾ ತುಂಬಾ ಕಷ್ಟವಾಗಿತ್ತು.

ಇದೇ ರೀತಿ ಈ ತಿಂಗಳಿನಲ್ಲಿ ಪಾಲಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಕೆಲವು ಪದ್ಧತಿಗಳು ಮೂಢ ನಂಬಿಕೆಗಳೆಂದು ನಮಗೆ ಅನ್ನಿಸಿದರೂ ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವೊಂದಕ್ಕೆ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಕಾರಣಗಳೂ ಇವೆ. ಈ ತಿಂಗಳಿನಲ್ಲಿ ಗಡ್ಡ ಮೀಸೆ ಬೋಳಿಸಬಾರದು, ತಲೆಕೂದಲು ಕತ್ತರಿಸಬಾರದೆಂಬ ನೀತಿಯನ್ನು ಹಿರಿಯರು ಏಕೆ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆಂದರೆ ವಿಪರೀತ ಚಳಿಯಿಂದ ತಮ್ಮನ್ನು, ತಮ್ಮ ಶರೀರವನ್ನು ಸಂರಕ್ಷಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು.

ಆಹಾರ ಪದಾರ್ಥಗಳ ಬಳಕೆ ಈ ಮಾಸದಲ್ಲಿ ತುಂಬಾ ವಿಭಿನ್ನ. ಬೈಂಬಳೆ (ಕಳಲೆ) ಅಂದರೆ ಎಳೆಯ ಬಿದಿರು. ವಿಷಯುಕ್ತವಾದ ಎಳೆಯ ಬಿದಿರನ್ನು ಬಳಸಲು ಯೋಗ್ಯವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ರುಚಿಕರವಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಆಹಾರವನ್ನು ತಯಾರಿಸಿ ತಿನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಈ ಆಹಾರ ಶರೀರದ ಉಷ್ಣಾಂಶವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿ ಮಳೆಗಾಲದಲ್ಲಿ ಶೀತದಿಂದ ರಕ್ಷಿಸುತ್ತದೆ.

‘ಅಣಬೆ’ಗಳಲ್ಲಿ ಹಲವಾರು ವಿಧಗಳು. ನುಚ್ಚುಕುಮ್ಮು, ಕೊಡೆಕುಮ್ಮು, ಅಳಂದಿಕುಮ್ಮು, ಮರಕುಮ್ಮು, ನೆತ್ತಲೆಕುಮ್ಮು, ಪಿಲ್‌ಕುಮ್ಮು. ಇವೇ ಮೊದಲಾದ ಅನೇಕ ಬಗೆಯ, ಪ್ರಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ದೊರಕುವ ಅಣಬೆಗಳು ಮಳೆಗಾಲದಲ್ಲಿ ಶರೀರಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ ಪೋಷಕಾಂಶಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತವೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಗದ್ದೆ ತೋಡುಗಳಲ್ಲಿ ಸಿಗುವ ವಿವಿಧ ಬಗೆಯ ಮೀನುಗಳು, ನಳ್ಳಿ, ‘ಕಕ್ಕಡಕೋಳಿ’, ಸ್ಥಳೀಯರ ಕಕ್ಕಡಮಾಸದ ಬಹು ಮುಖ್ಯವಾದ ಆಹಾರಗಳು. ಇಲ್ಲಿನ ಜನ ಸಮುದಾಯಗಳು ಬಹುತೇಕವಾಗಿ ಮಾಂಸಾಹಾರಿಗಳು. ಈ ಮಾಸದಲ್ಲಿ ಕೃಷಿ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಜನರು ತಮ್ಮನ್ನು ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡಿರುವುದರಿಂದ ಹಗಲು ರಾತ್ರಿಯಿನ್ನದೆ ದುಡಿಯುತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ. ಇಂಥ ಬಿಡುವಿಲ್ಲದ ಕೆಲಸ ಕಾರ್ಯದ ನಡುವೆ ‘ಕಕ್ಕಡಕೋಳಿ’ ತಿನ್ನಬೇಕೆಂಬ ನಿಯಮದ ಪರಿಪಾಠದಂತೆ ಕೋಳಿಸಾರು ಮಾಡಿ ತಿನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಸ್ಥಳೀಯರು ಕಕ್ಕಡ ತಿಂಗಳಿಗೊಂದೇ ಕೋಳಿಯನ್ನು ಸಾಕಿ ಮೀಸಲಿಡುತ್ತಿದ್ದರೆಂಬ

ವಿಷಯವನ್ನು ಇಲ್ಲಿನ ಹಿರಿಯರೊಬ್ಬರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.⁴⁸ ವೈಜ್ಞಾನಿಕವಾಗಿ ನೋಡಿದರೆ ಕೋಳಿ ಮಾಂಸವು ಶರೀರದಲ್ಲಿ ಉಷ್ಣಾಂಶವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವ ಗುಣ ಉಳ್ಳದ್ದಾಗಿದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಮತ್ತೊಂದು ಆಹಾರ ಮರಕೇಂಬು (ಕೆಸ). ಮರದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯುವ ಒಂದು ವಿಧದ ‘ಕೆಸ’. ‘ಮರಕೇಂಬು’ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಈ ಸಸ್ಯವನ್ನು ಕಕ್ಕಡ ಮಾಸದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಸ್ಥಳೀಯರು ಬಳಸುತ್ತಾರೆ.

ಆದರೆ ಈ ಮೇಲಿನ ಆಹಾರಗಳೆಲ್ಲವುಗಳಿಗಿಂತ ಈ ಮಾಸದ ಮುಖ್ಯವಾದ ಆಹಾರವೆಂದರೆ ‘ಮದ್ದಾಸ್ತೊಪ್ಪಿ’ನಿಂದ ತಯಾರಿಸುವ ‘ಮದ್ದಾಸ್ತೊಪ್ಪಿ’ ಮತ್ತು ‘ಮದ್ದಾಸ್ತೊಪ್ಪಿ’ ಎಂಬ ಖಾದ್ಯಗಳು.

ಈ ಮಾಸದ 18ನೇ ದಿನ (ಕಕ್ಕಡ ಪದಿನೆಂಟ್) ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ದೊರೆಯುವ ‘ಮದ್ದಾಸ್ತೊಪ್ಪಿ’* ಎಂಬ ಎಲೆಯನ್ನು ಆರಿಸಿ ತಂದು ಅದರ ರಸವನ್ನು ಬೇಯಿಸಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಅದರಿಂದ ಅನ್ನ ಹಾಗೂ ಹಲ್ಲದಂತಹ ತಿಂಡಿಯನ್ನು ಬೆಲ್ಲ ತೆಂಗಿನಕಾಯಿಯೊಂದಿಗೆ ತಯಾರಿಸಿ ಜೇನು ತುಪ್ಪದೊಂದಿಗೆ ಸವಿಯುತ್ತಾರೆ.

ಈ ಸೊಪ್ಪಿನ ಬಗ್ಗೆ ಸ್ಥಳೀಯರಲ್ಲಿ ತುಂಬಾ ವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ನಂಬಿಕೆಯಿದೆ. ಕಕ್ಕಡ ಮೊದಲ ದಿನದಿಂದ ಆರಂಭವಾಗಿ 18ನೇ ದಿನದವರೆಗೆ ಈ ಸೊಪ್ಪಿನಲ್ಲಿ 18 ತರಹದ ಔಷಧೀಯ ಗುಣಗಳು ಸೇರುತ್ತವೆ. ಅದರಿಂದ ಈ ತಿಂಗಳ 18ನೇ ದಿನದಂದು ಈ ಸೊಪ್ಪಿನ ಬಳಕೆ ಮಾಡಿದರೆ ಶರೀರವು ಅನೇಕ ರೋಗಗಳಿಂದ ಮುಕ್ತವಾಗುವುದೆಂಬ ನಂಬಿಕೆ ಸ್ಥಳೀಯರಲ್ಲಿದ್ದು, ಬಹಳ ಕಟ್ಟುನಿಟ್ಟಾಗಿ ಈ ಸೊಪ್ಪಿನ ಬಳಕೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಜನರ ಈ ನಂಬಿಕೆಗೆ ಪೂರಕವೆಂಬಂತೆ ಈ ಮಾಸದ 18ನೇ ದಿನ ಈ ಸೊಪ್ಪು ಬಹಳ ಸುವಾಸನಾಯುಕ್ತವಾಗಿದ್ದು ನಂತರ ಅದರ ಈ ಗುಣವಿರುವುದಿಲ್ಲವೆಂಬ ವಾಸ್ತವಾಂಶ ಬಹಳ ಸೋಜಿಗವೆನ್ನಿಸುತ್ತದೆ.

ಈ ಮಾಸದ 18ನೇ ದಿನದಂದು ಸ್ಥಳೀಯ ಜನ ಸಮುದಾಯಗಳ ಬಹುತೇಕರ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ಮದ್ದಾಸ್ತೊಪ್ಪಿನ ಪಾಯಸ, ಮದ್ದಾಸ್ತೊಪ್ಪಿ, ಕಕ್ಕಡಕೋಳಿ, ಮೊದಲಾದ ಹಬ್ಬದಡಿಗೆ ಇದ್ದೇ ಇರುತ್ತದೆ.

‘ಗೆಲಾಟ’ ಹಾಕುವ ಪದ್ಧತಿ :

ಊರಿನಲ್ಲಿ ಯಾರಾದರೂ ಮೃತಪಟ್ಟ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಊರಿನವರೆಲ್ಲರೂ ಪ್ರತಿ ಮನೆಗೆ ಇಂತಿಷ್ಟು ಎಂದು ನಿಗದಿಯಾದ ಹಣದ ಮೊತ್ತವನ್ನು ಮೃತ ಪಟ್ಟ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಕುಟುಂಬದವರಿಗೆ ಕೊಡಬೇಕು. ಹಾಗೆಯೇ ಶವ ಸಂಸ್ಕಾರದಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುವ ಸಂಬಂಧಿಕರು, ಸ್ನೇಹಿತರು ಪರಿಚಿತರೆಲ್ಲರೂ ತಮ್ಮ ಕೈಲಾದಷ್ಟು ಹಣವನ್ನು ಮೃತ ಶರೀರದ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿಡುತ್ತಾರೆ. ಶವ ಸಂಸ್ಕಾರ

ಮುಗಿದುಹೋದ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ದೇವರ ದೀಪವಿಡುವ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಆ ಹಣವನ್ನು ಇಟ್ಟು ಬರುತ್ತಾರೆ. ಇದಕ್ಕೆ ‘ಗೆಲಾಟಿ’ ಹಣ ಅಥವಾ ‘ಗೆಲಾಟಿ ಬೆಪ್ಪೊ’ ಎಂದು ಸ್ಥಳೀಯ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ.

ಸಾವು ಆಕಸ್ಮಿಕವಾಗಿ ಸಂಭವಿಸುವುದರಿಂದ ಶವ ಸಂಸ್ಕಾರ, ತಿಥಿ ಕರ್ಮಾಂತರಗಳಿಗೆ ಆ ಮೃತ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಕುಟುಂಬದವರಿಗೆ ಸಹಾಯಾರ್ಥವಾಗಿ ಮಾಡುವ ಈ ಪದ್ಧತಿ ಅತ್ಯಂತ ಶ್ಲಾಘನೀಯವಾದುದು.

ಅರುವ ಪದ್ಧತಿ : ಸ್ಥಳೀಯ ಕುಟುಂಬಗಳಲ್ಲಿ ಪರಸ್ಪರ ಸಹಾಯದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಒಂದು ಕುಟುಂಬವು ಇನ್ನೊಂದು ಕುಟುಂಬಕ್ಕೆ ಶುಭ ಹಾಗೂ ಅಶುಭ ಕಾರ್ಯಗಳ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಪರಸ್ಪರ ಕೈ ಜೋಡಿಸಿ ಆ ಸಂದರ್ಭದ ಕೆಲಸ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಸಹಕರಿಸುವುದಕ್ಕೆ ‘ಅರುವ’ ಪದ್ಧತಿ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಈ ‘ಅರುವ’ರಲ್ಲಿ ಮಣ್ಣಿರುವ ಮತ್ತು ಪೊನ್ನಿರುವ ಎಂಬ ಎರಡು ವಿಧಗಳಿವೆ. ಮಣ್ಣಿರುವ ಅಂದರೆ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಮೂಲತಃ ಅದೇ ಮಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿರುವ ಕುಳದವರು ಪಡೆದುಕೊಂಡ ಅರುವಾವೆ. ‘ಪೊನ್ನಿರುವ’ ಅಂದರೆ ಚಿನ್ನ ಕೊಟ್ಟು ಅರುವನನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸಿಕೊಂಡಂಥ ಕುಳ. ಒಂದು ಊರಿಗೆ ಒಂದು ಹೊಸ ಕುಳವು ಬಂದರೆ ಅಥವಾ ಒಂದು ಕುಳವು ನಾಶವಾಗಿ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದ ಬೇರೆ ಕುಳಕ್ಕೆ ಮೊದಲಿದ್ದ ಕುಳಕ್ಕೆ ಅರುವನು ಬೇಕಾಗಿರುವುದರಿಂದ 3 ಅಚ್ಚು ಚಿನ್ನವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಊರಿನಲ್ಲಿರುವ ಯಾವುದಾದರೂ ಕುಳವನ್ನು ಅರುವನಾಗಿ ಏರ್ಪಡಿಸಿಕೊಂಡರೆ ಅಂಥ ಕುಳವು ‘ಪೊನ್ನಿರುವ’ನಾಗಿರುವುದು ಎಂಬ ವಿಚಾರ ಪಟ್ಟೋಲೆ ಪಳಮೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿತವಾಗಿದೆ.⁴⁹

ಕೊಟ್ಟಿ ಕೊಡ್ ಪೊ : ಕೊಟ್ಟಿಗೆ ಕೊಡುವುದು ಎಂದರೆ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಈ ತಾಲೂಕಿನ ಐನ್‌ಮನೆಗಳ ಮುಂದೆ ದನದ ಕೊಟ್ಟಿಗೆ ಇರುತ್ತದೆ. ಆ ಕೊಟ್ಟಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಈ ಆಚರಣೆ ನಡೆಯುವುದರಿಂದ ಇದನ್ನು ‘ಕೊಟ್ಟಿ ಕೊಡ್ ಪೊ’ ಅಂದರೆ ಕೊಟ್ಟಿಗೆಗೆ ಕೊಡುವುದು ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ.

ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಈ ಮೇಲಿನ ಆಚರಣೆಯನ್ನು ಚಿಕ್ಕ ಮಕ್ಕಳು ಬಾಲಗ್ರಹ ಪೀಡಿತರಾಗಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬ ನಂಬಿಕೆಯಿಂದ ಅದರ ಪರಿಹಾರಕ್ಕೋಸ್ಕರ ‘ಪಣಿಕ್ಕ’, ಸಮುದಾಯದವರ ಸಹಾಯದಿಂದ ಕೊಟ್ಟಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಕೋಳಿ ಬಲಿಯನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಹಾಗೆಯೇ ‘ಕರಿಬಾಳೆ’ ಕಾಯಿಯಿಂದ ತಯಾರಿಸಿದ ಆಹಾರ ಪದಾರ್ಥವಿರುತ್ತದೆ. ಮಾಡಿದ ಅಡುಗೆಯನ್ನು ‘ಮೀದಿ’ಯ ರೂಪದಲ್ಲಿ ನೈವೇದ್ಯವಿಟ್ಟುಕೆಲವು ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ.

ಕುಳಿಯಂಗ್ ಕೊಡ್‌ಪೊ : ಕುಳಿಯ ಅಥವಾ ಗುಳಿಕನೆಂಬ ಶಕ್ತಿದೇವತೆಯನ್ನು ಪೂಜಿಸುತ್ತಾರೆ. ಈತ ಶನಿದೇವರ ಮಗನೆಂದು ಪ್ರತೀತಿ. ಹಾಲು ಬರುವ ಹಲಸಿನ ಮರದಡಿಯಲ್ಲಿ ಕಲ್ಲಿನ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಈ ದೇವತೆಯನ್ನು ಪೂಜಿಸುತ್ತಾರೆ. ನಾಟಿ ಕೆಲಸ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುವ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಅಂದರೆ ಜುಲೈ ಆಗಸ್ಟ್ ತಿಂಗಳಿನಲ್ಲಿ ಈ ದೇವರಿಗೆ ಕೋಳಿಯ ಬಲಿಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಈ ದೇವರನ್ನು ಸಂತೃಪ್ತಿ ಪಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇದರಿಂದ ಈ ದೇವರು ದನಕರುಗಳನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿ ವ್ಯವಸಾಯದ ಕಾರ್ಯವು ಸುಶೂತ್ರವಾಗಿ ನಡೆಯುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತಾನೆಂಬ ನಂಬಿಕೆ ಸ್ಥಳೀಯರಲ್ಲಿದೆ.

ಮಾರಿ ಅಡ್‌ಕ್‌ವೊ : ಈ ತಾಲೂಕಿನ ಕೆಲವೆಡೆ ಮಾರಿ ಅಮ್ಮನನ್ನು ಬಹಳ ವಿಶಿಷ್ಟವಾಗಿ ಪೂಜಿಸುತ್ತಾರೆ. ಕ್ಷಾಮ, ಅಂಟುರೋಗಗಳು ಈಕೆಯಿಂದ ಬರುತ್ತವೆ ಎಂದು ನಂಬಿದ ಇಲ್ಲಿನ ಸ್ಥಳೀಯರು ಆಕೆ ಪ್ರತಿ ಮನೆಯ ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿ ಅವಿತಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿರಬಹುದೆಂದು ನಂಬಿ ಅವಳನ್ನು ಊರಿನಿಂದ ಓಡಿಸಲು ಒಂದು ನಿಶ್ಚಿತ ದಿನವನ್ನು ಗೊತ್ತುಪಡಿಸಿ, ಊರಿನ ಜನರೆಲ್ಲಾ ಸೇರಿ ಪ್ರತಿ ಮನೆಗೂ ತಮಟೆ ಶಬ್ದದೊಂದಿಗೆ ಭೇಟಿಕೊಟ್ಟು ಮನೆಗಳನ್ನು ಗುಡಿಸಿ, ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ ಕಸವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆ. ಕೊನೆಗೆ ಊರಿನ ಹೊರಗಿರುವ ತೋಡು, ಅಥವಾ ನದಿಯ ದಂಡೆಯಲ್ಲಿ ಊರಿನವರೆಲ್ಲ ಸೇರಿ ಒಂದು ಕೂಟವನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸಿ ಆ ಕಸವನ್ನೆಲ್ಲಾ ಅಲ್ಲಿ ವಿಸರ್ಜಿಸಿ ಸದ್ದಿಲ್ಲದೆ ಊರಿಗೆ ವಾಪಸಾಗುತ್ತಾರೆ.

ಬೇಡು ಹಬ್ಬಗಳು : ಈ ತಾಲೂಕಿನ ಬಹುತೇಕ ಊರುಗಳಲ್ಲಿ ‘ಅಯ್ಯದೇವ’ ಎಂದು ಕರೆಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಅಯ್ಯಪ್ಪ ದೇವಸ್ಥಾನ ಹಾಗೂ ಭದ್ರಕಾಲಿಯ ದೇವಸ್ಥಾನಗಳಿವೆ. ವರ್ಷಕ್ಕೊಂದು ಬಾರಿ ‘ಕಳಪೊರಡು’ ಹಬ್ಬ ಮೇ ತಿಂಗಳಿನಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ವಿವಿಧ ರೀತಿಯ ವೇಷಗಳನ್ನು ಹಾಕುವ ಊರಿನ ಜನ ಕೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಮಿಂದು ‘ಬಂಡ್‌ಕಳಿ’ ಎಂಬ ವೇಷವನ್ನು ಕೂಡಾ ಹಾಕಿ ದೇವರಿಗೆ ಹರಕೆ ಒಪ್ಪಿಸುತ್ತಾರೆ. ಈ ಹಬ್ಬವನ್ನು ‘ಬೋಡ್‌ನಮ್ಮೆ’ ಎಂದು ಸ್ಥಳೀಯರು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ.

ಕುಂಡೆ ಹಬ್ಬ : ತಿತಿಮತಿ, ಭದ್ರಗೊಳ ಮತ್ತು ಸುತ್ತಮುತ್ತಲಿನ ಜನರು ಭಾಗವಹಿಸುವ ಈ ಹಬ್ಬದ ವಿಶೇಷತೆ ಎಂದರೆ ದೇವರನ್ನು ಅವಾಚ್ಯ ಶಬ್ದಗಳಿಂದ ಬೈದು ಹಬ್ಬವನ್ನು ಆಚರಿಸುವುದು. ಎರವ, ಕುರುಬ, ಪಂಗಡಗಳಲ್ಲದೆ, ಕೊಡವರಾದಿಯಾಗಿ ಎಲ್ಲ ಸಮುದಾಯದವರೂ ಭಾಗವಹಿಸುವ ಈ ಹಬ್ಬದಲ್ಲಿ ಗಂಡಸರು ಹೆಣ್ಣಿನ ವೇಷಧರಿಸಿ ದೇವರನ್ನು ಅವಾಚ್ಯ ಶಬ್ದಗಳಿಂದ ಬೈದು ಹರಕೆಯನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಗುರುಕಾರೋಣ ಪದ್ಧತಿ : ಮೃತಪಟ್ಟ ತಮ್ಮ ವಂಶದ ಹಿರಿಯರನ್ನು ದೈವೀಕರಿಸಿ ಪೂಜಿಸುವ ವಿಶಿಷ್ಟ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಈ ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿದೆ. ತಮ್ಮ ಮೂಲಕ್ಕೆ ಅಸ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಕಾರಣರಾದ ವಂಶದ ಹಿರಿಯರಿಗೆ ಕೈಮಡ (ಕೈಮಠ, ಸಣ್ಣಮಠ)ಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿ, ಪೂಜೆ, ನೈವೇದ್ಯಗಳನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಾರೆ. ವರ್ಷಕ್ಕೊಮ್ಮೆ ‘ಕಾರೋಣ ಭರಣಿ’ ಎಂದರೆ ಗುರುಕಾರೋಣರಿಗೆ ಎಡೆ ಇಡುವ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಬಹಳ ಶ್ರದ್ಧಾಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಕುಟುಂಬದ ಅಬಾಲವೃದ್ಧರಾದಿಯಾಗಿ ಎಲ್ಲರೂ ಪಾಲ್ಗೊಂಡು ನೆರವೇರಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಬಾಳೆಬಿರುದು ಪದ್ಧತಿ : ಈ ತಾಲೂಕಿನ ‘ಕೊಡವ’ ಸಮುದಾಯದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಕಂಡುಬರುವ ಈ ಪದ್ಧತಿ ಮದುವೆಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಇರುತ್ತದೆ. ಜೋಡಿಸಿರುವ ಬಾಳೆ ಕಂಬಗಳನ್ನು ಕಡಿಯುವ ಪದ್ಧತಿ. ಹಿಂದೆ ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಸಂಹರಿಸಿ ಕನ್ಯೆಯನ್ನು ತರುವುದರ ದ್ಯೋತಕವಾಗಿರುವ ಈ ಬಾಳೆಬಿರುದು ಪದ್ಧತಿ ತಾಯಿಯ ತವರಿನವರಿಗೆ, ತುಂಬಾ ಹತ್ತಿರದ ಸಂಬಂಧಿಗಳಿಗೆ ಗೌರವ ಸೂಚನೆಯ ಆಚಾರವಾಗಿ ಆಚರಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಿದೆ.

ಈ ಬಾಳೆಬಿರುದು ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಕುರಿತು ಪಿ.ಎಸ್. ರಾಮಾನುಜಂ ಅವರು ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಪಡುತ್ತಾರೆ.⁵⁰ “ಈಗ ಇದು ಸಾಂಕೇತಿಕವಾಗಿ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದರೂ ಬಹುಶಃ ಆ ಪದ್ಧತಿಯ ಅರ್ಥ ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಅಂದರೆ ಮದುವೆಯನ್ನು ವಿರೋಧಿಸುವವರನ್ನು ಎದುರಿಸಿ ಯುದ್ಧ ಮಾಡಿ, ಕೊಂದು ಕನ್ಯೆಯನ್ನು ಕರೆದು ಕೊಂಡು ಬರುವುದೇ ಆಗಿದ್ದಿರಬೇಕು”

ರಾಮಾನುಜಂ ಅವರ ಈ ಮಾತಿಗೆ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ ನೀಡಲು ಕೆಲವು ಆಧಾರಗಳಿವೆ. ಮೂಲತಃ ಕೊಡವ ಸಮುದಾಯದವರು ಕ್ಷತ್ರಿಯ ವಂಶಕ್ಕೆ ಸೇರಿದವರು. ಕ್ಷಾತ್ರ ಪದ್ಧತಿಯ ಸಂಕೇತವಾಗಿ ಈ ಮೇಲಿನ ಆಚರಣೆ ಇಂದಿಗೂ ಜೀವಂತವಾಗಿ ನಡೆದುಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಿದೆ.

ತೆರೆಕೆಟ್ವೊ : ಈ ತಾಲೂಕಿನ ಅನೇಕ ಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಕುಟುಂಬದವರು ‘ತೆರೆ’ ಕಟ್ಟಿಸುವ ಆಚರಣೆಯನ್ನು ಹರಕೆ ಸಲ್ಲಿಸುವ ವಿಧಾನವಾಗಿ ಆಚರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಮಹಾಮಂದಗ್ಲ ಮೂರ್ತಿ (ಶಾರ್ತಾವು) ಕರಿಬಾಳ ಚಾವುಂಡಿ, ಗುಳಿಗ, ನುಚ್ಚಟ್ಟಿಮ್ಪು, ಪಲ್ಪೊಟು ಮೊದಲಾದ ದೇವರನ್ನು ಮೈಮೇಲೆ ಆವಾಹಿಸಿಕೊಂಡ ‘ಪಾಲೆ’ ಮತ್ತು ‘ಪಣಿಕೆ’ ಸಮುದಾಯವು ಈ ‘ತೆರೆ’ಯ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ನಡೆಸಿಕೊಡುತ್ತಾರೆ.

‘ಕಲ್ಲೋಟಿ’ಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಆಚರಣೆಗಳು : ಕೊಡವ, ಪೆಗ್ಗಡೆ, ಅಮ್ಮಕೊಡವ

ಈ ಮೊದಲಾದ ಸಮುದಾಯಗಳ ಹಿರಿಯರ ಮನೆಗಳಾದ ‘ಐನ್‌ಮನೆ’ಗಳ ಅಂಗಳದಲ್ಲಿ, ಅಥವಾ ಮನೆಯ ಹತ್ತಿರವಿರುವ ಭತ್ತದ ಕಣಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಕಲ್ಲುಬೋಟಿಗಳು, (ಕಲ್ಲಿನ ಕಂಬಗಳು) ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.

ಭತ್ತದ ಬೆಳೆಯ ಒಕ್ಕಲು ಕಾರ್ಯ ಮುಗಿದನಂತರ ಹುಲ್ಲಿನಲ್ಲಿ ದನದ ಕೋಡಿನ ರೂಪ ಮಾಡಿ ದನದ ಕೊಂಬುಗಳಿಗೆ ಹಾಗೂ ಈ ಕಲ್ಲು ಬೋಟಿಗಳಿಗೂ ಹುಲ್ಲಿನ ಕೋಡನ್ನು ಕಟ್ಟುತ್ತಾರೆ. ನಂತರ ಕಲ್ಲುಬೋಟಿಯ ಬಳಿ ಒಕ್ಕಲು ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಬಳಸುವ ಸಾಮಾನುಗಳಾದ ಮೊರ, ಮಂಕರಿ, ಪಾತ್‌ಮೊರ (ಗಾಳಿಬೀಸುವ ಮೊರ) ಇವೇ ಮೊದಲಾದವುಗಳನ್ನಿಡುತ್ತಾರೆ. ಅವಲಕ್ಕಿ, ಕಾಯಿ, ಬಾಳೆ, ನಿವೇದಿಸಿ ಪೂಜೆಮಾಡಿ ಪ್ರಸಾದ ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆ. ಒಂದು ಮಂಕರಿಯಲ್ಲಿ ಭತ್ತವನ್ನು ಕೆಲಸಗಾರರಿಗೆ ಕೊಡುತ್ತಾರೆ.

ಹುತ್ತರಿ ಹಬ್ಬದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಈ ಕಲ್ಲು ಬೋಟಿಗಳಿಗೆ ಕದಿರನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ಕಾಯಿ ಒಡೆದು ಈ ಕಂಬದ ಪಾದ ಮುಟ್ಟಿ ನಮಸ್ಕರಿಸುತ್ತಾರೆ.

ನಮ್ಮಕೆಟ್ಟ್ : ಅಂದರೆ ಹಬ್ಬಕ್ಕೆ ಕಟ್ಟಳೆ ಹಾಕುವುದು ಎಂದರ್ಥ. ಕೊಡವ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ನಮ್ಮೆ ಅಂದರೆ ಹಬ್ಬವೆಂದರ್ಥ. ‘ನಮ್ಮಕುರಿಪೊ’ ಎಂದೂ ಇದನ್ನು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಈ ‘ನಮ್ಮಕೆಟ್ಟ್’ ಅಥವಾ ಹಬ್ಬಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಕಟ್ಟಳೆ ಅಥವಾ ನಿಯಮಗಳು ಊರಿನವರೆಲ್ಲರಿಗೂ ಅನ್ವಯಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ಕಟ್ಟು ಕಟ್ಟಿದ ದಿನದಿಂದ ಅನುಸರಿಸಬೇಕಾದ ನಿಯಮಗಳೆಂದರೆ, ಜೀವ ಹಿಂಸೆ ಮಾಡಕೂಡದು, ಕೋಳಿ ಮೊಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ಬಳಸಕೂಡದು, ಬೇಟೆಗೆ ಹೋಗಬಾರದು. ಕೋವಿ, ಮದ್ದುಗುಂಡುಗಳ ಬಳಕೆ ಮಾಡಬಾರದು. ಪರ ಊರಿಗೆ ಹೋಗಿ ರಾತ್ರಿ ತಂಗಬಾರದು. ಕೆಟ್ಟ ಮಾತು ಬಳಸಬಾರದು. ಹಸಿಮರ ಕಡಿಯಬಾರದು ಈ ಮೊದಲಾದ ನಿಯಮಗಳು ಹಬ್ಬ ಮುಗಿಯುವವರೆಗೆ ಅನುಸರಣೆಯಲ್ಲಿರುತ್ತವೆ. ಸ್ವಯಂ ಪ್ರೇರಿತ ಕಡ್ಡಾಯಗಳಾದ ಈ ನಿಯಮಗಳು ಊರಿನ ಎಲ್ಲಾ ಸಮುದಾಯದವರಿಗೂ ಅನ್ವಯಿಸುತ್ತದೆ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಒಂಭತ್ತು ದಿನದಿಂದ ಹನ್ನೆರಡು ದಿನಗಳವರೆಗೆ ಈ ‘ಕಟ್ಟು’ ಇರುವುದು. ಊರಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಊರ ದೇವರ ಉತ್ಸವದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಈ ಪದ್ಧತಿ ಆಚರಣೆಯಲ್ಲಿದೆ.

ಬಾರಣಿ ಕೊಡುವುದು : ದೈವ ಹಾಗೂ ದೆವ್ವಗಳ ಆಚರಣೆಗಳ ಅಂಗವಾಗಿ ಫಲ ನಿವೇದನ ಅಥವಾ ಬಲಿಕೊಡುವುದಕ್ಕೆ ಬಾರಣಿ ಕೊಡುವುದು ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಈ ಆಚರಣೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಬಲಿ, ವಿವಿಧ ರೀತಿಯ ಕುಣಿತಗಳು ಇರುತ್ತವೆ. ಬಾಳೆ ಕಂಬದ ಪಟ್ಟಿಗೆ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಬಿದಿರು

ಕಡ್ಡಿಯ ತುದಿಗೆ ಬತ್ತಿ ಇಟ್ಟು ದೀಪ ಹಚ್ಚುತ್ತಾರೆ. ಇದಕ್ಕೆ ‘ಕೋತಿರಿ’ (ಕೋಲುತಿರಿ) ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ತಿರಿ ಎಂದರೆ ‘ಬತ್ತಿ’ ಎಂದರ್ಥ. ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಹಚ್ಚಿದ ದೀಪದ ಮುಂದೆ ಅಡಿಕೆ, ಬೆಲ್ಲ ಇಡುತ್ತಾರೆ. ತಮ್ಮ ವಂಶದಲ್ಲಿ ಮೃತರಾದವರು ಯಾರಾದರೂ ಪ್ರೇತಗಳಾಗಿ ಬಂದು ತೊಂದರೆಯನ್ನು ಕೊಡಬಹುದೆಂಬ ಭಯದಿಂದ ಈ ‘ಭಾರಣಿ’ ಆಚರಣೆಯನ್ನು ಕೋಳಿ, ಹಂದಿಗಳನ್ನು ಬಲಿಕೊಡುವುದರ ಮೂಲಕ ಪ್ರೇತಗಳನ್ನು ಸಂತೃಪ್ತಿಪಡಿಸುವ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಈ ‘ಬಾರಣಿ’ ಆಚರಣೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಬಗೆಗಳಿವೆ.

ಚಾವುಂಡಿ ಬಾರಣಿ, ಒಕ್ಕಬಾರಣಿ, ಕೈಬಾರಣಿ ಮೊದಲಾದ ಬಗೆಗಳಿವೆ. ಮನೆಯ ಅಂಗಳದಲ್ಲಿ ಐದು ಕೋಳಿಗಳನ್ನು ‘ಅಂಜಿ ಕೂಟ ಪಾತಾಳ’ ದೇವರುಗಳಾದ ಚಾವುಂಡಿ, ಕಲ್ಲುಟಿ, ಪಂಜುಲಿ, ಗುಳಿಕ, ಗೊರಗ, ಇವರ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ‘ಹಾರ’ ಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ‘ಹಂದಿ’ಯನ್ನೂ ‘ಹಾರ’ ಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ದೇವರು ಮೈಮೇಲೆ ಆವಾಹನೆ ಆದ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಬಲಿಕೊಡುವ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ರಕ್ತವನ್ನು ತನ್ನ ನಾಲಿಗೆಗೆ ಕೊಂಚ ತಾಕಿಸುತ್ತಾನೆ. ಕೆಲವು ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಕುಡಿಯುತ್ತಾನೆ ಕೂಡ. ಈ ಬಾರಣಿ ಕೊಡದಿದ್ದರೆ ಪ್ರೇತಗಳು ಬಂದು ಮನೆಯವರಲ್ಲರನ್ನು ನಾಶಮಾಡಿಬಿಡುತ್ತವೆಂಬ ನಂಬಿಕೆ ಸ್ಥಳೀಯರಲ್ಲಿ ಇರುವುದರಿಂದ ಈ ಆಚರಣೆಯನ್ನು ಇಂದಿಗೂ ಪಾಲಿಸುತ್ತಾ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ.

ಊನ್‌ಗೊಡಿಕೊಡ್‌ಪೊ: ಊನ್ ಅಥವಾ ಊಣ್ ಅಂದರೆ ಊಟ. ಕುಡಿ ಎಂದರೆ ಕಳ್ಳು, ಹೆಂಡ ಎಂದರ್ಥ. ದೇವರಿಗೆ ಹಾಗೂ ಹಿರಿಯರಿಗೆ (ಕಾರೋಣರಿಗೆ) ಮಾಂಸದ ಭಕ್ಷ್ಯ ಮತ್ತು ಹೆಂಡದ ಎಡೆ ಇಡುವ ಶಾಸ್ತ್ರ.

ಬೊತ್ತು ನೆಡುವುದು : ಸ್ಥಳೀಯರ ಆರಾಧ್ಯದೇವತೆಯಾದ ಕಾವೇರಿ ಮಾತೆಯ ಹಬ್ಬವಾದ ಕಾವೇರಿ ಸಂಕ್ರಮಣ ಹಬ್ಬದ ಮುನ್ನಾದಿನದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಈ ಕಾವೇರಿ ನಿಶಾನಿ ನಿಲ್ಲಿಸುತ್ತಾರೆ. ‘ಬಿದಿರು’ ಅಥವಾ ‘ಪೊಂಗ’ ಮರಗಳ ಕೋಲುಗಳನ್ನು ಕತ್ತರಿಯಾಕಾರದಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅವುಗಳ ತುದಿಗೆ ‘ಕೈಬಳ ಬಳ್ಳಿ’ಯನ್ನು ವೃತ್ತಾಕಾರದಲ್ಲಿ ಸುತ್ತಿ ಸಿಕ್ಕಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇವುಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ಗದ್ದೆಗಳಲ್ಲಿ ಬಾವಿ, ಕೆರೆ, ಮನೆಯ ಅಂಗ, ಭತ್ತದ ಕಣ, ದೇವಸ್ಥಾನ, ಕೈಮಡ, ದನದ ಕೊಟ್ಟಿಗೆ, ತೋಟಗಳಲ್ಲಿ ನೆಡುತ್ತಾರೆ. ಹಬ್ಬದ ದಿನದಂದು ಮುಂಜಾನೆ ಒಂದು ಗದ್ದೆಯಲ್ಲಿ ನೆಟ್ಟ ‘ಬೊತ್ತಿನ’ ಕೆಳಗೆ ಮೂರು ದೋಸೆ, ತೆಂಗಿನ ಚೂರು, ಬಾಳೆ, ಬೆಲ್ಲ, ತುಪ್ಪ, ಚೀನು ಇವುಗಳನ್ನು ಬಾಳೆ ಎಲೆಯಲ್ಲಿ ನಿವೇದಿಸಿ ಪೂಜಿಸಿ ಇಡುತ್ತಾರೆ. ಅದಕ್ಕೆ ‘ಪುಟ್‌ಬೆಪ್ಪೊ’ (ಬೊತ್ತಿಗೆ ನೈವೇದ್ಯ ಇಡುವುದು) ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ.

ಕೋವಿ ಮತ್ತು ಮದ್ದುಗುಂಡಿನ ಬಳಕೆ : ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಅಂತರ್ಗತವಾಗಿರುವ ಕೋವಿಯ ಬಳಕೆ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕವಾಗಿ ಬಹಳ ಮಹತ್ವ ವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡಿದೆ.

ಗಂಡು ಮಗುವಿನ ಜನನದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಮಗುವಿನ ಜನನದ ಸಂದೇಶ ಸಾರುವಲ್ಲಿ ಈ ಗುಂಡಿನ ಶಬ್ದವಿರಲೇಬೇಕು. ಹೆಚ್ಚುಗಾದ ಹುತ್ತರಿ, ಕೈಲ್ ಮುಹೂರ್ತಗಳಲ್ಲಿ ಕೋವಿಯಿಂದ ಗುಂಡು ಹಾರಿಸುವ ಪದ್ಧತಿ ಇದೆ. ಗೃಹಪ್ರವೇಶದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿಯೂ ಈ ಕೋವಿ ಇರಲೇಬೇಕು. ಯಾವುದೇ ವ್ಯಕ್ತಿ ಮೃತಪಟ್ಟಾಗ ಎರಡು ಗುಂಡು ಜೊತೆಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಹೊಡೆದು ಮೃತ ಸಂದೇಶವನ್ನು ಸಾರುತ್ತಾರೆ. ಶವ ಸಂಸ್ಕಾರದ ಆದಿಯಿಂದ ಅಂತ್ಯದವರೆಗೂ ಕೋವಿ ಮತ್ತು ಮದ್ದುಗುಂಡಿನ ಬಳಕೆ ನಿರಂತರವಾಗಿ ನಡೆಯುತ್ತಿರುತ್ತದೆ. ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಅವಿಭಾಜ್ಯ ಅಂಗವಾಗಿ ಈ ಕೋವಿಯ ಬಳಕೆ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಕಾಡು ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಂದ ತಮ್ಮನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು, ಬಳಸುವ ಈ ಆಯುಧವನ್ನು ಕೈಲ್ ಮುಹೂರ್ತ ಹಬ್ಬದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಚಿ ಮಾಡಿ ಭಯ ಹಾಗೂ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಒಳ್ಳೆಯ ಕಾರ್ಯಗಳಿಗೆ ಬಳಸುತ್ತಾರೆ.

ಈ ಮೇಲಿನ ಕೆಲವು ವಿಶಿಷ್ಟಪದ್ಧತಿಗಳಲ್ಲದೆ ಇನ್ನೂ ಅನೇಕ ಸಣ್ಣಪುಟ್ಟ ನಂಬಿಕೆ ಆಚರಣೆಗಳು ಇಲ್ಲಿನ ಸ್ಥಳೀಯರ ಬದುಕಿನ ಪ್ರತಿಬಿಂಬವಾಗಿ ನಮಗೆ ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ.

ಪುರೋಹಿತತ್ವ ಅಥವಾ ಪುರೋಹಿತರ ಪಾತ್ರ ಇಲ್ಲದೆ ಇರುವುದು :

ಈ ತಾಲೂಕಿನ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆಯನ್ನು ಅವಲೋಕಿಸಿದಾಗ ಗಮನಕ್ಕೆ ಬಂದ ಮುಖ್ಯವಾದ ಒಂದು ವಿಚಾರವೆಂದರೆ ಸ್ಥಳೀಯರ ಶುಭ ಹಾಗೂ ಅಶುಭ ಕಾರ್ಯಗಳೆರಡಲ್ಲೂ ಪುರೋಹಿತರ ಮಧ್ಯಸ್ಥಿಕೆಯಾಗಲಿ, ಪುರೋಹಿತರ ಪಾತ್ರವಾಗಲಿ ಎಲ್ಲೂ ಕಂಡು ಬರದೇ ಇರುವುದು. ಜ್ಯೋತಿಷ್ಯ ಹಾಗೂ ಅದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಶುಭ ಹಾಗೂ ಅಶುಭ ಗಳಿಗೆಗಳ ನಿರ್ಧಾರಗಳಲ್ಲಿ ಈ ತಾಲೂಕಿನ ಮೂಲನಿವಾಸಿ ಪಂಗಡಗಳಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರಾದ ‘ಕಣಿಯ’ ಸಮುದಾಯದವರ ಸಲಹೆ ಹಾಗೂ ಸಹಕಾರವನ್ನು ಸ್ಥಳೀಯರು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಊರದೇವತೆಗಳ ಹಬ್ಬದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿಯೂ ‘ಕಣಿಯ’ ಮತ್ತು ‘ಪಣಿಕ್ಕ’ ಸಮುದಾಯದವರು ಬಹಳ ಮುಖ್ಯ ಪಾತ್ರವನ್ನು ವಹಿಸುತ್ತಾರೆ.

ವಿರಾಜಪೇಟೆ ತಾಲೂಕಿನ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿನ ಈ ಮೇಲಿನ ಅನೇಕ ವಿಶಿಷ್ಟ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳು, ಆಚರಣೆಗಳು, ಪದ್ಧತಿಗಳು ಮೇಲ್ನೋಟಕ್ಕೆ ಮೂಢನಂಬಿಕೆಗಳಾಗಿ ಕಂಡುಬಂದರೂ, ಕೆಲವೊಂದು ಆಚರಣೆಗಳ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಹುದುಗಿರುವ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಮೌಲ್ಯಗಳು ಅಧ್ಯಯನದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಗಮನಕ್ಕೆ ಬಂದಿವೆ.

ಯಾವುದೇ ಪ್ರದೇಶದ ಜನಾಂಗದ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಪೋಷಣೆಗೆ, ನಾಗರಿಕತೆಯ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ನಂಬಿಕೆ ಹಾಗೂ ಆಚರಣೆಗಳು ಮುಖ್ಯವಾಗುತ್ತವೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಜನಪದ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಮೂಲ ಬೇರುಗಳಾದ ಈ ನಂಬಿಕೆ ಆಚರಣೆಗಳೆಲ್ಲವೂ ಮೂಢನಂಬಿಕೆಗಳಲ್ಲ ಎಂಬುದನ್ನು ನಾವಿಲ್ಲಿ ಗಮನಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ನಂಬಿಕೆ, ಆಚರಣೆಗಳು ಬಹುತೇಕವಾಗಿ ಪ್ರಕೃತಿ ಮೂಲವಾದವು. ಪ್ರಕೃತಿಗೆ ನಿಷ್ಠನಾದ ಮಾನವ ಆ ಪ್ರಕೃತಿಯನ್ನು ಭಯ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಕಂಡು ನಿಷ್ಠೆಯನ್ನು, ಕೃತಜ್ಞತೆಯನ್ನು ತೋರಿಸುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಆಚರಣೆಗಳು ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡಿವೆ. ಹಾಗೆಯೇ ತಮ್ಮ ಹುಟ್ಟಿಗೆ, ಅಸ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಕಾರಣರಾದ ಹಿರಿಯರ ಕುರಿತ ಆಚರಣೆಗಳು ಹಾಗೂ ತಮ್ಮ ಬದುಕಿನ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಎದುರಾಗುವ ಕಷ್ಟ ಕಾರ್ಪಣ್ಯಗಳಿಂದ ಪಾರಾಗಲು ಅವರು ಆರಾಧಿಸುತ್ತಿದ್ದ ದೇವರು ಹಾಗೂ ದೆವ್ವಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಕೆಲವು ಆಚರಣೆಗಳು ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡಿವೆ. ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬರುವ ಕೆಲವು ಆಚರಣೆಗಳನ್ನು ಈ ಕೆಳಗಿನಂತೆ ವಿಭಾಗಿಸಿ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಮೊದಲನೆಯದು ಹಬ್ಬ, ಜಾತ್ರೆ, ಉತ್ಸವ, ತೇರುಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಆಚರಣೆಗಳು. ಉದಾ : ಬಾರಣಿಕೊಡ್‌ಪೊ, ನಮ್ಮಕುರಿಪೊ, ಮೊದಲಾದವು.

ಎರಡನೆಯದು ರೋಗನಿವಾರಕ ಆಚರಣೆಗಳು: ಉದಾ : ಕೊಟ್‌ಕ್‌ಕೊಡ್‌ಪೊ, ಬೆಲಿ ಎಡ್‌ಪೊ, ಕೋಲ ಕೆಟ್ಟುವೊ, ಮಾರಿ ಅಡ್‌ಕ್‌ವೊ, ಕಕ್ಕಡ ಪದ್‌ನೆಟ್‌ ಮೊದಲಾದುವು.

ಮೂರನೆಯದಾಗಿ ಮಳೆ, ಬೆಳೆ, ಭೂಮಿ ಮೊದಲಾದ ಪ್ರಾಕೃತಿಕ ವಿಚಾರಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಆಚರಣೆಗಳು. ಉದಾ : ಕುಳಿಯಂಗ್‌ಕೊಡ್‌ಪೊ, ಬೊತ್ತ್‌ಕುತ್ತೊ ಮೊದಲಾದುವು.

ನಾಲ್ಕನೆಯದಾಗಿ ತಮ್ಮ ಹುಟ್ಟಿಗೆ ಹಾಗೂ ಅಸ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಕಾರಣರಾದ ಪಿತೃಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಆಚರಣೆಗಳು. ಉದಾ : ಕಾರಣಕೊಡ್‌ಪೊ, ಮೀದಿಬೆಪ್ಪೊ, ಪತ್ತಲೋದಿ ಮೊದಲಾದುವು.

ಈ ತಾಲೂಕಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ವಿಶಿಷ್ಟ ಆಚರಣೆಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾದ ಮಾರಿ ಅಡುಕ್‌ವೊ ಎನ್ನುವ ಆಚರಣೆಯಲ್ಲಿ ನಿಗದಿತ ದಿನದಂದು ಊರಿನವರೆಲ್ಲ ಒಟ್ಟುಸೇರಿ ಊರಿನ ಪ್ರತಿ ಮನೆಗೂ ಭೇಟಿ ನೀಡಿ ಆ ಮನೆಯವರು ಮನೆಯನ್ನು ಗುಡಿಸಿ ಸೇರಿಸಿಟ್ಟ ಕಸವನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಒಟ್ಟಾಗಿ ಊರಿನ ಹೊರಗೆ ಇರುವ ಹೊಳೆಯ ದಂಡೆಗೂ ಅಥವಾ ಊರಿನ ಹೊರಭಾಗದಲ್ಲಿರುವ ಅರಣ್ಯ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೂ ಹೋಗಿ ಆ ಕಸವನ್ನು ನಾಶಮಾಡಿ ಬರುವ ಸಂಪ್ರದಾಯವಿದ್ದು. ಇದರಿಂದ ಊರಿನಲ್ಲಿ ರೋಗರುಜಿನಗಳಿಗೆ ಕಾರಣವಾದ ಮಾರಿ ದೇವತೆಯನ್ನು ಊರಿಂದಾಚೆ ಕೊಂಡೊಯ್ದು

ಸಾಗಿಸಿ ಊರನ್ನು ಖಾಯಿಲೆಯಿಂದ ಮುಕ್ತಿಗೊಳಿಸಿದ ಸಂತ್ರಸ್ತ ಊರಿನವರದ್ದಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಈ ಮೇಲಿನ ವಿಚಾರವನ್ನು ವೈಜ್ಞಾನಿಕವಾಗಿ ಅವಲೋಕಿಸಿದಾಗ ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಬೆಂಗಳೂರಿನಂಥ ಮಹಾನಗರದಲ್ಲಿ ಕಸವಿಲೇವಾರಿಯೇ ದೊಡ್ಡ ಸಮಸ್ಯೆಯಾಗಿ ಕಾಲರಾ, ಡೆಂಗ್ಯೂನಂಥ ಮಹಾಮಾರಿ ಖಾಯಿಲೆಗಳಿಂದ ಜನ ಭಯಭೀತರಾದ ಪ್ರಸಂಗವನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಪರಿಗಣನೆಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಮನೆ ಹಾಗೂ ತಮ್ಮ ಸುತ್ತಮುತ್ತಲ ಪರಿಸರವನ್ನು ಹಾಗೂ ತಾವಿರುವ ಊರನ್ನು ಸ್ವಚ್ಛವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡರೆ ಕಾಲರ, ಪ್ಲೇಗುಗಳಂಥ ಮಹಾಮಾರಿ ಖಾಯಿಲೆಗಳಿಂದ ಮುಕ್ತರಾಗಬಲ್ಲವೆಂಬ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಸತ್ಯ ಇಲ್ಲಿನ ಸ್ಥಳೀಯರಿಗೆ ಬಹಳ ಹಿಂದೆಯೇ ಅರಿವಿಗೆ ಬಂದಿತ್ತೇನೋ ?

ಹಾಗೆಯೇ ‘ಕೈಮಡ’ಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿತಮ್ಮ ಹಿರಿಯರನ್ನು ದೈವೀಕರಿಸಿ ಪೂಜಿಸಿ ಅವರಿಗೆ ‘ಎಡೆ’ ಹಾಕುವ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಮೂಢನಂಬಿಕೆಯಾಗಿ ಕಂಡುಬರುವುದಿಲ್ಲ. ತಮ್ಮ ಇರುವಿಕೆಗೆ ಅಸ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಕಾರಣರಾದ ಹಿರಿಯರನ್ನು ನೆನೆಯುವ, ಅವರಿಗೆ ಭಕ್ತಿ ಗೌರವಗಳನ್ನು ಕೃತಜ್ಞತೆಗಳನ್ನು ತೋರುವ ಮಾನವೀಯ ಮೌಲ್ಯಗಳಾಗಿ ಕಂಡು ಬರುತ್ತವೆ.

ಪ್ರಕೃತಿಯ ಸಮತೋಲನವನ್ನು ಕಾಪಾಡುವ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ‘ದೇವರ ಕಾಡಿ’ನ ಪರಿಕಲ್ಪನೆ ಆಚ್ಚರಿಯನ್ನುಂಟುಮಾಡುತ್ತದೆ. ದೇವರ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಅರಣ್ಯವನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವ ಪರಿಕಲ್ಪನೆ ವೈಜ್ಞಾನಿಕವಾದುದು. ಈ ದೇವ ಕಾಡುಗಳು ಹೊಲಗದ್ದೆಗಳಿಂದ ಸ್ವಲ್ಪ ಮೇಲ್ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿರುವುದರಿಂದ ಮಳೆಗಾಲದಲ್ಲಿ ಈ ಅರಣ್ಯ ಪ್ರದೇಶಗಳಿಂದ ಹರಿದುಬರುವ ಫಲವತ್ತಾದ ಮಣ್ಣು ಹಾಗೂ ನೀರು ಹೊಲಗದ್ದೆಗಳಿಗೆ ಗೊಬ್ಬರವನ್ನು ಒದಗಿಸಿ ಸಮೃದ್ಧವಾದ ಬೆಳೆಯನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಆನುಕೂಲ ಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತದೆ. ವಾಯುಗುಣದ ಸಮತೋಲನವನ್ನು ಕಾಪಾಡುವಲ್ಲಿ ಈ ‘ದೇವರ ಕಾಡು’ಗಳ ಪಾತ್ರ ಹಿರಿದು.

ಚಿಕ್ಕ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಖಾಯಿಲೆಯಾದರೆ ‘ಕೊಟ್‌ಕ್ ಕೊಡ್‌ಪೊ’ ಅನ್ನುವ ಆಚರಣೆಯನ್ನು ದನದ ಕೊಟ್ಟಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ದನದ ಸಗಣೆ ಮತ್ತು ಗೋಮೂತ್ರಕ್ಕೆ ಕ್ರಿಮಿಕೀಟಗಳನ್ನು ನಾಶಮಾಡುವ ಶಕ್ತಿ ಇದೆ ಎಂಬುದು ವೈಜ್ಞಾನಿಕವಾಗಿ ಸಾಬೀತಾಗಿರುವ ಸತ್ಯ. ಗೋಮೂತ್ರಕ್ಕೆ ಕ್ಯಾನ್ಸರ್‌ನಂಥ ಖಾಯಿಲೆಯನ್ನೂ ವಾಸಿಮಾಡುವ ಗುಣವಿದೆ ಎಂದು ಆರ್ಯುಎಫ್‌ಎಡ್ ಹೇಳುತ್ತದೆ. ಆದರಿಂದ ದನದ ಕೊಟ್ಟಿಗೆಯ ವಾತಾವರಣದಲ್ಲಿ ಮಗುವನ್ನು ಆ ಆಚರಣೆಯ ನೆಪದಲ್ಲಿ ಒಂದು ದಿವಸ ಇರಿಸಿದರೆ ಮಗುವಿನಲ್ಲಿ ‘ರೋಗನಿರೋಧಕ ಶಕ್ತಿ’ ಹೆಚ್ಚುತ್ತದೆಂಬ ಸತ್ಯ ಅಂದಿನವರಿಗೆ ಗೊತ್ತಿತ್ತು ಎನ್ನಬಹುದು. ಶಾಸ್ತ್ರ ಪೂಜೆಯ ವಿಧಿ ವಿಧಾನಗಳಲ್ಲಿ ಬಳಸುವ ಪಂಚಗವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ

(ಹಾಲು, ಮೊಸರು, ತುಪ್ಪ, ಗೋಮೂತ್ರ, ಸಗಣೆ) ಗೋಮೂತ್ರ ಹಾಗೂ ಸಗಣೆಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಮುಖ ಸ್ಥಾನವಿದೆ.

‘ಕಕ್ಕಡ ಪದಿನೆಟ್’ ಆಚರಣೆಯಲ್ಲಿ ಅರ್ಯುವೇದದ ಔಷಧಿಯ ಗುಣಗಳನ್ನು ಆಯಾ ಋತುಮಾನಕ್ಕನುಗುಣವಾಗಿ ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ಥಳೀಯರ ಜಾಣ್ಮೆ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.

‘ಗೆಲಾಟ ಪಣ’ ವೆಂಬ ಪದ್ಧತಿ ಊರಿನಲ್ಲಿ ಯಾರಾದರೂ ಮೃತಪಟ್ಟ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಶವದ ಹತ್ತಿರ ಅಥವಾ ದೇವರ ದೀಪವಿಡುವ ಜಾಗದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಕೈಲಾದ ಹಣದ ಮೊತ್ತವನ್ನು ಹೋದವರೆಲ್ಲರೂ ಇಡುವುದು. ‘ಸಾವು’ ಹೇಳಿ ಕೇಳಿ ಬರುವುದಿಲ್ಲ, ಕಾಡುಮೇಡು ಬೆಟ್ಟಗುಡ್ಡಗಳಿಂದ ಆವೃತವಾದ ಈ ಪ್ರದೇಶ ಹೆಚ್ಚಿನ ಮಳೆಗಾಲವನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತದೆ, ಇಂತಹ ಊರುಗಳಲ್ಲಿ ‘ಸಾವು’ ಸಂಭವಿಸಿದಾಗ ತಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ಹಣ ಹೊಂದಿಸಲು ಕಷ್ಟವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಆಗ ಊರಿನವರೇ ಈ ‘ಗೆಲಾಟ’ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಹಾಕುವ ಹಣದಿಂದ ಶವ ಸಂಸ್ಕಾರ ಹಾಗೂ ತಿಥಿ ಕರ್ಮಾಂತರಗಳು ನಡೆದು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದವು.

ದೇವರನ್ನು ಬಯ್ಯುವ ‘ಕುಂಡೆ’ ಹಬ್ಬದಂಥ ಆಚರಣೆಯಲ್ಲಿ ದೇವರನ್ನು ತಮ್ಮ ಅತ್ಯಂತ ಹತ್ತಿರದವರು, ನಮ್ಮಲ್ಲೇ ಒಬ್ಬ ಎಂಬ ಆತ್ಮೀಯ ಭಾವನೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಬೈಗುವವನ್ನು ಬಯ್ಯುತ್ತಾರೆ. ಆತ್ಮೀಯರಾಗಿ ಹತ್ತಿರವಾದಾಗ ಮಾತ್ರ ನಾವು ನಮ್ಮ ಕಷ್ಟ ಕಾರ್ಪಣ್ಯಗಳನ್ನು ನಿರ್ಭೀತಿಯಿಂದ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳಬಹುದಲ್ಲವೇ ?

‘ನಾಗನ ನೆಲೆ’, ‘ನಾಗನ ನಡೆ’ ಎಂಬ ನಂಬಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಇದ್ದ ಕಾಳಜಿ ಹಾಗೂ ಅವುಗಳನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಬೇಕೆಂಬ ದೂರಾಲೋಚನೆ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಮೂಲತಃ ಕೃಷಿಕರಾದ ಸ್ಥಳೀಯರಿಗೆ ಇಲಿ, ಹೆಗ್ಗಣಗಳು ಬೆಳೆಗಳನ್ನು ನಾಶಮಾಡಿ ತೊಂದರೆಯನ್ನುಂಟು ಮಾಡುವುದು ಸಹಜ, ಅವುಗಳ ನಿರ್ಮೂಲನಕ್ಕಾಗಿ ಹಾವುಗಳ ಸಂತತಿಯನ್ನು ಕಾಪಾಡಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಅದಕ್ಕೆ ಹಾವುಗಳ ನಡೆ ಹಾಗೂ ಅವುಗಳ ವಾಸಸ್ಥಾನವನ್ನು ಸಂರಕ್ಷಿಸುವ ಪರಿಜ್ಞಾನ ಅವರಿಗಿತ್ತು. ನಾಗನ ನಡೆಯಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಡಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟುವುದಾಗಲಿ, ಜನರು ಓಡಾಡುವುದಾಗಲಿ ಮಾಡಕೂಡದೆಂಬ ನಿರ್ಬಂಧವಿದೆ.

ಹಾಗೆಯೇ ಕಾವೇರಿ ಸಂಕ್ರಮಣ ಕಳೆದು ಹತ್ತನೆ ದಿನದಂದು ‘ಪತ್ತಲೋದಿ’ ಆಚರಣೆಯಲ್ಲಿ ಮದುವೆಯಾದ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳೆಲ್ಲರೂ ತವರಿಗೆ ಬಂದು, ಊರಿನಿಂದ ಬೇರೆಡೆ ನೆಲೆನಿಂತ

ಕುಟುಂಬದ ಎಲ್ಲಾ ರಕ್ತಸಂಬಂಧಿಗಳು ಒಂದೆಡೆ ಸೇರಿ, ತಮ್ಮ ಕುಟುಂಬದ ಹಿರಿಯರಿಗೆ ಗೌರವ ಸಲ್ಲಿಸುವ ಒಂದು ವಿಶಿಷ್ಟ ಆಚರಣೆಯಿಂದ Blood is thicker than water' ಎಂಬ ಮಾತಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ತಮ್ಮವರು ಎಲ್ಲೇ ಇದ್ದರೂ ವರ್ಷಕ್ಕೊಮ್ಮೆಯಾದರೂ ಒಟ್ಟಿಗೆ ಕಲೆತು ಕಷ್ಟ ಸುಖಗಳನ್ನು ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳುವ ಸುಸಂದರ್ಭ ಇದಾಗಿತ್ತು. ಹೀಗೆ ಈ ತಾಲೂಕಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಕೆಲವು ಆಚರಣೆಗಳ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ನಮಗೆ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಮೌಲ್ಯಗಳು ಕೂಡಾ ಗೋಚರಿಸುತ್ತವೆ.

ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಹೇಳಬೇಕೆಂದರೆ ನಯನ ಮನೋಹರವಾದ ಹಚ್ಚಹಸುರಿನ, ಬೆಟ್ಟಗುಡ್ಡಗಳ ಭೌಗೋಳಿಕ ಪರಿಸರ, ಕೌತುಕಮಯವಾದ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆ, ವಿಶಿಷ್ಟ ಸಂಪ್ರದಾಯ, ವಿಶಿಷ್ಟ ಜನಸಮುದಾಯಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡ ಭದ್ರಬುನಾದಿಯ ನೆಲೆಗಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ನಿಂತಿರುವ ಸಾಮಾಜಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆ, ವಿಭಿನ್ನ ಭಾಷೆ, ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಆಚರಣೆಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ವಿವಿಧ ಜನಸಮುದಾಯಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡ ಈ ತಾಲೂಕು ಬಹಳ ವಿಭಿನ್ನವಾಗಿದೆ. ಈ ತಾಲೂಕಿನ ಸ್ಥಳನಾಮ ಕುರಿತ ಅಧ್ಯಯನ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಹಂತದಲ್ಲಿಯೂ ಕುತೂಹಲಕಾರಿಯಾಗಿದ್ದು ಆಸಕ್ತಿಯನ್ನು ಮೂಡಿಸುವಂತಿದೆ. ವಿಶಿಷ್ಟ ಪೂರ್ಣವಾದ ಗ್ರಾಮ ಸಂರಚನೆಯನ್ನೂ ಈ ತಾಲೂಕು ಹೊಂದಿರುವ ವಿಚಾರವು ಕ್ಷೇತ್ರಕಾರ್ಯದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಗಮನಕ್ಕೆ ಬಂದಿರುವುದರಿಂದ ಈ ಕುರಿತ ವಿಷಯ ಮಂಡನೆಯನ್ನು ಮುಂದಿನ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

ಆಧಾರಸೂಚಿ ಮತ್ತು ಅಡಿ ಟಿಪ್ಪಣಿಗಳು :

1. ನಾಗರಾಜ್ ಎಂ.ಜಿ., ಕೊಡಗಿನ ಶಾಸನ ಸಂಪತ್ತು, ಕನಕಸಿರಿ, ಅಖಿಲ ಭಾರತ 67ನೇಯ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಮ್ಮೇಳನದ ಸಂಸ್ಕರಣ ಸಂಪುಟ.
2. ಎಫಿಗ್ರಾಫಿಯಾ ಕರ್ನಾಟಕಾ, ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಯನ ಸಂಸ್ಥೆ, ಮೈಸೂರು ವಿ.ವಿ.
3. ಕೃಷ್ಣಯ್ಯ ಡಿ.ಎನ್., 'ಕೊಡಗಿನ ಇತಿಹಾಸ' ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಮೈ.ವಿ.ವಿ. ಪುಟ ಸಂ. 24.
4. ಕೃಷ್ಣಯ್ಯ ಡಿ.ಎನ್., 'ಕೊಡಗಿನ ಇತಿಹಾಸ' ಅದೇ ಪು. ಸಂ. 24.
5. ಎಫಿಗ್ರಾಫಿಯಾ ಕರ್ನಾಟಕಾ. ಅದೇ.
6. ನಾಗರಾಜ್ ಎಂ.ಜಿ., ಇತಿಹಾಸ ದರ್ಶನ. ಸಂಪುಟ 14/1999. ಪು. ಸಂ. 38.
7. ಎ.ಕ. ಸಂಪುಟ 1 (ಹೊಸತು) ಕೊಡಗು ಜಿಲ್ಲೆ.
8. ಕೃಷ್ಣಯ್ಯ ಡಿ.ಎನ್., ಕೊಡಗಿನ ಇತಿಹಾಸ. ಅದೇ.

9. ಮುಗುಟುಗೇರಿ ಗ್ರಾಮದ ‘ಚೀರಂಡ’ ಮನೆತನದ ಮಾದಯ್ಯನವರು ನೀಡಿದ ಮಾಹಿತಿ ಸಂದರ್ಶಿಸಿದ ದಿನಾಂಕ 7-1-2011.
10. ಕೃಷ್ಣಯ್ಯ ಡಿ.ಎನ್., ಕೊಡಗಿನ ಇತಿಹಾಸ ಅದೇ
11. ಕಡಂಗ : ರಕ್ಷಣಾ ಕಂದಕ (defence trench)
12. ಎಫಿಗ್ರಾಫಿಯಾ ಕರ್ನಾಟಕಾ. ಅದೇ.
13. ಜಮ್ಮಭೂಮಿ : ಪರಂಪರಾಗತವಾಗಿ, ಜನ್ಮತ: ಕುಟುಂಬಕ್ಕೆ ಒದಗಿದ ಹಕ್ಕಿನ, ಪರಬಾರೆ ಮಾಡಲಾಗದ ಜಮೀನು ಎಂದರ್ಥ. ಈ ಜಮ್ಮ ಭೂಮಿಗೆ ನಾಮಕಾವಸ್ಥೆಯಾಗಿ ಕನಿಷ್ಠ ಸಾಂಕೇತಿಕ ಕಂದಾಯ ವಿಧಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ.
14. ಮನೆಪೆದ : ಈ ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿರುವ ಮೂಲ ನಿವಾಸಿಗಳಾದ ವಿವಿಧ ಜನಸಮುದಾಯಗಳ ಕುಟುಂಬಕ್ಕೆ ಅವರದೇ ಆದಂಥ ವಿವಿಧ ಹೆಸರುಗಳಿವೆ. ಕೊಡವ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ‘ಪೆದ’ ಎಂದರೆ ಹೆಸರು ಎಂದರ್ಥ. ಮನೆಪೆದ ಎಂದರೆ ‘ಮನೆತನದ ಹೆಸರು’ ಎಂದರ್ಥ.
15. ಗುರುಕಾರೋಣ : ದೈವೀಕರಣಗೊಂಡ, ವಂಶದ ಪೂರ್ವಜ ಅಥವಾ ವೀರ ಪೂರ್ವಜ.
16. ಐನ್ ಮನ್ : ಅಯ್ಯನ ಮನೆ ಅಂದರೆ ಹಿರಿಯರ ಮನೆ ಹಿರಿಯರು ಕಟ್ಟಿದ ಮನೆ.
17. ನಡಿಕೇರಿಯಂಡ ಚಿಣ್ಣಪ್ಪ ಪಟ್ಟೋಲೆ ಪಳಮೆ. ಕರ್ನಾಟಕ ಕೊಡವ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ, ಮಡಿಕೇರಿ.
18. ನಾಪೋಕ್ಲು ಗ್ರಾಮದ ಬಿದ್ದಾಟಂಡ ಬೆಳ್ಳಪ್ಪನವರು ನೀಡಿದ ಮಾಹಿತಿ. ಸಂದರ್ಶಿಸಿದ ದಿನಾಂಕ : 3-3-2011.
19. ಪನ್ನಭೂಮಿ : ವಿಶಾಲವಾದ ಖಾಸಗೀ ಕೃಷಿ ಜಮೀನು. ಇವು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಫಲವತ್ತಾಗಿದ್ದು ನೀರಾವರಿ ಸೌಲಭ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತವೆ.
20. ‘ವಡಿಕತ್ತಿ’ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಸಂಕೇತವಾಗಿರುವ ಆಯುಧ ಇದಾಗಿದ್ದು ‘ಕತ್ತಿ’ಯ ರೂಪದಲ್ಲಿರುತ್ತದೆ.
21. ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಗ್ಯಾಸೆಟಿಯರ್, ಕೊಡಗು ಜಿಲ್ಲೆ (ಪರಿಷ್ಕೃತ ಆವೃತ್ತಿ) ಮುಖ್ಯ ಸಂಪಾದಕರು ಸೂರ್ಯನಾಥ, ಯು. ಕಾಮತ್ ಪು. ಸಂಖ್ಯೆ 119.
23. ತಂಬಂಡ ವಿಜು ಪೂಣಚ್ಚ; ಆಧುನಿಕ ಕೊಡಗು. ಪ್ರಸಾರಾಂಗ ಕನ್ನಡ ವಿ.ವಿ. ಹಂಪಿ. ಪು. ಸಂಖ್ಯೆ. 36.

24. ಎಸ್. ಶಂಕರನಾರಾಯಣಭಟ್. ಕೊಡವ ಭಾಷೆಯ ವ್ಯಾಕರಣ ಪು. ಸಂ. 13.
25. ಹರೀಶ್ ಪಿ.ಎನ್. ಎರವರ ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಉಪಸಂಸ್ಕೃತಿ ಅಧ್ಯಯನಮಾಲೆ, ಕರ್ನಾಟಕ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ ನೃಪತುಂಗ ರಸ್ತೆ, ಬೆಂಗಳೂರು.
26. ಕುರುಬರ 'ಮುತ್ತ' ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ವೃದ್ಧರು ಹಾಡಿದ ಜನಪದಗೀತೆಗಳನ್ನು ಸಿದ್ಧಿಯ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಲಾಗಿದೆ.
27. ಪಟ್ಟೋಲೆ ಪಳಮೆ ನಡಿಕೇರಿಯಂಡ : ಚಿಣ್ಣಪ್ಪ ಅದೇ ಪುಟ ಸಂ. 144.
28. ನಾಗರಾಜ್ ಎಂ.ಜಿ., ಕೊಡಗಿನ ಹಾಲೇರಿ ರಾಜವಂಶವು. ಭಾಗ -1. ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರ. ಪ್ರಾಚ್ಯವಸ್ತು ಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳ ನಿರ್ದೇಶನಾಲಯ ಹೊಸಪೇಟೆ, ಪು. ಸಂ. 228.
29. ನಾಗರಾಜ್ ಎಂ.ಜಿ., ಕೊಡಗಿನ ಹಾಲೇರಿ ರಾಜವಂಶವು, ಅದೇ. ಪುಟ ಸಂ. 542.
30. ಕರವಟ್ಟೇರ ಮನೆತನದ 'ಐಯ್ಯಣ್ಣ'ನವರು ನೀಡಿದ ಮಾಹಿತಿ. ಸಂದರ್ಶಿಸಿದ ದಿನಾಂಕ 11-6-2012.
31. ಕೃಷ್ಣಯ್ಯ ಡಿ.ಎನ್., ಕೊಡಗಿನ ಇತಿಹಾಸ, ಅದೇ ಪು. ಸಂ. 86.
32. ಪೊಳೆವಾಡು : ತಪ್ಪಿತಸ್ಥರಿಗೆ ವಿಧಿಸುತ್ತಿದ್ದ ದಂಡ.
33. ಬಟ್ : ಬೇಟೆಯ ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆಯಲ್ಲಿ ಪಾಲ್ಗೊಂಡ ನಾಯಿಯ ಯಜಮಾನನಿಗೆ ಸಲ್ಲುತ್ತಿದ್ದ ಬೇಟೆಯಲ್ಲಿನ ಪಾಲು.
34. ನಾಗರಾಜ್ ಎಂ.ಜಿ., ಕೊಡಗಿನ ಹಾಲೇರಿ ರಾಜವಂಶವು, ಅದೇ ಪು. ಸಂ. 528.
35. ನಡಿಕೇರಿಯಂಡ ಚಿಣ್ಣಪ್ಪ, ಪಟ್ಟೋಲೆ ಪಳಮೆ ಅದೇ ಪು. ಸಂ. 96.
36. 'ಮಳಾಂಡ' ಮನೆತನಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ 'ಅಚ್ಚಪ್ಪ'ನವರು ನೀಡಿದ ಮಾಹಿತಿ ಸಂದರ್ಶಿಸಿದ ದಿನಾಂಕ 1-3-2012.
37. ನಡಿಕೇರಿಯಂಡ ಚಿಣ್ಣಪ್ಪ, ಪಟ್ಟೋಲೆ ಪಳಮೆ. ಅದೇ ಪು. ಸಂ. 106.
38. ಕೋಳೇರ ಕುಟುಂಬದ ಪೊನ್ನಪ್ಪನವರು ನೀಡಿದ ಮಾಹಿತಿ.
39. ನಡಿಕೇರಿಯಂಡ ಚಿಣ್ಣಪ್ಪ, ಪಟ್ಟೋಲೆ ಪಳಮೆ, ಅದೇ ಪು. ಸಂ. 131.
40. ನಡಿಕೇರಿಯಂಡ ಚಿಣ್ಣಪ್ಪ, ಪಟ್ಟೋಲೆ ಪಳಮೆ. ಅದೇ ಪು. ಸಂ. 135.
41. ಕಣಿಪೂಜೆ ಕಾವೇರಿ ಸಂಕ್ರಮಣ ಹಬ್ಬದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ತರಕಾರಿಯಲ್ಲಿ ದೇವಿಯ

ಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ಮಾಡಿ, ಅದೇ ಕಾವೇರಿ ಮಾತೆ ಎಂದು ಪ್ರಾಚೀನವು.

42. ನಾಗರಾಜ್ ಎಂ.ಜಿ., ಕೊಡಗಿನ ಹಾಲೇರಿ ರಾಜವಂಶವು, ಭಾಗ-1, ಅದೇ ಪು. ಸಂ. 332.
43. ನಾಗರಾಜ್ ಎಂ.ಜಿ., ಕೊಡಗಿನ ಹಾಲೇರಿ ರಾಜವಂಶವು, ಭಾಗ-1, ಅದೇ.
44. ನಡಿಕೇರಿಯಂಡ ಚಿಣ್ಣಪ್ಪ, ಪಟ್ಟೋಲೆ ಪಳಮೆ. ಅದೇ.
45. ಕಿರುಂದಂಡ ಕುಟುಂಬದ 'ನಾಣಯ್ಯ'ನವರು ನೀಡಿದ ಮಾಹಿತಿ.
46. ಕೋಳೇರ ಕುಟುಂಬದ ಪೊನ್ನಪ್ಪನವರು ನೀಡಿದ ಮಾಹಿತಿ.
47. ಕೋಳೇರ ಕುಟುಂಬದ ಪೊನ್ನಪ್ಪನವರು ನೀಡಿದ ಮಾಹಿತಿ.
48. ಕಳ್ಳಿಚಂಡ ಕುಟುಂಬದ ಸುಬ್ಬಯ್ಯನವರು ನೀಡಿದ ಮಾಹಿತಿ.
49. ನಡಿಕೇರಿಯಂಡ ಚಿಣ್ಣಪ್ಪ, ಪಟ್ಟೋಲೆ ಪಳಮೆ, ಅದೇ ಪು. 82.
50. ರಾಮಾನುಜಂ ಪಿ.ಎಸ್., ಕೊಡವರು, ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಮೈ.ವಿ.ವಿ. ಪು. ಸಂ. 92.

ಕೊಡಗಿನ ಬಹುತೇಕ ಮೂಲನಿವಾಸಿ ಪಂಗಡಗಳಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿರುವ ತಾಳಿ

ವಿಶಿಷ್ಟ ಅಡಿಗೆಗೆಂದೇ ಬಳಸುವ ‘ಶೇಕಲ’ (ಶಾಖದ ಕೊಡ)

ಕಕ್ಕಡ ಮಾಸದಲ್ಲಿ ದೊರೆಯುವ
‘ಮದ್ದಾಸೊಪ್ಪು’

ಗುರುಕಾರೋಣ ಪದ್ಧತಿಯ ಕೈಮಡ (ಕೈಮಠ, ಸಣ್ಣಮಠ)

ನರಿ ಪೂದ ಅಥವಾ ಪೂದಂದೂರೆ ಆಚರಣೆ

ತೆರೆಕೆಟ್ಟಾನ್ವೊ :

ಈ ತಾಲೂಕಿನ ಅನೇಕ ಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಕುಟುಂಬದವರು 'ತೆರೆ' ಕಟ್ಟಿಸುವ ಆಚರಣೆಯನ್ನು ಹರಕೆ ಸಲ್ಲಿಸುವ ವಿಧಾನವಾಗಿ ಆಚರಿಸುತ್ತಾರೆ.

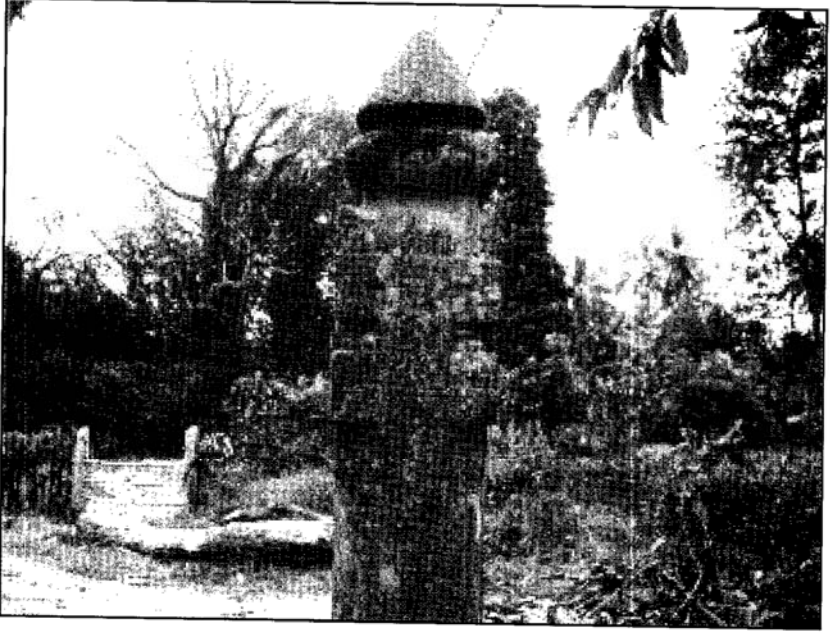

ಮಹಾಮಂದಣಿ ಮೂರ್ತಿ (ಶಾರ್ತಾವು) ಕರಿಬಾಳ ಚಾವುಂಡಿ, ಗುಳಿಗ, ನುಚ್ಚಟ್ಟಮ್ಮ, ಪಲ್ ಪೊಟು ಮೊದಲಾದ ದೇವರನ್ನು ಮೈಮೇಲೆ ಆವಾಹಿಸಿಕೊಂಡ 'ಪಾಲೆ' ಮತ್ತು 'ಪಣಕ' ಸಮುದಾಯವು ಈ 'ತೆರೆ'ಯ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ನಡೆಸಿಕೊಡುತ್ತಾರೆ.

‘ಕಲ್ಲುಬೋಟ’ಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಆಚರಣೆಗಳು : ಕೊಡವ, ಪೆಗ್ಗಡೆ, ಅಮ್ಮಕೊಡವ ಈ ಮೊದಲಾದ ಸಮುದಾಯಗಳ ಹಿರಿಯರ ಮನೆಗಳಾದ ‘ಐನ್‌ಮನೆ’ಗಳ ಅಂಗಳದಲ್ಲಿ, ಅಥವಾ ಮನೆಯ ಹತ್ತಿರವಿರುವ ಭತ್ತದ ಕಣಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಕಲ್ಲುಬೋಟಗಳು, (ಕಲ್ಲಿನ ಕಂಬಗಳು) ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.

ಭತ್ತದ ಬೆಳೆಯ ಒಕ್ಕಲು ಕಾರ್ಯ ಮುಗಿದನಂತರ ಹುಲ್ಲಿನಲ್ಲಿ ದನದ ಕೋಡಿನ ರೂಪ ಮಾಡಿ ದನದ ಕೊಂಬುಗಳಿಗೆ ಹಾಗೂ ಈ ಕಲ್ಲು ಬೋಟಗಳಿಗೂ ಹುಲ್ಲಿನ ಕೋಡನ್ನು ಕಟ್ಟುತ್ತಾರೆ. ನಂತರ ಕಲ್ಲುಬೋಟಿಯ ಬಳಿ ಒಕ್ಕಲು ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಬಳಸುವ ಸಾಮಾನುಗಳಾದ ಮೊರ, ಮಂಕರಿ, ಪಾತ್‌ಮೊರ (ಗಾಳಿಬೀಸುವ ಮೊರ) ಇವೇ ಮೊದಲಾದವುಗಳನ್ನಿಡುತ್ತಾರೆ. ಅವಲಕ್ಕಿ, ಕಾಯಿ, ಬಾಳೆ, ನಿವೇದಿಸಿ ಪೂಜೆಮಾಡಿ ಪ್ರಸಾದ ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆ. ಒಂದು ಮಂಕರಿಯಲ್ಲಿ ಭತ್ತವನ್ನು ಕೆಲಸಗಾರರಿಗೆ ಕೊಡುತ್ತಾರೆ.

ಹುತ್ತರಿ ಹಬ್ಬದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಈ ಕಲ್ಲು ಬೋಟಗಳಿಗೆ ಕದಿರನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ಕಾಯಿ ಒಡೆದು ಈ ಕಂಬದ ಪಾದ ಮುಟ್ಟಿನಮಸ್ಕರಿಸುತ್ತಾರೆ.

“ವಿರಾಜಪೇಟೆ ತಾಲೂಕಿನ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳ ಅಧ್ಯಯನ”

ಅಧ್ಯಾಯ 2

ವಿರಾಜಪೇಟೆ ತಾಲೂಕಿನ ವಿಶಿಷ್ಟಪೂರ್ಣ ಗ್ರಾಮಸಂರಚನೆ

ದಕ್ಷಿಣ ಕೊಡಗು ಎಂದು ಕರೆಸಿಕೊಳ್ಳುವ ವಿರಾಜಪೇಟೆ ತಾಲೂಕನ್ನು ವೀರರಾಜೇಂದ್ರ ಒಡೆಯರು ಕಟ್ಟಿಸಿದರು. 1792ರಲ್ಲಿ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಸೈನ್ಯಾಧಿಕಾರಿಯಾಗಿದ್ದ ಜನರಲ್ ಸರ್ ರಾಬರ್ಟ್ ಅಬರ್ ಕ್ರಾಂಬಿಯನ್ನು ವೀರರಾಜೇಂದ್ರ ಒಡೆಯರು ಭೇಟಿಯಾದ ಸಂದರ್ಭದ ಸವಿನೆನಪಿಗಾಗಿ ಆ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ವೀರರಾಜಪೇಟೆ ಎಂದು ನಾಮಕರಣ ಮಾಡಿದ್ದರು. ಇದು ಕ್ರಮೇಣ ಜನರ ಬಾಯಿಯಲ್ಲಿ ವಿರಾಜಪೇಟೆ ಎಂದಾಯಿತು.

ವಿಶಿಷ್ಟಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಆಚಾರ, ವಿಚಾರ, ವಿವಿಧ ಜನಸಮುದಾಯಗಳು, ವಿವಿಧ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಈ ತಾಲೂಕು ವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ಗ್ರಾಮಸಂರಚನೆಯನ್ನೂ ಹೊಂದಿದೆ ಎಂಬ ಅಂಶ ಬಹಳ ಮುಖ್ಯವಾದುದು. ಕರ್ನಾಟಕದ ವಿವಿಧ ಗ್ರಾಮಗಳ ಸೃಷ್ಟಿ ರಚನೆಯನ್ನು ತೆಲನಿಕವಾಗಿ ಅಭ್ಯಸಿಸಿದಾಗ ವಿರಾಜಪೇಟೆ ತಾಲೂಕಿನ ಗ್ರಾಮಗಳ ರಚನೆ ಎಷ್ಟೊಂದು ವಿಭಿನ್ನವೆಂಬ ಅಂಶ ನಮ್ಮ ಗಮನಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತದೆ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬರುವ ಅಂಶಗಳೆಂದರೆ ಗ್ರಾಮದೇವತೆಯ ದೇವಾಲಯ, ಮಾರಿಗುಡಿ, ಊರ ಹೆಬ್ಬಾಗಿಲು, ಅರಳಿಕಟ್ಟೆ, ಗ್ರಾಮದ ಸುತ್ತಲೂ ಸರಹದ್ದಿನಂತಿರುವ ಬೇಲಿ ಅಥವಾ ಕೋಟೆ, ವಿವಿಧ ಜಾತಿ, ಸಮುದಾಯಗಳು, ಕೆರೆ, ಹೊಳೆ, ತೊರೆ ಅಥವಾ ಬೆಟ್ಟ, ಊರ ಹೊರಗೆ ಒಂದು ದಲಿತರ ಕೇರಿ, ತೋಪುಗಳು, ಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ಒಬ್ಬ ಗೌಡ, ಪಟೇಲ, ಶಾನಭೋಗ, ತಳವಾರ ಮೊದಲಾದ ಆಡಳಿತವರ್ಗ ಇವೇ ಮುಂತಾದ ಅಂಶಗಳು ಗ್ರಾಮಗಳ ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿರುತ್ತವೆ. ಆದರೆ, ವಿರಾಜಪೇಟೆ ತಾಲೂಕಿನ ಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಿನ ಕೆಲವು ಅಂಶಗಳು ಕಂಡುಬಂದರೂ ಇವೆಲ್ಲವುಗಳಿಗಿಂತ ವಿಭಿನ್ನವಾದ, ವಿಶಿಷ್ಟವಾದ, ಕುತೂಹಲಕಾರಿಯಾದ ಕೆಲವು ಅಂಶಗಳೂ ಕಂಡು ಬರುತ್ತವೆ. ಈ ತಾಲೂಕಿನ ಪ್ರಮುಖ

ಈ ಜನಪದಗೀತೆಯ ಕನ್ನಡ ಅನುವಾದ ಈ ಕೆಳಗಿನಂತಿದೆ

ಮೂವತ್ತೈದು ನಾಡಿಗೇ
 ನಾಲ್ಕು ನ್ಯಾಯ ಕೇಂದ್ರಗಳು.
 ಮೂವತ್ತೈದು ನಾಡುಗಳಲ್ಲಿ
 ಊರಿನ 'ತಕ್ಕ' ** ಹೋಗಿ ಕೂರಲು
 ಮೂವತ್ತೈದು 'ಅಂಬಲ' (ಸಾರ್ವಜನಿಕ ವೇದಿಕೆ)
 ದೇವರು ಸ್ನಾನ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ
 ಮೂವತ್ತೈದು ಹಾಲಿನ ಕೆರೆಗಳು
 ಸೋತು ಬಂದ ಚೋಮ (ಕೆಂಪು ದನ)
 ನಿಗೆ ನೀರು ಕುಡಿಯಲು
 ಮೂವತ್ತೈದು ನೀರಿನ ಕೆರೆಗಳು
 ನಾಡಿಗೊಬ್ಬಮಹದೇವ,
 ಊರಿಗೊಬ್ಬಳು ಭಗವತಿ,
 ಕೇರಿಗೊಬ್ಬ ಅಯ್ಯಪ್ಪ
 ಓಣಿಗೊಬ್ಬನಾತ (ನಾಗ)
 ಒಕ್ಕ (ಕುಟುಂಬ) ಕೊಬ್ಬ ಪೂದ (ಭೂತ)
 ಅಂಥ ನೆಲೆಯಾಗಿರುವ
 ಈ ನಮ್ಮ ನಾಡು.

ಈ ಜನಪದ ಗೀತೆಯ ಅರ್ಥವನ್ನು ಗಮನಿಸಿದರೆ ತಾಲೂಕಿನ ಗ್ರಾಮಸಂರಚನೆಯ ಒಂದು ಸ್ಥೂಲ ಚಿತ್ರಣ ನಮಗೆ ಸಿಗುತ್ತದೆ. ಕೆಲವು 'ಕೊಂಬು'ಗಳಷ್ಟು ವಿಶಾಲವಾದ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಕೆಲವು ನಾಡುಗಳನ್ನಾಗಿ, ನಾಡುಗಳನ್ನು ಊರುಗಳನ್ನಾಗಿ, ಊರುಗಳನ್ನು ಕೇರಿಗಳನ್ನಾಗಿ ವಿಂಗಡಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ಹಾಗೆಯೇ ದೇವ ಹಾಗೂ ದೇವ್ವದ ನೆಲೆಗಳನ್ನು ಈ ಪ್ರದೇಶದ ವಿವಿಧ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ರೂಪಿಸಿದ್ದ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಬಹಳ ಆಶ್ಚರ್ಯವನ್ನುಂಟುಮಾಡುತ್ತದೆ. ನಾಡಿಗೊಂದು ಮಹಾದೇವರ ದೇವಸ್ಥಾನ, ಊರಿಗೊಂದು ಭಗವತಿ ತಾಯಿಯ ನೆಲೆ, ಕೇರಿಗೊಬ್ಬ ಅಯ್ಯಪ್ಪನ ದೇವಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶ ಕಲ್ಪಿಸಿದ್ದ ಇಲ್ಲಿನ ಸ್ಥಳೀಯರು, ದೇವ್ವಗಳನ್ನೂ ಮರೆಯಲಿಲ್ಲ. ಓಣಿಗೊಬ್ಬನಂತೆ ನಾಗದೇವನಿಗೆ ಸ್ಥಾನಕೊಟ್ಟು, ಒಕ್ಕಕ್ಕೆ (ಕುಟುಂಬ) ಒಬ್ಬ 'ಭೂತ'ನ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಕಡ್ಡಾಯ ಮಾಡಿದ್ದರು. ಹಾಗೆಯೇ ಕುಳಿಯ, ಕಾರೋಣ ಎನ್ನುವ ವಿಶಿಷ್ಟ ಪದ್ಧತಿ, ಪೂಜೆ, ಆಚರಣೆಗಳನ್ನು

*ಕೊಡವ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ 'ತಕ್ಕ'ನೆಂದರೆ ಮುಖ್ಯಸ್ಥನೆಂದು ಅರ್ಥ.

ದೇವತೆಗಳಿಂದ ಉಂಟಾದವೆಂದು ಅವುಗಳ ಉಪಶಮನಕ್ಕಾಗಿ ಬಲಿಕೊಡುತ್ತಿದ್ದರಂತೆ ಹಾಗೂ ಆ ಶಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಕುರಿಗಳಲ್ಲಿ ಕೂಡಿಹಾಕಿ ಕುರಿಗಳ ಮಂದೆಯನ್ನು ನಾಡಿನಿಂದ ನಾಡಿಗೆ ಅಟ್ಟಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಕಡೆಗೆ ದೇಶದಿಂದ ಹೊರಕ್ಕೆ ಹಾಕುತ್ತಿದ್ದರಂತೆ.¹

ಈಗಲೂ ಕೂಡ ನಡಿಕೇರಿ ಗ್ರಾಮದ ಭದ್ರಕಾಳಿ ದೇವರಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಆಚರಣೆಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಆಡನ್ನು ಬಲಿಕೊಡುವಾಗ ‘ಆಳಲ್ಲಮ್ಮೆ ಆಡ್’ ಎಂದು ಹೇಳಿ ಕುರಿಯನ್ನು ಬಲಿಕೊಡುತ್ತಾರೆ.² ಕೊಡವ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ‘ಆಳ್’ ಎಂದರೆ ‘ವ್ಯಕ್ತಿ’ ಎಂದೂ ಅರ್ಥವಿದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ‘ಆಡ್’ ಎಂದರೆ ಮೇಕೆ (ಆಡು) ಎಂದರ್ಥ. ಎಂದರೆ ನಾವಿಂದು ಮನುಷ್ಯನನ್ನು ಬಲಿಕೊಡಲು ಆಗುತ್ತಿಲ್ಲ ಅದಕ್ಕೆ ಬದಲಾಗಿ ಆಡನ್ನು ಬಲಿಕೊಡುತ್ತಿದ್ದೇವೆ ಎಂದು ಹೇಳಿ ‘ಬಲಿ’ಯನ್ನು ಅರ್ಪಿಸುತ್ತಾರೆ. ಶಕ್ತಿದೇವತೆಗಳಲ್ಲಿ ಕುಟ್ಟದಮ್ಮ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ದೇವತೆ. ಕುಟ್ಟದಮ್ಮನನ್ನು ಕರಿಕಾಳಿ, ಕರಿಂಗಾಳಿ ಎಂದೂ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಆಕೆಯನ್ನು ಒಂದು ಕಲ್ಲಿನ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಗುರ್ತಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ದೇವತೆಗೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಗಿರಿಜನರು ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಜಾತ್ರೆಗೆ ಸಾವಿರಾರು ಜನರು ಸೇರುತ್ತಾರೆ. ಕಾಯಿಲೆ, ಕಸಾಲೆಗಳಿಂದ ನರಳುವವರ ಪರವಾಗಿ, ಸತ್ತವರ ಪರವಾಗಿ ಹರಕೆ ಕಾಣಿಕೆಗಳನ್ನು ಹೊರುತ್ತಾರೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಪ್ರತಿ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿಯೂ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಒಂದು ಶಕ್ತಿದೇವತೆ (ಭಗವತಿ)ಯ ಗುಡಿ ಇದ್ದೇ ಇರುತ್ತದೆ.

ಈ ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಮಾರಮ್ಮನು ಕ್ಷಾಮ, ಅಂಟುರೋಗಗಳನ್ನು ತರುವಳೆಂಬ ಭೀತಿಯಿದೆ. ಆಕೆ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಮೂಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಅವಿತಿಟ್ಟುಕೊಂಡುರುತ್ತಾಳೆಂಬ ನಂಬಿಕೆ ಇದ್ದು, ಅವಳನ್ನು ಗ್ರಾಮದಿಂದ ಓಡಿಸಲು ಒಂದು ನಿಶ್ಚಿತ ದಿನ ಎಲ್ಲರೂ ಸೇರಿ ಊರಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ತಮಟೆ ಬಡಿದುಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಾರೆ. ಮನೆಗಳನ್ನು ಗುಡಿಸಿ ಕಸವನ್ನು ಬುಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ತುಂಬಿ, ಅದರ ಜೊತೆಗೆ, ರೊಟ್ಟಿ ಆಹಾರ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಊರಿನ ಜನರೆಲ್ಲಾ ಒಂದು ಕಡೆ ಸೇರಿ ಒಂದು ಕೂಟವನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸಿ ನಂತರ ಸದ್ದಿಲ್ಲದೆ ಊರಿಗೆ ಹಿಂತಿರುಗುತ್ತಾರೆ. ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಹಲವೆಡೆ ‘ಬೊಟ್ಟ ಅಯ್ಯಪ್ಪ’ ಎಂದು ಕರೆಯುವ ಅಯ್ಯಪ್ಪನ ಸ್ಥಾನಗಳಿವೆ. ವರ್ಷಕೊಮ್ಮೆ ಬೆಳೆಯಾದ ನಂತರ ‘ಕಳಿಪೊರಡು’ ಹಬ್ಬವನ್ನು ಎಲ್ಲಾ ಜಾತಿಯವರು ಸೇರಿ ಆಚರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಅಂಜಿಬೆಳ್ಳೂರಿನ ಭಗವತಿ ದೇವಸ್ಥಾನದ ಹಬ್ಬ ತಿತಿಮತಿಯ ಕುಂಡೆ ಹಬ್ಬ ನಡಿಕೇರಿಯ ಭದ್ರಕಾಳಿಯ ಹಬ್ಬ ವಿಶೇಷವಾದವು. ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಜನರು ವಿವಿಧ ವೇಷಗಳೊಡನೆ ಮನೆಮನೆಗೆ ಹೋಗಿ ಅಶ್ಲೀಲವಾಗಿ ಬೈದು ಹಣ, ಧಾನ್ಯಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ದೇವಸ್ಥಾನಗಳಿಗೆ ತರುತ್ತಾರೆ.

ಗ್ರಾಮದೇವತೆಗಳು ಮೈಮೇಲೆ ಆವಾಹನೆಗೊಳ್ಳುವ ರೂಢಿಯಿದೆ. ಆಗ ಅವು

ಮಾತನಾಡುವುದು ಮಲೆಯಾಳಂ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ. ಈ ದೇವತೆಗಳು ಬಣ್ಣರು, ಮಲಯರು ಹಾಗೂ ಕಣಿಯರ ಮೈಮೇಲೆ ಬರುತ್ತವೆ.* ವಿಷ್ಣುಮೂರ್ತಿ, ಚಾಮುಂಡಿ, ಕುಟ್ಟಿಚಾತ, ಮೊದಲಾದ ದೇವತೆ (ಭೂತ)ಗಳಿಗೆ ಕೊಡವರು ಹಾಗೂ ಇತರರು ಕೋಲ ಕಟ್ಟಿಸಿ ಪೂಜಿಸುತ್ತಾರೆ; ವೇಷ ಕಟ್ಟಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಸ್ಥಳೀಯರ ನಂಬಿಕೆಯಂತೆ ವಿಶ್ವದ ಮೂಲದೇವ, ತಡಿಯಂಬೀರ ಇವನ ಸಂಗಾತಿ ತಡಿಯಂಬಿರಾತಿ; ಇವರನ್ನು ತಂಬಿರಾನ್ ಮತ್ತು ತಂಬಿರಾತಿ ಎಂದೂ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ತಂಬಿರಾನನ ಅಧೀನದಲ್ಲಿ ನೇರಾತಿ (ಚಂದ್ರ), ಓಣತವ್ವ (ಭೂದೇವಿ), ಬಾಣತವ್ವ (ಬಾಣೀವಿ), ಪನ್ನತವ್ವ (ಸಸ್ಯದೇವಿ)ಯರಿದ್ದಾರೆ ನೀರ್ ಮುತ್ತಾಚಿ (ಜಲದೇವತೆ), ಕಾತ್ ಮುತ್ತಾಚಿ (ಗಾಳಿದೇವತೆ) ಮತ್ತು ತೀಮುತ್ತಾಚಿ (ಬೆಂಕಿ ದೇವತೆಗಳು) ಮೂಲ ದೇವರ ಅಧೀನದಲ್ಲಿರುವ ದೇವಿತ್ರಯರು. ಪೂತಚಿ (ಹುಟ್ಟಿನ ದೇವತೆ), ನಾತ್ (ನಾಗ್; ಫಲವಂತಿಕೆಯ ದೇವತೆ) ಮತ್ತು ಚಾತ (ಮೃತ್ಯುದೇವತೆ) ಜೀವನಕ್ಕೆ ಅಥವಾ ಬದುಕಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ದೇವತೆಗಳು. ಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಏಳು ಗ್ರಾಮ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಹೆಸರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅವರುಗಳು ಚೊಡಲೆ (ಸಿಡುಬು ಮಾರಿ ದೊಡ್ಡಮ್ಮ), ಕರಿಚೊಡಲೆ (ಸರ್ಪಸುತ್ತಿನಮ್ಮ), ಚೊಕ್ಕೆ ಚೊಡಲೆ (ಗಣಜಿಲೆಯಮ್ಮ), ನೀಪಾಳಿ (ಸಿತಾಳ ಸಿಡುಬಿನಮ್ಮ ಸಣ್ಣಮ್ಮ), ಅಂಗರೆ (ದಡಾರದಮ್ಮ), ಅಯ್ಯಚೊಡಲೆ (ಪ್ಲೇಗಮ್ಮ), ಎಣೆಚೊಡಲೆ (ಕಾಲರದಮ್ಮ). ಈ ಗ್ರಾಮದೇವತೆಗಳ ಸೇವಕಿಯರನ್ನು ಚಾವುಂಡಿಯರು ಅಥವಾ ಚೌಂಡಿಯರು ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಈ ಏಳುದೇವತೆಗಳನ್ನು ‘ಏವ್ವ ದುಬೊ’ ಎಂದು ಕರೆದು ದೇವಬನದಲ್ಲಿ ಪೂಜಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇವರುಗಳ ಸಂಕೀರ್ತ ಧೂಪದಮರ, ಬೇವಿನಮರ, ಹೆಬ್ಬಲಸಿನಮರ, ಲೊಕ್ಕಿಗಿಡ, ಕರಿಬೆತ್ತದ ಹಂಬು, ನೆಲ್ಲಿಮರಗಳು. ಈ ಮರಗಳ ಸಮುಚ್ಚಯದ ಸುತ್ತ ಕಟ್ಟಿ ಕಟ್ಟಿ ಮಣ್ಣಿನ ಹಣತೆಯಿಟ್ಟು ಪೂಜಿಸುವರು.

ಸ್ಥಳೀಯರ ಜನಪದ ನಂಬಿಕೆಗಳ ಪ್ರಕಾರ ನಾಗರ ಹಾವುಗಳು ಒಂದು ಸಾವಿರ ವರ್ಷಗಳು ಬದುಕುತ್ತವೆ. ಅರ್ಧ ಆಯಸ್ಸು ಕಳೆದ ಮೇಲೆ ಕ್ಷೀಣಿಸುತ್ತಾ ಬೆಳ್ಳಿಯಂತೆ ಹೊಳೆಯತೊಡಗುತ್ತವೆ. ಆಗ ಅದರ ಉದ್ದ ಸುಮಾರು ಮೂರು ಅಡಿಗಳಿರುತ್ತದೆ. ನಂತರ 600-700 ವರ್ಷಗಳು ಕಳೆದ ಮೇಲೆ ಚಿನ್ನದಂತೆ ಮಿರುಗುತ್ತಾ ಅದರ ಉದ್ದ ಒಂದು ಅಡಿಗಿಂತ ಕುಗ್ಗುತ್ತದೆ. ಕಡೆಗೆ ಒಂದು ಬೆರಳಿನ ಗಾತ್ರಕ್ಕೆ ಕುಗ್ಗಿ ಒಂದು ದಿನ ಗಗನಕ್ಕೆ ಹಾರಿ ಸತ್ತು ಭೂಮಿಗೆ ಬಿದ್ದು ಮಾಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಅದು ಬಿದ್ದ ಜಾಗವನ್ನು ‘ನಾತ’ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ.³ ಈ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಪ್ರತೀ ವರ್ಷ ಕಾರ್ತಿಕಮಾಸದಲ್ಲಿ ದೀಪಹಚ್ಚಿ ತೆಂಗಿನ ಕಾಯಿ ಒಡೆದು ಪೂಜಿಸುತ್ತಾರೆ. ‘ದೇಶಕೆಟ್ಪಾಟ್’* ಜಾನಪದ ಗೀತೆಗಳಲ್ಲಿ

*ಪಟ್ಟೋಲೆ ಪಳಮೆ. ನಡಿಕೇರಿಯಂಟ ಚಿಣ್ಣಪ್ಪ ಪು.ಸಂ. 33

ಹೇಳಿದ ಪ್ರಕಾರ ದೇಶಕ್ಕೆ ಕಾವೇರಿ, ನಾಡಿಗೆ ಒಂದು ಮಹಾದೇವನ ಆಲಯ, ಊರಿಗೆ ಪೊವ್ವೆದಿ, ಕೇರಿಗೆ ಅಯ್ಯಪ್ಪ ಕುಟುಂಬಕ್ಕೆ ಕಾರೋಣ (ಮೂಲಪುರುಷ), ಓಡೆಗೆ (ಮನೆಗಳ ಸಮುದಾಯ) ನಾತ (ನಾಗ), ಬೀದಿಗೆ ಪೂದ. (ಭೂತ) ಹೀಗೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳು ನಡೆದುಕೊಂಡು ಬಂದಿವೆ.

ಇಲ್ಲಿನವರ ಬೇಟೆಯ ದೇವರು ಅಯ್ಯಪ್ಪ ಈತನನ್ನು ‘ಅಯ್ಯದೇವ’ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಮಕರ ಮಾಸದ ಹುಣ್ಣಿಮೆಯಲ್ಲಿ (ಬೇಟೆ ಹುಣ್ಣಿಮೆ) ಈ ದೇವರ ಉತ್ಸವ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಇವನ ನೆಲೆದಾಣ ದೇವರಕಾಡು. ಹಾಲು (ಸೊನೆ) ಬರುವ ಮರದಡಿಯಲ್ಲಿ ಈ ದೇವರ ಸ್ಥಾಪನೆ. ಇವನಿಗೆ ಕಬ್ಬಣವನ್ನು, ಲೋಹದ ಬಿಲ್ಲುಬಾಣ, ಮಣ್ಣಿನಿಂದ ಮಾಡಿದ ನಾಯಿ, ಕುದುರೆ ಮತ್ತಿತರ ಬೇಟೆಗೆ ಉಪಯುಕ್ತ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ವಿಗ್ರಹಗಳನ್ನು ಕಾಣಿಕೆಯಾಗಿ ಅರ್ಪಿಸುತ್ತಾರೆ. ಈತನು ಬುಧವಾರ ಮತ್ತು ಶನಿವಾರಗಳಲ್ಲಿ ಕೆನ್ನಾಯಿಗಳೊಡನೆ ಬೇಟೆಯಾಡುವನೆಂಬ ನಂಬಿಕೆಯಿದೆ. ಈತನು ಜೀವವನ್ನು ಕೊಡುವ ಹಾಗೂ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವ ದೇವರು. ಇವನು ತಂಬಿರಾಯನ ನೇರ ಹತೋಟಿಯಲ್ಲಿರುತ್ತಾನೆ. ‘ಬೋಟೆಬೀರ’ ಎಂದು ಕರೆಯುವ ಇವನ ಸಹಚರನಿಗೆ ನಾಯಿಯ ಮಣ್ಣಿನ ಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ಕಾಣಿಕೆಯಾಗಿ ಕೊಡುತ್ತಾರೆ.

ಈ ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಸ್ಥಳೀಯವಾಗಿ ಪೂಜಿಸುವ ಶಕ್ತಿದೇವತೆಗಳಲ್ಲಿ ಕುಳಿಯ (ಗುಳಿಕ) ಒಂದು ಮುಖ್ಯವಾದ ಶಕ್ತಿದೇವತೆ. ಈತನನ್ನು ಕೊಡವ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ‘ಕುಳಿಯ’ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಈತನು ಶನಿದೇವರ ಮಗನೆಂದು ಪ್ರತೀತಿ. ಹಾಲು ಬರುವ ಹಲಸಿನ ಮರದ ಬುಡದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕಲ್ಲಿನ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಇವನನ್ನು ಪೂಜಿಸುತ್ತಾರೆ. ಈತನು ದನಕರುಗಳನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುತ್ತಾನೆಂಬ ನಂಬಿಕೆಯಿದೆ. ಪ್ರತಿವರ್ಷವೂ ನಾಟಿ ಕೆಲಸ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಅಂದರೆ ಮಳೆಗಾಲದ ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಈತನಿಗೆ ಕೋಳಿಯನ್ನು ಮಾತ್ರ ಬಲಿ ಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಪಾಲೆಯರು** (ಅಜ್ಜಲಪಾಲೆಯರು) ಕೋಲ ಕಟ್ಟುತ್ತಾರೆ. ಆವೇಶ ಬಂದಾಗ ಹೆಂಡ, ತೆಂಗಿನ ಕಾಯಿ ತಿನ್ನಲು ಭತ್ತದ ಅರಳು ಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಜನರು ಹರಕೆಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟುತ್ತಾರೆ. ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಸಾವು ನೋವುಗಳಾದಾಗ ‘ಮೃತ್ಯುಗುಳಿಕಾ’ ಎಂಬ ಇನ್ನೊಂದು ದೇವತೆಯನ್ನು ಪೂಜಿಸುತ್ತಾರೆ. ಜನರು ಹೆದರುವ ಇನ್ನೊಂದು ದೈವವೆಂದರೆ ‘ಪಾಷಾಣಮೂರ್ತಿ’. ಈತನನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ಪ್ರಸನ್ನಗೊಳಿಸದಿದ್ದರೆ ಸಾವುನೋವುಗಳನ್ನು ತರುತ್ತಾನೆಂಬ ನಂಬಿಕೆ. ಈತನಿಗೆ ಕೋಳಿ, ಹಂದಿಗಳನ್ನು ಬಲಿಕೊಟ್ಟು ತೃಪ್ತಿಪಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ಪಾಲೆಯರ ಮೈಮೇಲೆ ಆವೇಶ ಬಂದಾಗ ಭವಿಷ್ಯ ಹೇಳುವುದುಂಟು. ವಿಶೇಷ ವೇಷಗಳೊಂದಿಗೆ ಮಧ್ಯ ಸೇವಿಸಿ ‘ಪಾಲೆ’ಯರು ರಾತ್ರಿಯೆಲ್ಲಾ ಕುಣಿಯುತ್ತಾರೆ. ‘ವಿಷ್ಣುಮೂರ್ತಿ’ ಇನ್ನೊಂದು ದೈವ. ‘ವಿಷ್ಣುಮೂರ್ತಿ’, ‘ಚೌಂಡಿ’ಯರಿಗೆ

**ಈ ತಾಲೂಕಿನ ಮೂಲ ನಿವಾಸಿ ಪಂಗಡಗಳಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರು.

ಊರುಗಳಲ್ಲಿ ಕೋಲ ಕಟ್ಟುತ್ತಾರೆ. ಆವೇಶ ಬಂದಾಗ ತಿನ್ನಲಿಕ್ಕೆ ಭತ್ತದ ಅರಳು, ಕುಡಿಯಲು ಸೇಂದಿ ಹಾಗೂ ಕುದಿ ನೀರು (ಅರಿಶಿನ, ಸುಣ್ಣ ಹಾಕಿದ ನೀರು) ಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಕೋಲ ಕಟ್ಟುವ, ಕೊಂಡ ಹಾಯುವ ಪದ್ಧತಿಯೂ ಇದೆ.

ಐನ್ ಮನೆ : ಕೊಡವ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ವಂಶದ ಹಿರಿಯ ಮೂಲ ಪುರುಷ ಕಟ್ಟಿದ ಮೊದಲ ಮನೆಯನ್ನು ಬಲ್ಯ ಮನೆ, ಐನ್ ಆರ್ವಾಡು, ಐನ್ ಮನೆ (ಅಯ್ಯನ ಮನೆ) ಮುಂತಾಗಿ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಈ ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿನ ಕೊಡವ ಜನಸಮುದಾಯವೂ ಸೇರಿದಂತೆ ಉಳಿದ ಅನೇಕ ಜನಸಮುದಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಇಂಥ ಮನೆಗಳು ಇಂದಿಗೂ ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿವೆ. ಕೇರಳದ ಐರಿಗಳನ್ನು (ಆಚಾರಿ) ಅಂದರೆ ಮರಗಲಸದವರನ್ನು ಕರೆದು ಮನೆಕಟ್ಟಿಸುವ ರೂಢಿ ಆಗಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿದ್ದು ‘ಐನ್ ಮನೆ’ಯ ನಿರ್ಮಾಣ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಈ ಕೇರಳದ ಆಚಾರಿಗಳ ಪಾತ್ರ ಪ್ರಮುಖವಾಗಿತ್ತು. ಈ ‘ಐನ್ ಮನೆ’ಗಳು ಇಲ್ಲಿನ ಸ್ಥಳೀಯರ ಜೀವನ ಶೈಲಿಯ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯಗಳಲ್ಲೊಂದಾಗಿದ್ದು ಸ್ಥಳೀಯರ ಜೀವನಾದರ್ಶ, ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳ ಪ್ರತೀಕಗಳಾಗಿವೆ.

ಈ ಮನೆಗಳು ಬಹು ವಿಶಾಲವಾಗಿದ್ದು ಎತ್ತರ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಅವನ್ನು ಪೂರ್ವಾಭಿಮುಖವಾಗಿ ಕಟ್ಟಲಾಗಿದೆ. ಮೆಟ್ಟಿಲುಗಳನ್ನು ಏರಿದೊಡನೆಯೇ ವಿಶಾಲವಾದ ‘ಕಯ್ಯಾಲೆ’, ಎಂಬ ವರಾಂಡವಿದೆ. ಈ ಕಯ್ಯಾಲೆಯ ಮೇಲ್ಭಾಗವನ್ನು ಎತ್ತಿ ಹಿಡಿದಿರುವ ಮುಂದಿನ ಕಂಬಗಳಿಗೆ ಹೊಂದಿಸಿ ಬೆಂಚಿನಂತಿರುವ ಮರಗಳನ್ನು ‘ಐಮರ’ಗಳೆಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಇಲ್ಲಿಂದ ಒಳಬಂದಾಗ ಚೌಕಾಕಾರವಾದ ದೊಡ್ಡ ಪಡತಾಲೆ ಇದ್ದು ಇದಕ್ಕೆ ‘ನೆಲ್ಲಕ್ಕಿ ಬಾಡೆ’ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಈ ನೆಲ್ಲಕ್ಕಿ ಬಾಡೆಯಲ್ಲಿ ಪೂರ್ವಾಭಿಮುಖವಾಗಿ ದೀಪಹಚ್ಚುವ ಹಣತೆ ಇಟ್ಟಿರುತ್ತಾರೆ. ಇದನ್ನೇ ‘ನೆಲ್ಲಕ್ಕಿ ಬೊಳ್ ಚ’ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ‘ತೂಗುದೀಪ’ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಐನ್ ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಇದನ್ನೇ ‘ತೂಕ್ಂಚೊಳಚ’ವೆಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಕಂಚಿನಿಂದ ಮಾಡಿದ ಈ ತೂಗುದೀಪದಲ್ಲಿ ‘ಗಜಲಕ್ಷ್ಮಿ’ಯ ಚಿತ್ರವಿರುತ್ತದೆ. ಮುಂಜಾನೆ, ಸಂಜೆ ಮನೆಯ ಸ್ತ್ರೀಯರು ದೀಪ ಹಚ್ಚುವ ಪದ್ಧತಿ ಇಲ್ಲಿದೆ. ಕುಟುಂಬದ ಶುಭ ಕಾರ್ಯಗಳೆಲ್ಲಾ ಈ ತೂಕ್ಂಚೊಳಚದ ಮುಂದೆ ಅದರ ಸಾಕ್ಷಿಯಲ್ಲಿಯೇ ನಡೆಯುತ್ತದೆ.

ಈ ನೆಲ್ಲಕ್ಕಿ ಬಾಡೆಯ ಅಕ್ಕಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಕೊಠಡಿಗಳಿದ್ದು ಒಂದು ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿ ‘ಕನ್ನಿಕೋಂಬರೆ’ ಎಂಬ ದೇವರ ಮನೆಯಿರುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿ ನಿತ್ಯ ರಾತ್ರಿಯ ಊಟಕ್ಕೆ ಮಾಡಿದ ಅಡುಗೆಯನ್ನು ನೈವೇದ್ಯದಂತೆ ಇಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ‘ಮೀದಿ’ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಆ ಕುಟುಂಬದ ಮೃತ ಹಿರಿಯರಿಗೆ ಸಲ್ಲಿಸುವ ಗೌರವ ಅದಾಗಿರುತ್ತದೆ. ‘ಐಮರ’ಗಳು ಪವಿತ್ರ ಸ್ಥಳವಾಗಿದ್ದು ಮದುವೆ

ಆಗಿ ಹೊರಗಿನಿಂದ ಬಂದ ಸೊಸೆಯರಿಗೆ ಇದರ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವ ಹಕ್ಕಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಆ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಆ ಹಕ್ಕಿರುತ್ತದೆ. ಮನೆಯ ಹಿರಿಯರ ಕಾಲಿಗೆ ಕಿರಿಯರು ನಮಸ್ಕರಿಸಿದರೆ ಹಿರಿಯರು ಈ 'ಐಮರ'ಗಳಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ 'ಐನ್‌ಮನೆ'ಗಳಲ್ಲಿ ಅಡುಗೆಮನೆ, ನೆಲ್ಲಕ್ಕಿಬಾಡೆ, ಕನ್ನಿಕೋಂಬರೆ, ಐಮರ ಇವೆಲ್ಲವೂ ಪವಿತ್ರವಾದ ಸ್ಥಳಗಳು. ಆಯತಾಕಾರದ ಮನೆಗಳನ್ನು 'ನಾಲ್‌ಕಟ್ಟ್' ಮನೆ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಇದೂ ಕೂಡ 'ಐನ್‌ಮನೆ'ಯ ಒಂದು ವಿಧ. ನಾಲ್‌ಕಟ್ಟ್ ಮನೆಗಳ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ 'ತೊಟ್ಟಿ'ಗಳಿರುತ್ತವೆ.

ವಿರಾಜಪೇಟೆ ತಾಲೂಕಿನ ವಿವಿಧ ಜನಸಮುದಾಯಗಳಾದ ಕ್ಷೌರಿಕರು (ನಾಯಿಂದರು) ಬಿಲ್ಲವರು, ಪಾಲೆ, ಪಣಕ, ಮಲೆಯ, ಪೆಗ್ಗಡೆ, ಕಣಿಯ, ಕೊಡವ, ಅಮ್ಮಕೊಡವ, ಜಮ್ಮಮಾಪಿಳ್ಳೆ, ಕೆಂಬಟ್ಟಿ ಈ ಎಲ್ಲಾ ಮೂಲನಿವಾಸಿಗಳ ಕುಟುಂಬಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಈ 'ಐನ್‌ಮನೆ'ಗಳಿವೆ.

ಈ 'ಐನ್‌ಮನೆ'ಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಜೆ ಕುಟುಂಬದ ಸದಸ್ಯರೆಲ್ಲರೂ ಸೇರುತ್ತಿದ್ದರು. ಲೋಕಾಬಿರಾಮವಾದ ಹರಟೆ, ತಮ್ಮ ಕುಟುಂಬದ ಬಗೆಗಿನ ಕಾಳಜಿ, ಕೃಷಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ವಿಚಾರಗಳು, ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು, ಪರಿಹಾರಗಳು ಇವೆಲ್ಲವುಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಚರ್ಚಿಸುವ ಕೇಂದ್ರವಾಗಿ ಹಾಗೂ ವಂಶದ ಕಿರಿಯರಿಗೆ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ, ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಬೋಧಿಸುವ ಬೋಧನಾ ಕೇಂದ್ರವಾಗಿ ಈ ಐನ್‌ಮನೆಗಳು ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದವೆಂದು ಇಲ್ಲಿ ಹಿರಿಯ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ 'ಐನ್‌ಮನೆ'ಗಳ ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ಕೊಡವ ಭಾಷೆಯ ಜನಪದ ಗೀತೆಯಲ್ಲಿ ಈ ಕೆಳಗಿನಂತೆ ವಿವರಿಸಲಾಗಿದೆ :

ಅಯ್ಯೋರ್ ತಕ್ಕಂಡ ಓಣಿ ಪಣಿಯೋ ತಾನಿಲೆಲ್ಲೋ
 ಆ ಕಾಡ್‌ಕಲ್ಲೆಗೊಂಡ್ ಕಟ್ಟ್ ಕಟ್ಟ್ ತಾನಿಲೆಲ್ಲೋ
 ಆ ಮುನ್ನೂರ್ ಕಲ್ಲೊಂಡ್ ಮೂವಾಂಡ್ ಕೆಜ್ಜ ತಾನಿಲೆಲ್ಲೋ
 ಇನ್ನೂರ್ ಕಲ್ಲೊಕ್ಕಂಡ್ ಇಯಾಂಡ್ ಕೆಜ್ಜ ತಾನಿಲೆಲ್ಲೋ
 ಆನ್ನನೆ ತಕ್ಕಂಡ ಓಣಿಪಣಿಯೋ ತಾನಿಲೆಲ್ಲೋ
 ಅಯ್ಯೋರ್ ತಕ್ಕಂಡ ಬಕ್ಕಪಣಿಯೋ ತಾನಿಲೆಲ್ಲೋ
 ಆ ಬಯ್ಯ ಮರಂಗೊಂಡ್ ಬಕ್ಕ ಪಣಿಯೋ ತಾನಿಲೆಲ್ಲೋ
 ಅಯ್ಯೋರ್ ತಕ್ಕಂಡ ಆ ಪಟ್ಟಿಪಣಿಯೋ ತಾನಿಲೆಲ್ಲೋ

ಪಾಂಡವ ಕಲ್ಲೊಂಡ್ ಪಟ್ಟಿಪಣಿಯೋ ತಾನಿಲೆಯ್ಲೋ
 ಅಯ್ಯೋರ್ ತಕ್ಕಂಡ ಆ ಮೊಟ್ಟ್ ಪಣಿಯೋ ತಾನಿಲೆಯ್ಲೋ
 ಆ ಮಾಣಿಕ್ಕ ಕಲ್ಲೊಂಡ್ ಮೊಟ್ಟ ಪಣಿಯೋ ತಾನಿಲೆಯ್ಲೋ
 ಆ ತಾವರೆ ಕಾಲೊಂಡ್ ಮೊಟ್ಟ್ ನಡಪ ತಾನಿಲೆಯ್ಲೋ
 ಆ ಸೂರಿಯ ಕೈಯಾಲೇ ಆ ಮೊಟ್ಟ್ ನಡಪ ತಾನಿಲೆಯ್ಲೋ
 ತಾಳಟ್ವಾ ಪಡಿ ನೀ ತೊರ ತಾಯೋ ತಾನಿಲೆಯ್ಲೋ
 ನೀ ತೊರಕಪೋನ ನಾ ಮೊಟ್ಟ್ ತೋರಪೋ ತಾನಿಲೆಯ್ಲೋ
 ನಾ ಬಪ್ಪಕೆಕ್ಕಲು ನಮ್ಮ ಸಕುನ ತಾನಿಲೆಯ್ಲೋ
 ಆ ಚಿತ್ರ ನೇಲೆಲ್ ಪೊನ್ನ ಬೊಳ್ ಚೋ ತಾನಿಲೆಯ್ಲೋ
 ಆ ಪೊನ್ನ ಬೊಳ್ ಚಿತಿ ಎನ್ನೆಲ್ಲ ಕಂಡ? ತಾನಿಲೆಯ್ಲೋ
 ಪೈಯ್ಯುಳ ನೆಯ್ಯುಲ ಪರ್ತಿ ತಿರಿಯೋ ತಾನಿಲೆಯ್ಲೋ
 ಆ ತಿರಿ ಬೊಳ್ ಚಲ್ ಎನ್ನೆಲ್ಲ ಕಂಡ? ತಾನಿಲೆಯ್ಲೋ
 ನೆಲ್ಲಕ್ಕಿ ಬಾಡಲ್ ಎನ್ನೆಲ್ಲ ಕಂಡ? ತಾನಿಲೆಯ್ಲೋ
 ಬೊಳ್ಳೋಟ್ ಮುಕ್ಕಾಲಿ ಆ ಬೊಳ್ಳಿ ತಳಿಯೋ ತಾನಿಲೆಯ್ಲೋ
 ಆ ಬೊಳ್ಳಿ ತಳಿಯತ್ ಎನ್ನೆಲ್ಲ ಕಂಡ? ತಾನಿಲೆಯ್ಲೋ
 ಆ ಬೊಳ್ಳಿ ತಳಿಯತ್ ಸಣ್ಣಕ್ಕಿ ಕಂಡ ತಾನಿಲೆಯ್ಲೋ
 ಆ ಸಣ್ಣಕ್ಕಿ ಮೀದಲ್ ಮಡಿ ತುಣೆ ಕಂಡ ತಾನಿಲೆಯ್ಲೋ
 ಮಡಿ ತುಣೆ ಮೀದಲ್ ಆ ಪೊನ್ನ ಬೊಳ್ ಚೋ ತಾನಿಲೆಯ್ಲೋ
 ಆ ತಿರಿ ಬೊಪ್ಪ್ಕ್ (ಬೊಳ್ ಚಲ್) ಎರಂಗ್ ವೋ ತಾನಿಲೆಯ್ಲೋ
 ಆ ಕುಂದ್ ಕ್ ಆ ಜಾಗ ಆ ಪಾಡ್ ಎಂಬಿ ತುಂಡೋ ತಾನಿಲೆಯ್ಲೋ
 ಕೋಕೇರಿ ಕೃವತ್ ಲ್ ಎನ್ನೆಲ್ಲ ಕಂಡ ತಾನಿಲೆಯ್ಲೋ
 ರಾಮಂಡ ಸೀತೇರ ಪೋಟೋಲ್ ಕಂಡ ತಾನಿಲೆಯ್ಲೋ
 ಕೂಗುವ ಕೋಳಿಡ ಕೊಕ್ಕೊಂದ್ ಕಂಡ ತಾನಿಲೆಯ್ಲೋ
 ಪಾರುವ ಪಕ್ಕೀರ ರೂಪೊಂದ್ ಕಂಡ ತಾನಿಲೆಯ್ಲೋ
 ಕುಂದ್ ರ ನೇಪಲ ಅಣ್ಣಿಗಳ ಕಂಡ ತಾನಿಲೆಯ್ಲೋ
 ಕುಂದ್ ರ (ಮೇಪೋರ್) ಮೇಕೋರ್ ಎನ್ನೆಲ್ಲ ಕಂಡ ತಾನಿಲೆಯ್ಲೋ
 ಮಚ್ಚಿಟ್ಟು ಬುಟ್ಟ ಮೇಪೋರ್ ಕಂಡ ತಾನಿಲೆಯ್ಲೋ

ಮೀಪೋರ್ ಮೀದಲ್ ಚಂಬೋಡ್ ಕಂಡ ತಾನಿಲೆಲ್ಲೋ
 ಚಂಬೋಡ್ ಮೀದಲ್ ಪಟ್ಪೋದೆ ಕಂಡ ತಾನಿಲೆಲ್ಲೋ
 ನಾಲ್ ಕಟ್ ಐಮರ ಚಿತ್ರ ಕಂಡ ತಾನಿಲೆಲ್ಲೋ
 ಚಿತ್ರ ಕಂಬಲ್ ಎನ್ನೆಲ್ಲ ಕಂಡ ತಾನಿಲೆಲ್ಲೋ
 ಪಕ್ಕಿ ಎಳ್ತುಂಡ್ ಪಾಂಬಲ್ ಉಂಡ್ ತಾನಿಲೆಲ್ಲೋ
 ಅನ್ನನೆ ತಕ್ಕಂಡ ಕುಂದ್ ತಲ್ ಒರಮೆ ತಾನಿಲೆಲ್ಲೋ
 ಕುಂದ್ ಕ್ ಆಚಾರ ಪಾಡ್ ಚೋ ನಂಗ ತಾನಿಲೆಲ್ಲೋ
 ತಕ್ಕಂಡ ತಕ್ಕಾಮೆ ಎನ್ನನೇ ಅರಿವೋ ? ತಾನಿಲೆಲ್ಲೋ
 ಬಪ್ಪಂಗ್ ಪೋಪಂಗ್ ಕೂದ್ ನಾಕಜ್ಜ ತಾನಿಲೆಲ್ಲೋ
 ಬಪ್ಪಂಗ್ ಪೋಪಂಗ್ ಆಚಾರ ಮಾಡೋಂಜಿ ತಾನಿಲೆಲ್ಲೋ
 ಆ ಚೋಯಿಕ್ ಡೊಂಬಂಗ್ ಅಕ್ಕಿಪಡಿಯೋ ತಾನಿಲೆಲ್ಲೋ
 ತಕ್ಕಂಡ ಒಕ್ಕಾಮೆ ಎನ್ನನೆ ಅರಿವೋ ? ತಾನಿಲೆಲ್ಲೋ
 ಕೈಪಕ್ಕಿ ಪೂ ಪೋಲೆ ಕೈಮಕ್ಕಳೋ ಕಂಡ ತಾನಿಲೆಲ್ಲೋ
 ಕುಂಬಳ ಪೂಪೋಲೆ ಏಂಡಜ್ಜಿನ ಕಂಡ ತಾನಿಲೆಲ್ಲೋ
 ಆ ಕೆಂಬತಿ ಪೂಪೋಲೆ ಆ ಪೊಂಗಳ ಕಂಡ ತಾನಿಲೆಲ್ಲೋ
 ಅನ್ನನೆ ತಕ್ಕಂಡ ಒಕ್ಕ ಬದಕು ತಾನಿಲೆಲ್ಲೋ
 ಕುಂದ್ ಕ್ ಆಚಾರ ಪಾಡ್ ಚೋ ನಂಗ ತಾನಿಲೆಲ್ಲೋ

ಚ್ಯೋತಿಕ್ ತೊತ್ತ್ ಫಲತ್ ಪಿರಿಯ
 ಮನೆ ಜನ ಎಲ್ಲ ತಣ್ಣನೆ ಬಾಳೋ*

ಈ ಮೇಲಿನ ಜನಪದಗೀತೆಯ ಕನ್ನಡ ಭಾವಾನುವಾದ ಈ ಕೆಳಗಿನಂತಿದೆ.

ತಕ್ಕರಾದ ಅವರಾ ಓಣಿಯೆ ಚಂದ ತಾನಿಲೆಲ್ಲೋ
 ಕಾಡಿನ ಗಟ್ಟಿ ಕಲ್ಲಲಿ ಕಟ್ಟಿದ ಕಲ್ಲೋಣಿ ತಾನಿಲೆಲ್ಲೋ
 ಮುನ್ನೂರು ಕಲ್ಲಲಿ ಮೂಬರಿಸದಿ ಮಾಡಿದ ಓಣಿ ತಾನಿಲೆಲ್ಲೋ
 ಇನ್ನೂರು ಕಲ್ಲಲಿ ಈ ಬರಿಸದಿ ಮುಗಿಸಿದ ಓಣಿ ತಾನಿಲೆಲ್ಲೋ
 ಹಾಗಿದೆ, ಅಂದದಿ ತಕ್ಕರ ಕಲ್ಲೋಣಿಯ ಕೆಲಸ ತಾನಿಲೆಲ್ಲೋ
 ಓಣಿಯ ಸಾಗಲು ಕಾಂಬುದು ಬಾಗಿಲ ಕೆಲಸ ತಾನಿಲೆಲ್ಲೋ

*ಪಟ್ಟೋಲೆ ಪಳಮೆ. ನಡಿಕೇರಿಯಂಟ ಚಿಣ್ಣಪ್ಪ. ಪು.ಸಂ. 103

ಬಯ್ಯ ಮರದಲಿ ಮಾಡಿದ ಕೆಲಸವು ಅಂದ ತಾನಿಲೆಲ್ಲೋ
 ತಕ್ಕರ ಮನೆ ಜಗತಿಯ ಕೆಲಸವು ಚೆಂದ ತಾನಿಲೆಲ್ಲೋ
 ದಪ್ಪನೆ ಕಲ್ಲಿನ ಚಪ್ಪಡಿ ತಂದು ಮಾಡಿದ ಕೆಲಸ ತಾನಿಲೆಲ್ಲೋ
 ತಕ್ಕರ ಮನೆಯ ಮೆಟ್ಟಿಲ ಕೆಲಸವು ಅಂದ ತಾನಿಲೆಲ್ಲೋ
 ಮಾಗಣಿಕ ಕಲ್ಲನು ಜೋಡಿಸಿ ತೋರಿದೆ ಚಂದ ತಾನಿಲೆಲ್ಲೋ
 ಹಿಮ್ಮಡಿ ಕೆಂಪಿನ ಕಾಲಲಿ ಮೆಟ್ಟಿಲ ಏರುವ ತಾನಿಲೆಲ್ಲೋ
 ಸೂರ್ಯನ ಕಿರಣವು ಬೀಳುವ ಕೈಯಾಲೆಯ ಸಾರುವ ತಾನಿಲೆಲ್ಲೋ
 ಹೀಗೆಲ್ಲವು ತಕ್ಕರ ಮನೆ ನಿಮ್ಮದು ತಾಯಿ ತಾನಿಲೆಲ್ಲೋ
 ನಾವೆಲ್ಲರು ಬಂದಿರೆ ಬಾಗಿಲ ತೆರೆಯಿರಿ ತಾಯಿ ತಾನಿಲೆಲ್ಲೋ
 ಬಾಗಿಲ ತೆರೆಯದೆ ನಿಂತರೆ ನೂಕುತ ತೆಗೆವೆವು ತಾಯಿ ತಾನಿಲೆಲ್ಲೋ
 ಬಂದಿರೆ ನಮಗೆಂದಿಗು ಕಾಣಲಿ ಒಳ್ಳೆಯ ಶಕುನ ತಾನಿಲೆಲ್ಲೋ
 ತೂಗಿಹ ಹೊನ್ನಿನ ದೀಪದಿ ಶಿಲ್ಪವು ಇಹುದು ತಾನಿಲೆಲ್ಲೋ
 ಹೊನ್ನಿನ ಆ ದೀಪದಿ ಏನೆಲ್ಲವು ಇಹುದು ? ತಾನಿಲೆಲ್ಲೋ
 ಹಸುವಿನ ತುಪ್ಪದಿ ಅದ್ದಿದ ಬತ್ತಿಯ ಉರಿ ಬೆಳಕಿದೆ ತಾನಿಲೆಲ್ಲೋ
 ಆ ದೀಪದ ಬೆಳಕಲಿ ಕಂಡುದುದೇನು ? ತಾನಿಲೆಲ್ಲೋ
 ನೆಲ್ಲಕ್ಕಿಬಾಡೆಯ ನೆಲೆಯಲಿ ಕಂಡುದುದೇನು ? ತಾನಿಲೆಲ್ಲೋ
 ಮಣೆ ಮುಕ್ಕಾಲಿಯ ಪೀಠದಿ ಬೆಳ್ಳಿಯ ತಟ್ಟೆ ತಾನಿಲೆಲ್ಲೋ
 ಆ ಬೆಳ್ಳಿಯ ತಟ್ಟಲಿ ಕಂಡುದುದೇನು ? ತಾನಿಲೆಲ್ಲೋ
 ಬೆಳ್ಳಿಯ ತಟ್ಟಲಿ ತುಂಬಿದೆ ಸಣ್ಣಕ್ಕಿಯ ರಾಶಿ ತಾನಿಲೆಲ್ಲೋ
 ಸಣ್ಣಕ್ಕಿಯ ಮೇಲಿದೆ ಮಡಿ ವಸ್ತ್ರದ ಮಡಿಕೆ ತಾನಿಲೆಲ್ಲೋ
 ಮಡಿವಸ್ತ್ರದ ಮಡಿಕೆಯ ಮೇಲಿದೆ ಹೊನ್ನಿನ ದೀಪ ತಾನಿಲೆಲ್ಲೋ
 ಆ ದೀಪದ ಬೆಳಕಲಿಸಾರ್ದವು ಮನೆ ಒಳಗು ತಾನಿಲೆಲ್ಲೋ
 ಆ ದೀಪದ ಬಳಿಯಲಿ ಮನೆಯೊಳಗಾಗೆ ತಾನಿಲೆಲ್ಲೋ
 ಬೇಡುವ ಹಾಡನು ಹೇಳುತ ನಿಂತೆವು ತಾನಿಲೆಲ್ಲೋ
 ಆ ಮನೆ ಗೋಡೆಯ ಮೇಲಲಿ ಏನದು ಇಹುದು ? ತಾನಿಲೆಲ್ಲೋ
 ಅಲ್ಲಿಯ ರಾಮರ ಸೀತೆಯ ಚಿತ್ರವ ಕಂಡೆವು ತಾನಿಲೆಲ್ಲೋ
 ಕಾಡಿನ ಹುಂಜದ ತಲೆಹೂವಿನ ಚಿತ್ರವ ಕಂಡೆವು ತಾನಿಲೆಲ್ಲೋ

ಹಾರುವ ಹಕ್ಕಿಯ ಬರೆದಿಹ ರೂಪದ ಕಂಡೆವು ತಾನಿಲೆಲ್ಲೋ
 ಮನೆ ನೆಂಟರು ಅಣ್ಣಂಗಳ ಚಿತ್ರವ ಕಂಡೆವು ತಾನಿಲೆಲ್ಲೋ
 ಮನೆಗಿಹ ಮಾಡಿನ ಮೇಲೊಳು ಏನದು ಕಂಡೆವು ? ತಾನಿಲೆಲ್ಲೋ
 ಮರದಕಂಬ ಮೇಲೆ ಹಲಗೆಯಪಟ್ಟಿ ಎಲ್ಲ ಕಂಡೆವು ತಾನಿಲೆಲ್ಲೋ
 ಮಾಡು ಮೇಲೆ ತಾಮ್ರದ ತಗಡ ಹೊದಿಕೆಯ ಕಂಡೆವು ತಾನಿಲೆಲ್ಲೋ
 ತಾಮ್ರದ ತಗಡಿನ ಮೇಲೆ ಹಿಲ್ಲಿನ ಹಾಸನು ಕಂಡೆವು ತಾನಿಲೆಲ್ಲೋ
 ಒಳಗೆ ನಾಲುಕಟ್ಟು ಐಮರ ತೊಟ್ಟಿ ಕಂಡೆವು ತಾನಿಲೆಲ್ಲೋ
 ತೊಟ್ಟಿ ಕಂಬದ (ನಾಲ್ಕು) ಮೇಲೆ ಚಿತ್ರವದೇನು ಕಂಡೆವು ? ತಾನಿಲೆಲ್ಲೋ
 ಹಕ್ಕಿ ಚಿತ್ರ, ಹಾವಿನ ಚಿತ್ರದ ಬರೆಹವ ಕಂಡೆವು ತಾನಿಲೆಲ್ಲೋ
 ಅಂತೆ ಮನೆಯ ಮಂದಿಯೆಲ್ಲ ಒಂದೆ ಆಗಿ ಕಂಡರು ತಾನಿಲೆಲ್ಲೋ
 ಅಯ್ಯನ ಮನೆಯ ಆಚಾರದಂತೆ ಹಾಡು ನೃಮದು ತಾನಿಲೆಲ್ಲೋ
 (ತಕ್ಕನಾ ತಕ್ಕಮೆ ತಿಳಿವ ಬಗೆ ಹೇಗೆ ಎನ್ನಲು) ತಾನಿಲೆಲ್ಲೋ
 ತಕ್ಕ ಮುಖ್ಯನವನ ಸ್ಥಾನ ಹೇಗೆ ತಿಳಿವುದು ? ತಾನಿಲೆಲ್ಲೋ
 ಬಪ್ಪಗೆಲ್ಲ ಪೋಪಗೆಲ್ಲ ಬಾವಣಿಕೆಯೆ ತುಂಬಿಡೆ ತಾನಿಲೆಲ್ಲೋ
 ಬಪ್ಪಗೆಲ್ಲ ಪೋಪಗೆಲ್ಲ ಆಚಾರವೆ ಸಂದಿದೆ ತಾನಿಲೆಲ್ಲೋ
 ಜೋಗಿಗೆ ಡೋಲಿನವಗೆ ಅಕ್ಕಿ ಪಡಿಯು ಸಂದಿದೆ ತಾನಿಲೆಲ್ಲೋ
 ತಕ್ಕಮುಖ್ಯನವನ ಕುಟುಂಬ ಹೇಗಿದೆ ? ತಾನಿಲೆಲ್ಲೋ
 ಹಾಗಲ ಹೂವ ಹೊಂಬಣ್ಣದಂತ ಮಕ್ಕಳು ಕಂಡೆವಲ್ಲಿ ತಾನಿಲೆಲ್ಲೋ
 ಕುಂಬಳ ಹೂಬಣ್ಣದಂತ ತಲೆನರೆತ ಅಜ್ಜಿಯಾ ಕಂಡೆವಲ್ಲಿ ತಾನಿಲೆಲ್ಲೋ
 ಕೆಂಪು ದಾಸವಾಳದಂತ ಚೆಲುವಾಂತ ಹುಡುಗೀರ ಕಂಡೆವಲ್ಲಿ ತಾನಿಲೆಲ್ಲೋ
 ಮನೆ, ತೋಟ, ತುಡಿಕೆ, ಒಕ್ಕ ಬದುಕು ಹಾಗಿದೆ ತಾನಿಲೆಲ್ಲೋ
 ಅಂತ ಮನೆಯ ಆಚಾರದಂತೆ ಹಾಡು ನಮ್ಮದು ತಾನಿಲೆಲ್ಲೋ
 ಬೆಳಗು ಜ್ಯೋತಿಗೆಂದು ಕೈಯ ಮುಗಿದು ಹರಸಿ ಸಾರ್ದೆವು ತಾನಿಲೆಲ್ಲೋ
 ಇಂತ ಮನೆಯ ಜನವ ನೆಮ್ಮದಿಗಿರಲೆಂದು ಹಾಡು ನಮ್ಮದು ತಾನಿಲೆಲ್ಲೋ

ಈ ಮೇಲಿನ ಜನಪದ ಗೀತೆಯನ್ನು ಗಮನಿಸಿದರೆ ‘ಐನ್ ಮನೆ’ಯ ವಿಶಿಷ್ಟ ಪೂರ್ಣ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಚಿತ್ರ ನಮ್ಮ ಕಣ್ಣು ಮುಂದೆ ಬರುತ್ತದೆ. ‘ಕಣ್ಣಿನ ಸೆಳೆಯುವ ಈ ಐನ್ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಪುಟ್ಟ ಮಕ್ಕಳಿಂದ ಹಿಡಿದು ವಯೋವೃದ್ಧರ ತನಕ ಎನ್ನುವ ಸಾಲುಗಳಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರೂ ಒಟ್ಟಿಗೆ ಕೂಡಿ ಬಾಳುವ

ಅವಿಭಕ್ತ ಕುಟುಂಬದ ಚಿತ್ರಣ ಈ ಗೀತೆಯಲ್ಲಿದೆ. ಆದರೆ ಇಂದು ಸ್ಥಳೀಯ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಅವಿಭಕ್ತ ಕುಟುಂಬವಾಗಲಿ, ಐನ್‌ಮನೆಗಳಾಗಲಿ, ನಾಲ್‌ಕೆಟ್ಟಮನೆಗಳಾಗಲಿ ಕಂಡುಬರುವುದೇ ಅಪರೂಪ. ಕೆಲವು ವರ್ಷಗಳು ಕಳೆದುಹೋದರಂತೂ ಇವೆಲ್ಲವನ್ನು ನೋಡುವುದು ಅಸಾಧ್ಯವೆಂದೇ ಹೇಳಬೇಕು. ವಿದ್ಯಾವಂತರಾದ ಯುವಜನತೆ ನೌಕರಿಯನ್ನು ಆರಸಿ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಹಾಗೆಯೇ ತಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳಿಗೂ ಉನ್ನತ ಮಟ್ಟದ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸವನ್ನು ನೀಡುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಕೆಲವು ತಂದೆ ತಾಯಿಗಳೂ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ನೆಲೆ ನಿಂತಿದ್ದಾರೆ. ಹಾಗೆಯೇ ‘ಕೈ ಕೆಸರಾಗದೇ ಬಾಯಿ ಮೊಸರಾಗಬೇಕು’ ಎಂಬ ಮಾನೋಭಾವನೆ ಇಂದಿನ ಸ್ಥಳೀಯ ಜನರಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ ಮುಖ್ಯ ವೃತ್ತಿಯಾದ ‘ಕೃಷಿ’ ಇಂದು ಮೂಲೆಗುಂಪಾಗುತ್ತಿದೆ. ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯೀಕರಣಕ್ಕೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಹೆಚ್ಚಾಗಿಯೇ ತೆರೆದುಕೊಂಡ ಇಲ್ಲಿನ ಜನ ತಮ್ಮ ಮೂಲ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಕಡೆಗಣಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ದೇವಬಾಣೆ - ದೇವರ ಕಾಡುಗಳು : ದೇವರ ನೆಲೆ ಅಥವಾ ದೇಗುಲಕ್ಕೆ ಮೀಸಲಾದ ಕಾಡು, ದೇವಬಾಣೆ ಅಥವಾ ದೇವರ ಕಾಡು ಎಂದು ಸ್ಥೂಲವಾಗಿ ಹೇಳಬಹುದು. ಇದು ಗ್ರಾಮದ ನಡುವೆ ಅಥವಾ ಸರಹದ್ದಿನಲ್ಲಿರುವ ಒಂದು ಸಣ್ಣ ಅಥವಾ ದೊಡ್ಡ ಅರಣ್ಯವಾಗಿರುವುದುಂಟು. ದೇವಕೆರೆ ಅಥವಾ ತೊರೆ ಅಥವಾ ಬಾವಿ ಹಾಗೂ ಗದ್ದೆಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ಸನಿಹದಲ್ಲಿ ಇವು ಹೊಂದಿರುತ್ತವೆ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಎತ್ತರದಲ್ಲಿ ದೇವನೆಲೆ ಇದ್ದು ಅದರ ಸುತ್ತ ದೇವರ ಮೀಸಲು ಕಾಡು ಇರುತ್ತದೆ. ದೇವನೆಲೆ ಎಂಬುದು ಇಲ್ಲಿ ಮೂರ್ತಿ ಇರುವ ದೇಗುಲವಾಗಿರಬಹುದು; ಅಥವಾ ಕಿರು ವೇದಿಕೆಯ ಮೇಲೆ ದೇವರ ಸಂಕೇತವಾಗಿ ಲಿಂಗರೂಪಗಳು ಯಾತ್ರಿಕರಿಗೂ ಯಾಕಡತಲೆ, ಕಲ್ಲುದೀಪ, ರಾಶಿಕರಿಬಳಿ ಇರುವ ತೆರೆದ ಅಥವಾ ಆವರಣದ ನೆಲೆಯಾಗಿರಬಹುದು. ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಈ ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಕಾಡು, ಕೆರೆ, ತೊರೆ, ಗದ್ದೆಯ ನೆರೆ, ಕಾಯುವ ದೈವ ಇವುಗಳ ಚತುರ್ವ್ಯೂಹದ ಸಂರಚನೆಯಾಗಿ ದೇವರ ಕಾಡು ಕಾಣಬರುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿನ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿಯೂ ದೇವರ ಕಾಡುಗಳಿದ್ದು; ಗ್ರಾಮೀಣರು ಸ್ವಯಂ ಪ್ರೇರಿತ ಕಟ್ಟುಪಾಡುಗಳನ್ನು ಪರಂಪರೆಯಿಂದ ಬಂದಂತೆ ಪಾಲಿಸುತ್ತ ಸಾಮಾಜಿಕ ಬೆಲೆಯನ್ನು ಈ ದೇವ ಕಾಡುಗಳಿಗೆ ಒದಗಿಸಿದ್ದಾರೆ ಎನ್ನಬಹುದು. ದೇವರ ಕಾಡಿನ ಮರಗಳನ್ನು ಕಡಿಯಬಾರದು, ಬಿದ್ದ ಮರ, ಗಿಡ ಹಾಗೂ ಎಲೆಗಳನ್ನು ತೆಗೆಯಬಾರದು. ಅವು ಅಲ್ಲಿಯೆ ಬಿದ್ದು ಗೆದ್ದಲು ಹಿಡಿದೋ, ಕೊಳೆತೋ ಅಲ್ಲಿನ ಸಸ್ಯರಾಶಿಗೆ ಗೊಬ್ಬರವಾಗಬೇಕು. ಅಲ್ಲಿ ರೆಂಬೆ ಕೊಂಬೆಗಳನ್ನು ಮುರಿಯಬಾರದು. ಉರುವಲಿಗೂ ಬಳಸಬಾರದು ಎಂಬೆಲ್ಲ ಸ್ಥನಿಯಂತ್ರಣ ಪಾಲನೆ ಮಾಡಿರುವ ಗ್ರಾಮೀಣರು ಪರಿಸರ ನಿರ್ವಹಣೆ, ಜೀವರಾಶಿಯ ವೈವಿಧ್ಯಗಳನ್ನು

ಕಾಪಾಡಲು ನೆರವಾಗುತ್ತ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ತುಲಾಸಂಕ್ರಮಣದಲ್ಲಿ, (ಬೊತ್ತು ಎಂಬ ಮರದ ಕೋಲನ್ನು ಗದ್ದೆಗಳಲ್ಲಿ ನೆಟ್ಟು, ಬೊತ್ತುಬಳ್ಳಿ ಎಂಬ ಬಳ್ಳಿಯನ್ನು ವೃತ್ತಾಕಾರವಾಗಿ ತುದಿಗೆ ಅಲಂಕರಿಸಿಡುವ ಸಾಧನ) ‘ಬೊತ್ತಲೆ’, ಹುತ್ತರಿಯಲ್ಲಿ ಭತ್ತದ ಕದಿರನ್ನು ಇಲ್ಲಿನ ದೇವನಿಲೆಯ ಬಳಿ ಇಟ್ಟು ಹಬ್ಬದಾಚರಣೆಗಳನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಾರೆ. ಈ ದೇವಕಾಡುಗಳಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಜನಪ್ರಿಯ ಪುರುಷ ದೇವತೆಗಳು: ಈಶ್ವರ, ಅಯ್ಯಪ್ಪ, ಮಹಾದೇವರು; ಶಾಸ್ತ್ರಾವು ಅಯ್ಯಪ್ಪ, ಭದ್ರಮೂರ್ತಿ, ವೀರಭದ್ರ, ಕುಮಾರಲಿಂಗೇಶ್ವರ, ಬಸವೇಶ್ವರ, ಕೃಷ್ಣದೇವರು, ಕಾಲಭೈರವ, ಬೀರ ದೇವರು, ಸೋಮೇಶ್ವರ, ರಾಮೇಶ್ವರ, ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ಮುಂತಾದ ದೇವತೆಗಳು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಸ್ತ್ರೀ ದೇವತೆಗಳಲ್ಲಿ ಬಹು ಜನಪ್ರಿಯವಾಗಿ ಭದ್ರಕಾಳಿ, ಭಗವತಿ, ಪಾರ್ವತಿ, ಪನ್ನಂಗಾಲತಮ್ಮೆ ಇದ್ದರೆ; ದುರ್ಗ, ಮಂದತವ್ವೆ, ಕೆಂಚಮ್ಮ, ಚಾವುಂಡಿಯರು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಈ ದೇವಕಾಡುಗಳ ದೇವತಾ ಪರಂಪರೆಯು ಈ ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಕ್ರಿ.ಶ. 5ನೇ ಶತಮಾನದಿಂದ ಗಂಗ, ಚಿಂಗಾಳ್ವ, ಕೊಂಗಾಳ್ವ, ಹಾನಗಲ್ಲು ಕದಂಬ, ವಿಜಯನಗರ ಹಾಗೂ ಹಾಲೇರಿ ಅರಸರ ಕಾಲಕ್ಕೂ ಹರಿದು ಬಂದಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ಬಗೆಯ ದೇವರಕಾಡುಗಳ ಪೈಕಿ ಒಂದು ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬಸದಿ ಅಥವಾ ಜಿನಕಾಡಾಗಿದ್ದ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರ ಬಸ, ಬ್ರಹ್ಮದೇವರ ಕಾಡು, ಬಸದಿ ದೇವರಕಾಡು ಇಂದಿಗೂ ಇವೆ. ಸಮುದಾಯ ನಿರ್ವಹಿತ ದೇವಕಾಡು; ಸರ್ವೆ ಆಗಿ ಸರ್ಕಾರದ ನಿರ್ವಹಣೆಗಿರುವ ದೇವರ ಪೈಸಾರಿ ಕಾಡುಗಳಿವೆ. ಹಾಲುಬರುವ ಮರಗಳಾದ ಗೋಳಿ, ಅತ್ತಿ ಜೊತೆಗೆ ಅರಳಿ, ನೆಲ್ಲಿ ಮರಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಸಿದ ಪವಿತ್ರವನಗಳು; ದಲಿತವರ್ಗದ ಹೊಲೆದೇವರ ಕಾಡುಗಳು; ವಂಶದ ಗುರುಕಾರೋಣನಿಗೆ ಮೀಸಲಾದ ಕೈಮಡ - ಕಾರೋಣ ಕಾಡು, ಮಾಸ್ತಿಕಾಡುಗಳಿವೆ. ಮಾಚಂಗಡ ಮನೆತನದ ಕೊಟ್ಟಗೇರಿಯಲ್ಲಿ ಮಾಸ್ತಿಕೈಮಡಕಾಡು, ತಾಕೇರಿಯಲ್ಲಿ ಮಾಸ್ತಿ ಕೊಂಡದ ಕೂರದೇವರ ಕಾಡು, ‘ತೆರಾಲು’ ವಿನಲ್ಲಿ ಕಾರೋಣ ಕಾಡು ಇವಕ್ಕೆ ಉದಾಹರಣೆಗಳಾಗಿವೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಜಮ್ಮಮಾಪಿಳ್ಳೆಗಳ ಮಸೀದಿಗೆ ಸೇರಿದ ‘ಪಳ್ಳಿಕಾಡ’ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ದೊಡ್ಡವೀರಾಚೇಂದ್ರನು ಮೈತಾಡಿಯ ಚಾಮಿಯಾಲ್ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ದಾನವಾಗಿ ಕೊಟ್ಟ ವಿಷಯ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ದಾಖಲಾಗಿದೆ.⁴

ಕಲ್ಲೋರಿಗಳು : ಶಿಲೆಯ ನಾಲ್ಕು ಚಪ್ಪಡಿಗಳನ್ನು ಕಂಬಗಳಂತೆ ನಿಲ್ಲಿಸಿ, ಒಂದು ಕೋಣೆಯ ಆಕಾರಕೊಟ್ಟು ಈ ಕಲ್ಲೋರಿಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಲಾಗಿದೆ. ಹೆಸರೇ ಹೇಳುವಂತೆ ಇವು ಕಲ್ಲಿನ ಗೋರಿಗಳು. ಮೃತರಾದವರಿಗೆ ಕಟ್ಟಿದ ಗೋರಿಗಳಿವು. ಏಕೆಂದರೆ ಉತ್ಖನನದ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ಈ ಗೋರಿಗಳ ಒಳಗೆ ಸತ್ತ ಮಾನವರ ಅಸ್ಥಿಪಂಜರಗಳನ್ನು ಮಡಕೆಯಲ್ಲಿಟ್ಟು ಹೂತಿರುವ ಅಂಶ ಬೆಳಕಿಗೆ ಬಂದಿದೆ. ನಿಲ್ಲಿಸಿದ ಕಂಬಗಳ ಮೇಲೆ ಒಂದೆರಡು ಕಲ್ಲು ಚಪ್ಪಡಿಗಳನ್ನು ಮುಚ್ಚಿ , ವಾಸದ

ಕೋಣೆಯಂಥ ರೂಪವನ್ನು ಕೊಡಲಾಗಿದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಕಲ್ಲು ಚಪ್ಪಡಿಯನ್ನು ನೆಲಕ್ಕೂ ಹಾಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ತಾಲೂಕಿನ ‘ತೂಚಮಕೇರಿ’ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಈ ರೀತಿಯ ಕಲ್ಲೋರಿಗಳನ್ನು ಇಂದಿಗೂ ಕಾಣಬಹುದು*. ಸ್ಥಳೀಯರು ಇದನ್ನು ‘ಪಾಂಡವ ಪಾರೆ’ಗಳೆಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ.

ಕಲ್ಲು ಚಪ್ಪಡಿಯಿಂದ ಮಾಡಲಾದ ಈ ಸ್ಮಾರಕಗಳನ್ನು ಮೊದಲು ‘ಕರ್ನಲ್ ಮೆಂಕೆಂಜಿ’ ಹಾಗೂ ಡಾ. ಮೊಗ್ಗಿಂ ಕ್ರಿ. ಶ. 1856ರಲ್ಲಿ ಉತ್ಖನನದ ಮುಖಾಂತರ ಪತ್ತೆಹಚ್ಚಿದರು. ಮೃತ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಸ್ಮರಣಾರ್ಥ ಈ ಕಲ್ಲುಗೋರಿಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿರಬಹುದೆಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಇಲ್ಲಿನ ಸ್ಥಳೀಯರು ನೀಡುತ್ತಾರೆ. ಈ ಅಭಿಪ್ರಾಯಕ್ಕೆ ಪೂರಕವಾಗಿ ಈ ಕಲ್ಲೋರಿಗಳಲ್ಲಿ ಸತ್ತ ಮಾನವರ ಅಸ್ಥಿಪಂಜರವನ್ನು ಇಟ್ಟಿದ್ದ ಮಡಕೆಗಳು ಉತ್ಖನನದ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ಲಭ್ಯವಾಗಿವೆ.

ಕಡಂಗ : ಕೊಡವ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ‘ಕಡಂಗ’ವೆಂದರೆ ಕಂದಕವೆಂದು ಅರ್ಥ. ರಕ್ಷಣಾತ್ಮಕ ಕಂದಕ (Defence trench) ಎನ್ನುವ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಈ ಕಡಂಗವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಈ ತಾಲೂಕನ್ನು ಆಳಿದ ರಾಜವಂಶಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾದ ‘ಚಂಗಾಳ್ಳ’ ವಂಶದ ರಾಜರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕೊಂಬು, ನಾಡು, ಊರು, ಕೇರಿಗಳ ಸರಹದ್ದುಗಳು ಅತಿಕ್ರಮಣಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗುತ್ತಿದ್ದಾಗ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಪ್ರದೇಶದ ಗಡಿಗಳ ಸಂಕೇತವಾಗಿ ವಿಶಾಲವಾದ ಆಳವಾದ ಕಂದಕಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿಕೊಂಡು ಶತ್ರುಗಳಿಂದ ಹಾಗೂ ಕಾಡು ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಂದ ರಕ್ಷಣೆಯನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಿದ್ದರು ಎನ್ನುವ ಮಾಹಿತಿ ನಮಗೆ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ದೊರಕುತ್ತದೆ.

ಕ್ರಿ.ಶ. 888ರಲ್ಲಿಯ ‘ಗಂಗ’ರ ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿ ‘ಪೆಣ್ಣೆಗಡಬ್ಬೆ’ ಗಳಿದ್ದ ಉದಾಹರಣೆ ನಮಗೆ ಈ ತಾಲೂಕಿನ ಬಿಳೂರು (ಬಿಳಿಯೂರು) ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ದೊರೆತ ಶಾಸನದಲ್ಲಿ ಗೋಚರವಿದೆ. ಈ ಕಡಂಗಗಳು ಹಾಲೇರಿ ಅರಸರ ಕಾಲದ ಆಡಳಿತದ ಹೊತ್ತಿಗೆ ನಾಡ ಗಡಿಗಳ ನಿರ್ಧಾರದ ನೆಲೆಗಳಾಗಿ, ಗಂಗರ ಕಾಲದ ಗದ್ದೆಸುತ್ತಣ ರಕ್ಷಕ ಏರಿಗಳಂತಲ್ಲದೆ ವಿಭಿನ್ನ ರೂಪ ಪಡೆದುಕೊಂಡವು. ಈಗಲೂ ಈ ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಒಂದೊಂದು ಊರಿನ, ನಾಡುಗಳ ಸರಹದ್ದಾಗಿ ಈ ‘ಕಡಂಗ’ಗಳನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಆಳವಾದ ಹಾಗೂ ವಿಸ್ತಾರವಾದ ಕಾಲುವೆಗಳ ರೀತಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ಈ ಕಡಂಗಗಳು ಈಗ ಮುಳ್ಳಿನ ಪೊದೆಗಳಿಂದ ಮುಚ್ಚಿಹೋಗಿ ಅಥವಾ ಕೆಲವೆಡೆ ಕಾಪಿ ಮತ್ತು ಏಲಕ್ಕಿ ತೋಟಗಳಲ್ಲಿ ವಿಲೀನವಾಗಿ ಬಿಟ್ಟಿವೆ.

ಚರ್ಚುಗಳು : ಈ ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಕೊಂಕಣಿ ಕ್ಯಾಥೊಲಿಕ್ ಕ್ರೈಸ್ತರು ಬಹಳ ಹಿಂದಿನಿಂದಲೂ ನೆಲೆಸಿದ್ದರನ್ನುವುದಕ್ಕೆ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ಪುರಾವೆಗಳಿವೆ. ಡಿ.ಎನ್. ಕೃಷ್ಣಯ್ಯನವರ ‘ಕೊಡಗಿನ

*ಕ್ಷೇತ್ರಕಾರ್ಯದ ಸಂಧರ್ಭದಲ್ಲಿ ಗಮನಿಸಿದ ವಿಚಾರ

ಇತಿಹಾಸ' ವೆಂಬ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಈ ವಿಷಯದ ಬಗ್ಗೆ ಪ್ರಸ್ತಾಪವಿದೆ. ಮೂರನೇ ಮೈಸೂರು ಯುದ್ಧದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀರಂಗಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಟಿಪ್ಪು ಸುಲ್ತಾನನು ಸೆರೆಹಿಡಿದು ತಂದ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡದ ಕ್ಯಾಥೊಲಿಕ್ ಕ್ರೈಸ್ತರಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಮಂದಿ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು ಕೊಡಗಿನ ಮೂಲಕ ಹಿಂತಿರುಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಆಗ ಕೊಡಗಿನ ರಾಜನಾಗಿದ್ದ ವೀರ ರಾಜೇಂದ್ರನು ಅವರನ್ನು ವಿರಾಜಪೇಟೆಯಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸುವಂತೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸಿ ಅವರಿಗೋಸ್ಕರ ಗೋವೆಯಿಂದ ಜಾನ್ ಡಿಕೋಸ್ವಾ ಎಂಬ ಧರ್ಮಗುರುವನ್ನು ಕರೆಸಿದ್ದನು. ಒಂದು ಚರ್ಚನ್ನು 1792ರಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿಸಿ ಅದಕ್ಕೆ ದೀಪದ ಖರ್ಚನ್ನು ಕೊಟ್ಟನು. ಎಂಬ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಡಿ.ಎನ್. ಕೃಷ್ಣಯ್ಯನವರು ತಮ್ಮ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಈ ತಾಲೂಕಿನ ವಿರಾಜಪೇಟೆಯನ್ನೊಳಗೊಂಡಂತೆ, ಪೊಲ್ಲಿಬೆಟ್ಟ, ಅಮ್ಮತ್ತಿ, ಪೊನ್ನಪೇಟೆ, ಕುಟ್ಟಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಕ್ರೈಸ್ತರು ನೆಲೆಸಿದ್ದರಿಂದ ಅವರ ಚರ್ಚಗಳು ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲವೆ. ಈ ಚರ್ಚುಗಳು ಇಂದು ನರ್ಸರಿಶಾಲೆ, ಪ್ರಾಥಮಿಕಶಾಲೆ, ಪ್ರೌಢಶಾಲೆ, ಕಾಲೇಜುಗಳಾಗಿ ಹಾಗೂ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿನಿಲಯಗಳಾಗಿ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಾ ಒಂದು ರೀತಿಯ ಸಮಾಜ ಸೇವೆಯಲ್ಲಿಯೂ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡಿವೆ ಎಂದರೆ ತಪ್ಪಾಗಲಾರದು.

ಪಳ್ಳಿಗಳು : ಟಿಪ್ಪು ಸುಲ್ತಾನನು 3ನೇ ಮೈಸೂರು ಯುದ್ಧದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಸಾವಿರಾರು ಕೊಡವರನ್ನು ಬಂಧಿಸಿ ಶ್ರೀರಂಗಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಕರೆದು ತಂದು ಮತಾಂತರಗೊಳಿಸಿದ್ದ. ಈ ಮುಸಲ್ಮಾನರಲ್ಲಿ ಕೆಲವರು ವೀರರಾಜೇಂದ್ರ ಅರಸನಕಾಲದಲ್ಲಿ ವಾಪಸ್ಸು ತಮ್ಮ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಓಡಿಬಂದರು. ಇಂಥವರನ್ನು ವೀರರಾಜೇಂದ್ರನು ಗುಂಪು ಗುಂಪಾಗಿ ಒಂದೊಂದುಕಡೆ ನೆಲೆಗೊಳಿಸಿದನು. ಇವರನ್ನು 'ಜಮ್ಮಮಾಪಿಳ್ಳೆ'ಗಳೆಂದು ಇಲ್ಲಿನ ಸ್ಥಳೀಯರು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಇವರು ಈ ತಾಲೂಕಿನ ಬೇಗೂರು ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಮಾಪಳತೋಡು (ಚೇನಿವಾಡ) ಎಂಬ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ, ವಿರಾಜಪೇಟೆಯ ಬಂಗಾಳಿ ಮೊಹಲ್ಲಾದಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ನಲವತ್ತೊಕ್ಕು ಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತಾರೆ. ಇವರ ಪೂಜಾಕೇಂದ್ರಗಳನ್ನು 'ಪಳ್ಳಿ'ಗಳೆಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಅಂದರೆ ಮಸೀದಿಗಳೆಂದು ಅರ್ಥ. ಈ ಪಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ಹಬ್ಬಹರಿದಿನ ಹಾಗೂ 'ಉರುಸ್'ಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ಥಳೀಯ ಹಿಂದುಗಳೂ ಭಾಗವಹಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಪಳ್ಳಿಗಳ ವಾಸ್ತು ವಿನ್ಯಾಸದಲ್ಲಿ ಪೊನ್ನಪೇಟೆಯ ಮಸೀದಿಯನ್ನು ಒಂದು ಉದಾಹರಣೆಗಾಗಿ ಗಮನಿಸಿದಾಗ ಅದು ಕೊಡಗಿನ ಸ್ಥಳೀಯರ 'ಐನ್‌ಮನೆ'ಗಳನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಹೋಲುವಂತಿದೆ. ವಿಶಾಲ ಆವರಣದಲ್ಲಿ ಮರದ ಕಟಕಟೆಯ ನಡುವೆ ಎರಡು ಅಂತಸ್ತುಗಳ ಕಟ್ಟಡ, ಮರದ ಮೇಲ್ಭಾಗವೇ, ಮರದ ಬಾಗಿಲನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಮಾಡಿನ ತುದಿಯಲ್ಲಿ ಚಂದ್ರನ ಸಂಕೇತವಿದೆ.

ಈ ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿರುವ ದೇವಾಲಯಗಳಿಗೆ ದೇವರ ಕಾಡು ಇರುವಂತೆ ಪಳ್ಳಿಗಳ ಸಂರಚನೆಯ ಭಾಗವಾಗಿ ಪಳ್ಳಿಕಾಡುಗಳೂ ಇವೆ.

ಈ ಪಳ್ಳಿಗಳ ನಿರ್ಮಾಣ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಹಿಂದೂಗಳು ಸಹಾಯ ಹಸ್ತ ನೀಡಿದ್ದರೆಂಬ ವಿಷಯ ನಮಗೆ ಇತಿಹಾಸದಿಂದ ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಮಾಪಳಿತೋಡು ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿರುವ ಪಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಆ ಪಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿನ ಮಂತ್ರವಾದಿ ಮಂತ್ರಿಸಿ ಕೊಡುವ ದಾರ ಹಾಗೂ ನಾಟಿ ಔಷಧಿಗಳಲ್ಲಿ ನಂಬಿಕೆ ಇಟ್ಟು ಅಲ್ಲಿನ ಇನ್ನಿತರ ಜಾತಿ ಪಂಗಡಗಳಿಗೆ ಸೇರಿದ ಜನಸಮುದಾಯಗಳು ಅವುಗಳನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡು ತಮ್ಮ ಸಮಸ್ಯೆಗೆ ಪರಿಹಾರವನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆಂಬ ವಿಷಯವನ್ನು ಇಲ್ಲಿನ ಸ್ಥಳೀಯರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.⁵

ಹಾಗೆಯೇ ಈ ತಾಲೂಕಿನ ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯಗಳಾದ ಯರವ ಹಾಗೂ ಕುರುಬರ ಆಶ್ರಯದ ನೆಲೆಗಳಾಗಿ ಚಿಕ್ಕ ಚಿಕ್ಕ ಗುಡಿಸಲುಗಳ ಗುಂಪುಗಳು ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. ‘ಯರವ’ರ ಆಶ್ರಯ ತಾಣಗಳನ್ನು ‘ಕೊರೆ’ ಎಂದೂ, ಕುರುಬರ ಆಶ್ರಯದ ನೆಲೆಗಳನ್ನು ‘ಪಾಡಿ’ (ಹಾಡಿ) ಎಂದೂ ಸ್ಥಳೀಯ ಭಾಷೆಯಾದ ಕೊಡವ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ.

ವೀರಗಲ್ಲುಗಳು : ಇಲ್ಲಿನ ಸ್ಥಳೀಯ ಭಾಷೆಯಾದ ಕೊಡವ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಇದನ್ನು ‘ಬೀರಂಗಲ್ಲ’ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಇದನ್ನು ಸ್ಥಳೀಯರು ‘ಕೊಲೆಕಲ್ಲು’ ಎಂದೂ ಈ ಕೊಲೆಕಲ್ಲಿನ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆಯನ್ನು ಅರಿಯದ ಮುಗ್ಧ ಜನ ಇದನ್ನು ಲಗ್ಗೆಕಲ್ಲು, ನಿಶಾನಿಕಲ್ಲು, ಗಾಳಿಕಲ್ಲು ಎಂಬಂಥ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಗುರುತಿಸುತ್ತಾರೆ. ಸ್ತ್ರೀ ಅಥವಾ ಪುರುಷರ ಕಲ್ಲಿನ ವಿಗ್ರಹಗಳು, ಯುದ್ಧ ಮಾಡುವ ಭಂಗಿಯಲ್ಲಿರುವ ವೀರರ ಶಿಲ್ಪಕೃತಿಗಳು ಈ ತಾಲೂಕಿನ ಕೆಲವೆಡೆ ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ.

ಮದುವೆ ಆಗದೆ ತೀರಿಕೊಂಡ, ಮದುವೆ ಆದರೂ ಸಂತಾನ ಹೀನನಾಗಿ ತೀರಿಕೊಂಡ, ಮರದಿಂದ ಬಿದ್ದು ಮರಣ ಹೊಂದಿದ ಅಥವಾ ಗುಂಡು ತಗುಲಿ ವೀರ ಮರಣಹೊಂದಿದ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ರೇಖಾಶಿಲ್ಪಗಳನ್ನು ಸ್ಮಾರಕಗಳಾಗಿ ಈ ವೀರಗಲ್ಲುಗಳ ರೂಪದಲ್ಲಿ ನೆಡಲಾಗಿದೆ ಎಂದು ಇಲ್ಲಿನ ವಯೋವೃದ್ಧರೊಬ್ಬರು ವಿವರಣೆಯನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ತೆರೆದ ಆಯತಾಕಾರದ ಕಲ್ಲಿನಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲಿಸಿದ್ದ ಪ್ರತಿಮಾ ಫಲಕವನ್ನು ಸ್ಥಳೀಯರು “ಕೊಲೆಕಲ್ಲೆಂದು” ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಇದರ ಸಾಮಾನ್ಯ ಗಾತ್ರ 11/2 ★ 3/4 ★ 2 ಅಡಿಗಳಾಗಿರುತ್ತವೆ. ವೀರರು, ಸತಿ, ಸೂರ್ಯ, ಚಂದ್ರರ ಆಕೃತಿಗಳು ಇಲ್ಲಿವೆ. ಈ ಕೊಲೆಕಲ್ಲುಗಳು ಸುಮಾರು 200-300 ವರ್ಷಗಳ ಈಚಿನದು. ಇವೆಲ್ಲವೂ ವೀರರ ಗೌರವಾರ್ಥವಾಗಿ ನಿಲ್ಲಿಸಿದವುಗಳೆಂದು ಹೇಳಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಕ್ರಮೇಣ ಈ ವೀರಗಲ್ಲುಗಳು ‘ಕೈಮಡ’ಗಳ ರೂಪವನ್ನು ತಾಳಿರಬಹುದೆಂದು ಇಲ್ಲಿನ ಸ್ಥಳೀಯರು ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಡುತ್ತಾರೆ. ಈ

ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ನಾಗರಹೊಳೆಯ ಸಮೀಪ ಕೆಲವು ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ತೋಟದ ಅಗತೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾಗ ‘ರಾಷ್ಟ್ರಕೂಟ’ ಕಾಲದ ಶೈಲಿಗೆ ಸೇರಿದ ಒಂದು ಕೊಲೆಕಲ್ಲು ದೊರೆತಿದೆ.

ಅಂಬಲ : ಅಂಬಲ ಎಂಬುದು ಪ್ರಾಚೀನ ದ್ರಾವಿಡ ಪದ. ದೇವಸ್ಥಾನದ ಮುಂಭಾಗದ ಮಂಟಪ, ದೇವಾಲಯ ಎಂಬಿತ್ಯಾದಿ ಅರ್ಥಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ತಮಿಳು, ತುಳು ಮುಂತಾದ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ‘ಅಂಬಲಮ್’ ಪ್ರಾಚೀನಕಾಲದಿಂದಲೂ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿದೆ. ಹರಿಹರನ ರಗಳೆಗಳಲ್ಲೂ ‘ಪೊನ್ನಾಂಬಲ’ ಮುಂತಾದ ರೂಪಗಳು ಬಳಕೆಯಾಗಿವೆ. ಕೊಡವ ಭಾಷೆಯೂ ಕೂಡಾ ದ್ರಾವಿಡ ಭಾಷೆಯಿಂದ ನಿಷ್ಪನ್ನಗೊಂಡಿರುವುದರಿಂದ ‘ಅಂಬಲ’ ಎಂಬ ಪದದ ಬಳಕೆ ಇಲ್ಲಿನ ಭಾಷೆ ಹಾಗೂ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ.

ನಾಡಿನ ‘ತಕ್ಕ’ರು ಹೋಗಿ ಕೂತು ಮಾತನಾಡಲು ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಊರಿನಲ್ಲೂ ‘ಅಂಬಲ’ವಿತ್ತು ಎಂಬ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಇಲ್ಲಿನ ಸ್ಥಳೀಯ ಜನಪದಗೀತೆಯಾದ ‘ದೇಶಕೆಟ್‌ಪಾಟ್’ ಎಂಬ ಕೊಡವ ಜನಪದ ಗೀತೆಯಲ್ಲಿ ನೋಡಬಹುದು. “ನುಪ್ಪತ್ತಂಜಿನಾಡ್‌ಲ್ ತಕ್ಕಪೋಯಳ ಪಕ್ ನುಪ್ಪತ್ತಂಜಿ ಅಂಬಲ”* ಅಂದರೆ - ನಾಡು ಮತ್ತು ಊರುಗಳ ‘ತಕ್ಕ’ರು ಅಂದರೆ ಮುಖ್ಯಸ್ಥರು ಹೋಗಿ ಕೂತು ಮಾತನಾಡಲು ಈ ‘ಅಂಬಲ’ವಿತ್ತು. ಈ ಶಬ್ದ ಮಲೆಯಾಳಂ ಭಾಷೆಯಿಂದ ಬಂದಿರಬಹುದು. ಮಲೆಯಾಳಂನಲ್ಲಿ ಅಂಬಲವೆಂದರೆ ದೇವಸ್ಥಾನವೆಂದರ್ಥ. ಈ ತಾಲೂಕಿನ ಗಡಿಯಲ್ಲಿ ಕೇರಳ ರಾಜ್ಯವಿರುವುದರಿಂದ ಅಲ್ಲಿನ ಭಾಷೆಯ ಪ್ರಭಾವ ಸಹಜವೇ ಆಗಿರುವುದರಿಂದ ಈ ಅಂಬಲ ಶಬ್ದ ಈ ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿದೆ.

‘ಅಂಬಲ’ ವೆಂದರೆ ದೇಗುಲದ ಮೀಸಲು ಮೈದಾನ, ಹಬ್ಬ ನಡೆಯುವ ನೆಲೆ, ಗ್ರಾಮ ಸಭೆಗಳು ನಡೆಯುವ ಪ್ರದೇಶ. ಮೈದಾನದ ನಡುವೆ ನಾಲ್ಕೆಸೆ ತೆರೆದ ಮಂಟಪ ಇವಾಗಿದ್ದು ಊರಿನವರ ಪಂಚಾಯಿತಿ ಕಟ್ಟಡವಾಗಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತದೆ. ಊರಿನ ಜನರು ಸಾಂದರ್ಭಿಕವಾಗಿ ಈ ಅಂಬಲದಲ್ಲಿ ಸೇರಿ ಭಜನೆ, ಮಾತುಕತೆಗಳನ್ನು ನಡೆಸುವ, ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದ ಒಂದು ಪವಿತ್ರವಾದ ಸ್ಥಳ. ಇದನ್ನು ಊರಂಬಲವೆಂದೂ** ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಒಂದು ಊರಿಗೆ ಒಂದೇ ಅಂಬಲವಿರುತ್ತದೆ. ಊರಿನ ಎಲ್ಲಾ ಪಂಗಡದ ಜನರಿಗೂ (ಕೆಂಬಟ್ಟಿ, ಎರವ, ಕುರುಬ ಇವರನ್ನು ಬಿಟ್ಟು) ಇಲ್ಲಿ ಸೇರುವ ಹಾಗೂ ಸೇರಿ ತಮ್ಮ ಪ್ರಾತಿನಿಧ್ಯ ವಹಿಸುವ ಅವಕಾಶ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. “ಅಲೆ ಕಂಡವನೇ ಅಂಬಲತ್ ಅಳ್‌ಪೊ” ಅಂದರೆ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಕಷ್ಟವನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿದವನೇ ಅಂಬಲದಲ್ಲಿ ಹೋಗಿ ಕೂರುವುದು ಎಂದು ಈ ಗಾದೆಯ ಅರ್ಥ.

*ಪಟ್ಟೋಲೆ ಪಳಮೆ. ನಡಿಕೇರಿಯಂಟ ಚಿಣ್ಣಪ್ಪ. ಪು.ಸಂ. 33

ಎಂದರೆ ಅಂಬಲವೆಂಬುದು ಒಂದು ರೀತಿಯ ನೆಮ್ಮದಿಯ ತಾಣ. ಮನಶಾಂತಿಯನ್ನು ನೀಡುತ್ತಿದ್ದ ತಾಣ, ತೊಂದರೆ ಹಾಗೂ ಕಷ್ಟಕಾರ್ಪಣ್ಯಗಳಿಗೆ ಪರಿಹಾರವನ್ನು ದೊರಕಿಸಿ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದ ಸ್ಥಳ ಎಂಬ ಅರ್ಥ ಈ ಗಾದೆಯ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಹೇಳಬೇಕೆಂದರೆ ಇದು ‘ಗ್ರಾಮದ ಸಮುದಾಯ ಭವನ’ ಇದ್ದಂತೆ.

ಕಾರೋಣ ತೆರೆ : ಸ್ಥಳೀಯ ಭಾಷೆಯಾದ ಕೊಡವ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಕಾರೋಣ ಎಂದರೆ ಕಾರಣ, ತೆರೆ ಅಂದರೆ ತಳಪಾಯ (foundation) ಎಂದರ್ಥ. ತಮ್ಮ ಅಸ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಕಾರಣ ಕರ್ತರಾದವರ ಮೂಲನೆಲೆ ಅಥವಾ ಶಾಶ್ವತ ನೆಲೆ ಎಂದರ್ಥ.

ಸ್ಥಳೀಯರಲ್ಲಿ ‘ಕಾರೋಣ’ ವೆಂದರೆ ದೈವೀಕರಣಗೊಂಡ, ವಂಶದ ಪೂರ್ವಜ ಎಂದರ್ಥ. ತಮ್ಮ ಅಸ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಕಾರಣಕರ್ತರಾದ ವಂಶದ ಪೂರ್ವಜರನ್ನು ದೈವೀಕರಿಸಿ ಪೂಜಿಸುವುದು ಇಲ್ಲಿನ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಒಂದು ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯ. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ಆಚರಣೆ ಕಾರೋಣನ ಆರಾಧನೆ. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಕುಟುಂಬಕ್ಕೂ ಕಾರಣ ಪುರುಷ ಇದ್ದೇ ಇರುತ್ತಾನೆ. ಅದರಿಂದ ಆ ಕಾರಣ ಪುರುಷನಿಗೆ ಗೌರವಾದರಗಳನ್ನು, ಕೃತಜ್ಞತೆಗಳನ್ನು, ಪೂಜೆಗಳನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ‘ಕಾರೋಣತೆರೆ’ಯನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಈ ಕಾರೋಣ ತೆರೆಗಳು ಒಂದು ರೀತಿಯ ಮಂದಿರಗಳಾಗಿವೆ ಎಂದರೆ ತಪ್ಪಾಗಲಾರದು. ಇವು ಪೂರ್ವಾಭಿಮುಖವಾಗಿದ್ದು ಮಂದಿರದ ಲಕ್ಷಣದ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯೊಳಗೆ ಬರುತ್ತವೆ. ಹಳೆಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಇವುಗಳಿಗೆ ಕಟ್ಟಡಗಳೆಂಬುದು ಇರಲಿಲ್ಲವೆಂದು ಇಲ್ಲಿನ ಸ್ಥಳೀಯರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತರಾದ ಶ್ರೀಮಂತರು ಮಂದಿರಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟತೊಡಗಿದ ಮೇಲೆ ಈಗ ಅದು ಸಾರ್ವತ್ರಿಕವಾಗಿದೆ. ಈ ಕಾರೋಣ ತೆರೆಗಳು ಕುಟುಂಬದ ಹಿರಿಯರ ನೆಲೆಗಳಾಗಿವೆ ಎಂಬ ನಂಬಿಕೆಯಿಂದ ಅವುಗಳಿಗೆ ಮದುವೆ, ಹಬ್ಬ ಮೊದಲಾದ ಶುಭ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷ ಭಕ್ತ್ಯು ಭೋಜನಗಳನ್ನು ನೈವೇದ್ಯವಾಗಿ ಅರ್ಪಿಸುತ್ತಾರೆ ಇದಕ್ಕೆ ‘ಮೀದಿಬೆಪ್ಪೊ’ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಈ ಸಾಂದರ್ಭಿಕ ನೈವೇದ್ಯಗಳಲ್ಲದೆ ವರ್ಷಕ್ಕೊಮ್ಮೆ ಒಂದು ಅನ್ನಸಂತರ್ಪಣೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಒಂದು ವಿಶೇಷ ಔತನಕೂಟನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸುತ್ತಾರೆ ಇದಕ್ಕೆ ‘ಕಾರೋಣಬಾರಣಿ’ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ.

ಇದು ತಮ್ಮ ವಂಶದ ಹಿರಿಯರನ್ನು ಸಂತೈಸುವ ಒಂದು ವಿಧಿ ಎನ್ನಬಹುದು. ಈ ಕಾರೋಣ ಬಾರಣಿಯನ್ನು, ‘ಕಾರೋಣಕೊಡಪೊ’ ‘ಕೋಲಕಟ್ಟುವ’, ಇತ್ಯಾದಿ ಕ್ರಿಯೆಗಳಲ್ಲಿ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಈ ಕ್ರಿಯೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಣಿಯರು, ಪಾಲೆಯರು, ಪಣೆಕ್ಕರು, ಬಣ್ಣರು ಮೊದಲಾದ ಪಂಗಡಗಳು ಭಾಗವಹಿಸುತ್ತವೆ. ಅವರು ವಂಶದ ಹಿರಿಯರ ಆವೇಶವನ್ನು ತಮ್ಮ ಮೈಮೇಲೆ

ಆವಾಹಿಸಿಕೊಂಡು, ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಆ ಹಿರಿಯರ ರೀತಿನೀತಿಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ಅದಕ್ಕೆ ವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ವೇಷವನ್ನು ಕಟ್ಟುತ್ತಾರೆ. ಇದನ್ನು ‘ತೆರೆ’ ಎಂದೂ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ.* ಕೊಡವ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ‘ತೆರೆ’ ಎಂದರೆ ಭೂತದ ವೇಷ ಹಾಕುವುದು ಎಂಬ ಅರ್ಥವೂ ಇದೆ. ‘ಭೂತ’ ಎಂದರೆ ಕಳೆದುಹೋದದ್ದು ಎಂದರ್ಥ. ಇಲ್ಲಿ ಗತಿಸಿಹೋದ ಹಿರಿಯರ ವೇಷವನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಎಂದರ್ಥ. ತಮ್ಮ ಅಸ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಕಾರಣಕರ್ತರಾದ ತಮ್ಮ ವಂಶದ ಪೂರ್ವಜರಿಗೆ ಒಂದು ನೆಲೆಯನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿ, ಅವರನ್ನು ಭಕ್ತಿ ಭಾವದಿಂದ ಪೂಜಿಸಿ ಕೃತಜ್ಞತೆಯನ್ನು ತೋರಿಸುವ ಒಂದು ಅದ್ಭುತವಾದ, ವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಈ ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ.

ಮಂದ್ : ಕೊಡವ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ‘ಮಂದ್’ ಎಂದರೆ ಹೆಚ್ಚು ಜನಸೇರುವ, ಸೇರಿ ಸಂಭ್ರಮವನ್ನು ಆಚರಿಸುವ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ವೇದಿಕೆ ಎನ್ನಬಹುದು. ಕೊಡವ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಈ ‘ಮಂದ್’ ಶಬ್ದವನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡು ಒಂದು ಗಾದೆ ಇದೆ.

“ಮನೆಲ್ ತೈರ, ಮಂದ್‌ಲ್ ಪೋಡೆ”

ಕನ್ನಡದ ‘ಬೀದಿಲಿ ಇಲಿ, ಮನೇಲಿ ಹುಲಿ’ ಎಂಬ ಗಾದೆಗೆ ಸಂವಾದಿಯಾದ ಈ ಮೇಲಿನ ಗಾದೆಯ ಕನ್ನಡ ಭಾಷಾಂತರ ‘ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಹುಂಜಕೋಳಿ, ‘ಮಂದ್‌ನಲ್ಲಿ ಹೇಂಟೆ ಕೋಳಿ’ ಎಂದು.

ಈ ಗಾದೆಯ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ‘ಮಂದ್’ ಪದದ ಅರ್ಥವನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಿದರೆ ಇದೊಂದು, ‘ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕವಾಗಿ’ ಪ್ರತಿಭಾ ಪ್ರದರ್ಶನವನ್ನು, ಪೌರುಷವನ್ನು, ಧೈರ್ಯವನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸುವ ವೇದಿಕೆ ಎನ್ನಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಸ್ಥಳೀಯರು ಈ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ‘ಕೋಲ್‌ಮಂದ್’ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಎಂದರೆ ಕೋಲಾಟವನ್ನು, ಕೋಲಾಟದ ವಿವಿಧ ಭಂಗಿಗಳನ್ನು ಚಾಕಚಕ್ಯತೆಯಿಂದ ಪ್ರದರ್ಶಿಸುವ ವೇದಿಕೆ ಎಂದರ್ಥ.

ಈ ತಾಲೂಕಿನ ಆತ್ಯಂತ ಪ್ರಮುಖ ಹಬ್ಬವಾದ ‘ಹುತ್ತರಿ’ ಹಬ್ಬದ ಆಚರಣೆಯ ನಂತರ ಅದರ ಅಂಗವಾಗಿ ಮುಂದಿನ ಐದು ದಿನಗಳು ಕೋಲಾಟ ಹಾಗೂ ಪರಿಯಕಳಿ ಎಂಬಂಥ ಜನಪದ ನೃತ್ಯಪ್ರಕಾರಗಳನ್ನು ಊರಿನವರು ಹಾಗೂ ನಾಡಿನವರೆಲ್ಲರೂ ಸೇರಿ ಬಹಳ ಆಕರ್ಷಣೀಯವಾಗಿ ಹಾಗೂ ವಿಜೃಂಭಣೆಯಿಂದ ನಡೆಸುತ್ತಾರೆ.

ಈ ಜನಪದ ನೃತ್ಯ ನಡೆಯುವ ಸ್ಥಳವನ್ನು ‘ಮಂದ್’ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ‘ಊರ್‌ಮಂದ್’ ಹಾಗೂ ‘ನಾಡ್‌ಮಂದ್’ ಎಂಬ ಎರಡು ವಿಧಗಳಿವೆ.

ಊರಿನ ಜನರು ಮಾತ್ರ ನಡೆಸುವ ಜನಪದ ನೃತ್ಯದ ಆಚರಣೆ ಊರ್‌ಮಂದ್, ಹಾಗೆಯೇ ಸುತ್ತಮುತ್ತಲಿನ ಎರಡು ಮೂರು ಊರುಗಳ ಜನರು ಸೇರಿ ನಡೆಸುವ ‘ಮಂದ್’ ‘ನಾಡ್‌ಮಂದ್’ ಎನ್ನಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ‘ನಾಡು’ ಊರಿಗಿಂತ ದೊಡ್ಡ ಘಟಕ. ಹಲವು ಊರುಗಳು ಸೇರಿ ‘ನಾಡು’ಗಳಾಗುತ್ತವೆ.

ವಿಶಾಲವಾದ ಸಮತಟ್ಟಾದ ಬಯಲು ಪ್ರದೇಶದ ಮಧ್ಯೆ ಒಂದು ಕಲ್ಲು ಬೋಟ (ಕಲ್ಲಿನ ಸ್ತಂಭ) ಅಥವಾ ಮರವನ್ನು ಪವಿತ್ರವೆಂದು ಭಾವಿಸಿ ಗೌರವಾದರಗಳೊಂದಿಗೆ, ಸ್ಥಳೀಯ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಉಡುಗೆಯನ್ನು ತೊಟ್ಟು ಕ್ರಮಬದ್ಧವಾಗಿ ಹಾಗೂ ಶಿಸ್ತಿನಿಂದ, ಗತ್ತಿನಿಂದ, ಗಾಂಭೀರ್ಯದಿಂದ ಹೆಜ್ಜೆಗಳನ್ನು ಇಡುತ್ತಾ ಕೋಲಾಟವನ್ನು ಆಡುತ್ತಾರೆ. ಇದರ ಜೊತೆಗೆ ಪರಕಳಿ, ಪಡೆಕಳಿ ಎಂಬ ಯುದ್ಧದ ಆಣುಕು ಪ್ರದರ್ಶನದಂತಿರುವ ಸಾಮೂಹಿಕ ಕಾಳಗವನ್ನು ಆಡುತ್ತಾರೆ. ಸುತ್ತಲಿನ ಊರು ಹಾಗೂ ನಾಡಿನ ಜನರು ಅತ್ಯಧಿಕ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ನೆರೆದು, ನೋಡಿ ಸಂತೋಷಪಟ್ಟು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಈ ಮಂದ್‌ಗಳಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ಕೋಲಾಟದಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀಯರು, ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳು ಭಾಗವಹಿಸುವಂತಿಲ್ಲ, ಗಂಡಸರಲ್ಲಿ ಮಕ್ಕಳಿಂದ ಹಿಡಿದು ವಯೋವೃದ್ಧರ ತನಕವೂ ಬಹಳ ಉತ್ಸಾಹದಿಂದ ಈ ಕೋಲಾಟದಲ್ಲಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಇಲ್ಲಿ ಗಮನಿಸಬೇಕಾದ ಮುಖ್ಯ ಅಂಶವೆಂದರೆ ಕೊಡವ ಭಾಷೆಯನ್ನಾಡುವ ಅನೇಕ ಪಂಗಡಗಳು ಜನಸಮುದಾಯಗಳು ಈ ಜನಪದ ನೃತ್ಯದಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುತ್ತವೆ.

ಉದಾ : ಅಮ್ಮಕೊಡವರು, ಜಮ್ಮ ಮಾಪಿಳ್ಳೆ, ಪಾಲೆ, ಪೆಗ್ಗಡೆ, ಪಣಿಕ್ಕ, ನಾಯಿಂದ ಮೊದಲಾದ ಜನಸಮುದಾಯಗಳು ಭಾಗವಹಿಸುತ್ತವೆ. ಅಲ್ಲದೆ ದಲಿತ ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ಕೆಂಬಟ್ಟಿಗಳು, ಕಾಪಳರು, ಎರವ, ಕುರುಬ ಮೊದಲಾದ ಬುಡಕಟ್ಟು ಪಂಗಡಗಳು ತಮ್ಮದೇ ಆದ ವೇಷ ಭೂಷಣಗಳನ್ನು ತೊಟ್ಟು ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ಈ ಮಂದ್‌ನಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುತ್ತಾರೆ. ಈ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಎಲ್ಲಾ ಸಮುದಾಯದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ವೇದಿಕೆಯಾಗಿ ಈ ಮಂದ್ ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ.

ಕೈಮಡಗಳು : ವಿರಾಜಪೇಟೆ ತಾಲೂಕಿನ ಜನರ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ದೇವರು ಬೇರೆಯಲ್ಲ,

ತಮ್ಮ ಕುಟುಂಬದ ಮೂಲ ಪುರುಷ ಬೇರೆಯಲ್ಲ. ಅದೇ ರೀತಿ ವೀರ ಮರಣ ಹೊಂದಿದ ಶೂರರ ಬಗ್ಗೆಯೂ ಕೂಡ ಪೂಜನೀಯ ಭಾವ ಹೊಂದಿರುತ್ತಾರೆ. ಅವರನ್ನು ಸಹ ಪೂಜಿಸುತ್ತಾರೆ, ಆರಾಧಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅವರಿಗೆ ದೈವೀಶಕ್ತಿ ಇದೆ ಎಂದು ನಂಬಿ, ತಮ್ಮ ಸಂಕಷ್ಟಗಳನ್ನು ನಿವಾರಿಸುವಂತೆ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತಾರೆ. ಹೀಗೆ ವೀರ ಮರಣ ಹೊಂದಿದವರಿಗೆ ಒಂದು ನೆಲೆಯನ್ನು ನೀಡುವುದು ಇಲ್ಲಿನ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಲ್ಲಿನ ಮತ್ತೊಂದು ವಿಶೇಷ. ಈ ರೀತಿಯ ನೆಲೆಯನ್ನು ‘ಕೈಮಡ’ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ.

ಇದು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಕುಟುಂಬದಲ್ಲಿ ವೀರಮರಣ ಹೊಂದಿದ ‘ಹುತಾತ್ಮರ’ ನೆನಪಿಗೆ ಕಟ್ಟಿದ ಪುಟ್ಟ ನೆಲೆ. ಇದು ಹಿರಿಯರಿಗೆ ವರ್ಷಕೊಮ್ಮೆ ‘ಮೀದಿ’ (ನೈವೇದ್ಯ) ನೀಡುವ ಸ್ಥಾನ. ಅದೇ ರೀತಿ ಅವರನ್ನು ಪೂಜಿಸುವ ನೆಲೆಯೂ ಆಗಿದೆ. ಈ ಕೈಮಡಗಳು ಸಾಕಷ್ಟು ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ನಮಗೆ ಇಂದು ಕೂಡ ಗೋಚರಿಸುತ್ತವೆ. ಕೆಲವು ಕುಟುಂಬಗಳಲ್ಲಿ ಐನಾಮನೆ ಇಲ್ಲ ಅಥವಾ ಕಣ್ಮರೆಯಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಕೈಮಡ ಈಗಲೂ ಪವಿತ್ರ ಸ್ಥಾನವಾಗಿ, ಪೂಜಾ ನೆಲೆಯಾಗಿ ಮುಂದುವರಿದುಕೊಂಡು ಬಂದಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು.

ಯಾವ ರೀತಿ ದೇವಸ್ಥಾನಗಳು, ಗುಡಿಗಳು ಆರಾಧನಾ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಾಗಿವೆಯೋ, ಅದೇ ರೀತಿ ‘ಕೈಮಡ’ಗಳು ಕೂಡ ಪೂಜಾ ಮಂದಿರಗಳಂತೆ ಗೋಚರಿಸುತ್ತವೆ. ‘ಕೈಮಡ’ಗಳು ಯಾವಾಗಿನಿಂದ ಆರಂಭವಾಯಿತು ಎಂಬದಕ್ಕೆ ಇಲ್ಲಿ ಖಚಿತವಾದ ಸಾಕ್ಷಿಗಳಿಲ್ಲ. ಇದು ಇಲ್ಲಿನ ವೀರ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಯಾವಾಗ ಆರಂಭವಾಯಿತೋ ಅಂದಿನಿಂದಲೇ ಮುಂದುವರಿದುಕೊಂಡು ಬಂದಿದೆ ಎನ್ನಬಹುದು. ಕೆಲವು ಸಂಶೋಧಕರು ‘ಕೈಮಡ’ ಹಾಲೇರಿ ರಾಜರ ಕಾಲದಿಂದ ಆರಂಭವಾಗಿದೆ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಇದು ಸತ್ಯಕ್ಕೆ ದೂರವಾದುದು. ಕೊಡಗರಲ್ಲಿ ವೀರರನ್ನು ಪೂಜಿಸುವ, ಅವರಿಗೊಂದು ನೆಲೆ ನೀಡುವ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಹಿಂದಿನಿಂದಲೂ ಇದೆ. ಆದರೆ ಈ ನೆಲೆಗೆ ‘ಕೈಮಡ’ ಎಂಬ ಹೆಸರು ಹಾಲೇರಿ ರಾಜರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ರೂಪಾಂತರ ಹೊಂದಿರಬಹುದೇ ಹೊರತು, ಇಂತಹ ನೆಲೆ ನೀಡುವ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ರಾಜರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಆರಂಭವಾದುದಲ್ಲ.

‘ಕೈಮಡ’ ಪದದ ಅರ್ಥ, ‘ಮಡ’ ಎಂಬುದು ‘ಮಠ’ ಪದದ ಅಪ್ರಭಂಸವಾಗಿರಬಹುದು. ಈ ಮಠ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಆರಂಭವಾದುದು ಈ ತಾಲೂಕಿಗೆ ಹಾಲೇರಿ ರಾಜರ ಆಗಮನವಾದ ನಂತರ ಅಂದರೆ ಅವರು ತಮ್ಮ ಪೂಜಾ ನೆಲೆಗೆ ಈ ರೀತಿ ಗುಡಿಗಳನ್ನು ಅಂದರೆ ಮಠಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಈಗಲೂ ಕೂಡ ಹಲವು ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಮಠ ಧಾರ್ಮಿಕ ನೆಲೆಯಾಗಿದೆ. ಈ ಪದ ಕೂಡ ಕೊಡವ ಭಾಷೆಗಳ ಮೇಲೆ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರಿರಬಹುದು. ತಾವು ತಮ್ಮ

ಹಿರಿಯರನ್ನು ಪೂಜಿಸುವ ಅವರಿಗೆ ನೆಲೆ ನೀಡಿರುವ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಅವರು ಕೂಡ ‘ಮಠ’ ಎಂದು ಕರೆದಿರಬಹುದು.

ಈ ಸಾಧ್ಯತೆಯನ್ನು ತಳ್ಳಿ ಹಾಕುವಂತಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿನ ‘ಠ’ ಕಾರ ‘ಡ’ ಕಾರವಾಗಿ ಪರಿವರ್ತನೆಯಾಗಿರಬಹುದು. ‘ಮಠ’ ಎಂಬುದು ‘ಮಡ’ ಎಂದಾಗಿರುವ ಸಾಧ್ಯತೆ ಇದೆ. ಹಾಗಾದರೆ ‘ಕೈ’ ಹೇಗೆ ಸೇರ್ಪಡೆಯಾಗಿರಬಹುದು? ಕೈ ಎಂಬುದನ್ನು ಕೊಡವ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ‘ಪುಟ್ಟ’ ಎಂದು ಬದನ್ನು ಸಾಂಕೇತಿಕವಾಗಿ ಬಳಸುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದು. ಸ್ವಲ್ಪ ದೂರ ಇದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ‘ಕೈ ಆಳತೆ’ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಚಿಕ್ಕಪ್ರದೇಶವನ್ನು ‘ಕೈ ಆಗಲ’ ದ ಜಾಗ ಎಂದು ಚಿಕ್ಕಮಗುವನ್ನು ‘ಕೈ ಕುಳಿ’ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ ಅಂದರೆ ಚಿಕ್ಕದಾಗಿರುವುದಕ್ಕೆ ‘ಕೈ’ ಎಂಬ ಪದ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿದೆ. ಅದೇ ರೀತಿ ಪುಟ್ಟದಾದ ‘ಮಠ’ವನ್ನು ‘ಕೈಮಠ’ ಎಂದು ಕರೆದಿರಬಹುದು. ನಂತರ ‘ಟ’ ಕಾರ ‘ಡ’ ಕಾರವಾಗಿ ಪರಿವರ್ತನೆಯಾಗಿ ‘ಕೈಮಡ’ ಆಗಿರಬಹುದು. ಅಂದರೆ ಮೂಲತಃ ಇದೊಂದು ಚಿಕ್ಕಮಠ ಎಂಬ ತೀರ್ಮಾನಕ್ಕೆ ಬರಬಹುದು.

ಈ ಕಾರಣಕ್ಕೆ ಕೈಮಡ ಕಟ್ಟುವ ಪರಂಪರೆ ರಾಜರಿಂದ ಆರಂಭವಾಗಿದೆ ಎಂಬುದು ನಿಜವಲ್ಲ. ಸ್ಥಳೀಯರು ತಾವು ಆದಿಯಿಂದಲೂ ಹಿರಿಯರನ್ನು ಪೂಜಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಪುಟ್ಟ ನೆಲೆಯನ್ನು ‘ಕೈಮಡ’ ಎಂದು ಕರೆದಿರಬಹುದಷ್ಟೆ.

ಆದರೆ ಕೊಡವ ಭಾಷಿಗರು ತಮ್ಮ ಮೂಲ ಪುರುಷರನ್ನು ಗುರುಕಾರೋಣ ಎಂದು ಪೂಜೆ ಮಾಡುವ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಕೈಮಡದಿಂದ ಸ್ಫೂರ್ತಿ ಹೊಂದಿರಬಹುದು. ಅಲ್ಲದೆ ಮಲಬಾರಿನ ಸಂಪ್ರದಾಯವೂ ಸೇರಿ ಗುರುಕಾರೋಣನ ಪೂಜೆ ಆರಂಭವಾಗಿರಬಹುದು ಎಂದು ಹೇಳುವುದಕ್ಕೆ ಆಧಾರಗಳಿಲ್ಲ. ಹಾಗಾದರೆ ಹಾಲೇರಿ ರಾಜರು ಕೊಡಗಿಗೆ ಬರುವ ಮುನ್ನ ಇಲ್ಲಿನವರಿಗೆ ಗುರುಕಾರೋಣ ಇರಲಿಲ್ಲವೆ? ಅವರು ಗುರುಕಾರೋಣನನ್ನು ಪೂಜಿಸುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲವೇ? ವೀರ ಮರಣ ಹೊಂದಿದ ತಮ್ಮ ‘ಬೀರ’ರಿಗೆ ರಾಜರು ಆಗಮಿಸುವ ಮುನ್ನವೇ ನೆಲೆ ನೀಡಿ ಪೂಜಿಸುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲವೇ? ಖಂಡಿತಾ ಪೂಜಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಕೇವಲ ‘ಕೈಮಡ’ ಎಂಬ ಪದ ಹಾಲೇರಿ ರಾಜರ ‘ಮಠ’ ಎಂಬ ಪದಕ್ಕೆ ಹತ್ತಿರವಿದೆ ಎಂಬ ಕಾರಣಕ್ಕೆ ಅದು ರಾಜರಿಂದ ಸ್ಫೂರ್ತಿ ಪಡೆದಿದೆ ಎಂಬುದು ಸರಿಯಲ್ಲ. ‘ಕೈಮಡ’ ಎಂಬ ಪದ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರಿರಬಹುದೇ ಹೊರತು ಹಿರಿಯರನ್ನು ಪೂಜಿಸುವ ಪದ್ಧತಿ ರಾಜರಿಂದಾಗಲಿ, ಮಲಬಾರಿನಿಂದಾಗಲಿ ಬಂದದ್ದಲ್ಲ. ಅದು ಕೊಡವರ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಆರಂಭವಾದಾಗಿನಿಂದಲೂ ಇದೆ ಎಂಬುದು ಸತ್ಯ. ಏಕೆಂದರೆ ಕೊಡವ ಭಾಷೆ

ಮಿಶ್ರಭಾಷೆ, ಅದರಲ್ಲಿ ಇತರ ಭಾಷೆಗಳ ಪದಗಳೇ ತುಂಬಿವೆ, ಈ ಭಾಷಿಗರ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಇತರರಿಂದ ಪ್ರಭಾವ ಹೊಂದಿದೆ ಎಂದು ಆರೋಪಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಇದು ಸರಿಯಲ್ಲ. ಇದರ ಬಗ್ಗೆ ಸಂಪೂರ್ಣ ಅಧ್ಯಯನ ನಡೆಯಬೇಕೇ ಹೊರತು ಕೇವಲ ಕಲ್ಪನೆಯ ವಾದ ಸರಿಯಲ್ಲ. ಕೊಡವ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಇದೇ ರೀತಿಯ ಸಂಶೋಧಕರ ವಾದದಿಂದ ಉಪಭಾಷೆ ಎಂದೇ ಪರಿಗಣಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಇದು ಕೂಡ ದ್ರಾವಿಡ ಭಾಷಾ ಪರಂಪರೆಗೆ ಸೇರಿದ ಸ್ವತಂತ್ರ ಭಾಷೆ ಎಂದು ಪರಿಗಣಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಕೊಡವ ಭಾಷೆಯ ಅಧ್ಯಯನದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ವಿದ್ವಾಂಸರಿಗೆ ಕಾಡುವ ಸಮಸ್ಯೆ ಎಂದರೆ ಭಾಷಾ ಸಮಸ್ಯೆ. ಪರಿಣಾಮ ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಬಂದ ಪುಸ್ತಕಗಳ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನೇ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಇದರಿಂದಾಗಿ ಮೂಲ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು, ಇಲ್ಲಿನ ವಿಶೇಷತೆಯನ್ನು ಹಲವರಿಗೆ ವಾಸ್ತವದ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿಕೊಡಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿಲ್ಲ ಹಾಗೂ ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತಿಲ್ಲ.

ಕೈಮಡಗಳಲ್ಲಿ ಹಲವು ಕಡೆ ವೀರರ ಶಿಲ್ಪಗಳನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಇವು ಈಗಲೂ ಪೂಜಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಿವೆ. ಐನ್‌ಮನೆಯಂತೆ ಇದನ್ನು ಕೂಡ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ನೋಡುತ್ತಾರೆ. ಹಲವು ಕೈಮಡಗಳಲ್ಲಿ ‘ತರೆ’ (ಕೋಲ) ಕಟ್ಟಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಈಗಲೂ ಕೂಡ ಕೆಲವೆಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಇದು ಮುಂದುವರಿದುಕೊಂಡು ಬಂದಿದೆ.

ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಹೇಳಬೇಕೆಂದರೆ ಮೃತಪಟ್ಟ ಶೂರರನ್ನು ಪೂಜಿಸುವ ಸ್ಥಳೀಯರ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಹೊರಗಿನಿಂದ ಬಂದುದಲ್ಲ. ಹೊರಗಿನ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡದ್ದೂ ಅಲ್ಲ. ‘ಕೈಮಡ’ದ ಪರಿಕಲ್ಪನೆ, ಇಲ್ಲಿನವರ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಮೂಲ ಸೆಲೆಯಿಂದ ಆವಿರ್ಭವಿಸಿರುವ ಒಂದು ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯ ಪೂರ್ಣ ಆಚರಣೆ.

ತೂಟ್‌ಗಳ : ಕೊಡವ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ‘ತೂಟ್‌ಗಳ’ವೆಂದರೆ ‘ಶೃಶಾನ’ವೆಂದರ್ಥ. ಈ ಸೃಶಾನಗಳಲ್ಲಿ ಮೃತಶರೀರವನ್ನು ಹೂಳುವ ಜಾಗವನ್ನು ‘ಕೇಕೊಳ’ವೆಂದೂ ಸುಡುವ ಜಾಗವನ್ನು ‘ಸುಡುಗ್‌ಣಿ’ ಎಂದೂ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಊರಿನ ಜನರ ಶವ ಸಂಸ್ಕಾರಕ್ಕೆಂದು ಊರಿನಲ್ಲಿ ಒಂದು ನಿಗದಿತ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಊರಿನ ಹಿರಿಯರು ಮೀಸಲಾಗಿ ಇಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ.

ಊರಿನಲ್ಲಿನ ವಿವಿಧ ಜನ ಸಮುದಾಯಗಳು ಈ ಸೃಶಾನದ ಹಕ್ಕನ್ನು ಪಡೆದಿರುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ಕೆಂಬಟ್ಟಿಗಳು, ಯರವ, ಕುರುಬ ಮೊದಲಾದ ಕೆಳಸ್ಥರವೆಂದು ಗುರುತಿಸಿರುವ ಸಮುದಾಯಗಳಿಗೆ ಬೇರೆಯದೇ ಆದ ಸೃಶಾನವನ್ನು ಇಟ್ಟಿರುತ್ತಾರೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಚಿಕ್ಕ ಮಕ್ಕಳು ತೀರಿಕೊಂಡರೆ ಅವರನ್ನು

ಈ ಸ್ಮಶಾನದಲ್ಲಿ ಅಂತ್ಯಕ್ರಿಯೆ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ಮದುವೆಯಾಗಿ ಹೋದ ಆ ಊರಿನ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳಿಗೂ ಕೂಡ ತವರಿನ ಊರಿನ ಈ ಸ್ಮಶಾನದ ಹಕ್ಕಿರುತ್ತದೆ. ಪರ ಊರಿನವರಿಗೆ ಇಲ್ಲಿ ಹಕ್ಕಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಇಂಥ ಸ್ಮಶಾನಗಳ ಆಸುಪಾಸಿನಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕೆರೆ ಇರುತ್ತದೆ. ಇದನ್ನು ‘ನೀಕೆರೆ’ಗಳೆಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಶವ ಸಂಸ್ಕಾರದ ನಂತರ ನೀರಿನಲ್ಲಿಯುವ ಶಾಸ್ತ್ರಕ್ಕಾಗಿ ಜನ ಈ ನೀಕೆರೆಗಳಿಗಿಳಿದು ನೀರನ್ನು ತಲೆಗೆ ಪ್ರೋಕ್ಷಿಸಿಕೊಂಡು ಕೈಕಾಲು ತೊಳೆದು ಶುದ್ಧರಾಗಿ ಮತ್ತೆ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಮನೆಗಳಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ಈ ನೀಕೆರೆಗಳ ಪ್ರಸ್ತುತ ‘ದೇಶಕೆಟ್‌ಪಾಟ್’ನಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.

ಜನ ಜೀವನದ ಬದುಕಿನ ಬೇಕು ಬೇಡಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಗಮನಿಸಿ ಇಲ್ಲಿನ ಹಿರಿಯರು ಗ್ರಾಮ ಸಂರಚನೆ ಮಾಡಿರುವ ರೀತಿ ನಿಜಕ್ಕೂ ಆಶ್ಚರ್ಯವನುಂಟುಮಾಡುತ್ತದೆ.

ಪನ್ನ ಭೂಮಿ : ಪನ್ನವೆಂದರೆ ಹಾಲೇರಿ ರಾಜರ ಕಾಲದಲ್ಲಿದ್ದ ಅವರ ಸ್ವಂತ ಭೂ ಹಿಡುವಳಿಗೆ ಇದ್ದ ಹೆಸರು. ನೀರಾವರಿ ಸೌಕರ್ಯವಿರುವ, ಫಲವತ್ತಾದ ಮಣ್ಣನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಭೂಮಿ. ವಿರಾಜಪೇಟೆ ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಕುಟ್ಟಿ, ಕುರ್ಚಿ, ಮಂಚಳ್ಳಿ, ಬೆಸಗೂರು, ಬಿಳೂರು, ಕೈಕೇರಿ, ಅಮ್ಮತ್ತಿ, ಅರಮೇರಿ, ಕಳತ್‌ಮಾಡ್, ಮೊದಲಾದ ಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಪನ್ನ ಭೂಮಿಗಳಿವೆ.

ರಾಜರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸೈನ್ಯಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ ಊಟೋಪಚಾರಕ್ಕಾಗಿ ಬೇಕಾದ ಭತ್ತದ ಬೆಳೆಯನ್ನು ಬೆಳೆಯಲು ಈ ಪನ್ನ ಜಮೀನುಗಳನ್ನು ಮೀಸಲಾಗಿಡಲಾಗಿತ್ತು.

"Panya is a term applied to crown Lands formerly held by the Rajas. given out for cultivation on condition that they should be resigrated when ever required by the Government.

ಬಾಣೆ : ‘ಗೋಮಾಳ’ವನ್ನು ಸ್ಥಳೀಯರು ‘ಬಾಣೆ’ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಇವು ಮಂಜೂರಾದ ಒಂದು ಕಾಡುಭೂಮಿ. ಸಾಗುವಳಿ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಬೇಸಾಯ ಮಾಡುತ್ತಿರುವಾಗ ಹಿಡುವಳಿದಾರನಿಗೆ ತನ್ನ ಜಾನುವಾರುಗಳನ್ನು ಮೇಯಿಸಲು, ತನ್ನ ಗದ್ದೆಗೆ ಬೇಕಾದ ಎಲೆಗೊಬ್ಬರ, ಕೃಷಿ ಸಲಕರಣೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಉಪಯೋಗವಾಗುತ್ತಿದ್ದಂಥ ಪ್ರದೇಶ. ಊರಿನ ಜನರ ಹಿತದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿದೆ. ಈ ತಾಲೂಕಿನ ಕೆಲವು ಊರುಗಳಲ್ಲಿ ವಿಶಾಲವಾದ ಗೋಮಾಳಗಳು ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಸರ್ಕಾರದ ಮಧ್ಯೆ ಪ್ರವೇಶದಿಂದ

ಗೊಂದಲಮಯವಾಗಿ ಇಲ್ಲಿನ ಸ್ಥಳೀಯರಿಗೆ ಸಮಸ್ಯೆಯಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸಿದೆ.

ಕೋವು : ‘ಕೊಂಬು’ವಿನಂಥ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಭತ್ತದ ಗದ್ದೆಯ ವಿಶಾಲವಾದ ಆವರಣದ ಆ ತುದಿಯಿಂದ ಈ ತುದಿಯವರೆಗಿನ ಪೂರ್ಣ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಕೋವು, ಕೋವ್, ಬೇಕೋವ್, ಬೇಕೋಂಬ್ ಎಂದು ಮುಂತಾಗಿ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ.

ಕೊಡವ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಬೇಲ್ + ಕೋವ್ - ಬೇಕೋವ್ ಅಂದರೆ ಬೇಲ್ ಎಂದರೆ ಭತ್ತದ ಗದ್ದೆ, ಕೋವ್ ಅಂದರೆ Stretch ಎಂದರ್ಥ. ಎಂದರೆ ಒಂದು ವಿಸ್ತಾರವಾದ, ಎರಡು ಗುಡ್ಡಗಳ ನಡುವಣ ಅನುಕ್ರಮ ಭತ್ತದ ಗದ್ದೆಗಳ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ‘ಬೇಕೋವ್’ ಅಥವಾ ‘ಕೋವ್’ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಈ ಬೇಕೋವ್‌ಗಳಿಗೆ ಬೇಕಾದ ನೀರಿನ ಸೌಕರ್ಯಕ್ಕೋಸ್ಕರ ತೋಡುಗಳ ವ್ಯವಸ್ಥೆ, ಕೆರೆಗಳ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಈ ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಬಿದಿರೂರು ಕೋವು, ನಾಲ್ಕೇರಿ ಕೋವು, ಬೇಗೂರು ಕೋವು ಮೊದಲಾದ ಕೋವುಗಳು ಈಗಲೂ ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ.

ಪೈಸಾರಿ : ಸರಕಾರಿ ಅಧೀನದಲ್ಲಿರುವ ಬಂಜರು ಭೂಮಿ. ಸಾರ್ವಜನಿಕರು ತಮ್ಮ ದನಕರುಗಳನ್ನು ಮೇಯಿಸಲು ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ.

ಊರುಡುವೆ : ಸ್ಥಳೀಯ ರೈತರ ಉಪಯೋಗಕ್ಕೆಂದು ಬಿಟ್ಟಿರುವ ಸರಕಾರಿ ಅಧೀನದಲ್ಲಿರುವ ಭೂ ಪ್ರದೇಶ. ಇವೇ ಅಲ್ಲದೆ ಜಮ್ಮ, ಗೆರೆಕಾಡ್, ಕರಾವು, ಏಲಕ್ಕಿಮಲೆ, ಜಮ್ಮ ಮಲೆ, ಗೋಮಾಳ, ಹಿತ್ತಿಲು, ನಾಯಿಮಣ್ಣು, ಗೊಡುಂಬಳಿ, ಬಿಡುಕುಲಾ, ಸಾಗು, ಸರಿಗೆ, ಬರಿಕೆ, ಒಂಟಿಹೊಲ, ಮುದ್ದರೆ ಹೊಲ, ಮಟ್ಟಭೂಮಿ, ಜೋಡಿಭೂಮಿ, ಸರ್ವಮಾನ್ಯ, ಭಟ್ಟಮಾನ್ಯ ಇವೇ ಮೊದಲಾದ ಅನೇಕ ಬಗೆಯ ಭೂ ವಿಭಾಗಗಳು ಇದ್ದವೆಂಬ ವಿಚಾರ ‘ದೇಶಕೆಟ್‌ಪಾಡ್’ ಎಂಬ ಸ್ಥಳೀಯ ಜನಪದ ಗೀತೆಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವಂತೆ ಬಹಳ ಅಚ್ಚುಕಟ್ಟಾಗಿ ವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾಗಿತ್ತು.

ದೇಶಕೆಟ್‌ಪಾಡ್‌ನಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವಂತೆ ಕೃಷಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ರೈತರಿಗೆ, ಜಮ್ಮ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಿದ ಸೇವಾ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ನೀಡಲಾಗಿದ್ದು, ನಿತ್ಯ ಬದುಕು ಬೇಸಾಯವಾಗಿ, ಅಚ್ಚುಕಟ್ಟಾಗಿ ನಿರ್ವಹಣೆ ಆಗುತ್ತಿತ್ತು. ಇದಲ್ಲದೆ ಸಾಗುವಳಿ ರೈತರೂ ಇದ್ದರು. ಜಹಗೀರಿ, ಸರ್ವಮಾನ್ಯ ಉಂಬಳಿ, ಜೋಡಿ ಉತ್ತಾರದ ಭೂಮಿ, ಕೋವು ಇತ್ಯಾದಿಗಳಿದ್ದು ಮಠ, ಪಳ್ಳಿ, ಚರ್ಚು ಇತ್ಯಾದಿ ಧಾರ್ಮಿಕ ಸಂಸ್ಥೆಗೆ ನೀಡಲಾಗಿತ್ತು. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಭತ್ತವನ್ನು ಬಹುತೇಕ ಬೆಳೆಯಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಕೆಂಭತ್ತ, ದಕ್ಷಿಣ ಕೊಡಗಿನಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯ ಬೆಳೆ ಆಗಿದ್ದರೆ ಉತ್ತರ ಕೊಡಗಿನಲ್ಲಿ ಬಿಳಿ ಭತ್ತ ಬೆಳೆಯಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಮಣ್ಣಿನ ಗುಣವೂ ಚೆನ್ನಾಗಿತ್ತು. ಗದ್ದೆಯ ಫಲವತ್ತತೆಗೆ ಅನುಕೂಲವಾಗುವ

ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಗೆರೆಕಾಡುಗಳು ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ಇರುತ್ತಿದ್ದವು.

ಜಮ್ಮ ಮಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಏಲಕ್ಕಿ ವ್ಯವಸಾಯ ನಡೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ಮೆಣಸು, ಕಿತ್ತಳೆ, ಬಾಳೆಯನ್ನು ಹೇರಳವಾಗಿ ಬೆಳೆಯಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಮನೆಗಳ ಹಿಂದಿನ ಹಿತ್ತು ಮನೆದಳದಲ್ಲಿ ತರಕಾರಿ ಬೆಳೆಯನ್ನು ಬೆಳೆಯಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು.

ಜಮ್ಮ ಹಿಡುವಳಿ ದಾಖಲೆಯಲ್ಲಿ ಕುಟುಂಬದ ಹಿರಿಯ ಮುಖ್ಯಸ್ಥ ಪಟ್ಟಿದಾರನ ಹೆಸರು ನಮೂದಿಸಿ ಕೆಳಗೆ ಕುಟುಂಬದ ಹಕ್ಕುದಾರನನ್ನು ಹೆಸರಿಸಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಆದರಿಂದ ಜಮ್ಮ ಭೂಮಿಯ ಪರಭಾರೆ, ಗುತ್ತಿಗೆ ಇತ್ಯಾದಿಗಳಿಗೆ ನಿರ್ಬಂಧವಿರುತ್ತಿತ್ತು. ಇವಲ್ಲದೆ ಪನ್ನ ಜಮೀನುಗಳಿದ್ದು ರಾಜರ ಖಾಸಗಿ ಕೃಷಿ ಜಮೀನು ಆಗಿದ್ದವು.

ಇಲ್ಲಿ ಭೂ ವರ್ಗಗಳಾಗಿ, ಗದ್ದೆಯ ಮೇಲಿನ ಎತ್ತರ ಭೂಮಿಯಾದ ಬಾಣೆ, ನೆರೆಗೆ ಅಥವಾ ಕೆಳಗಿನ ಚೆಗು ಪ್ರದೇಶವಾಗಿ ಬಾರಿಕೆ ವಿಭಾಗವೂ ಇದ್ದವು. ಮೊದಲಿನದು ಸೌದೆ, ಹಸಿ ಹುಲ್ಲು, ಗೊಬ್ಬರಗಳನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಅನುಕೂಲವಾಗಿದ್ದವು. ಬಾರಿಕೆಯು ಮೇವಿಗೂ ಅನುಕೂಲವಾಗಿತ್ತು. ಊರುಡುವೆ ಗ್ರಾಮದ ಕಾಡೆನಿಸಿ ಕೆಲವೆಡೆ ಕಾಣಬರುತ್ತಿದ್ದ ಅಲ್ಲಿಂದ ರೈತರು ಮೇವಿಗೆ, ಸೌದೆಗೆ ಹಾಗೂ ಮರಮುಟ್ಟುಗಳನ್ನು ವ್ಯವಸಾಯದ ಉಪಕರಣಗಳಿಗೆ ಬಳಸಲು ಅವಕಾಶ ನೀಡಲಾಗಿತ್ತು. ಒಣಭೂಮಿ ಯಾ ಖುಷ್ಕಿ ಜಮೀನನ್ನು ಒಂಟಿಹೊಲವೆನ್ನಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಅದರಲ್ಲಿ ಮೂರು ವರ್ಷಕ್ಕೊಮ್ಮೆ ಸಾಗುವಳಿ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು.

ಗದ್ದೆಯಾ ತರಿ ಜಮೀನಿನ ಗಡಿಗಳನ್ನು, ದನಕರುಗಳಿಂದ ರಕ್ಷಿಸಲು, ಕೆಲವಷ್ಟು 16-30 ಅಡಿ ಅಗಲದ ಭೂ ಭಾಗವನ್ನು ರಾಜರು ರೈತರಿಗೆ ನೀಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಇವನ್ನು ಕೊರವು, ಹುಲ್ಲುಗಾವಲು, ಗೆರೆಕಾಡು ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ರಾಜರ ‘ಶಿಸ್ತು’ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ, ಇವುಗಳ ಅಳತೆ ಸಹಿತ ನಮೂದು ಇದೆ.⁶

ತಿರಿಕೆ : ಈ ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿನ ಕೆಲವು ದೇವರ ನೆಲೆಗಳನ್ನು ಸ್ಥಳೀಯರು ದೇವಸ್ಥಾನವೆಂದು ಕರೆಯದೆ ‘ತಿರಿಕೆ’ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ

ಉದಾ : ಪಾಲೂರಪ್ಪ ದೇವರ ನೆಲೆಯನ್ನು ‘ಪಾಲೂರಪ್ಪದೇವರ ತಿರಿಕೆ, ಎಂದೂ ನಡಿಕೇರಿಗ್ರಾಮದ ಗೋವಿಂದ ದೇವರ ಗುಡಿಯನ್ನು ‘ಗೋವಿಂದದೇವಡ ತಿರಿಕೆ’ ಎಂದೂ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಕಾಡಿನ ಮಧ್ಯೆ ಪುಟ್ಟ ಗುಡಿ, ಪ್ರಾಂಗಳವನ್ನು ಒಳಗೊಂಡ ದೇವ ಸನ್ನಿಧಿಗೆ

ಸ್ಥಳೀಯರು ‘ತಿರಿಕೆ’ಗಳೆಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಈ ದೇವ ನೆಲೆಗಳಿಗೆ ‘ತಿರಿಕೆ’ ಎಂಬ ಹೆಸರು ಹೇಗೆ ಬಂತೆಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು ಇಲ್ಲಿನ ಸ್ಥಳೀಯರಿಗೆ ಕೇಳಿದಾಗ ಅವರು ನೀಡಿದ ಉತ್ತರ; ಈ ದೇವರುಗಳು ಇಲ್ಲಿನ ಊರ ದೇವರುಗಳಲ್ಲ, ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಊರುಗಳಿಂದ ನೆಲೆಗಳನ್ನು ಹುಡುಕುತ್ತಾ ತಿರುಗಿ ತಿರುಗಿ ಕೊನೆಗೆ ಈ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಬಂದು ನೆಲೆನಿಂತ ಕಾರಣ ಆ ದೇವರುಗಳ ನೆಲೆಯನ್ನು ದೇವಸ್ಥಾನವೆಂದು ಕರೆಯದೆ ಆ ದೇವರುಗಳ ‘ತಿರಿಕೆ’ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆಂಬ ವಿವರಣೆಯನ್ನು ನೀಡುತ್ತಾರೆ.

ಈ ಸ್ಥಳೀಯ ಪ್ರದೇಶದ ‘ದೇಶಕೆಟ್‌ಪಾಟ್’ನಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತಾಪವಾದ ದೇವರ ನೆಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಈ ‘ತಿರಿಕೆ’ಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಮಾಹಿತಿ ದೊರಕುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಕ್ಷೇತ್ರಕಾರ್ಯದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಗಮನಕ್ಕೆ ಬಂದ ಅಂಶವೇನೆಂದರೆ ಈ ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಸ್ಥಳೀಯ ದೇವರುಗಳ ನೆಲೆಯನ್ನು ಅಂದರೆ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಉದ್ಭವಿಸಿದ ಅಥವಾ ಆದಿ ಕಾಲದಿಂದಲೂ ಊರಿನ ಒಂದು ಮುಖ್ಯ ಘಟಕವಾಗಿರುವ ಸ್ಥಳೀಯರ ಜೀವನದ ಅವಿಭಾಜ್ಯ ಅಂಗಗಳಾಗಿರುವ ದೇವರ ನೆಲೆಗಳನ್ನು ‘ದೇವಸ್ಥಾನ’ವೆಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಉದಾ : ದೇಶಕೆಟ್‌ಪಾಟ್‌ನಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿತವಾಗಿರುವಂತೆ

ನಾಡ್‌ಕೊರ್ ಮಾದೇವ

ಊರ್‌ಕೋರ್ ಪೊವ್ವದಿ

ಕೇರಿಕೋರ್ ಐಯ್ಯಪ್ಪ-

ಅಂದರೆ ನಾಡಿಗೊಬ್ಬ ಮಹದೇವ (ಈಶ್ವರ) ಊರಿಗೊಬ್ಬಳು ಭಗವತಿ. ಈಕೆ ಶಕ್ತಿ ದೇವತೆ, ಕೇರಿಗೊಬ್ಬರು ಅಯ್ಯಪ್ಪ ಅಂದರೆ ಕೊಡವಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಅಯ್ಯ ದೇವರು ಎಂದೂ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಈ ಅಯ್ಯಪ್ಪ ದೇವರಿಗೂ ಶಬರಿಮಲೆ ಅಯ್ಯಪ್ಪನಿಗೂ ಯಾವ ಸಂಬಂಧವೂ ಇಲ್ಲ. ಈ ಅಯ್ಯದೇವ ಬೇಟೆಗಾರನೆಂದು ಸ್ಥಳೀಯರ ನಂಬಿಕೆ. ಈ ಮೊದಲಾದ ದೈವ ನೆಲೆಗಳನ್ನು ‘ದೇವಸ್ಥಾನ’ವೆಂದು ಕರೆದರೆ ಹೊರಗಿನಿಂದ ಅಂದರೆ ಪಕ್ಕದ ರಾಜ್ಯ ದೇಶಗಳಿಂದ ಬಂದು, ಅಥವಾ ತಂದು ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪನೆಯಾದ ಅಥವಾ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪಿಸಲಾದ ದೇವರ ನೆಲೆಗಳನ್ನು ‘ತಿರಿಕೆ’ಗಳೆಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ.

ಉದಾ : ಈ ತಾಲೂಕಿನ ‘ನಡಿಕೇರಿ’ ಎಂಬ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿಗೋವಿಂದ ದೇವರ ‘ತಿರಿಕೆ’ ಇದೆ.

ಸ್ಥಳೀಯ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಇದನ್ನು ‘ಗೋವಿಂದದೇವಡ ತಿರಿಕೆ’ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆಯೇ ವಿನಃ ಗೋವಿಂದ ದೇವರ ದೇವಸ್ಥಾನವೆಂದು ಕರೆಯುವುದಿಲ್ಲ. ಈ ವಿಷಯ ಕುರಿತು ಸ್ಥಳೀಯ ಹಿರಿಯರನ್ನು ಮಾತನಾಡಿಸಿದಾಗ ತಿಳಿದು ಬಂದ ಅಂಶವೆಂದರೆ ‘ಕೊಳೇರ’ ಕುಟುಂಬಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ

ಹಿರಿಯ ವ್ಯಕ್ತಿಯೊಬ್ಬರು ತಿರುಪತಿಗೆ ಹೋಗಿದ್ದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಆ ಪೇವರ ಮಹಿಮೆಗೆ ಮಾರುಹೋಗಿ, ಅಲ್ಲಿಂದ ‘ಗೋವಿಂದ’ನ ಒಂದು ಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ತಂದು ಅದನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪಿಸಿ ಒಬ್ಬ ಪೂಜಾರಿಯನ್ನು ನೇಮಿಸಿದರು. ಕೊನೆಗೆ ಆ ಪೂಜಾರಿ ತಿರಿಕೆಗೆ ಸೇರಿದ ಭಂಡಾರಕ್ಕೆ ದುರಾಸೆ ಪಟ್ಟ ಪ್ರತಿಫಲವಾಗಿ ಆತ ಆತ್ಮಹತ್ಯೆಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗಿ ಬಂದ ದುರಂತವನ್ನು ವಿವರಿಸಿದರು. ಅಂದರೆ ಈ ಗೋವಿಂದದೇವರ ತಿರಿಕೆಯಲ್ಲಿನ ದೈವ ಮೂರ್ತಿ ಹೊರಗಿನಿಂದ ತಂದು ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ದೈವನೇಲೆ.

ಪಾಲಾರಪ್ಪ ದೇವರ ‘ತಿರಿಕೆ’ಯ ಬಗ್ಗೆ ಕೂಡಾ ಇದೇ ರೀತಿಯ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಅಲ್ಲಿಯ ಸ್ಥಳೀಯರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಪಕ್ಕದ ‘ಮಲಬಾರಿ’ನಿಂದ ಬಂದು ಕುಯ್ಯಂಗೇರಿ ನಾಡಿನಲ್ಲಿ ನೆಲೆನಿಂತ ದೇವರು ‘ಪಾಲಾರಪ್ಪ’. ಮಲಬಾರಿನಿಂದ ಬಂದ ಐದು ಜನ ಸಹೋದರರು ಹಾಗೂ ಒಬ್ಬ ಸಹೋದರಿ (ಪನ್ನಂಗಾಲತಮ್ಮ) ವಿವಿಧೆಡೆ ನೆಲೆನಿಂತ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಅನೇಕ ಕಥೆಗಳು, ಐತಿಹ್ಯಗಳು ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರಚಲಿತದಲ್ಲಿವೆ.

ಅಂದರೆ ಈ ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿಯೇ ಸ್ವತಃ ಉದ್ಭವಿಸಿ, ಆವಿರ್ಭವಿಸಿ ಇಲ್ಲಿನ ಜನರ ಜೀವನದ ಹುಟ್ಟಿನೊಂದಿಗೆ ಗುರುತಿಸಿಕೊಂಡ ದೈವನೆಲೆಗಳು ದೇವಸ್ಥಾನಗಳಾಗಿದ್ದರೆ. ಈ ಜನರು ಯಾವುದೋ ಒಂದು ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಹೊರಗಿನಿಂದ ದೇವರನ್ನು ತಂದು, ಆಹ್ವಾನಿಸಿ ಅಥವಾ ಆಧರಿಸಿ ಸತ್ಕರಿಸಿ ಇಲ್ಲಿ ನೆಲೆ ಕಲ್ಪಿಸಿದಂತಹ ದೈವ ನೆಲೆಗಳು ತಿರಿಕೆಗಳೆಂದು ಇಲ್ಲಿನ ಸ್ಥಳೀಯರಲ್ಲಿ ಪ್ರಚಲಿತದಲ್ಲಿವೆ.

ಕಲ್ಯುಬೋಟಿಗಳು : ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ‘ಐನ್‌ಮನೆ’ಗಳ ಅಂಗಳದಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ಭತ್ತದ ಕಣಜಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. ಕಲ್ಯುಬೋಟಿಗಳೆಂದರೆ ಕಲ್ಲಿನ ಸ್ತಂಭ ಅಥವಾ ಕಂಬಗಳೆಂದು ಅರ್ಥ.

“ಪಟ್ಟಿಕ್ ಚಿಂಗಾರ ಕಲ್ಯುಬೋಟಿ
ಮಾನೇಕ ಕಲ್ಯುಂಡ್ ಕೆಜ್ಜ ಪನೆಯೋ
ಚೋಮನ ತಳತುವ ಕಲ್ಯುಬೋಟಿ”

ಕನ್ನಡನುವಾದ

“ಅಂಗಳದ ಸೌಂದರ್ಯಕ್ಕೆ ಕಲ್ಲಿನ ಬೋಟಿ,
ಮುತ್ತಿನಂಥ ಕಲ್ಲಿನಿಂದ ಮಾಡಿದ ಕಲ್ಲಿನ ಬೋಟಿ

ಸೊಕ್ಕಿದ ಗೂಳಿಯನ್ನು ಪಳಗಿಸಲು ಬಳಸುವ ಕಲ್ಲು ಬೋಟಿ’

ಎಂಬ ಜನಪದ ಗೀತೆಯ ಸಾಲುಗಳು ಕಲ್ಲಿನ ಬೋಟಿ ಅಥವಾ ಕಲ್ಲಿನ ಕಂಬದ ಮಹತ್ವ ವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತವೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಕೆಲವು ಊರಿನಲ್ಲಿನ ಕಲ್ಲು ಬೋಟಿಗಳ ತುದಿಯಲ್ಲಿ ಬಸವನ ವಿಗ್ರಹವೂ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಇದು ವೀರಶೈವ ಅರಸರಿಗೆ ತಾವು ನಿಷ್ಠರಾಗಿದ್ದೇವೆಂದು ತೋರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಕೆಲವು ಸ್ಥಳೀಯರು ಕಂಡುಕೊಂಡ ಉಪಾಯವೂ ಆಗಿತ್ತು.

ಉದಾ : ‘ಕಳತ್‌ಮಾಡ್’ ಗ್ರಾಮದ ‘ಕೊಲ್ಲಿರ’ ಮನೆತನದಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬರುವ ಕಲ್ಲಿನ ಬೋಟಿಯಲ್ಲಿ ಬಸವನ ಮೂರ್ತಿಯಿದೆ.⁷

ಈ ಮೇಲಿನ ವಿಶಿಷ್ಟ ಅಂಶಗಳಲ್ಲದೆ ಈ ತಾಲೂಕಿನ ಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಇರುವ ಆಡಳಿತ ಪದ್ಧತಿಯೂ ಕೂಡಾ ತುಂಬಾ ಆಸಕ್ತಿದಾಯಕವಾದುದು. ಮುಂದಿನ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಈ ಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿರುವ ಶಿಸ್ತುಬದ್ಧವಾದ ಆಡಳಿತ ಕ್ರಮದ ಬಗ್ಗೆ ವಿವರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ವಿರಾಜಪೇಟೆ ತಾಲೂಕಿನ ಗ್ರಾಮಾಡಳಿತ ವ್ಯವಸ್ಥೆ :

ಗಂಗ, ಕೊಂಗಾಳ್, ಹೊಯ್ಸಳ ಮೊದಲಾದ ರಾಜವಂಶಗಳ ಆಡಳಿತಕ್ಕೆ ಒಳಪಟ್ಟಿದ್ದ ಈ ತಾಲೂಕಿನ ಆಡಳಿತ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಐತಿಹಾಸಿಕ ದಾಖಲೆಗಳು, ವಿವರಗಳು 17ನೇ ಶತಮಾನದ ಪೂರ್ವಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಯಾವುದೇ ವಿವರಗಳು ನಮಗೆ ಅಲಭ್ಯ . ಆದರೆ 17ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಆಡಳಿತ ನಡೆಸಿದ್ದ ಹಾಲೇರಿ ರಾಜವಂಶಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ವಿವರಗಳ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ನಮಗೆ ದೊರಕುತ್ತವೆ. ಈ ತಾಲೂಕು ಪ್ರಾದೇಶಿಕವಾಗಿ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ರಾಜರುಗಳ ಸಂಸ್ಥಾನದ ವಿವಿಧ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಹರಿದು ಹಂಚಿ ಹೋಗಿತ್ತೆಂಬ ವಿಚಾರವನ್ನು ಕೃಷ್ಣಯ್ಯನವರ ‘ಕೊಡಗಿನ ಇತಿಹಾಸ’ ಎಂಬ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ನಾವು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಕೊಡವ ಭಾಷೆಯ ಆದ್ಯಕೃತಿಯಾದ ‘ಪಟ್ಟೋಲೆ ಪಳಮೆ’ಯಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಮಾಹಿತಿಗಳು ದೊರೆಯುತ್ತವೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಬರುವ ಕೊಡವ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿನ ಜನಪದ ಗೀತೆಯಾದ ‘ದೇಶಕಟ್ಟೊಪ್ಪಾಟ್ನೊನಲ್ಲಿ’ ಈ ಭೂ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಕೊಂಬು, ನಾಡು, ಊರು, ಕೇರಿಗಳಾಗಿ ವಿಂಗಡಿಸಿ ಅದರ ಉಸ್ತುವಾರಿಗೆ ‘ತಕ್ಕ’ರೆಂಬ ಆಡಳಿತಾಧಿಕಾರಿಗಳನ್ನು ನೇಮಿಸಿದ್ದ ವಿಷಯ ಬಹಳ ಸ್ವಾರಸ್ಯಕರವಾಗಿ ಈ ಕೆಳಗಿನಂತಿದೆ.

ಪನ್ನೆರೆಂಡ್ ಕೊಂಬಾಯಿ

ಈ ದೇಶ ಪವುತತ್

ಎನ್ನತಾಂಡ ಕೊಂಬಾಪ ?
 ಕೇಳಿ ಕೇಳಿ ಬೆಂದುವೆ
 ಕೈ ಬೈಯಿರಿ ಕೊಂಬಲ್ಲ
 ಬೊವ್ವಾಯಿರಿ ಕೊಂಬಲ್ಲ;
 ಪಾಪಲಚಿ ಕೊಂಬಲ್ಲ
 ಚಿತ್ತಾಲ್ಡ ಕೊಂಬಲ್ಲ
 ಕೆಂಗಡಮ ಕೊಂಬಲ್ಲ
 ಪೆಗ್ಗಾಟಿರ ಕೊಂಬಲ್ಲ
 ಬೊಳ್ಳಾನೆರ ಕೊಂಬಲ್ಲ
 ಇಂದ್ ಬಾವೊಡವೊಂಡ
 ಪಲ್ಲಕಿರ ಕೊಂಬಲ್ಲ
 ಪಾಲೇರಿ ಒಡವೊಂಡ
 ಕಚ್ಚಿಕೊಂಬ್ ನಲ್ಲಾರ್
 ಕೊಡುಮಲೆಕೋರ್ತೊರ
 ಚಾಮ ಕೊಂಬುರ್ ಪನ
 ಚಾಮ ಕೊಂಬುರ್ ಘನ
 ಚಾಮ ಕೊಂಬುರ್ ಪಣೆ
 ಪ್ಪೆರಂಡ್ ಕೊಂಬಾನ
 ಎನ್ನನೆಂದರಿವಿರ ?
 ಪಾಲೇರಿ ಒಡವೊಂಡ
 ಪೊಂದೇವಡಿ ಪಟ್ಟಿಲ್
 ಚಾಮಕೊಂಬುರ್ ಪ್ಪಚಿ
 ಅಂಥ್ ದನಿ ನಿನದಲ್ಲಿ
 ಕೊಂಬ್ ಡೆಣ್ಣ ಒಂದಾಚಿ
 ಅಲ್ಲಿ ಪೋಯಿ ನಿನದಿತ್
 ಚಾಮ ಕೊಂಬುರ್ ಪ್ಪಚಿ
 ಅಂಡ ದನಿ ನಿನದಲ್ಲಿ

ಕೊಬ್‌ಡೆಣ್ಣೆ ದಂಡಾಚಿ
 ಇನ್ನನಾಚಿ ಕೊಂಬೆಲ್ಲ
 ಪೊಮ್ಮಾಲೆ ಕೊಡವ್‌ಲ್
 ಪನ್ನರಂಡ್ ಕೊಂಬಾಚಿ
 ಪನ್ನರಂಡ್ ಕೊಂಬಾಲ್
 ಎಚ್ಚಿಕ್ಕುಳ್ಳನಾಡಾಪ ?
 ಅಲ್ಲತೊಂದು ಅಲ್ಲ
 ನುಪ್ಪತ್ತಂಜಿ ನಾಡಾಪ
 ಎನ್ನನೆಂದರಿವಿರ ?
 ಚೋರಂಗ ಮುರಿಚಿತ್
 ಕಾದತ್ ದಂಡ್ ಬೆಚ್ಚೊಲೆ
 ಬೊಳ್ಳತೆಗೆ ಪೊಜ್ಜಿತ್
 ಭಾಗ ದಂಡ್ ಬೆಚ್ಚೊಲೆ
 ಸೀಂವನ ಪವುತತ್
 ಈನಂಗುಂಡ್ ಪೋರಾಂದ್
 ಕಾವೇರಿ ಕೊಂಡಾಕರೆ
 ಕಾರೋಡೆ ನೆಡಿಪೋಳೆ
 ಗುದ್ದನ ಕಲ ಪೋಲೆ
 ಗುದ್ದ ಗುದ್ದ ನಾಡೋನ್
 ಕೆಂಗಳಮೆ ಕ್‌ಗ್ಗಟ್
 ಕ್‌ಗ್ಗಟ್ ಪದಿನಾಲ್
 ಕಾವೇರಿ ಕೊಂಡಕಾಕರೆ
 ಬೊಳ್ಳೊಟಿ ನೆಡಿಪೋಲೆ
 ಪಾಬೊಳಿಯ ಮೇಂದಲೆ
 ಮೇಂದಲೆ ಪದಿನಾಲ್
 ದಂಡ್ ನಾಡೂ ಕೊಡಣೆ
 ಆಡಿರುವತೆಟ್ಟಾನೆ

ನುಪ್ಪತ್ತಂಜಿ ನಾಡ್‌ಕ್
 ನಾಡ್ ಪೋರಂದೇಣ್ಣೆತ್
 ಪಟ್ಟಪೋಳೆಕೀಬರ
 ಎಣ್ಣೆಪೋಳೆಕೀಬರ
 ಏಲ್‌ನಾಡ್ ಸೂರ್ದಬಿ
 ಮೂಂದ್ ನಾಡ್ ಕೂಡಣೆ
 ನುಪ್ಪತ್ತಂಜಿ ನಾಡನ
 ನುಪ್ಪತ್ತಂಜಿ ನಾಡ್‌ಕ್
 ಸೀಮತಕ್ಕಂಗೇಚ್ಚಕ್ ?
 ತಕ್ಕಂಡ ಪೆದಲೆನ್ನ ?
 ಕೇಳಿ ಕೇಳಿ ಬೆಂದುವೆ
 ನೇರ ಬಂದುದಿಪಲ್ಲಿ
 ತಾಳೆ ಪೂವ್ ತಾಳೇರಿ
 ಆ ನಾಡ ನಡುವುಲ್
 ಕಾಜುಮಾಲೆ ಕಳ್ಳೆಯು
 ಬೀರಪಟ್ಟಬೊಳ್ಳೆಯು
 ಜೋಡೆರಂಡ್ ತಕ್ಕಂಗ ;
 ನೇರ ಮಜ್ಜಪಾಪಲ್ಲಿ
 ಅನೆಬೆಪ್ ನಾಡಲ್
 ಕುಡುವನು ಬುಡುವನು
 ಜೋಡೆ ರಂಡ್ ತಕ್ಕಂಗ ;
 ನೇರೋಯಿಪತಾಪಲ್ಲಿ
 ನಾಲಾಯಿರ ನಾಡ್‌ಲ್
 ಜೋಡೆ ರಂಡ್ ತಕ್ಕಂಗ
 ಪಾಂಡಿಯು ಪರದನು
 ನೇರ ಪೋಯಿತಾವಲ್ಲಿ
 ಉದ್ದ ಕೊಡೆ ತಾವುಲ್

ಪೊರೆಯು ಪರುವನು
 ಜೋಡೆರಂಡ್ ತಕ್ಕಂಗ
 ಸೀಮೆ ತಕ್ಕಂಗೆಟ್ಟಾನ
 ನುಪ್ಪತ್ತಂಜಿ ನಾಡ್‌ಲ್
 ಕೂಟ್ (ಕೂಟಿ) ನ್ಯಾಯ ತೇಪಕ್
 ಎಚ್ಚಕ್ಕುಳ್ಳ ಪಟ್ಟಾಪ ?
 ಚಂಡೋಲೆ ಕಡಿಯೋಂಡ
 ಪೊಂಬಾವಲಿ ಪಟ್ಟೊಂದ್
 ಕುಯ್ಯಂಗೇರಿ ನಾಡೋಂಡ
 ಕಟ್ಟುರ್‌ಪ್ ಕಾರುಂದ
 ಕಾರುಮದತ್ ಪಟ್ಟೊಂದ್
 ಉದ್ದಕ್ಕೂಡೆ ತಾವುಲ್
 ಅಲ್ಲಿಂದು ತಿರುವುಳ್ಳ
 ಪಚ್ಚಕ್ಕೂಡೆ ಪಾಂಡ್‌ತ್
 ಪಾಂಡತುಳ್ಳ ಪಟ್ಟೊಂದ್
 ಈನಂಗುಂಡ್ ಪೋರಾಂದ್
 ಪಾಂಬಕ್ಕಣ್ಣ್ ಪಾಲೇರಿ
 ಇಂದ್ ಬಾವೊಡೆವೋಂಡ
 ಪೊಂದೇವಡಿ ಪಟ್ಟೊಂದ್
 ನುಪ್ಪತ್ತಂಜಿ ನಾಡ್‌ಕ್
 ನಾಲ್ ಪಟ್ಟಿಡಾಚಿಲ
 ನುಪ್ಪತ್ತಂಜಿ ನಾಡ್‌ಲ್
 ತಕ್ಕ ಪೋಯಳ್‌ಪಕ್
 ನುಪ್ಪತ್ತಂಜಿ ಅಂಬಲ್
 ದೇಬುವ ಕುಳಿಪಕ್
 ನುಪ್ಪತ್ತಂಜಿ ಪಾಕೆರೆ
 ಚಿಕ್ಕಿ ಬಂದ್ ಚೋಮಂಗ್

ನೀಕುಡಿ ಕುಡಿಪಕ್
 ನುಪ್ಪತ್ತಂಜಿ ನೀಕರೆ
 ನಾಡ್‌ಕೊರ್ ಮಾದೇವ
 ಊರ್‌ಕೊರ್ ಪೊವ್ವದಿ
 ಕೇರಿಕೊರ್ ಬಯಪ್ಪ
 ಓಣಿಕೊರ್ ನಾತನ್
 ಒಕ್ಕಕೊರ್ ಪೂದನ್
 ಆನ್ನತ ನೆಲೆಯಾಪ
 ಎಂದೆಣ್ಣೆತ್ ಪಾಡುವ
 ಈ ಪಾಟ್‌ನ ಬೆಪ್ಪಿನೊ
 ಬೆಪ್ಪಕೊಮ್ಮೆ ಡ್‌ಪಕ
 ಆದಿಮೂಲ ಲೆಲ್ಲೆಲೋ !⁸

ಈ ಜನಪದ ಗೀತೆಯ ಕನ್ನಡ ಭಾವಾನುವಾದ ಈ ಕೆಳಗಿನಂತಿದೆ

ಹನ್ನೆರಡು ಕೊಂಬು ಆಗಿ
 ಈ ದೇಶ ಬೆಳೆದು ಬಂತು, ಹೇಗೆ ?
 ಎಂತಿದ್ದರ ಕೊಂಬು ಎನಿಪುದು ?
 ಕೇಳಿ ಕೇಳಿರೆಲ್ಲನೆಂಟರೆ
 ಬೈರಿ ಗಿಡದ ಕೊಳವೆ ಕೊಂಬು ಅಲ್ಲ
 (ನಗಾರಿ ಬಡಿವ ಮರದ ಕೊಂಬು ಅಲ್ಲ) ?
 ಹಾಲು ಹಲಸು ಮರದ ಕೊಂಬು ಅಲ್ಲ
 ಅರಳಿ ಮರದ ಬೆಳೆದ ಕೊಂಬು ಅಲ್ಲ
 ಕೆಂಪು ಕಡವೆ ಮೃಗದ ಕೊಂಬು ಅಲ್ಲ
 ದೊಡ್ಡ ಕಾಡುಕೋಣದ ಕೊಂಬು ಅಲ್ಲ
 ಬಿಳಿಯ ಆನೆ ಬಿಳಿದು ಕೊಂಬು ಅಲ್ಲ
 ಇಂದು ಆಳ್ವ (ಬಾಳ್ವ) ಒಡೆಯಗೆಂದು ಇರುವ
 ಪಲ್ಲಕ್ಕಿ ಸಾಗಿಸಲು ಇಡುವ ಕೊಂಬು ಅಲ್ಲ

ಹಾಲೇರಿ ಒಡೆಯಗೆಂದು ಮೀಸಲಿಟ್ಟ
 ಕಂಚಿನಂತ ಅಂದವಿರುವ ಕೊಂಬದು
 ಕೊಡಗು ಗಿರಿಗಳೆಲ್ಲ ಪೂರ ಕೇಳಿ
 ಮುಸುಕು ಹರಿವ ಮುನ್ನ ಚೋರು
 ಊದಿದಾಗ ಕಂಚು ಕೊಂಬ ದನಿ
 ಸಾಗಿ ಹೋಗಿ ನಿಂತು ನಿಂತ ಮಾರ್ದನಿ
 ಹನ್ನೆರಡು ಕೊಂಬು ಆಗಿದೆ
 ಹೇಗೆ ಎಂದು ಅರಿವಿರ ?
 ಹಾಲೇರಿ ಒಡೆಯನವನ
 ಚಿನ್ನದಂತ ನ್ಯಾದೇವರು - ಮುಂದು
 ಹಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿನಿಂದು
 ಮುಂಜಾವಿನಲ್ಲಿ ಕಂಚು ಕೊಂಬು
 ಊದಿರೆ ಅದರ ದನಿಯು ನಿಂತ
 ಜಾಗದಷ್ಟು ದೂರವೊಂದು ಕೊಂಬು
 ಅಲ್ಲಿ ಹೋಗಿ ಎಂದಿನಂತೆ ನಿಂದು
 ಮುಂಜಾವಿನಲ್ಲಿ ಕೊಂಬು ಊದಿರೆ
 ಅದರ ದನಿಯು ನಿಂತ ಮುಂದಿನಷ್ಟು
 ದೂರ ಜಾಗ ಮತ್ತೊಂದು ಕೊಂಬು
 ಕೊಂಬುಗಳಂತು ಆದುವೆಲ್ಲ
 ಮಲೆಗಳುಳ್ಳ ಬಂಗಾರ ಹಾರದಂತೆ
 ಕೊಡಗಿನಲ್ಲಿ ಇಂತು ಹತ್ತು ಮೀರಿ ಎರಡು
 ಕೊಂಬು, ಇದುವೆ ಹನ್ನೆರಡು ಕೊಂಬಿರೆ
 ಎಷ್ಟು ನಾಡು ರೂಪುಗೊಂಡವು ?
 ಮೂರು ಹತ್ತು ಮೇಲೆ ಐದು ನಾಡು
 ಆದುವೆನೆ ಹೇಗೆ ಎಂದು ಕೇಳುವಿರಾ ?
 ನಿಂಬೆಹಣ್ಣು ಅರ್ಧ ಭಾಗ ಮಾಡಿ
 ದೊಡ್ಡ ತೆಂಗು ಅರ್ಧ ಹೋಳು ಮಾಡಿ

ಇಟ್ಟರೆಂತು ಕಾಣುವುದೋ ಹಾಗೆ ಸೀಮೆ
 ಮಾಡಿ ಬೆಳೆಸೆ ಅದುವೆ ಸಾಲದಾಯಿತು
 ಹರಿವ ಕಾವೇರಿ ನಡುವೆ ಇರಲು
 ಒಂದು ಬದಿಗೆ (ಬಲಕೆ) ನೆಟ್ಟಕರಿಯ ವಾಟಿಯಂತೆ
 ಮೇಲೆ ಮೇಲೆ ಇಟ್ಟಕಂಚು ಪಾತ್ರೆಯಂತೆ
 ಸಾಲು ಸಾಲು ನಾಡಿರೆ ಕೆಂಪು ಕಳಮೆ ಕಿಗ್ಗಟ್ಟು
 ಕಿಗ್ಗಟ್ಟು ಹದಿನಾಲ್ಕುನಾಡಿ ಎನಿಸಿತು
 ಕಾವೇರಿ ಎಡಕೆ ನೆಟ್ಟ ಬಿಳಿಯ ವಾಟಿಯಂತೆ
 ಸಾಲು ಸಾಲು ನಾಡು ಹಬ್ಬಿ ಇರೆ
 ಬಿಳಿಯ ಭತ್ತ ಬೆಳೆವ ಮೇಂದಲೆ
 ಮೇಂದಲೆ ಹದಿನಾಲ್ಕು ನಾಡು ಎನಿಸಿತು
 ಎರಡು ಬದಿಯ ನಾಡ್ಗಳೆಲ್ಲ ಸೇರೆ
 ಇಪ್ಪತ್ತೆಂಟು ನಾಡು ಸೇರಲು
 ಅಷ್ಟು ನಾಡು ಸಾಲದೆನ್ನಲು
 ಆಗ ಮತ್ತೂ ನಾಡು ಹೀಗೆ ಸೇರಿದವು
 ಹಟ್ಟಹೊಳೆಯ ಆಚೆ ಬದಿ
 (ಹೇಮಾವತಿ) ಎಣ್ಣೆಹೊಳೆಯ ಈಚೆ ಬದಿ
 ನಡುವೆ ಇರುವ ನೆಲೆಗಳೆಲ್ಲ
 ಕೂಡೆ ಏಳುನಾಡು ಸೂರ್ಲಬಿ
 ಮೇಂದಲೆ, ಕಿಗ್ಗಟ್ಟು, ಏಳುನಾಡು
 ಸೇರಿ ಮುವತ್ತೈದು ನಾಡೆಲ್ಲ
 ಮುವತ್ತೈದು ನಾಡಿಗಿಲ್ಲ
 ಸೀಮೆತಕ್ಕರೆಷ್ಟು ಮಂದಿ ?
 ಆ ತಕ್ಕರಾ ಮನೆ ಹೆಸರೇನೆಂದು
 ಕೇಳಿ ಕೇಳಿರೆಲ್ಲ ಬಂಧುಗಳೆ
 ನೇಸರುದಿಸೆ ಕಾಣುವಂತ
 ತಾಳೆ ಹೂವಿನಂತ ತಾಳೇರಿ

ಆ ನಾಡ ನಾಡುವಿನಲ್ಲಿ
 ಚಿನ್ನದ ದಾರದ ಮಾಲೆ ತೊಟ್ಟ ಕಳ್ಳರ
 ವೀರಪಟ್ಟ ಪಡೆದ ಬೊಳ್ಳರ
 ಒಬ್ಬರು ಆ ಸೀಮೆತಕ್ಕರು (ಮುಖ್ಯರು)
 ಸೂರ್ಯನೆತ್ತಿಗೆರೆ ಕಾಣುವಂತ (ನೆತ್ತಿ ಮದ್ದಿನ ಕಾಣುವಲ್ಲಿ)
 ಆನೆ ಇಟ್ಟ ನಾಡಿನಲ್ಲಿ
 ಕುಡುವಂಡ (ಮಾತಂಡ!) ಬಡುವಂಡ
 ಈರ್ವರಾ ಸೀಮೆತಕ್ಕರು
 ನೇಸರಿಳಿಯೆ ಕಾಣುವಂತ
 ನಾಕು ಸಾವಿರ ನಾಡಿನಲ್ಲಿ
 ಈರ್ವರೀ ಸೀಮೆತಕ್ಕರು
 ಪಾಂಡಿರ ಪರದಂಡರು
 ಹೊತ್ತು ಮುಳುಗುತಿರಲು ಕಾಣುವಂತೆ
 ಉದ್ದಕ್ಕೂ ಬೀಡಿನಲ್ಲಿ
 ಪೋರೆರ ಪರುವಂಡರು
 ಈರ್ವರೀ ಸೀಮೆತಕ್ಕರು
 ಹೀಗೆ ಎಂಟು ಸೀಮೆತಕ್ಕರು
 ಮುವತ್ತೆದು ನಾಡಿನಲ್ಲಿ
 ನ್ಯಾಯ ನೀಡುವ ಸಭೆಯ ನೆಲೆಯು
 ಏಷ್ಟು? ಎಲ್ಲಿ? 'ಪಟ್ಟಿ' ಎಂದರು
 ಚಂಡೋಲೆ ಕಡಿಯತ್ ನಾಡಿಗೇ
 ಚಿನ್ನದಂತ ಬಾವಲಿಪಟ್ಟ ಒಂದು
 ಕುಯ್ಯಂಗೇರಿ ನಾಡವರ್ಗ
 ಕಟ್ಟಿರುವೆಯಂಥ ಕಾರುಂದ
 ಕಾರುಂದ (ಕಾರುಗುಂದ) ಪಟ್ಟಿ ಇನ್ನೊಂದು
 ಉದ್ದಕ್ಕೂ ತಾವಿನಲ್ಲಿ
 ಅಲ್ಲಿಗಿರುವ ತಿರುವಿನಲ್ಲಿ

ಹಳಮೆ ಇರುವ ಪಚ್ಚೆಕೊಡೆ
ತಾವಿನಲ್ಲಿ ಪಾಂಡತ್ ಪಟ್ಟಿ ಇರೆ
ಅಷ್ಟು ಹಾಗು ಸಾಲದೆಂದು
ಇಷ್ಟು ಇರಲು ಸಾಲದೆಂದು
ಹಾಲೇರಿ: ಅದು ತಲೆಬೀಡು ನೆಲೆಬೀಡು
ನಾಗಹೆಡೆಯ ಕಣ್ಣು ಮಿಂಚು ಬೆಳಕ
ಹಾಗೆ ಕಣಿವೆ ಹೆಡೆಗೆ ಇದ್ದ ಹಾಲೇರಿ
ಹಾವ ಹೆಡೆಗೆ ಕಣ್ಣು ಮಣಿಯ
ಕಾಂತಿಯಂತೆ ಹಾಲೇರಿಯು
ಪೊಂದೇವಡಿ ಪಟ್ಟಿ ಒಂದು
ಮುವತ್ತೆದು ನಾಡಿಗೆ
ನಾಲ್ಕು ಪಟ್ಟಿ ರೂಪುಗೊಂಡವು
ಮುವತ್ತೆದು ನಾಡಿನಲ್ಲಿ
ತಕ್ಕ ಹೋಗಿ ಸಭೆಗೆ ಕೂರಲು (ಸಭೆಯ ನಡೆಸಲು)
ಮುವತ್ತೆದು ಅಂಬಲ
ದೇವಮೂರ್ತಿಗಳನ್ನು ಮೀಯಿಸಲು
ಮುವತ್ತೆದು ಹಾಲ್ಕೆರ (ತಿಳಿ ನೀರ್ ಕೆರೆಗೆ)
ದಣಿದು ಬಂದ ಎತ್ತುಗಳಿಗೆ
ದಾಹವಾಗೆ ನೀರು ಕುಡಿಯಲು
ಮುವತ್ತೆದು ನೀರ್ಗೆರೆ
ನಾಡಿಗೊಂದು ಮಾದೇವ ದೇಗುಲ
ಊರಿಗೊಂದು ಭಗವತಿ ದೇಗುಲ
ಕೇರಿಗೊಂದು ಅಯ್ಯಪ್ಪ ಸ್ಥಾನವು
ಓಣಿಗೊಂದು ನಾಗ ನೆಲೆಯು
ಒಕ್ಕ (ಕುಟುಂಬ) ಕೊಂದು ಭೂತ ನೆಲೆಯು
ಹೀಗೆ ಎಲ್ಲ ದೈವಗಳ ನೆಲೆಯು
ಎಂದು ಹೇಳೇ ಹಾಡುವಂತೆ

ಈ ಹಾಡ ಈಗ ಮುಗಿಸಿರೆ
ಮತ್ತೆ ಮುಂದೆ ಸಮಯ ಬರಲು
ಹಾಡಲೆತ್ತಿಕೊಳ್ಳುವು ಖರೆ
ಓ ಅದಿದೇವ ನಿನಗೆ ನಮನವು ಮಂಗಳವು

ಈ ದೇಶಕೆಟ್ ಪಾಟ್ ನಲ್ಲಿರುವ ವಿವರಗಳು ಇಡೀ ಕೊಡಗು ಜಿಲ್ಲೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದರೂ ಕೊಡಗಿನ ದೊಡ್ಡ ತಾಲೂಕಾದ ವಿರಾಜಪೇಟೆ ತಾಲೂಕಿಗೂ ಇದೇ ಅಂಶಗಳು ಅನ್ವಯಿಸುತ್ತವೆ.

ಈ ತಾಲೂಕಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಭೂಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಮೊದಲು ‘ಕೊಂಬು’ಗಳಾಗಿ ವಿಂಗಡಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ನಂತರ ‘ನಾಡು’ಗಳೆಂದು, ‘ಊರು’ಗಳೆಂದು, ‘ಕೇರಿ’ಗಳೆಂದು, ಹಾಗೆಯೇ ಅವುಗಳ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆಗೆ ‘ತಕ್ಕ’ರೆಂಬ ಆಡಳಿತಾಧಿಕಾರಿಗಳನ್ನು ನೇಮಿಸಿದ್ದರೆಂಬ ವಿಷಯದ ಬಗ್ಗೆ ಪರಂಪರಾನುಗತವಾದ ನಂಬಿಕೆಯಿದೆ.

ಈ ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಭೂಪ್ರದೇಶಗಳನ್ನು ಅಂದಿನ ರಾಜರು ರಾಜಕೀಯ ಕಿರುಭಾಗಗಳನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದ ವಿಷಯದ ಬಗ್ಗೆ 10ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಸೂಚ್ಯವಾಗಿ ಮಾಹಿತಿಗಳು ನಮಗೆ ದೊರೆಯುತ್ತವೆ. 11ನೇ ಶತಮಾನದ ಯಡೂರು ಶಾಸನದಲ್ಲಿ ‘ನಾಡು’ಗಳ ಹೆಸರುಗಳಿವೆ. ಚಿಂಗಾಳ್ವರು, ವಿಜಯನಗರದ ರಾಜರುಗಳ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ‘ಬಾಚಿಕಾರ’ ಹಾಗೂ ‘ನಾಯಕರ’ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಭೂಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಸಣ್ಣ ವಿಭಾಗಗಳನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ ಆಡಳಿತ ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದ ವಿವರಗಳು ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ಲಭ್ಯವಿದೆ.

ಕೊಂಬು : ‘ಕೊಂಬು’ ಎಂದರೆ ಕಂಚಿನ ಕೊಂಬು ಅಥವಾ ಕಹಳೆ ಎಂದು ಅರ್ಥ. ಇದೊಂದು ಪಾರಿಭಾಷಿಕ ಶಬ್ದ. ಒಂದು ಎತ್ತರವಾದ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ನಿಂತು ಈ ಕೊಂಬನ್ನು ಊದಿದಾಗ, ಅದರ ಧ್ವನಿ ಕೇಳಿಸುವಷ್ಟು ದೂರದ ವಿಸ್ತಾರವಾದ ಪ್ರದೇಶ ಆ ‘ಕೊಂಬು’ವಿಗೆ ಒಳಪಡುತ್ತಿತ್ತು. ಇಂತಹ ಹಲವು ಕೊಂಬುಗಳ ಹಾಲೇರಿ ಅರಸರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿದ್ದವು. ಇಂತಹ ಕೊಂಬುಗಳಿಗೆ ಒಬ್ಬೊಬ್ಬ ನಾಯಕರು ಇರುತ್ತಿದ್ದರು. ಈ ಕೊಂಬುಗಳ ಸುತ್ತ ಮಣ್ಣಿನ ಕಂದಕಗಳನ್ನು ಅಥವಾ ರಕ್ಷಣಾತ್ಮಕ ಗಡಿಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದ್ದರು. ಇಲ್ಲಿನ ಸ್ಥಳೀಯ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಇವುಗಳನ್ನು ‘ಕಡಂಗ’ಳೆಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ.

ನಾಡುಗಳು : 10ನೇ ಶತಮಾನದ ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ಈ ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಆಡಳಿತದ ಅನುಕೂಲಕ್ಕಾಗಿ ನಾಡುಗಳೆಂದು ಭೂಪ್ರದೇಶವನ್ನು ವಿಭಜಿಸಿರುವ ವಿಷಯ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ

ನಮಗೆ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ. ಬಿಳಿಯೂರಿನಲ್ಲಿ (ಬೆಳ್ಳೂರು) ದೊರೆತ ಕ್ರಿಸ್ತ. 888ರ ಗಂಗರ ಕಾಲದ ಶಾಸನದಲ್ಲಿ ಈ ಬಗ್ಗೆ ಸೂಚನೆಗಳಿವೆ. ಈ ನಾಡುಗಳ ಗಡಿಯನ್ನು ಕಾಯಲು ಚಾವಡಿಕಾರರ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ರಾಜರುಗಳು ಮಾಡಿದ್ದರು. ಪಹರೆ ಕಾಯುವವರು ಚಾವಡಿಯಲ್ಲಿರುತ್ತಿದ್ದರಿಂದ ಇವರನ್ನು ಚಾವಡಿಕಾರರೆಂದು ಕರೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಅಂದರೆ ಕಾವಲಿನ ಪಡೆಯಾಡುಗಳನ್ನು ಚಾವಡಿಕಾರರೆಂದು ಕರೆಯಲಾಗಿದೆ. ಈ ತಾಲೂಕಿನ ಕೆಲವು ನಾಡುಗಳೆಂದರೆ ಕುತ್ತು ನಾಡು, ತಾವು ನಾಡು, ಬೇಂಗು ನಾಡು, ಅಮ್ಮತ್ತಿನಾಡು, ಪತ್ತ್‌ಕೆಟ್ ನಾಡು, ಹುದಿಕೇರಿ ನಾಡು, ಕುರ್ಚಿ ನಾಡು ಮೊದಲಾದವು ಈಗಲೂ ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿ ಇವೆ.

ಊರು : ಹಲವು ಊರುಗಳು ಸೇರಿ ನಾಡುಗಳಾಗುತ್ತಿದ್ದವು, ಅಂದರೆ; ನಾಡುಗಳಿಗಿಂತ ಚಿಕ್ಕ ಘಟಕ ಊರು. ಊರುಗಳಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ಸಮುದಾಯಗಳು ಅವರವರ ವೃತ್ತಿಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿಕೊಂಡು ಒಬ್ಬರಿಗೊಬ್ಬರು ಪೂರಕ ಹಾಗೂ ಪ್ರೇರಕವಾಗಿ ಬಾಳುತ್ತಾರೆ.

ಕೇರಿ : ಊರುಗಳನ್ನು ಕೆಲವು ಕೇರಿಗಳನ್ನಾಗಿ ವಿಂಗಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ಉದಾಹರಣೆ : ನಾಯಿಂದಂಡ ಕೇರಿ (ನಡಿಕೇರಿ) ನಾಯಿಂದ ಎಂದರೆ ಕೌರಿಕ ಎಂದು ಅರ್ಥ. ಕೌರಿಕರು ಇರುತ್ತಿದ್ದ ಕೇರಿ ನಾಯಿಂದ ಕೇರಿ. ಹಾಗೆಯೇ ಮೇದರಕೇರಿ, ಅಗಸರಕೇರಿ ಮೊದಲಾದವುಗಳು. ಹಾಗೆಯೇ ‘ಒಕ್ಕ’, ಕುಟುಂಬಗಳೆಂಬ ಸಣ್ಣ ಘಟಕಗಳು ಕೂಡ ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿವೆ. ಈ ಮೇಲಿನವುಗಳ ಉಸ್ತುವಾರಿಗೆ ‘ತಕ್ಕ’ರೆಂಬ ಮುಖ್ಯಸ್ಥರನ್ನು ನೇಮಿಸಲಾಗಿದೆ.

ತಕ್ಕ : ‘ತಕ್ಕಾಮೆ’ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಕನ್ನಡ - ಕನ್ನಡ ನಿಘಂಟುವಿನಲ್ಲಿ ಒಡತನ, ಪದವಿ, ಘನತೆ ಎಂಬರ್ಥವಿದೆ. ‘ತಕ್ಕ’ ಎಂದರೆ ಯೋಗ್ಯ, ಸಮರ್ಥ ಎಂದರ್ಥ. ತಕ್ಕ ಎಂಬ ಕೊಡವ ಭಾಷೆಯ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಮಾತು ಎಂಬರ್ಥವಿದೆ. ಬಹುಶಃ ಆಡಿದ ಮಾತನ್ನು ಯಾರೇ ಆಗಲಿ ನಡೆಸಬೇಕು ಎಂಬ ಅಧಿಕಾರವಿದ್ದವರಿಗೆ ತಕ್ಕರೆಂಬ ಹೆಸರು ಬಂದಿರಬಹುದು. ‘ತಕ್ಕ’ ದ್ರಾವಿಡ ಭಾಷಾ ಶಬ್ದವೂ ಆಗಿ ಯೋಗ್ಯ, ಸಮರ್ಥ ಎಂಬ ಅರ್ಥಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಈ ‘ತಕ್ಕ’ ಊರಿನ ಮುಖ್ಯಸ್ಥನಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಸಹಜವಾಗಿ ತಕ್ಕ, ಮುಖ್ಯಸ್ಥ ಎಂದು ರೂಢಿಗೆ ಬಂದಿರಬಹುದು. ತಮಿಳು ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿಯೂ ‘ತಕ್ಕರ್’ ಎಂಬ ಶಬ್ದವಿದೆ. ಅಂದರೆ ತಕ್ಕ ಎಂಬ ಶಬ್ದವು ದ್ರಾವಿಡ ಭಾಷಾವರ್ಗಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ಶಬ್ದವಾಗಿದೆ. ಈ ತಾಲೂಕಿನ ಪ್ರಮುಖ ಭಾಷೆಯಾದ ಕೊಡವ ಭಾಷೆಯೂ ಕೂಡ ದ್ರಾವಿಡ ಭಾಷಾ ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಸೇರಿದೆ. ‘ತಕ್ಕಾಮೆ’ ಎನ್ನುವುದು ನಾಡು, ಊರು, ದೇಶ, ಕೇರಿ ಎನ್ನುವ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ನೆಲೆಗಳಲ್ಲಿನ ಎಲ್ಲ ವ್ಯವಹಾರಗಳ ಉಸ್ತುವಾರಿಯನ್ನು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಪ್ರಭಾವೀ ಮುಖ್ಯಸ್ಥರ ನೇಮಕದ ಒಂದು ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಾಗಿದೆ.

ತಕ್ಕರಲ್ಲಿ ‘ಊರುತಕ್ಕ’, ‘ದೇಶತಕ್ಕ’, ‘ನಾಡುತಕ್ಕ’, ‘ಭಂಡಾರತಕ್ಕ’, ‘ದೇವತಕ್ಕ’ ಮೊದಲಾದ ವಿವಿಧ ಬಗೆಗಳಿವೆ. ಆಯಾ ಊರಿನ ಕುಟುಂಬಗಳ ಆಸ್ತಿಪಾಸ್ತಿ, ಒಪ್ಪುನೆಪ್ಪು, ದೂರು-ದುಗುಡ, ದೇವರು ಹಾಗೂ ದೆವ್ವಗಳ ಆಚಾರಗಳು, ಹಬ್ಬ-ಉತ್ಸವ, ಆಟ-ಪಾಠ, ನ್ಯಾಯ-ನೀತಿ, ಕಟ್ಟಳೆ ಇತ್ಯಾದಿಗಳ ಸಾಮಾಜಿಕ ಹಾಗೂ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ನಿರ್ವಹಣೆಯ ಹೊಣೆ ಆಯಾ ತಕ್ಕರದ್ದು. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಏರುಪೇರುಗಳಾಗಿ ಸಮಸ್ಯೆಗಳುಂಟಾದಾಗ ಕೆಳಮಟ್ಟದಿಂದ ಅನುಕ್ರಮಣಿಕೆಯಲ್ಲಿ ದೇಶತಕ್ಕರವರೆಗೆ ಸಾಗಿ ಪರಿಹಾರಪಡೆಯುವುದು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಊರು ತಕ್ಕ, ಗ್ರಾಮತಕ್ಕ, ನಾಡುತಕ್ಕ, ಸೀಮೆತಕ್ಕರು ಒಂದು ಆಡಳಿತವರ್ಗವಾದರೆ ದೇವತಕ್ಕ, ಭಂಡಾರತಕ್ಕರು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ನಿರ್ವಹಣೆಯ ವರ್ಗದವರಾಗಿದ್ದಾರೆ.

ದೇವತಕ್ಕನ ಕೆಲಸವೇನೆಂದರೆ ದೇವನೆಲೆ ಅಥವಾ ದೇಗುಲದ ಆಚಾರವಿಚಾರಗಳ, ಹಬ್ಬಗಳ ಊಟ-ಉಪಚಾರಗಳ ಸಕಲ ನಿರ್ವಹಣೆಯ ಹೊಣೆಯಾಗಿರುತ್ತದೆ. ದೇವರ ಆಭರಣ, ದಾನ, ದಕ್ಷಿಣೆಯಾಗಿಬಂದ ಹಣದ ಜೋಪಾನ ಭಂಡಾರ ತಕ್ಕನ ಹೊಣೆಯಾಗಿರುವ ಪದ್ಧತಿ ಇಂದಿಗೂ ಕೂಡ ಈ ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಚಾಲ್ತಿಯಲ್ಲಿದೆ. ಇವಲ್ಲದೆ ದಲಿತ ವರ್ಗದವರ ದೇಗುಲ ಆಚರಣೆಗೆ ‘ಭಟ್ಟಿಯತಕ್ಕರ’ - ಭಟ್ಟಿತಕ್ಕಾಮೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಕೂಡ ಇದೆ. ಈ ತಕ್ಕಾಮೆಗಳಿಗೆ ಈ ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿದ್ದು ವ ಕೊಡವ ಭಾಷೆಯನ್ನಾಡುವ ಎಲ್ಲಾ ಪಂಗಡಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಆಯ್ಕೆ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ನಡೆಯುತ್ತವೆ. ಏಕೆಂದರೆ ದೇವತಕ್ಕಾಮೆ, ಭಂಡಾರತಕ್ಕಾಮೆ ಕೆಲವು ಊರುಗಳಲ್ಲಿ ಕೊಡವ ಜನಸಮುದಾಯಕ್ಕೆ ಸೇರದ ವರ್ಗಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.

ಇವೇ ಅಲ್ಲದೆ ಕುಟುಂಬ ಅಥವಾ ‘ಒಕ್ಕ’ ವೆಂಬ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಮುಖ್ಯಸ್ಥರನ್ನು ‘ಕೊರವುಕಾರ’ ಆತನ ಪತ್ನಿಯನ್ನು ‘ಕೊರವುಕಾರ್ತಿ’ ಎಂದು ಗುರುತಿಸುವ ಪದ್ಧತಿ ಇದೆ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ‘ಐನ್’ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಹಿರಿಯ ವ್ಯಕ್ತಿಯಿಂದ ಅವನ ಮಕ್ಕಳು, ಮೊಮ್ಮಕ್ಕಳು, ಮರಿಮಕ್ಕಳು ಎಲ್ಲರೂ ಸೇರಿ ಕುಟುಂಬವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಈ ಕೊರವುಕಾರ ಆ ಕುಟುಂಬವನ್ನು ಅಥವಾ ಆ ಒಕ್ಕವನ್ನು ತನ್ನ ಬುದ್ಧಿ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದಿಂದ ನಡೆಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗುವ ಚತುರನಾಗಿರಬೇಕು. ಅಂದರೆ ಆ ಕುಟುಂಬವನ್ನು ಅರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕವಾಗಿ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕವಾಗಿ ಒಳ್ಳೆಯ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗುವ ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ಕೊರವುಕಾರನೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಿ ಆ ಕುಟುಂಬದ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯನ್ನು ವಹಿಸುತ್ತಾರೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಕುಟುಂಬದ ಹಿರಿಯ ವ್ಯಕ್ತಿ ‘ಪಟ್ಟಿದಾರ’ನಾಗಿರುತ್ತಾನೆ. ಆಸ್ತಿ-ಪಾಸ್ತಿಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಪಾಣಿ ಪತ್ರಗಳ ದಾಖಲೆಗಳ ವ್ಯವಹಾರಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಪಟ್ಟಿದಾರನ ಪಾತ್ರ ಪ್ರಮುಖವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಊರಿನ ಲೆಕ್ಕಪತ್ರಗಳನ್ನು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಲು ‘ಪಟೀಲ’

ಎಂಬ ಅಧಿಕಾರಿಯು ಇರುತ್ತಾನೆ.

ಕುಟುಂಬ ಅಥವಾ ಒಕ್ಕಗಳಿಗೆ ಅವರದೇ ಆದಂತಹ ‘ಮನೆಪೆದ’ ಅಥವಾ ‘ಒಕ್ಕಪೆದ’ ಈ ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿದೆ. ಮನೆಪೆದ ಅಥವಾ ಒಕ್ಕಪೆದ ಎಂದರೆ ಒಂದು ಕುಟುಂಬಕ್ಕೆ ಒಂದೊಂದು ಹೆಸರುಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಒಂದೇ ಹೆಸರಿನ ಕುಟುಂಬಗಳು ಒಂದೇ ವಂಶಕ್ಕೆ ಸೇರಿದವರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ : ಕೊಳೇರ, ಕಳ್ಳಚಂಡ, ಪುಲಿಯಂಡ ಮೊದಲಾದ ಕೊಡವ ಮನೆಪೆದಗಳು. ಬೀಮಂಡ, ತಂಬಂಡ, ಮೊದಲಾದ ಪೆಗ್ಗಡೆಗಳ ಮನೆಪೆದಗಳು. ಐರಿರ, ಮೇಚಿರ ಮೊದಲಾದ ಕೊಯವರ ಮನೆಪೆದಗಳು. ಕೊಟ್ಟಕುಟ್ಟಡ, ಬೋಕುಟ್ಟಡ ಮೊದಲಾದ ಕೆಂಬಟ್ಟಗಳ ಮನೆಪೆದಗಳು, ನಾಯಿಂದಂಡ ಎಂಬ ಕೌರಿಕರ ಮನೆಪೆದಗಳು. ಚಿಂಬಾರಂಡ, ಆಲೀರ, ಅನ್ನಡಿಯಂಡ, ಮೀನಿಕ್ಕರ ಎಂಬ ಜಮ್ಮಮಾಪಿಳ್ಳೆಗಳ ಮನೆಪೆದಗಳು, ಹೆಮ್ಮಚ್ಚಮನೆ, ಬಾಚಿಮಂಡ ಮೊದಲಾದ ಅಮ್ಮಕೊಡವರ ಮನೆಪೆದಗಳು, ಮೊಟ್ಟನ, ಸಂಕರನ, ಮೊದಲಾದ ಗೌಡ ಮನೆಪೆದಗಳು ಇಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. ಈ ಮನೆಪೆದಗಳು ಈ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ದ್ಯೋತಕಗಳಾಗಿವೆ. ‘ಜಮ್ಮದ’ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಯಾವ ಕುಳ ಎಷ್ಟೆಷ್ಟು ಭೂಮಿಯನ್ನು ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿ ಹೊಂದಿದೆ, ಎಲ್ಲಿಕುಳ ನಾಶವಾಗಿ ಭೂಮಿ ಹಾಳಾಗಿದೆ ಎಂಬ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಅರಿಯಲು ಇಲ್ಲಿನ ಹಿರಿಯರು ಮಾಡಿಕೊಂಡ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಇದಾಗಿದೆ. ಈ ಮನೆಪೆದಗಳನ್ನು ರಾಜರ ಆಡಳಿತದ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಅಂದರೆ ಹಾಲೇರಿ ವಂಶದ ಅರಸರು ನೀಡಿದರೆಂದು ಇಲ್ಲಿನ ಕೆಲವು ಸ್ಥಳೀಯರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಈ ಮಾತನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಸ್ವಲ್ಪ ಕಷ್ಟ ಸಾಧ್ಯ. ಏಕೆಂದರೆ ಹಾಲೇರಿ ಅರಸರು ಇಲ್ಲಿ ಆಡಳಿತ ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದ ಕಾಲಕ್ಕಿಂತಲೂ ಹಿಂದೆಯೇ ಅನೇಕ ಮನೆ ಪೆದಗಳು, ಮನೆತನಗಳು ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿದ್ದವೆಂಬ ವಿಚಾರ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿದೆ. ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಮೂಲ, ಮನೆಗಳಿದ್ದ ಪ್ರದೇಶ, ಸಾಕಿದ ತಾಯಿ, ಕಸುಬು, ಶೌರ್ಯ ಪ್ರದರ್ಶನ ಇತ್ಯಾದಿಗಳ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಈ ಮನೆಪೆದಗಳು ಅಸ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಬಂದಿರುವ ಬಗೆಗಿನ ಮಾಹಿತಿಗಳು ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ಲಭ್ಯವಿದೆ.

ಈ ತಾಲೂಕಿನ ಈಗಿನ ಆಡಳಿತಕ್ಕೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಸರಕಾರದ ಅಧೀನದಲ್ಲಿರುವ ಮಂಡಲ ಪಂಚಾಯ್ತಿ, ಗ್ರಾಮಪಂಚಾಯ್ತಿ, ತಾಲೂಕು ಪಂಚಾಯ್ತಿಗಳು, ಕೋರ್ಟ್ ಕಛೇರಿಗಳು, ರೆವಿನ್ಯೂ ದಾಖಲಾತಿಗಳ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಇವೆಲ್ಲವು ಇದ್ದರೂ ಕೂಡ ನಾಡ್‌ತಕ್ಕ, ದೇವತಕ್ಕ, ಊರುತಕ್ಕ, ಭಂಡಾರತಕ್ಕ, ಕೊರವುಕಾರ, ಪಟ್ಟೇದಾರ, ಪಟೇಲ ಇವರ ಅಧಿಕಾರ ಹಾಗೂ ಅವರಿಗೆ ಸಿಗುವ ಗೌರವಾದರಗಳಿಗೆ ಕೊರತೆಯಾಗಿಲ್ಲ. ‘ಹಳೆ ಬೇರು, ಹೊಸ ಚಿಗುರು ಸೇರಿದರೆ ಮರ ಸೊಗಸೆಂಬ’ ಕವಿವಾಣಿಯಂತೆ ಅಂದಿನ ಹಿರಿಯರ ಗ್ರಾಮಸಂರಚನೆಯ ಬೇರಿನೊಂದಿಗೆ ಇಂದಿನ

ಯುವ ಪೀಳಿಗೆಯ ಹೊಸತಿನ ಸೇರ್ಪಡೆಯೊಂದಿಗೆ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಮೂಲ ಸೆಲೆಯನ್ನು ಉಳಿಸಿ ಬೆಳೆಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗುವಲ್ಲಿ ಈ ತಾಲೂಕಿನ ಸ್ಥಳೀಯರು ಸಕ್ರಿಯರಾಗಿದ್ದಾರೆ.

ಈ ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಕೈಗೊಂಡ ಕ್ಷೇತ್ರ ಕಾರ್ಯದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಗಮನಕ್ಕೆ ಬಂದ ಮುಖ್ಯ ಅಂಶವೆಂದರೆ ಈ ತಾಲೂಕಿನ ಪ್ರಮುಖ ಜನಸಮುದಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾದ ‘ಕೊಡವ’ ಸಮುದಾಯವನ್ನು ಮಾತ್ರ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಈ ಪ್ರದೇಶದ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ‘ಕೊಡವ ಸಂಸ್ಕೃತಿ’ ಎಂಬ ಸರಳೀಕರಣದ ತಪ್ಪು ಕಲ್ಪನೆಯಿಂದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಚಿಂತನೆಯನ್ನು ಕೆಲವು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯವಾದಿ ನೆಲೆಗಳಿಂದ ದೋಷಪೂರಿತವಾಗಿ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಿರುವ ಮತ್ತು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿರುವ ಹಾಗೂ ಪರಂಪರಾಗತವಾಗಿ ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡು ಬಂದಿರುವ ಒಂದು ತಪ್ಪು ಗ್ರಹಿಕೆಯನ್ನು ಗಮನಿಸುತ್ತೇವೆ.

ಕೊಡವ ಎಂಬ ಶಬ್ದವನ್ನು ಭಾಷೆಯಾಗಿ ಪರಿಗಣಿಸಿ ಆ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಮಾತನಾಡುವ ಈ ತಾಲೂಕಿನ ವಿವಿಧ ಸಮುದಾಯಗಳನ್ನು ಗಮನದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಪ್ರಸ್ತುತ ತಾಲೂಕಿನ ಗ್ರಾಮಸಂರಚನೆಯನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಈ ತಾಲೂಕಿನ ಪ್ರಮುಖ ಭಾಷೆಯಾದ ಕೊಡವ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಮಾತನಾಡುವ ಅನೇಕ ಸಮುದಾಯಗಳು ಇಲ್ಲಿವೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದೊಂದಕ್ಕೂ ಯಾವುದೇ ವೈವಾಹಿಕ ಸಂಬಂಧಗಳಿಲ್ಲದ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳು ಬಹಳ ಮುಖ್ಯವಾದವು. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಅಮ್ಮಕೊಡವ, ಹೆಗ್ಗಡೆ, ಐರಿ, ಕೋಯವ, ಬಣ್ಣ, ಪಣಿಕ್ಕ, ಕಣಿಯ, ನಾಯಿಂದ ಮುಂತಾದ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಮುದಾಯಗಳು ಮಾತನಾಡುವ ಭಾಷೆ, ಅವುಗಳು ಆಚರಣೆಯಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿರುವ ಪದ್ಧತಿಗಳು, ಉಡುಗೆ, ತೊಡುಗೆ, ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳೆಲ್ಲವೂ ಒಂದೇ. ಇದಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಈ ಪ್ರದೇಶದ ಮೂಲ ನಿವಾಸಿಗಳಾದರೂ ದಲಿತ ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ, ‘ಕೆಂಬಟ್ಟ’ ಸಮುದಾಯದವರೂ ಮಾತನಾಡುವ ಭಾಷೆ ರೀತಿ, ನೀತಿ, ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಆಚಾರ ವಿಚಾರ ಉಡುಗೆ ತೊಡಿಗೆ ಇವೆಲ್ಲವೂ ಕೊಡವ ಸಮುದಾಯದವರಂತೆಯೇ ಇದೆ. ಇದರಿಂದಾಗಿ ಈ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಎಂದರೆ ಕೊಡವ ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಕೊಡವ ಸಮುದಾಯದ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಎಂಬ ತಪ್ಪು ಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಕೊಡವ ಭಾಷೆಯನ್ನಾಡುವ ಜನಗಳ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಎಂಬ ಮೂಲ ನಿಲುವಿಗೆ ಬದ್ಧವಾಗಿ ಇಲ್ಲಿ ವಿಷಯ ಮಂಡನೆಯನ್ನು ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಕೊಡವ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಎಂದರೆ ಅದೊಂದು ಸಮುದಾಯದ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಎನ್ನುವ ಸಂಕುಚಿತ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ನೋಡಿದರೆ ಕೊಡವ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಮಾತನಾಡುವ, ಅದೇ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ತಲೆತಲಾಂತರಗಳಿಂದ ಆಚರಣೆಯಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಪೋಷಿಸಿ ಬೆಳೆಸುತ್ತಿರುವ ಇನ್ನುಳಿದ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳನ್ನು ಈ

ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಿಂದ ಹೊರಗಿಟ್ಟಂತಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ತಾಲೂಕಿನ ಹಲವು ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾದ ಕೊಡವರ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯೇ ಕೊಡವ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಎಂಬುದು ತಪ್ಪು ಕಲ್ಪನೆ. ಕೊಡವ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಎಂದರೆ ಕೊಡವ ಭಾಷೆಯನ್ನಾಡುವವರ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಾಗಿದೆ. ಇದೇ ಅಲ್ಲದೆ ಕೊಡವ ಭಾಷೆಯನ್ನಾಡದ, ಕೊಡವ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಅನುಸರಿಸದ, ಆದರೆ ಈ ಸ್ಥಳೀಯ ಮಣ್ಣಿನ ಭಾಷೆಯಾದ ಎರವ, ಕುರುಬ, ಕುಡಿಯ, ಮೊದಲಾದ ಭಾಷೆಗಳನ್ನಾಡುವ ಹಾಗೂ ಅವರದೇ ಆದಂಥ ಆಚಾರ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಬುಡಕಟ್ಟು ಪಂಗಡಗಳೂ ಈ ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿವೆ. ಆದರೆ ಕೊಡವ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಕೊಡವ ಭಾಷೆಯನ್ನಾಡುವವರ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಎನ್ನುವ ಸಮೀಕರಣದಲ್ಲಿ ಇವರೆಲ್ಲಾ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕವಾಗಿ, ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ, ರಾಜಕೀಯವಾಗಿ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕವಾಗಿ ದುರ್ಬಲಗೊಂಡಿದ್ದಾರೆ ಎನ್ನಬಹುದು. ಅದರಿಂದಾಗಿ ಈ ತಾಲೂಕಿನ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅಧ್ಯಯನದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಕೊಡವರ, ಕೊಡವ ಭಾಷೆಯನ್ನಾಡುವವರ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನಷ್ಟೇ ಗಮನಿಸದೆ ‘ವಿರಾಜಪೇಟೆ ತಾಲೂಕಿನ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯೆಂಬ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಸಮುದಾಯಗಳನ್ನು ಅವರವರ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಆಚಾರ ವಿಚಾರ, ಭಾಷೆ, ಇವೆಲ್ಲವನ್ನು ಗಮನದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಈ ವಿಷಯವನ್ನಿಲ್ಲಿ ದಾಖಲಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಈ ತಾಲೂಕಿನ ಗ್ರಾಮಸಂರಚನೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ವಿಚಾರದಲ್ಲಿಯೂ ಈ ತಾಲೂಕಿನ ಕೊಡವ ಭಾಷಿಗರ ಹಾಗೂ ಎರವ, ಕುರುಬ, ಮೊದಲಾದ ಬುಡಕಟ್ಟು ಪಂಗಡಗಳ ಪರಸ್ಪರ ಪೂರಕ ಮತ್ತು ಪ್ರೇರಕವಾಗಿರುವ ಸಹಭಾಗಿತ್ವ ನಮ್ಮ ಗಮನಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತದೆ. ಈ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ವಿವರವಾದ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಈ ತಾಲೂಕಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆಯ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಲಾಗಿದೆ. ಜೀವನದ ಹುಟ್ಟು, ಸಾವು, ಬದುಕಿಗೆ, ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಸಣ್ಣ ಪುಟ್ಟ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಕೂಡಾ ಪರಿಗಣನೆಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಶಿಸ್ತುಬದ್ಧವಾದ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಈ ತಾಲೂಕಿನ ಹಿರಿಯರು ಮಾಡಿರುವ ಗ್ರಾಮಸಂರಚನೆ ತುಂಬಾ ವಿಶಿಷ್ಟ ಹಾಗೂ ವಿಭಿನ್ನ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ದ್ಯೋತಕವಾಗಿದೆ.

ಅಡಿ ಟಿಪ್ಪಣಿಗಳು ಹಾಗೂ ಆಧಾರ ಗ್ರಂಥಗಳು :

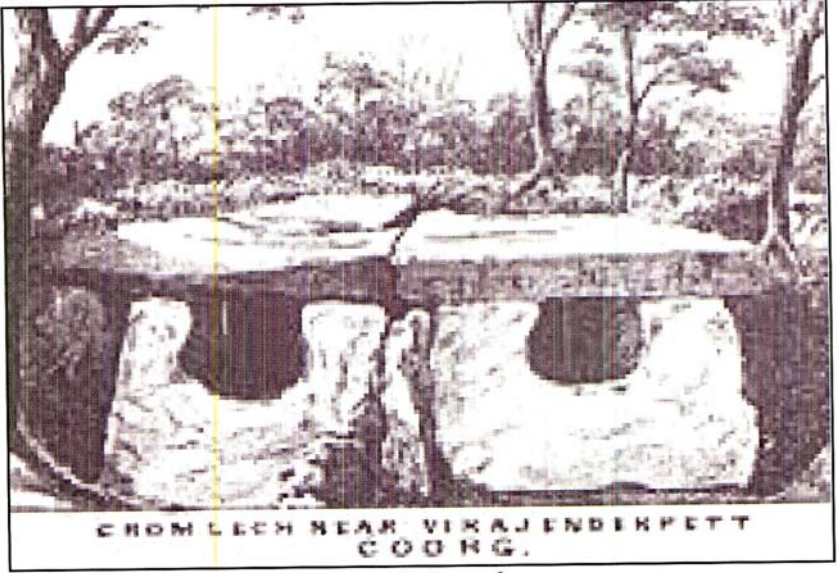
1. ಈ ವಿವರವಾದ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ನೀಡಿದವರು ಕೋಳೇರ ನಂಜಮ್ಮನವರು. ವಯಸ್ಸು 96 ವರ್ಷ. ಸಂದರ್ಶಿಸಿದ ದಿನಾಂಕ 20-2-2009.
2. ನಡಿಕೇರಿ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಇಂದಿಗೂ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವ ಭದ್ರಕಾಳಿ ದೇವರಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಉತ್ಸವದಲ್ಲಿ ಹೇಳುವ ಈ ವಿಚಾರವನ್ನು ಸಾಂದರ್ಭಿಕವಾಗಿ ಗಮನಿಸಲಾಗಿದೆ.

3. ಈ ನಂಬಿಕೆಯ ಕುರಿತಂತೆ ವಿವರವಾದ ಮಾಹಿತಿ ನೀಡಿದವರು ಚೀರಂಡ ಮಾದಯ್ಯನವರು ವಯಸ್ಸು 82, ಸಂದರ್ಶಿಸಿದ ದಿನಾಂಕ 11-3-2008.
4. ಕೊಡಗಿನ ಇತಿಹಾಸ ಡಿ.ಎನ್. ಕೃಷ್ಣಯ್ಯ .
5. ಈ ಕುರಿತ ಮಾಹಿತಿ ನೀಡಿದವರು ಮಾಪಳೆ ತೋಡು ಗ್ರಾಮದ ಸಮೀಪದ ಕೆಂಬಟ್ಟಿ ಕಾಲೋನಿಯಲ್ಲಿ ವಾಸವಿರುವ 'ಚೋಂದು' ಎಂಬ ವೃದ್ಧ.
6. ರಾಜೇಂದ್ರ ನಾಮೆ : ಸಂಪಾದಕರು ಡಿ.ಎನ್. ಕೃಷ್ಣಯ್ಯ .
7. ಕ್ಷೇತ್ರ ಕಾರ್ಯದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಗಮನಿಸಿದ ವಿಚಾರ. ಈ ಕಲ್ಲುಬೋಟೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ವಿವರವಾದ ಮಾಹಿತಿ 'ಕಳತ್ಯಾಡು' ಸ್ಥಳನಾಮದ ನಿಷ್ಪತ್ತಿಯ ಕುರಿತ ವಿವರಣೆಯಲ್ಲಿದೆ.
8. ಪಟ್ಟೋಲೆ ಪಳಮೆ ನಡಿಕೇರಿಯಂಡ ಚಿಣ್ಣಪ್ಪಪು. ಸಂ. 33.

ಐನ್ ಮನೆ

ಪಾಂಡವ ಪಾರೆ

ಕೋಲಾಟದ ದೃಶ್ಯ

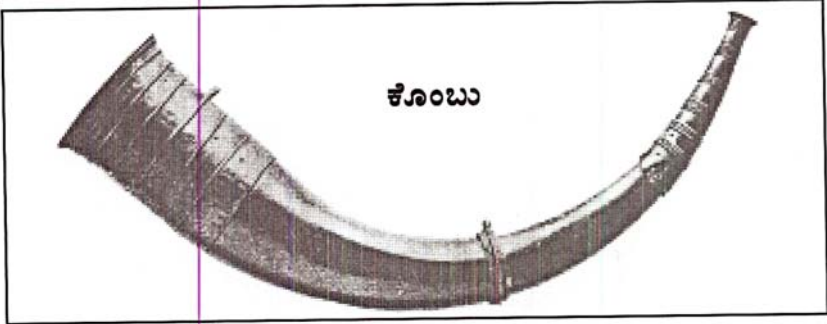

ಹಿಂದಿನ ಕಾಲದ ಊರಿನ ಮುಖ್ಯಸ್ಥರು (ತಕ್ಕರು)

18ನೇಯ ಶತಮಾನದ ತಕ್ಕ ರೆಂಬ ನಾಡುಗಳ ಮುಖ್ಯಸ್ಥರ ಭಾವ ಚಿತ್ರ

‘ಕೊಂಬು’ ಎಂದರೆ ಕಂಚಿನ ಕೊಂಬು ಅಥವಾ ಕಹಳೆ ಎಂದು ಅರ್ಥ. ಇದೊಂದು ಪಾರಿಭಾಷಿಕ ಶಬ್ದ. ಒಂದು ಎತ್ತರವಾದ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿನಿಂತು ಈ ಕೊಂಬನ್ನು ಊದಿದಾಗ, ಅದರ ಧ್ವನಿ ಕೇಳಿಸುವಷ್ಟು ದೂರದ ವಿಸ್ತಾರವಾದ ಪ್ರದೇಶ ಆ ‘ಕೊಂಬು’ವಿಗೆ ಒಳಪಡುತ್ತಿತ್ತು. ಇಂತಹ ಹಲವು ಕೊಂಬುಗಳ ಹಾಲೇರಿ ಅರಸರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿದ್ದವು. ಇಂತಹ ಕೊಂಬುಗಳಿಗೆ ಒಬ್ಬೊಬ್ಬ ನಾಯಕರು ಇರುತ್ತಿದ್ದರು. ಈ ಕೊಂಬುಗಳ ಸುತ್ತ ಮಣ್ಣಿನ ಕಂದಕಗಳನ್ನು ಅಥವಾ ರಕ್ಷಣಾತ್ಮಕ ಗಡಿಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದ್ದರು. ಇಲ್ಲಿನ ಸ್ಥಳೀಯ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಇವುಗಳನ್ನು ‘ಕಡಂಗ’ಳೆಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ.

ನೈಸರ್ಗಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆಯ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳು :

- ಕುಂದ (ಶಿಲಾವಾಚಿ)
- ಬೆಟ್ಟಕೇರಿ (ಶಿಲಾವಾಚಿ)
- ಬಿಳುಗುಂದ (ಶಿಲಾವಾಚಿ)
- ಹಾಲುಗುಂದ (ಶಿಲಾವಾಚಿ)
- ಕರಡಿಗೋಡು (ಪ್ರಾಣಿವಾಚಿ)
- ಕಾನೂರು (ಸಸ್ಯವಾಚಿ)
- ಕಾರ್ಮಾಡು (ಜಲವಾಚಿ)
- ಕಿರುಗೂರು (ಪರಿಮಾಣವಾಚಿ)
- ಕುಂಬಲಗೇರಿ (ಜಲವಾಚಿ)
- ಕುರ್ಚಿ (ಸಸ್ಯವಾಚಿ)
- ಕೆದಮುಳ್ಳೂರ್ (ಸಸ್ಯವಾಚಿ)
- ಕೊಳತ್ತೋಡುಬೈಗೋಡು (ಭೂವಾಚಿ)
- ತೋಮರ (ಸಸ್ಯವಾಚಿ)
- ಪೊದಕೊಟ್ಟೆ (ಪಕ್ಷಿವಾಚಿ)
- ಪುಲಿಯೇರಿ (ಪ್ರಾಣಿವಾಚಿ)
- ನೆಮ್ಮಾಲೆ (ನಿಸರ್ಗವಾಚಿ)
- ನಿಟ್ಟೂರು (ಪರಿಮಾಣವಾಚಿ)
- ಮಗ್ಗುಲ (ಭೂವಾಚಿ)
- ಮಾಲ್ದಾರೆ (ಜಲವಾಚಿ)
- ಮಾಕುಟ್ಟಿ (ಜಲವಾಚಿ)
- ಮುಗುಟುಗೇರಿ (ಭೂವಾಚಿ)
- ಮೇಕೂರು (ಭೂವಾಚಿ)
- ಬೆಳ್ಳೂರು (ಜಲವಾಚಿ)
- ನಾಂಗಾಲ (ನಿಸರ್ಗವಾಚಿ)
- ಕೈಕೇರಿ (ಪರಿಮಾಣವಾಚಿ)
- ಮೈತಾಡಿ (ಪಕ್ಷಿವಾಚಿ)

ಐಮಂಗಲ (ಜಲವಾಚಿ)

ಶ್ರೀಮಂಗಲ (ಜಲವಾಚಿ)

ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆಯ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳು :

ಆತ್ತೂರು (ಸಂಖ್ಯಾವಾಚಿ)

ಅಮ್ಮತ್ತಿ (ಜನಾಂಗವಾಚಿ)

ಅರಮೇರಿ (ನಿರ್ಮಾಣವಾಚಿ)

ಅರುವತೊಕ್ಕು (ಸಂಖ್ಯಾವಾಚಿ)

ಆರ್ದೇರಿ (ಸಂಖ್ಯಾವಾಚಿ)

ಆರ್ಜಿ (ಸಂಖ್ಯಾವಾಚಿ)

ಕಡಂಗ ಮುಂದೂರು (ನಿರ್ಮಾಣವಾಚಿ)

ಕದನೂರು (ದೈವವಾಚಿ)

ಕಳತ್ ಮಾಡ್ (ನಿರ್ಮಾಣವಾಚಿ)

ಕಾಕೋಟು ಪರಂಬು (ವ್ಯಕ್ತಿವಾಚಿ)

ಪೊನ್ನಂಪೇಟೆ (ವ್ಯಕ್ತಿವಾಚಿ)

ವಿರಾಜಪೇಟೆ (ವ್ಯಕ್ತಿವಾಚಿ)

ಕಾವಾಡಿ (ಜನಾಂಗವಾಚಿ)

ಕುಮಟೂರು (ವೃತ್ತಿವಾಚಿ)

ಕುಕ್ಕೂರು (ಜನಾಂಗವಾಚಿ)

ಕುಟ್ಟಿ (ಜನಾಂಗವಾಚಿ)

ಕೋತೂರು (ದೈವವಾಚಿ)

ಕೊಟ್ಟೋಳಿ (ವ್ಯಾಪಾರವಾಚಿ)

ಕೊಂಡಂಗೇರಿ (ಘಟನಾವಾಚಿ)

ಪಾಲಿಬೆಟ್ಟ (ಘಟನಾವಾಚಿ)

ಗೋಣಿಕೊಪ್ಪ (ವ್ಯಾಪಾರವಾಚಿ)

ಚಿಕ್ಕಮುಂಡೂರು (ಆಡಳಿತವಾಚಿ)

ಬಲ್ಲಮುಂಡೂರು (ವ್ಯಕ್ತಿವಾಚಿ)

ಚೆಂಬೆಬೆಳ್ಳೂರು (ಲೋಹವಾಚಿ)

- ಚಿನ್ನಯ್ಯನಕೋಟೆ (ವ್ಯಕ್ತಿವಾಚಿ)
 ತಿತಿಮತಿ (ಘಟನಾವಾಚಿ)
 ತೂಚಮಕೇರಿ (ಜನಾಂಗವಾಚಿ)
 ತೆರಾಲು (ಧರ್ಮವಾಚಿ)
 ದನುಗಾಲ (ಧರ್ಮವಾಚಿ)
 ದೇವಮ್ಮಚ್ಚಿ (ವ್ಯಕ್ತಿವಾಚಿ)
 ದೇವಣಗೇರಿ (ದೈವವಾಚಿ)
 ದೇವನೂರು (ದೈವವಾಚಿ)
 ನಲ್ಲೂರು (ಕೃಷಿವಾಚಿ)
 ನಡಿಕೇರಿ (ಜನಾಂಗವಾಚಿ)
 ನಲ್ಲತೊಕ್ಕಲು (ಸಂಖ್ಯಾವಾಚಿ)
 ನಾಲ್ಕೇರಿ (ಸಂಖ್ಯಾವಾಚಿ)
 ಪಾಲಂಗಾಲ (ನಿರ್ಮಾಣವಾಚಿ)
 ಬಿಟ್ಟಂಗಾಲ (ಘಟನಾವಾಚಿ)
 ಬಿರುನಾಣಿ (ವ್ಯಕ್ತಿವಾಚಿ)
 ಬಾಡಗ (ನಿರ್ಮಾಣವಾಚಿ)
 ಬೆಸಗೂರು (ನಿರ್ಮಾಣವಾಚಿ)
 ಹೊಸಕೋಟೆ (ನಿರ್ಮಾಣವಾಚಿ)
 ಹೊಸೂರು (ನಿರ್ಮಾಣವಾಚಿ)
 ಮತ್ತೂರು (ದೈವವಾಚಿ)
 ಭದ್ರಗೊಳ (ನಿರ್ಮಾಣವಾಚಿ)

ಹೀಗೆ ಸುತ್ತಲಿನ ಭೌಗೋಳಿಕ ಲಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಹಾಗೂ ನಂತರದ ಕಾಲಘಟ್ಟಗಳಲ್ಲಿ ನಾಗರಿಕತೆ ಮುಂದುವರಿದಂತೆ ವೃತ್ತಿಯಾಧಾರಿತ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳು, ಧಾರ್ಮಿಕ ಅಂಶಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳು, ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆಯನ್ನೊಳಗೊಂಡ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳು, ಭೌಗೋಳಿಕ ವೈಪರೀತ್ಯದಿಂದ ಅಸ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಬಂದ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳು, (ಉದಾ: ಹೊಸಕೋಟೆ, ಹೊಸ ಊರು) ಘಟನೆಯಾಧಾರಿತ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳು ಇವೇ ಮೊದಲಾದ ಅನೇಕ ಬಗೆಯ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳು ಅಸ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಬಂದು ಸ್ಥಳೀಯ ಜನಸಮುದಾಯಗಳ ವಿಕಾಸ ಮತ್ತು ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಗುರುತಿಸಲು

ಅಧ್ಯಯನಕಾರರಿಗೆ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿಗಳಾಗಿವೆ.

ಭಾಷಿಕ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ

ವಿರಾಜಪೇಟೆ ತಾಲೂಕಿನ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳು ಭಾಷಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ತನ್ನದೇ ಆದ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯತೆಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿವೆ. ಭೌಗೋಳಿಕವಾಗಿ ಈ ತಾಲೂಕಿನ ಗಡಿಭಾಗಗಳಲ್ಲಿರುವ ಕೇರಳದ ಮಲೆಯಾಳಂ ಭಾಷೆ, ಹಾಸನದ ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆ, ಮಂಗಳೂರು ಪ್ರದೇಶಗಳ ತುಳು ಭಾಷೆಯ ಪ್ರಭಾವ ಇಲ್ಲಿನ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವುದೇ ಅಲ್ಲದೆ ಮೂಲತಃ ದ್ರಾವಿಡ ಭಾಷೆಯಿಂದ ಬಂದ ಕೊಡವ ಭಾಷೆ ಸಹಜವಾಗಿಯೇ ದಕ್ಷಿಣದ ಕೆಲವು ದ್ರಾವಿಡ ಭಾಷೆಗಳ ಪ್ರಭಾವಕ್ಕೂ ಒಳಗಾಗಿದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ವಿರಾಜಪೇಟೆ ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಆಡಳಿತ ನಡೆಸಿದ್ದ ವಿವಿಧ ರಾಜವಂಶಗಳ ಪ್ರಮುಖ ಭಾಷೆಗಳು, ಬ್ರಿಟೀಷರ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಭಾಷೆ ಹಾಗೂ ಇಲ್ಲಿನ ಬುಡಕಟ್ಟು ಭಾಷೆಗಳಾದ ಯರವ, ಕುರುಬ ಮೊದಲಾದ ಭಾಷೆಗಳು ಕೂಡ ಈ ತಾಲೂಕಿನ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳ ಮೇಲೆ ತಮ್ಮದೇ ಆದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ಬೀರಿವೆ. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ವಿರಾಜಪೇಟೆ ತಾಲೂಕಿನ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳನ್ನು ಈ ಕೆಳಗಿನಂತೆ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಕೊಡವ ಭಾಷಾ ಹಿನ್ನೆಲೆಯ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳು :

- ಅಮ್ಮತ್ತಿ < ಅಮ್ಮಂಗಡತ್ತಿ
- ಆರೈರಿ < ಆರ್ಕೇರಿ
- ಕದನೂರ್ < ಕದನೂರಂಡೂರ್
- ಕರಡಿಗೋಡ್ < ಕರಡಿಗೂಡ್
- ಕಾವಾಡಿ < ಕಾವಾಟಿ
- ಕುಂಬಲಗೇರಿ < ಕುಂದ್‌ರ ಜಲಗೇರಿ
- ಕುರ್ಚಿ < ಕುರ್ಂಜಿ
- ಕೆದ ಮುಕ್ಕೂರ್

ಕೈಕೇರಿ

- ಕೋತೂರ್ < ಕೋತಿರಿಯೂರ್
- ಕೊಂಡಂಗೇರಿ < ಕೊಂದಕೆರೆಗೇರಿ
- ಚೆಂಬೆಚೆಕ್ಕೂರ್ < ಚೆಂಬುಬೊಳ್ಳಿಯೂರ್

ತೋಮರ < ತೋಲ್‌ಮರ
 ದೇವಣಗೆರಿ < ದೇವಗಣಕೇರಿ
 ನಲ್ಲೂರ್ < ನೆಲ್ಲೂರ್
 ನಡಿಕೇರಿ < ನಾಯಿಂದಕೇರಿ
 ನಾಲ್ಕೇರಿ < ನಾಲ್‌ಕೇರಿ
 ನಾಂಗಾಲ < ನಾಡ್‌ಗಾಣೆ
 ನೆಮ್ಮಾಲೆ < ನೆಮ್ಮದಿರಮಾಲೆ
 ಪಾಲಂಗಾಲ < ಪಾಲಕೈತಾಂಗಾಲ
 ಬಲ್ಯಮುಂಡೂರ್ < ಬಲ್ಯಮುಖಂಡೂರ್
 ಬುಟ್ಟಂಗಾಲ < ಬುಟ್ಟಮಂಗಲ
 ಬಿರ್‌ನಾಣೆ < ಬೀರನಾಣೆ
 ಬೀರ್‌ಗ < ಬೀರಂಗ
 ಬಾನಂಗಾಲ < ಬಾಣಂಗಾಣೆ
 ಬಾಳೆಲೆ
 ಭದ್ರಗೊಳ
 ಬೋಳ್‌ಮಾಡ್ < ಬೋಳ್‌ಮಾಡ್
 ಬೆಳ್ಳೂರ್ < ಬೋಳ್ಳೂರ್
 ಬೇಂಗೂರ್ < ಬೇಗೆಯೂರ್
 ಬೋಟೋಳಿ < ಬೋಟೆಲಿಳಿ
 ಮಾಯಮುಡಿ < ಮೂಡಿಮಾಯ
 ಮೇಕೂರ್ < ಮೇಕೇರಿಯೂರ್
 ಪಚ್ಚಾಟ್
 ಪತ್‌ಕೆಟ್ < ಪತ್‌ಕೂಟ
 ಪಾಲಂದ > ಪಾಲುಗುಂದ
 ಪೊಳ್ಳೂರ್ > ಪೊಡ್ಡೂರ್
 ಪೆಗ್ಗ < ಪೆರಿಯ ಅಳೆ

ಮಲೆಯಾಳಂ ಭಾಷಾ ಹಿನ್ನೆಲೆಯ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳು

ಪೊದಕೋಟೆ > ಪೊದಕೊಟ್ಟಿ
ಕಾಕೋಟು ಅಚ್ಚಯ್ಯಂಡ ಪರಂಬು > ಕಾಕೋಟು ಪರಂಬು
ಆರ್‌ಅಂಜಿ > ಆರ್ಜಿ
ಕುಟ್ಟಂಡಂಗಡಿ > ಕುಟ್ಟಂದಿ
ಕುಟ್ಟ
ಕುಂದ್ > ಕುಂದ
ಕಳತ್ ಮಾಡ್ > ಕಳತ್ಮಾಡ್
ಪುಲಿಯೇರಿ
ಮೈಲ್‌ಆಡಿ > ಮೈತಾಡಿ

ತಮಿಳು ಭಾಷಾ ಹಿನ್ನೆಲೆಯ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳು :

ಬಾಡಗ > ವಾಳ್ಕಡೆ > ವಾಳ್ಕಡೈ
ನಾಟ್ > ನಾಡ್ > ನಾಡು

ಕನ್ನಡ ಭಾಷಾ ಹಿನ್ನೆಲೆಯ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳು :

ಹೊಸಗೂರು > ಹೊಸೂರು
ಹೊಸಕೋಟೆ > ಹೊಸೋಟಿ
ಹಿರಿಬಾಲೆ > ಹೆಬ್ಬಾಲೆ
ಹಾದಿಯೂರು > ಹಾತೂರು
ಸಿದ್ದರಪುರ > ಸಿದ್ಧಾಪುರ
ವೀರರಾಜನಪೇಟೆ > ವಿರಾಜಪೇಟೆ
ಯೆಡೆಯೂರು > ಯೆಡೂರು
ಮೂರು ಕಲ್ಲು > ಮೂರಕ್ಕಲ್ಲು
ಮುಕುಟಕೇರಿ > ಮುಗುಟುಗೇರಿ
ಮಹಾಕೂಟ > ಮಾಕುಟ್ಟ
ಮೂರುಧಾರೆ > ಮಾಲ್ದಾರೆ
ಮಗ್ಗುಲ
ಬೈರನಬಾಡ > ಬೈರಂಬಾಡ

ಬೆಟ್ಟಕೇರಿ > ಬೆಟ್ಟಗೇರಿ

ಬಾಳುಗೋಡು

ಶೆಟ್ಟರಕೇರಿ > ಶೆಟ್ಟಿಗೇರಿ

ನಲವತ್ತು ಒಕ್ಕಲು > ನಲ್ಲತೊಕ್ಕಲು

ದೇವನೂರು

ದನದಗಲ್ಲು > ದನುಗಾಲ

ತೂಚಮಕ್ಕಳ ಕೇರಿ > ತೂಚಮಕೇರಿ

ಚಿನ್ನಯ್ಯನ - ಕೋಟೆ > ಚಿನ್ನಗೊಟ್ಟೆ

ಚಿನ್ನಂಗಿ ಗುಡ್ಡದೂರು > ಚಿನ್ನಂಗಿ ಗುಡ್ಡೂರು

ಗೋವಿನಕೊಪ್ಪಲು > ಗೋಣಿಕೊಪ್ಪಲು

ಗುಹ್ಯ > ಕುಯ್ಯ

ಗೊಟ್ಟಿಗೇರಿ > ಕೊಟ್ಟಿಗೇರಿ

ಕೆಳತ್ತೋಡು ಬೈಗೋಡು > ಕೊಳತ್ತೋಡು ಬೈಗೋಡು

ಕೊಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಿ > ಕೊಟ್ಟೋಳ್ಳಿ

ಹಳಗನ್ನಡದ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳು :

ಪೊಸವಾದಗ > ಬೆಸಗೂರು

ಸೊಡರೂರು > ಸೊಡ್ಲೂರು

ಹಿರಿಸೊಡರೂರು > ಹೈಸೊಡ್ಲೂರು

ಧಾರ್ಮಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆಯ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳು

ಠೇರಹಾಳು > ತೆರಾಲು

ಪರಾಗತಕೇರಿ > ಪರಕಟಗೇರಿ

ಮಚಲಿಂದಪಳ್ಳಿ > ಮಂಚಂಪಳ್ಳಿ > ಮಂಚಳ್ಳಿ

ಜಾನಪದ ನಿರುಕ್ತಿ (Flok Etymology) ಯನ್ನೊಳಗೊಂಡ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳು :

ಜನಪದರು ತಮ್ಮ ಊರಿನ ಹೆಸರಿಗೆ ತಮಗೆ ತೋಚಿದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ, ದೇವರುಗಳ ಹೆಸರಿನೊಡನೆ, ದೆವ್ವಗಳ ಅಸ್ತಿತ್ವದೊಡನೆ, ಉದ್ಭವ ಲಿಂಗಗಳೆಂಬ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳೊಡನೆ ಸಂಬಂಧ ಕಲ್ಪಿಸಿ ಕುತೂಹಲಕಾರಿಯಾದ, ಕಾಲ್ಪನಿಕವಾದ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಹೆಣೆದಿರುತ್ತಾರೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಗಾದೆ,

ಒಗಟುಗಳನ್ನೂ ಕಟ್ಟಿರುತ್ತಾರೆ. ಇಂಥ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯನ್ನು ವಿಧ್ವಾಂಸರು ಚಾನಪದ ನಿರುಕ್ತಿ (Flok Etymology) ಎಂದು ಕರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಇಂಥ ಚಾನಪದ ನಿರುಕ್ತಿಯ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿರುವ ಕೆಲವು ಸ್ಥಳನಾಮಗಳೆಂದರೆ.

ಮೂಡಿ ಮಾಯ > ಮಾಯಮುಡಿ

ಕದನೂರಂಡೂರ್ > ಕದನೂರು

ರುದ್ರಗುಪ್ಪೆ

ದೇವಗಣಕೇರಿ > ದೇವಣಗೇರಿ

ಮರ್ಂದೂರ್ > ಮರೂರು

ಪತ್ತ್‌ಕೂಟ > ಪತ್ತ್‌ಕೆಟ್ > ಹಳ್ಳಿಗಟ್ಟು

ಇವೇ ಮೊದಲಾದ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಚಾನಪದ ನಿರುಕ್ತಿಗಳಿವೆ.

ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲೇಖಿತವಾಗಿರುವ ಕೆಲವು ಸ್ಥಳನಾಮಗಳು :

ಸ್ಥಳನಾಮ	ಶಾಸನದ ಕಾಲ	ರಾಜವಂಶ
ಬಿಳಿಯೂರು > ಬಿಳೂರು	ಕ್ರಿ.ಶ. 888	ಗಂಗರ ರಾಜಮಲ್ಲನ ಕಾಲದ ಶಾಸನ
ಪುದುಕ್ಕೇರಿ > ಹುದಿಕೇರಿ	14ನೇ ಶತಮಾನ	ಅಪ್ರಕಟಿತ ಶಾಸನ
ಕುರುಚಿ > ಕುರ್ಚಿ	ಕ್ರಿ.ಶ. 1171	ಚಿಂಗಾಳ್ವರ ಕಾಲದ್ದು
ಪೆಗ್ಗದೂರು > ಪೆಗ್ಗೂರು	ಕ್ರಿ.ಶ. 888	ಗಂಗರ ಕಾಲದ್ದು
ಕುಂತೂರು > ನಾಗರಹೊಳೆ	11ನೇ ಶತಮಾನ	ಹಾನಗಲ್ಲು ಕಂದಂಬರದ್ದು
ದನಗಲ್ಲು > ದನುಗಾಲ	ಕ್ರಿ.ಶ. 1815	ಎರಡನೇ ಲಿಂಗರಾಜ ಒಡೆಯ
ಪೊಸವಾದಗ > ಬೆಸಗೂರು	ಕ್ರಿ.ಶ. 888	ಗಂಗರ ಕಾಲದ್ದು

ಹಾಲೇರಿ ರಾಜರ ಆಡಳಿತದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡೀಕರಣದಿಂದ ಬದಲಾವಣೆಗೊಂಡ ದಾಖಲಾದ ಕೆಲವು ಸ್ಥಳನಾಮಗಳು:

ಪಾಲಂದ > ಬಿಳುಗುಂದ

ಪತ್ತ್‌ಕೆಟ್ > ಹಳ್ಳಿಗಟ್ಟು

ಪುದುಕ್ಕೇರಿ > ಹುದಿಕೇರಿ

ಪಚ್ಚಾಟ್ > ಹಚ್ಚಿನಾಡು

ಬೆಂಗೂರ್ > ಬೇಗೂರು

ಬೊಳ್ಳಕುಂದ್ > ಬಿಳುಗುಂದ

ಬುಟ್ಟಿಂಗಾಲ > ಬಿಟ್ಟಿಂಗಾಲ

ಬೋಟೋಳಿ > ಬೇಟೋಳಿ

ನೆಲ್ಲೂರ್ > ನಲ್ಲೂರು

ಪೊಳ್ಳೂರ್ > ಹೊದ್ದೂರು

ಬ್ರಿಟೀಷರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬದಲಾವಣೆಗೊಂಡ ಕೆಲವು ಸ್ಥಳನಾಮಗಳು :

ಅಮ್ಮತ್ತಿ > ಕೋಲ್‌ಪೇಟ್

ಪೊಳಬೆಟ್ಟ > ಪಾಲಿಬೆಟ್ಟ

ಹತ್ತೂರು > ಅಟ್ಟೂರ್

ನಾಡ್‌ಗಾಣೆ > ನಾಂಗಾಲ್

ಯೆಡೆಯೂರು > ಯಡೂರ್

ಮೇಕೇರಿಯೂರು > ಮೇಕೂರ್

ಹಿರಿಸೊಡರೂರು > ಹೈಸೊಡ್ಲೂರ್

ತಾವಳಗೇರಿ ಶೆಟ್ಟಿಗೇರಿ > ಟಿ. ಶೆಟ್ಟಿಗೇರಿ

ಬಿಟ್ಟಿಂಗಾಲ ಶೆಟ್ಟಿಗೇರಿ > ಬಿ. ಶೆಟ್ಟಿಗೇರಿ

ಬಾಣಂಗಾಣೆ > ಬಾನಂಗಾಲ್

ಏಕಾಕೃತಿಮ ಘಟಕಗಳ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳು :

ಕುಂದ

ಮಗ್ಗುಲ

ಕುರ್ಚಿ

ಕುಟ್ಟ

ಗುಹ್ಯ

ಮೂರು ಅಕೃತಿಮಾಗಳು ಸ್ಥಳನಾಮಗಳು:

ದೇವ + ಗಣ + ಕೇರಿ > ದೇವಣಗೇರಿ

ಚಿನ್ನಂಗಿ + ಗುಡ್ಡದ + ಊರು > ಚಿನ್ನಂಗಿ ಗುಡ್ಡೂರು

ಬಲ್ಯ + ಮುಖಂಡನ + ಊರು > ಬಲ್ಯಮುಂಡೂರು

ಚಿಕ್ಕ + ಮುಖಂಡನ + ಊರು > ಚಿಕ್ಕಮುಂಡೂರು

ಕಡಂಗ + ಮುಂದಿನ + ಊರು > ಕಡಂಗಮುಂಡೂರು

ಕಾಕೋಟು + ಅಚ್ಚಯ್ಯನ + ಪರಂಬು > ಕಾಕೋಟಚ್ಚಯ್ಯನ
ಪರಂಬು

ಕೊಳ + ತೋಡು + ಬೈಗೋಡು > ಕೊಳತೋಡುಬೈಗೋಡು

ಬಾಡಗ + ಗರಡಿ + ಕೇರಿ > ಬಾಡಗರಕೇರಿ

ಚೆಂಬು + ಬೊಳ್ಳಿ + ಊರು > ಚೆಂಬೆಬೆಳ್ಳೂರು

ಬಾಡಗ + ಬಾಣ + ಗಾಣೆ > ಬಾಡಗಬಾನಂಗಾಲ

ಮೇಲಿನ + ಕೇರಿ + ಊರು > ಮೇಕೂರು

ವಿರಾಜಪೇಟೆ ತಾಲೂಕಿನ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳ ವಾರ್ಗಿಕ ಪಟ್ಟಿ (ದ್ವಿತೀಯಾಂಶಗಳು)

ಭಾಷಾ ವಿಜ್ಞಾನಿಗಳು ಊರ ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ‘ನಿರ್ದಿಷ್ಟ’ ಮತ್ತು ‘ವಾರ್ಗಿಕ’ (Specific and Generic) ಗಳೆಂದು ವಿರಡು ಘಟಕಗಳಲ್ಲಿ ವಿಂಗಡಿಸಿ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಇಲ್ಲಿ ‘ನಿರ್ದಿಷ್ಟ’ವೆಂದರೆ ವಿಶಿಷ್ಟವೆಂದರ್ಥ. ಅಂದರೆ ಯಾವುದಾದರೂ ವಿಷಯವನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದ್ದು. ‘ವಾರ್ಗಿಕ’ವೆಂದರೆ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳ ಉತ್ತರಾರ್ಥ ಘಟಕ. ‘ನಿರ್ದಿಷ್ಟ’ ಮತ್ತು ‘ವಾರ್ಗಿಕ’ಗಳೆರಡೂ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾದ ಅಕೃತಿಮಾಗಳು. ಈ ಅಕೃತಿಮಾಗಳು ಸೇರುವಾಗ ಕೆಲವೆಡೆ ಧ್ವನಿ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳಾಗುತ್ತವೆ.

ಈ ತಾಲೂಕಿನ ಒಟ್ಟು ಸ್ಥಳನಾಮಗಳ ಉತ್ತರ ಪದಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವ ವಾರ್ಗಿಕಗಳ ರಚನೆಗಳು ಹಾಗೂ ಅವುಗಳ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತ ವಿವರಣೆಯನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಕೊಡಲಾಗಿದೆ.

ವಾರ್ಗಿಕಗಳು (ದ್ವಿತೀಯಾಂಶಗಳು)

ಊರು

ಕೇರಿ

ಒಕ್ಕಲು

ಮಂಗಲ

ಮಾಡು

ಗಾಲ

ಗೋಡು
ಕೊಪ್ಪ
ಕೋಟೆ
ಯೇರಿ
ಪೇಟೆ
ಕುಂದ
ಗುಪ್ಪೆ
ಪುರ
ನಾಡು
ಕಟ್ಟು
ಬಾಡಗ.

ಊರು :

ಇದು ಅಚ್ಚ ದ್ರಾವಿಡ ಪದ, ವಾಸಸ್ಥಳವನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ನಾಡು, ಗ್ರಾಮ , ಸಣ್ಣ ಪಟ್ಟಣ, ತೊಡೆ, ನೆಡು (ಸಿರಿಗನ್ನಡಂ ಅರ್ಥಕೋಶ ಪು. 68)

‘ಊರು’ ಎಂದು ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಬರುವ ಕೆಲವು ಹೆಸರುಗಳಾದರೂ ಮೂಲತಃ ‘ಪುರ’ ದಿಂದ ಕೊನೆಯಾಗುತ್ತಿದ್ದವೆಂಬುದಕ್ಕೆ ಶಾಸನಾಧಾರಗಳಿವೆ. (ವಾಗರ್ಥ ಪು. 15).¹

ಜನವಾಸಮಾಡುವ ಸ್ಥಳ. An inhabited Place : a village : a Town, a City (ಕ.ಕ.ಇ.ನಿ. - 116)

ಇದು ದ್ರಾವಿಡ ಪದವಾದ ಕಾರಣ ‘ಕೊಡವ’ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಇದೇ ಪದವು ಸ್ವಲ್ಪ ವ್ಯತ್ಯಾಸದೊಂದಿಗೆ ಬಳಕೆಯಾಗುತ್ತದೆ.

ಊದಾ : ನಲ್ಲೂರು (ಕನ್ನಡ) ನಲ್ಲೂರ್ (ಕೊಡವ)
ಕಿರುಗೂರು (ಕನ್ನಡ) - ಕಿರುಗೂರ್ (ಕೊಡವ)
ಕಾನೂರು (ಕನ್ನಡ) - ಕಾನೂರ್ (ಕೊಡವ)

ಉ > ಯ್ - ಎಂಬ ಬದಲಾವಣೆಯೊಂದಿಗೆ ಸ್ಥಳೀಯ ಭಾಷೆಯಾದ ‘ಕೊಡವ’ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿದೆ.

ಕೇರಿ :

ವಾಸಸ್ಥಳ ವಾಚಿ ಪದ. ಬೀದಿ, ಅಂಗಡಿಬೀದಿ, (ಸಿರಿಗನ್ನಡಂ ಅರ್ಥಕೋಶ ಪು. 134).

ಬೀದಿ, ಮನೆಗಳ ಗುಂಪು, ಹಳ್ಳಿ ಇತ್ಯಾದಿ ಅರ್ಥಗಳು ತಮಿಳು ಶಬ್ದಕೋಶದಲ್ಲಿವೆ. (ಕೆಲವು ದೇಶನಾಮಗಳು. ಪು. ಸಂ. 37)²

ಉದಾ : ನಡಿಕೇರಿ
ಶೆಟ್ಟಿಗೇರಿ
ಪರಕಟಗೇರಿ

ಆದರೆ ಕೊಡವ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ‘ಕೇರಿ’ ಎಂದರೆ ಭೌಗೋಳಿಕ ವಿಸ್ತಾರದಲ್ಲಿ ಊರಿಗಿಂತ ಸಣ್ಣ ಘಟಕ. ಹಲವು ಸಣ್ಣ ಕೇರಿಗಳು ಸೇರಿ ಊರು ಆಗುತ್ತದೆ. ಉದಾ : ನಾಲ್ಕೇರಿ

ಕ > ಗ ಬದಲಾವಣೆಯಿಂದ ಕೇರಿ > ಗೇರಿ ಆಗಿಯೂ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿದೆ.

ಹಾಗೆಯೇ ಉಪವೃತ್ತಿ, ಉಪಕಸಬನ್ನು ಮಾಡುವ ಜನರ ನೆಲೆಯೂ ಹೌದು.

ಉದಾ : ಶೆಟ್ಟರ ಕೇರಿ - ಶೆಟ್ಟಿಗೇರಿ
ನಾಯಿಂದ (ಕ್ಷೌರಿಕ)ರ ಕೇರಿ - ನಡಿಕೇರಿ

ಒಕ್ಕಲು :

ಮೂಲತಃ ಕೊಡವ ಭಾಷೆಯ ‘ವಕ್ಕ’ ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಬಂದಾಗ ‘ಒಕ್ಕಲು’ ಆಗಿದೆ. ಕೊಡವ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ‘ವಕ್ಕ’ ಎಂದರೆ ಕುಟುಂಬ ಎಂದರ್ಥ.

ಉದಾ : ನಲ್ಲತೊಕ್ಕಲು

ನಲವತ್ತು ಒಕ್ಕಲು ಅಥವಾ ಕುಟುಂಬಗಳು ನೆಲೆನಿಂತ ಪ್ರದೇಶ. ಇಲ್ಲಿ ಒಂದೊಂದು ವಕ್ಕ (ಒಕ್ಕಲು) ಅಥವಾ ಕುಟುಂಬಗಳಿಗೆ ಅವರದೇ ಆದ ವಿಭಿನ್ನ ಹೆಸರುಗಳು ಇವೆ. ಅವುಗಳನ್ನು ‘ಮನೆಪೆದ’ ಅಥವಾ ‘ಒಕ್ಕ ಪೆದ’ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ (ಕೊಡವ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಪೆದ ಎಂದರೆ ಹೆಸರು ಎಂದರ್ಥ)

ಉದಾ : ಕೋಳೇರ, ಕಳ್ಳಿಚಂಡ ಮೊದಲಾದವು. ಇವುಗಳನ್ನು ಕೋಳೇರ ವಕ್ಕ, ಕಳ್ಳಿಚಂಡ ವಕ್ಕ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ.

ಪುರ :

ವಾಸ್ತವ್ಯವಾಚಿ ಪದ. ಸಂಸ್ಕೃತ ಪದ. ಪಟ್ಟಣ, ಮನೆ, ನಗರ (ಸಿರಿಗನ್ನಡ ಅರ್ಥಕೋಶ ಪು. 340)

It is used widely in all parts of India In all Indian Languages or of all generic of Sanscrit. It is used to mean simply a village or Settlement. (S.V.N.M.D. by D.J. Gow)³

ಉದಾ : ‘ಸಿದ್ಧ’ರೆಂಬ ಜನ ಸಮುದಾಯದವರು ನೆಲೆಸಿದ ಪಟ್ಟಣ ಅಥವಾ ಪ್ರದೇಶ ಸಿದ್ಧಾಪುರ.

ಮಂಗಲ :

“‘ಮಂಗಲ’ ಎಂಬ ಘಟಕವು ಮೂಲತಃ ‘ಬ್ಯಾಹ್ಯಾರ ಅಗ್ರಹಾರ’ ಎಂಬ ಸಂಸ್ಕೃತ ಅರ್ಥವನ್ನು ಕನ್ನಡ ಮತ್ತಿತರ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ನೀಡಬಹುದಾದರೂ ಅಗ್ರಹಾರಗಳಿಲ್ಲದ ಕಡೆಯಲ್ಲೂ ಮಂಗಲ, ಮಂಗಿಲ, ಮಂಗ್ಲಿ ಮುಂತಾದ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳ ರೂಪಗಳು ದೊರಕುತ್ತವೆ. ವಿದ್ವಾಂಸರು ಬೇರೆಡೆ ಚೋಳರ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಈ ಹೆಸರಿನೊಂದಿಗೆ ಕಲ್ಪಿಸುತ್ತಾರಾದರೂ ತುಳು ಸ್ಥಳನಾಮಗಳ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಈ ಸಂಬಂಧ ನಿಲ್ಲಲಾರದು. ತುಳುವಿನಲ್ಲಿ ಈ ಘಟಕವು ಸಂಸ್ಕೃತೇತರ ಅರ್ಥವನ್ನು, ಜಲಾಧಿಕೃತವನ್ನು ಹಾಗೂ ಪಾಕೃತದಲ್ಲಿರುವಂತೆ ಬೀಜ ಬಿತ್ತಲು ಹಸನಾದ ಕ್ಷೇತ್ರವನ್ನು ಸೂಚಿಸುವುದನ್ನು ಈಗಾಗಲೇ ಸ್ಥಾಪಿಸಿದ್ದೇನೆ.”⁴

- ಸ್ಥಳನಾಮ ಅಧ್ಯಯನ ಹೇಗೆ ? ಎತ್ತ ?
ಆರೈ ಮಣಿಪಾಲ

An Agricultural tract or a fertile country. Mangala is used as a Geographical nomenclature (SIPN Vol. XV P. 98)⁵

The term Mangala as it occurs in the place name Magaluru is inter preted by some scholars to mean & fort or a protected

place. In the case of place names where the term magala is attached to a dravidian suffix or prefix, the term may be taken to imply as agricultural tract or a fertile country. Studies in Indian placenames (SIPN Vol XV PP 112)⁶

ವಿಧ್ವಾಸರ ಈ ಮೇಲಿನ ವಾದ, ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳು ವಿರಾಜಪೇಟೆ ತಾಲೂಕಿನ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳಿಗೂ ಅನ್ವಯವಾಗುತ್ತವೆ. ಇಲ್ಲಿನ ಭಾಷೆಗಳು ದ್ರಾವಿಡ ಭಾಷಾ ಚೌಕಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಬರುವಂಥವು. ‘ತುಳು’ ಭಾಷೆ ಹಾಗೂ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಪ್ರಭಾವವು ಕೂಡ ಈ ತಾಲೂಕಿನ ಮೇಲೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿಯೇ ಇದೆ. ಇಲ್ಲೂಕೂಡ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಅಗ್ರಹಾರಗಳು ಕಂಡುಬರುವ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳು ಕಡಿಮೆ. ಆದರಿಂದಾಗಿ ಈ ತಾಲೂಕಿನ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳಲ್ಲಿನ ‘ಮಂಗಲ’ವೆಂಬ ವಾರ್ಗಿಕವು “ಜಲಾಧಿಕೃತವನ್ನು ಹಾಗೂ ಬೀಜ ಬಿತ್ತಲು ಹಸನಾದ ಕ್ಷೇತ್ರ”ವನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತವೆ.

ಗುಪ್ಪೆ (ಗುಂಪು) :

ಕುಪ್ಪೆ, ಕುಪ್ಪೆ, ಗುಪ್ಪೆ, ಕೊಪ್ಪಗಳು ಮೂಲದಲ್ಲಿ ಗುತ್ತು, ಗುಂಪು, ಗುಡ್ಡು ಎಂಬರ್ಥವುಳ್ಳವುಗಳಾಗಿವೆ. (ಕಂ ನಾಡಕತೆ ಪು. 144).⁷

ಉದಾ : ‘ರುದ್ರಗುಪ್ಪೆ’. ಅಂದರೆ ರುದ್ರ ಮತ್ತು ಅವನ ಇನ್ನಿತರ ದೇವಗಣಗಳ ಗುಂಪು ನೆಲೆ ನಿಂತಿರುವ ಪ್ರದೇಶ ಎಂದರ್ಥ.

ಯೇರಿ :

ಮಲೆಯಾಳಂ ಮೂಲದ ಶಬ್ದ. ‘ಯೇರಿ’ ಎಂದರೆ ಎತ್ತರವಾಗಿದ್ದು, ಸುತ್ತಲೂ ಹೊಲಗದ್ದೆ ಹಾಗೂ ನೀರಿನ ಪ್ರದೇಶಗಳಿಂದ ಆವೃತವಾದ ಪ್ರದೇಶ.

ಉದಾ : ‘ಪುಲಿಯೇರಿ’ ಎಂದರೆ ಹುಲಿಗಳು ಅಡಗಿ ಕುಳಿತಿರುತ್ತಿದ್ದ ಎತ್ತರವಾದ ಪ್ರದೇಶ ಅಥವಾ ಹುಲಿಗಳ ವಾಸಕ್ಕೆ ಪ್ರಸಕ್ತವಾದ ದಟ್ಟ ಗೊಂಡಾರಣ್ಯದ ಸ್ಥಳ ಎತ್ತರದಲ್ಲಿರುವ ಪ್ರದೇಶವೆಂದು ಅರ್ಥ.

ಗಾಲ :

ಇದು ‘ಮಂಗಲ’ದ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತ ರೂಪವು ಹೌದು. (ಸ. ಪು. ಪ. ಸ್ಥ. ನಾ ಪು. 121)⁸

ಹಾಗೆಯೇ ‘ಮಂಗಲ’ವೆಂದರೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ದಾನವಾಗಿ ಕೊಟ್ಟ ಗ್ರಾಮಗಳನ್ನು

ಅಗ್ರಹಾರಗಳನ್ನು ‘ಮಂಗಲ’ ವೆಂದು ಕರೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಬಗ್ಗೆ ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲೇಖಗಳಿವೆ. ಇದು ಚೋಳರ ಕಾಲದಿಂದ ಆರಂಭವಾಯಿತು. ಹೀಗೆ ಮಂಗಲದಿಂದ ಕೊನೆಯಾಗುವ ಊರುಗಳು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ನೀಡಿದ ದತ್ತಿಗ್ರಾಮಗಳಾಗುವ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳೂ ಇವೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಚೋಳರ ಆಡಳಿತವು ಈ ತಾಲೂಕಿನ ಕೆಲವು ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಇದ್ದವೆಂಬುದಕ್ಕೆ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಪುರಾವೆಗಳಿವೆ.

ಉದಾ : ವಿಷ್ಣುಮಂಗಲ > ಬುಟ್ಟಂಗಾಲ > ಬಿಟ್ಟಂಗಾಲ.

ಕೊಪ್ಪ (ಕೊಪ್ಪಲು) :

ಕೊಪ್ಪಲು - Small Village, a Hamlet (ಕ.ಕ.ಇ.ನಿ. ಪು. 204)

ಕೊಪ್ಪ(ಲು) : ಚಿಕ್ಕ ಹಳ್ಳಿ ಕಾಲೂರು, ಗುಡಿಸಲುಗಳ ಸಮುದಾಯ (ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತ. ಕ. ನಿಘಂಟು ಪು. 150)

ಕೊಪ್ಪಲು ಎಂದರೆ ಸಣ್ಣ ಊರು ಅಥವಾ ಪ್ರದೇಶ.

ಉದಾ : ಗೋಣಿ ಕೊಪ್ಪಲು ಮೂಲತಃ ಗೋವಿನ ಕೊಪ್ಪಲು, ಗೋವುಗಳ ವ್ಯಾಪಾರ ಕೇಂದ್ರ. ಕೇವಲ ವ್ಯಾಪಾರಕ್ಕೆಂದೇ ಮೀಸಲಾಗಿದ್ದ ಸಣ್ಣ ಪ್ರದೇಶ. ಸಾಮಾನ್ಯ ಊರುಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವ ಗುಣಲಕ್ಷಣಗಳು ಇಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವುದಿಲ್ಲ.

ನಾಡು :

ಪಾಳೆಯಗಾರರ ಆಳ್ವಿಕೆ ಮತ್ತು ಹೊಯ್ಸಳರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಈ ನಾಡುಗಳು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಕಂಡು ಬಂದಿವೆ.

ಉದಾ : ಬೊಟ್ಟಿಯತ್ ನಾಡು, ಶ್ರೀಮಂಗಲ ನಾಡು ಮೊದಲಾದುವು. ಇವು ಕೆಲವು ಪಾಳೆಯಗಾರರ ಅಧಿಪತ್ಯದಲ್ಲಿದ್ದ ಪ್ರದೇಶಗಳು.

‘ಮನುಷ್ಯತ್ವಿ’ಯಲ್ಲಿ ನಾಡವರ ಉಲ್ಲೇಖವಿದೆ. ಅಂದರೆ ಆ ಕಾಲಕ್ಕಾಗಲೇ ನಾಡುಗಳು ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿದ್ದವು ಎಂದರ್ಥ.

ತಮಿಳಿನಲ್ಲಿ ‘ನಾಟ್’ ಎಂದರೆ ಊರು ಎಂದರ್ಥ. ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಜನರು ನೆಲೆಸಿದ ನೆಲೆಗಳು ನಾಡುಗಳಾಗಿವೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ‘ನಾಡು’ಗಳು ಹಲವು ಊರು ಹಾಗೂ ಕೇರಿಗಳು ಸೇರಿ ಅಸ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಬಂದಿರುತ್ತವೆ.

ಗೋಡು :

ಭೌಗೋಳಿಕ ಲಕ್ಷಣವನ್ನು ಸೂಚಿಸುವ ಪದ. ಪರ್ವತ, ಶಿಖರ, ಗುಡ್ಡವೆಂದರ್ಥ (ಸಿರಿಗನ್ನಡ ಅರ್ಥಕೋಶ ಪು. 141).

ಶಿಖರ, ಬೆಟ್ಟದ ತುದಿ, (ಸಂ. ಕ. ನಿ. ಪು. 256)

ಕ > ಗ ಪರಿವರ್ತನೆಯಿಂದ ‘ಗೋಡು’ ಎಂದು ಬಳಕೆಯಾಗುತ್ತದೆ.

Kodu = It means a horn, a tusk, a bunch, a branch in Telugu. It is used in the sence of rivulet also. But in Kannada it signifies a point, a peak or top of a hill (ASVNMD pp. 48)⁹

ಉದಾ : ಕರಡಿಗೋಡು - ಕರಡಿಗಳು ಹೆಚ್ಚುವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಬೆಟ್ಟ ಅರಣ್ಯದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಬೆಟ್ಟ ಪ್ರದೇಶ.

ಮಾಡು :

ಎತ್ತರದ ಪ್ರದೇಶ, ಮೇಲ್ಭಾಗ - (ಕ. ರ. ಕೋ. ಪು. 57)

ಭೌಗೋಳಿಕವಾಗಿ ಸುತ್ತ ಮುತ್ತಲಿನ ಪ್ರದೇಶಗಳಿಗಿಂತ ಸ್ವಲ್ಪ ಎತ್ತರದ ಪ್ರದೇಶವನ್ನೊಳಗೊಂಡ ಸ್ಥಳನಾಮ. ‘ಮಾಡು’ ಮೇಲ್ಭಾಗ ಎಂಬ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಮೇಲಿನ ಆಕಾಶ ಎಂಬ ಅರ್ಥವೂ ಬರುತ್ತದೆ. ಏಕೆಂದರೆ ನೈಸರ್ಗಿಕವಾಗಿ ಒಂದು ಪ್ರದೇಶದ ಮೇಲ್ಭಾಗ ಆಕಾಶವೇ ಆಗಿರುತ್ತದೆ.

ಉದಾ : ‘ಬೋಳ್ ಮಾಡ್’ > ಬೋಳುಮಾಡು.

ಕೋಟೆ :

ನಿರ್ಮಾಣವಾಚಿ - ಸೇನೆಯ ರಕ್ಷಣೆಗೆ ಕಟ್ಟಿದ ಪ್ರಾಕಾರ, ಬಲವಾದ ಗೋಡೆಯ ಆವರಣ, (ಸಿರಿಗನ್ನಡ ಅರ್ಥಕೋಶ. ಪು. 141)

ನಗರದ ಸುತ್ತಲಿನ ಗೋಡೆ, ದುರ್ಗ, ಊರನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವ ಗೋಡೆ ಎಂದರ್ಥ.

a fort, a wall round a town; a rampart (ಕ. ಕ. ಇ. ನಿ. ಪುಟ 206)

ಉದಾ : ಚೆನ್ನಯ್ಯನ ಕೋಟೆ, ಪಾಳೆಯಗಾರ ಚೆನ್ನಯ್ಯನ ಅಲ್ಪಕೆಗೆ ಒಳಪಟ್ಟಿದ್ದ ಪ್ರದೇಶ.

ಕುಂದ : ಪರ್ವತ ಸೂಚಿ

ಕುಂದ ಎಂಬ ಪದಕ್ಕೆ 'ಕಿಟ್ಟಿಲ್' ಅವರು 'a pillar of bricks' ಇಟ್ಟಿಗೆಗಳ ಸ್ತಂಭ ಎಂಬ ಅರ್ಥವನ್ನು ಸೂಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಕನ್ನಡದ 'ಕುಂದ'ವು ಸ್ಥಳನಾಮಗಳಲ್ಲಿ 'ಬೆಟ್ಟ', 'ಗುಡ್ಡ' ಎಂಬ ಅರ್ಥವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ವಿರಾಜಪೇಟೆ ತಾಲೂಕಿನ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳಲ್ಲಿ 'ಕುಂದ'ವು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ 'ಬೆಟ್ಟ' ಎಂಬ ಅರ್ಥವನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಮಲೆಯಾಳಂ ಭಾಷೆಯ ಪ್ರಭಾವವಿರುವ ಕೊಡವ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ 'ಕುಂದ್' ಎಂದರೆ ಬೆಟ್ಟವೆಂದರ್ಥ. ಮಲೆಯಾಳಂನಲ್ಲಿ 'ಕುಂದ' ವೆಂದರೆ ಬೆಟ್ಟವೆಂದರ್ಥ. ಕ್ಷೇತ್ರ ಕಾರ್ಯದಿಂದಲೂ ಈ ಅಂಶವನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ.

ಉದಾ : ಬಿಳುಗುಂದ. ಬಿಳಿ ಮಣ್ಣಿನಿಂದಾವೃತ್ತವಾದ ಬೆಟ್ಟವೆಂದರ್ಥ.

ಪೇಟೆ :

ಜನಪದ ಸೂಚಿ. ವಾಣಿಜ್ಯ ಕೇಂದ್ರ ಅಥವಾ ವ್ಯಾವಹಾರಿಕ ಕೇಂದ್ರ. ಸುತ್ತಮುತ್ತಲ ಊರುಗಳಲ್ಲಿನ ಜನ ಬೆಳೆದ ಬೆಳೆಯನ್ನು ಬಿಕ್ಕರಿಮಾಡುವ ಹಾಗೂ ಹೊರ ಊರುಗಳಿಂದ ಬಂದ ಸಾಮಾನುಗಳನ್ನು ಖರೀದಿ ಮಾಡುವ ಸ್ಥಳ. ಮೂಲತಃ 'ಸಂತೆ' ಎಂದರ್ಥ.

ಬಾಡಗ :

ಮೂಲತಃ ಸಣ್ಣ ಊರು ಎಂಬರ್ಥವಿದ್ದರೂ ಆರ್.ಸಿ. ಹಿರೇಮಠ ಅವರು ಈ ಸಂಬಂಧಿ ಯಾದ ಕೆಲವು ಸ್ಥಳನಾಮಗಳನ್ನು ಕಿಟ್ಟಿಲ್ ಕೋಶದಿಂದ ಉದ್ಧರಿಸುತ್ತಾ ಬಹುಶಃ ಅದು ಪಡು > ಪಾಡಿ > ಬಾಡಿ > ವಾಡಿ (ಡ) ಆಗಿರಬೇಕೆನ್ನುತ್ತಾರೆ.

- Place names in Karnataka - KUJH P. No. 97-98 Vol. - V
June 1968.

ಈ ಮೇಲಿನ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಪೂರಕವೆನ್ನುವಂತೆ ತಮಿಳು ಶಬ್ದಕೋಶದಲ್ಲಿ ಪಾಡಿ, ಪಾಡೈ, ಶಬ್ದಗಳಿದ್ದು ಅವುಗಳ ಅರ್ಥ, ಊರು, ಸೈನ್ಯದ ನೆಲೆ ಎಂದಾಗುತ್ತದೆ. -ವಿ. ಗೋಪಾಲ ಕೃಷ್ಣ. ಬಹು ಭಾಷಾ ತಜ್ಞ.

ಹಾಗೆಯೇ ಪಂಪಕವಿ ಹೇಳುವ 'ಆಯುಧಬಾಡಮಂ ಅವರ್ಗೀವುದು' ಎಂಬ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಶಂ. ಬಾ. ಅವರು ಈ ನಾಡಿನ ಪಟ್ಟಣಗಳೇ ಬಾಡ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಕವಿಯು, ಕಲಿಯು ಎರಡೂ

ಆಗಿದ್ದ ಪಂಪ 'ಬಾಡಮಂ' ಎಂದರೆ ಸೈನಿಕ ನೆಲೆಗಳನ್ನು ನೀಡುವ ಬಗ್ಗೆಯೂ ಮಾತನಾಡಿರಬಹುದಾದ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳೂ ಇರಬಹುದು

ವಿರಾಜಪೇಟೆ ತಾಲೂಕಿನ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಬಾಡಗ ಎಂದರೆ 'ಸೈನ್ಯದ ನೆಲೆ' ಎಂದಾಗುತ್ತದೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಈ ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಅನೇಕ 'ಬಾಡಗ' ಹೆಸರಿನ ಗ್ರಾಮಗಳಿವೆ. ಅವುಗಳೆಲ್ಲವು ಹಿಂದಿನ ಕಾಲದ ರಾಜರ, ಪಾಳೆಯಗಾರರ ಅಧೀನದಲ್ಲಿದ್ದ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತವೆ.

ಕಟ್ಟು : ಕೆಟ್ : (ಕೊಡವ)

ಸುತ್ತು, ಬಿಗಿ, ತಡೆ, ನಿರ್ಬಂಧ ಎಂಬಿತ್ಯಾದಿ ಅರ್ಥಗಳಿವೆ. (ಸಿರಿಗನ್ನಡ ಅರ್ಥಕೋಶ ಪು. 88)

ಉದಾ : 'ಪತ್ತೆಕೆಟ್' ಪತ್ತುಕೂಟ ದೆವ್ವಗಳಿಗೆ ನಿರ್ಬಂಧವನ್ನು ಹೇರಿ ಅವುಗಳನ್ನು ಬಂಧಿಸಿಟ್ಟ ಪ್ರದೇಶ.

ವಿರಾಜಪೇಟೆ ತಾಲೂಕಿನ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಉಂಟಾದ ಭಾಷಿಕ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳು :

ಸೌಲಭ್ಯಾಕಾಂಕ್ಷೆ, ಮಿತಿವ್ಯಯಾಸಕ್ತಿ, ಸ್ಥಳೀಯರ ಕೊಡವ ಭಾಷಾಭಿಮಾನ, ವ್ಯವಹಾರಿಕ ಭಾಷೆಯಾದ ಕನ್ನಡದ ಪ್ರಭಾವ, ಬ್ರಿಟೀಷರ ತಪ್ಪು ಉಚ್ಚಾರಣೆ ಇವೇ ಮುಂತಾದ ಅನೇಕ ಕಾರಣಗಳಿಂದಾಗಿ ಪ್ರಸ್ತುತ ತಾಲೂಕಿನ ಕೆಲವು ಸ್ಥಳನಾಮಗಳು ತಮ್ಮ ಮೂಲ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಧ್ವನಿ ವ್ಯತ್ಯಾಸ, ಸಮರೂಪಧಾರಣೆ, ಪರಿಹಾರ ದೀರ್ಘೀಕರಣ, ವರ್ಣ ಲೋಪ, ವ್ಯಂಜನಾಗಮ, ಸದೃಶ್ಯಾಕ್ಷರಲೋಪ, ಅನಗತ್ಯ ಮಹಾಪ್ರಾಣ ಉಚ್ಚಾರಣೆ ಮೊದಲಾದ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳಿಗೆ ಒಳಗಾಗಿರುವುದನ್ನು ನಾವಿಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದು. ಇದರಿಂದಾಗಿ ಅನೇಕ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳು ಅರ್ಥ ಸಂಕೋಚ, ಅರ್ಥ ವಿಕಾಸ, ಹಿನಾರ್ಥ ಪ್ರಾಪ್ತಿ, ಉತ್ತಮಾರ್ಥ ಪ್ರಾಪ್ತಿ, ಅರ್ಥಾಂತರ ಮತ್ತು ತಪ್ಪು ಅರ್ಥಗಳಿಂದ ಬದಲಾವಣೆಗಳಿಗೆ ಒಳಗಾಗಿ ಜನಸಾಮಾನ್ಯರ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ದಾಖಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಚಾಲ್ತಿಯಲ್ಲಿವೆ.

ಧ್ವನಿ ವ್ಯತ್ಯಾಸಕ್ಕೆ ಒಳಗಾದ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳು :

ಧ್ವನಿಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳುಂಟಾದರೆ ಅವುಗಳನ್ನು ಧ್ವನಿ ವ್ಯತ್ಯಾಸ (Pho-
netic changes) ಗಳೆಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಈ ಧ್ವನಿ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ

ಮನುಷ್ಯನ ಮಿತವ್ಯಯಾಸಕ್ತಿಯ ಕಾರಣದಿಂದ ನಡೆಯುತ್ತವೆ.

‘ಹ’ > ‘ಅ’ ಧ್ವನಿ ವ್ಯತ್ಯಾಸಕ್ಕೆ ಒಳಗಾದ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳು

ಹತ್ತೂರು > ಅತ್ತೂರು

ಫೇರ ಹಾಳು > ತೆರಾಲು

‘ವ’ > ‘ಬ’ ಬದಲಾವಣೆ

ವೀರನಾಣಿ > ಬಿರುನಾಣಿ

ವೀರಂಗ > ಬೀರಂಗ > ಬೀರುಗ

‘ಪ’ > ‘ಹ’ ಬದಲಾವಣೆ

‘ಶಬ್ದಮಣಿ ದರ್ಪಣಂ’ ಕೃತಿಯ ರಚನೆಕಾರ ಕೇಶೀರಾಜನ ಕಾಲಕ್ಕಾಗಲೇ ‘ಪ’ ಕಾರ ‘ಹ’ ಕಾರ ವಾಗಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು.

“ಸಂದ ‘ಪ’ ಕಾರಕ್ಕೆ ‘ಹ’ ಕಾ

ರಂ ದೊರೆಕೊಳ್ಳಂ ವಿಕಲ್ಪದಿಂ ಸಂಯೋಗಂ

ಸಂಧಿಸಿದೊಡೆ ದುಷ್ಕರಮದು

ಸುಂದರ ಮಾ ದೇಶಿಯಿಂದ ಮೆಂಬರ್ ವಿಭುದರ್

ವೃತ್ತಿ - ಕರ್ನಾಟಕ ಶಬ್ದದ ‘ಪ’ ಕಾರಕ್ಕೆ ವಿಕಲ್ಪದಿಂ

ಹ ಕಾರಮಕುಂ

ದ್ವಿತ್ವದೊಳ್ ಪಿರಿದುಂ ‘ಪ’ ಕಾರಕ್ಕೆ ‘ಹ’ ಕಾರಮಿಲ್ಲ, ಇದು ದೇಶಿಯೊಳ್ ಚೆಲ್ಲು’ ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ.*

ಪಾಲಂದ > ಹಾಲುಗುಂದ

ಪುದುಕ್ಕೇರಿ > ಹುದಿಕೇರಿ

ಪೆಗ್ಗಲ > ಹೆಗ್ಗಲ

ಪತ್ತೆಕೆಟ್ಟು > ಹಳ್ಳಿಗಟ್ಟು

ಪಚ್ಚಾಟ್ > ಹಚ್ಚಿನಾಡು

ಪೊಳ್ಳೂರು > ಹೊದೂರು

‘ಗ’ > ‘ಕ’ ಬದಲಾವಣೆ

*ಕೇಶೀರಾಜ ವಿರಚಿತ ಶಬ್ದ ಮಣಿದರ್ಪಣ ಸಂ.ಡಿ.ಎಲ್.ಎನ್. ಪು. ಸಂ. 173-174

ಗೊಟ್ಟಿಗೇರಿ > ಕೊಟ್ಟಿಗೇರಿ

‘ಟ’ > ‘ಡ’ ಬದಲಾವಣೆ

ಕಾವಾಟಿ > ಕಾವಾಡಿ

ಮಹಾಪ್ರಾಣ ಅಲ್ಪಪ್ರಾಣವಾಗಿ ಬದಲಾವಣೆಗೊಂಡ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳು :
ಥೇರಹಾಳು - ತೆರಾಲು

ಸಮರೂಪ ಧಾರಣೆಗೆ ಒಳಗಾದ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳು :

ಉಚ್ಚರಿಸುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಧ್ವನಿಗಳಿಗೆ ಶ್ರಮ ಉಂಟಾದಾಗ ಆ ಧ್ವನಿಯು ಮತ್ತೊಂದು ಧ್ವನಿಯಾಗಿ ಮಾರ್ಪಾಟಾಗಬಹುದು ಅಥವಾ ಒಂದು ಧ್ವನಿಯು ಇನ್ನೊಂದು ಧ್ವನಿಯ ಉಚ್ಚಾರಣಾ ಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟುವ ಮತ್ತೊಂದು ಧ್ವನಿಯಾಗಿ ಮಾರ್ಪಾಟಾಗಬಹುದು. ಇದನ್ನು ಸಮರೂಪಧಾರಣೆ (Assimilation) ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ.

ಆರಂಜಿ > ಆರ್ಜಿ

ಕಳತ್‌ಮಾಡ್ > ಕಳತ್ಮಾಡ್

ಆರ್‌ಕೇರಿ > ಆರ್ಕೇರಿ

ಕಾರ್‌ಮಾಡ್ > ಕಾರ್ಮಾಡ್

ಚೆನ್ನಂಗಿ ಗುಡ್ಡೂರು > ಚೆನ್ನಂಗಿ ಗುಡ್ಲೂರು

ಕುಕ್ಕೂರು > ಕುಕ್ಕೂರು

ನಾಲ್‌ಕೇರಿ > ನಾಲ್ಕೇರಿ

ಮರೆಯೂರು > ಮರೂರು

ಬಿಳಿಯೂರು > ಬಿಳೂರು

ಬೇಂಗೆಯೂರು > ಬೇಂಗೂರು

ಮೂರುಧಾರೆ > ಮೂಲ್ದಾರೆ

ಮೂರುಕಲ್ಲು > ಮೂರ್ಕಲ್ಲು

ಮೇಕೇರಿಯೂರು > ಮೇಕೂರು

ಮಹಾಕೂಟ > ಮಾಕುಟ್ಟು

ಯೆಡೆಯೂರು > ಯಡೂರು

ಬೋಳ್‌ಮಾಡ್ > ಬೋಳ್‌ಮಾಡ್

ಹಾದಿಯೂರು > ಹಾದೂರು > ಹಾತೂರು

ಅರ್ಥ ವ್ಯತ್ಯಾಸಕ್ಕೆ ಒಳಗಾದ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳು

ಒಂದು ಸ್ಥಳನಾಮವು ಒಂದು ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಾಗುತ್ತಿದ್ದ ಅರ್ಥವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಅದಕ್ಕೆ ಬೇರೆಯದೇ ಒಂದು ಅರ್ಥಬರುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಜನಬಳಕೆಯಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ದಾಖಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಇದ್ದರೆ ಆ ಸ್ಥಳನಾಮದ ಮೂಲಾರ್ಥದಲ್ಲಿ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಾಗಿದೆ ಎಂದರ್ಥ .

ಮಲೆಯಾಳಂ ಹಾಗೂ ಕೊಡವ ಭಾಷಾ ಮೂಲದಲ್ಲಿದ್ದ ಕೆಲವು ಸ್ಥಳನಾಮಗಳನ್ನು ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಭಾಷಾಂತರಿಸಿದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಸ್ಥಳನಾಮಗಳು ತಮ್ಮ ಮೂಲ ಅರ್ಥವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಬೇರೆಯದೇ ಆದ ಅರ್ಥದೊಂದಿಗೆ ಇಂದು ಜನಬಳಕೆ ಹಾಗೂ ದಾಖಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಉಳಿದು ಬಂದಿವೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಬ್ರಿಟೀಷರ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಭಾಷೆಯ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಹಾಗೂ ಅವರ ತಪ್ಪು ಉಚ್ಚಾರಣೆಯಿಂದಲೂ ಕೆಲವು ಸ್ಥಳನಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಅರ್ಥ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳಾಗಿವೆ ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ತಮ್ಮ ಮೂಲಾರ್ಥವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಸ್ಥಳನಾಮಗಳ ಅರ್ಥ ಸಂಕೋಚವಾಗಿ, ಹೀನಾರ್ಥ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾಗಿದೆ. ಕೆಲವೆಡೆ ಅರ್ಥ ವಿಸ್ತಾರವೂ, ಉತ್ತಮಾರ್ಥ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯೂ ಕೂಡಾ ಆಗಿರುವುದನ್ನು ನಾವು ವಿರಾಜಪೇಟೆ ತಾಲೂಕಿನ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳ ಅಧ್ಯಯನದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಗಮನಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಉದಾ :

ನಾಯಿಂದ ಕೇರಿ > ನಡಿಕೇರಿ

‘ನಾಯಿಂದ’ರೆನ್ನುವ ‘ಕೌರಿಕ’ ಜನ ಸಮುದಾಯದವರಿಂದ ಬಂದ ಮೂಲ ಸ್ಥಳನಾಮ ನಂತರದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ‘ನಡಿಕೇರಿ’ ಅಂದರೆ ನಡುವಿನಲ್ಲಿರುವ, ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿರುವ ಕೇರಿ ಎಂಬ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಇಂದು ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿದೆ.

ಕದನೂರಂಡೂರ್ > ಕದನೂರು

‘ಕದನೂರ’ನೆಂಬ ದೇವಗಣಗಳ ಆಪ್ತನ ಹೆಸರಿನ ಹಿನ್ನೆಲೆಯ ಸ್ಥಳನಾಮವು ಇಂದು ‘ಕದನ’ ವೆಂದರೆ ‘ಯುದ್ಧ’ವೆಂಬ ಅರ್ಥದೊಂದಿಗೆ ಯುದ್ಧ ನಡೆದ ಪ್ರದೇಶವೆಂಬ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿದೆ.

ಬೊಳ್ಳೂರು > ಬೆಳ್ಳೂರು

‘ಬೊಳ್ಳ’ವೆಂದರೆ ಮಲೆಯಾಳಂ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ‘ನೀರು’ ಎಂದರ್ಥ. ಆದರೆ ಬೆಳ್ಳೂರು ಇಂದು

‘ಬಿಳಿ ಬಣ್ಣ’ ಎಂಬ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿದೆ.

ಕಾಕೋಟು ಅಚ್ಚಯ್ಯನ ಪರಂಬು > ಕಾಕೋಟು ಪರಂಬು

ಕಾಕೋಟು ಅಚ್ಚಯ್ಯನೆಂಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಹೆಸರನ್ನು ಒಳಗೊಂಡ ವ್ಯಕ್ತಿವಾಚಿ ಸ್ಥಳನಾಮವೆಂದು ಆ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಹೆಸರೇ ಇಲ್ಲದೆ ಕಾಕೋಟು ಪರಂಬು ಎಂದು ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿದೆ.

ಚೆನ್ನಂಗಿ ಗುಡ್ಡದೂರು > ಚೆನ್ನಂಗಿ ಗುಡ್ಡೂರು

ಚೆನ್ನಂಗಿ ಗುಡ್ಡದೂರು ಎಂದರೆ ಗುಡ್ಡದ ಸಮೀಪದ ಊರು ಎಂಬ ಮೂಲಾರ್ಥ ಹೋಗಿ ‘ಗುಡ್ಡು’ ಎಂದರೆ ಗುಡಿಸಲು ಎಂಬರ್ಥದಲ್ಲಿಂದು ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿದೆ.

ನಲ್ಲೂರು > ನಲ್ಲೂರು

‘ನಲ್ಲ’ ಎಂದರೆ ಕೊಡವ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ‘ಭತ್ತ’ವೆಂದರ್ಥ. ಆದರೆ ಇಂದು ‘ನಲ್ಲ’ ಎಂದರೆ ಕೊಡವ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿನ ‘ಒಳ್ಳೆಯ’ ಎಂಬ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿದೆ.

ಕರಡಿ ಗುಡ್ಡ > ಕರಡಿ ಗೋಡು

‘ಗುಡ್ಡ’ ಎಂದರೆ ಕೊಡವ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ‘ರಾಶಿ’ ಅಥವಾ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿರುವುದು ಎಂದರ್ಥ. ಆದರೆ ಇಂದು ‘ಗೋಡು’ ಎಂದರೆ ಎತ್ತರದ ಪ್ರದೇಶವೆಂಬ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿದೆ.

ಮೈಲಾಡಿ > ಮೈತಾಡಿ

‘ಮೈಲ್’ ಎಂದರೆ ಕೊಡವ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ‘ನವಿಲು’ ಎಂದರ್ಥ. ಇದು ಮಲೆಯಾಳಂ ಭಾಷೆಯಿಂದ ಕೊಡವ ಭಾಷೆಗೆ ಬಂದ ಪದ. ಆದರೆ ಇಂದು ‘ಮೈತಾಡಿ’ ಎಂದು ಅರ್ಥವೇ ಇಲ್ಲದ ಸ್ಥಳನಾಮವಾಗಿ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿದೆ.

ಪತ್ತ್‌ಕೆಟ್ಟು > ಹಳ್ಳಿಗಟ್ಟು

ಮೂಲತಃ ‘ಪತ್ತ್‌ಕೊಟ’ ದೆವ್ವಗಳ ಸಾಂಕೇತಿಕವಾಗಿದ್ದ ಸ್ಥಳನಾಮ ಕನ್ನಡೀಕರಣವಾದಾಗ ಹಳ್ಳಿಗಳ ಕಟ್ಟು ಅಥವಾ ಗುಂಪು ಎಂಬ ತಪ್ಪರ್ಥದಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿದೆ.

ಕೊಂದಕೆರೆ ಗೇರಿ > ಕೊಂಡಂಗೇರಿ

ಕೊಂದ ಕೆರೆ ಇರುವ ಕೇರಿ ಅಥವಾ ಊರು ಎಂಬ ಮೂಲಾರ್ಥದ ಸ್ಥಳನಾಮ ಇಂದು ‘ಕೊಂಡ’ ಎಂದರೆ ಕಿಚ್ಚು, ಬೆಂಕಿ ಎಂಬ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿದೆ.

ಕೊಳ್ಳೆಪೇಟೆ > ಪಾಲಿಬೆಟ್ಟ

‘ಕೊಳ್ಳೆ’ಯನ್ನು ಬೇಟೆಯಾಡಿದ ಪ್ರದೇಶವೆಂಬ ಮೂಲಾರ್ಥವನ್ನು ಹೊಂದಿದ ಸ್ಥಳನಾಮ ಬ್ರಿಟೀಷರಿಂದ ‘ಪಾಲಿಬೆಟ್ಟ’ ಎಂಬ ಅರ್ಥ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಾದ ಸ್ಥಳನಾಮದೊಂದಿಗೆ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿದೆ.

ಗೋವಿನ ಕೊಪ್ಪಲು > ಗೋಣಿ ಕೊಪ್ಪಲು

ಗೋವುಗಳು ಅಥವಾ ಜಾನುವಾರುಗಳಿಂದ ಮೂಲತಃ ಈ ಸ್ಥಳನಾಮ ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿದ್ದು ಇಂದು ‘ಗೋಣಿ’ ಎಂದರೆ ಗೋಣಿ ಚೀಲವೆಂಬ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿದೆ.

ಪೊನ್ನಪ್ಪನ ಪೇಟೆ > ಪೊನ್ನಂಪೇಟೆ

ಪೊನ್ನಪ್ಪನೆಂಬ ವ್ಯಕ್ತಿವಾಚಿ ಸ್ಥಳನಾಮವು ಇಂದು ‘ಪೊನ್ನ’ ಎಂದರೆ ‘ಚಿನ್ನವೆಂಬ ಅರ್ಥದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿದೆ.

ಪೊಳ್ಳೂರ್ > ಹೊದೂರು

‘ಪೊಳ್ಳು’ ಎಂದರೆ ಕೊಡವ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ‘ಹಬ್ಬ’ವೆಂದರ್ಥ. ಮೂಲತಃ ‘ಹಬ್ಬಗಳ ಊರು’ ಎಂಬರ್ಥ ಹೊಂದಿದ್ದ ಸ್ಥಳನಾಮ ಕನ್ನಡೀಕರಣವಾದಾಗ ‘ಹೊದೂರು’ ಎಂದು ತನ್ನ ಮೂಲಾರ್ಥವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿದೆ.

ಬೋಳ್ ಮಾಡ್ > ಬೊಳ್ಳಿಮಾಡ್

ಕೊಡವ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ‘ಬೋಳ್’ ಎಂದರೆ ಖಾಲಿ ಖಾಲಿ ಎಂದರ್ಥ. ಆದರೆ ಇಂದು ಬೋಳ್ > ಬೊಳ್ಳಿ ಎಂದರೆ ‘ಬೆಳ್ಳಿ’ ಲೋಹದ ಅರ್ಥದೊಂದಿಗೆ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿದೆ.

ಈ ಮೇಲಿನ ಕೆಲವು ನಿದರ್ಶನಗಳಂತೆ ವಿರಾಜಪೇಟೆ ತಾಲೂಕಿನ ಹಲವು ಸ್ಥಳನಾಮಗಳು ಸ್ಥಳೀಯರ ಉಚ್ಚಾರಣಾ ಸೌಲಭ್ಯಕ್ಕೊಳಗಾಗಿ ಹಾಗೂ ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಭಾಷಿಗರ ತಪ್ಪುಗ್ರಹಿಕೆ ಮತ್ತು ತಪ್ಪು ಬಳಕೆಯಿಂದಾಗಿ ಧ್ವನಿ ವ್ಯತ್ಯಾಸ ಮತ್ತು ಅರ್ಥ ವ್ಯತ್ಯಾಸಕ್ಕೊಳಗಾಗಿ ಜನಬಳಕೆಯಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ದಾಖಲೆಗಳಲ್ಲಿ ನಮಗೆ ಕಂಡು ಬರುತ್ತವೆ. ಈ ಮೇಲಿನ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಗಮನದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ವಿರಾಜಪೇಟೆ ತಾಲೂಕಿನ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಹಾಗೂ ಭೌಗೋಳಿಕ ಇವೇ ಮೊದಲಾದ ವಿಚಾರಗಳ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಿನ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳ ಮೂಲ ನಿಷ್ಪತ್ತಿಯನ್ನು ಸಾಬೀತು ಪಡಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ಮುಂದಿನ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

ಆಧಾರ ಗ್ರಂಥಗಳು :

- 1 ಎಂ. ಚಿದಾನಂದ ಮೂರ್ತಿ. ಭಾಷಾ ವಿಜ್ಞಾನದ ಮೂಲ ತತ್ವಗಳು. ಡಿ.ವಿ.ಕೆ. ಮೂರ್ತಿ ಪ್ರಕಾಶನ, ಮೈಸೂರು.
- 2 ಕೆ. ಕೆಂಪೇಗೌಡ. ಕನ್ನಡ ಭಾಷಾ ಸ್ವರೂಪ, ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಯನ ಸಂಸ್ಥೆ. ಮಾನಸಗಂಗೋತ್ರಿ, ಮೈಸೂರು.
- 3 ಹಂಪ ನಾಗರಾಜಯ್ಯ, ಐ.ಮಾ. ಮುತ್ತಣ್ಣ (ಪ್ರ.ಸಂ.) ಕೊಡವ ಕನ್ನಡ ನಿಘಂಟು, ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ತು, ಬೆಂಗಳೂರು.
- 4 ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಯನ ಸಂಸ್ಥೆ. ಎಫಿಗ್ರಾಫಿಯಾ ಕರ್ನಾಟಕ, ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಕೊಡಗು ಜಿಲ್ಲೆ, ಸಂಪುಟ 1, 1972.

ಅಡಿ ಟಿಪ್ಪಣಿಗಳು :

- 1 ಎಂ. ಚಿದಾನಂದ ಮೂರ್ತಿ. ವಾಗರ್ಥ. ಪುಟ 15.
- 2 ಕೃಷ್ಣಭಟ್ಟಸೇಡಿಯಾಪು. ಕೆಲವು ದೇಶನಾಮಗಳು, ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂಘ. ಮಣಿಪಾಲ 1975.
- 3 A Studies of village names of Mysore District by D.J. Gow.
- 4 ಸ್ಥಳನಾಮ ಅಧ್ಯಯನ ಹೇಗೆ ? ಎತ್ತ ? ಆರೈ ಮಣಿಮಾಲ. ಸ್ಥಳನಾಮಗಳ ಅಧ್ಯಯನ. ಲೇಖನಗಳ ಸಂಗ್ರಹ. ಸಂಪಾದಕರು ಪ್ರೊ.ಡಿ. ಲಿಂಗಯ್ಯ. ಡಾ. ಚಕ್ಕರೆ ಶಿವಶಂಕರ್ ಪು. 11.
- 5 Studies in Indian Place Names. Vol. XV. P. 98.
6. Studies in Indian Place Names. Vol. XV. P. 112.
7. ಎಡೆಗಳು ಹೇಳುವ ಕನ್ನಡ ಕತೆ. ಶಂ. ಬಾ. ಜೋಶಿ. ಪು. 144.
8. ಸಕಲೇಶಪುರ ಪರಿಸರದ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳು. ಎಂ. ವಿಶ್ವನಾಥ. ಪು. 121.
9. A Studies of village names of Mysore District by D.J. Gow. PP. 141.

ಅಧ್ಯಾಯ 4 ವಿರಾಜಪೇಟೆ ತಾಲೂಕಿನ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳ ನಿಷ್ಪತ್ತಿ

ಒಂದು ನಾಡಿನ ಪ್ರಾಚೀನ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಆ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಅಡಕವಾಗಿರುವ ಅಪೂರ್ವ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ನಾಗರಿಕತೆಯ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ರಕ್ಷಿಸಿಕೊಂಡು ಬರುವಲ್ಲಿ ಈ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳ ಪಾತ್ರ ಮಹತ್ತರವಾದುದು. ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳ ಅಧ್ಯಯನದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಆ ಸ್ಥಳಗಳ ಸ್ಥಳೀಯ ನೆಲೆ ಹಾಗೂ ಸಾರ್ವತ್ರಿಕ ನೆಲೆಗಳೆರಡೂ ಮುಖ್ಯವಾಗುತ್ತವೆ. ಆದ್ದರಿಂದಾಗಿ ಸಾಹಿತ್ಯ, ಕಲೆ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ ಊರಿನ ಭೌಗೋಳಿಕ, ನೈಸರ್ಗಿಕ, ಸಾಮಾಜಿಕ, ಐತಿಹಾಸಿಕ ವಿವರಗಳು, ಆರ್ಥಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳು, ಜಾತಿ, ಕುಟುಂಬ ಪದ್ಧತಿ ಎಲ್ಲವುಗಳನ್ನು ಅಧ್ಯಯನದ ಪರಿಧಿ ಗೆ ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ.

ಕ್ರಿ.ಶ. 4ನೇ ಶತಮಾನಕ್ಕಿಂತಲೂ ಮೊದಲು ಕೊಡಗು ಜಿಲ್ಲೆ ಹಾಗೂ ವಿರಾಜಪೇಟೆ ತಾಲೂಕಿನ ಹಲವು ಭಾಗಗಳು ‘ಮಧುರೈ’ಯಲ್ಲಿ ಆಳಿದ ಪಾಂಡ್ಯ ರಾಜನ ಆಡಳಿತಕ್ಕೆ ಒಳಪಟ್ಟಿತ್ತು. ಕ್ರಿ.ಶ. 4ನೇ ಶತಮಾನದಿಂದ ಸುಮಾರು 11ನೇ ಶತಮಾನದವರೆಗೆ ಇಲ್ಲಿನ ಪ್ರದೇಶಗಳು ಗಂಗ ಅರಸರ ಆಳ್ವಿಕೆಗೆ ಒಳಪಟ್ಟಿದ್ದವು. ನಂತರ ಚೋಳರು ಗಂಗರನ್ನು ಸೋಲಿಸಿ ತಮ್ಮ ಅಧಿಪತ್ಯವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದರು. ಚೋಳರ ಮಾಂಡಲಿಕರಾಗಿದ್ದ ಚಿಂಗಾಳ್ವರು ಹಾಗೂ ಚೋಳರ ಸೇನಾಧಿಪತಿಯಾಗಿದ್ದ ಕೊಂಗಾಳ್ವರು ಮುಂದೆ ರಾಜವಂಶವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿ ಇಲ್ಲಿ ಆಡಳಿತ ನಡೆಸಿದನು. ನಂತರ 12ನೇ ಶತಮಾನದ ಹೊಯ್ಸಳರ ಪ್ರಾಬಲ್ಯದಿಂದ ಕೊಂಗಾಳ್ವ ಮತ್ತು ಚಿಂಗಾಳ್ವರು ಹೊಯ್ಸಳರ ಮಾಂಡಲಿಕರಾದರು. ವಿಜಯನಗರ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅವರ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳು ಇಲ್ಲಿ ಆಡಳಿತ ನಡೆಸಿದರು. ನಂತರದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹಾಲೇರಿ ರಾಜವಂಶದವರು 17-18ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಿನ ಪ್ರದೇಶಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ಆಡಳಿತಕ್ಕೆ ಒಳಪಡಿಸಿದರು. ಕ್ರಿ.ಶ. 1834ರಲ್ಲಿ ಈ ಪ್ರದೇಶವು ಬ್ರಿಟೀಷರ

ಅಧಿಪತ್ಯಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಯಿತು.¹

ಈ ಮೇಲಿನಂತೆ ಇರುವ ಇತಿಹಾಸದ ಸ್ಥೂಲ ಚಿತ್ರಣವನ್ನು ಹಾಗೂ ಕ್ರಿ. ಶ.1773ರ ಕೊಡಗಿನ ಭೂಪಟವನ್ನು ಗಮನಿಸಿದಾಗ² ವಿರಾಜಪೇಟೆ ತಾಲೂಕಿನ ಭೂಪ್ರದೇಶಗಳು ವಿವಿಧ ರಾಜರ, ರಾಜವಂಶಗಳ, ಬ್ರಿಟೀಷರ ಅಧಿಕಾರದಲ್ಲಿದ್ದ ವಿಷಯ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಈ ತಾಲೂಕಿನ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಬಂದಾಗ ಇಲ್ಲಿನ ಪ್ರಮುಖ ಸ್ಥಳೀಯ ಭಾಷೆಯಾದ ‘ಕೊಡವ’ ಹಾಗೂ ಇಲ್ಲಿನ ಬುಡಕಟ್ಟು ಭಾಷೆಗಳಾದ ಯರವ, ಕುರುಬ ಮೊದಲಾದ ಭಾಷೆಗಳೇ ಅಲ್ಲದೆ ಮಲೆಯಾಳಂ ತಮಿಳು, ತೆಲುಗು ಮೊದಲಾದ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿದ್ದ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳು ಹಾಲೇರಿ ಅರಸರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ದಾಖಲೆಗೆ ಒಳಗಾಗುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡೀಕರಣವಾದಾಗ ತಮ್ಮ ಮೂಲ ಅರ್ಥವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡಿರುವ ವಿಚಾರಗಳೂ ಗಮನಕ್ಕೆ ಬಂದಿವೆ.

ಕ್ರಿ.ಶ. 1834ನೇ ಇಸವಿಯಲ್ಲಿದ್ದ, ಈ ತಾಲೂಕಿನ ವ್ಯಾಪ್ತಿಗೆ ಒಳಪಟ್ಟಿದ್ದ 118 ಗ್ರಾಮಗಳು ಹಾಗೂ ಅರಣ್ಯ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿದರೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳು ಮೂಲದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಳೀಯ ಭಾಷೆಯಾದ ಕೊಡವ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿದ್ದರೂ ನಂತರದ ದಾಖಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ, ತುಳು, ಹಾಗೂ ಮಲೆಯಾಳಂ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬರುತ್ತವೆ ಎಂಬ ವಿಚಾರ ಗಮನಾರ್ಹ. ಇದಕ್ಕೆ ಮುಖ್ಯ ಕಾರಣಗಳೆಂದರೆ ಮೊದಲನೆಯದಾಗಿ ಈ ತಾಲೂಕಿನ ಗಡಿ ಪ್ರದೇಶಗಳಾದ ಕೇರಳದ ಮಲೆಯಾಳಂ ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಹಾಸನದ ಬಯಲುಸೀಮೆ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಹಾಗೂ ಕರಾವಳಿ ಪ್ರದೇಶದ ತುಳು ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳು ಸ್ಥಳನಾಮಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತವಾಗಿವೆ. ಎರಡನೆಯದಾಗಿ ಐತಿಹಾಸಿಕ ವಿವರಗಳ ಅನ್ವಯ ಈ ತಾಲೂಕಿನ ಪ್ರದೇಶಗಳು ‘ಮಲೆಯಾಳಂ’ ಅರಸರ ಆಳ್ವಿಕೆಗೆ ಒಳಪಟ್ಟಿತ್ತು. ಅವರ ಭಾಷೆ ಮಲೆಯಾಳಂ. ಹಾಗೆಯೇ ಗಂಗರು, ಚೋಳರು, ಚಿಂಗಾಳ್ವರು, ಕೊಂಗಾಳ್ವರು, ಹಾಲೇರಿ ಮೊದಲಾದ ರಾಜವಂಶದವರ ಭಾಷೆ ಕನ್ನಡವಾಗಿತ್ತು. ಈ ಮೇಲಿನ ರಾಜವಂಶದವರು ಹಾಗೂ ಮಲೆಯಾಳಿ ಅರಸರು ಇಲ್ಲಿ ಆಡಳಿತ ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಳೀಯ ‘ಕೊಡವ’ ಭಾಷೆ ಹಾಗೂ ಅದನ್ನಾಡುವ ಜನರು ಮತ್ತು ಇನ್ನಿತರ ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯದವರು ಇಲ್ಲಿ ಇರಲಿಲ್ಲವೆ? ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆ ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಸಹಜವಾಗಿಯೇ ಉದ್ಭವಿಸುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ನಾವಿಲ್ಲಿ ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳಲೇಬೇಕಾದ ವಿಚಾರವೆಂದರೆ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕವಾಗಿ, ರಾಜಕೀಯವಾಗಿ ಪ್ರಭಾವಶಾಲಿಯಾದ ಜನಾಂಗ ಇನ್ನೊಂದು ಭಾಷೆಯನ್ನಾಡುವ ಜನಾಂಗದ ಸಂಪರ್ಕಕ್ಕೆ ಬಂದಾಗ ಹೊರಗಿನಿಂದ ಬಂದರೂ ತನ್ನ ಅಧಿಪತ್ಯವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುವುದು ಸಹಜ. ಇದರಿಂದಾಗಿ ಇಲ್ಲಿನ ಸ್ಥಳೀಯರು ಹೊರಗಿನಿಂದ ಬಂದ ರಾಜರನ್ನು ರಾಜವಂಶದವರನ್ನು ಬೆಂಬಲಿಸಿ ಅವರ ಆಜ್ಞೆಗಳನ್ನು ಪಾಲಿಸಿ

ಅವರಿಂದ ಶಹಬ್ಜಾನ್ ಗಿರಿಯನ್ನು ಪಡೆದು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಸ್ಥಾನಮಾನಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಹಾಗೂ ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಪ್ರಬಲರಾಗುವ ಆಲೋಚನೆಯಲ್ಲಿದ್ದರೇ ಎನಹ ತಮ್ಮ ಭಾಷೆ, ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಬಗ್ಗೆ ಯೋಚಿಸುವವರಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ಈ ತಾಲೂಕಿನ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ಹಾಗೂ ಕೊಡಗಿನ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ಗಮನಿಸಿದಾಗ ಸ್ಥಳೀಯರು ಇಲ್ಲಿ ಆಡಳಿತ ನಡೆಸಿದ್ದು ತುಂಬಾ ಅಪರೂಪ ಎಂಬ ವಿಚಾರ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ‘ಅಚ್ಚುನಾಯಕ’ನಂಥ ಒಬ್ಬಬ್ಬರನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ಇಲ್ಲಿ ಆಡಳಿತ ನಡೆಸಿದ್ದು ಹೊರಗಿನವರೇ. ಹೊರಗಿನಿಂದ ಬಂದ ವಿವಿಧ ರಾಜಮನೆತನಗಳ ಆಡಳಿತಕ್ಕೆ ತಲೆಬಾಗಿ ಅವರ ಭಾಷೆ, ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಒಪ್ಪಿ ನಡೆದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ‘ಕನ್ನಡ’ ‘ಮಲೆಯಾಳಂ’ ಭಾಷೆ ಹಾಗೂ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಪ್ರಭಾವಕ್ಕೆ ಒಳಗಾದ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳು ಹಾಗೂ ಭೌಗೋಳಿಕವಾಗಿ ತುಳುನಾಡಿನ ಸರಹದ್ದನ್ನೂ ಹೊಂದಿರುವುದರಿಂದ ‘ತುಳು’ ಭಾಷೆ ಹಾಗೂ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಪ್ರಭಾವಕ್ಕೊಳಗಾದ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳು ಯಥೇಚ್ಛವಾಗಿ ಈ ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಬ್ರೀಟಿಷರ ಆಳ್ವಿಕೆಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಪ್ರಭಾವಕ್ಕೆ ಒಳಗಾದ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳು, ತಮಿಳು ಭಾಷೆ ಹಾಗೂ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಪ್ರಭಾವಕ್ಕೆ ಒಳಗಾದ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳು ಈ ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ.

ಈ ತಾಲೂಕಿನ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳು ಮೂಲದ್ರಾವಿಡ ಭಾಷಾ ಚೌಕಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಬರುವಂಥವು. ಸಂಸ್ಕೃತ ಅಥವಾ ವೈದಿಕಪರ ಭಾಷೆಯ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳೆಂದು ಮೇಲ್ನೋಟಕ್ಕೆ ಕೆಲವು ಕಂಡುಬಂದರೂ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳ ಹಿನ್ನೆಲೆಯನ್ನು ಗಮನಿಸಿದಾಗ ಅವು ಸಂಸ್ಕೃತೇತರ ಅರ್ಥವನ್ನು ನೀಡುತ್ತವೆ. ಉದಾ: ‘ಮಂಗಲ’ ಎಂಬ ಶಬ್ದವು ಮೂಲತಃ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಅಗ್ರಹಾರ ಎಂಬ ಸಂಸ್ಕೃತ ಅರ್ಥವನ್ನು ಹೇಳಿದರೂ ಪ್ರಸ್ತುತ ತಾಲೂಕಿನ ಕೆಲವು ಸ್ಥಳನಾಮಗಳಾದ ‘ಶ್ರೀಮಂಗಲ’ ‘ಐಮಂಗಲ’ಗಳು ಸಂಸ್ಕೃತೇತರ ಅರ್ಥವನ್ನು ನೀಡುತ್ತವೆ. ಜಲ ಸಂಪತ್ತು ಹೆಚ್ಚಾಗಿರುವ, ಬಿತ್ತನೆಗೆ ಯೋಗ್ಯವಾದ, ಫಲವತ್ತಾದ ಭೂಮಿಯಿರುವ ಪ್ರದೇಶವೆಂಬ ಅರ್ಥ ಇಲ್ಲಿನ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳಿಗೆ ಅನ್ವಯಿಸುತ್ತವೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಪುರೋಹಿತರ ಮಧ್ಯಸ್ಥಿಕೆಯಾಗಲಿ, ಪಾತ್ರವಾಗಲಿ ಯಾವುದೇ ಧಾರ್ಮಿಕ ಆಚರಣೆ ಹಾಗೂ ಸಾಮಾಜಿಕ ಆಚರಣೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವುದು ಅಪರೂಪವೆಂದೇ ಹೇಳಬೇಕು.

“ಒಂದು ಊರಿನ ಸ್ಥಳನಾಮಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಅಧ್ಯಯನವೆಂದರೆ ತಾತ್ವಿಕವಾಗಿ ಆ ಊರಿನ ಜನರ ಬದುಕಿನ ಸಮಸ್ತ ಸಂಗತಿಗಳೂ ಅಧ್ಯಯನದ ತೆಕ್ಕೆಗೆ ಒಡಪಡುತ್ತವೆ. ಸಮಸ್ತ ಸಂಗತಿಗಳು ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ದೊರಕದಿದ್ದಾಗ ದೊರಕಿದ ಮಾಹಿತಿಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಉಳಿದ ಜ್ಞಾನ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳಾದ ಭೂಗೋಳ, ಮಾನವಶಾಸ್ತ್ರ, ಶಾಸನಶಾಸ್ತ್ರ, ಇತಿಹಾಸ, ಜಾನಪದ

ಇವೇ ಮೊದಲಾದವುಗಳನ್ನು ಬಳಸಿ ಪರಿಶೀಲಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ” ಎಂಬ ವಿವಿಧ ವಿದ್ವಾಂಸರ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಗಮನದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಈ ಕೆಳಗಿನಂತೆ ವಿರಾಜಪೇಟೆ ತಾಲೂಕಿನ ಗ್ರಾಮನಾಮಗಳ ನಿಷ್ಪತ್ತಿಯ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಯನ್ನು ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಪಂಡಿತ ನಿಷ್ಪತ್ತಿ ಮತ್ತು ಪಾಮರ ನಿಷ್ಪತ್ತಿಗಳೆರಡರ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆಯನ್ನೂ ಗಮನಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ತಾಲೂಕಿನ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳ ಭಾಷೆ ವಿಭಿನ್ನವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಅವುಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಭಾಷಿಕ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಯನ್ನು ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ಈ ಹಿಂದಿನ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಮಾಡಿರುವುದರಿಂದ ಸಮಾಜ, ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಇತಿಹಾಸ, ಭೂಗೋಳ ಇವೇ ಮೊದಲಾದ ವಿಷಯಗಳ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಮೇಯಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಸ್ಥಳನಾಮಗಳನ್ನು ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ಇಲ್ಲಿ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಿ ಅವುಗಳ ಮೂಲ ನಿಷ್ಪತ್ತಿಯ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ವಸ್ತುನಿಷ್ಠವಾಗಿ ಕಟ್ಟಿಕೊಡುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಈ ಹಿಂದೆ ನಡೆದಿರುವ ಅಧ್ಯಯನಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬರುವಂತೆ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳನ್ನು ಭೌಗೋಳಿಕ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಇವೇ ಮೊದಲಾದ ವಿಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ವರ್ಗೀಕರಿಸಿ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸದೆ ಒಟ್ಟಾಗಿ (ಬೇಚರಾಕ್ ಗ್ರಾಮಗಳನ್ನೂ ಸೇರಿಸಿ) ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಸ್ಥಳನಾಮಗಳ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆಯನ್ನು ಅರಿತು ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ಪರಿಗಣಿಸಿ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಗೆ ಒಳಪಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತುತ ತಾಲೂಕಿನ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಸ್ಥಳನಾಮಗಳ ಮೂಲ ನಿಷ್ಪತ್ತಿಯ ಕುರಿತಂತೆ ಸತ್ಯಕ್ಕೆ ಸಮೀಪದ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಪ್ರಸ್ತುತ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಈ ಕೆಳಗಿನಂತೆ ವಿವರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಸ್ಥಳನಾಮಗಳ ನಿಷ್ಪತ್ತಿ

ಅತ್ತೂರು :

ಹತ್ತೂರು > ಅತ್ತೂರು.

ಹತ್ತು + ಊರು - ಹತ್ತೂರು > ಅಟ್ಟೂರ್ > ಅತ್ತೂರು.

ಈ ಊರಿನ ಸಮೀಪದ ಪ್ರಮುಖ ವ್ಯಾಪಾರಕೇಂದ್ರವಾದ ಗೋಣಿಕೊಪ್ಪ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಪಾರ ಮಾಡಲು ಹತ್ತು ಹಲವಾರು ಊರುಗಳಿಂದ ವಿವಿಧ ಜನಸಮುದಾಯದ ಜನ ಬಂದು ಈ ಊರಿನಲ್ಲಿ ನೆಲೆನಿಂತ ಕಾರಣ ‘ಹತ್ತೂರು’ ಎಂಬ ಸ್ಥಳನಾಮ ಬಂದು. ‘ಹ’ ಕಾರ ‘ಅ’ ಕಾರವಾಗಿ ‘ಅತ್ತೂರು’ ಎಂದು ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿದೆ.

ಹತ್ತೂರು ಊರಿನ ಜನ ಬಂದು ಇಲ್ಲಿ ನೆಲೆ ನಿಂತಿದ್ದರು ಎಂಬ ವಿಚಾರಕ್ಕೆ ಪುಷ್ಟಿ ನೀಡುವಂತೆ ಇಂದಿಗೂ ಈ ಊರಿನಲ್ಲಿ ಸ್ಥಳೀಯ ಮೂಲನಿವಾಸಿಗಳ ಸಂಖ್ಯೆಗಿಂತ ಸಮೀಪದ ತುಳುನಾಡಿನಿಂದ

ಬಂದ ಬಂಟರು, ಬಿಲ್ಲವರು, ಕನ್ನಡಿಗರು ಇವೇ ಮೊದಲಾದ ಜನಸಮುದಾಯಗಳು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಇಲ್ಲಿ ನೆಲೆನಿಂತಿದ್ದಾರೆ. ಸಮೀಪದ ‘ಗೋಣಿ ಕೊಪ್ಪ’ವೆಂಬ ಪ್ರಮುಖ ವ್ಯಾಪಾರಕೇಂದ್ರದಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಪಾರ ಮಾಡುತ್ತಾ ಜೀವನ ಸಾಗಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಹತ್ತಾರು ಊರುಗಳಿಂದ ವ್ಯಾಪಾರಕ್ಕೆಂದು ಬಂದ ಜನ ನೆಲೆ ನಿಂತ ಪ್ರದೇಶ ಇದಾದ ಕಾರಣ ‘ಹತ್ತಾರು’ ಎಂಬ ಹೆಸರು ಬಂದಿದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಬ್ರಿಟೀಷರ ಆಡಳಿತಾವಧಿಯಲ್ಲಿ ಅವರ ಆಂಗ್ಲ ಉಚ್ಚಾರಣೆಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ‘ಅಟ್ವೂರ್’ ಎಂದಾಗಿ ನಂತರದ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಜನಸಾಮಾನ್ಯರ ಉಚ್ಚಾರಣೆಗೆ ಅನುಕೂಲವಾಗುವಂತೆ ‘ಹ’ಕಾರ ‘ಅ’ಕಾರವಾಗಿ ಅಪಭ್ರಂಶಗೊಂಡು ‘ಅತ್ತೂರು’ ‘ಸ್ಥಳನಾಮ’ ಚಾಲ್ತಿಯಲ್ಲಿದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಕೊಡವ ಭಾಷೆಯ ಸಹಜ ಲಕ್ಷಣವಾದ ವ್ಯಂಜನಾಂತ್ಯ ರೂಪದಲ್ಲಿ ‘ಅತ್ತೂರ್’ ಎಂದು ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿದೆ.

ಅರುವತೊಕ್ಕು :

ಅರವತ್ತು + ಒಕ್ಕಲು - ಅರುವತೊಕ್ಕಲು > ಅರುವತೊಕ್ಕು.

ಅರವತ್ತು - ಸಂಖ್ಯಾವಾಚಕ.

ಒಕ್ಕಲು - ಕುಟುಂಬ, ಮನೆತನ.

ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯ ಈ ಸ್ಥಳನಾಮದಲ್ಲಿ ‘ಒಕ್ಕಲು’ ಎಂದರೆ ಕುಟುಂಬವೆಂಬ ಅರ್ಥವಿದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಕೊಡವ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ‘ಒಕ್ಕ’ ವೆಂದರೆ, ‘ಕುಳ’, ‘ಕುಟುಂಬ’, ‘ಮನೆತನ’ವೆಂಬ ಅರ್ಥವಿದೆ. ಈ ತಾಲೂಕಿನ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಿನ ಮೂಲನಿವಾಸಿಗಳ ಎಲ್ಲಾ ಪಂಗಡಗಳಿಗೆ ಅವರದೇ ಆದ ‘ಒಕ್ಕ ಪೆದ’ (ಮನೆತನದ ಹೆಸರು) ವಿದೆ. ಭೌಗೋಳಿಕವಾಗಿ ವಿಶಾಲವಾಗಿರುವ ಈ ಊರಿನಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ಸಮುದಾಯಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ಮನೆತನದವರು ನೆಲೆಸಿದ್ದರೆಂಬ ವಿಚಾರವನ್ನು ಸ್ಥಳೀಯರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ‘ಹೈದರಾಲಿ’ ಮತ್ತು ‘ಟಿಪ್ಪು ಸುಲ್ತಾನ’ನ ಆಕ್ರಮಣದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ‘ಒಕ್ಕ’ಗಳು ‘ಕುತ್ತಿನಾಶ’ (ನಿರ್ವಂಶ)ವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಇವತ್ತು ಅರವತ್ತು ಒಕ್ಕಲುಗಳಿಗೆ ಬದಲಾಗಿ ಅರವತ್ತು ಕಲ್ಲುಗಳಿರುವ ಊರೆಂದು ಕರೆಯಬೇಕಾಗಿ ಬಂದಿದೆ ಎಂಬ ವಿಚಾರವನ್ನು ಸ್ಥಳೀಯರು ಬಹಳ ವಿಷಾದದಿಂದ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ‘ಅರವತ್ತು ಒಕ್ಕ’ಗಳು ಮೂಲತಃ ಈ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ನೆಲೆನಿಂತಿದ್ದ ಕಾರಣ ಈ ಊರಿಗೆ ಅರುವತ್ತು ಒಕ್ಕಲು > ಅರುವತೊಕ್ಕಲು > ಅರುವತೊಕ್ಕು ಎಂಬ ಸ್ಥಳನಾಮ ಬಂದಿದೆ.

ಅಮ್ಮತ್ತಿ :

ಅಮ್ಮಂಗಡ + ತೆತ್ತಿ - ಅಮ್ಮಂಡ ತೆತ್ತಿ > ಅಮ್ಮತ್ತಿ ಆಗಿದೆ.

ಅಮ್ಮಂಗ - ಒಂದು ಜನಸಮುದಾಯ. (ಅಮ್ಮಕೊಡವ)

ತೆತ್ತಿ - ಕಟ್ಟಡದ ಜಗುಲಿ, ಹೊರ ಪ್ರಾಂಗಣ.

ಈ ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿರುವ ಅನೇಕ ಮೂಲನಿವಾಸಿ ಪಂಗಡಗಳಲ್ಲಿ ‘ಅಮ್ಮಕೊಡವ’ ಎಂಬ ಸಮುದಾಯವೂ ಒಂದು. ಈ ತಾಲೂಕಿನ ಬಹುತೇಕ ಜನರು ಮಾಂಸ ಹಾಗೂ ಮಧ್ಯವನ್ನು ಯಥೇಚ್ಛವಾಗಿಯೇ ಬಳಸುವಂಥದ್ದನ್ನು ನಾವಿಲ್ಲಿ ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಆದರೆ ಈ ಅಮ್ಮಕೊಡವರೆಂಬ ಜನ ಸಮುದಾಯವು ಸಸ್ಯಾಹಾರಿಗಳಾಗಿದ್ದು ಕೊಡವ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೆಂದು ಕರೆಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಈ ಅಮ್ಮಕೊಡವರು ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ನೆಲೆನಿಂತಿದ್ದ ಊರು ‘ಅಮ್ಮತ್ತಿ’ ಆಗಿದೆ.

ಅಮ್ಮಂಗಡ ತೆತ್ತಿ - ಇಲ್ಲಿ ‘ತೆತ್ತಿ’ ಅಂದರೆ ಮನೆ ಅಥವಾ ಕಟ್ಟಡದ ‘ಜಗುಲಿ’ ಎಂದರ್ಥ. ಅಮ್ಮಕೊಡವರ ಜಗುಲಿ ಅಥವಾ ಅಮ್ಮಕೊಡವರ ಮನೆಯ ಅಂಗಳ ಎಂಬರ್ಥದಲ್ಲಿ ನಾವಿಲ್ಲಿ ಈ ವಾರ್ಗಿಕವನ್ನು ಅರ್ಥೈಸಬಹುದು.

ಇದಕ್ಕೆ ಪೂರಕವಾಗಿ ‘ಪಟ್ಟೋಲೆ ಪಳಮೆ’ಯಲ್ಲಿನ ಜನಪದ ಗೀತೆಯ ಈ ಕೆಳಗಿನ ಸಾಲುಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದು:

“ಅಮ್ಮತ್ತಿನಾಡೋಂಡ ಉಮ್ಮತ್ತಾಕತ್ತಿ
ಕೆತ್ತುವಾಂಗ್ ಮಿಂಞ ಉತ್ತುವ ಕತ್ತಿ”

ಕನ್ನಡಾನುವಾದ

ಅಮ್ಮತ್ತಿ ನಾಡಿನವನ ಉಮ್ಮತ್ತಾಕತ್ತಿ

ಕಡಿದು ಹಾಕುವುದಕ್ಕೆ ಮೊದಲೇ ಬಿಚ್ಚಿಹೋಗುವ ಕತ್ತಿ.

ಇಲ್ಲಿ ಉಮ್ಮತ್ತಾ ಅಂದರೆ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿರುವ ಒಂದು ಗಿಡದ ಕಾಂಡ. ಇದು ಮೃದುವಾಗಿದ್ದು ಸುಲಭವಾಗಿ ಮುರಿದುಹೋಗುತ್ತದೆ. ಅಂಥ ಮೆದುವಾಗಿರುವ ಗಿಡದಿಂದ ಮಾಡಿಕೊಂಡ ಕತ್ತಿಯಿಂದ ಅಮ್ಮಕೊಡವರು ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಹೋದರೆ ಆ ಕತ್ತಿ ಶತ್ರುವನ್ನು ಕಡಿದು ಹಾಕುವುದಕ್ಕೆ ಮೊದಲೇ ಮುರಿದು ಹೋಗುತ್ತದೆ ಎಂಬ ಅರ್ಥವಿದೆ. ಅಂದರೆ ಸಸ್ಯಾಹಾರಿಗಳಾದ ಈ ಸಮುದಾಯ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಾಗಿದ್ದು ಉಳಿದ ಕೊಡಗರಂತೆ ಶೂರರಲ್ಲ, ಹೋರಾಡಲು ಶಕ್ತರಲ್ಲ ಎಂಬ ಧ್ವನಿ ಈ ಮೇಲಿನ ಜನಪದ ಗೀತೆಯ ಸಾಲುಗಳಲ್ಲಿದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಪೂರಕವಾಗಿ ಈ ತಾಲೂಕಿನ

ಪ್ರಮುಖ ಭಾಷೆಯಾದ ಕೊಡವ ಭಾಷೆಯ ಒಂದು ಗಾದೆ ಇಂತಿದೆ.

“ಪಟ್ಟಮ ಪಡೆಕಾಗ, ಪೀರಕ್ಕೆ ಕರಿಕಾಗ”

ಕನ್ನಡಾನುವಾದ - ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಹೋರಾಡಲು ಶಕ್ತರಲ್ಲ ಹಾಗೆಯೇ ಬಲಿತುಹೋದ ಹೀರಕಾಯಿಯನ್ನು ಸಾರು ಅಥವಾ ಪಲ್ಯಕ್ಕೆ ಬಳಸಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಎಂಬ ಗಾದೆಯಲ್ಲಿನ ಧ್ವನಿಕೂಡಾ ಇದೇ ಆಗಿದೆ.

ಇದರಿಂದ ಈ ‘ಅಮ್ಮತ್ತಿ’ ಎಂಬ ಊರಿಗೆ ಅಮ್ಮಕೊಡವರೆಂಬ ಸಮುದಾಯದವರು ನೆಲೆಸಿದ್ದ ಕಾರಣದಿಂದ ಈ ಹೆಸರು ಬಂದಿದೆ.

ಬ್ರಿಟಿಷರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಈ ‘ಅಮ್ಮತ್ತಿ’ಯು ‘ಕೋಲ್‌ಪೇಟೆ’ ಆಗಿತ್ತು. ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಅಧಿಕಾರಿಯಾಗಿದ್ದ ‘ಕ್ಯಾಪ್ಟನ್ ಕೋಲ್’ನ ಹೆಸರನ್ನು ಈ ಊರಿಗೆ ಇಡಲಾಗಿತ್ತು. ಆದರೆ ಈ ಊರಿನ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಸಂಕೇತವಾಗಿರುವ ‘ಅಮ್ಮತ್ತಿ’ ಎಂಬ ಹೆಸರೇ ಇಂದಿಗೂ ಜನರಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿದೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ದ್ಯೋತಕಗಳಾಗಿದ್ದು ಜನರ ಒಳಮನಸ್ಸು ಒಪ್ಪಿ ಅಪ್ಪಿದ ಹೆಸರೇ ಚಾಲ್ತಿಯಲ್ಲಿರುತ್ತದೆ ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಇದು ನಿದರ್ಶನವಾಗಿದೆ.

ಅರಮೇರಿ :

ಮೂಲ ಹೆಸರು ‘ಅರಮನೆಕೇರಿ’. ಅರಮನೆ + ಕೇರಿ.

ಅರಮನೆಯಂಥ ಕೇರಿ > ಅರಮನೆಕೇರಿ > ಅರಮೇರಿ ಆಗಿದೆ.

ಈ ಸ್ಥಳನಾಮಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಐತಿಹಾಸಿಕ ವಿವರಣೆ ಇಂತಿದೆ. ಹಾಲೇರಿ ಅರಸ ಮುದ್ದು ರಾಜನ ಮಗಳು ‘ನೀಲಮ್ಮಾಜಿ’ಯನ್ನು ಈ ಪ್ರದೇಶದ ಕೊಡವ ಮನೆತನಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ಬೆಪ್ಪನಾಡಿನ ಉತ್ತು ನಾಯಕನಿಗೆ ವಿವಾಹ ಮಾಡಿಕೊಡಲಾಗಿತ್ತು. ಆದರೆ ದುರದೃಷ್ಟವಶಾತ್ ನೀಲಮ್ಮಾಜಿಯ ಪತಿ ಅಕಾಲ ಮರಣಕ್ಕೀಡಾದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ವಿಧವೆ ನೀಲಮ್ಮಾಜಿ ತವರಿಗೆ ಹೋಗಿ ನೆಲೆಸುವುದನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಮಗಳ ಮೇಲೆ ಅತೀವವಾದ ಪ್ರೀತಿ, ಮಮತೆಗಳನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದ ಮುದ್ದುರಾಜ ಅವಳಿರುವ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿಯೇ ಅರಮನೆಯಲ್ಲಿರುವಂಥ ಸಕಲ ಸೌಲಭ್ಯ ಸವಲತ್ತುಗಳನ್ನು ಆಕೆಗೆ ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಇದರಿಂದಾಗಿ ಆ ಊರಿಗೆ “ಅರಮನೆಯಂಥ ಕೇರಿ”, ಅರಮನೆಕೇರಿ ಎಂಬ ಹೆಸರು ಬಂದಿದೆ.

ಹಾಗೆಯೇ ಇತಿಹಾಸಕಾರರಾದ ಕೃಷ್ಣಯ್ಯನವರು ಅರಮೇರಿಯಲ್ಲಿ ಅಳಮಂಡ ಮನೆಯು

ಹತ್ತಿರ ಒಂದು ಪಾಂಡವಪಾರೆ ಹಾಗೂ ನೆಲಸಮ ಮಾಡಿದ ಕೋಟೆಯ ತಳಹದಿ ಇದೆ ಎಂದು ತಮ್ಮ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ⁶. ಆದರೆ ಈಗ ಅರಮನೆಯ ಯಾವುದೇ ಅವಶೇಷಗಳು ಈ ಊರಿನಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವುದಿಲ್ಲ⁷. ಆದರೆ ಕೋಟೆಯ ಅವಶೇಷಗಳು ಇಲ್ಲಿದ್ದ ಕಾರಣ ಅರಮನೆಗೆ ಇರುವಂಥ ರೀತಿಯ ಸುರಕ್ಷತೆಗೆ ಕೋಟೆಯ ನಿರ್ಮಾಣವನ್ನು ಮಾಡಿರುವ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳಿವೆ. ಅಂದರೆ ಅರಮನೆಯಂಥ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದ ಕೇರಿ ಇದಾಗಿದ್ದ ಕಾರಣದಿಂದಾಗಿ ಈ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ‘ಅರಮನೆ ಕೇರಿ’ ಎಂಬ ಹೆಸರು ಬಂದು ಜನರ ಬಾಯಲ್ಲಿಂದು ‘ಅರಮೇರಿ’ ಎಂದು ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿದೆ. ಅಂದರೆ ಅರಮನೆಯಂಥ ಕೇರಿ | ಅರಮನೆಕೇರಿ | ಅರಮೇರಿ ಆಗಿ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿದೆ.

ಆರ್ಜಿ :

ಆರ್ + ಅಂಜಿ - ಆರಂಜಿ > ಆರ್ಜಿ.

ಆರ್-ಆರು, ಅಂಜಿ - ಐದು. (ಮಲೆಯಾಳಂ ಭಾಷೆಯ ಸ್ಥಳನಾಮ) ಆರಂಜಿ - ಐದಾರು ಎಂಬರ್ಥ.

ದಟ್ಟ ಅರಣ್ಯ ಪ್ರದೇಶವಾಗಿದ್ದ ಈ ಊರಿನಲ್ಲಿ ಜನರು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ನೆಲೆ ನಿಂತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅಲ್ಲೊಂದು ಇಲ್ಲೊಂದು ಮನೆಗಳು ಮಾತ್ರ ಕಂಡುಬರುತ್ತಿದ್ದವು. ಈ ಪ್ರದೇಶದ ನೆರೆ ರಾಜ್ಯವಾದ ಕೇರಳದಿಂದ ಮಲೆಯಾಳಿಗಳು ಒಣಮೀನು, ಉಪ್ಪು, ಅವಲಕ್ಕಿ ಮೊದಲಾದ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ತಲೆಮೇಲೆ ಹೊತ್ತು ತಂದು ಈ ತಾಲೂಕಿನ ವಿವಿಧೆಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಲ್ನಡಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಊರೂರು ತಿರುಗಿ ವ್ಯಾಪಾರ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಆ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಕೆಲವೇ ಕೆಲವು ಮನೆಗಳಿದ್ದ ಈ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಅವರು ಅವರ ಮಲೆಯಾಳಿ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ “ಆರ್ಅಂಜಿ ವೀಡ್ ಇರುವ ಊರು” (ಅಂದರೆ ಐದಾರು ಮನೆಗಳಿರುವ ಊರು) ಎಂದು ಗುರುತಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಮೂಲತಃ ಮಲೆಯಾಳಿ ಭಾಷೆಯಿಂದ ಆರ್ಅಂಜಿ | ಆರಂಜಿ ಎಂದು ಗುರುತಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಈ ಪ್ರದೇಶ ಸ್ಥಳೀಯರ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ‘ಆರ್ಜಿ’ ಎಂದು ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿದೆ⁸.

ಹಾಗೆಯೇ ಈ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿರುವ ಊರ ದೇವರಿಗೆ “ಆರ್ಮನೆ ಅಯ್ಯಪ್ಪ” ನೆಂದೇ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಆರ್ಮನೆ ಎಂದರೆ ಆರು ಮನೆಗಳಿದ್ದ ಊರಿನ ಅಯ್ಯಪ್ಪ ದೇವರು ಎಂದು ಅರ್ಥ. ಆದರೆ ಈಗ ಜನಸಂಖ್ಯೆ ಹೆಚ್ಚಿ ಅನೇಕ ಮನೆಗಳು ಈ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿವೆ.

ಆರೈರಿ :

ಆರ್ + ಕೇರಿ - ಆರ್ಕೇರಿ > ಆರೈರಿ > ಅರೈರಿ

ಆರು ಕೇರಿಗಳು ಸೇರಿ ಇಲ್ಲಿನ ದೇವರ ಹಬ್ಬವನ್ನು ನಡೆಸುವುದರಿಂದ ಈ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ‘ಆರೈರಿ’ ಎಂಬ ಹೆಸರು ಬಂದಿದೆ. ಆ ಆರು ಕೇರಿ ಅಥವಾ ಊರುಗಳು ಯಾವುವೆಂದರೆ ಐಮಂಗಲ, ಮಗ್ಗುಲ, ಕುಕ್ಕೂರು, ಕುಂದ, ಚಿಂಚಿ ಬೆಳ್ಳೂರು ಮತ್ತು ವೈಪಡ. ಈ ಆರು ಕೇರಿಗಳ ಜನರು ಸೇರಿ ಇಲ್ಲಿನ “ಮಲೆ ಮಹದೇಶ್ವರ” ದೇವರ ನೆಲೆಯ ಆಚರಣೆಯಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಈಗ ಈ ಕೇರಿಗಳೆಲ್ಲಾ ಊರುಗಳಾಗಿ ಬದಲಾಗಿವೆ. ಆಯಾಯ ಊರುಗಳಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ದೇವರ ನೆಲೆಗಳಿವೆ. ಹಳೆಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಜನಸಂಖ್ಯೆ ಕಡಿಮೆ ಇದ್ದಾಗ ಕೆಲವೇ ‘ಒಕ್ಕ’ಗಳು ಈ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ನೆಲೆನಿಂತಿದ್ದ ಕಾರಣ ಸುತ್ತ ಮುತ್ತಲ ವಿವಿಧ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಜನರೆಲ್ಲರೂ ಸೇರಿ ಈ ದೇವರ ಹಬ್ಬ ನೆರವೇರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು ಎಂಬ ವಿಚಾರವನ್ನು ಸ್ಥಳೀಯರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಅಂದರೆ ಮೂಲದಲ್ಲಿ ಆರು ಕೇರಿಗಳು ಸೇರಿ ಊರ ದೇವರ ಹಬ್ಬವನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದ ಕಾರಣ ಈ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಆರು ಕೇರಿ > ಆರೈರಿ > ಅರೈರಿ ಎಂಬ ಸ್ಥಳನಾಮ ಬಂದಿದೆ.

ಕರಡಿ ಗೋಡು :

ಮೂಲತಃ ಕೊಡವ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ‘ಕರಡಿ ಗುಡ್ಡ’ ಎಂದು ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿತ್ತು. ಇದರ ಅರ್ಥ. ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಕರಡಿಗಳು ವಾಸವಿರುವ ಪ್ರದೇಶ ಎಂದು. ನಂತರದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಭಾಷಾಂತರವಾದಾಗ ಕರಡಿಗೋಡು ಎಂದು ಬದಲಾಗಿದೆ.

ಕರಡಿ+ಗೋಡು; ಕರಡಿಗಳೆಂಬ ಪ್ರಾಣಿಗಳಿರುವ ಎತ್ತರದ ಅರಣ್ಯ ಪ್ರದೇಶ.

(ಗೋಡು ಎಂಬ ಪದಕ್ಕೆ ಎತ್ತರದ ಗುಡ್ಡ, ಶಿಖರದ ತುದಿ ಎಂಬ ಅರ್ಥಗಳಿವೆ)

ಪ್ರಾಕೃತಿಕವಾಗಿ ಪುಷ್ಪಗಿರಿ, ಕೋಟಿಬೆಟ್ಟ, ಕಲ್ಲೂರು ಬೆಟ್ಟಗಳ ಸಮೀಪವಿರುವ ಈ ಪ್ರದೇಶ ದಟ್ಟ ಅರಣ್ಯಗಳಿಂದ ಆವೃತವಾಗಿದೆ. ಈ ದಟ್ಟ ಅರಣ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ‘ಕರಡಿ’ಗಳು ಹೆಚ್ಚು ವಾಸವಾಗಿದ್ದು ಸಮೀಪದ ಸಿದ್ಧಾಪುರ ಮೊದಲಾದ ಗ್ರಾಮಗಳಿಗೂ ಬರುತ್ತಿದ್ದವೆಂಬ ವಿಚಾರವನ್ನು ಸ್ಥಳೀಯರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಈ ವಿಚಾರಕ್ಕೆ ಪೂರಕವೆನ್ನುವಂತೆ ಕರಡಿಗೋಡು ಪ್ರದೇಶದ ಅರಣ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಜೇನು ಯಥೇಚ್ಛವಾಗಿ ದೊರಕುತ್ತದೆ. ಜೇನಿನ ಉತ್ಪಾದನೆ ಹಾಗೂ ಅದರ ವ್ಯಾಪಾರ ಇಂದಿಗೂ ಈ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ‘ಜೇನು’ ಕರಡಿಗಳ ಪ್ರಿಯವಾದ ಆಹಾರ ಕೂಡ.

ಅಂದರೆ ಇಲ್ಲಿನ ದಟ್ಟವಾದ ಅರಣ್ಯದ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಜೇನು ಯಥೇಚ್ಛವಾಗಿ ದೊರಕುತ್ತಿದ್ದು

ಕಾರಣ ಸಹಜವಾಗಿಯೇ ‘ಕರಡಿ’ಗಳು ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿರುವ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳಿವೆ. ಅದರಿಂದಾಗಿ ಕರಡಿಗಳು ಹೆಚ್ಚು ವಾಸವಾಗಿದ್ದ ಎತ್ತರವಾದ ಅರಣ್ಯ ಪ್ರದೇಶ. ‘ಕರಡಿಗುಡ್ಡ’ ಎಂದಿದ್ದು ಈಗ ಕರಡಿಗೋಡು ಎಂಬುದಾಗಿ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿದೆ.

ಕಳತ್ ಮಾಡ್ :

ಕಳತ್ + ಮಾಡ್ - ಕಳತ್‌ಮಾಡ್ > ಕಳತ್ಮಾಡ್. ‘ಕಳತ್’ ಎಂದರೆ ‘ಕಣ’ದಲ್ಲಿ ತಮಿಳುಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ‘ಮಾಡ್’ ಎಂದರೆ ಎತ್ತು, ದನ, ಬಸವ ಎಂದು ಅರ್ಥ. ಇದು ತಮಿಳು ಭಾಷೆಯಿಂದ ಬಂದ ಪದ.

‘ಕಳ’ ಎಂದರೆ ಭತ್ತದ ಬೆಳೆಯನ್ನು ಹೊಲಗದ್ದೆಗಳಿಂದ ತಂದು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿಟ್ಟು, ಮೆದೆಮಾಡಿ, ಒಕ್ಕಲು ಮಾಡಿ, ಹುಲ್ಲು ಮತ್ತು ಭತ್ತವನ್ನು ಬೇರ್ಪಡಿಸುವಂಥ ಸ್ಥಳ, ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ‘ಕಣಜ’ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಈ ‘ಕಳ’ ಒಂದು ಪವಿತ್ರವಾದ ಸ್ಥಾನ. ಈ ಕಣಗಳಲ್ಲಿ ‘ಬೋಟಿ’ಗಳೆಂಬ ಎರಡು ‘ಕಂಬ’ ಅಥವಾ ಸ್ತಂಭಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಎತ್ತುಗಳನ್ನು ಈ ಕಂಬಕ್ಕೆ ಕಟ್ಟಿ ಒಕ್ಕಲು ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಇವುಗಳ ಬಳಕೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಕಲ್ಲಿನ ಕಂಬಗಳಾಗಿದ್ದರೆ ‘ಕಲ್ಲುಬೋಟಿ’ ಎಂದೂ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಕೆಲವೆಡೆ ಈ ಕಲ್ಲು ಬೋಟಿಗಳು ಊರ ದೇವರ ಹಬ್ಬದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ದೇವರು ಮೈಮೇಲೆ ಬಂದ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ತನ್ನ ಚಮತ್ಕಾರಗಳನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸಲು ಕೂಡಾ ಬಳಕೆಯಾಗುತ್ತದೆ.

ಇಂಥ ‘ಕಳ’ದಲ್ಲಿರುವ ಕಲ್ಲು ಬೋಟಿಯ ಮೇಲ್ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಬಸವನ ಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ಹೋಲುವ ಬಸವನ ಮುಖಮುದ್ರೆ ಮತ್ತು ಎರಡು ಕೋಡುಗಳ ಪ್ರತಿಮೆ ಕೆಲವೆಡೆ ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ.

ಅಂದರೆ ‘ಕಳತ್ ಮಾಡ್’ ಎಂದರೆ ಕಣದಲ್ಲಿರುವ ಕಂಬದ ಮೇಲಿರುವ ‘ಮಾಡ್’ ಎಂದರೆ ಬಸವ (ಎತ್ತು) ಎಂದರ್ಥ.

ಈ ಬಸವನ ಮೂರ್ತಿ ಇರುವ ‘ಕಲ್ಲುಬೋಟಿ’ ಈ ಗ್ರಾಮದ ‘ಊರುತಕ್ಕ’ರಾದ ಕೊಲ್ಲಿರ ಮನೆತನದವರ ಕಣದಲ್ಲಿ ಈಗಲೂ ಇದ್ದು ಮೇಲಿನ ಈ ವಾದಕ್ಕೆ ಪುಷ್ಟಿ ನೀಡುತ್ತದೆ¹⁰. ಈ ಬಸವನ ಮೂರ್ತಿಗಳಿರುವ ಕಲ್ಲು ಬೋಟಿಗಳು ಎಲ್ಲಾ ಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಕಂಡುಬರುವುದಿಲ್ಲ. ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಕೆಲವೆಡೆ ಮಾತ್ರ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಅಂಥ ವಿಶೇಷವಾದ ಕಲ್ಲು ಬೋಟಿಗಳು ಈ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿದೆ.

ಸ್ಥಳೀಯರನ್ನು ಈ ವಿಚಾರವಾಗಿ ವಿಚಾರಿಸಿದಾಗ ಅದು ಹಾಲೇರಿ ವಂಶದ ರಾಜರುಗಳು ವೀರಶೈವರಾಗಿದ್ದು ಶಿವನ ಭಕ್ತರಾಗಿದ್ದ ಕಾರಣ, ಅವರ ಅಧಿಕಾರದಲ್ಲಿ ಅವರಿಗೆ ನಾವು ನಿಷ್ಠರಾಗಿದ್ದೇವೆ ಎಂದು ತೋರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಬಸವನ ಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ಕಲ್ಲಿನಲ್ಲಿ ಕೆತ್ತಿಸಿ ತಮ್ಮ ಊರಿನ ಕಲ್ಲು ಬೋಟಿಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪಿಸಿದ್ದರೆಂಬ ವಿಚಾರವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಇದು ವಾಸ್ತವ ಕೂಡ. ಹಾಲೇರಿ ಅರಸರು ವೀರಶೈವ ಪಂಥದವರು. ಹಾಗೆಯೇ ಕೆಲವು ರಾಜರುಗಳು ದುರಹಂಕಾರಿಗಳು ಕೂಡಾ ಆಗಿದ್ದರು. ಅವರ ದೌರ್ಜನ್ಯಕ್ಕೆ ಹೆದರಿ ಅವರನ್ನು ಮೆಚ್ಚಿಸಿ ಅವರ ಪ್ರೀತಿಗೆ ಪಾತ್ರರಾಗಲು ಇಲ್ಲಿನ ಸ್ಥಳೀಯರು ಕಂಡು ಕೊಂಡ ಮಾರ್ಗಗಳಲ್ಲಿ ಇದೂ ಒಂದಾಗಿರುವ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳೂ ಇವೆ.

ಕದನೂರು

ಕದನೂರಂಡ + ಊರ್ - ಕದನೂರಂಡೂರ್ - ಕದನೂರ್ - ಕದನೂರು

ಕದನೂರ - ದೇವಗಣಗಳ ಒಬ್ಬ ಆಪ್ತ ಸೇವಕ

ಆತನು ನೆಲೆಸಿದ ಊರು - ಕೊಡವ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿರುವ ಸ್ಥಳನಾಮ

‘ಕದನ’ವೆಂದರೆ - ‘ಯುದ್ಧ’ ವೆಂದರ್ಥ. (ಕನ್ನಡ ರತ್ನಕೋಶ. ಪು. 50).

ಈ ಊರಿನ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ಗಮನಿಸಿದರೆ ಇಲ್ಲಿ ಯುದ್ಧ ನಡೆದಿದೆ ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಯಾವ ಪುರಾವೆಗಳೂ ಇಲ್ಲ. ಅಲ್ಲಲ್ಲಿದ್ದ ತುಂಡು ನಾಯಕರುಗಳ ನಡುವೆ ಸಣ್ಣ ಪುಟ್ಟ ಒಳಜಗಳಗಳು ನಡೆದಿರುವ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳಿವೆಯೇ ಹೊರತು ಯುದ್ಧ ನಡೆದಿರುವ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳು ಕಂಡುಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಈ ಊರು ‘ಕದನೂರನ’ ಊರು ಎಂಬ ವಾದಕ್ಕೆ ಸ್ಥಳೀಯ ಜನಪದದಲ್ಲಿ ಪುರಾವೆಗಳಿವೆ.

ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಪ್ರಮುಖ ಜನಪದ ಗೀತೆಯಾದ ‘ಬಾಳೊಪಾಟ್’ನ ಒಂದು ಭಾಗವನ್ನು ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಲಾಗಿದೆ.

“ಬಾಲಂಗಳೆ ಕುಂಜೇರಿ

ನಾಡ್ ಇರ್‌ನೂರ್ ಒಕ್ಕತ್

ಏಳ್ ದೇವ ನೆಲೆಯುಳ್ಳೊ

ಒಂದ್ ಬೊಟ್ಟಪ್ಪ

ದಂಡ್ ಪೊವ್ವೆದಿ ಅಮ್ಮ ಮಾತಾಯಿ

ಮೂಂದ್ ನ್ ಡ್ ಮಾಡ್ ಗಣಪತಿ,
 ನಾಲ್ ಮಡ್ಕೊಳ ಸಾರ್ತಾವು
 ಅಂಜಿ ಭದ್ರಕಾಳಿ ಸಾದಮೈ
 ಆರ್ ಪೊಳ್ಳೆರಿ ಮಾಡ್ ಮಾವಿಷ್ಟು
 ಏಳು ಕೋಣೇರಿಮಾಡ್ ಅಯ್ಯಪ್ಪ
 ಆಂಗೊತ್ತ ಕೂಟಾಳ್ ಒಂದುಳ್ಳ ಕದನೂರ
 ನಾಡ್ ಇರ್ ನೂರ್ ಒಕ್ಕತ್
 ಕೈಮುರು ಬಾಲಂಗ ಆಡುವಳ ಬೋಟೆಲೊ
 ಕಾಡ್ ಚಾತಿ ನೆಲ್ಲಾನ ಮುಂದೂಡಿ ತೊಡಂಗುವ
 ನಾಡ್ ಇರ್ ನೂರ್ ಒಕ್ಕತ್ ಕೂಟ್ ನ್ಯಾಯ
 ಬುದ್ದಲ್ಲಿ, ಬುದ್ದ ನ್ಯಾಯ ತೇಪಲ್ಲಿ
 ಊರ್ ಕೇರಿರೊಳಲ್ ಮಾರಿ ತೊರಿ
 ಬಾತೆಂಗಿ ತಟ್ಟಿನೀಕಿ ಕೊವಳ
 ಕಾಯ ಕಷ್ಟ ಬಾತೆಂಗಿ ತಿದ್ದಿನೀಕಿ ಕೊವಳ
 ನಾಡ್ ಇರ್ ನೂರ್ ಒಕ್ಕತ್
 ಪೂಪೋಲೆ ಪೊಲತ್ ವ ಅನ್ನತ ನೆಲೆಬಾಳ್”¹¹

ಈ ಜನಪದ ಗೀತೆಯ ಕನ್ನಡಾನುವಾದ

ಬಾಲಂಗಳೇ, ಇನ್ನೂರು ಒಕ್ಕವಿರುವ
 ಕುಂಜೇರಿ ನಾಡಲ್ಲಿ
 ಏಳು ದೇವರ ನೆಲೆ ಇರುವುದು.
 ಒಂದು ಬೊಟ್ಟಪ್ಪ
 ಎರಡು ಪೊವ್ವೆದಿ ಅಮ್ಮ ಮಹಾ ತಾಯಿ
 ಮೂರು ನ್ ಡ್ ಮಾಡ್ ಗಣಪತಿ
 ನಾಲ್ಕು ಮಡ್ಕೊಳ ಸಾರ್ತಾವು
 ಐದು ಭದ್ರಕಾಳಿ ಸಾದಮೈ
 ಆರು ಪೊಳ್ಳೆರಿ ಮಾಡು ಮಾವಿಷ್ಟು
 ಏಳು ಕೋಣೇರಿಮಾಡು ಅಯ್ಯಪ್ಪ

ಅವರೆಲ್ಲರ ಅಪ್ಪನೆಂಬ ಒಬ್ಬನೇ ಒಬ್ಬ ‘ಕದನೂರ’
 ಇನ್ನೂರು ಒಕ್ಕಗಳಿರುವ ಈ ನಾಡಿನ
 ಯುವಕರು ಬೇಟೆಯಾಡುವಾಗ
 ಕಾಡುಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ
 ಅಟ್ಟಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದು ಬೇಟೆಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡುವ
 ಇನ್ನೂರು ಒಕ್ಕಗಳಿರುವ ಈ ನಾಡಿನ
 ಜನರಲ್ಲಿ ನ್ಯಾಯ ಪಂಚಾಯಿತಿ
 ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ನ್ಯಾಯ ತೀರ್ಮಾನವನ್ನು ಮಾಡಿ,
 ಈ ಊರಿನ ಜನರಿಗೆ ಕಾಯಿಲೆ ಕಸಾಲೆ
 ಬಂದರೆ ಅದನ್ನು ಊರಿನಿಂದ ಹೊರದೂಡಿ,
 ಕಷ್ಟ ಕಾರ್ಪಣ್ಯ ಬಂದರೆ ನಿವಾರಿಸಿ
 ಈ ಇನ್ನೂರು ಕುಟುಂಬವಿರುವ ನಾಡನ್ನು
 ಹೂವಿನ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಕಾಪಾಡುವ
 ಈ ದೇವರೆಲ್ಲರ ನೆಲೆ ಈ ನಾಡು.’’

ಹಿಂದಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕುಂಜೇರಿ ನಾಡಿಗೆ ಈಗಿರುವ ಸುತ್ತಲಿನ ಸಣ್ಣಕೇರಿಗಳು, ಗ್ರಾಮಗಳೆಲ್ಲವೂ ಸೇರಿತ್ತು. ಅವೆಲ್ಲವೂ ಸೇರಿ ಇನ್ನೂರು ‘ಒಕ್ಕ’ಗಳಿದ್ದ ಕುಂಜೇರಿನಾಡಾಗಿತ್ತು. ಈ ಕುಂಜೇರಿ ನಾಡನ್ನು ಕುರಿತಂತೆ ಇರುವ ಈ ಜನಪದ ಗೀತೆಯಲ್ಲಿ ಸುತ್ತಲಿನ ಊರುಗಳಲ್ಲಿ ನೆಲೆನಿಂತಿರುವ ಅಲ್ಲಿನ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಭಾಗವಾಗಿರುವ ಬೊಟ್ಟಪ್ಪ, ಭಗವತಿ, ಗಣಪತಿ, ಸಾರ್ತಾವು, ಭದ್ರಕಾಳಿ ಮಹಾವಿಷ್ಣು ಅಯ್ಯಪ್ಪ ದೇವರ ನೆಲೆಗಳು ಹಾಗೂ ಈ ದೇವರುಗಳ ಆತ್ಮೀಯ ಗೆಳೆಯ ‘ಕದನೂರ’ನ ಪ್ರಸ್ತಾಪವಿದೆ. ಈ ಜನಪದ ಗೀತೆಯಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲೇಖಿತವಾಗಿರುವ ಎಲ್ಲಾ ದೇವರುಗಳಿಗೂ ದೇವಸ್ಥಾನಗಳಿದ್ದು ಅವುಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಅಚರಣೆಗಳೂ ಇಂದಿಗೂ ನಡೆಯುತ್ತಿವೆ. ಆದರೆ ಅವರೆಲ್ಲರ ಗೆಳೆಯನಾದ ಈ ‘ಕದನೂರ’ನಿಗೆ ಯಾವುದೇ ದೇವಸ್ಥಾನವಿಲ್ಲ. ಅಚರಣೆಗಳಿಲ್ಲ, ಪೂಜೆ ಪುನಸ್ಕಾರಗಳಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ‘ಮದ್’ ಎಂದು ಸ್ಥಳೀಯರು ಕರೆಯುವ ‘ಮಣ್ಣಿನ ದಿಬ್ಬದ’ ದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಈ ಕದನೂರನ ನೆಲೆ ಇದ್ದು (ಈಗಿನ ಮಹಿಳಾ ಸಮಾಜ ಕಟ್ಟಡದ ಸಮೀಪ) ಇಲ್ಲಿನ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ‘ಕದನೂರ’ನ ವಿಶೇಷತೆಯನ್ನು ಉಳಿಸುವ ಹಾಗೂ ಆತನಿಗೆ ಕೃತಜ್ಞರಾಗಿ ಆತನ ನೆನಪಿನ ದ್ಯೋತಕವಾಗಿ ಈ ‘ಕದನೂರು’ ಹೆಸರಿನ ಸ್ಥಳನಾಮ ಇಲ್ಲಿದೆ.

ಆದರೆ ಮೇಲೆ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿರುವ ದೇವರುಗಳ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳಿಲ್ಲ. ಬರೇ ಈ

‘ಕದನೂರ’ನಿಗೆ ಮಾತ್ರವೇಕೆ ? ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಉತ್ತರವೂ ಇಲ್ಲಿದೆ. ಈ ಮೇಲಿನ ಜನಪದ ಗೀತೆಯ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿಯೇ ಹೇಳಿರುವಂತೆ ಒಬ್ಬನೇ ಒಬ್ಬ ‘ಕದನೂರ’. ಅವನ ನೆಲೆ ಕೊಡಗಿನಾದ್ಯಂತ ಎಲ್ಲೂ ಕಂಡುಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಪೊನ್ನದಿ, ಅಯ್ಯಪ್ಪ, ಮಹಾವಿಷ್ಣುಮೊದಲಾದ ದೇವರ ನೆಲೆಗಳು ಅನೇಕ ಊರುಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. ಅವರಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಆಚರಣೆಗಳಿವೆ. ಆದರೆ ಈ ಕದನೂರನಿಗೆ ಯಾವುದೇ ಆಚರಣೆಗಳಿಲ್ಲ ಆದಕ್ಕಾಗಿ ಈ ಊರಿನ ಹಿರಿಯರು ಆತನ ಹೆಸರನ್ನು ಸ್ಥಳನಾಮದ ರೂಪದಲ್ಲಿಟ್ಟು ಅವನಿಗೆ ಗೌರವ ಹಾಗೂ ಕೃತಜ್ಞತೆಯನ್ನು ತೋರಿರುವ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳಿವೆ (ಈಗ ಈ ಕದನೂರನ ನೆಲೆ ಕುಂಜಲಗೇರಿ ಗ್ರಾಮದ ‘ಬಾಣಿಯ’ರೆಂಬ ಜನಸಮುದಾಯದವರ ‘ಇಗ್ಗುಡ’ವೆಂಬ ಹೆಸರಿನ ಮನೆತನದವರಿಗೆ ಸೇರಿದ ಜಮೀನಿನಲ್ಲಿದೆ)¹².

ಕಾನೂರು :

ಕಾನನ + ಊರು - ಕಾನನೂರು > | ಕಾನೂರು.

ಕಾನನವೆಂದರೆ ಕಾಡು, ಅರಣ್ಯವೆಂದರ್ಥ. ದಟ್ಟವಾದ ಅರಣ್ಯ ಪ್ರದೇಶಗಳಿಂದ ಆವೃತವಾದ ಊರು ಈ ಕಾನೂರು. ಇಂದಿಗೂ ಕೂಡಾ ಈ ಊರಿನ ಸುತ್ತಲೂ ಸರಕಾರದಿಂದ ಸಂರಕ್ಷಿತ ಅರಣ್ಯ ಪ್ರದೇಶವಿದೆ. ಈ ದಟ್ಟ ಕಾನನದಿಂದಾಗಿ ಈ ಊರಿಗೆ ಕಾನೂರು ಎಂಬ ಹೆಸರು ಬಂದಿದೆ.

ಕಾರ್ಮಾಡು :

ಕಾರ್ + ಮಾಡು - ಕಾರ್ಮಾಡು.

‘ಕಾರ್’ ಎಂದರೆ ‘ಮಳೆಗಾಲ’. ‘ಮಾಡು’ ಎಂದರೆ ‘ಎತ್ತರದ ಪ್ರದೇಶ’, ‘ಮೇಲ್ಭಾಗ’ ಎಂಬ ಅರ್ಥಗಳಿವೆ (ಕಾರ್‌ಗಾಲ-ಮಳೆಗಾಲ . ತಮಿಳು)

ಹೆಚ್ಚಿನ ಮಳೆಬೀಳುವ ಸ್ಥಳ ಎತ್ತರದ ಪ್ರದೇಶ ಈ ‘ಕಾರ್ಮಾಡು’. ಭೌಗೋಳಿಕವಾಗಿ ಸುತ್ತಮುತ್ತಲಿನ ಪ್ರದೇಶಗಳಿಗಿಂತ ಸ್ಥಳ ಎತ್ತರದಲ್ಲಿದ್ದು ದಟ್ಟ ಅರಣ್ಯಗಳಿಂದ ಆವೃತವಾಗಿದ್ದ ಊರಿಗೆ ಸಹಜವಾಗಿಯೇ ಪ್ರಾಕೃತಿಕವಾಗಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಮಳೆಯಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಈ ಕಾರಣದಿಂದ ಈ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ‘ಕಾರ್ಮಾಡು’ ಎಂಬ ಹೆಸರು ಬಂದಿದೆ.

ಕಾಕೋಟು ಪರಂಬು

ಕಾಕೋಟು + ಪರಂಬು

ಕಾಕೋಟು ಅಚ್ಚಯ್ಯನ ಪರಂಬು - ಕಾಕೋಟು ಪರಂಬು. ಮಲೆಯಾಳಂ ಭಾಷೆಯ ವ್ಯಕ್ತಿವಾಚಿ ಸ್ಥಳನಾಮ ಇದಾಗಿದೆ.

“ಕಾಕೋಟು ಅಚ್ಚಯ್ಯ” ನೆಂಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ನಿರ್ಮಿಸಿದ ‘ಪರಂಬು’ ಎಂದರೆ ವಿಶಾಲವಾದ ಮೈದಾನ ಇಲ್ಲಿರುವುದರಿಂದ ಈ ಊರಿಗೆ ‘ಕಾಕೋಟು ಅಚ್ಚಯ್ಯನ ಪರಂಬು’ ಎಂಬ ಹೆಸರು ಬಂದು ಕಾಲಕ್ರಮೇಣ ‘ಕಾಕೋಟು ಪರಂಬು’ ಎಂದು ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತಗೊಂಡಿದೆ.

ಈ ಮೇಲಿನ ‘ಪರಂಬು’ ಎಂಬ ಪದವು ಮೂಲತಃ ಮಲೆಯಾಳಿ ಭಾಷೆಯಿಂದ ಕೊಡವ ಭಾಷೆಗೆ ಬಂದದ್ದಾಗಿದೆ.

ಕಾಕೋಟು ಅಚ್ಚಯ್ಯನು ನಿರ್ಮಿಸಿದ ವಿಶಾಲವಾದ ಮೈದಾನ ಇಂದಿಗೂ ಈ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿದ್ದು ಆ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಜ್ಞಾಪಕಾರ್ಥವಾಗಿ, ‘ಕಾಕೋಟು ಪರಂಬು’ ಎಂಬ ಸ್ಥಳನಾಮವು ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿದೆ.

ಮೂಲತಃ ‘ಕಾಕೋಟು ಪರಂಬು ನಾಲ್ಕೇರಿ’ ಎಂಬ ಹೆಸರು ಈ ಊರಿಗಿತ್ತು. ಆ ನಾಲ್ಕು ಕೇರಿಗಳು ಯಾವುವೆಂದರೆ ಪೆಮ್ಮಾಡ್, ಪಾಂಡ್‌ಮಾಡ್, ಮೊಯ್ಯೂರ್ ಮತ್ತು ತೋಣೂರು. ಈ ನಾಲ್ಕು ಕೇರಿಗಳು ಸೇರಿ ಈ ‘ಕಾಕೋಟು ಪರಂಬು’ ಗ್ರಾಮವಾಗಿದೆ.

ಕಾವಾಡಿ :

ಕಾವಾಟಿ > ಕಾವಾಡಿ > ಕಾಂಬಡಿ.

‘ಟ’ ಕಾರ ‘ಡ’ ಕಾರವಾಗಿ ಪರಿವರ್ತಿತವಾಗಿದೆ. ಈ ಸ್ಥಳನಾಮವು ‘ಕಾವಾಟಿ’ಗಳೆಂಬ ಜನ ಸಮುದಾಯದಿಂದ ನಿಷ್ಪನ್ನಗೊಂಡಿದೆ. ಕ್ರಿ. ಶ. 1870ರಲ್ಲಿ ‘ರಿಕ್ಟರ್’ ಎಂಬ ವಿದ್ವಾಂಸರು ತಮ್ಮ ಬರವಣಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಈ ಸಮುದಾಯದವರ ಬಗ್ಗೆ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಿದ್ದಾರೆ. "The people of Coorg' ಎಂಬ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ "The Kavatis are farmers who in a small number live in Yedenalknad only. They resemble the coorgs in dress, but are of darker complexion and less favoured in personal appearance. Their origin is traced to Malayalam"¹³

‘ರಿಕ್ಟರ್’ ತಮ್ಮ ಬರವಣಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಕೊಡಗಿನಲ್ಲಿದ್ದ ಮೂಲ ನಿವಾಸಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಬರೆಯುತ್ತಾ; ಈ ‘ಕಾವಾಟಿ’ಗಳೆಂಬ ಸಮುದಾಯ ಕೂಡ ಇಲ್ಲಿನ ಮೂಲನಿವಾಸಿಗಳು ಎಂಬ ವಿಷಯವನ್ನು ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇವರು ಮೂಲತಃ ಕೃಷಿಕರಾಗಿದ್ದು ‘ಎಡನಾಲ್ಕು ನಾಡು’ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ

ಎಂದಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಎಡನಾಲ್ಕು ನಾಡು ಪ್ರದೇಶವೆಂದರೆ ಇಂದಿನ ವಿರಾಜಪೇಟೆ ಪಟ್ಟಣದ ಸುತ್ತಮುತ್ತಲಿನ ಗ್ರಾಮಗಳೆಲ್ಲವೇ.

ಈ ಕಾವಾಟಿಗಳು ಉಡುಗೆ ತೊಡುಗೆಗಳಲ್ಲಿ ಆಚಾರ ವಿಚಾರಗಳಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಿನ ಕೊಡವ ಸಮುದಾಯದವರನ್ನು ಹೋಲುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಸ್ವಲ್ಪಕೃಷ್ಣವರ್ಣದವರಾದ ಇವರು ಕೊಡವರಷ್ಟು ಸ್ವರದ್ರೂಪಿಗಳಲ್ಲ ಎಂಬ ವಿಚಾರವನ್ನು ‘ರಿಕ್ಟರ್’ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಈ ‘ಕಾವಾಟಿ’ ಸಮುದಾಯದವರ ಮೂಲ ಸಮೀಪದ ಕೇರಳ ವಾಗಿರಬಹುದೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಮೂಲತಃ ಕೇರಳದಿಂದ ಬಂದು ಈ ಕಾವಾಟಿಗಳು ನೆಲೆಸಿದ್ದ ಊರು ಇದಾಗಿದ್ದು ‘ಕಾವಾಟಿ’ ಮುಂದೆ ಕನ್ನಡೀಕರಣಗೊಂಡಾಗ ‘ಕಾವಾಡಿ’ ಎಂಬ ಸ್ಥಳನಾಮವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡಿದೆ. ಈಗ ಸ್ಥಳೀಯ ಕೊಡವ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ‘ಕಾಂಬಡಿ’ ಎಂದು ಜನ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿದೆ.

ಕಿರುಗೂರು :

ಕಿರಿದಾದ + ಊರು - ಕಿರುಗೂರು.

ಭೌಗೋಳಿಕವಾಗಿ ಚಿಕ್ಕದಾಗಿರುವ ಊರು ಕಿರುಗೂರು. ಪೊನ್ನಂಪೇಟೆ, ನಲ್ಲೂರು, ಬೆಸಗೂರು, ಮತ್ತೂರುಗಳಿಂದ ಸುತ್ತವರೆದಿರುವ ಈ ಗ್ರಾಮ ತುಂಬಾ ಕಿರಿದಾಗಿದ್ದು ಚಿಕ್ಕ ಊರಾಗಿದೆ. ಅನ್ವರ್ಥ ನಾಮವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಈ ಸ್ಥಳನಾಮವು ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಿಂದ ಬಂದಿದೆ. ಹಳೆಯ ದಾಖಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಗ್ರಾಮದ ಅಸ್ತಿತ್ವದ ಬಗ್ಗೆ ಪ್ರಸ್ತಾಪಗಳಿಲ್ಲ. ಅಂದರೆ ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಹಾಲೇರಿ ಅರಸರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅಸ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಬಂದ ಸ್ಥಳನಾಮ.

ಕಂಡಂಗಾಲ :

ಕಡಂಗ + ಕಾಲುವೆ - ಕಡಂಗಕಾಲುವೆ > ಕಡಂಗಾಲುವೆ > ಕಡಂಗಾಲ > ಕಂಡಂಗಾಲ.

ಕಡಂಗ - ಆಳವಾದ ಕಂದಕ ಅಥವಾ ದೊಡ್ಡ ಚರಂಡಿಯಾಕಾರದ ರಕ್ಷಣಾ ಕಂದಕ.

ಕಾಲ/ಗಾಲ - ಕಾಲುವೆ : “ಗ್ರಾಮ ನಾಮಗಳ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಹಾಗೂ ವಾರ್ಗಿಕಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. ಭತ್ತದ ಗದ್ದೆಗೆ ನೀರನ್ನು ಹರಿಸುವ ಕಾಲುವೆಗಳೇ ಆಗಿವೆ” - ಎಂ. ವಿಶ್ವನಾಥ, ಗ್ರಾಮನಾಮಗಳ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಪರಿವೇಷ (ಪು. ಸಂ. 159.)

ಹಿಂದಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕಡಂಗವೆಂಬ ಆಳವಾದ ವಿಶಾಲವಾದ ಚರಂಡಿಗಳ ಮುಖಾಂತರ ನೀರನ್ನು ಹೊಲಗದ್ದೆಗಳಿಗೆ ಹಾಯಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಎಲ್ಲಾ ಊರುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಈ ವ್ಯವಸ್ಥೆ

ಇರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಬೇರೆಡೆ ಈ ‘ಕಡಂಗ’ಗಳನ್ನು ರಕ್ಷಣಾ ಕಂದಕಗಳಾಗಿ ಬಳಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಪ್ರಸ್ತುತ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಈ ಕಡಂಗವನ್ನು ಹೊರ ಊರುಗಳಿಂದ ನದಿಯ ನೀರನ್ನು ಈ ಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ಹರಿಸುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ‘ಕಡಂಗ’ ನಿರ್ಮಿತವಾಗಿತ್ತು. ಆದ್ದರಿಂದಾಗಿ ಕಡಂಗದಂಥ ಕಾಲುವೆ ಇದ್ದ ಊರು ಇದಾಗಿದೆ.

ಕಡಂಗ ಮೂರೂರು :

ಮೂಲತಃ ‘ಕಡಂಗ ಮುಂದೂರು’

ಹಾಲೇರಿ ಅರಸರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅಸ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಬಂದ ಸ್ಥಳನಾಮವಾದ ಕಾರಣ ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿದೆ.

ಕಡಂಗದ + ಮುಂದಿರುವ + ಊರು - ಕಡಂಗ ಮುಂದಿರುವ ಊರು > ಕಡಂಗ ಮುಂದೂರು > ಕಡಂಗ ಮೂರೂರು ಆಗಿದೆ.

ಹಿಂದಿನ ಕಾಲದ ವಿವಿಧ ರಾಜವಂಶರುಗಳ ಆಡಳಿತದ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ಊರುಗಳ ಅಥವಾ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಸರಹದ್ದಿನಲ್ಲಿ ಆಳವಾದ ಕಂದಕಗಳನ್ನು ತೋಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಈ ಕಂದಕಗಳು ಆ ಪ್ರದೇಶದ ಸರಹದ್ದಿನ ಸಂಕೇತವಾಗಿಯೂ ಶತ್ರುಗಳಿಂದ ಹಾಗೂ ಕಾಡುಪ್ರಾಣಿಗಳಿಂದ ರಕ್ಷಣೆ ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದಲೂ ಹಿಂದಿನವರು ಇವುಗಳನ್ನು ತೋಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಇವುಗಳನ್ನು ‘ರಕ್ಷಣಾ ಕಂದಕ’ಗಳು ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ತೋಡಿದ ದೊಡ್ಡ ‘ಕಡಂಗ’ದ ಮುಂದಿರುವ ಊರು ಈ ‘ಕಡಂಗ ಮುಂದೂರು’, ಹಾಗೆಯೇ ‘ಕಡಂಗ’ ಎಂಬ ಸ್ಥಳನಾಮವು ಕೂಡ ಇಲ್ಲಿನ ಒಂದು ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಇದೆ.

ಈಗ ಇಂಥ ‘ಕಡಂಗ’ಗಳು ಕಾಫಿ ಮತ್ತು ಏಲಕ್ಕಿ ತೋಟಗಳಲ್ಲಿ ಲೀನವಾಗಿದ್ದು ಎಲ್ಲೋ ಒಂದೊಂದು ಕಡೆ ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆಯಷ್ಟೆ. ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ‘ಕಡಂಗ’ಗಳೆಂಬ ರಕ್ಷಣಾ ಕಂದಕಗಳ ಮುಂದಿದ್ದ ಊರು ಈ ‘ಕಡಂಗ ಮುಂದೂರು’. ಈಗ ಮೂಲಾರ್ಥವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು ‘ಕಡಂಗ ಮೂರೂರು’ ಎಂಬ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಯಾವ ಮೂರು ಊರನ್ನು ಸೇರಿಸಿ ‘ಕಡಂಗ’ ನಿರ್ಮಾಣವಾಗಿಲ್ಲವೆಂಬುದು ಗಮನಿಸಬೇಕಾದ ಅಂಶ. ಆದರೆ ‘ಕಡಂಗ’ ಎಂಬ ಗ್ರಾಮದ ಮುಂದಿರುವ ಈ ಊರು ‘ಕಡಂಗ ಮುಂದೂರು’ ಎಂಬ ಮೂಲ ಹೆಸರನ್ನು ಪಡೆದಿತ್ತು ಎಂಬುದು ವಾಸ್ತವದ ವಿಚಾರವಾಗಿದೆ.

ಕುಟ್ಟ :

‘ಕುಟ್ಟ’ರೆಂಬ ಕೆಂಬಟ್ಟಿ ಸಮುದಾಯದವರು ನೆಲೆಸಿದ್ದ ಈ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ‘ಕುಟ್ಟ’ವೆಂಬ

ಸ್ಥಳನಾಮವು ಬಂದಿದೆ.

ಕೊಡಗಿನ ಮೂಲನಿವಾಸಿಗಳಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರಾದ ಈ ‘ಕೆಂಬಟ್ಟಿ’ ಗಳೆಂಬ ದಲಿತ ಸಮುದಾಯದವರನ್ನು ‘ಕುಟ್ಟಿ’ರೆಂದೂ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಈ ಸಮುದಾಯದವರಿಗೂ ಕೂಡಾ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಲ್ಲಿರುವಂತೆ ‘ಮನೆತನ’ಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ‘ಒಕ್ಕಪದ’ವೆಂಬ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಹೆಸರುಗಳಿವೆ. ಅವರ ಈ ಒಕ್ಕಪದದಲ್ಲಿ ಈ ‘ಕುಟ್ಟಿ’ವೆಂಬ ಶಬ್ದವು ಅಂತರ್ಗತವಾಗಿರುವುದನ್ನು ನಾವಿಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ. ಉದಾ : ಕೊಟ್ಟಕುಟ್ಟಡ, ಬೋಕುಟ್ಟಡ, ಮಾಕುಟ್ಟಡ ಮೊದಲಾದ ಮನೆತನಗಳಿವೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಈ ಪಂಗಡದ ಕೆಲವು ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಹೆಸರು ಕೂಡಾ ‘ಕುಟ್ಟಿ’ ಎಂಬುದಾಗಿದೆ.

ಮೂಲತಃ ಈ ‘ಕುಟ್ಟಿ’ರು ಈ ಪ್ರದೇಶದಿಂದ ಬಂದವರಾಗಿದ್ದು ಇಂದು ಈ ವಿರಾಜಪೇಟೆ ತಾಲೂಕಿನ ಬೇಗೂರು, ನಡಿಕೇರಿ, ಬಟ್ಟಂಗಾಲ, ಮುಗುಟುಗೇರಿ ಮೊದಲಾದ ಕಡೆಗಳಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ನೆಲೆಸಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ ಭಾಷೆ ಆಚಾರ, ವಿಚಾರ, ಉಡುಗೆ ತೊಡುಗೆಗಳೆಲ್ಲವೂ ಕೊಡವರಂತೆಯೇ ಇದೆ. ಎಂ.ಜಿ. ನಾಗರಾಜ್ ಅವರು ಈ ಜನಸಮುದಾಯದ ಬಗ್ಗೆ ಆಳವಾದ ಅಧ್ಯಯನವನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಅವರು ಕೂಡ ಈ ಜನರು ಮೂಲತಃ ‘ಕುಟ್ಟಿ’ ಪ್ರದೇಶದಿಂದ ಬಂದವರಾಗಿರಬಹುದೆಂಬ ಇವರು ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುತ್ತಾರೆ⁴. ‘ಕುಟ್ಟಿ’ದಲ್ಲಿ ರಾಜರ ಕಾಲದಲ್ಲಿದ್ದು ನಂತರ ಬೇರೆಡೆ ಇದ್ದ ಕೆಂಬಟ್ಟಿಗಳೊಡನೆ ಸೇರಿದರೆನ್ನಬೇಕು.

ಈ ಮೇಲಿನ ವಾದಕ್ಕೆ ಪುಷ್ಟಿ ನೀಡುವಂತೆ ಈ ‘ಕುಟ್ಟಿ’ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ‘ಕರಿಂಗಾಳಿ’ ಕುಟ್ಟದಮ್ಮ ಎಂದು ಕರೆಸಿಕೊಳ್ಳುವ ದೇವಿಯ ನೆಲೆ ಇದ್ದು ಅದಕ್ಕೆ ಈ ಕೆಂಬಟ್ಟಿ ಸಮುದಾಯದವರು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಈ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಇಂದು ಬೇರೆ ಸಮುದಾಯದವರು ಇದ್ದರೂ ಕೂಡ ಮುಖ್ಯವಾದ ಪೂಜಾ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಕೆಂಬಟ್ಟಿ, ಕುರುಬ ಮೊದಲಾದ ಸಮುದಾಯದವರೇ ನಡೆಸಬೇಕಾಗಿದೆ.

ಇದರಿಂದಾಗಿ ಈ ‘ಕುಟ್ಟಿ’ರ ಮೂಲ ನೆಲೆಯೇ ಈ ‘ಕುಟ್ಟಿ’ಗ್ರಾಮವೆಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯಕ್ಕೆ ಬರಲಾಗಿದೆ. ಈ ಕುಟ್ಟಿ ಗ್ರಾಮವು ಕೇರಳದ ಗಡಿಭಾಗದಲ್ಲಿದೆ.

ಕುಂದ :

ಕುಂದ್ > ಕುಂದ

ಸ್ಥಳೀಯ ಕೊಡವ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ‘ಕುಂದ್’ ಎಂದರೆ ‘ಪರ್ವತ’ ‘ಬೆಟ್ಟ’ ವೆಂದರ್ಥ.

ಮೂಲತಃ ‘ಮಲೆಯಾಳಂ’ ಭಾಷೆಯಿಂದ ಕೊಡವ ಭಾಷೆಗೆ ಬಂದ ಶಬ್ದವಿದಾಗಿದೆ.

ಈ ‘ಕುಂದ ಗ್ರಾಮವು ಬೆಟ್ಟದ ಸಮೀಪ ಹಾಗೂ ತಪ್ಪಲಿನಲ್ಲಿದ್ದು ಈ ಬೆಟ್ಟಕ್ಕೆ ‘ಕುಂದತ್ ಬೊಟ್’ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. (ಕುಂದವೆಂದರೂ ಬೆಟ್ಟವೆ, ಬೊಟ್ ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗಿದೆ) ‘ಕುಂದತ್ ಬೊಟ್’ ಬೆಟ್ಟದ ತಪ್ಪಲಿನಲ್ಲಿ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ಇರುವ ಪ್ರದೇಶವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ‘ಕುಂದ’ ಎಂಬ ಸ್ಥಳನಾಮವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ.

ಕುಕ್ಕೂರು :

ಕುಕ್ಕು + ಊರು - ಕುಕ್ಕೂರು > ಕುಕ್ಕೂರು

ಬೆಟ್ಟ ಹಾಗೂ ಅರಣ್ಯಗಳಿಂದ ಆವೃತವಾಗಿದ್ದ ಈ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಜನರು ವಾಸವಿರಲಿಲ್ಲ. ಇಂಥ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಸಮೀಪದ ಕೇರಳ ಪ್ರದೇಶದಿಂದ ವಲಸೆಬಂದ ‘ಕುಕ್ಕು’ರೆಂಬ ದಲಿತ ಸಮುದಾಯದವರು ಮೊಟ್ಟಮೊದಲು ಇಲ್ಲಿ ಬಂದು ನೆಲೆನಿಂತರು ಎಂಬ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಸ್ಥಳೀಯರು ನೀಡುತ್ತಾರೆ. ಈ ‘ಕುಕ್ಕು’ ಸಮುದಾಯದವರು ಮೊಟ್ಟಮೊದಲು ನೆಲೆ ನಿಂತ ಊರು ‘‘ಕುಕ್ಕೂರು’’ ಆಗಿದ್ದು ಜನರ ಬಾಯಲ್ಲಿ ‘ಕುಕ್ಕೂರು’ ಎಂದಾಗಿದೆ. ಕ್ರಮೇಣ ಇಲ್ಲಿನ ಸ್ಥಳೀಯ ಮೂಲನಿವಾಸಿಗಳಾದ ‘ಕೆಂಬಟ್ಟಿ’ ಸಮುದಾಯದವರೊಂದಿಗೆ ವೈವಾಹಿಕ ಸಂಬಂಧಗಳು ಏರ್ಪಟ್ಟು ಪರಸ್ಪರ ಮಿತ್ರ ಸಮುದಾಯವಾಗಿ ಮಾರ್ಪಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಅಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಜನರು ಮೂಲತಃ ‘ಕುಕ್ಕು’ರಾಗಿಯೇ ಉಳಿದಿದ್ದಾರೆ.

ಈ ‘ಕುಕ್ಕು’ ಸಮುದಾಯದವರ ಬಗ್ಗೆ ಕೊಡಗಿನ ಗ್ಯಾಸೆಟಿಯರ್‌ನಲ್ಲೂ ಪ್ರಸ್ತಾಪವಿದೆ¹⁵. ಹಾಗೆಯೇ ಈ ಊರಿನ ಸಮೀಪದ ‘ಕುಂದ’ ಬೆಟ್ಟವನ್ನು ದಾಟಿದರೆ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿಯೇ ಕೇರಳ ರಾಜ್ಯವಿದೆ. ಈ ಬೆಟ್ಟವನ್ನು ಕಾಲ್ಡೆಗೆಯಲ್ಲಿ ದಾಟಿ ಅವರು ಈ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ವಲಸೆ ಬಂದಿರುವ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳಿವೆ. ಹಾಗೆಯೇ ವಲಸೆ ಬಂದವರು ಇಲ್ಲಿನ ದಲಿತ ಕೆಂಬಟ್ಟಿಗಳೊಡನೆ ಸಂಬಂಧ ಹೊಂದಿ ತಮ್ಮ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಅಸ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಈ ಮೇಲಿನ ವಿಚಾರಕ್ಕೆ ಪುಷ್ಟಿ ನೀಡುವಂತೆ ಇತ್ತೀಚಿನವರೆಗೂ ಈ ಗ್ರಾಮದ ‘ಪೊದದೇವ’ ಎಂಬ ಊರದೇವರ ಹಬ್ಬ ಈ ಹರಿಜನರೇ ನಡೆಸುವ ಹಬ್ಬವಾಗಿದೆ. ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿಯೂ ಹರಿಜನ ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ದೇವರು ಮೈಮೇಲೆ ಬರುವ ಆಚರಣೆ ಇತ್ತು ಎಂದು ಸ್ಥಳೀಯರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ‘ಪೊದದೇವ’ ಎಂಬ ಹೆಸರು ‘ಪೊಲದೇವ’ ಎಂಬುದರಿಂದ ನಿಷ್ಪನ್ನಗೊಂಡಿದೆ. ಕೊಡವ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ‘ಪೊಲೆಯ’ ಎಂದರೆ ಹರಿಜನ ಎಂದರ್ಥ. ‘ಪೊಲದೇವ’ ಎಂದರೆ ಹರಿಜನ

ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಮೇಲೆ ದೇವರ ಆವಾಹನ ಆಗುವುದು ಎಂದರ್ಥ.

ಕುಮಟೂರು :

ಕಮ್ಮಟ + ಊರು - ಕಮ್ಮಟೂರು > ಕುಮಟೂರು.

ಕಮ್ಮಟ - ಕುಲುಮೆ (ಕನ್ನಡ ರತ್ನಕೋಶ. ಪು. 51).

ಕುಲುಮೆಗಳಿದ್ದ ಊರು. ‘ಕಮ್ಮಟೂರು’ ನಂತರ ‘ಕುಮಟೂರು’ ಎಂದು ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿದೆ.

ಈ ಮೇಲಿನ ವಿಚಾರಕ್ಕೆ ಪೂರಕವಾದ ಕೆಲವು ಐತಿಹಾಸಿಕ ವಿಚಾರಗಳು ಈ ಕೆಳಗಿನಂತಿವೆ.

‘ಕಳ್ಳಂಗಡ’ ಮನೆತನಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ‘ಮಂದಯ್ಯ’ನೆಂಬ ಪಾಳೆಯಗಾರ ತನ್ನದೇ ಆದ ಮನೆತನಕ್ಕೆ ಸೇರಿದವರ ಅಂದರೆ ಕಳ್ಳಂಗಡ ‘ಒಕ್ಕ’ದವರ ಒಂದು ‘ಸೇನೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಇಲ್ಲಿನ ಸುತ್ತಲಿನ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಪಾಳೆಯಗಾರಿಕೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ. ಈ ಸೈನಿಕರ ನೆಲೆಯಾದ ‘ಬಾಡಗ’ ಈ ಕುಮಟೂರು ಗ್ರಾಮದ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿಯೇ ಇಂದಿಗೂ ಇದ್ದು ಅದನ್ನು ಸ್ಥಳೀಯರು ‘ಕುಮಟೂರು ಬಾಡಗ’ ವೆಂದೇ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಈ ‘ಬಾಡಗ’ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿದ್ದ ಸೈನಿಕರಿಗೆ ಬೇಕಾದ ಆಯುಧಗಳಾದ ಕತ್ತಿ, ಗುರಾಣಿ ಮೊದಲಾದವುಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸಲು ಬೇಕಾದ ‘ಕುಲುಮೆ’ಗಳು ಈ ಕುಮಟೂರಿನ ಅರಣ್ಯ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿತ್ತು. ಈ ಕುಲುಮೆಗಳಿಗೆ ಬೇಕಾದ ‘ಸೌದೆ’ ಈ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿಯು ಧೇಚ್ಚವಾಗಿ ದೊರಕುತ್ತಿತ್ತು ಎಂಬ ವಿಚಾರವನ್ನು ಸ್ಥಳೀಯರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ‘ಬಾಡಗ’ದಲ್ಲಿ ಸೇನೆಗೆ ಬೇಕಾದ ಆಯುಧಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಪ್ರದೇಶ ಈ ‘ಕುಮಟೂರು’ ಆಗಿದೆ.

ಈ ಕುಮಟೂರು ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿದ್ದ ‘ಕಳ್ಳಂಗಡ’ ಸೇನೆಯು ಬಹಳ ಶೂರ ಸೈನಿಕರನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದ ವಿಚಾರವು ಹಾಲೇರಿ ರಾಜವಂಶದವರಿಗೆ ತಿಳಿದು ಈ ಸೈನ್ಯವನ್ನು ತಮ್ಮ ಪ್ರದೇಶದ ರಕ್ಷಣೆಗೆ ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳಲು ನಿರ್ಧರಿಸಿ ಈ ಸೈನ್ಯವನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ‘ಚಿಟ್ಟಳ್ಳಿ’ ಗ್ರಾಮದ ಸಮೀಪದ ಪ್ರದೇಶವಾದ ‘ಕುರುಳಿ ಅಂಬಲ’ ವೆಂಬಲ್ಲಿ ‘ನೆಲೆ’ ಕಲ್ಪಿಸಿದರಂತೆ. ಆದರೆ ಈ ಪ್ರದೇಶವು ‘ಮಂದಯ್ಯ’ ಮತ್ತು ಆತನ ಸೈನಿಕರಿಗೆ ಇಷ್ಟವಾಗದ ಕಾರಣ ಮತ್ತೆ ಅವರೆಲ್ಲರೂ ತಮ್ಮ ಮೂಲ ಸ್ಥಾನವಾದ ಕುಮಟೂರಿಗೇ ವಾಪಾಸ್ಸಾದರು ಎಂಬ ವಿಚಾರವನ್ನು ಸ್ಥಳೀಯರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ⁶.

ಈ ವಿಚಾರಕ್ಕೆ ಪೂರಕವೆಂಬಂತೆ ಚಿಟ್ಟಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಈಗಲೂ ಇರುವ ಈ ‘ಕುರುಳಿ ಅಂಬಲ’ ವೆಂಬ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ‘ಪೊರಿಮಂಡ’ ಎಂಬ ಮನೆತನದವರು ಬಂದು ನೆಲೆನಿಂತಿದ್ದಾರೆ.

‘ಪೊರಿಮಂಡ’ ಮನೆತನದ ಹಿರಿಯರು ಕೂಡಾ ಇದೇ ವಿಚಾರವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ‘ಮೊದಲು’ ಕಳ್ಳಂಗಡ ಮನೆತನದವರು ನೆಲೆಸಿದ್ದ ನೆಲೆಯಾದ ಈ ‘ಕುರುಳಿ ಅಂಬಲ’ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಅವರ ನಂತರ ತಾವಿಲ್ಲಿ ಬಂದು ನೆಲೆಸಿದ್ದೇವೆ ಎಂಬ ವಿಚಾರವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ¹⁷.

ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಕುಮಟೂರು ಎಂಬ ಸ್ಥಳನಾಮವು ಸಮೀಪದ ‘ಬಾಡಗ’ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿದ್ದ ‘ಕಳ್ಳಂಗಡ ಮಂದಯ್ಯ’ನೆಂಬ ಪಾಳೆಯಗಾರನ ಸೈನ್ಯಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ ಆಯುಧಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಪ್ರದೇಶವಾಗಿತ್ತು. ಈ ಆಯುಧಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ‘ಕಮ್ಮಟ’ ಗಳು ಅಂದರೆ ಕುಲುಮೆಗಳು ಇದ್ದು ಅದು ಮೂಲತಃ ಕಮ್ಮಟಗಳಿದ್ದ ಊರು | ಕಮ್ಮಟೂರು ಆಗಿ ನಂತರದ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಜನಬಳಕೆಯಲ್ಲಿ ‘ಕುಮಟೂರು’ ಆಗಿದೆ.

ಕುಂಜಲಗೇರಿ :

ಕುಂದ್+ಜಲ+ಕೇರಿ - ಕುಂದ್ ಜಲಕೇರಿ > ಕುಂಜಲಕೇರಿ > ಕುಂಜಲಗೇರಿ ಕೊಡವ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿರುವ ಸ್ಥಳನಾಮ ಇದಾಗಿದೆ.

ಕುಂದ್ - ಬೆಟ್ಟ

ಜಲ - ನೀರು

ಕೇರಿ - ಜನರು ನೆಲೆಸಿರುವ ಪ್ರದೇಶ

ಈ ಊರಿನಲ್ಲಿರುವ “ಬೊಟ್ಟಪ್ಪ ಕುಂದ್” ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಸಣ್ಣ ಪರ್ವತದಿಂದ ಮಳೆಗಾಲದಲ್ಲಿ ಹರಿದು ಬರುವ ಜಲ ಈ ಬೆಟ್ಟದ ತಪ್ಪಲಿನಲ್ಲಿರುವ ದೊಡ್ಡ ಕೆರೆಯಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹವಾಗುತ್ತದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಈ ಕೆರೆಯ ನೀರು ಈ ಊರಿನ ಬಹುತೇಕ ಗದ್ದೆಗಳಿಗೆ ನೀರಾವರಿಯ ಮೂಲವೂ ಆಗಿದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಈ ಬೆಟ್ಟದ ಮೇಲೊಂದು ಸಣ್ಣ ನೀರಿನ ಹೊಂಡವೂ ಇದೆ. ಹಿಂದಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅದರಲ್ಲಿ ನೀರೇ ಬತ್ತುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲವೆಂಬ ವಿಚಾರವನ್ನು ಸ್ಥಳೀಯರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಈಗ ಆ ಕೊಳದ ಅವಶೇಷ ಮಾತ್ರ ನಮಗೆ ಗೋಚರವಾಗುತ್ತದೆ¹⁸. ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಕುಂದ್ ಜಲಕೇರಿ ಅಂದರೆ ಬೆಟ್ಟದಿಂದ ಬರುವ ಜಲವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಕೇರಿ ಎಂದರ್ಥ.

ಈ ಕುಂಜಲಗೇರಿಯು ಇಂದು ಜನರ ಬಾಯಲ್ಲಿ ‘ಕುಂಜೇರಿ’ ಆಗಿ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿದೆ.

ಕುರ್ಚಿ :

ಮೂಲ ಸ್ಥಳನಾಮ ಕೊಡವ ಭಾಷೆಯ ‘ಕುರ್ಂಜಿ’ ಎಂಬುದಾಗಿದೆ.

ಕುರ್‌ಂಜಿ > ಕುರುಚಿ > ಕುರುಚಿ > ಕುರ್ಚಿ.

ಚಿಂಗಳ್ಳರು ಹುಣಸೂರಿನಿಂದ ಈ ವಿರಾಜಪೇಟೆ ತಾಲೂಕಿನ ‘ಪಾಲ್ವರೆ’ಗೆ ರಾಜಧಾನಿಯನ್ನು ಬದಲಾಯಿಸಿ ಹೊಯ್ಸಳರ ಅಧಿಪತ್ಯದಿಂದ ಹೊರಬರಲು ಬಯಸಿದ ಸಂದರ್ಭಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಶಾಸನವಾದ ಕ್ರಿ.ಶ. 1171ರ ಕಾಲದ ಹುಣಸೂರಿನ ಶಾಸನದಲ್ಲಿ ಈ ‘ಕುರುಚಿ’ ಎಂಬ ಸ್ಥಳನಾಮದ ಉಲ್ಲೇಖವಿದೆ.

..... ಚಿಂಗಳ್ಳ ಪೆಂಮದೇವಪ್ಪ, ಬಾಳಗಂಡ ನಂದಿದೇವ, ಕುರುಚಿಯರುದಿಯಾದಿತ್ಯದೇವ ಮುಂತಾದ ಎಲ್ಲಾನಾಡ ಕೊಡಗರು ..... ಎಂಬಿತ್ಯಾದಿ ಸಾಲುಗಳಿರುವ ಈ ಶಾಸನದಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲೇಖಿತವಾಗಿರುವ ‘ಕುರುಚಿ’ ‘ಚಿಂಗಳ್ಳರೆ’ ಮಾಂಡಲಿಕನಾಗಿದ್ದ ಉದಯಾದಿತ್ಯನ ರಾಜಧಾನಿ ಆಗಿತ್ತು ಎಂಬ ವಿಚಾರ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿಿದೆ”.

ಈ ‘ಕುರುಚಿ’ ಎಂಬ ಶಬ್ದದ ಅರ್ಥ ಒಂದು ರೀತಿಯ ಸಸ್ಯ. ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಈ ಸಸ್ಯಕ್ಕೆ ‘ಕುರುಚಿ’ ಎಂದಾದರೆ ಕೊಡವ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ‘ಕುರ್‌ಂಜಿ’ ಎಂಬ ಹೆಸರಿದೆ. ಈ ಕುರ್‌ಂಜಿ ಗಿಡಗಳಿಂದ ಆವೃತ್ತವಾದ ದಟ್ಟ ಅರಣ್ಯಪ್ರದೇಶ ಇದಾಗಿದ್ದರಿಂದ ‘ಕುರ್‌ಂಜಿ’ ಎಂಬ ಸ್ಥಳನಾಮ ಮೂಲತಃ ಈ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಇದ್ದು ನಂತರ ಬಂದ ವಿವಿಧ ರಾಜವಂಶಿಗರ ಭಾಷೆಯಾದ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಕುರುಂಜಿ > ಕುರುಚಿ ಆಯಿತು.

ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ‘ಕುರ್‌ಂಜಿ’ ಎಂಬ ಸಸ್ಯದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಿಂದ ಬಂದ ಈ ‘ಕುರುಚಿ’ ಎಂಬ ಸ್ಥಳನಾಮವು ಇಂದು ‘ಕುರ್ಚಿ’ ಆಗಿದೆ.

ಕುರ್‌ಂಜಿ > ಕುರುಂಜಿ > ಕುರುಚಿ > ಕುರುಚಿ > ಕುರ್ಚಿ ಆಗಿದೆ.

ಹಾಗೆಯೇ ಇಂದಿನ ಈ ‘ಕುರ್ಚಿ’ ಗ್ರಾಮದ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ‘ಚೂರಿಕಾಡ್’ ಎಂಬ ಗ್ರಾಮವಿದೆ. ‘ಚೂರಿಕಾಡ್’ ಎಂದರೆ ‘ಚೂರಿ’ ಎಂಬ ಮುಳ್ಳಿನ ಗಿಡಗಳಿಂದ ಆದಂಥ ಕಾಡು. ಇಂಥ ಕಾಡಿನಿಂದ ಆವೃತ್ತವಾದ ಪ್ರದೇಶ ಇಂದಿಗೂ ‘ಚೂರಿಕಾಡ್’ ಎಂಬ ಸ್ಥಳನಾಮದೊಂದಿಗೆ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿದೆ.

ಕುಟ್ಟಂದಿ :

ಕುಟ್ಟಂಡ + ಅಂಗಡಿ - ಕುಟ್ಟಂಡಂಗಡಿ > ಕುಟ್ಟಂದಿ.

ಮಲೆಯಾಳಂ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ‘ಕುಟ್ಟ’ ಎಂದರೆ ‘ಯುವಕ’ ಎಂದರ್ಥ. ಮಲೆಯಾಳಿ ಕುಟ್ಟನ

ಅಂಗಡಿ | ಕುಟ್ಟನ ಅಂಗಡಿ ಆಗಿದೆ. ಅಂದರೆ ವಿರಾಜಪೇಟೆ ತಾಲೂಕಿನ ಅನೇಕ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಮೊದಲು ಅಂಗಡಿಗಳನ್ನು ತೆರೆದು ವ್ಯಾಪಾರ ಪ್ರಾರಂಭ ಮಾಡಿದವರು ಮಲೆಯಾಳಿಗಳು. ಕೇರಳದಿಂದ ಬಂದ ಇವರ ಭಾಷೆ ಮಲೆಯಾಳಂ. ಕೇರಳದಿಂದ ತಂದ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಮೊದ ಮೊದಲು ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಹೊತ್ತು ಊರೂರು ತಿರುಗಿ ವ್ಯಾಪಾರ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಈ ಜನ ನಂತರದ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಸಣ್ಣಪುಟ್ಟ ಅಂಗಡಿಗಳನ್ನು ತೆರೆದು ವ್ಯಾಪಾರ ಮಾಡಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು.

ಕುಟ್ಟನ ಅಂಗಡಿ ಇದ್ದ ಈ ಪ್ರದೇಶ ಕುಟ್ಟಂಡ ಅಂಗಡಿ ಎಂದು ಸ್ಥಳೀಯರಿಂದ ಕೊಡವ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸಲ್ಪಟ್ಟು ನಂತರದ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಕೊಡವ ಭಾಷೆಯ ‘ಕುಟ್ಟಂದಿ’ ಎಂಬ ಸ್ಥಳನಾಮವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ.

ಕೆದ ಮುಳ್ಳೂರು :

ಕೆದ + ಮುಳ್ಳು + ಊರ್ - ಕೆದಮುಳ್ಳೂರ್ - ಕೆದಮುಳ್ಳೂರು.

ಕೊಡವ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ‘ಕೆದ’ ಎಂದರೆ ಗೆದ್ದಲುಹುಳು (termites) ಎಂದು ಅರ್ಥ. ‘ಮುಳ್ಳು’ ಎಂದರೆ ‘ಮುಳ್ಳು’ ‘ಊರ್’ ಎಂದರೆ ‘ಊರು’ ಎಂಬ ಅರ್ಥವಿದೆ.

ವಿರಾಜಪೇಟೆ ತಾಲೂಕಿನ ಅತ್ಯಂತ ವಿಶಾಲವಾದ ಊರು ಈ ‘ಕೆದಮುಳ್ಳೂರು’. ದಟ್ಟ ಅರಣ್ಯ ಪ್ರದೇಶದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಈ ಊರಿನಲ್ಲಿ ಬೇಟೆಗಾರಿಕೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ನಡೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ಪಕ್ಕದ ಊರಿನ ಜನರು ಹೊರ ರಾಜ್ಯದವರೂ ಕೂಡಾ ಇಲ್ಲಿ ಬಂದು ಆನೆ, ಹುಲಿ ಮೊದಲಾದ ದೊಡ್ಡ ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನಲ್ಲದೆ, ಆಹಾರಕ್ಕಾಗಿ ಕಾಡು ಹಂದಿ, ಜಿಂಕೆಯಂಥ ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನೂ ಇಲ್ಲಿ ಬೇಟೆಯಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಅಂಥ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಈ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಗೆದ್ದಲು ಹುಳುಗಳು ಬೇಟೆಗಾರರಿಗೆ ಮುಳ್ಳುಗಳಂತೆ ಹಿಂಸೆ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದವೆಂಬ ವಿಚಾರವನ್ನು ಊರಿನ ಜನರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಹಿಂದಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ರಾಜರು ಈ ಊರಿಗೆ ನ್ಯಾಯ ತೀರ್ಮಾನಕ್ಕಿಂದು ಪಂಚಾಯಿತಿ ಕಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತರೆ ಪಂಚಾಯಿತಿ ಮುಗಿಯುವ ಸಮಯಕ್ಕೆ ಅವರು ಕುಳಿತಲ್ಲಿಯೇ ಆ ಜಾಗಕ್ಕೆ ಗೆದ್ದಲು ಹಿಡಿದಿರುತ್ತಿತ್ತು ಎಂಬ ವಿಚಾರವನ್ನು ಊರಿನ ಹಿರಿಯರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ²⁰.

ಇಂದಿಗೂ ಕೂಡಾ ಈ ಊರಿನ ಕಾಡು ಹಾಗೂ ತೋಟಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಗೆದ್ದಲು ಹುಳುಗಳ ಹಾವಳಿ ವಿಪರೀತವಾಗಿರುವುದನ್ನು ನಾವು ಕಣ್ಣಾರೆ ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ ಹಾಗೂ ಜನರಿಂದ ತಿಳಿಯಬಹುದಾಗಿದೆ.²¹

ಕೈ ಕೇರಿ

ಕೈ+ ಕೇರಿ - ಕೈಕೇರಿ (ಕೊಡವ ಭಾಷೆಯ ಸ್ಥಳನಾಮ)

‘ಕೈ’ - ಸಣ್ಣ ಚಿಕ್ಕ ಕೇರಿ - ಜನ ವಸತಿಯ ಪ್ರದೇಶ.

‘ಕೊಡವ’ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ‘ಕೈ’ ಎಂದರೆ ‘ಚಿಕ್ಕ’ ‘ಸಣ್ಣ’ ವೆಂಬ ಅರ್ಥವಿದೆ ‘ಕೈಮಡ’ ವೆಂದರೆ ಚಿಕ್ಕ ಮಠವೆಂದು ಅರ್ಥ. ‘ಕೈಕುಳಿ’ ಎಂದರೆ ಚಿಕ್ಕ ಮಗುವೆಂದರ್ಥ. ಇಲ್ಲಿ ಕೈಕೇರಿ ಎಂದರೆ ‘ಸಣ್ಣ ಕೇರಿ’ ‘ಚಿಕ್ಕ ಕೇರಿ’ ಎಂದರ್ಥ. ಸಣ್ಣ ಕೇರಿಯಾಗಿದ್ದ ಈ ಪ್ರದೇಶವು ಸುತ್ತಲಿನ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಸಣ್ಣ ಪುಟ್ಟ ಕೇರಿಗಳು ಸೇರಿ ‘ಕೈ ಕೇರಿ’ ಎಂಬ ಗ್ರಾಮವಾಗಿ ಅಸ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಬಂದಿದೆ.

ಕೊಳತೋಡು ಬೈಗೋಡು.

ಕೊಳ + ತೋಡು + ಬೈ + ಗೋಡು - ಕೊಳತೋಡು ಬೈಗೋಡು.

ಕೊಳ - ನಿಂತ ನೀರಿನ ಜಾಗ

ತೋಡು - ಹರಿವ ನೀರಿನ ತೊರೆ

ಬೈ - ಬಯಲು.

ಬೈ - ಹೊಲ, ಬಯಲಿನ ಸವೆದರೂಪ, ಬೈ ಆಗಿದೆ. ಮಟ್ಟವಾದ ಜಾಗವೇ ಬಯಲು.

- (ಗ್ರಾಮನಾಮಗಳ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಪರಿವೇಷ. ಪು. ಸಂ. 187)

ಗೋಡು - ಎತ್ತರವಾದ ಪ್ರದೇಶ.

ಮಹಾಂದೋಡು ಎಂದು ಕರೆಯುವ ಹರಿವ ನೀರಿನ ಎರಡು ತೋಡುಗಳಿದ್ದು, ಅವು ಬಂದು ಸೇರುವಲ್ಲಿ ಆದ ‘ಗೋಳಗುಂಡಿ’ ಎಂಬ ಕೊಳ, ವಿಶಾಲವಾದ ಭತ್ತದ ಗದ್ದೆಗಳ ಬಯಲು, ಹಾಗೂ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿಯೇ ಎತ್ತರವಾದ ಪ್ರದೇಶ (ಈಗಿನ ಕಾಫಿ ತೋಟಗಳು). ಇವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಒಳಗೊಂಡ ಊರು ಕೊಳತೋಡುಬೈಗೋಡು > ಕೊಳೋಡುಬೈಗೋಡು ಎಂದಾಗಿದೆ.

ಅಂದರೆ ಪ್ರಾಕೃತಿಕವಾಗಿ ಬಯಲು, ಹಳ್ಳ, ನೀರಿನ ತೊರೆ, ಬೆಟ್ಟ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಒಳಗೊಂಡ ನೈಸರ್ಗಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆಯ ಸ್ಥಳನಾಮ ಇದಾಗಿದೆ.

ಕೊಟ್ಟಿಗೇರಿ :

ಗೊಟ್ಟಿಗೇರಿ.

(ಗೋಷ್ಠಿ) ಗೊಟ್ಟಿ + ಕೇರಿ - ಗೊಟ್ಟಿಗೇರಿ > ಕೊಟ್ಟಿಗೇರಿ.

ಇಂದಿನ ‘ಬಾಳೆಲೆ’ ಗ್ರಾಮದ ಸಮೀಪವಿರುವ ‘ಪಾಲ್ವರೆ’ಯು ಚಿಂಗಾಳರ

ರಾಜಧಾನಿಯಾಗಿತ್ತು. ಇವರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಈ ರಾಜಧಾನಿಯ ಸಮೀಪದ ಪ್ರದೇಶವಾದ ಈಗಿನ ಕೊಟ್ಟಗೇರಿಯಲ್ಲಿ ‘ಗೋಷ್ಠಿ’ಗಳು ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದು, ಆ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಗೋಷ್ಠಿಗೇರಿ > ಗೋಟ್ಟಿಗೇರಿ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಿದ್ದರೆಂಬ ವಿಚಾರವನ್ನು ಸ್ಥಳೀಯರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಹಾಗೆಯೇ ಈ ಪಾಲ್ವರೆ (ಪಾಲುಪುರ) ಗಂಗರ ಉಪರಾಜಧಾನಿಯೂ ಆಗಿತ್ತೆಂಬ ವಿಚಾರ ಇತಿಹಾಸದ ಪುಟಗಳಲ್ಲಿವೆ. ಅಂದರೆ ವಿವಿಧ ರಾಜವಂಶದವರ ಪ್ರಮುಖ ಸ್ಥಳವಾಗಿದ್ದ ‘ಪಾಲ್ವರೆ’ ಎಂಬ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ಸ್ಥಳದ ಸಮೀಪವಿದ್ದ ಈ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ರೀತಿಯ ಗೋಷ್ಠಿಗಳು, ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಕಾರಣವಾಗಿ ಈ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಗೋಷ್ಠಿಗೇರಿ > ಗೋಟ್ಟಿಗೇರಿ ಎಂಬ ಸ್ಥಳನಾಮ ಬಂದು ಕ್ರಮೇಣ ಜನ ಸಾಮಾನ್ಯರ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿ ‘ಕೊಟ್ಟಗೇರಿ’ ಎಂದಾಗಿದೆ.

ಕೋತೂರು :

ಕೋಲು + ತಿರಿ + ಊರು - ಕೋಲು ತಿರಿಯೂರು > ಕೋತಿರಿಯೂರು > ಕೋತೂರು.

ಕೋಲು ತಿರಿ ಎಂದರೆ ಒಂದು ಕೋಲಿನ ತುದಿಗೆ ಬಟ್ಟೆಯನ್ನು ಸುತ್ತಿ ಬತ್ತಿಯ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಮಾಡಿ ದೇವರಿಗೆ ಹತ್ತಿಸುವ ಪಂಜು ಎಂದರ್ಥ. ಈ ರೀತಿಯ ದೀಪದ ಪಂಜನ್ನು ಉರಿಸಿ ಇಲ್ಲಿನ ದೇವರುಗಳಿಗೆ ಪೂಜೆ ಮಾಡುವ ಪದ್ಧತಿ ಇರುವುದರಿಂದ ಈ ಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ “ಕೋತಿರಿಯೂರು” ಎಂಬ ಹೆಸರು ಬಂದಿದೆ.

ಈ ಗ್ರಾಮವು ಒಂದು ಪ್ರಾಚೀನ ಸ್ಥಳ. ಬಸವಣ್ಣ, ಕಾಳಿ, ಮಾರಮ್ಮ ಮುಂತಾದ ದೇವರ ಗುಡಿಗಳಿವೆ. ಬಹಳ ಪುರಾತನವಾದ ಭದ್ರಕಾಳಿ ಅಥವಾ ಮಾರಮ್ಮನ ಗುಡಿಗೆ ಇಂದಿಗೂ ಕೂಡಾ ಇಲ್ಲಿನ ಜನ ಕೋಲಿನ ಪಂಜನ್ನು ಉರಿಸಿ ದೇವರಿಗೆ ಅರ್ಚನೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ²².

ಅಂದರೆ ಕೋಲುತಿರಿಯನ್ನು ಉರಿಸಿ ಊರದೇವರಿಗೆ ಅರ್ಚನೆ ಮಾಡುವ ಪದ್ಧತಿ ಇಲ್ಲಿರುವುದರಿಂದ ಕೋಲುತಿರಿ ಉರಿಸುವ ಊರು ಎಂದು ಗುರುತಿಸಲಾಗಿದೆ. ಕೋಲು ತಿರಿಯೂರು | ಕೋತಿರಿಯೂರು | ಕೋತೂರು ಆಗಿ ಸ್ಥಳನಾಮವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ.

ಕೊಟ್ಟೋಳಿ :

ಕೊಟ್ಟು + ಕೊಳ್ಳಿ - ಕೊಟ್ಟೋಳ್ಳಿ > ಕೊಟ್ಟೋಳಿ.

‘ಕೊಟ್ಟು ತಗೊಳ್ಳಿ’ ಎಂಬ ವಸ್ತುವಿನಿಮಯ ಪದ್ಧತಿಯ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಿಂದ ಈ ಸ್ಥಳನಾಮ ಅಸ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ

ಬಂದಿದೆ.

ಈ ಪ್ರದೇಶವು ‘ವಿರಾಜಪೇಟೆ’ಯ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿದೆ. ಈ ವಿರಾಜಪೇಟೆಯ ಸುತ್ತ ಮುತ್ತಲಿರುವ ಪ್ರದೇಶಗಳು ಮೊದಲಿನಿಂದಲೂ ಒಂದು ವ್ಯಾಪಾರಿ ಕೇಂದ್ರವಾಗಿತ್ತು ಎಂಬ ವಿಚಾರ ನಮಗೆ ಇತಿಹಾಸದಿಂದ ತಿಳಿದು ಬರುತ್ತದೆ. ಹಾಗಾಗಿ ಈ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿದ್ದ ‘ಬೋವಿ’ ಜನಾಂಗದವರು ಹುಣಸೂರು, ಮೈಸೂರು ಮೊದಲಾದ ಹೊರ ಪ್ರದೇಶಗಳಿಂದ ತಂದ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ವಸ್ತು ವಿನಿಮಯ ಪದ್ಧತಿಯಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಪಾರ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರ ಭಾಷೆ ‘ಕನ್ನಡ’ವಾಗಿತ್ತು. ಅವರು ವ್ಯಾಪಾರ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಸ್ಥಳೀಯ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಈ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಕೊಳ್ಳಿ ಎನ್ನುವ ಅವರ ಸಹಜವಾದ ಮಾತಿನಿಂದಾಗಿ ಈ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ‘ಕೊಟ್ಟು ಕೊಳ್ಳುವ’ ಊರು ಎಂದು ಬೇರೆ ಊರಿನವರಿಂದ ಗುರುತಿಸಲ್ಪಟ್ಟು ಮುಂದೆ ಈ ‘ಕೊಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಿ’ ಎಂಬುದು ಜನರ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿ ‘ಕೊಟ್ಟೊಳ್ಳಿ’ ಎಂದಾಗಿ ‘ಕೊಟ್ಟೊಳ್ಳಿ’ ಎಂದು ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿದೆ.

ಈ ಮೇಲಿನ ವಿಚಾರಕ್ಕೆ ಪುಷ್ಟಿನೀಡುವಂತೆ ಇಂದಿಗೂ ಕೂಡಾ ಈ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಮೊದಲಿದ್ದ ‘ಬೋವಿ’ ಜನಾಂಗದವರ ವಂಶಿಕರು ಇಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ ಭಾಷೆ ಕನ್ನಡವೇ ಆಗಿದೆ. ಅವರ ವೃತ್ತಿ ಕೂಡಾ ವ್ಯಾಪಾರವೇ ಆಗಿದೆ. ಈ ‘ಕೊಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಿ’ ಅನ್ನುವ ವ್ಯಾಪಾರದ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಇತ್ತೀಚಿನವರೆವಿಗೂ ಈ ಊರಿನಲ್ಲಿತ್ತು ಎಂಬ ವಿಚಾರವನ್ನು ಊರಿನ ಹಿರಿಯರು ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಕೊಂಡಂಗೇರಿ :

ಕೊಂಡ + ಕೆರೆ + ಕೇರಿ - ಕೊಂಡಕೆರೆಕೇರಿ - ಕೊಂಡಂಗೇರಿ. ಕೊಡವ ಭಾಷೆಯ ಸ್ಥಳನಾಮವಾಗಿದೆ.

ಈ ಊರಿನ ಸ್ಥಳನಾಮಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ವಿವರವಾದ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಮಾಹಿತಿ ಈ ಕೆಳಗಿನಂತಿದೆ :

ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ಕಾಮುಕನು, ದುಷ್ಟನು ಎಂದೇ ಬಿಂಬಿತನಾಗಿರುವ ರಾಜ ‘ಚಿಕ್ಕವೀರ ರಾಜೇಂದ್ರ’. ಆತನ ಆಡಳಿತದ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಅನೇಕರಿಗೆ ಆತ ಚಿತ್ರಹಿಂಸೆಯನ್ನು ನೀಡಿದ ವಿಚಾರ ಹಾಗೂ ಸ್ತ್ರೀಯರೊಡನೆ ಬಹಳ ಅನುಚಿತವಾಗಿ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದನೆಂಬ ವಿವರಗಳು ನಮಗೆ ಇತಿಹಾಸದ ಪುಟಗಳಲ್ಲಿ ದೊರೆಯುತ್ತವೆ²³.

ಈ ರಾಜನ ಆಡಳಿತದ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಅವನ ದೌರ್ಜನ್ಯಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿಭಟಿಸಿದ

‘ಬಾದುಮಂಡ’ ಎಂಬ ಮನೆತನದ ಜನರೆಲ್ಲರನ್ನೂ ನಾಶಮಾಡಲು ರಾಜನು ನಿರ್ಧರಿಸಿ ರಾಜನಿಗೆ ನಿಷ್ಠೆಯನ್ನು ತೋರುತ್ತಿದ್ದ ‘ಕೀತಿರ’ ಕುಟುಂಬದ ಜನರ ಮುಖಾಂತರ ಮೋಸದಿಂದ ‘ಬಾದುಮಂಡ’ ಕುಟುಂಬದವರೆಲ್ಲರನ್ನೂ ಕೊಲೆ ಮಾಡಿಸುತ್ತಾನೆ. ಹೀಗೆ ಕೊಲೆಯಾದ ‘ಬಾದುಮಂಡ’ ಮನೆತನದವರೆಲ್ಲರ ಶವಗಳನ್ನು ಈ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿದ್ದ ಕೆರೆಯೊಳಗೆ ಹಾಕಿಸಿದನಂತೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಆ ‘ಕೆರೆ’ಗೆ ‘ಕೊಂದಕೆರೆ’ ಎಂದೇ ಹೆಸರಿದ್ದು ಇಂದಿಗೂ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿದೆ. ಕ್ರಮೇಣ ಈ ‘ಕೊಂದಕೆರೆ’ ಇರುವ ಗ್ರಾಮದ ಪ್ರದೇಶವು ಕೊಂದಕೆರೆ - ಕೊಂದಂಗರೆ - ಕೊಂಡಂಗೇರಿ ಎಂಬ ಸ್ಥಳನಾಮವನ್ನು ಪಡೆಯಿತು ಎಂಬ ವಿವರಣೆಯನ್ನು ಸ್ಥಳೀಯರು ವಿವರಿಸಿದರು²⁴. ಅಂದರೆ ಈ ಸ್ಥಳನಾಮವು ಮೊದಲು ಒಂದು ಕೆರೆಯ ಹೆಸರಿಗೆ ಸೀಮಿತವಾಗಿದ್ದು ನಂತರ ಅದು ಊರನ್ನು ಗುರುತಿಸುವ ಸ್ಥಳನಾಮವಾಗಿ ಪರಿವರ್ತನೆ ಆಯಿತು.

ಈ ಮೇಲಿನ ವಿಚಾರಕ್ಕೆ ಪುಷ್ಟಿ ನೀಡುವಂತೆ ಕೊಡವ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಕೊಡವ ಜನಪದ ನಿರುಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಗಾದೆ ಈ ಕೆಳಗಿನಂತಿದೆ.

‘ಕಂಡ ಚಿಕ್ಕ ಕರಿಕಲ್ಲ, ಕೊಂಡಂಗೇರಿ ಊರಲ್ಲ’ ಎಂದರೆ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬಿದ್ದ ಹಲಸಿನ ಕಾಯಿಗಳೆಲ್ಲ ಸಾಂಬಾರಿಗೆ ಯೋಗ್ಯವಲ್ಲ ಹಾಗೆಯೇ ‘ಕೊಂಡಂಗೇರಿ’ ಎಂಬ ಹೆಸರು ಮೇಲ್ನೋಟಕ್ಕೆ ಊರ ಹೆಸರಿನಂತೆ ಕಂಡರೂ ಮೂಲತಃ ಅದು ಊರಿನ ಹೆಸರಲ್ಲ ಎಂಬ ಅರ್ಥ ಈ ಗಾದೆಯದು.

ಇಂದಿಗೂ ಕೂಡಾ ಈ ‘ಕೊಂಡಂಗೇರಿ’ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ‘ಬಾದುಮಂಡ’ ಮನೆತನಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ಜನರು ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಅವರ ಮನೆತನದ ಹೆಸರಿನ ಭತ್ತದ ಗದ್ದೆಗಳಿವೆ. ‘ಬಾದುಮಂಡ ಆಕ’ (ಬಾದುಮಂಡ ಗದ್ದೆ) ಎಂದು ಕರೆಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಈ ಹೊಲಗದ್ದೆಗಳು ಹಾಗೂ ‘ಕೊಂದಕೆರೆ’ ಎಂಬ ‘ಕೆರೆ’ ಈ ಊರಿನಲ್ಲಿದ್ದು ಮೇಲಿನ ವಿಚಾರಕ್ಕೆ ಪೂರಕವಾದ ದಾಖಲೆಗಳಾಗಿವೆ.

ಗುಹ್ಯ

ಗುಹ್ಯ > ಗುಯ್ಯ > ಕುಯ್ಯ

ಗುಹೆಯಂತೆ ಕತ್ತಲಾವರಿಸಿರುವ ದಟ್ಟ ಅರಣ್ಯಗಳಿಂದ ಆವೃತ್ತವಾದ ಪ್ರದೇಶ. ಗುಪ್ತವಾದ ಸ್ಥಳ ಎಂಬ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಈ ಸ್ಥಳನಾಮದ ಪೌರಾಣಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆ ಇದೆ.

ಪುರಾಣ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ದೇವ ಮಹರ್ಷಿಗಳಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರಾದ ಶಿವನ ಭಕ್ತ ಅಗಸ್ತ್ಯಮುನಿ ಉತ್ತರ ಭಾರತದಿಂದ ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದಡೆಗೆ ತನ್ನ ತಪೋಬಲದಿಂದ ಧಾವಿಸಿ ಬಂದು ಹೋಮ ಹವನ ಯಜ್ಞ ಯಾಗಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಕವೇರ ಮುನಿಯ ದರ್ಶನವಾಗುತ್ತದೆ. ಕವೇರ

ಮುನಿಗೆ ತನ್ನ ತಪಸ್ಸಿನ ಫಲವಾಗಿ ಬ್ರಹ್ಮನಿಂದ ಪುತ್ರಿಯ ವರದಾನವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಆ ಪುತ್ರಿಯ ಹೆಸರೇ ಕಾವೇರಿ.

ಈ ಕಾವೇರಿ ಕನ್ಯೆಯು ದೇವ ಕನ್ಯೆಯಾಗಿದ್ದು, ಇವಳ ಮೇಲೆ ಅಗಸ್ತ್ಯನ ದೃಷ್ಟಿ ಬೀಳುತ್ತದೆ. ಅಗಸ್ತ್ಯಮುನಿಯು ಕವೇರ ಮುನಿಯನ್ನು ನಿನ್ನ ಮಗಳನ್ನು ನನಗೆ ಕೊಟ್ಟು ವಿವಾಹ ಮಾಡಿಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿ ಕವೇರ ಮುನಿಯು (ಅಗಸ್ತ್ಯ ಮುನಿಯ ಶಕ್ತಿಯ ಅರಿವಾಗಿ) ಒಪ್ಪಿಗೆ ಸೂಚಿಸುತ್ತಾನೆ. ಆಗ ದೇವಕನ್ಯೆಯಾದ ಕಾವೇರಿಯು ಅಗಸ್ತ್ಯಮುನಿಗೆ ನೀನು ಯಾವುದೇ ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ನನ್ನಿಂದ ದೂರವಿದ್ದಲ್ಲಿ ನಾನು ನಿನ್ನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಲೋಕ ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕಾಗಿ ನದಿಯಾಗಿ ಹರಿಯುತ್ತೇನೆ ಎಂದು ಷರತ್ತನ್ನು ಒಡ್ಡುತ್ತಾಳೆ. ಹೀಗಿರಲು ಒಮ್ಮೆ ಅಗಸ್ತ್ಯ ಮುನಿಯು ಬೇರೆಡೆ ತೆರಳಬೇಕಾದ ಸಂದರ್ಭ ಬಂದು, ಕಾವೇರಿಯನ್ನು ತನ್ನ ತಪೋಬಲದಿಂದ ಕಮಂಡಲದೊಳಗೆ ಜಲರೂಪಿಯಾಗಿ ಬಂದಿಸಿಟ್ಟು ತೆರಳಿರುತ್ತಾನೆ. (ಬ್ರಹ್ಮಗಿರಿಯ ಕಾವೇರಿ ಕುಂಡಿಕೆಯ ಬಳಿ) ಈ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮ ಸ್ವರೂಪಿಯಾದ ಒಂದು ಕಾಗೆಯು ಬಂದು ಕಮಂಡಲವನ್ನು ಮುಗುಚಿ ಹಾಕುತ್ತದೆ. ಕಾವೇರಿ ಹೊರಗೆ ಬಂದು ನನ್ನ ಬಿಟ್ಟು ತೆರಳಿದ ಅಗಸ್ತ್ಯ ಮುನಿಗೆ ತಕ್ಕ ಪಾಠ ಕಲಿಸುತ್ತೇನೆ ಎಂದು ನದಿಯಾಗಿ ಲೋಕೋದ್ಧಾರಕ್ಕಾಗಿ ಉಕ್ಕಿ ಹರಿಯುತ್ತಾಳೆ. ಇದನ್ನು ಮನಗಂಡ ಅಗಸ್ತ್ಯ ಮುನಿಯು ತನ್ನ ತಪೋಬಲದಿಂದ ಗುಹ್ಯ ಗ್ರಾಮದ ಆಲದ ಮರದ ಬುಡದಲ್ಲಿ ತಪಗೈಯುತ್ತಾ ಕಾವೇರಿಯನ್ನು ತಡೆಯಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಾನೆ. ಆದರೂ ಮಣಿಯದ ಕಾವೇರಿಯು ನದಿಯಾಗಿ ಉಕ್ಕಿ ಹರಿದು ಮೈಸೂರಿನ ಮಾರ್ಗವಾಗಿ ತಮಿಳುನಾಡು ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ಸಮುದ್ರ ಸೇರುತ್ತಾಳೆ. ಗುಹ್ಯ ಗ್ರಾಮದ ಆಲದ ಮರದ ಬುಡದಲ್ಲಿ ತಪಸ್ಸು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಆಲದ ಮರವು ಗಾಳಿಯಲ್ಲಿ ಸದ್ದು ಮಾಡುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಕಂಡು, ತನ್ನ ತಪೋಭಂಗವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಕೋಪಿಷ್ಠನಾದ ಅಗಸ್ತ್ಯಮುನಿಯು ‘ಸದ್’ ಎಂದು ಶಾಪಕೊಟ್ಟರಂತೆ. ಅದರಂತೆ ಇಂದೂ ಕೂಡ ಆ ಆಲದ ಮರ ಸದ್ದು ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ ಎಂಬ ನಂಬಿಕೆ ಅಲ್ಲಿನ ಜನರಲ್ಲಿದೆ.

ಈ ಕ್ಷೇತ್ರವು ಅಗಸ್ತ್ಯಮುನಿಯು ಶಿವಲಿಂಗವನ್ನು ಇಟ್ಟು ತಪಸ್ಸನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಸ್ಥಳವಾದ್ದರಿಂದ ಇದನ್ನು ಶ್ರೀ ಅಗಸ್ತ್ಯೇಶ್ವರ (ದೇವ ಸನ್ನಿಧಿ) ದೇವಾಲಯವೆಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಅಗಸ್ತ್ಯಮುನಿಯು ಇಲ್ಲಿನ ದಟ್ಟ ಅರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ಗುಪ್ತವಾಗಿ ಕುಳಿತು ತಪಸ್ಸು ಮಾಡಿದ ಕಾರಣ ಈ ಪ್ರದೇಶವು ‘ಗುಹ್ಯ’ವೆಂಬ ಹೆಸರನ್ನು ಪಡೆದಿದೆ ಎಂಬುದು ಸ್ಥಳೀಯರ ನಂಬಿಕೆ.

ಈ ಸ್ಥಳನಾಮದ ಬಗ್ಗೆ ಇರುವ ಪೌರಾಣಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆ ಈ ಮೇಲಿನಂತೆ ಇದ್ದರೂ ಇಲ್ಲಿನ ಪ್ರಾಕೃತಿಕ ಹಾಗೂ ಭೌಗೋಳಿಕ ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ನೋಡಿದಾಗ ದಟ್ಟ ಗೊಂಡಾರಣ್ಯದ ಪ್ರದೇಶ ಇದಾಗಿದ್ದು

‘ಗುಹೆ’ ಯನ್ನು ಹೊಕ್ಕ ಅನುಭವ ಈ ಅರಣ್ಯದ ಒಳಹೊಕ್ಕರೆ ನಮಗಾಗುವುದೆಂಬ ವಾಸ್ತವಾಂಶವನ್ನು ಸ್ಥಳೀಯರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಕೃತಿಕವಾಗಿ ‘ಗುಹೆ’ಯಂತಿರುವ ಈ ಪ್ರದೇಶವು ‘ಗುಹ್ಯ’ ವೆಂಬ ಸ್ಥಳನಾಮವನ್ನು ಹೊಂದಿ ನಂತರ ಜನರ ಉಚ್ಚಾರಣೆಗೆ ಅನುಕೂಲವಾಗುವಂತೆ ಗುಹ್ಯ > ಗುಯ್ಯ > ಕುಯ್ಯ ಆಗಿ ಬದಲಾವಣೆಗೊಂಡು ಜನ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿದೆ.

ಗೋಣಿಕೊಪ್ಪ :

ಗೋವಿನ + ಕೊಪ್ಪಲು - ಗೋವಿನ ಕೊಪ್ಪಲು > ಗೋವುಕೊಪ್ಪಲು > ಗೋಣಿಕೊಪ್ಪಲು.

ಹಾಲೇರಿ ಅರಸರ ಕಾಲದಿಂದಲೂ ಗೋವುಗಳ ವ್ಯಾಪಾರ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಪ್ರದೇಶವಿದು. ಇಡೀ ಕೊಡಗಿನ ಹಾಗೂ ಹುಣಸೂರು, ಮೈಸೂರು ಪ್ರದೇಶಗಳ ಗೋವುಗಳನ್ನು ಈ ಊರಿಗೆ ತಂದು, ಇಲ್ಲಿನ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಪಾರ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ವ್ಯವಸಾಯವೇ ಮೂಲ ವೃತ್ತಿಯಾಗಿದ್ದ ಸ್ಥಳೀಯ ರೈತರು ತಮಗೆ ಬೇಕಾದ ಗೋವುಗಳನ್ನು ಖರೀದಿ ಮಾಡುವ ಹಾಗೂ ಬಿಕರಿ ಮಾಡುವ ವ್ಯಾಪಾರಿ ಕೇಂದ್ರ ಇದಾಗಿತ್ತು. ಹಾಗೆಯೇ ಉಳಿದ ಗೋವುಗಳನ್ನು ಹುಡುಕಿ ಕುಟ್ಟಿ ಮಾರ್ಗವಾಗಿ ಕೇರಳದ ಮಾನಂದವಾಡಿಯ ಕಸಾಯಿಖಾನೆಗೆ ಹೊಡೆದಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದ ದೃಶ್ಯ ಸರ್ವೇ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿತ್ತು. ವಾರಕ್ಕೊಮ್ಮೆ ಈ ದನಗಳ ವ್ಯಾಪಾರ ಇಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ಅದರಿಂದಾಗಿ ಗೋವುಗಳ ವ್ಯಾಪಾರದ ಕೇಂದ್ರವಾಗಿದ್ದ ಕಾರಣ ಈ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ‘ಗೋವಿನ ಕೊಪ್ಪಲು’ ಎಂಬ ಹೆಸರು ಬಂದಿದೆ.

ಕೊಡವ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಕೊಪ್ಪ ಎಂದರೆ ಮೂಲ ನೆಲೆಯಿಂದ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಬಂದು ಬೇರೆಡೆ ಆಸ್ತಿ ಪಡೆದು ನೆಲೆಸುವಿಕೆ ಎಂಬ ಅರ್ಥವಿದೆ²⁵. ಅಂದರೆ ಒಂದು ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಸ್ಥಳ, ಮೀಸಲು ಸ್ಥಳವೆಂಬ ಅರ್ಥವಿದೆ. ಅಂದರೆ ಗೋವುಗಳ ವ್ಯಾಪಾರಕ್ಕೆ ಮೀಸಲಾದ ಸ್ಥಳವೇ ಈ ಗೋವಿನ ಕೊಪ್ಪಲು. ಇಂದು ಜನ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿ ಗೋಣಿಕೊಪ್ಪಲು ಆಗಿದೆ.

ಚಿಕ್ಕ ಮುಂಡೂರು :

ಚಿಕ್ಕ + ಮುಖಂಡನ + ಊರು - ಚಿಕ್ಕಮುಖಂಡನ ಊರು > ಚಿಕ್ಕಮುಖಂಡೂರು > ಚಿಕ್ಕಮುಂಡೂರು.

ಕೊಡಗಿನ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ವಿಶಿಷ್ಟವ್ಯಕ್ತಿಯಾಗಿ ಗುರುತಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಅಚ್ಚುನಾಯಕನೇ ಈ ಪ್ರದೇಶದ ಚಿಕ್ಕ ಮುಖಂಡ. ಈ ಅಚ್ಚುನಾಯಕನ ತಂದೆ ಚಿಟ್ಟಿಯಪ್ಪನಾಯಕ. ಚಿಟ್ಟಿಯಪ್ಪನಾಯಕ

ಹಾಗೂ ಮಾಚಂಗಡ ನಾಯಕ ಮತ್ತು ಮುಕ್ಕಾಟಿರ ನಾಯಕ ಈ ಮೂವರ ಮಧ್ಯೆ ಬೇಟಿಯ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಮನಸ್ತಾಪ ಬಂದುದರ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಅಚ್ಚುನಾಯಕನ ತಂದೆಯಾದ ಚಿಟ್ಟಪ್ಪನಾಯಕ ಕೊಲೆಯಾಗುತ್ತಾನೆ. ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಮೇದಮಾಡ ಅಯ್ಯವ್ವಗೌಡಿ ಮಗುವಾಗಿದ್ದ ಅಚ್ಚುನಾಯಕನ ಪ್ರಾಣವನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿ ಮಗುವಿನೊಡನೆ ಪಿರಿಯಾಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಪಲಾಯನಗೈಯುತ್ತಾಳೆ. ಅಲ್ಲಿ ಆ ಮಗುವನ್ನು ಸಾಕಿ ಬೆಳೆಸಿ ದೊಡ್ಡವನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದ ಬಳಿಕ ಆ ಅಚ್ಚುನಾಯಕನಿಗೆ ಹಳೆಯ ವಿಚಾರಗಳು ಹಾಗೂ ಆತನ ತಂದೆ ಚಿಟ್ಟಪ್ಪನಾಯಕ ಕೊಲೆಯಾದ ವಿಚಾರವನ್ನೆಲ್ಲ ತಿಳಿಸಿ ಕೊಲೆಮಾಡಿದವರ ವಿರುದ್ಧ ಸೇಡು ತೀರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಅಚ್ಚುನಾಯಕನ ಮನವೊಲಿಸುತ್ತಾಳೆ. ತನ್ನ ಸಾಕು ತಾಯಿಯಾದ ಅಯ್ಯವ್ವಗೌಡಿಯ ಇಚ್ಛೆಯಂತೆ ಯುವಕ ಅಚ್ಚುನಾಯಕ ತನ್ನ ತಂದೆಯ ಊರಿಗೆ ಬಂದು ಶತ್ರುದಮನ ಮಾಡಿ, ತನ್ನ ತಂದೆಯ ಅಧಿಕಾರದಲ್ಲಿದ್ದ ಪ್ರದೇಶಗಳಿಗೆ ತಾನು ಮುಖಂಡನಾಗಿ “ಚಿಕ್ಕಮುಖಂಡ” ನೆಂದು ಪ್ರಖ್ಯಾತನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಈ ಚಿಕ್ಕ ಮುಖಂಡನಾದ ಅಚ್ಚುನಾಯಕನ ಯಜಮಾನಿಕೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಊರು ‘ಚಿಕ್ಕಮುಖಂಡನ ಊರು’ ಎಂದು ಸ್ಥಳೀಯರಿಂದ ಗುರುತಿಸಲ್ಪಟ್ಟು ನಂತರದ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ‘ಚಿಕ್ಕಮುಂಡೂರು’ ಎಂದು ಬಳಕೆಗೆ ಬಂದಿತು²⁶.

ಈ ಮೇಲಿನ ಐತಿಹಾಸಿಕ ವಿವರಗಳಿಗೆ ಪೂರಕವೆನ್ನುವಂತೆ ಇಂದಿಗೂ ಈ ಚಿಕ್ಕ ಮುಂಡೂರಿನಲ್ಲಿ ಅಚ್ಚುನಾಯಕನ ವೀರಗಲ್ಲಿನ ಸಮಾಧಿ ಇರುವ ಕೈಮಡ ವಿದೆ. ‘ಅಜ್ಜಿಕ್ಕುಟ್ಟೀರ’ ಮನೆತನದ ಜನರು ಈ ‘ಕೈಮಡ’ದ ವೀರಗಲ್ಲಿಗೆ ‘ಎಡೆ’ಯನ್ನಿಟ್ಟು ಬಹಳ ಭಕ್ತಿಗೌರವದಿಂದ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ.

ಚೆಂಬೆ ಬೆಳ್ಳೂರು :

ಚೆಂಬ್ + ಬೊಳ್ಳಿ + ಊರ್ - ಚೆಂಬ್‌ಬೊಳ್ಳಿಯೂರ್ > ಚೆಂಬೆಬೊಳ್ಳಿಯೂರ್ > ಚೆಂಬೆ ಬೆಳ್ಳೂರ್.

ಕೊಡವ ಭಾಷೆಯ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿರುವ ಸ್ಥಳನಾಮ.

ಚೆಂಬ್ : ಹಿತ್ತಾಳೆ ಅಥವಾ ಕಂಚಿನ ಲೋಹಕ್ಕೆ ಕೊಡವ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ‘ಚೊಂಬ್’ ಎಂದೂ ಈ ಹಿತ್ತಾಳೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವವರನ್ನು ‘ಚೊಂಬ್ ಕುಟ್ಟಿ’ ಎಂದೂ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಬೊಳ್ಳಿ : ‘ಬೆಳ್ಳಿ’ಯ ಲೋಹಕ್ಕೆ ‘ಬೊಳ್ಳಿ’ ಪದದ ಬಳಕೆ ಕೊಡವ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿದೆ.

ಈ ‘ಚಿಂಬು’ ಮತ್ತು ‘ಬೆಳ್ಳಿ’ ಲೋಹದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಿಂದ ಈ ಊರಿಗೆ ಈ ಸ್ಥಳನಾಮ ಬಂದಿದೆ ಎಂಬುದು ಸ್ಥಳೀಯರ ಅಭಿಪ್ರಾಯ²⁷. ಈ ಅಭಿಪ್ರಾಯಕ್ಕೆ ಪೂರಕವಾಗುವಂತೆ ಈ ಊರಿನಲ್ಲಿರುವ ಅತ್ಯಂತ ಪುರಾತನ ದೇಗುಲ ‘ಭದ್ರಕಾಳಿ’ ದೇವಿಯ ನೆಲೆ. ಈ ‘ಭದ್ರಕಾಳಿ’ ದೇವಿಯ ಮಂದಿರದ ಮೇಲುಹೊದಿಕೆ (ಮಾಡು) ಕಂಚಿನ ಲೋಹದಿಂದ ಇದ್ದು, ಮಂದಿರದ ಮೇಲಿನ ಕಳಶವನ್ನು ‘ಬೆಳ್ಳಿ’ ಲೋಹದಿಂದ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

ಈ ಪ್ರದೇಶದ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಪ್ರತೀಕವಾಗಿರುವ ಈ ದೇವಸ್ಥಾನದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಿಂದ ಈ ಊರಿಗೆ ‘ಚಿಂಬೆ ಬೆಳ್ಳೂರು’ ಎಂಬ ಸ್ಥಳನಾಮ ಬಂದಿದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ‘ಚಿಂಬೆ’ ಅಂದರೆ ಕಾಡು ಎಂಬರ್ಥವಿದ್ದು ಕಾಡಿನಿಂದ ಆವೃತವಾದ ಪ್ರದೇಶವೆಂಬ ವಾದವೂ ಇದೆ. ಆದರೆ ಅಂಥ ದಟ್ಟ ಅರಣ್ಯ ಪ್ರದೇಶ ಈ ಊರಿನಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವುದಿಲ್ಲವಾದ್ದರಿಂದ ಮೇಲಿನ ವಾದವೇ ಈ ಊರಿನ ಮೂಲ ನಿಷ್ಪತ್ತಿಗೆ ಸಮೀಪವಾದದ್ದೆಂಬ ತೀರ್ಮಾನಕ್ಕೆ ಬರಲಾಗಿದೆ.

ಚಿನ್ನಂಗಿ ಗುಡ್ಡೂರು :

ಚಿನ್ನಯ್ಯನ + ಅಂಗ (ಅಂಗಿ) - ಚಿನ್ನನ ಅಂಗಿ > ಚಿನ್ನಂಗಿ.

ಗುಡ್ಡದ + ಊರು - ಗುಡ್ಡದೂರು > ಗುಡ್ಡೂರು.

‘ಚಿನ್ನಯ್ಯ’ ಪಾಳೆಯಗಾರನ ಒಡತನದಲ್ಲಿದ್ದ ಪ್ರದೇಶವಾದ ಈ ‘ಚಿನ್ನಯ್ಯನ ಕೋಟೆ’ ಗ್ರಾಮದ ಒಂದು ಅಂಗ ಅಥವಾ ಒಂದು ಭಾಗ (ಚಿನ್ನಯ್ಯನ ಕೋಟೆಯ ಅಂಗ) ಹಾಗೂ ಗುಡ್ಡದ ಸಮೀಪವಿರುವ ಊರು ಗುಡ್ಡದೂರು. ಇವೆರಡೂ ಸೇರಿ ಚಿನ್ನಂಗಿ ಗುಡ್ಡದೂರು ಅಸ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಬಂದಿದೆ. ಈ ಊರಿನ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿಯೇ ಒಂದು ಗುಡ್ಡ ಪ್ರದೇಶವಿದೆ.

ಚಿನ್ನಯ್ಯನ ಕೋಟೆಯು ತುಂಬಾ ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿತ್ತು ಎಂಬ ಮಾಹಿತಿ ಕ್ರಿ.ಶ. 1834ರ ಸರಕಾರಿ ದಾಖಲೆಗಳಲ್ಲಿ ನಮಗೆ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ. ಸುಮಾರು ನಾಲ್ಕು ಸಾವಿರ ಎಕ್ರೆಯಷ್ಟು ವಿಸ್ತೀರ್ಣವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದ ಈ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಆಡಳಿತದ ಅನುಕೂಲಕ್ಕಾಗಿ ಭಾಗ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಈಗ ಚಿನ್ನಯ್ಯನ ಕೋಟೆ ಗ್ರಾಮವು ಸುಮಾರು 2492 ಎಕರೆಗಳಿದ್ದು, ಚಿನ್ನಂಗಿ ಗ್ರಾಮವು ಪಕ್ಕದ ಗುಡ್ಡದೂರು ಅಂದರೆ ಗುಡ್ಡ ಸಮೀಪದ ಊರನ್ನು ಸೇರಿಸಿಕೊಂಡು ಸುಮಾರು 9777 ಎಕರೆಗಳಷ್ಟು ವಿಸ್ತೀರ್ಣವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ.

ಅಂದರೆ ಚಿನ್ನಯ್ಯನ ಕೋಟೆಯ ಒಂದು ಭಾಗ ಹಾಗೂ ಗುಡ್ಡದ ಸಮೀಪವಿರುವ ಪ್ರದೇಶ ಇವೆರಡೂ ಸೇರಿ “ಚಿನ್ನಂಗಿ ಗುಡ್ಡೂರು” ಸ್ಥಳನಾಮ ಅಸ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಬಂದಿದೆ.

ಚೆನ್ನಂಗುಡ್ಡೂರು > ಚೆನ್ನಂಗಿ ಗುಡ್ಲೂರು.

ಚೆನ್ನಯ್ಯನ ಕೋಟೆ :

ಚೆನ್ನಯ್ಯನ + ಕೋಟೆ - ಚೆನ್ನಯ್ಯನ ಕೋಟೆ > ಚೆನ್ನಂಗೊಟ್ಟೆ.

ಚೆನ್ನಯ್ಯನೆಂಬ ಪಾಳೆಯಗಾರನಿಂದ ನಿರ್ಮಿತವಾದ ಕೋಟೆ ಇದ್ದ ಪ್ರದೇಶ ಇದಾಗಿದೆ. ಕೋಟೆಯ ಅವಶೇಷಗಳು ಈಗಲೂ ಇದ್ದು ಈ ವಿಚಾರಕ್ಕೆ ಪುಷ್ಟಿ ನೀಡುತ್ತವೆ²⁸.

ಈ ಚೆನ್ನಯ್ಯನೆಂಬ ಪಾಳೆಯಗಾರನ ಅಧಿಪತ್ಯದಲ್ಲಿದ್ದ ಈ ಪ್ರದೇಶವು ಆತನ ಹೆಸರನ್ನು ಸ್ಥಳನಾಮವಾಗಿ ಪಡೆದುಕೊಂಡು ಈಗ ಸ್ಥಳೀಯರಲ್ಲಿ ‘ಚೆನ್ನಂಗೊಟ್ಟೆ’ ಎಂಬುದಾಗಿ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿದೆ.

ತಿತ್ತಿಮತ್ತಿ :

ತಿತ್ತಲ್ + ಮತ್ತಿ - ತಿತ್ತಲ್ ಮತ್ತಿ > ತಿತ್ತಮತ್ತಿ > ತಿತ್ತಿಮತ್ತಿ.

‘ಘಟನಾವಾಚಿ’ ಸ್ಥಳನಾಮ ಇದಾಗಿದೆ. ಈ ಗ್ರಾಮವು ಗೋಣಿಕೊಪ್ಪ ಮತ್ತು ಹುಣಸೂರು ಪ್ರದೇಶಗಳ ನಡುವಿನ ಹೆದ್ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಬರುವ ಗ್ರಾಮವಾಗಿದ್ದು ಬಹಳ ಹಿಂದಿನ ಕಾಲದಿಂದಲೂ ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳ ಕಾಲ್ಡಿಗೆಯ ಹಾದಿಯೂ ಇದಾಗಿತ್ತು. ಹುಣಸೂರು ಮೈಸೂರು ಕಡೆಗಳಿಂದ ಎತ್ತಿನ ಬಂಡಿಗಳಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ತಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು ಬಂದ ಬೆಲ್ಲ, ಈರುಳ್ಳಿ ಮೊದಲಾದ ದಿನಬಳಕೆಯ ಸಾಮಾನುಗಳನ್ನು ಈ ವಿರಾಜಪೇಟೆ ತಾಲೂಕಿನ ಸ್ಥಳೀಯ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಪದಾರ್ಥಗಳೊಡನೆ ವಸ್ತು ವಿನಿಮಯ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಪಾರ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಇಂಥ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಹುಣಸೂರಿನಿಂದ ಈ ಊರಿನ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದ ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳ ಗುಂಪೊಂದು ಕಾಲ್ಡಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಈ ಊರಿನ ಹಾದಿಯಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಿನ ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ‘ಯರವ’ ಪಂಗಡದ ವ್ಯಕ್ತಿಯೊಬ್ಬ ಬೆಂಕಿ ಕಾಯಿಸುತ್ತಾ, ಆ ಬೆಂಕಿಯಲ್ಲಿ ಒಣ ಮೀನು ಸುಡುತ್ತಾ ಕೂತಿದ್ದಾಗ, ಈ ದಾರಿ ಹೋಕರು ಆಯಾಸದಿಂದ ದಣವಾರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಹಾಗೂ ಚೆಳಿಗೆ ಮೈ ಬೆಚ್ಚಗೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಈ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಬಳಿ ಬಂದು ಬೆಂಕಿ ಕಾಯಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಇದು ಯಾವ ಊರೆಂದು ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಕೇಳುತ್ತಾರೆ. ಆಗ ಆ ‘ಯರವ’ ಸಮುದಾಯದ ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಇವರ ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯು ಅರ್ಥವಾಗದೆ, ‘ಯರವ’ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ‘ತಿತ್ತಲ್ ಮತ್ತಿ’ ಎಂದು ಉತ್ತರಿಸುತ್ತಾನೆ. ಎಂದರೆ ಬೆಂಕಿಯಲ್ಲಿ ‘ಮತ್ತಿ’ ಮೀನನ್ನು ಸುಡುತ್ತಿದ್ದೇನೆ ಎಂದು ಉತ್ತರಿಸುತ್ತಾನೆ. ಈ ‘ಯರವ’ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ‘ಯರವ’ ಭಾಷೆಯ ಅರಿವಿರದ ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯನ್ನಾಡುವ ದಾರಿಹೋಕರು ಈತ ನಾವು ಕೇಳಿದ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಉತ್ತರಿಸಿದ್ದಾನೆಂದು ತಿಳಿದು ಈ ಊರಿನ ಹೆಸರು

‘ತಿತ್ತಲ್ ಮತ್ತಿ’ ಎಂದು ಭಾವಿಸಿ ತಮ್ಮ ಸಂಗಡಿಗರಿಗೆ ಈ ಊರಿನ ಹೆಸರು ‘ತಿತ್ತಲ್ ಮತ್ತಿ’ ಎಂದು ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇದು ಮುಂದೆ ಜನರಿಂದ ಜನರಿಗೆ ಬಾಯಿ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಹರಡಿ ಇದೇ ಆ ಸ್ಥಳದ ಸ್ಥಳನಾಮವಾಗಿ ಪ್ರಚಲಿತಕ್ಕೆ ಬಂತೆಂಬ ವಿಚಾರವನ್ನು ಸ್ಥಳೀಯರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಸ್ಥಳೀಯರ ಈ ಮಾಹಿತಿಗೆ ಪುಷ್ಟಿ ನೀಡುವಂತೆ ಈ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ‘ಯೆರವ’ ರೆಂಬ ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯದವರು ಬಹಳ ಹಿಂದಿನಿಂದಲೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿದ್ದಾರೆ. ಈ ‘ತಿತ್ತಲ್ ಮತ್ತಿ’ ಮತ್ತು ‘ಮತ್ತಿ’ ಎಂಬುದು ‘ಯೆರವ’ ಭಾಷೆಯ ಶಬ್ದಗಳಾಗಿವೆ. ಮತ್ತಿ ಎನ್ನುವ ಒಂದು ವಿಧದ ಒಣ ಮೀನನ್ನು ಬೆಂಕಿಯಲ್ಲಿ ಸುಟ್ಟು ತಿನ್ನುವ ಆಹಾರ ಪದ್ಧತಿ, ಈ ಸಮುದಾಯದವರಲ್ಲಿ ಇಂದಿಗೂ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.

ತೂಚಮಕೇರಿ

ತೂಚಮಕಳ್ಳ + ಕೇರಿ - ತೂಚಮಕಳ್ಳಕೇರಿ > ತೂಚಮಕೇರಿ.

ಈ ಸ್ಥಳನಾಮವು ಇಂದು ‘ತೂಚಮಕೇರಿ’ ಎಂದು ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿ, ದಾಖಲೆಯಲ್ಲಿದ್ದರೂ ಮೂಲದಲ್ಲಿ ‘ತೂಚಮಕಳ್ಳ ಕೇರಿ’ ಎಂಬುದಾಗಿತ್ತು. ಈ ವಿಚಾರಕ್ಕೆ ಪುಷ್ಟಿ ನೀಡುವಂತೆ ಕ್ರಿ.ಶ. 1849ನೆಯ ಇಸವಿಯ ಸನದು ನಿರೂಪದ ಸಾರಾಂಶ ಈ ಕೆಳಗಿನಂತಿದೆ.

“ಚಿಂಡ ಮಾಡ” ಮನೆತನದವರಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಸನದು ನಿರೂಪ”.

ಸನದು ನಿರೂಪ 17.7.1849

ನಂಬರ್ 144.

ಸರ್ಕಾರ ಕುಂಪಣಿ ಬಾಹದ್ರವರಯಿಲಾಖಾ ಕೊಡಗು ದೇಶದ ಕಮೀಷನರ್ ಮೇಜರ್ ಜರ್ನಲ್ ಮಾರ್ಕ್‌ಕಬನ್ ಸಾಹೇಬ ಬಾಹದ್ರವರು ಕಿಗ್ಗಟ್ಟುನಾಡು ತಾಲ್ಲು ಪೈಕಿ ಅಂಜಿಗೇರಿ ನಾಡು ‘ತೂಚಮಕಳ್ಳ ಕೇರಿ’ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿರುವ ಜಂಮ್ಮದ ಕೊಡಗ ಚಿಂಡಾಮಾಡ ಮೋಟಿಯುಗೆ ಬರೆಶಿಕೊಟ್ಟ ಜಂಮ್ಮದ ಭೂಮಿ ಸನದು ನಿರೂಪ ಯೇನೆಂದ್ರೆ

M. Cubbon

ಈ ಮೇಲಿನ ಸನದು ನಿರೂಪದಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲೇಖಿತವಾಗಿರುವ ‘ತೂಚಮಕ್ಕಳ ಕೇರಿ’ ಗ್ರಾಮ ಈಗಿನ ತೂಚಮಕೇರಿ ಆಗಿದೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಈ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಇಂದಿಗೂ ‘ಚಿಂಡಾ ಮಾಡ’ ಮನೆತನದವರು ಜಮ್ಬದ ಭೂಮಿಗೆ ಒಡೆಯರಾಗಿದ್ದಾರೆ.

‘ತೂಚಮಕ್ಕಳು’ ಎಂದರೆ ದಲಿತ ವರ್ಗದ ಜನರು ಎಂದರ್ಥ. ಬಹುಶಃ ಈ ವಿರಾಜಪೇಟೆ ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿರುವ ಮೂಲನಿವಾಸಿಗಳಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರಾದ ‘ಕೆಂಬಟ್ಟಿ’ಗಳೆಂಬ ದಲಿತವರ್ಗದವರು ಮೂಲತಃ ಇಲ್ಲಿ ಇದ್ದಿರುವ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳಿವೆ. ಇಂದಿಗೂ ಕೂಡ ಕೆಂಬಟ್ಟಿ ಕುಟುಂಬಗಳು ಈ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿವೆ.

ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ತೂಚ ಮಕ್ಕಳು ಅಂದರೆ ದಲಿತ ಪಂಗಡದ ಜನಸಮುದಾಯದವರು ನೆಲೆಸಿದ್ದ ಕೇರಿ ಕ್ರಮೇಣ ‘ತೂಚಮಕೇರಿ’ ಎಂಬ ಸ್ಥಳನಾಮದೊಂದಿಗೆ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿದೆ.

ತೆರಾಲು :

ಥೇರ + ಹಾಳು - ಥೇರಹಾಳು> ಥೆರಾಲು > ತೆರಾಲು> ತೆರಾಲ್.

ಕೇರಳದ ಗಡಿ ಭಾಗದಲ್ಲಿರುವ ಊರು ಇದು. ಗಡಿ ಪ್ರದೇಶದ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಪ್ರಭಾವ ಸಹಜವಾಗಿಯೇ ಈ ಗ್ರಾಮದ ಮೇಲಾಗಿದ್ದು, ಕೇರಳದಲ್ಲಿದ್ದ ‘ಭೌದ್ಧ’ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಿಂದಾಗಿ ಈ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ‘ಥೇರ’ ಎಂಬ ಭೌದ್ಧ ಸ್ತೂಪಗಳ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಈ ಸ್ಥಳನಾಮ ಬಂದಿದೆ.

‘ಭೌದ್ಧ ಸನ್ಯಾಸಿಗಳು ಕಾಲ್ಪಡಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಊರಿಂದ ಊರಿಗೆ ಸಂಚರಿಸಿ ಭೌದ್ಧ ಧರ್ಮ ಪ್ರಚಾರ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರೆಂಬ ವಿಚಾರದಂತೆ ಕೇರಳದಿಂದ ಬಂದ ಭೌದ್ಧ ಭಿಕ್ಷುಗಳು ಈ ಪ್ರದೇಶ ಹಾಗೂ ಸುತ್ತ ಮುತ್ತಲಿನ ಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಧರ್ಮ ಪ್ರಚಾರ ಮಾಡುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ತಮ್ಮದೇ ಆದ ‘ಥೇರ’ ಎಂಬ ಭೌದ್ಧ ನೆಲೆಯನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿರುವ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳಿವೆ. ‘ಥೇರ’ ಎಂಬ ಈ ನೆಲೆ ಹಾಳಾದ ನಂತರ ಕ್ರಮೇಣ ಅದು ಥೇರ ಹಾಳು ಎಂಬ ಹೆಸರನ್ನು ಪಡೆದಿರಬಹುದು³⁰.’

ವಿದ್ವಾಂಸರ ಈ ಮೇಲಿನ ಅಭಿಪ್ರಾಯಕ್ಕೆ ಪೂರಕವೆನ್ನುವಂತೆ ಭೌದ್ಧ ಬಿಕ್ಷುಣಿಯರನ್ನು ‘ಥೇರಿ’ಗಳೆಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಅವರು ರಚಿಸಿದ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ‘ಥೇರಿಗಾಥಾ’ವೆಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಭೌದ್ಧ ಧರ್ಮ ಗ್ರಂಥಗಳಾದ ‘ತ್ರಿಪಿಟಕ’ದ ಎರಡನೆಯ ಗ್ರಂಥವಾದ ‘ಸುತ್ತಪಿಟಕ’

ದಲ್ಲಿ ಈ ಥೇರಿಗಾಥಾವಿದೆ. ಈ ‘ಥೇರಿ’ಗಳು ನೆಲೆನಿಂತಿದ್ದ ಪ್ರದೇಶ ಈ ಊರಾಗಿರುವ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳಿವೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಈ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಇಂದಿಗೂ “ಬುದ್ಧನ್ ಕಲ್” ಎಂದು ಕರೆಯಲ್ಪಡುವ ಸಣ್ಣ ಬೆಟ್ಟ ಪ್ರದೇಶವಿದೆ. ‘ಭೌದ್ಧ’ ಧರ್ಮ ಈ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ಬೀರಿತ್ತು ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಇದೊಂದು ಸ್ಪಷ್ಟ ನಿರರ್ಥನವಾಗಿದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಈ ಗ್ರಾಮದ ಸಮೀಪದ ಗ್ರಾಮವಾದ ‘ಮಂಚಳ್ಳಿ’ಯಲ್ಲಿ ಸ್ಥಳೀಯರು ‘ಮಕ್ಕಳ ಪಾದ’ ವೆಂದು ಪೂಜಿಸುವ ಬುದ್ಧನ ಪಾದವನ್ನೊಳಗೊಂಡ ಕಲ್ಲಿನ ಪಾದಯುಗ್ಮದ ಶಿಲ್ಪವಿದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ‘ಪರಕಟ ಕೇರಿ’ ಎಂಬ ಭೌದ್ಧ ಪರಾಗತರಿದ್ದ ಊರಿಿದೆ. *

ಈ ಮೇಲಿನ ಪುರಾವೆಗಳಿಂದ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುವ ವಿಚಾರವೆಂದರೆ ‘ಥೇರಿ’ಗಳೆಂಬ ಭೌದ್ಧ ಸನ್ಯಾಸಿನಿಯರ ನೆಲೆಯಾಗಿದ್ದ ಈ ಪ್ರದೇಶ ನಂತರದ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಹಾಳಾಗಿ ವಿವಿಧ ರಾಜವಂಶಜರುಗಳ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮೂಲತಃ ಇದ್ದ ಭೌದ್ಧ ಧರ್ಮದ ಕುರುಹುಗಳನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡಿದೆ.

ಥೇರ ಹಾಳು > ಥೆರಾಲು > ತೆರಾಲು > ತೆರಾಲ್ ಎಂಬ ಸಹಜ ಬದಲಾವಣೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಮಹಾ ಪ್ರಾಣವು ಅಲ್ಪಪ್ರಾಣವಾಗಿ ಉಚ್ಚಾರಣೆಯ ಲಾಲಿತ್ಯಕ್ಕೋಸ್ಕರ ತನ್ನದೇ ಆದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಬದಲಾವಣೆಗೊಂಡು ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಗೆ ಬಂದಾಗ ‘ತೆರಾಲು’ ಎಂಬುದಾಗಿ ನಂತರ ಕೊಡವ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ವ್ಯಂಜನಾಂತ್ಯವಾಗಿ ‘ತೆರಾಲ್’ ಎಂಬುದಾಗಿ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿದೆ.

ತೋಮರ :

ತೋಲ್ ಮರ > ತೋಮರ > ತೋರ

ಇದೊಂದು ಜಾತಿಯ ‘ಮರ’ ಈಗ ಕಾಣಿಸಿಗುವುದೇ ಅಪರೂಪ. ಆದರೆ ಈ ಹೆಸರಿನ ಮರಗಳು ಕೊಡಗಿನ ಅರಣ್ಯ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಇದ್ದವು ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ‘ಪಟ್ಟೋಲೆ ಪಳಮೆ’ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿರುವ ಜನಪದ ಗೀತೆಯ ಕೆಲವು ಸಾಲುಗಳು ಪೂರಕ ಆಧಾರಗಳಾಗಿವೆ.

ಅವಿಜ ಜಳಂದತ್

ಕ್ ಬ್ಯೂಮಿ ಕುಡ್ಂದತ್

ಬೊಮ್ಮರ ಕುಲ್ಂಗ್ ಚಿ

ತೋಮರ ಜಳಂದತ್

.....

* ಪರಕಟಕೇರಿ ಹಾಗೂ ಮಂಚಳ್ಳಿ ಸ್ಥಳನಾಮಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ನಿಷ್ಪತ್ತಿಯನ್ನು ನೋಡಿ.

ಕನ್ನಡಾನುವಾದ

ಆಕಾಶ ವಿಸ್ತಾರವಾಯಿತು.

ಕೆಳಗಿನ ಭೂಮಿ ಪಾತಾಳಕ್ಕೆಹೋಯಿತು.

ಬೊಳ್ಳಂದಿ ಮರ ಅಲುಗಾಡಿತು.

ತೋಮರ ಅಗಲವಾಯಿತು.

.....

ಜನಪದ ಗೀತೆಯ ಈ ಸಾಲುಗಳಲ್ಲಿ ಬರುವ ‘ತೋಮರ’ ವೆಂಬುವುದು ದಟ್ಟ ಅರಣ್ಯ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿದ್ದ ಒಂದು ಮರವಾಗಿದೆ. ಅಲ್ಲಿನ ಆದಿವಾಸಿ ಜನಾಂಗಗಳಾಗಿದ್ದ ಕುಡಿಯರು ಈ ‘ತೋಮರ’ದ ತೊಗಟೆಯನ್ನು ಮೈಮುಚ್ಚಲು ಚರ್ಮದಂತೆ ಬಳಸುತ್ತಿದ್ದರು ಎಂಬ ವಿಚಾರವನ್ನು ಸ್ಥಳೀಯರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಮೈಮುಚ್ಚಲು ಚರ್ಮದಹೊದಿಕೆಯಂತೆ ಈ ಮರದ ತೊಗಟೆಯನ್ನು ಬಳಸುತ್ತಿದ್ದರಿಂದ ಆದಿವಾಸಿಗಳು ಅದನ್ನು ‘ತೋಲ್‌ಮರ’ವೆಂದೂ ಕರೆಯುತ್ತಿದ್ದರೆಂಬ ವಿಚಾರವನ್ನು ತಿಳಿಸಿದರು. ಕೊಡವ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ‘ತೋಲ್’ ಎಂದರೆ ಚರ್ಮವೆಂದರ್ಥ.

‘ತೋಮರ’ ಅಥವಾ ‘ತೋಲ್‌ಮರ’ ಗಳಿಂದಾವೃತವಾದ ದಟ್ಟ ಅರಣ್ಯಪ್ರದೇಶವಿದ್ದ ಊರು ‘ತೋಮರ’ವೆಂಬ ಸ್ಥಳನಾಮದೊಂದಿಗೆ ದಾಖಲೆಯಲ್ಲಿದೆ. ‘ತೋರ’ ಎಂದು ಜನಬಳಕೆಯಲ್ಲಿದೆ.

ದನುಗಾಲ :

ದನದ + ಕಲ್ಲು - ದನದ ಕಲ್ಲು > ದನಗಲ್ಲು > ದನುಗಾಲ

‘ದನಗಲ್ಲು’ ಮಠವಿದ್ದ ಪ್ರದೇಶ. ಇದೊಂದು ವೀರಶೈವರ ಮಠ. ಶಿವನ ಭಕ್ತರಾದ ವೀರಶೈವರ ಮಠದಲ್ಲಿ ಶಿವನ ಸಹಚರನಾದ ಬಸವನ ಕಲ್ಪಿನ ಮೂರ್ತಿ ಇದ್ದ ಕಾರಣ ‘ದನಗಲ್ಲು’ ಮಠವೆಂಬ ಹೆಸರಿತ್ತು ಎಂದು ಸ್ಥಳೀಯರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಆ ದನಗಲ್ಲು ಮಠವಿದ್ದ ಊರು ಇಂದು ಕೊಡವ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ದನುಗಾಲವೆಂದು ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿದೆ.

2ನೇ ಲಿಂಗರಾಜ ಒಡೆಯರು ಕ್ರಿ. ಶ. ಸುಮಾರು 1815 -16ರಲ್ಲಿ ಈ ದನಗಲ್ಲು ಮಠಕ್ಕೆ

ದಾನ ನೀಡಿರುವ ಮಾಹಿತಿ ಶಾಸನದಲ್ಲಿ ದೊರೆತಿದೆ.

ದೇವಮೃಚ್ಚಿ :

ದೇವಮೃಚ್ಚಿ > ದೇವಮೃಚ್ಚಿ

ಕೊಡಗು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ಬರುವ ವೀರರಾಜೇಂದ್ರ ಒಡೆಯನ ನಂತರ ಆತನ ಹಿರಿಯ ಮಗಳಾದ ‘ದೇವಮೃಚ್ಚಿ’ ಯು ಪಟ್ಟವನ್ನೇರುತ್ತಾಳೆ. ಈ ರಾಣಿಯ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಸಹಿಸದ ಆಕೆಯ ಚಿಕ್ಕಪ್ಪ ಲಿಂಗರಾಜನು ಕುತಂತ್ರದಿಂದ ದೇವಮೃಚ್ಚಿಯನ್ನು ಸಿಂಹಾಸನದಿಂದ ಇಳಿಸಿ ಆತನೇ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ. ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ದೇವಮೃಚ್ಚಿಯನ್ನು ಪ್ರಸ್ತುತ ಗ್ರಾಮದ ಅರಣ್ಯ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ.

ಈ ದೇವಮೃಚ್ಚಿಯ ಸ್ಮರಣಾರ್ಥವಾಗಿ ಈ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಆಕೆಯ ಹೆಸರು ಬಂದು ನಂತರದ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ಥಳೀಯ ಕೊಡವ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ‘ದೇವಮೃಚ್ಚಿ’ ಯು ‘ದೇವಮೃಚ್ಚಿ’ ಆಗಿ, ಆಕೆಯ ಹೆಸರಿನ ಸ್ಥಳನಾಮವು ‘ದೇವಮೃಚ್ಚಿ’ ಊರು ಹಾಗೂ ದೇವಮೃಚ್ಚಿ ಅರಣ್ಯ ಪ್ರದೇಶವಾಗಿ ಇಂದಿಗೂ ಜನಬಳಕೆಯಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ದಾಖಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಉಳಿದು ಬಂದಿದೆ.

ದೇವಣಗೇರಿ :

ದೇವ + ಗಣ + ಕೇರಿ - ದೇವಣ ಕೇರಿ > ದೇವಣಗೇರಿ.

ಹಲವಾರು ದೇವತೆಗಳ ಗಣ ಅಥವಾ ಗುಂಪನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಕೇರಿ ಇದಾಗಿದೆ.

ಹಿಂದಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಈ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ದೈವಭಕ್ತರಾದ ‘ಬೋವಿ’ ಜನಾಂಗದವರು ನೆಲೆನಿಂತು ವಿವಿಧ ದೇವರುಗಳ ದೇವಸ್ಥಾನಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ನಿರ್ಮಿಸಿದ್ದರು. ಹಾಗೆಯೇ ಈ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ದೇವಸ್ಥಾನಗಳಿದ್ದು, ಟಿಪ್ಪು ಹಾಗೂ ಹೈದರಾಲಿಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ದೇವಸ್ಥಾನಗಳನ್ನು ನಾಶಮಾಡಲಾಯಿತು ಎಂಬ ವಿಚಾರವನ್ನು ಸ್ಥಳೀಯರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ³¹.

ದೇವನೂರು :

ದೇವನ + ಊರು - ದೇವನೂರು.

ಪುರಾತನ ದಾಖಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಊರಿನ ಪ್ರಸ್ತಾಪವಿಲ್ಲ. ಹಾಲೇರಿ ರಾಜರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ದೇವರ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ನೀಡಿದ ‘ಪನ್ಯ’ ಜಮೀನು ಇಲ್ಲಿದೆ. ದೇವರ ಸೇವೆಗೊಂದೇ ಈ ‘ಪನ್ಯ’ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಹಾಲೇರಿ ಅರಸರು ಮೀಸಲಾಗಿಟ್ಟಿದ್ದರು. ಇಂದಿಗೂ ಕೂಡಾ ಈ ‘ಪನ್ಯ’ ಜಮೀನುಗಳು ಇಲ್ಲಿ ಇದ್ದು

ಸಮೀಪದಲ್ಲಿಯೇ ‘ಅರಮನೆ ಬಾಣೆ’ (ಅರಮನೆ ಮೈದಾನ) ಎಂಬ ವಿಶಾಲವಾದ ಮೈದಾನ ಪ್ರದೇಶವೂ ಇಲ್ಲಿದೆ.

ಹಾಲೇರಿ ರಾಜರ ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿ ಅಸ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಬಂದ ಊರಾಗಿದ್ದು, ದೇವರಿಗೆಂದು ಮೀಸಲಾಗಿಟ್ಟ ಪ್ರದೇಶವಾದುದರಿಂದ ಅನೇಕ ದೇವಸ್ಥಾನಗಳು ನಿರ್ಮಾಣಗೊಂಡವು.

ನೂರೊಂದು ದೈವ ನೆಲೆಗಳು ಇಲ್ಲಿದ್ದವೆಂಬ ವಿಚಾರವನ್ನು ಸ್ಥಳೀಯರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಈ ಊರನ್ನು ‘ದೇವರ ಪುರ’ ವೆಂದೂ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ.

ದೇವರ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿರುವ ‘ಪನ್ನ’ ಜಮೀನುಗಳು, ‘ಅರಮನೆ ಬಾಣೆ’ ಯಂಥ ವಿಶಾಲವಾದ ಬಯಲುಗಳು ಈ ‘ದೇವರ ಪುರ’ ಅಥವಾ ದೇವನ ಊರು ಎಂಬ ಸ್ಥಳನಾಮ ಅಸ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಬರಲು ಪೂರಕ ಆಧಾರಗಳಾಗಿ ನಮಗೆ ದೊರೆಯುತ್ತವೆ.

ಅಂದರೆ ದೇವರುಗಳ ನೆಲೆಗೆಂದೇ ರಾಜರುಗಳಿಂದ ಮೀಸಲಾಗಿಟ್ಟ ಪ್ರದೇಶವಿದು. ಆದಕಾರಣ ದೇವರ ಪುರ > ದೇವನೂರು ಎಂಬ ಸ್ಥಳನಾಮವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ.

ನಲ್ಲೂರು :

ನೆಲ್ಲು + ಊರು - ನೆಲ್ಲೂರು > ನಲ್ಲೂರು

ಸ್ಥಳೀಯ ಭಾಷೆಯಾದ ‘ಕೊಡವ’ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ‘ನೆಲ್ಲು’ ಎಂದರೆ ‘ಭತ್ತ’ ವೆಂದರ್ಥ.

ಕ್ರಿ.ಶ. 1834ರ ವಿರಾಜಪೇಟೆ ತಾಲೂಕಿನ ಅಸ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಒಳಪಟ್ಟ ಗ್ರಾಮಗಳ ಪಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ‘ನೆಲ್ಲು ಕೋಟೆ ಗ್ರಾಮವೆಂದು ಹೆಸರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇದರಿಂದ ತಿಳಿದುಬರುವ ವಿಚಾರವೆಂದರೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಭತ್ತ (ನೆಲ್ಲು)ವನ್ನು ಬೆಳೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಗ್ರಾಮ ಭತ್ತದ ಕೋಟೆ ಎಂದು ಕರೆಸಿಕೊಂಡಿದೆ. ಈ ಊರಿನ ಭೌಗೋಳಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆಯನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಿದಾಗ ಈ ‘ನೆಲ್ಲು’ ಬೆಳೆಯುವ ಊರು ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಪೂರಕ ಮಾಹಿತಿಗಳು ದೊರಕುತ್ತವೆ. ಈ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿರುವ ವಿಶಾಲವಾದ ಬೇಕೋವ್ ಅಂದರೆ ಭತ್ತದ ಗದ್ದೆಗಳ ವಿಶಾಲವಾದ ಬಯಲು ಕಣ್ಣುಹಾಯಿಸಿದಷ್ಟು ದೂರದವರೆಗೆ ಗೋಚರಿಸುತ್ತವೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಭತ್ತದ ಬೆಳೆಗೆ ಉಪಯುಕ್ತವಾದ ಮಣ್ಣು ಕೂಡಾ ಇಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಅಂದರೆ ಈಗಿನ ನಲ್ಲೂರು ಮೂಲತಃ ‘ನೆಲ್ಲುಕೋಟೆ’ ಆಗಿದ್ದು ನಂತರ ‘ನೆಲ್ಲೂರು’ ಆಗಿ ಈಗ ನಲ್ಲೂರೆಂದು ಜನರ ಬಾಯಲ್ಲಿ ಚಾಲ್ತಿಯಲ್ಲಿದೆ. ‘ನೆಲ್ಲುಕೋಟೆ’ ಎಂಬ ಸಣ್ಣ ಪ್ರದೇಶ ಇಂದಿಗೂ ಈ ಗ್ರಾಮದ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿದೆ.

ನಲ್ಲತೊಕ್ಕಲು :

ನಲವತ್ತು + ಒಕ್ಕಲು - ನಲವತ್ತೊಕ್ಕಲು > ನಲ್ಲತೊಕ್ಕಲು > ನಲ್ಲತೊಕ್ಕು.
 ನಲವತ್ತು ಸಂಖ್ಯಾವಾಚಿ, ‘ಒಕ್ಕಲು’ ಎಂದರೆ ‘ಕುಟುಂಬ’ ವೆಂದರ್ಥ.

ವಿರಾಜಪೇಟೆ ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿರುವ ವಿವಿಧ ಮೂಲನಿವಾಸಿಗಳು ಹಾಗೂ ಬುಡಕಟ್ಟು ಪಂಗಡಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ವಿವಿಧ ಜನಸಮುದಾಯದವರ ಒಟ್ಟು ನಲವತ್ತು ಒಕ್ಕಲುಗಳು ಅಥವಾ ಕುಟುಂಬಗಳು ನೆಲೆನಿಂತಿದ್ದ ಊರು ನಲ್ಲತೊಕ್ಕು.

ನಾಲ್ಕೇರಿ :

ನಾಲ್ + ಕೇರಿ - ನಾಲ್ಕೇರಿ > ನಾಲ್ಕೇರಿ
 ನಾಲ್ - ನಾಲಕ್ಕು

ಸಂಖ್ಯಾವಾಚಿ ಸ್ಥಳನಾಮ. ಸುತ್ತಲಿನ ನಾಲ್ಕು ಕೇರಿಗಳು ಸೇರಿ ಅಸ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಬಂದ ಗ್ರಾಮ.

ನಡಿಕೇರಿ :

ಮೂಲ ಹೆಸರು ನಾಯಿಂದಕೇರಿ
 ನಾಯಿಂದಂಗಡ + ಕೇರಿ - ನಾಯಿಂದ ಕೇರಿ > ನಾಯಿಕೇರಿ > ನಡಿಕೇರಿ

‘ನಾಯಿಂದ’ ರೆನ್ನುವ ‘ಕೌರಿಕ’ ವೃತ್ತಿಯವರ ಕೇರಿ ಇದು. ಈ ಊರಿನಲ್ಲಿ ‘ನಾಯಿಂದಂಡ’ ಎನ್ನುವ ಒಕ್ಕಪೆದ (ಮನೆತನದ ಹೆಸರು)ವಿದ್ದ ‘ನಾಯಿಂದ’ ಕುಲದವರು ಹೆಚ್ಚಾಗಿದ್ದರು. ಅವರಿಗೂ ಕೂಡಾ ಇಲ್ಲಿನ ಬೇರೆ ಮೂಲನಿವಾಸಿಗಳಿಗಿರುವಂತೆ ‘ಜಮ್ಮ’ ಭೂಮಿಗಳಿದ್ದವು. ಅವರ ಉಡುಗೆ ತೊಡುಗೆ, ಆಚಾರ ವಿಚಾರಗಳೆಲ್ಲವೂ ಕೊಡವರಂತೆಯೇ ಇತ್ತು. ಇವರನ್ನು ಕೊಡವ ನಾಯಿಂದರೆಂದು ಕರೆಯುತ್ತಿದ್ದರೆಂಬ ವಿಚಾರವನ್ನು ಸ್ಥಳೀಯರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಊರಿನ ಹಬ್ಬಗಳಲ್ಲಿ ಅವರ ಪಾತ್ರ ಮುಖ್ಯವಾಗಿತ್ತು. ಇಂದಿಗೂ ಕೂಡಾ ಈ ಊರಿನ ದೇವರ ಹಬ್ಬವಾದ ‘ಅಯ್ಯ ದೇವರ’ ಬೇಡು ಹಬ್ಬದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಈ ನಾಯಿಂದ ಮನೆತನದವರಿಗೇ ಮೀಸಲಾದ ಆಚರಣೆಗಳಿವೆ, ಪಾಲುದಾರಿಕೆ ಇದೆ.

ಆದರೆ ಈಗ ಊರಿನ ಪ್ರಮುಖ ಜನ ಸಮುದಾಯವಾದ ಕೊಡವ ಸಮುದಾಯವು ಇಲ್ಲಿ ಏಳಿಗೆಗೆ ಬಂದ ನಂತರ ಅವರು ಈ ಊರಿನ ಹೆಸರನ್ನು ‘ನಡಿಕೇರಿ’ ಎಂದು ಬದಲಿಸಿ ಬಳಕೆಗೆ ತಂದರೆಂಬ ವಿಚಾರವನ್ನು ಈ ಊರಿನ ಹಿರಿಯರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಇವರ ಈ ಮೇಲಿನ ವಿಚಾರಕ್ಕೆ ಪೂರಕವೆನ್ನುವಂತೆ ಇಂದಿಗೂ ಈ ಊರಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಜಮಾಬಂಧಿ (ಭೂ ದಾಖಲೆಗಳು)ಯನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಿದಾಗ ಈ ಊರಿನಲ್ಲಿ ನಾಯಿಂದಂಡ ಮನೆತನದವರಿಗೆ ಸೇರಿದ ‘ಜಮ್ಮಾ’ ಭೂಮಿಗಳ ವಿವರ, ದಾಖಲೆಗಳು ನಮಗೆ ದೊರೆಯುತ್ತವೆ.

ಇಂದು ಈ ‘ನಾಯಿಂದಂಡ’ ವಂಶವು ಈ ಊರಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವುದೇ ಇಲ್ಲ. ಕೆಲವರು ಬೇರೆಡೆ ವಲಸೆ ಹೋಗಿದ್ದಾರೆ. ಇಲ್ಲಿದ್ದವರ ವಂಶ ನಿರ್ವಂಶವಾಗಿದೆ. ಅವರಿಗೆ ಸೇರಿದ್ದ ಜಮ್ಮು ಜಮೀನು ‘ಕಳ್ಳಿಚಂಡ’ ಮನೆತನದವರ ವಶದಲ್ಲಿದೆ.

ನಾಂಗಾಲ :

ಮೂಲ ಹೆಸರು ‘ನಾಡ್‌ಗಾಣೆ’;

ಕೊಡವ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ‘ನಾಡ್‌ಗಾಣೆ’ ಎಂಬ ಸ್ಥಳನಾಮ ನಂತರದ ಕಾಲ ಘಟ್ಟಗಳಲ್ಲಿ ಬದಲಾವಣೆಗೆ ಒಳಗಾಗಿ ‘ನಾಂಗಾಲ’ ವಾಗಿದೆ.

ನಾಡ್ + ಗಾಣೆ - ನಾಡ್‌ಗಾಣೆ > ನಾಂಗಾಲ್ > ನಾಂಗಾಲ.

ನಾಡ್ - ಕೊಡಗು ಹಾಗೂ ಈ ವಿರಾಜಪೇಟೆ ತಾಲೂಕಿನ ಪ್ರದೇಶಗಳನ್ನು ಮೊದಲು ‘ನಾಡು’ ಅಥವಾ ‘ನಾಡ್’ ಗಳೆಂದು ವಿಭಾಗಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ಈ ‘ನಾಡ್’ ಎಂಬ ಘಟಕವು ಕೆಲವು ‘ಊರು’ಗಳು ಸೇರಿ ಊರುಗಳ ಗುಂಪು ‘ನಾಡು’ಗಳಾಗಿ ಗುರುತಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಿತ್ತು (ಈಗಿಲ್ಲ). ಗಾಣೆ - ‘ಗಾಣೆ’ ಎಂದರೆ ಕೊಡವ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಣು, ಕಾಣುವ, ಕಂಡು ಬರುವ ಎಂಬರ್ಥಗಳನ್ನು ಹೇಳುವ ಶಬ್ದ.

ಈ ‘ನಾಂಗಾಲ’ ಗ್ರಾಮದ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿರುವ ಬೆಟ್ಟವೊಂದನ್ನು ಸ್ಥಳೀಯರು ಇಂದಿಗೂ ‘ನಾಡ್‌ಗಾಣೆ’ ಬೆಟ್ಟವೆಂದೇ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಈ ಬೆಟ್ಟಕ್ಕೆ ‘ನಾಡ್‌ಗಾಣೆ’ ಎಂಬ ಹೆಸರು ಬರಲು ಕಾರಣವೇನೆಂದರೆ, ಈ ಬೆಟ್ಟವನ್ನೇರಿ ನಿಂತು ನೋಡಿದರೆ ಈ ‘ನಾಡ್’ ಗಳು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಗೋಚರವಾಗುತ್ತಿದ್ದ ಕಾರಣ ಈ ಬೆಟ್ಟಕ್ಕೆ ‘ನಾಡ್ ಗಾಣೆ’ ಎಂಬ ಹೆಸರು ಬಂದಿದೆ. ಇಂದಿಗೂ ಕೂಡಾ ಈ ಬೆಟ್ಟವನ್ನೇರಿ ನೋಡಿದರೆ ಕೊಡಗು ಜಿಲ್ಲೆಯ ವಿವಿಧ ಪ್ರದೇಶಗಳು ಹಾಗೂ ಸಮೀಪದ ಕೇರಳ ರಾಜ್ಯದ ಕೆಲವು ಭಾಗಗಳು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತವೆ³².

ವಿಷಯಾಸವೆಂದರೆ ಮೂಲದಲ್ಲಿ ‘ನಾಡ್‌ಗಾಣೆ’ ಎಂಬ ಸ್ಥಳನಾಮವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದ ಈ ಪ್ರದೇಶ ‘ಬ್ರಿಟೀಷರ’ ನೆಲೆಸುವಿಕೆಯಿಂದಾಗಿ ‘ನಾಂಗಾಲ್’ ಆಯಿತು. ಮಡಿಕೇರಿ > ಮರ್ಕೆರಾ,

ಕೊಡಗು > ಕೂರ್ಗ್ ಆದಂತೆ, ಈ ‘ನಾಡ್ ಗಾಣೆ’ ಯೂ ತನ್ನ ಮೂಲಾರ್ಥವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಅವರ ಉಚ್ಚಾರಣೆಯ ಅನುಕೂಲಕ್ಕಾಗಿ ‘ನಾಂಗಾಲ್’ ಆಯಿತು.

ಬ್ರಿಟೀಷರು ಈ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ನೆಲೆನಿಂತಿದ್ದರು ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಇಂದಿಗೂ ಅನೇಕ ಪುರಾವೆಗಳು ನಮಗೆ ಈ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬರುತ್ತವೆ. ಅವುಗಳೆಂದರೆ ಬ್ರಿಟೀಷರ ಕಾಲದ ಅವರ ವಸತಿಗೃಹಗಳ ಅವಶೇಷಗಳು ಇಂದಿಗೂ ಈ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿದೆ. ‘ಆಂಡ್ರೂಸ್ ಫಾರೆಸ್ಟ್’ ಎಂಬ ಬ್ರಿಟೀಷ್ ಹೆಸರಿನ ಅರಣ್ಯ ಪ್ರದೇಶ ಈಗಲೂ ಇಲ್ಲಿದ್ದು, ಈ ಅರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ಕ್ರೈಸ್ತ ಧರ್ಮದ ಸಂಕೇತವಾದ ಶಿಲುಬೆ ಇದೆ³³.

ಈ ದಟ್ಟ ಅರಣ್ಯ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿದ್ದ ಬೆಲೆಬಾಳುವ ಮರದ ದಿಮ್ಮಿಗಳನ್ನು ಬ್ರಿಟೀಷರು ಹೊರ ರಾಜ್ಯಗಳಿಗೆ ಸಾಗಿಸುತ್ತಿದ್ದರೆಂಬ ವಿಚಾರವನ್ನು ಸ್ಥಳೀಯರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಈ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಪೂರಕವೆಂಬಂತೆ ಇಂದಿಗೂ ಈ ಅರಣ್ಯ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಬ್ರಿಟೀಷರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹಾಕಿದ್ದ ‘ನ್ಯಾರೋಗೇಜ್’ ರೈಲ್ವೆ ಹಳಿಗಳ ಅವಶೇಷಗಳಿವೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಅವರು ಕುದುರೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸಲು ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದ ರಸ್ತೆಗಳ ಅವಶೇಷಗಳು ಇಂದಿಗೂ ಈ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿದೆ.

ಈ ಮೇಲಿನ ಎಲ್ಲಾ ಪೂರಕ ಆಧಾರಗಳಿಂದ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುವ ವಿಚಾರವೆಂದರೆ ‘ನಾಡ್ ಗಾಣೆ’ ಎಂಬ ಸ್ಥಳೀಯ ಭಾಷೆಯ, ಪ್ರಾಕೃತಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆಯ ಸ್ಥಳನಾಮವು ಬ್ರಿಟೀಷರ ನೆಲೆಸುವಿಕೆಯಿಂದ ‘ನಾಂಗಾಲ್’ ಆಯಿತು.

ನಾಡ್ ಗಾಣೆ > ನಾಂಗಾಲ್ > ನಾಂಗಾಲ ಆಯಿತು. ಬ್ರಿಟೀಷರ ನಂತರದ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ಥಳೀಯ ಮೂಲನಿವಾಸಿಗಳು ಅಲ್ಲಿ ನೆಲೆನಿಂತ ಮೇಲೆ ಮತ್ತೆ ಸ್ಥಳೀಯರ ಬಾಯಲ್ಲಿ ‘ನಾಂಗಾಲ’ ಆದಾಗ ತನ್ನ ಮೂಲ ರೂಪವನ್ನೇ ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಅರ್ಥವೇ ಇಲ್ಲದ ಪದವಾಗಿ ‘ನಾಂಗಾಲ’ ಎಂಬ ಸ್ಥಳನಾಮವನ್ನು ದಾಖಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಜನಬಳಕೆಯಲ್ಲಿ ಉಳಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ.

ನಿಟ್ಟೂರು :

ನಿಡಿದಾದ + ಊರು

ನೀಳವಾದ + ಊರು.

ಹೌದು, ಈ ಗ್ರಾಮದ ನಕ್ಷೆಯನ್ನು ಗಮನಿಸಿದಾಗ ಉದ್ದಕ್ಕೆ ವ್ಯಾಪಿಸಿರುವ ಊರು ಇದಾಗಿದೆ. ಇತ್ತ ಕೊಟ್ಟಗೇರಿ ಗ್ರಾಮದಿಂದ ಅತ್ತ ಅರೈರಿ ಅರಣ್ಯ ಪ್ರದೇಶದವರೆವಿಗೂ ನೀಳವಾಗಿ ಹಬ್ಬಿರುವ

ಊರು ನಿಟ್ಟೂರು. ಅನ್ವರ್ಥ ನಾಮವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಸ್ಥಳನಾಮ ಇದಾಗಿದೆ.

ನೆಮ್ಮಾಲೆ :

ನೆಮ್ಮದಿಯ + ನೆಲೆ

ಈ ತಾಲೂಕಿನ ಒಂದು ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿ ಕೇರಳದ ಗಡಿಭಾಗದಲ್ಲಿ ಬರುವ ಪ್ರದೇಶವಿದು. ಪ್ರಶಾಂತವಾಗಿದ್ದು ಯಾವುದೇ ರಾಜರ, ಪಾಳೆಯಗಾರರ ತುಂಡು ನಾಯಕರ, ಜಗಳ, ಕದನ, ಕಲಹಗಳಿಗೂ ತುತ್ತಾಗದೆ ನೆಮ್ಮದಿಯಿಂದ ಇದ್ದ ನೆಲೆ ಅಥವಾ ಆಶ್ರಯ ತಾಣ ಇದಾಗಿದೆ.

ಪರಕಟ ಕೇರಿ :

ಪರಾಗತರ + ಕೇರಿ - ಪರಾಗತರ ಕೇರಿ > ಪರಗತ ಕೇರಿ > ಪರಕಟಕೇರಿ.

ಕ > ಗ, ಟ > ತ ವಾಗಿ ಬದಲಾವಣೆ ಹೊಂದಿದೆ.

ಪರಾಗತ : ಸರ್ವವನ್ನೂ ಪರಿತ್ಯಜಿಸಿದ ಪರಿತ್ಯಾಗಿಗಳು, ಸನ್ಯಾಸಿಗಳು ಎಂದು ಅರ್ಥ.

ಎಂದರೆ ಪರಾಗತರೆನ್ನುವ ಭೌದ್ಧ ಸನ್ಯಾಸಿಗಳು ನೆಲೆ ನಿಂತಿದ್ದ ಪ್ರದೇಶ.

ದಟ್ಟವಾದ ಅರಣ್ಯ ಹಾಗೂ ಬೆಟ್ಟಗುಡ್ಡಗಳಿಂದ ಸುತ್ತುವರಿದ ಈ ಪ್ರದೇಶವು ಕೇರಳ ಗಡಿಭಾಗದಲ್ಲಿ ಬರುವುದರಿಂದ ಸಹಜವಾಗಿಯೇ ಗಡಿನಾಡ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಾದ ಭೌದ್ಧ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗೆ ತೆರೆದುಕೊಂಡಿರುವುದರಲ್ಲಿ ಆಶ್ಚರ್ಯವೇನೂ ಇಲ್ಲ.

ಭೌದ್ಧ ಸನ್ಯಾಸಿನಿಯರಾದ ‘ಥೇರಿ’ಗಳು ನೆಲೆಸಿದ್ದ ಪ್ರದೇಶ ತೆರಲು ಆಗಿದೆ. ಭೌದ್ಧ ಸನ್ಯಾಸಿಗಳಾದ ಪರಾಗತರು ನೆಲೆಸಿದ್ದ ಈ ಪರಾಗತರ ನೆಲೆ ‘ಪರಗತ ಕೇರಿ’ ಆಗಿದೆ. ಇವೆರಡೂ ಗ್ರಾಮಗಳು ಕೇರಳದ ಗಡಿ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಅಕ್ಕ ಪಕ್ಕಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಬರುತ್ತವೆ. ಇವೆರಡೂ ಗ್ರಾಮಗಳಿಗೆ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ‘ಬುದ್ಧನ್‌ಕಲ್’ ಎಂಬ ಸಣ್ಣ ಬೆಟ್ಟ ಪ್ರದೇಶವಿದೆ.* ಅಂದರೆ ಭೌದ್ಧ ಧರ್ಮದ ಪ್ರಚಾರಕ್ಕಂದು ಕೇರಳದಿಂದ ಕಾಲ್ನಡಿಯಲ್ಲಿ ಬಂದ ಭೌದ್ಧ ಬಿಕ್ಷುಗಳು ನೆಲೆನಿಂತಿದ್ದ ಪ್ರದೇಶ ಈ ಪರಾಗತರ ಕೇರಿ | ಪರಕಟ ಗೇರಿಯಾಗಿ ಇಂದು ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿದೆ.

ಪಾಲಿಬೆಟ್ಟ :

ಕೊಳ್ಳೆಬೇಟೆ > ಪೊಳ್ಳೆಬೆಟ್ಟ > ಪೊಳಬೆಟ್ಟ > Polly Betta | ಪಾಲಿಬೆಟ್ಟ

*ಕ್ಷೇತ್ರಕಾರ್ಯದ ಸಂಧರ್ಭದಲ್ಲಿ ಗಮನಕ್ಕೆ ಬಂದ ವಿಚಾರ. ಕೊಡಗಿನ ಭೂಪಟದಲ್ಲಿಯೂ ಈ ಸಣ್ಣ ಬೆಟ್ಟದ ಮಾಹಿತಿ ಇದೆ.

ಈ ಸ್ಥಳನಾಮಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಘಟನೆಯೊಂದರ ವಿವರ ಈ ಕೆಳಗಿನಂತಿದೆ. ಟಿಪ್ಪುಸುಲ್ತಾನನ ಗೂಢಾಚಾರನೂ, ಆಪ್ತರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬನೂ ಆಗಿದ್ದ ‘ಪರ್ತಾಣ್ ಬಾಬ’ ನೆಂಬ ವ್ಯಕ್ತಿ ಸಮೀಪದ ಊರುಗಳನ್ನು ಕೊಳ್ಳೆ ಹೊಡೆದು ಸಂಪತ್ತನ್ನು ದೋಚಿಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಿದ್ದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಈ ಪ್ರದೇಶದ ದಟ್ಟ ಅರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ಅಡಗಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಸ್ಥಳೀಯ ಬೇಟೆಗಾರರು ಪರ್ತಾಣ್ ಬಾಬನನ್ನು ಕೊಂದು ಅವನಲ್ಲಿದ್ದ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ದೋಚುತ್ತಾರೆ. ಅದರಿಂದಾಗಿ ಈ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ‘ಕೊಳ್ಳೆ ಬೇಟೆ’ ಎಂಬ ಹೆಸರು ಬಂದಿತ್ತು³⁴. ಎಂದರೆ ‘ಕೊಳ್ಳೆ’ಯನ್ನು ಬೇಟೆಯಾಡಿದ ಪ್ರದೇಶ ವೆಂದರ್ಥ.

ಈ ಮೇಲಿನ ವಿಚಾರಕ್ಕೆ ಪುಷ್ಟಿ ನೀಡುವಂತೆ ಈ ಪ್ರದೇಶದ ಭೌಗೋಳಿಕ ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಿದರೆ ಎಲ್ಲೂ ‘ಬೆಟ್ಟ’ವೆಂಬುದು ಕಂಡು ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಹಳ್ಳ ದಿಣ್ಣೆಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಈ ಪ್ರದೇಶವು ದಟ್ಟ ಅರಣ್ಯದಿಂದ ಆವೃತವಾಗಿತ್ತು ಎಂಬ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಸ್ಥಳೀಯರು ನೀಡುತ್ತಾರೆ.

ತನ್ನ ಗೂಢಾಚಾರನಾಗಿದ್ದ ಪರ್ತಾಣ್ ಬಾಬನ ಸ್ಮರಣಾರ್ಥವಾಗಿ ಟಿಪ್ಪು ನಿರ್ಮಿಸಿದ ಪರ್ತಾಣ್ ಬಾಬನ ಮಂದಿರವು ಈಗಲೂ ಇಲ್ಲಿದ್ದು ಬಹಳ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ಕೂಡಾ ಹೊಂದಿದೆ*. ಈ ಮುಸೀದಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಅನೇಕ ಧಾರ್ಮಿಕ ಆಚರಣೆಗಳು ನಡೆಯುತ್ತವೆ.

ಮೂಲತಃ ‘ಕೊಳ್ಳೆಪೇಟೆ’ ಎಂಬ ಹೆಸರಿದ್ದ ಈ ಪ್ರದೇಶವು ಸ್ಥಳೀಯ ಕೊಡವ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ‘ಪೊಳಬೆಟ್ಟ’ ಎಂದು ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿತ್ತು. ನಂತರ ಬ್ರಿಟೀಷರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಡ ಅಭಿವಿಭಜನೆ ಎಂದಾಗಿ ಈಗ ‘ಪಾಲಿಬೆಟ್ಟ’ ಎಂದು ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿದೆ.

ಪಾಲಂಗಾಲ :

ಮೂಲ ‘ಪಾಲಕೈತಾಂಗಾಲ’ ಎಂಬುದಾಗಿದೆ. ಪಾಲ+ಕೈತಾಂಗಾಲ - ಪಾಲಕೈತಾಂಗಾಲ > ಪಾಲಂಗಾಲ.

ಪಾಲ - ‘ಕಚ್ಚಾ ಸೇತುವೆ’. ಹಿಂದಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ‘ತೋಡು’ಗಳನ್ನು ದಾಟಲು ಮರದ ದಿಮ್ಮಿಗಳನ್ನು ಅಥವಾ ಬಿದಿರಿನ ‘ಗಳ’ಗಳನ್ನು ಅಡ್ಡಲಾಗಿಟ್ಟು ಸೇತುವೆಯ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಬಳಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಇದನ್ನು ‘ಪಾಲ’ವೆಂದು ಸ್ಥಳೀಯ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ.

ಕೈತಾಂಗ - ಈ ಮೇಲಿನ ಕಚ್ಚಾ ಸೇತುವೆಗಳನ್ನು ದಾಟಲು ಸುರಕ್ಷೆಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಸೇತುವೆಯ ಎಡ ಹಾಗೂ ಬಲಬದಿಗಳಲ್ಲಿ ಆಧಾರವಾಗಿ ಹಿಡಿದು ನಡೆಯಲು ಮರದ ಅಥವಾ ಬಿದಿರಿನ ‘ಗಳ’ಗಳನ್ನು ತಡೆ ಗೋಡೆಯ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟುತ್ತಿದ್ದರು. ಈ ತಡೆ ಅಥವಾ ಕೈಯ ಆಸರೆಯನ್ನು ಸ್ಥಳೀಯ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಕೈತಾಂಗವೆಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ.

ಅಂದರೆ ‘ಪಾಲ’ ಮತ್ತು ಕೈ-ತಾಂಗಗಳು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತಿದ್ದ ಪ್ರದೇಶವಿದು. ಬೇರೆ ಊರಿನ ಜನರು ಈ ಊರನ್ನು ಪಾಲ ಮತ್ತು ಕೈತಾಂಗಗಳು ಇರುವ ಊರೆಂದು ಗುರುತಿಸಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿ ಅದೇ ನಂತರದ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಊರಿನ ಸ್ಥಳನಾಮಕ್ಕೆ ಮೂಲವಾಯಿತು ಎಂಬ ಮಾತನ್ನು ಸ್ಥಳೀಯರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಈ ಮೇಲಿನ ವಿಚಾರಕ್ಕೆ ಪೂರಕವೆನ್ನುವಂತೆ ಈ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಹಲವು ‘ತೋಡು’ (ಹರಿವ ನೀರಿನ ದೊಡ್ಡ ತೋರೆ) ಗಳ ಜಾಲವು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬರುತ್ತವೆ. ಕೊಡಗಿನಾದ್ಯಂತ ಇಂಥ ತೋಡುಗಳಿದ್ದು ಹಿಂದಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅವುಗಳನ್ನು ದಾಟಲು ಕಚ್ಚಾ ಸೇತುವೆಗಳನ್ನು ಊರಿನ ಜನರೆಲ್ಲರೂ ಸೇರಿ ಮರದ ದಿಮ್ಮಿಗಳು ಅಥವಾ ಬಿದಿರನ್ನು ಬಳಸಿ ಬೇಸಿಗೆಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಿರ್ಮಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಮಳೆಗಾಲದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ನೀರು ಬಂದಾಗ ಇಂಥ ಸೇತುವೆಗಳನ್ನು ಬಳಸುತ್ತಿದ್ದರು.

ಆದರೆ ಈ ಗ್ರಾಮದ ವಿಚಾರಕ್ಕೆ ಬಂದರೆ ‘ಪಾಲ’ ವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದ ಬುದ್ಧಿವಂತ ಸ್ಥಳೀಯರು ಅದನ್ನು ದಾಟಬೇಕಾದರೆ ಇರಬೇಕಾದ ಸುಕರ್ಮತೆಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ‘ಕೈತಾಂಗ’ ಅಂದರೆ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಆಸರೆಯಾಗಿ ಹಿಡಿದು ಸೇತುವೆಯನ್ನು ದಾಟಲು ಸೇತುವೆಯ ಇಕ್ಕೆಲಗಳಲ್ಲಿ ಆಸರೆಯನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದ್ದ ಕಾರಣ ಈ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ‘ಪಾಲಕೈತಾಂಗಾಲ’ ವೆಂಬ ಹೆಸರು ಬಂದಿದೆ.

ಪುಲಿಯೇರಿ :

ಮಲೆಯಾಳಂ ಮೂಲದ ಸ್ಥಳನಾಮ.

ಪುಲಿ + ಯೇರಿ

ಪುಲಿ - ಹುಲಿ

ಯೇರಿ - ಮಲೆಯಾಳಂ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ‘ಯೇರಿ’ ಎಂದರೆ ಹೊಲ, ಗದ್ದೆ ಕೆರೆಗಳಿಂದಾವೃತ್ತವಾದ ಪ್ರದೇಶದ ಸಮೀಪವಿರುವ ಎತ್ತರದ ಭೂ ಭಾಗವೆಂದು ಅರ್ಥ.

ಹುಲಿಗಳು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ವಾಸಿಸಲು ಬೇಕಾದ ಪ್ರಸಕ್ತವಾದ ಪ್ರದೇಶವೆಂದು ಅರ್ಥ. ಈ ಪ್ರದೇಶವು ದಟ್ಟ ಅರಣ್ಯಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಗುಡ್ಡಕಾಡು ಪ್ರದೇಶವಾಗಿದ್ದು ‘ಹುಲಿ’ಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ಅಧಿಕವಾಗಿರುತ್ತಿದ್ದ ಕಾರಣ ಈ ಊರಿಗೆ ‘ಪುಲಿಯೇರಿ’ ಎಂಬ ಹೆಸರು ಬಂದಿದೆ. ಇಂದಿಗೂ ಕೂಡ ಈ ಊರಿನ ಸುತ್ತಮುತ್ತಲಿನ ಪ್ರದೇಶಗಳಾದ ಗುಹ್ಯ, ಕೋಡಂಗಿ ಬೆಟ್ಟ, ಕರಡಿಗೋಡು ಮೊದಲಾದ

ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ‘ಹುಲಿ’ಗಳು ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ ಎಂಬ ವಿಚಾರವನ್ನು ಸ್ಥಳೀಯರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಪೊನ್ನಂಪೇಟೆ :

ಪೊನ್ನಪ್ಪನ + ಪೇಟೆ - ಪೊನ್ನಪ್ಪನ ಪೇಟೆ > ಪೊನ್ನಂಪೇಟೆ

ಚಿಕ್ಕವೀರರಾಜೇಂದ್ರನ ದಿವಾನರಾಗಿದ್ದ ಹಾಗೂ ಬ್ರಿಟೀಷರ ಆಡಳಿತಾವಧಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಇದೇ ಹುದ್ದೆಯಲ್ಲಿ ಮುಂದುವರೆದ ‘ಚಿಪ್ಪುಡಿರ’ ಮನೆತನಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ್ದ ಪೊನ್ನಪ್ಪನವರ ಸ್ಮರಣಾರ್ಥವಾಗಿ ಅವರ ಮಗ ಮಾದಯ್ಯನವರು ಸುಮಾರು 1845-1850ರ ನಡುವೆ ಈ ಪೇಟೆಯನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದರು ಎಂಬ ವಿಚಾರ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿಿದೆ.

ಈ ಊರಿನ ಮೂಲ ಹೆಸರು ‘ಬಾಳೆ ಸಂತೆ’ ಎಂಬುದಾಗಿತ್ತು ಎಂಬ ವಿಚಾರವನ್ನು ಕೆಲವರು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಚಿಪ್ಪುಡಿರ ಪೊನ್ನಪ್ಪ ಅವರ ಬರವಣಿಗೆ ಹೀಗಿದೆ.

"One of Ponnappas sons Madayya re named the hamlet Balele Santhe as Ponnampete after his father. over the years it became Ponnampet in 1957."

(Deccan Herald. Specturum. Tuesday May 29, 2012. Cheppudira Ponnappa).

ಚಿಪ್ಪುಡಿರ ಪೊನ್ನಪ್ಪನವರ ಈ ಮೇಲಿನ ಅಭಿಪ್ರಾಯದಿಂದ ತಿಳಿದು ಬರುವ ವಿಚಾರವೆಂದರೆ ಮೊದಲೇ ಇದ್ದ ಬಾಳೆ ಸಂತೆಗೆ ಪೊನ್ನಪ್ಪನವರ ಮಗ ಮಾದಯ್ಯನವರು ಪೊನ್ನಂಪೇಟೆ ಎಂದು ಮರುನಾಮಕರಣ ಮಾಡಿದರು ಎಂಬ ವಿಚಾರ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಮೂಲತಃ ಇದು ಒಂದು ವ್ಯಾಪಾರೀ ಕೇಂದ್ರ.

ಪೊದಕೋಟೆ :

ಪೊದ + ಕೋಟೆ - ಪೊದಕೋಟೆ > ಪೊದಕೋಟೆ

ಮಲೆಯಾಳಂ ಭಾಷೆಯ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಿಂದ ಬಂದ ಸ್ಥಳನಾಮ ಇದಾಗಿದೆ.

ಮಲೆಯಾಳಂ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ‘ಪೊದ’ ವೆಂದರೆ ‘ಸೋರೆ ಹಕ್ಕಿ’ ಎಂದರ್ಥ. ಕೊಡವ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಇದನ್ನು ‘ತೋರೆ ಪಕ್ಕಿ’ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಈ ಪಕ್ಷಿಗಳಲ್ಲಿ ಎರಡು ಬಗೆ ಒಂದು

‘ಪಡ್‌ಚಿತ್ತೋರೆ’ ಮತ್ತೊಂದು ‘ಮಣಿ ತೋರೆ’. ಸ್ಥಳೀಯರು ಇವುಗಳನ್ನು ಆಹಾರಕ್ಕಾಗಿ ಬೇಟೆಯಾಡುತ್ತಾರೆ. ಈ ಹಕ್ಕಿಗಳು ಭತ್ತದ ಬೆಳೆಯ ಕಟಾವಿನ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ವಿಶೇಷವೆಂದರೆ ಈ ಹಕ್ಕಿಗಳು ಈ ತಾಲೂಕಿನ ಎಲ್ಲಾ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಕಂಡು ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಪ್ರಸ್ತುತ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಇವುಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದ್ದು ಭತ್ತದ ಬೆಳೆಯ ಕಟಾವಿನ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಗುಂಪು ಗುಂಪಾಗಿ ಹೊಲಗದ್ದೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರಿಂದ ‘ಪೊದಕೋಟೆ’ ಎಂದರೆ ಈ ‘ಪೊದ’ಗಳ ಪ್ರದೇಶವೆಂದು ಈ ಊರಿಗೆ ಹೆಸರಾಯಿತು. ಕಾಲಕ್ರಮೇಣ ಜನರು ಉಚ್ಚಾರಣೆಯ ಲಾಲಿತ್ಯಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಪೊದಕೋಟೆಯನ್ನು ‘ಪೊದಕೋಟ್ಟಿ’ ಎಂದು ಬಳಸುತ್ತಾರೆ. ಕ್ರಿ.ಶ. 1834ನೇ ಇಸವಿಯ ಗ್ರಾಮನಾಮಗಳ ಪಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ‘ಪೊದಕೋಟೆ’ ಎಂದೇ ನಮೂದಿತವಾಗಿದೆ. ಕೊಡಗಿನಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ವಿರಾಜಪೇಟೆ ತಾಲೂಕಿನ ವಿವಿಧ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತಿದ್ದ ಈ ಪಕ್ಷಿ ಸಂಕುಲ ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಕಾಣಿಸಿಗುವುದೇ ಬಹಳ ಅಪರೂಪ. ಆದರೆ ಈ ಊರಿನಲ್ಲಿ ಇಂದಿಗೂ ಬಹುಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಈ ಹಕ್ಕಿಗಳು ಗೋಚರವಾಗುತ್ತವೆಂದು ಸ್ಥಳೀಯರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಬಲ್ಯ ಮುಂಡೂರು :

ಮೂಲ ಹೆಸರು ‘ಬಲ್ಯಪುಂಡೂರು’ ಬಲ್ಯ + ಪುಂಡನ + ಊರು - ಬಲ್ಯಪುಂಡನ ಊರು > ಬಲ್ಯ ಪುಂಡೂರು > ಬಲ್ಯಮುಂಡೂರು.

ಕೊಡಗಿನ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದ ವೀರ ಅಚ್ಚುನಾಯಕನಿಗೆ ‘ಕಳಬಲ್ಯ’ನೆಂಬ ಹೆಸರಿನ ಮಗನಿರುತ್ತಾನೆ. ಅಚ್ಚುನಾಯಕ ತನ್ನ ಪಾಳೆಯಗಾರಿಕೆಗೆ ಒಳಪಟ್ಟಿದ್ದ ಪ್ರದೇಶದ ಒಂದು ಸಣ್ಣ ಭಾಗವನ್ನು ತನ್ನ ಮಗನಾದ ‘ಕಳಬಲ್ಯ’ನ ಉಸ್ತುವಾರಿಗೆ ವಹಿಸಿರುತ್ತಾನೆ. ಈ ಕಳಬಲ್ಯ ಹುಲಿಯ ಹಾಲನ್ನು ಕುಡಿದ ‘ವೀರ’ ತಾನೆಂದು ಹೇಳಿಕೊಂಡು ಸಮೀಪದ ಕೇರಳಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ವಿವಿಧ ರೀತಿಯ ಮಂತ್ರ ತಂತ್ರಗಳನ್ನು ಕಲಿತು ಬಂದು ಊರಿನ ಪ್ರಜೆಗಳಿಗೆ ತುಂಬಾ ತೊಂದರೆ ಕೊಡುವುದಕ್ಕೆ ಪ್ರಾರಂಭಿಸುತ್ತಾನೆ. ಸ್ಥಳೀಯರು ಈತನಿಂದಾಗಿ ತುಂಬಾ ತೊಂದರೆಯನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಪುಂಡುತನವನ್ನು ಮೈಗೂಡಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಈತನನ್ನು ಸ್ಥಳೀಯರು ‘ಕಳಬಲ್ಯ’ನೆಂದು ಗುರುತಿಸದೆ ‘ಬಲ್ಯ ಪುಂಡ’ ಅಂದರೆ ‘ದೊಡ್ಡ ಪುಂಡ’ನೆಂದೇ ಕರೆಯಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸುತ್ತಾರೆ. ಈ ಬಲ್ಯ ಪುಂಡನ ಉಸ್ತುವಾರಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ಈ ಪ್ರದೇಶವು ಮುಂದೆ ಬಲ್ಯಪುಂಡನ ಊರು ಎಂದು ಸುತ್ತಲಿನ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಜನರಿಂದ ಗುರುತಿಸಲ್ಪಟ್ಟು ಬಲ್ಯ ಪುಂಡನ ಊರು | ಬಲ್ಯ ಪುಂಡೂರು ಎಂದು ಹೆಸರಾಗಿ ಬಹಳ ವರ್ಷಗಳ ನಂತರ ಪಾಳೆಯಗಾರರ ಆಡಳಿತವೆಲ್ಲಾ ಕೊನೆಗೊಂಡ

ಕಾಲದಲ್ಲಿ ‘ಬಲ್ಯಮುಂಡೂರು; ಎಂಬ ಸ್ಥಳನಾಮವನ್ನು ಇಟ್ಟು ಆ ಊರನ್ನು ಗುರುತಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಈ ಊರು ಮೂಲತಃ ಬಲ್ಯಪುಂಡನ ಅಂದರೆ ‘ಕಳಬಲ್ಯ’ನ ಉಸ್ತುವಾರಿಕೆಯಲ್ಲಿತ್ತು ಎಂಬ ವಿಚಾರಕ್ಕೆ ಕೆಲವು ಪುರಾವೆಗಳು ನಮಗೆ ದೊರೆಯುತ್ತವೆ.

ಈಗ ಈ ಊರಿನ ಸಮೀಪದ ಊರಾದ ಚಿಕ್ಕಮುಂಡೂರಿನ ಸಮೀಪದ ‘ಅಂದಣಮಾನಿ’ ಎಂಬ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಈ ಪುಂಡನನ್ನು ಕೊಲೆ ಮಾಡಲಾಯಿತು ಎಂಬ ವಿಚಾರವನ್ನು ಸ್ಥಳೀಯರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಈ ಅಂದಣಮಾನಿ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಈ ‘ಕಳಬಲ್ಯ’ನಿಗೆ ಒಂದು ‘ನೆಲೆ’ಯನ್ನು ಕೊಡಲಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಅಚ್ಚುನಾಯಕನಿಗೆ ಇರುವಂತೆ ಈತನಿಗೆ ಕೈಮಡವಿಲ್ಲ.

ಈಗ ಅಚ್ಚುನಾಯಕನ ‘ಸಮಾಧಿ’ ಮತ್ತು ಪಶ್ಚಿಮದಲ್ಲಿರುವ ಮರದ ಮಂಟಪದಲ್ಲಿ ಈ ‘ಕಳಬಲ್ಯ’ ಪುಂಡನ ಸಂಕೇತದ ಬೀರಂಗಲ್ಲನ್ನು (ವೀರಗಲ್ಲು) ನೆಡಲಾಗಿದೆ. ‘ಬಿಸು’ ಹಬ್ಬದ ದಿವಸ ಊರಿನ ಜನ ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ‘ಅಜ್ಜಿಕ್ಕುಟ್ಟೀರ’ ಮನೆತನದವರು ಸೇರಿ ನಡೆಸುವ ಆಚರಣೆಯಲ್ಲಿ ಈ ‘ಕಳಬಲ್ಯ’ ಮತ್ತು ಕಲ್ಯಾಟಜ್ಜಪ್ಪನ ತಿರೋಳ (ದೇವರು ಮೈ ಮೇಲೆ ಬರುವುದು) ಬರುತ್ತದೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಕಲ್ಯಾಟಜ್ಜಪ್ಪ ಮತ್ತು ಈ ಕಳಬಲ್ಯ ಪರಸ್ಪರ ವಿರೋಧಿಗಳಾಗಿದ್ದರು. ಕಾರಣವೇನೆಂದರೆ ಇಬ್ಬರೂ ಕೇರಳದ ಒಬ್ಬನೇ ಮಾಂತ್ರಿಕನಿಂದ ಮಂತ್ರ ತಂತ್ರ ಕಲಿತಿದ್ದವರು. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವರಿಬ್ಬರ ನಡುವೆ ಸ್ಪರ್ಧೆ ಮತ್ತು ವೈರತ್ವವಿತ್ತು ಎಂಬ ವಿಚಾರವನ್ನು ಸ್ಥಳೀಯರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಈ ವಿಚಾರಕ್ಕೆ ಪೂರಕವೆನ್ನುವಂತೆ ಕಲ್ಯಾಟಜ್ಜಪ್ಪನನ್ನು ಕೊಡಗಿನ ಬಹುತೇಕ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಭಕ್ತಿ ಗೌರವದಿಂದ ಆರಾಧಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಈ ಚಿಕ್ಕ ಮುಂಡೂರು ಹಾಗೂ ಅದರ ಸುತ್ತ ಮುತ್ತಲಿನ ಪ್ರಾಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ಈ ಕಲ್ಯಾಟಜ್ಜಪ್ಪನಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಯಾವುದೇ ರೀತಿಯ ವೀರಗಲ್ಲಾಗಲಿ ಆಚರಣೆಗಳಾಗಲಿ ಇಂದಿಗೂ ಕಂಡು ಬರುವುದೇ ಇಲ್ಲ.

ಈ ಮೇಲಿನ ಐತಿಹಾಸಿಕ ವಿವರಗಳಿಂದ ತಿಳಿದು ಬರುವ ವಿಷಯವೇನೆಂದರೆ ‘ಕಳಬಲ್ಯ’ನೆಂಬ ಪುಂಡನ ಉಸ್ತುವಾರಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ಈ ಪ್ರದೇಶವು ‘ಬಲ್ಯಪುಂಡನ ಊರು’ ಎಂದು ಗುರುತಿಸಲ್ಪಟ್ಟು ಕ್ರಮೇಣ ‘ಬಲ್ಯ ಪುಂಡೂರು’ ಎಂಬ ಹೆಸರನ್ನು ಪಡೆದು ನಂತರದ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಪಾಳೆಯಗಾರಿಕೆಗಳೆಲ್ಲ ಅಂತ್ಯಗೊಂಡ ಮೇಲೆ ಸ್ಥಳೀಯರು ಸಮೀಪದ ಚಿಕ್ಕಮುಖಂಡನ ಊರು ಚಿಕ್ಕಮುಂಡೂರು ಆಗಿರುವಂತೆ ‘ಬಲ್ಯಮುಂಡೂರು’ ಅಂದರೆ ಬಲ್ಯ ಮುಖಂಡನ ಊರು (ಎಂದರೆ ದೊಡ್ಡ ಮುಖಂಡನ ಊರು) ಎಂಬ ಅರ್ಥ ಬರುವಂತೆ ತಮ್ಮ ಊರಿಗೆ ಸ್ಥಳನಾಮವನ್ನು ನೀಡಿದ್ದಾರೆ.

ಬಾಡಗ :

ಬಾಡ - ಹಳ್ಳಿ, ಗ್ರಾಮ

ವಾಳ್ಕೆಡೆ > ವಾಳ್ಕೆಡೆ > ಬಾಡಗ. ಮೂಲತಃ ತಮಿಳು ಭಾಷೆಯ ಶಬ್ದ.

ವಿರಾಜಪೇಟೆ ತಾಲೂಕಿನ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಯ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಪರಿಶೀಲಿಸಿದಾಗ ‘ಬಾಡಗ’ ವೆಂಬುದಕ್ಕೆ ‘ಹಳ್ಳಿ’ ಅಥವಾ ಗ್ರಾಮ ಎಂಬ ಅರ್ಥ ಅನ್ವಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ಈ ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಅನೇಕ :ಬಾಡಗ’ ವೆಂಬ ಹೆಸರಿನ ಗ್ರಾಮಗಳಿವೆ. ಇಡೀ ಕೊಡಗು ಜಿಲ್ಲೆಯಾದ್ಯಂತ ಸುಮಾರು ಹದಿನೆಂಟು ‘ಬಾಡಗ’ಗಳಿವೆ. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ‘ಬಾಡಗ’ ಎಂಬ ಸ್ಥಳನಾಮದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯನ್ನು ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡಾಗ ‘ಬಾಡಗ’ ಎಂದರೆ ‘ಸೈನಿಕ ನೆಲೆ’ ಹಾಗೂ ನೆಲೆಸಲು ಯೋಗ್ಯವಾದ ಪ್ರದೇಶವೆಂಬ ಅರ್ಥದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಿದೆ.

ಈ ಮೇಲಿನ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ವಿದ್ವಾಂಸರ ಕೆಲವು ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಲಾಗಿದೆ. ಆರ್.ಸಿ. ಹಿರೇಮಠ ಅವರು ಈ ಸಂಬಂಧಿಯಾದ ಕೆಲವು ಸ್ಥಳನಾಮಗಳನ್ನು ಕಿಟಿಲ್ ಕೋಶದಿಂದ ಉದ್ಧರಿಸುತ್ತಾ ಬಹುಶಃ ಅದು ಪಡು > ಪಾಡಿ > ಬಾಡಿ > ವಾಡಿ (ಡ) ಆಗಿರಬೇಕೆನ್ನುತ್ತಾರೆ.

ಈ ಮೇಲಿನ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಬಹುಭಾಷಾ ತಜ್ಞರಾದ ವಿ. ಗೋಪಾಲಕೃಷ್ಣ ಅವರು ತಮಿಳು ಶಬ್ದಕೋಶದಲ್ಲಿ ಪಾಡಿ, ಪಾಡೈ ಶಬ್ದಗಳಿದ್ದು ಅವುಗಳ ಅರ್ಥ ‘ಊರು’ ‘ಸೈನ್ಯದ ನೆಲೆ’ ಎಂದಾಗುತ್ತದೆ ಎಂಬ ಸಲಹೆಯನ್ನು ನೀಡಿದರು.

ಹಾಗೆಯೇ ವಾಳ್ಕೆಡೆ > ಬಾಳ್ಕೆಡೆ > ಬಾಡಗ ಆಗಿರುವ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳೂ ಇವೆ.

ತಮಿಳಿನಲ್ಲಿ ವಾಳ್ಕೆ + ಎಡೆ > ವಾಳ್ಕೆಡೆ. ಎಂದರೆ ಬಾಳಲು, ಜೀವಿಸಲು ಪ್ರಸಕ್ತವಾದ ಪ್ರದೇಶವೆಂದರ್ಥ. ಇಂದು ಕೊಡಗಿನಾದ್ಯಂತ ಸುಮಾರು 18 ಬಾಡಗ ಹೆಸರಿನ ಗ್ರಾಮಗಳಿವೆ. ಅಂದರೆ ಹಿಂದಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ದಟ್ಟ ಅರಣ್ಯ ಬೆಟ್ಟ ಗುಡ್ಡಗಳಿಂದಾವೃತವಾಗಿದ್ದ ಕೊಡಗಿನಾದ್ಯಂತ ನೆಲೆಸಲು ಯೋಗ್ಯವಾದ ಕೆಲವೇ ಕೆಲವು ಪ್ರದೇಶಗಳಿದ್ದವು. ಅವೇ ಈ ‘ವಾಳ್ಕೆಡೆ’ಗಳು, ಕ್ರಮೇಣ ವ > ಬ ಆಗಿ ಅಪಭ್ರಂಸಗೊಂಡು ಬಾಡಗ ನೆಲೆ ‘ಬಾಡಗ’ವೆಂಬ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳನ್ನೂ ಹೊಂದಿರಬಹುದೆಂಬ ವಾದವೂ ಇದೆ. ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಜನರು ಬದುಕಲು ಪ್ರಸಕ್ತವಾದ, ಸೈನಿಕರು ನೆಲೆನಿಲ್ಲಲು ಯೋಗ್ಯವಾದ ಪ್ರದೇಶಗಳು ಇಂದು ‘ಬಾಗಡ’ವೆಂಬ ಸ್ಥಳನಾಮದೊಂದಿಗೆ ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿವೆ.

ದ್ರಾವಿಡ ಭಾಷಾ ಚೌಕಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಬರುವ ಈ ವಿರಾಜಪೇಟೆ ತಾಲೂಕಿನ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳಲ್ಲಿ ತಮಿಳು ಭಾಷೆಯ ಪ್ರಭಾವವಿದ್ದು ತಮಿಳು ಭಾಷೆಯ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಈ ‘ಬಾಡಗ’ ಸ್ಥಳನಾಮದ ಅರ್ಥ ವಿರುವ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳಿವೆ. ‘ಬಾಡಗ’ ವೆಂದರೆ ‘ಸೈನಿಕ ನೆಲೆ’ ಎಂಬ ವಾದಕ್ಕೆ ಪುಷ್ಟಿ ನೀಡುವಂತೆ ಈ ತಾಲೂಕಿನ ‘ಬಾಡಗ’ ವೆಂಬ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳ ಹಿನ್ನೆಲೆಯನ್ನು ಅವಲೋಕಿಸಿದಾಗ ಅವುಗಳು ಈ ತಾಲೂಕಿನ ವಿವಿಧ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿದ್ದ ಪಾಳೆಯಗಾರರ ‘ಸೈನ್ಯ’ದ ನೆಲೆಗಳಾಗಿದ್ದವು ಎಂಬ ವಿಚಾರ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ.

ಉದಾ : ಕೆ ‘ಬಾಡಗ’ ವೆಂದು ಕರೆಯಲ್ಪಡುವ ಕುಮಟೂರು ಬಾಡಗವು ಕುಮಟೂರು ಗ್ರಾಮದ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿದ್ದ ‘ಕಳ್ಳಂಗಡ ಮಂದಯ್ಯ’ ನೆಂಬ ಪಾಳೆಯಗಾರನ ‘ಸೈನಿಕ ನೆಲೆ’ ಆಗಿತ್ತು. ಹಾಗೆಯೇ ‘ಬಾಡಗರ ಕೇರಿ’ ಯ ‘ಬಾಡಗ’ ವು ‘ಬೀರನಾಣಿ’ ಎಂಬ ಪಾಳೆಯಗಾರನ ಸೈನ್ಯದ ನೆಲೆಯಾಗಿತ್ತು.

ಈ ಮೇಲಿನ ವಿಚಾರಗಳಿಗೆ ಪುಷ್ಟಿ ನೀಡುವಂತೆ ಕೊಡಗು ಜಿಲ್ಲೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿಯೂ ಆಧಾರಗಳಿವೆ.

ಹಾಲೇರಿ ರಾಜ ವಂಶದವರು ಈ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಅಧಿಕಾರಕ್ಕೆ ಬರುವ ಮುನ್ನ ಚಿಂಗಾಳ್ಳ ಅರಸರ ರಾಜ ಸಂಬಂಧಿಗಳು ಸ್ಥಳೀಯ ಜನಾಂಗಗಳಲ್ಲಿ ಐಕ್ಯಗೊಂಡು ಅನೇಕ ತುಂಡು ಪಾಳೆಯಗಾರರಾಗಿ ಅವರ ನಾಯಕತ್ವ ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗಿತ್ತು. ಕೊಡಗು ಜಿಲ್ಲೆಯಾದ್ಯಂತ ಈ ಪಾಳೆಯಗಾರರು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಭೂ ಪ್ರದೇಶಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ಅಧೀನದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಕೈ ಕೆಳಗಿದ್ದ ಪ್ರದೇಶಗಳನ್ನು ಬಲಪಡಿಸಿ ವಿಸ್ತಾರಗೊಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ತಮ್ಮದೇ ಆದ ಸಣ್ಣಪುಟ್ಟ ‘ಸೈನ್ಯ’ದ ತುಂಡುಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದರೆಂಬ ವಿಚಾರ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿದೆ. ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಇದ್ದ ಈ ತುಂಡು ಪಾಳೆಗಾರರ ಸೈನ್ಯದ ನೆಲೆಗಳು ‘ಬಾಡಗ’ವೆಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಗುರುತಿಸಲ್ಪಟ್ಟು ಇಡೀ ಕೊಡಗು ಜಿಲ್ಲೆಯಾದ್ಯಂತ ಇಂದು ಸುಮಾರು ‘ಹದಿನೆಂಟು’ ‘ಬಾಡಗ’ ಗಳೆಂಬ ಹೆಸರಿನ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಊರುಗಳು ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿವೆ.

ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಈ ವಿರಾಜಪೇಟೆ ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಇರುವ ‘ಬಾಡಗ’ ವೆಂಬ ಸ್ಥಳನಾಮವು ಹಿಂದೆ ಸ್ಥಳೀಯ ಪಾಳೆಯಗಾರರ ಹಾಗೂ ಸೈನಿಕರ ನೆಲೆಗಳಾಗಿದ್ದವು. ಅಂದರೆ ತಮಿಳು ಮೂಲದ ವಾಕ್ಯಕ್ಕೆ ಶಬ್ದವು ವಾಕ್ಯಕ್ಕೆ >ಬಾಳ್ಗೆಡ >ಬಾಡಗ ಎಂಬುದಾಗಿ ಇಂದು ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿದೆ.

ಬಾಡಗ ಬಾಣಂಗಾಲ :

ಬಾಡಗ-ಸೈನಿಕ ನೆಲೆ, ಅಥವಾ ‘ವಾಳ್ಕೆಡೆ’ ಅಂದರೆ ಬಾಳಲು ಪ್ರಸಕ್ತವಾದ ನೆಲೆ ಎಂದು ತಮಿಳಿನಲ್ಲಿ ಅರ್ಥವಿದೆ.

ಬಾಣ + ಗಾಣೆ - ಬಾಣಂಗಾಣೆ > ಬಾಣಂಗಾಲ

ಬಾಣ - ಆಕಾಶ (ಕೊಡವ ಭಾಷೆ)

ಗಾಣೆ - ಕಾಣುವ, ಗೋಚರಿಸುವ

ಅಂದರೆ ಶುಭ್ರವಾದ ಆಕಾಶ ಗೋಚರಿಸುವ ಪ್ರದೇಶವೆಂದು ಅರ್ಥ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಕೊಡಗಿನಾದ್ಯಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ದಟ್ಟವಾದ ಅರಣ್ಯ, ಬೆಟ್ಟ ಗುಡ್ಡಗಳು ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ಈ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಬೆಟ್ಟ ಗುಡ್ಡಗಳಾಗಲಿ, ಅರಣ್ಯ ಪ್ರದೇಶಗಳಾಗಲಿ ಕಂಡು ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಕಾರಣ ಪ್ರಾಕೃತವಾಗಿ ಕಡಿಮೆ ಮಳೆ ಬೀಳುವ ಪ್ರದೇಶ ಇದಾಗಿದ್ದು ಇಂದಿಗೂ ಇಲ್ಲಿ ‘ರಾಗಿ’ ಬೆಳೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತಾರೆ.

ಮೂಲತಃ ‘ಬಾಣಂಗಾಣೆ’ ಎಂಬ ಸ್ಥಳನಾಮ ಬ್ರಿಟೀಷರ ತಪ್ಪು ಉಚ್ಚಾರಣೆಯ ಫಲವಾಗಿ ‘ಬಾಣಂಗಾಲ’ ಎಂದು ಬಳಕೆಗೆ ಬಂದು ಚಾಲ್ತಿಯಲ್ಲಿದೆ.

ಈ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಬ್ರಿಟೀಷರು ನೆಲೆನಿಂತಿದ್ದರು ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಇಂದಿಗೂ ಇಲ್ಲಿನ ಮನೆಗೆ ಅನೇಕ ಪುರಾವೆಗಳು ದೊರೆಯುತ್ತವೆ. ಬ್ರಿಟೀಷರ ‘ELKHIN’ ಎಂಬಾತನಿಗೆ ಸೇರಿದ್ದ ಸುಮಾರು ಐವತ್ತು ಎಕರೆ ವಿಸ್ತೀರ್ಣದ ಕಾಫಿ ಎಸ್ಟೇಟ್ ಇಲ್ಲಿದೆ. ಈಗ ಈ ಎಸ್ಟೇಟ್ B.B.T.C. (ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಬರ್ಮಾ ಟ್ರೇಡಿಂಗ್ ಕಂಪೆನಿ)ಗೆ ಸೇರಿದೆ. ಈ ಕಾಫಿ ಎಸ್ಟೇಟ್‌ನ್ನು ಬ್ರಿಟೀಷರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ‘ಬಾಣಂಗಾಲ ಎಸ್ಟೇಟ್’ ಎಂದು ಸ್ಥಳೀಯರು ಕರೆಯುತ್ತಿದ್ದರೆಂಬ ವಿಚಾರವನ್ನು ಇಲ್ಲಿನವರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಬ್ರಿಟೀಷರ ಬಾಯಲ್ಲಿ ನಾಡ್‌ಗಾಣೆ > ನಾಂಗಾಲ ಆದಂತೆ, ಬಾಣಂಗಾಣೆ > ಬಾಣಂಗಾಲ ಆಗಿದೆ.

ಬಾಳುಗೋಡು :

ಬಾಳುಕಾರರ + ಗೋಡು - ಬಾಳುಗೋಡು

ಹಾಲೇರಿ ರಾಜವಂಶದವರು ವಿರಾಜಪೇಟೆ ತಾಲೂಕು ಮತ್ತು ಕೊಡಗಿನ ಇತರ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಅಧಿಕಾರಕ್ಕೆ ಬರುವ ಮುನ್ನ ‘ಚೆಂಗಾಳ್’ ಅರಸರ ರಾಜ ಸಂಬಂಧಿಗಳು ಸ್ಥಳೀಯ ಜನಾಂಗಗಳಲ್ಲಿ

ಐಕ್ಯಗೊಂಡು ‘ಬಾಳುಕಾರರು’ ಮತ್ತು ‘ಬಾಚಿಕಾರರು’ ಎಂಬ ನಾಯಕತ್ವ ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗಿತ್ತು. ಈ ‘ಬಾಳುಕಾರರು’ ಮತ್ತು ‘ಬಾಚಿಕಾರರು’ ಕೊಡಗಿನ ವಿವಿಧ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಅಧಿಪತ್ಯವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದ್ದರು ಎಂಬ ವಿಚಾರ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲೇಖವಾಗಿದೆ.

ಈ ಬಾಳುಕಾರರ ಆಡಳಿತಕ್ಕೆ ಅಥವಾ ಅಧಿಪತ್ಯಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗಿದ್ದ ಈ ಪ್ರದೇಶವು ಸುತ್ತಲಿನ ಊರುಗಳಿಗಿಂತ ಪ್ರಾಕೃತಿಕವಾಗಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಎತ್ತರದ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿದೆ. (ಕ್ಷೇತ್ರಕಾರ್ಯ)

‘ಗೋಡು’ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಎತ್ತರದ ಪ್ರದೇಶವೆಂಬ ಅರ್ಥವೂ ಇದೆ - ವಿ. ಗೋಪಾಲಕೃಷ್ಣ ಬಹು ಭಾಷಾ ತಜ್ಞ. ‘ಬಾಳುಗೋಡು’ ಅಂದರೆ ಬಾಳುಕಾರರ ಅಧಿಪತ್ಯದಲ್ಲಿದ್ದ ಎತ್ತರದ ಪ್ರದೇಶವೆಂಬ ಅರ್ಥ ಈ ಸ್ಥಳನಾಮಕ್ಕಿದೆ. ಇಂದು ಈ ಗ್ರಾಮವು ಕೊಡಗಿನ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಕೇಂದ್ರವಾಗಿದೆ.

ಬಿರುನಾಣಿ :

‘ವೀರನಾಣಿ’ಯ ಊರು

‘ವೀರ’ ಎನ್ನುವ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಪರ್ಯಾಯವಾಗಿ ಕೊಡವ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ‘ಬೀರ’ ಎಂಬ ಶಬ್ದ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿದೆ.

ಶೂರನಾದ ವೀರನಾದ ನಾಣಯ್ಯನೆಂಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯಿಂದ ಈ ಊರಿಗೆ ‘ಬೀರನಾಣಿ’ಯ ಊರು ‘ಬೀರನಾಣಿ’ ಎಂಬ ಹೆಸರು ಪಡೆದು ನಂತರದ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ‘ಬಿರುನಾಣಿ’ ಎಂದಾಗಿದೆ.

ಈ ಊರಿನಲ್ಲಿರುವ ‘ಪತ್ರಾಯಕಾಡ್’ ಅರಣ್ಯ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಹಾಲೇರಿ ವಂಶದ ದೊರೆಯಾದ ‘ಲಿಂಗರಾಜ ಒಡೆಯರು ತನ್ನ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಟಿಪ್ಪುವಿನಿಂದ ರಕ್ಷಿಸಲು ಬಚ್ಚಿಟ್ಟಿದ್ದರಂತೆ. ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಈ ಊರಿನ ಸ್ಥಳೀಯ ಯುವಕನಾಗಿದ್ದ ‘ನಾಣಯ್ಯ’ನೆಂಬವನು ಬಹಳ ವೀರಾವೇಶದಿಂದ ಟಿಪ್ಪುವಿನ ಸೈನಿಕರ ವಿರುದ್ಧ ಹೋರಾಡಿ ಲಿಂಗರಾಜನ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿದನಂತೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಅಂಥ ವೀರ ನಾಣಯ್ಯನ ಹೆಸರಿನ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಿಂದ ಈ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಬೀರನಾಣಿಯು ಜ್ಞಾಪಕಾರ್ಥವಾಗಿ ಬೀರನಾಣಿ > ಬಿರುನಾಣಿ ಎಂಬ ಸ್ಥಳನಾಮ ಬಂದಿದೆ ಎಂಬ ವಿಚಾರವನ್ನು ಸ್ಥಳೀಯರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ³⁵.

ಬೀರುಗ :

ಬೀರುಗ > ಬೀರುಗ

ಸ್ಥಳೀಯ ಕೊಡವ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ‘ಬೀರಂಗ’ ಶಬ್ದದ ಅರ್ಥ ‘ವೀರರು’ ಎಂದು. ಅಂದರೆ ವೀರರು ನೆಲೆಸಿರುವ ಪ್ರದೇಶವಿದಾಗಿರುವುದರಿಂದ ವೀರರ ನೆಲೆ ‘ಬೀರುಗ’ ಆಗಿದೆ.

ಈ ವಿಚಾರಕ್ಕೆ ಪುಷ್ಟಿ ನೀಡುವಂತೆ ಸ್ಥಳೀಯರು ನೀಡುವ ವಿವರಣೆ ಇಂತಿದೆ. ಈ ಗ್ರಾಮದ ಸಮೀಪವಿರುವ ‘ಕುರ್ಚಿ’ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡ ವೀರರಾಜೇಂದ್ರ ಒಡೆಯನು ಹೈದರಾಲಿಯ ಬಂಧನದಿಂದ ಪಿರಿಯಾಪಟ್ಟಣದ ಕೋಟೆಯಿಂದ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದು ಈ ಬೀರುಗ ಗ್ರಾಮದ ಸಮೀಪವಿರುವ ‘ಕುರುಚಿ’ ಎಂಬ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ನೆಲೆನಿಂತು ಅಲ್ಲೊಂದು ಅರಮನೆಯನ್ನು ಕೂಡಾ ನಿರ್ಮಿಸಿದ್ದನು ಎಂಬ ವಿವರ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿದೆ. ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ವೀರರಾಜೇಂದ್ರನ ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಹೊಡೆದೋಡಿಸುವಲ್ಲಿ ವೀರರಾಜೇಂದ್ರನಿಗೆ ಸಹಾಯಕರಾಗಿ ನಿಂತವರು ಈ ‘ಬೀರುಗ’ ಗ್ರಾಮದವರು. ಅವರು ವೀರರಾದ ಕಾರಣ ಧೈರ್ಯಶಾಲಿಗಳಾಗಿ ರಾಜನ ಬೆಂಬಲಕ್ಕೆ ನಿಂತು ‘ಕೋಟೆ’ ಅರಸನ ವಿರುದ್ಧ ಹೋರಾಡಿ, ಆ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಈ ಊರಿನ ಅನೇಕ ವೀರರು ಮರಣವನ್ನಪ್ಪಿದರೆಂಬ ಐತಿಹಾಸಿಕ ವಿವರವನ್ನು ಸ್ಥಳೀಯರು ನೀಡುತ್ತಾರೆ.

ಇಂಥ ವೀರರ ಅಂದರೆ ಬೀರರ ಊರು ಈ ‘ಬೀರುಗ’. ರಾಜನ ರಕ್ಷಣೆಯಲ್ಲಿ ಹುತ್ತಾತ್ಮರಾದ ವೀರರ ಸ್ಮರಣಾರ್ಥವಾಗಿ ಕೊಡವ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ‘ಬೀರುಗ’ ಎಂಬ ಸ್ಥಳನಾಮವನ್ನು ಹೊಂದಿ ಇಂದು ಪ್ರಚಲಿತದಲ್ಲಿದೆ.

ಬಾಡಗರ ಕೇರಿ :

ಬಾಡಗ + ಗರಡಿ + ಕೇರಿ - ಬಾಡಗರ ಕೇರಿ.

ಬಾಡಗ - ಸೈನಿಕ ನೆಲೆ

ಗರಡಿ - ಸೈನಿಕರ ತರಬೇತಿಯ ಸ್ಥಳ

ಕೇರಿ - ಜನ ವಸತಿ ಪ್ರದೇಶ.

ಈ ಗ್ರಾಮದ ಸಮೀಪದ ಗ್ರಾಮವಾದ ‘ಬಿರುನಾಣಿ’ ಗ್ರಾಮದ ‘ವೀರನಾಣಿ’ ಎಂಬ ಪಾಳೆಯಗಾರನ ಸೈನಿಕ ನೆಲೆ. ಈ ‘ಬಾಡಗ’ ಎಂಬ ಸಣ್ಣ ಕೇರಿ ಅಥವಾ ಪ್ರದೇಶ. ಈ ಸೈನಿಕರ ಗರಡಿ ಮನೆ ಇದ್ದಂಥ ಪ್ರದೇಶ ಗರಕೇರಿ. ಮುಂದೆ (ಈ ಎರಡೂ) ಸಣ್ಣ ಸಣ್ಣ ಕೇರಿಗಳಾದ ‘ಬಾಡಗ ಮತ್ತು ‘ಗರಕೇರಿ ಎರಡೂ ಸೇರಿ ‘ಬಾಡಗರ ಕೇರಿ’ ಎಂಬ ಊರಾಗಿ ಈ ಸ್ಥಳನಾಮವನ್ನು ಪಡೆಯಿತು.

ಈ ವಾದಕ್ಕೆ ಪುಷ್ಟಿ ನೀಡುವಂತೆ ಈ ಬಾಡಗರ ಕೇರಿಯ ಸಮೀಪದಲ್ಲೇ ಬಿರುನಾಣಿ ಗ್ರಾಮವಿದೆ. ಈ ಬಿರುನಾಣಿ ‘ವೀರನಾಣಿ’ ಎಂಬ ಪಾಳೆಯಗಾರನ ಹೆಸರಿನ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಿಂದ ಬಂದ

ವ್ಯಕ್ತಿವಾಚಿ ಸ್ಥಳನಾಮವಾಗಿದೆ. ಈ ‘ಬಿರುನಾಣಿ’ ‘ಬಾಡಗಕೇರಿ’ ಈ ಸ್ಥಳಗಳು ಇಂದಿಗೂ ಅಕ್ಕ ಪಕ್ಕಗಳಲ್ಲೇ ಇವೆ.

ಈ ‘ಬಾಡಗರ ಕೇರಿ’ಯನ್ನು ಸ್ಥಳೀಯರು ಇಂದಿಗೂ ಬಾಡಗ ಮತ್ತು ಗರಕೇರಿಗಳೆಂದು ಎರಡು ವಿಭಾಗಗಳಾಗಿಯೇ ಗುರುತಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ದಾಖಲೆಗಳಲ್ಲಿ ‘ಬಾಡಗರ ಕೇರಿ’ ಎಂಬ ಸ್ಥಳನಾಮದಿಂದ ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿದೆ.

ಬಾಳೆಲೆ :

ಬಾಳೆಎಲೆ ಹಾಗೂ ಬಾಳೆಹಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಪ್ರದೇಶ. ನೈಸರ್ಗಿಕವಾಗಿ ಬಾಳೆಗಿಡಗಳ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ಪೂರಕವಾದ ವಾತಾವರಣ, ಮಣ್ಣು, ನೀರಿನ ಸೌಕರ್ಯವೆಲ್ಲವೂ ಇದ್ದ ಈ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ‘ಬಾಳೆ’ ಯ ಕೃಷಿ ಚೆನ್ನಾಗಿಯೇ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದು ಸಮೀಪದ ಬಾಳೆಲೆ ಸಂತೆ (ಈಗಿನ ಪೊನ್ನಂಪೇಟೆ)ಯಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಪಾರವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಹಾಗೆಯೇ ಹುಣಸೂರು ಮತ್ತು ಮೈಸೂರು ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಳಿಗೂ ಇಲ್ಲಿಂದ ಬಾಳೆಹಣ್ಣು ಹಾಗೂ ಬಾಳೆ ಎಲೆಗಳು ಸರಬರಾಜಾಗುತ್ತಿದ್ದವೆಂಬ ವಿಚಾರವನ್ನು ಸ್ಥಳೀಯರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಕೇರಳ ಪ್ರದೇಶದಿಂದ ಬರುತ್ತಿದ್ದ ವಿವಿಧ ಬಗೆಯ ಬಾಳೆಹಣ್ಣುಗಳ ವ್ಯಾಪಾರ ಕೇಂದ್ರವೂ ಇದಾಗಿತ್ತು.

ಅಂದರೆ ‘ಬಾಳೆ’ ಕೃಷಿಯಿಂದಾಗಿ ಮತ್ತು ಬಾಳೆ ವ್ಯಾಪಾರದಿಂದಾಗಿ ಈ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಬಾಳೆಲೆ ಎಂಬ ಹೆಸರು ಬಂದಿದೆ.

ಬಿಳೂರು :

ಬಿಳಿಯ + ಊರು - ಬಿಳಿಯೂರು - ಬಿಳೂರು

‘ಗಂಗ’ರ ಅಳಿಕ್ಕಿಗೆ ಒಳಪಟ್ಟಿದ್ದ ಈ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಗಂಗರ ದೊರೆ ‘ರಾಜಮಲ್ಲ’ನಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಶಿಲಾಶಾಸನವೊಂದು ಇಲ್ಲಿ ದೊರಕಿದೆ. ಕ್ರಿ. ಶ. 888ರ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ಈ ಶಿಲಾ ಶಾಸನದಲ್ಲಿ ಈ ಊರಿನ ಹೆಸರು ಉಲ್ಲೇಖಿತವಾಗಿದೆ.

..... ಬಿಳಿಯೂರು ಎಣ್ಣೆತ್ತು ಗದ್ಯಾಣ ಪೂನ್ನೂ ಎಣ್ಣನೂರು ಬತ್ತ ಮುಂತೆ ಉವೊಂ⁶

ಎಂಬ ಸಾಲುಗಳಿರುವ ಈ ಶಾಸನದಿಂದ ತಿಳಿದು ಬರುವುದೇನೆಂದರೆ ‘ಬಿಳಿಯ’ ಭತ್ತವನ್ನು ಬೆಳೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಊರು ಇದಾಗಿತ್ತು. ಕೊಡವ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಈ ಬಿಳಿ ಬಣ್ಣದ ಅಕ್ಕಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಭತ್ತಕ್ಕೆ ‘ಬೊಳಿಯ’ ಭತ್ತವೆಂದೂ ಕೆಂಪುಬಣ್ಣದ ಅಕ್ಕಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ ಭತ್ತಕ್ಕೆ

‘ಕೆಂಬುತ್ತಿ’ ಅಥವಾ ಕೆಂಗಳಮೆ ಎಂತಲೂ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ.

ಬಿಳಿಯ ಭತ್ತವನ್ನು ಈ ಊರಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು ಎಂಬ ವಾದಕ್ಕೆ ಪುಷ್ಟಿ ನೀಡುವಂತೆ ಗಂಗರ ರಾಜಮಲ್ಲನ ಮತ್ತೊಂದು ಶಾಸನದ ಇನ್ನೆರಡು ಸಾಲುಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದು.

“ಬೆಟ್ಟಿಯ ಭತ್ತದೊಳ್ ನೂಜುಭತ್ತಮುಮಂ ಎಲ್ಲಾ ಕಾಲಕ್ಕಂ ಸಾಸನ ಮಾಗೆ ಬಿಟ್ಟರ್”
ಎಂಬ ಸಾಲುಗಳು³⁷.

ಇಲ್ಲಿರುವ ಬೆಟ್ಟಿಯ ಭತ್ತವೆಂದರೆ ಬಿಳಿಯ ಭತ್ತವೆಂದು ಅರ್ಥ. ಹಾಗಾದರೆ ಈ ತಾಲೂಕಿನ ಬೇರೆ ಊರುಗಳಲ್ಲಿ ಭತ್ತವನ್ನು ಬೆಳೆಯುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲವೆ ? ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆ ಇಲ್ಲಿ ಸಹಜ. ಆದರೆ ಈ ಬಿಳಿಯೂರಿನಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಬಿಳಿಭತ್ತವನ್ನು ಬೆಳೆಯುತ್ತಿದ್ದರೆಂಬುದಕ್ಕೆ “ಪಟ್ಟೋಲೆ ಪಳಮೆ” ಕೃತಿಯ ಜನಪದ ಗೀತೆಯ ಸಾಲುಗಳು ಪುಷ್ಟಿ ನೀಡುತ್ತವೆ.

‘ಪಾಚೊಳಿಯ ಮೇಂದಲೆ ಕೆಂಗಳಮೆ ಕಿಗ್ಗಟ್ಟ್’.

ಈ ಮೇಲಿನ ಸಾಲುಗಳ ಕನ್ನಡದ ಸಾರಾಂಶ : ಹಾಲಿನಂಥ ಬಿಳಿಯ ಭತ್ತವನ್ನು ಮೇಂದಲೆ ನಾಡಿನಲ್ಲಿಯೂ, ಕೆಂಪಾದ ಕಳಮೆ ಭತ್ತವನ್ನು ಕಿಗ್ಗಟ್ಟು ನಾಡಿನಲ್ಲೂ ಬೆಳೆಯುತ್ತಾರೆಂದು. ಇಲ್ಲಿ ಬರುವ ‘ಮೇಂದಲೆ’ ನಾಡು ಉತ್ತರ ಕೊಡಗಿನ ಮಡಿಕೇರಿ ತಾಲೂಕಿನ ಭಾಗಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ್ದು. ಕಿಗ್ಗಟ್ಟು ನಾಡು ಕೊಡಗಿನ ದಕ್ಷಿಣದ ವಿರಾಜಪೇಟೆ ತಾಲೂಕಿಗೆ ಸೇರಿದ್ದಾಗಿದೆ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಈ ವಿರಾಜಪೇಟೆ ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಕೆಂಪು ಭತ್ತವನ್ನು ಮಾತ್ರ ಬೆಳೆಯಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಆದರೆ ಈ ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿರುವ ಈ ಬಿಳಿಯೂರಿನಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಬಿಳಿ ಭತ್ತವನ್ನು ಬೆಳೆಯಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು ಎಂಬ ವಿಚಾರ ಇಲ್ಲಿ ಗಮನಾರ್ಹ.

ಈ ಮೇಲಿನ ನಿರ್ದೇಶನಗಳಿಂದ ಈ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಬಿಳಿಯ ಭತ್ತವನ್ನು ಬೆಳೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಏಕೈಕ ಊರು ಇದಾಗಿದ್ದ ಕಾರಣ ಈ ಊರನ್ನು ‘ಬಿಳಿಯೂರು’ ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಕಾಲಕ್ರಮೇಣ ಜನರ ಬಾಯಲ್ಲಿ ಅದು ‘ಬಿಳೂರು’ ಆಗಿ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿದೆ.

ಬಿಳುಗುಂದ :

ಬೊಳ್ಳು + ಕುಂದ - ಬೊಳುಗುಂದ > ಬಿಳುಗುಂದ.

ಕ > ಗ ವಾಗಿ ಪರಿವರ್ತಿತವಾಗಿದೆ.

ಮೊದಲು ಕೊಡವ ಭಾಷೆಯ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಇದ್ದ ಸ್ಥಳನಾಮ. ಕ್ರಮೇಣ ಕನ್ನಡದ

ಪದದೊಂದಿಗೆ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿದೆ.

ಕೊಡವ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಬಿಳಿಯ ಬಣ್ಣದ ಮಣ್ಣಿಗೆ ‘ಬೊಳ್ಳೆಮಣ್ಣು’ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ ‘ಕುಂದ ವೆಂದರೆ ‘ಬೆಟ್ಟ’ವೆಂದರ್ಥ. ಈ ‘ಬೊಳ್ಳೆಮಣ್ಣಿನಿಂದಾದ ಕುಂದ’ ಎಂದರೆ ಬಿಳಿಮಣ್ಣಿನಿಂದ ನಿರ್ಮಿತವಾದ ಪರ್ವತ ಅಥವಾ ಬೆಟ್ಟ ಪ್ರದೇಶ ಇದಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಈ ಊರಿಗೆ ‘ಬೊಳ್ಳುಕುಂದ’ ಎಂಬ ಹೆಸರು ಬಂದಿದೆ. ಹಾಲೇರಿ ರಾಜರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಈ ಸ್ಥಳನಾಮವು ಕನ್ನಡೀಕರಣವಾದಾಗ ‘ಬಿಳುಕುಂದ’ವೆಂದಾಯಿತು. ಇಂದಿಗೂ ಕೂಡಾ ಈ ಪ್ರದೇಶದ ಬೆಟ್ಟವು ಬಿಳಿ ಮಣ್ಣಿನಿಂದಲೇ ಕೂಡಿದೆ. ಈ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿರುವ ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯದ ‘ಯರವ’ ಹಾಗೂ ‘ಕುರುಬ’ರು ತಮ್ಮ ಗುಡಿಸಲುಗಳ ಗೋಡೆಗಳಿಗೆ ಸುಣ್ಣದ ಬದಲು ಈ ಬೆಟ್ಟದ ಮಣ್ಣನ್ನು ತಂದು ಬಳಿಯುತ್ತಾರೆ ಎಂಬ ವಿಚಾರ ಕ್ಷೇತ್ರಕಾರ್ಯದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಗಮನಕ್ಕೆ ಬಂದಿದೆ.

ಬೋಳು ಮಾಡ್ :

ಬೋಳ್ + ಮಾಡು (ಡ್) - ಬೋಳ್ ಮಾಡು (ಡ್) > ಬೋಳ್‌ಮಾಡು (ಡ್)

ಬೋಳ್ - ಖಾಲಿ ಖಾಲಿ ಏನೂ ಇಲ್ಲದ ಎಂದರ್ಥ.

ಮಾಡು - ಮೇಲ್ಭಾಗ, ಮೇಲ್ಭಾಗ

ವಿರಾಜಪೇಟೆ ತಾಲೂಕು ಹಾಗೂ ಕೊಡಗು ಜಿಲ್ಲೆಯ ವಿವಿಧ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವಂತೆ ದಟ್ಟವಾದ ಅರಣ್ಯ ಪ್ರದೇಶಗಳಾಗಲಿ, ಬೆಟ್ಟ ಗುಡ್ಡಗಳಾಗಲಿ ಈ ಊರಿನ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ತಲೆಯೆತ್ತಿ ನೋಡಿದರೆ ಆಕಾಶವು ಶುಭ್ರವಾಗಿ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಗೋಚರಿಸುವ ಕಾರಣ ಈ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ‘ಬೋಳ್ ಮಾಡ್’ ಎಂದು ಕೊಡವ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ಥಳನಾಮವಿದ್ದು, ನಂತರದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹಾಲೇರಿ ರಾಜರು ‘ಬೊಳ್ಳುಮಾಡು’ ಎಂದು ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಪರಿವರ್ತಿಸಿದರು. ಆದರೆ ಈಗ ಸ್ಥಳೀಯ ಕೊಡವ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ‘ಬೋಳ್‌ಮಾಡ್’ ಎಂದು ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿದೆ.

ಈಗಲೂ ಕೂಡಾ ಈ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಒಂದು ದೈವನೆಲೆಯೂ ಕಂಡುಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ಕೊಡಗಿನ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಊರದೇವರ ದೇವಸ್ಥಾನವು ದೇವರ ಕಾಡುಗಳಿಂದ ಸುತ್ತುವರೆದಿರುತ್ತದೆ. ಅರಣ್ಯಗಳಾಗಲಿ, ಬೆಟ್ಟಗಳಾಗಲಿ ಯಾವುದೇ ಇಲ್ಲದ ‘ಬೋಳ್’ ಪ್ರದೇಶ ಇದಾದ ಕಾರಣ ಅನ್ವರ್ಥ ನಾಮವಾಗಿ ಈ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ‘ಬೋಳ್‌ಮಾಡ್’ ಎಂಬ ಸ್ಥಳನಾಮ ಬಂದಿದೆ.

ಬೇಗೂರು :

ಬೇಂಗೆ + ಊರು - ಬೇಂಗೂರು > ಬೇಗೂರು.

‘ಬೇಂಗೆ’ ಎಂದರೆ ಒಂದು ವಿಧದ ‘ಮರ’ ಬೇಂಗು ವೃಕ್ಷಗಳು ದಟ್ಟವಾಗಿರುವ ಪ್ರದೇಶ. ಹಿಂದಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಈ ಊರನ್ನು ‘ಬೇಂಗೂರ್ ಕೊಲ್ಲಿ’ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಿದ್ದ ವಿಚಾರವನ್ನು ಸ್ಥಳೀಯರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಕೊಲ್ಲಿ ಎಂದರೆ ನೀರಿನಿಂದ ಆವೃತವಾದ ಪ್ರದೇಶವೆಂದು ಅರ್ಥವಿದೆ. ಈ ಊರಿನಲ್ಲಿರುವ ಗದ್ದೆಗಳ ಪ್ರದೇಶವು ಮಳೆಗಾಲದಲ್ಲಿ ಪ್ರವಾಹದಿಂದ ತುಂಬಿ ಬಂಗಾಳ ಕೊಲ್ಲಿಯನ್ನು ನೆನೆಪಿಸುತ್ತದೆ. ಇಂದಿಗೂ ಕೂಡಾ ವರ್ಷದ ಹತ್ತು ತಿಂಗಳೂ ಜಲಾವೃತವಾಗಿರುವ ಈ ಗದ್ದೆಗಳ ವಿಶಾಲವಾದ ಬಯಲು ಹಾಗೂ ಅವನ್ನು ಸುತ್ತುವರಿದ ‘ಬೇಂಗು’ ವೃಕ್ಷಗಳ ಅರಣ್ಯದಿಂದಾಗಿ ಈ ಊರಿಗೆ ‘ಬೇಂಗೂರು ಕೊಲ್ಲಿ’ ಎಂಬ ಹೆಸರು ಬಂದು, ಕ್ರಮೇಣ ‘ಬೇಂಗೂರು’ ಎಂದಾಗಿ ಇಂದು ‘ಬೇಗೂರು’ ಎಂದು ಜನಬಳಕೆಯಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ದಾಖಲೆಗಳಲ್ಲಿದೆ.

ಭದ್ರಗೊಳ :

ಭದ್ರ + ಕೊಳ - ಭದ್ರಗೊಳ. ಕ > ಗ

‘ದೇವರಪುರ’ ಗ್ರಾಮದ ಸಮೀಪವಿರುವ ಈ ಗ್ರಾಮವು ಅಲ್ಲಿನ ‘ಭದ್ರಕಾಳಿ’ ದೇವಸ್ಥಾನ ಹಾಗೂ ಆ ದೇವಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಆಚರಣೆಯಿಂದಾಗಿ ಪ್ರಖ್ಯಾತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಪ್ರದೇಶ. ಈ ‘ಭದ್ರಕಾಳಿ’ ದೇವಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿ ‘ಬೇಡುಹಬ್ಬ’ವು ವಿಶಿಷ್ಟ ಆಚರಣೆಯಾಗಿದೆ. ಭದ್ರಕಾಳಿ ದೇವಿಯ ದೇವಸ್ಥಾನದ ಮುಂದೆ ಒಂದು ಕೊಳವಿದೆ. ಹಬ್ಬದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ದೇವಿಯ ಉತ್ಸವ ಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು ದೇವಿಯ ಆವಾಹನೆಯಾದ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಈ ಕೊಳದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿ ಏಳುವ ಪದ್ಧತಿ ಇಲ್ಲಿದೆ.

ಈ ಭದ್ರಕಾಳಿ ದೇವಿಯ ನೆಲೆ ಹಾಗೂ ಅದರ ಮುಂದಿರುವ ಪವಿತ್ರವಾದ ಕೊಳ ಈ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿರುವುದರಿಂದ ಈ ಊರಿಗೆ ಭದ್ರಕೊಳ > ಭದಗೊಳ ಎಂಬ ಸ್ಥಳನಾಮವು ರೂಢಿಯಲ್ಲಿದೆ.

ಬೆಳ್ಳೂರು :

ಮೂಲದಲ್ಲಿ ಕೊಡವ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ‘ಬೊಳ್ಳೂರು’ ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಬಂದಾಗ ‘ಬೆಳ್ಳೂರು’ ಆಗಿದೆ

ಬೊಳ್ಳೂರು : ಬೊಳ್ಳು + ಊರು - ಬೊಳ್ಳೂರು

‘ಬೊಳ್ಳು’ ಜಲವಾಚಿ ಪದ ಕೊಡವ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ‘ಬೊಳ್ಳು’ ವೆಂದರೆ ‘ಪ್ರವಾಹ’ವೆಂದರ್ಥ. ಮಲೆಯಾಳಿ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ‘ಬೊಳ್ಳು’ವೆಂದರೆ ‘ನೀರು’ ಎಂದರ್ಥ.

ಪ್ರಾಕೃತಿಕವಾಗಿ ಈ ಪ್ರದೇಶವು ‘ಲಕ್ಷ್ಮಣ ತೀರ್ಥ’ ಮತ್ತು ‘ಮಹಾದೋಡು’ ಜಲ ಮೂಲಗಳಿಂದ ಆವೃತವಾಗಿದ್ದು ಮಳೆಗಾಲದಲ್ಲಿ ‘ಪ್ರವಾಹ’ ದಿಂದ ಇಲ್ಲಿನ ಹೊಲಗದ್ದೆಗಳು ಮುಚ್ಚಿಹೋಗಿರುತ್ತವೆ. ಹಾಗೆಯೇ ವರ್ಷದ ಹೆಚ್ಚಿನ ತಿಂಗಳು ಇಲ್ಲಿನ ತೋಡುಗಳಲ್ಲಿ ಹಾಗು ಲಕ್ಷ್ಮಣ ತೀರ್ಥ ನದಿಯ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ನೀರಿರುತ್ತದೆ.

ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ‘ಜಲವಾಚಿ’ ಶಬ್ದದ ‘ಬೊಳ್ಳು’ ಎಂಬ ಶಬ್ದದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಿಂದ ಈ ಸ್ಥಳನಾಮ ನಿಷ್ಪನ್ನಗೊಂಡಿದೆ.

ಬೊಳ್ಳು + ಊರು - ಬೊಳ್ಳೂರು > ಬೆಳ್ಳೂರು.

ಕೊಡವ ಭಾಷೆಯ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಿಂದ ಬಂದ ‘ಬೊಳ್ಳೂರು’ ಹಾಲೇರಿ ಅರಸರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡೀಕರಣವಾಗಿ ದಾಖಲೆಗೊಂಡಾಗ ‘ಬೆಳ್ಳೂರು’ ಎಂದು ಪರಿವರ್ತಿತವಾಗಿದೆ.

ಬೆಸಗೂರು

ಮೂಲ ಹೆಸರು ‘ಪೆಗೂರು’, ‘ಪೆಗ್ಗೂರು’. ಮತ್ತು ಪೊಸವಾಡಗ,

ಪೆರಿಯ + ಊರು - ಪೆಗೂರು

ಪೊಸ + ಬಾಡಗ - ಪೊಸವಾಡಗ > ಹೊಸಬಾಡಗ.

ಈ ಸ್ಥಳನಾಮವನ್ನೊಳಗೊಂಡ ಶಾಸನವೊಂದು ದೊರಕಿದ್ದು ಕ್ರಿ. ಶ. 974ರ ಕಾಲದ್ದಾಗಿದೆ. ಈ ಶಾಸನದಲ್ಲಿರುವ ವಿಷಯದ ಸಾರಾಂಶ ಇಂತಿದೆ³⁸.

‘ಗಂಗವಂಶದ ಕೊನೆಯ ಅರಸು ನಾಲ್ಕನೆಯ ರಾಚಮಲ್ಲನ ಕಾಲದ 974-99ರ ಅವಧಿಯ ಈ ಪೆಗೂರು ಶಾಸನದಲ್ಲಿ ಈತನ ಸೋದರ ರಕ್ಕಸಗಂಗನು ಈ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಆಳುತ್ತಿದ್ದಾಗ, ಈ ಪೆಗ್ಗೂರಿನಲ್ಲಿ ಇದ್ದ ಬಸದಿಯ ನಿರ್ವಹಣೆಗಾಗಿ ಜೈನ ಮುನಿಗಳೊಬ್ಬರಿಗೆ ‘ಪೆಗ್ಗೂರು’ ಮತ್ತು ‘ಪೊಸವಾಡಗ’ ಎಂಬ ಗ್ರಾಮಗಳನ್ನು ದಾನವಾಗಿ ಕೊಟ್ಟ ಉಲ್ಲೇಖವಿದೆ.

ಈ ಮೇಲಿನ ಶಾಸನದ ಸಾರಾಂಶದಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲೇಖವಾಗಿರುವ ಪೆಗ್ಗೂರು > ಪೆಗೂರು ಮತ್ತು

ಪೊಸವಾಡಗ > ಪೊಸವಾಡಗ ಎಂಬ ಎರಡೂ ಗ್ರಾಮಗಳೂ ಸೇರಿ ಇಂದು ಪೊಸಬಾಡಗ > ಬೆಸಗೂರು ಎಂಬ ಸ್ಥಳನಾಮವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ.

‘ಪ’ ಕಾರ ‘ಹ’ ಕಾರವಾಗಿ ಪೊಸ > ಹೊಸವಾಗಿ ನಂತರ ಸ್ಥಳೀಯರ ಕೊಡವ ಭಾಷೆಗೆ ಬಂದಾಗ ‘ಹ’ ಕಾರ ‘ಬ’ ಕಾರವಾಗಿ ಪರಿವರ್ತಿತವಾಗಿದೆ.

ಮೂಲದಲ್ಲಿ ‘ಬಾಡಗ’ವೆಂದರೆ ಊರು, ಗ್ರಾಮ, ಹಳ್ಳಿ ಎಂಬ ಅರ್ಥವಿದ್ದು ಕೊಡವ ಭಾಷೆಗೆ ಬಂದಾಗ ಅದು ‘ಊರು’ ಎಂದು ಪರಿವರ್ತಿತವಾಗಿದೆ.

ಮೂಲತಃ ಗಂಗ ವಂಶದವರ ‘ಕನ್ನಡ’ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಈ ‘ಪೆಗ್ಗೂರು’ ಮತ್ತು ಪೊಸವಾಡಗ’ ಎಂಬ ಎರಡೂ ಗ್ರಾಮಗಳು ಸೇರಿ ‘ಕೊಡವ’ ಭಾಷೆಗೆ ಬಂದಾಗ ‘ಬೆಸಗೂರು’ ಎಂಬ ಸ್ಥಳನಾಮವನ್ನು ಹೊಂದಿ ಹಾಲೇರಿ ರಾಜವಂಶದವರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ವ್ಯಾವಹಾರಿಕವಾಗಿ ದಾಖಲೆಗೆ ಒಳಗಾದಾಗ ‘ಬೆಸಗೂರು’ ಎಂಬ ಸ್ಥಳನಾಮವನ್ನೇ ಉಳಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ.

ಈ ಮೇಲಿನ ವಿಚಾರಕ್ಕೆ ಪೂರಕವೆಂಬಂತೆ ಈ ‘ಬೆಸಗೂರು’ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಇಂದಿಗೂ ‘ಪೆಗ್ಗಂಬಲ’ವೆಂದು ಸ್ಥಳೀಯರಿಂದ ಕರೆಸಿಕೊಳ್ಳುವ ದೊಡ್ಡ ಅಂಬಲವಿದೆ. ಕೆಲವು ಹಿರಿಯರು ಇಂದಿಗೂ ‘ಪೆಗ್ಗೂರು’ ಎಂದೇ ಈ ಬೆಸಗೂರನ್ನು ಗುರುತಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಪೆಗ್ಗೂರು > ಪೆಗ್ಗೂರು ಎಂಬ ಸ್ಥಳನಾಮದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಿಂದಲೇ ಇಲ್ಲಿರುವ ಈ ಅಂಬಲಕ್ಕೆ ‘ಪೆಗ್ಗಂಬಲ’ ವೆಂಬ ಹೆಸರು ಬಂದಿದೆ ಎಂಬುದು ನಿರ್ವಿವಾದದ ಸಂಗತಿಯಾಗಿದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಪೆರಿಯ ಊರು > ಪೆಗ್ಗೂರು ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಪೂರಕವಾಗಿ ಈ ಬೆಸಗೂರು ಈಗ ಅಲ್ಲಿನ ಅಕ್ಕಪಕ್ಕದ ಊರುಗಳಾದ ಕಿರುಗೂರು, ಮತ್ತೂರು, ಬೆಕ್ಕೆಸೊಡ್ಲೂರು ಮೊದಲಾದ ಊರುಗಳಿಗಿಂತ ಭೌಗೋಳಿಕ ವಿಸ್ತಾರದಲ್ಲಿಯೂ ಹಿರಿದಾಗಿದೆ.

ಬೋಟೋಳ :

ಬೋಟೆ + ಒಳಿ - ಬೋಟೋಳಿ > ಬೇಟೋಳಿ

ಕೊಡವ ಭಾಷೆಯ ಸ್ಥಳನಾಮ. ‘ಬೋಟೆ’ ಅಂದರೆ ‘ಬೇಟೆ’ ಎಂದರ್ಥ. ಹಾಗೆಯೇ ‘ಒಳಿ’ ಎಂದರೆ ಬೇಟೆಯನ್ನು ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಕ್ಷಿಸುತ್ತಾ ಅಡಗಿ ಕುಳಿತಿರುವುದು ಎಂದರ್ಥ.

ಈ ಪ್ರದೇಶದ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿರುವ ಕೆದಮುಳ್ಳೂರು ದಟ್ಟ ಅರಣ್ಯ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿರುವ ವಿವಿಧ

ಜಾತಿಯ ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನು ಬೇಟೆಯಾಡುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಆ ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗಾಗಿ ಹೊಂಚುಹಾಕಿ ಕುಳಿತಿರುತ್ತಿದ್ದ ಪ್ರದೇಶ ಇದಾಗಿದ್ದ ಕಾರಣ ಈ ಊರಿಗೆ ‘ಬೋಟೋಳಿ’ ಎಂಬ ಹೆಸರು ಬಂದಿದೆ.

ಕೆದಮುಳ್ಳೂರಿನ ದಟ್ಟವಾದ ಅರಣ್ಯದ ಒಳಗೆ ಪ್ರವೇಶಿಸುವುದು ಅಷ್ಟುಸುಲಭವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಹಾಗೆಯೇ ಈ ಅರಣ್ಯಪ್ರದೇಶದ ಪ್ರಾಣಿಗಳು ನೀರು ಕುಡಿಯಲು ಈ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಸಹಜವಾಗಿಯೇ ಬರುತ್ತಿದ್ದವು. ಆಗ ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನು ಬೇಟೆಯಾಡುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಹೊಂಚಿ, ಅಡಗಿ ಕುಳಿತು ಬೇಟೆಗಾರರು ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನು ಬೇಟೆಯಾಡುತ್ತಿದ್ದರೆಂಬ ವಿಚಾರವನ್ನು ಊರಿನ ಹಿರಿಯರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಬೇಟೆಗಾಗಿ ಅವಿತು ಕುಳಿತಿರುತ್ತಿದ್ದ ಪ್ರದೇಶ ಇದಾಗಿದ್ದು ಸ್ಥಳೀಯ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ‘ಬೋಟೋಳಿ’ ಎಂಬ ಸ್ಥಳನಾಮದೊಂದಿಗೆ ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿದೆ.

ಬೆಟ್ಟಗೇರಿ :

ಬೆಟ್ಟ + ಕೇರಿ - ಬೆಟ್ಟಗೇರಿ

ಬೆಟ್ಟಗಳಿಂದಾದ ಕೇರಿ ಆಗಿದೆ. ಈ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಿ ಸಣ್ಣ ಪುಟ್ಟ ಬೆಟ್ಟಗುಡ್ಡಗಳು ಇದ್ದವೆಂದು ಸ್ಥಳೀಯರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಇಂದು ಬೆಟ್ಟವೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗದ ಎತ್ತರದ ದಿಣ್ಣೆ, ಹಾಗೂ ಗುಡ್ಡ ಪ್ರದೇಶಗಳು ಈ ಊರಿನಲ್ಲಿ ಬೆಟ್ಟಗಳಿದ್ದವೆಂಬುದಕ್ಕೆ ಪುರಾವೆಗಳಾಗಿವೆ. ಸಹಜವಾದ ಭೌಗೋಳಿಕ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಿಂದ ಬೆಟ್ಟಗಳು ಜಾರಿ, ಕುಸಿದು ಇಳಿಜಾರಾದ ಭೂ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿರುವ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳಿವೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಇಂದು ಈ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ದಿಣ್ಣೆಯಂಥ ಎತ್ತರದ ಪ್ರದೇಶಗಳು ಹಾಗೂ ಇಳಿಜಾರಿನ ಬಯಲುಗಳು ನಮಗೆ ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. ಇದರಿಂದಾಗಿ ಈ ಪ್ರದೇಶವು ಒಂದು ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬೆಟ್ಟ ಗುಡ್ಡಗಳಿಂದ ಆವೃತವಾಗಿದ್ದ ಭೂಪ್ರದೇಶವಾಗಿತ್ತು ಎಂಬುದರಲ್ಲಿ ಎರಡು ಮಾತಿಲ್ಲ. ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಬೆಟ್ಟಗುಡ್ಡಗಳಿಂದಾದ ಈ ಕೇರಿ ಅಥವಾ ಜನರ ವಾಸದ ಪ್ರದೇಶವು ‘ಬೆಟ್ಟಕೇರಿ’ ಎಂಬ ಸ್ಥಳನಾಮವನ್ನು ಹೊಂದಿ, ಇಂದು ‘ಕ’ ಕಾರ ‘ಗ’ ಕಾರವೆಂದಾಗುವ ಸಹಜ ಪರಿವರ್ತನೆಗೆ ಒಳಗಾಗಿ ‘ಬೆಟ್ಟಗೇರಿ’ ಎಂದು ದಾಖಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಜನರ ಬಾಯಲ್ಲಿ ಉಳಿದಿದೆ.

ಬೆಕ್ಕಸೊಡ್ಲೂರು :

ಸೊಡರು ಬೆಕ್ಕದ ಊರು - ಬೆಕ್ಕಸೊಡ್ಲೂರು.

ಸೊಡರು - ದೀಪ, ಬೆಕ್ಕದ ಅಂದರೆ ಕೊಡವ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ‘ಇಡವ’ ಎಂದರ್ಥ.

ಈ ಊರಿನ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಭಾವಿ ಮತ್ತು ಪ್ರಮುಖ ದೇವತೆ 'ಮಂದತ್ತವ್ವ'. ಈ ಊರಿನ ನ್ಯಾಯದೇವತೆ. ಪಾರ್ವತಿಯ ಅವತಾರ.

ವಿಶೇಷವೆಂದರೆ ಈ ದೇವಿಯ ದರ್ಶನಕ್ಕೆ ಹೋಗುವ ಭಕ್ತರಾಗಲಿ ಅಥವಾ ಆ ದೇವಸ್ಥಾನದ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಾಗಲಿ ನಿತ್ಯದ ಪೂಜೆ, ದೀಪ ಇಡುವ ಪದ್ಧತಿ ಇಲ್ಲ. ಮೂರು ವರ್ಷಗಳಿಗೊಮ್ಮೆ ನಡೆಯುವ ಆಚರಣೆಯಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಈ ದೇವಿಗೆ ದೀಪಾರಾಧನೆ ಹಣ್ಣು ಕಾಯಿಗಳ ನೈವೇದ್ಯ ನಡೆಯುತ್ತದೆ.

ಅಂದರೆ ದೇವಿಗೆ ದೀಪವಿಡದ ಊರು ಎಂದರ್ಥ.

ಸೊಡರು ಬೆಕ್ಕದ ಊರು - ಬೆಕ್ಕಸೊಡ್ಲರು ಆಗಿದೆ.

ಇಂದಿಗೂ ಕೂಡ ಈ ದೇವಿಯ ಮೂರ್ತಿಗೆ ಕಟ್ಟಡವಾಗಲಿ ದೇವಸ್ಥಾನವಾಗಲಿ ಇಲ್ಲ. ವಿಶಾಲವಾದ ಬಯಲು ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ನೆಲೆನಿಂತಿರುವ ಈ ದೇವಿಗೆ ಭಕ್ತರು ಯಾವಾಗ ಬೇಕಾದರೂ ಬರಿಗೈಯಲ್ಲಿ ಹೋಗಬಹುದು. ಹೋಗಿ ಆ ದೇವಿಯ ಪಾದದ ಧೂಳನ್ನೇ ಪ್ರಸಾದವೆಂದು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಹಣೆಯಲ್ಲಿ ಧರಿಸಿ ಕೃತಾರ್ಥರಾಗುವ ಪದ್ಧತಿ ಇಲ್ಲಿನ ಸುತ್ತಮುತ್ತಲಿನ ಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿವೆ.

ಬೈರಂಬಾಡ :

ಮೂಲ ಹೆಸರು 'ಬೈರನಾಡ್' ಕೊಡವ ಭಾಷೆಯ ಸ್ಥಳನಾಮ ಬೈರಂಡ + ನಾಡ್ - ಬೈರನಾಡ್.

ಅಂದರೆ 'ಬೈರನ ನಾಡು' ನಂತರದ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಗೆ ಬಂದಾಗ ಈ ಬೈರನಾಡ್ | ಬೈರನ್‌ಬಾಡ > ಬೈರಂಬಾಡ. ಎಂದಾಗಿದೆ

ಬೈರ - ನಾಮಪದ

ಬಾಡ - ಗ್ರಾಮ

ಬೈರನೆಂಬ ಪಾಳೆಯಗಾರನ ಅಧಿಪತ್ಯಕ್ಕೆ ಒಳಪಟ್ಟಿದ್ದ ಪ್ರದೇಶವಿದು.

ಈಗಿರುವ 'ಬೈರಂಬಾಡ' ಗ್ರಾಮದ ಸುತ್ತಮುತ್ತಲಿರುವ ಊರುಗಳಾದ ಹಾಲುಗುಂದ, ಒಂಟಿ ಅಂಗಡಿ, ದೇವಣಿಗೆರಿ ಮೊದಲಾದ ಪ್ರದೇಶಗಳು 'ಬೈರ'ನೆಂಬ ಪಾಳೆಯಗಾರನ ಆಡಳಿತಕ್ಕೆ ಒಳಪಟ್ಟಿದ್ದವು ಎಂಬ ವಿಚಾರವನ್ನು ಸ್ಥಳೀಯರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಈ ವಿಚಾರಕ್ಕೆ ಪೂರಕವೆನ್ನುವಂತೆ, ಹಾಲೇರಿ ಅರಸರು ಇಲ್ಲಿ ಬಂದು ತಮ್ಮ ಅಧಿಪತ್ಯವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಮೊದಲು ಇಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಸ್ಥಳೀಯ ತುಂಡುನಾಯಕರು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಅಧೀನದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಭೂ ಪ್ರದೇಶಗಳನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಪಾಳೆಯಗಾರಿಕೆ ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದ ವಿಚಾರ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿದೆ. ಇಂಥ ತುಂಡು ನಾಯಕರಲ್ಲಿ ಈ ಬೈರನೆಂಬವನು ಕೂಡಾ ಒಬ್ಬ. ಈತ ಸ್ಥಳೀಯ ಒಕ್ಕಲಿಗ ಸಮುದಾಯಕ್ಕೆ ಸೇರಿದವನಾಗಿರಬೇಕು. ಏಕೆಂದರೆ ಕೊಡವ ಮನೆತನಗಳಲ್ಲಾಗಲಿ ಅಥವಾ ಕೊಡವ ಭಾಷೆಯಗಳನ್ನಾಡುವ ಇನ್ನಿತರ ಇಲ್ಲಿನ ಮೂಲನಿವಾಸಿಗಳಲ್ಲಾಗಲಿ ‘ಬೈರ’ನೆಂಬ ಹೆಸರಿರುವುದು ಅಪರೂಪ. ಈ ವಿಚಾರಕ್ಕೆ ಪುಷ್ಟಿ ನೀಡುವಂತೆ ಇಂದಿಗೂ ಈ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಹಾಗೂ ಅರೆಭಾಷೆಗಳನ್ನು ಮಾತನಾಡುವ ‘ಗೌಡ’ ಸಮುದಾಯದವರು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ನೆಲೆಸಿದ್ದಾರೆ.

ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ‘ಬೈರನೆಂಬ’ ಗೌಡ ಸಮುದಾಯದ ಪಾಳೆಯಗಾರನ ಅಧಿಪತ್ಯಕ್ಕೆ ಒಳಪಟ್ಟಿದ್ದ ಪ್ರದೇಶವಿದಾಗಿದ್ದ ಕಾರಣ ‘ವ್ಯಕ್ತಿಪಾಚಿ’ ಸ್ಥಳನಾಮವಾಗಿ ‘ಬೈರಂಬಾಡ’ ಎಂದು ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿದೆ.

ಬುಟ್ಟುಗಾಲ :

ಬುಟ್ಟು + ಮಂಗಲ - ಬುಟ್ಟುಮಂಗಲ > ಬುಟ್ಟುಗಾಲ

ಕೊಡವ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ‘ಬುಟ್ಟು’ ವೆಂದರೆ ‘ಬಿಟ್ಟು’ ತ್ಯಜಿಸಿದ ಎಂಬರ್ಥಗಳಿವೆ. ಅಂದರೆ ಬಿಟ್ಟು ಬಂದ ಪ್ರದೇಶ ಅಥವಾ ತ್ಯಜಿಸಿದ ಸ್ಥಳವೆಂಬ ಅರ್ಥ ಈ ‘ಸ್ಥಳನಾಮ’ದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿದೆ.

ಇಲ್ಲಿನ ಸ್ಥಳೀಯರು ಈ ಸ್ಥಳನಾಮದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯನ್ನು ಹೀಗೆ ವಿವರಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಪ್ರಸ್ತುತ ಈ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿರುವ ‘ಪುಡಿಯಂಡ’ ಮನೆತನದವರು ಮೂಲತಃ ‘ಕಂಬೀರಂಡ’ ಎನ್ನುವ ಮನೆತನದ ಹೆಸರಿನೊಂದಿಗೆ ಸಮೀಪದ ‘ನಾಂಗಾಲ’ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿಯೇ ನೆಲೆಸಿದ್ದರು. ಆ ‘ನಾಂಗಾಲ’ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ಊರಿನ ಹೆಚ್ಚು ಹರಿದಿನಗಳ ಹಾಗೂ ಊರ ದೇವರಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಆಚರಣೆಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದ್ದಾಗ ಈ ‘ಪುಡಿಯಂಡ ಮನೆತನದವರಿಗೂ ‘ನಾಂಗಾಲ’ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿದ್ದ ಇತರ ಕುಟುಂಬಗಳ ನಡುವೆ ವಾಗ್ವಾದ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗಿ ಮನಸ್ತಾಪ ಉಂಟಾದಾಗ ಮೂಲತಃ ಕಂಬೀರಂಡ ಮನೆತನವೆಂದು ಇದ್ದ ‘ಪುಡಿಯಂಡ’ ಮನೆತನದವರು ಆ ‘ನಾಂಗಾಲ’ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಸಮೀಪದ ‘ಮುನಿಕಾಡು’ ಅರಣ್ಯದ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಬಂದು ನೆಲೆಸಿ ಆ ಅರಣ್ಯ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ತಮ್ಮ ವಾಸಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯವಾಗಿ ಪರಿವರ್ತಿಸುವ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿ ಅಲ್ಲಿಯೇ ನೆಲೆನಿಂತರು. ಅಂದರೆ ನಾಂಗಾಲ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬಂದವರ ನೆಲೆ ‘ಬಿಟ್ಟುಗಾಲ’ ಎಂಬ ಸ್ಥಳನಾಮವನ್ನು ಪಡೆದಿದೆ.

ಈ ಬುಟ್ಟಿಗಾಲ ಗ್ರಾಮವು ಮೂಲತಃ ‘ವಿಷ್ಣುಮಂಗಲ’ ವೆಂಬ ಹೆಸರನ್ನು ಪಡೆದಿತ್ತು ಎಂದು ಸ್ಥಳೀಯರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ‘ಚೋಳರ’ ಆಡಳಿತಕ್ಕೆ ಒಂದು ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಒಳಪಟ್ಟಿದ್ದ ಈ ಸುತ್ತಮುತ್ತಲಿನ ಪ್ರದೇಶಗಳು ವೈಷ್ಣವ ಪಂಥದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ದಾನಕೊಟ್ಟ ಕಾರಣ ಅವರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ‘ಮಂಗಲ’ವೆಂಬ ಹೆಸರು ಪಡೆದಿರುವ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳಿವೆ. ಇಲ್ಲಿ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಮಂದಿರ ಇಂದಿಗೂ ಇದೆ. ಅಂದರೆ ಚೋಳರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ‘ಮಂಗಲ’ವೆಂಬ ಅಗ್ರಹಾರವಾಗಿದ್ದ ಈ ಪ್ರದೇಶ ನಂತರದ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ‘ಬೇಚರಾಕ್’ ಪ್ರದೇಶವಾಗಿ ನಾಂಗಾಲ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿನ ಜನರು ಅಲ್ಲಿದ್ದವರೊಡನೆ ಉಂಟಾದ ಮನಸ್ತಾಪದಿಂದ ಹೊಸ ನೆಲೆಯನ್ನು ಹುಡುಕಿ ಬಂದು ಈ ಅಗ್ರಹಾರ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ನೆಲೆನಿಂತು ತಮ್ಮದೇ ಆದ ಒಂದು ಅಸ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಗುರುತಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಹಂತದಲ್ಲಿ ಬುಟ್ಬಂದಯಿಂಗಡ (ಬಿಟ್ಟುಬಂದವರು) ಮಂಗಲ ಅಂದರೆ ‘ಬುಟ್ಟುಮಂಗಲ’ ಎಂದಾಗಿ ನಂತರದ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಬುಟ್ಟುಮಂಗಲ | ಬುಟ್ಟಿಗಾಲವಾಗಿ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿದೆ.

ಈ ಮೇಲಿನ ವಾದಗಳಿಗೆ ಪೂರಕವೆನ್ನುವಂತೆ ಇಂದಿಗೂ ಈ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ‘ವಿಷ್ಣು’ವಿನ ನೆಲೆ ಇದ್ದು ನಾಂಗಾಲದಿಂದ ಬಿಟ್ಟುಬಂದ ‘ಕಂಬೀರಂಡ’ ಮನೆತನದವರು ಈಗ ‘ಪುಡಿಯಂಡ’ ಎಂಬ ಮನೆತನವನ್ನು ಹೊಂದಿ ಇಲ್ಲಿ ನೆಲೆನಿಂತಿದ್ದಾರೆ. ಸಮೀಪದ ಊರಾದ ‘ನಾಂಗಾಲ’ ಗ್ರಾಮದ ಹಬ್ಬಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಯಾವುದೇ ಆಚರಣೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಇವರು ಭಾಗವಹಿಸುವುದಿಲ್ಲ ಎಂಬ ವಿಚಾರವನ್ನು ಸ್ಥಳೀಯರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ³⁹.

ಅಂದರೆ, ವಿಷ್ಣು ಮಂಗಲ > ಬುಟ್ಟುಮಂಗಲ > ಬುಟ್ಟಿಗಾಲ > ಬಿಟ್ಟಿಗಾಲವಾಗಿ ಇಂದು ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿದೆ.

ಮಗ್ಗುಲ :

ಮಗ್ಗುಲಲ್ಲಿ ಅಂದರೆ ‘ಷಕ್ಕ’ದಲ್ಲಿ ಎಂದರ್ಥ. ಈ ಗ್ರಾಮವು ಬೆಟ್ಟಗಳ ಮಗ್ಗುಲಲ್ಲಿ ಇರುವ ಗ್ರಾಮವಾದ್ದರಿಂದ ಅದಕ್ಕೆ ‘ಮಗ್ಗುಲ’ ಎಂಬ ಸ್ಥಳನಾಮ ಬಂದಿದೆ.

‘ಮಲೆತಿರಿಕೆ’ ಮತ್ತು ‘ಕಮ್ಮಟಿಕುಂದ್’ ಎಂಬ ಬೆಟ್ಟಗಳ ಮಗ್ಗುಲಲ್ಲಿ ಅಂದರೆ ಷಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಇರುವ ಪ್ರದೇಶ ಈ ಮಗ್ಗುಲ ಗ್ರಾಮ.

ಮತ್ತೂರು (೦)

ಮತ್ತಾಲಪ್ಪಡ + ಊರ್ (ಊರು)

‘ಮತ್ತಾಲಪ್ಪ’ ಎಂಬ ದೇವರ ‘ನೆಲೆ’ ಈ ಪ್ರದೇಶವಾದ್ದರಿಂದ ಈ ಊರಿಗೆ ‘ಮತ್ತೂರು’

ಎಂಬ ಹೆಸರು ಬಂದಿದೆ.

ಈ ವಿಚಾರಕ್ಕೆ ಪೂರಕವೆನ್ನುವಂತೆ ಪಟ್ಟಣೋಲೆ ಪಳಮೆಯಲ್ಲಿರುವ ಜನಪದ ಗೀತೆಯ ಸಾಲುಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದು.

ಕೆಂಗಳಮೆ ಕಿಗ್ಗಟ್ತ್
ಅಲ್ಲಿಂದೂ ಪೆದಪೋನ
ಪತ್ತ್‌ಕೆಟ್ತ್ ನಾಡೊಂಡ
ಮತ್ತೂರಪ್ಪ ದೇವಂಡ
ಮುತ್ತಿನ ತಿರಿಕೆರ
ಕೇಕೆಯ ನಡೆಯತ್
ಮತ್ತಾಲಪ್ಪ ದೇವಂಡ
ಮುತ್ತಿನ ತಿರಿಕೆಕ್⁴⁰

ಕನ್ನಡಾನುವಾದ

ಕೆಂಪು ಭತ್ತ ಬೆಳೆಯುವ ಕಿಗ್ಗಟ್ತ್
ಅಲ್ಲಿರುವ ಹೆಸರಾಂತ
'ಪತ್ತ್‌ಕೆಟ್ತ್' ನಾಡಿನ
'ಮತ್ತೂರಪ್ಪ' ದೇವನ
ಮುತ್ತಿನ ನೆಲೆ
ಯದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿನಡೆದ
ಮತ್ತೂರಪ್ಪ ದೇವನ
ಮುತ್ತಿನ ನೆಲೆಗೆ

'ಕೆಂಗಳಮೆ ಕಿಗ್ಗಟ್ತ್' ಎಂದರೆ ಇಂದಿನ ವಿರಾಜಪೇಟೆ ತಾಲೂಕಿನ ಪ್ರದೇಶಗಳಾಗಿವೆ. ಮತ್ತೂರಪ್ಪ ದೇವನ ನೆಲೆ ಪತ್ತ್‌ಕೆಟ್ತ್ (ಈಗಿನ ಹಳ್ಳಿಗಟ್ಟು ಗ್ರಾಮ) ನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಇತ್ತೆಂದೂ ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. ಇಂದಿಗೂ ಕೂಡ ಈ ಹಳ್ಳಿಗಟ್ಟು ಊರಿನ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿಯೇ ಈ 'ಮತ್ತೂರು' ಗ್ರಾಮವೂ ಇದೆ. ಈ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ 'ಮತ್ತಾಲಪ್ಪ' ದೇವಸ್ಥಾನವೂ ಇದೆ.

ಮರೂರು :

ಮರೆಯಲ್ಲಿರುವ ಊರು

ಮರೆಯಲ್ಲಿರುವ ಊರು > ಮರೆಯೂರು > ಮರೂರು

ತಿತಿಮತಿ, ಭದ್ರಗೊಳ, ಮೊದಲಾದ ಊರುಗಳ ಹಿಂದೆ ಬರುವ ಊರು ಇದು. ತಿತಿಮತಿ ಹುಣಸೂರು ಹೆದ್ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಬಂದರೂ ಕೂಡ ಈ ಮರೂರನ್ನು ಯಾರೂ ಗುರುತಿಸುವುದಿಲ್ಲ. 'ತಿತಿಮತಿ'ಯ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿರುವುದರಿಂದ ಈ ಊರನ್ನು 'ತಿತಿಮತಿ' ಗ್ರಾಮವೆಂದೇ ಗುರುತಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಮಂಚಳ್ಳಿ :

ಮಂಚಲಿಂದ + ಪಳ್ಳಿ - ಮಂಚಲಿಂದ ಪಳ್ಳಿ > ಮಂಚಂಪಳ್ಳಿ > ಮಂಚಳ್ಳಿ

ಕೇರಳದ ಗಡಿಗೆ ಹೊಂದಿಕೊಂಡಂತಿರುವ ಈ ಗ್ರಾಮ ಕೊಡಗು ಹಾಗೂ ಕೇರಳ ಜಿಲ್ಲೆಗಳ ನಡುವಿನ ಸುಲಭದ ಹಾದಿಯಲ್ಲಿ ಬರುವ ಗ್ರಾಮ. ಹಾಗಾಗಿ ಕೇರಳದ ಭಾಷೆ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಪ್ರಭಾವ ಈ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಗಾಢವಾಗಿದೆ.

ಕೇರಳದಲ್ಲಿ ಆರಾಧನಾ ಕೇಂದ್ರಗಳಿಗೆ 'ಪಳ್ಳಿ'ಗಳೆಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಹಾಗೂ ಬೋಧನಾ ಕೇಂದ್ರಗಳಿಗೆ 'ಎಜತು ಪಳ್ಳಿ'ಗಳೆಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಇಂದಿಗೂ ಕೂಡಾ ಈ ವಿರಾಜಪೇಟೆ ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿರುವ ಮಲೆಯಾಳಿ ಮುಸ್ಲಿಂ ಸಮುದಾಯದವರ ಪೂಜಾಕೇಂದ್ರಗಳನ್ನು 'ಪಳ್ಳಿ'ಗಳೆಂದೇ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ.

ಈ ಮೇಲಿನ ವಿಚಾರದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ; ಕೇರಳದಲ್ಲಿದ್ದ ಭೌದ್ಧರ ವಜ್ರಯಾನ ಪಂಥದವರು ಮಂಚಲಿಂದನಾಗನ ಆರಾಧಕರು. ಇವರನ್ನು ಭೌದ್ಧ ಸಿದ್ಧರೆಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಈ ಭೌದ್ಧಸಿದ್ಧರು ತಮ್ಮ ಧರ್ಮ ಪ್ರಚಾರಕ್ಕೆ ಕೇರಳದಿಂದ ಈ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಬಂದಿರುವ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳಿವೆ. ಅವರ ಪ್ರಚಾರಕ್ಕೆ ಒಳಗಾದ ಈ ಪ್ರದೇಶವು ಭೌದ್ಧಸಿದ್ಧರ ಆರಾಧನಾ ಕೇಂದ್ರವಾಗಿ 'ಮಂಚಲಿಂದ ಪಳ್ಳಿ' ಎಂಬ ಹೆಸರು ಪಡೆದಿರುವ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳಿವೆ¹.

ವಿದ್ವಾಂಸರ ಈ ಮೇಲಿನ ವಾದಕ್ಕೆ ಪುಷ್ಟಿ ನೀಡುವಂತೆ ಈ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಇಂದಿಗೂ ಸ್ಥಳೀಯ ಜನರು 'ಮಕ್ಕಳ ಪಾದ'ವೆಂದು ಕರೆದು ಪೂಜಿಸುವ ಒಂದು 'ಪಾದನಾಗತಿಲ್ಲ' ಇದೆ. ಈ ಪುರಾತನ ನಾಗತಿಲ್ಲವಿದ್ದು, ಈ ಪ್ರದೇಶವು ಭೌದ್ಧ ಧರ್ಮದ ಪೂಜಾಕೇಂದ್ರವಾಗಿತ್ತು ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಒಂದು ಪುರಾವೆಯಾಗಿದೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಇಡೀ ಕೊಡಗು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ಗಮನಿಸಿದರೆ ಭೌದ್ಧರ

ಪ್ರಭಾವಕ್ಕೆ ಒಳಗಾದ ಕೆಲವು ಗ್ರಾಮಗಳು ಇರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಕೇರಳದಲ್ಲಿ ‘ಭೌದ್ಧ ಧರ್ಮ’ ಪ್ರಚಾರದಲ್ಲಿತ್ತು ಎಂಬ ಅಂಶವೂ ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ. ‘ಪಾದನಾಗಶಿಲ್ಪಿ’ವು ಭೌದ್ಧರ ಪೂಜಾ ವಿಧಾನದಲ್ಲಿ ಬರುವಂಥ ಒಂದು ವಿಷಯವಾಗಿರುವುದರಿಂದ, ಈ ಪ್ರದೇಶವು ಕೇರಳದ ಗಡಿಯಲ್ಲಿರುವುದರಿಂದ ಹಾಗೂ ಕೇರಳದಿಂದ ಕೊಡಗಿಗೆ ಬರುವ ಸುಲಭದ ಹಾದಿಯ ಪ್ರದೇಶವಾದ್ದರಿಂದ ಕೇರಳದಿಂದ ‘ಭೌದ್ಧ’ ಧರ್ಮದ ಪ್ರಚಾರಕ್ಕೆ ಇಲ್ಲಿಗೂ ಬಂದು ಅವರು ಬೋಧನಾಕೇಂದ್ರಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿ ತಮ್ಮ ಭೌದ್ಧ ಧರ್ಮದ ಪ್ರಚಾರವನ್ನು ಮಾಡಿರುವ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳಿವೆ.

ಹಾಗೆಯೇ ಈ ಗ್ರಾಮದ ಸಮೀಪದ ಮತ್ತೊಂದು ಗ್ರಾಮವಾದ ‘ತೆರಾಲು’ ಎಂಬ ಸ್ಥಳನಾಮವು ಕೂಡ ಭೌದ್ಧ ಧರ್ಮದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಿಂದಲೇ ಬಂದದ್ದಾಗಿದೆ. ಈ ‘ತೆರಾಲು’ ಗ್ರಾಮವು ಕೂಡಾ ಕೇರಳದ ಗಡಿ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿಯೇ ಬರುವ ಗ್ರಾಮವಾಗಿದೆ. ಈ ಮೇಲಿನ ವಿಚಾರಗಳಿಗೆಲ್ಲ ಪುಷ್ಟಿ ನೀಡುವಂತೆ ಇಂದಿಗೂ ಈ ‘ಮಂಚಳ್ಳಿ’ ಗ್ರಾಮದ ಅರಣ್ಯ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ‘ಬುದ್ಧನ್ ಕಲ್’ ಎಂದು ಕರೆಯಲ್ಪಡುವ ಎತ್ತರದ ಪ್ರದೇಶವಿದೆ. ಈ ‘ಬುದ್ಧನ್ ಕಲ್’ ಪ್ರದೇಶವು ಕೂಡಾ ಕೇರಳದ ಗಡಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಬರುತ್ತದೆ.

ಈ ಮೇಲಿನ ವಿಚಾರಗಳ ಆಧಾರದಿಂದ ಈ ‘ಮಂಚಳ್ಳಿ’ ಸ್ಥಳನಾಮವು ಭೌದ್ಧ ಧರ್ಮದ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ‘ಮಂಚಲಿ’ಯಿಂದ ಪಳೆಯಾಗಿ ‘ಕೊಡವ’ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ‘ಮಂಚಳ್ಳಿ’ ಆಗಿ ಅಸ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಬಂದಿರುವ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳಿವೆ.

ಮುಗುಟುಗೇರಿ :

ಮೂಲ ಸ್ಥಳನಾಮ ‘ಮುಕುಟಗೇರಿ’

ಮುಕುಟ + ಕೇರಿ - ಮುಕುಟಗೇರಿ > ಮುಗುಟುಗೇರಿ > ಮೂಟೇರಿ

ಸುತ್ತಮುತ್ತಲಿನ ಗ್ರಾಮಗಳ ನಡುವೆ ‘ಮುಕುಟ’ ಅಂದರೆ ಕಿರೀಟದಂತಿರುವ ಕೇರಿ

ಮುಕುಟ - ಕಿರೀಟ (ಕನ್ನಡ ರತ್ನಕೋಶ ಪು. ಸಂ. 244)

ಕೇರಿ - ಜನವಸತಿ ಪ್ರದೇಶ.

ಪುರಾತನ ಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು. ಸುತ್ತಮುತ್ತಲಿನ ಪ್ರದೇಶಗಳಿಗಿಂತ ಸ್ವಲ್ಪ ಎತ್ತರದ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿರುವ ಗ್ರಾಮ. ಭೌಗೋಳಿಕವಾಗಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಎತ್ತರದ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ನೆಲೆನಿಂತಿರುವ ಗ್ರಾಮವಾದ ಕಾರಣ ‘ಮುಕುಟಗೇರಿ’ ಎಂಬ ಹೆಸರು ಬಂದಿದೆ. ಕ್ರಮೇಣ ಜನರ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿಕ >

ಗವಾಗಿ ಮುಗುಟಗೇರಿ ಆಗಿ ದಾಖಲೆಗಳಲ್ಲಿ ‘ಮುಗುಟುಗೇರಿ’ ಎಂದು ನಮೂದಿಸಲ್ಪಟ್ಟು ಜನರ ಬಾಯಲ್ಲಿ ‘ಮೂಟೇರಿ’ ಎಂದು ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿದೆ.

ಮಾಲ್ದಾರೆ :

ಮೂಲದಲ್ಲಿ ‘ಮೂರುಧಾರೆ’ ಎಂಬ ಸ್ಥಳನಾಮ ಇದಾಗಿದೆ.

ಮೂರು ಧಾರೆ > ಮೂರ್ದಾರೆ > ಮಾಲ್ದಾರೆ.

ಮೂರು + ದಾರಿ (ಧಾರೆ)

ಈ ಪ್ರದೇಶವು ಕಾವೇರಿ ನದಿಯು ಕವಲೊಡೆದು ಒಂದು ‘ದ್ವೀಪ’ ನಿರ್ಮಿತವಾಗಿರುವ ಸ್ಥಳ. ಮೂರು ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಅಂದರೆ ಮೂರು ದಾರಿಗಳಲ್ಲಿ ನೀರು ಹರಿಯುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ ಈ ಪ್ರದೇಶದಕ್ಕೆ ಮೂರು ದಾರಿ > ಮೂರು ಧಾರೆ ಎಂಬ ಹೆಸರು ಬಂದಿದೆ. ಈಗ ಈ ‘ದ್ವೀಪ’ ಪ್ರದೇಶವು ಕಾಫಿ ತೋಟಗಳಲ್ಲಿ ಸೇರಿ ಹೋಗಿದೆ. ಮೂರು ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಾವೇರಿ ನದಿ ಹರಿಯುವ ದಾರಿಗಳು ಇಂದಿಗೂ ಇದೆ. ಇದೊಂದು ಅರಣ್ಯಪ್ರದೇಶವಾಗಿದ್ದು ಮಾಲ್ದಾರೆ ಅರಣ್ಯವೆಂದು ಸ್ಥಳೀಯರು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ.

ಮದೆನೂರು :

ಮದೆ + ಊರು

ಮದ - ಮದು, ಜೇನು ಎಂದರ್ಥ.

ದಟ್ಟ ಅರಣ್ಯ ಪ್ರದೇಶದಿಂದ ಆವೃತವಾದ ಈ ಊರಿನ ಅರಣ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಯಥೇಚ್ಛವಾಗಿ ಜೇನು ದೊರೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಕಾರಣ ಈ ಊರಿಗೆ ‘ಮದೆನೂರು’ ಎಂಬ ಹೆಸರು ಬಂದಿದೆ. ಇಂದಿಗೂ ಕೂಡಾ ಈ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಳೀಯರ ಮುಖ್ಯ ವೃತ್ತಿ ಜೇನು ಸಾಕಾಣಿಕೆ ಹಾಗೂ ಅದರ ಮಾರಾಟವಾಗಿದೆ.

‘ಮದು’ ಎಂಬ ಕನ್ನಡ ಪದ ಸ್ಥಳೀಯ ಭಾಷೆಗೆ ಬಂದಾಗ ‘ಮದೆ’ ಆಗಿ ‘ಮದೆನೂರು’ ಎಂಬ ಸ್ಥಳನಾಮ ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿದೆ. ಕೊಡವ ಭಾಷೆಯನ್ನಾಡುವ ಕೆಲವು ಹಿರಿಯರು ಜೇನಿಗೆ ‘ಮದೆ’ ಎಂದೇ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ.

ಮಾಯಮುಡಿ :

ಮೂಲದಲ್ಲಿ ‘ಮೂಡಿಮಾಯ’ ವಾದ ಸ್ಥಳ ಎಂಬರ್ಥದಲ್ಲಿ ಈ ಸ್ಥಳನಾಮದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಿದೆ.

ಮೂಡಿ + ಮಾಯ - ಮೂಡಿಮಾಯ > ಮಾಯಮುಡಿ

ಮೂಡಿ - ಕೊಡವ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ‘ಮೂಡಿ’ ಎಂದರೆ ‘ಕನ್ಯೆ’ ಹೆಣ್ಣುಮಗಳು ಎಂದರ್ಥ.

ಮಾಯ - ಕಾಣೆಯಾಗುವುದು. ಅದೃಶ್ಯವಾಗುವುದು ಎಂಬರ್ಥಗಳಿವೆ.

ಈ ಮೇಲಿನ ಅರ್ಥಗಳಿಗೆ ಪೂರಕವೆನ್ನುವಂತೆ ಈ ಸ್ಥಳನಾಮದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿರುವ ಐತಿಹ್ಯವೊಂದು ಈ ಕೆಳಗಿನಂತಿದೆ.

ಈ ಊರಿನಲ್ಲಿರುವ ‘ಕಮಟೇಶ್ವರ’ ಎಂಬ ದೇವಸ್ಥಾನದ ಹಿನ್ನೆಲೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಐತಿಹ್ಯ ಇದಾಗಿದೆ.

ಒಂದು ದಿನ ಊರಿನವರೊಬ್ಬರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಸಾಕಿದ ಹಸು ಕಾಣೆಯಾದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಆ ಮನೆಯ ಹೆಣ್ಣುಮಗಳೊಬ್ಬಳು ತನ್ನ ಹಸುವನ್ನು ಹುಡುಕುತ್ತಾ ಹೋದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಆ ಹಸು ತಾನೇ ತಾನಾಗಿ ಒಂದು ಹುತ್ತಕ್ಕೆ ಹಾಲೆರೆಯುತ್ತಿದ್ದ ದೃಶ್ಯ ಕಂಡುಬಂದಿತಂತೆ. ಮಾರನೆಯ ದಿನ ಆ ಹೆಣ್ಣುಮಗಳು ಸಹಜವಾದ ಕುತೂಹಲದೊಂದಿಗೆ ಆ ಜಾಗಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಹುತ್ತವನ್ನು ಕೆದಕಿ ನೋಡಿದಾಗ ಒಂದು ‘ಶಿವಲಿಂಗ’ ಗೋಚರವಾಯಿತಂತೆ. ಆ ಉದ್ಭವ ಮೂರ್ತಿಯ ದರ್ಶನವಾದ ನಂತರ ಆ ಹೆಣ್ಣು ಮಗಳು ಯಾರ ಕಣ್ಣಿಗೂ ಬಿಳದೆ ಮಾಯವಾಗಿಬಿಟ್ಟಳು. ಆದರಿಂದ ಮೂಡಿ ಅಂದರೆ ಹೆಣ್ಣುಮಗಳು ಮಾಯವಾದ (ಕಾಣೆಯಾದ) ಊರು ಇದಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಮಾಯ ಮೂಡಿ > ಮಾಯಮುಡಿ ಎಂಬ ಹೆಸರು ಬಂದಿದೆಯೆಂದು ಸ್ಥಳೀಯರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ⁴².

ಇಂದಿಗೂ ಕೂಡ ಈ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ‘ಕಮಟೇಶ್ವರ’ನ ಉದ್ಭವ ಮೂರ್ತಿಯಿರುವ ದೇವಸ್ಥಾನವಿದೆ. ಊರಿನವರು ಅತ್ಯಂತ ಭಯ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಈ ದೇವಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಆ ಹೆಣ್ಣು ಮಗಳಿಗೆ ಹುತ್ತದಲ್ಲಿ ಗೋಚರಿಸಿದ ಆ ಉದ್ಭವಲಿಂಗಕ್ಕೆ ದೇವಸ್ಥಾನವನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ‘ಕಮಟೇಶ್ವರ’ನೆಂಬ ಹೆಸರನ್ನಿಡಲಾಗಿದೆ ಎಂದು ಸ್ಥಳೀಯರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ‘ಕಮಟೆ’ ಎಂದರೆ ಕೊಡವ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ‘ಹುತ್ತ’ ವೆಂದರ್ಥ.

ಮೇಕೂರು :

ಮೇಲಿನ + ಕೇರಿ + ಊರು - ಮೇಲಿನ ಕೇರಿ ಊರು > ಮೇಕೇರಿಯೂರು > ಮೇಕೂರು.

ಸಮೀಪದ ಅಮ್ಮತ್ತಿ, ಪಾಲಿಬೆಟ್ಟ, ಹೊಸಕೇರಿ ಇವೆಲ್ಲವುಗಳಿಗಿಂತ ಭೌಗೋಳಿಕವಾಗಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಎತ್ತರದ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿರುವ ‘ಕೇರಿ’ ಇದು. (ಕೇರಿ ಊರಿಗಿಂತ ಸಣ್ಣ ಘಟಕ). ನಂತರದ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ

ಸಮೀಪದ ಹೊಸಕೇರಿ ಪ್ರದೇಶವೂ ಸೇರಿ ಊರಾದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಮೇಕೇರಿಯೂರು ಎಂದಾಗಿ ‘ಮೇಕೂರು’, ‘ಮೇಕೂರುಹೊಸಕೇರಿ’ ಎಂದು ಮುಂತಾದ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳಿಂದ ಗುರುತಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಿದೆ. ದಾಖಲೆಗಳಲ್ಲಿ ‘ಮೇಕೂರು’ ಎಂದೇ ನಮೂದಿತವಾಗಿದೆ.

ಮಾಕುಟ್ಟ :

ಮಹಾ+ಕೂಟ - ಮಹಾಕೂಟ > ಮಾಕೂಟ > ಮಾಕುಟ್ಟ

‘ಮಹಾ’ ವೆಂದರೆ ‘ಶ್ರೇಷ್ಠ’, ‘ಹಿರಿಯ’, ‘ದೊಡ್ಡ’ ವೆಂಬ ಅರ್ಥಗಳು ಇಲ್ಲಿ ಅನ್ವಯವಾಗುತ್ತವೆ. ಹಾಗೆಯೇ ‘ಕೂಟ’ ಎಂದರೆ ಸೇರುವಿಕೆ ಎಂದರ್ಥ.

ವಿರಾಜಪೇಟೆ ಹಾಗೂ ಕೇರಳರಾಜ್ಯದ ಗಡಿಯಲ್ಲಿ ಬರುವ ಈ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಈ ತಾಲೂಕಿನ ಪ್ರಖ್ಯಾತ ಜಲಮೂಲವಾದ ‘ಬರಪೊಳೆ’ ಹಾಗೂ ಕೇರಳದ ನದಿಯಾದ ‘ಕೂಟಪೊಳೆ’ (ಪೊಳೆ ಎಂದರೆ ‘ಹೊಳೆ’ ಎಂದರ್ಥ) ಇವೆರಡೂ ಮಹಾ ನದಿಗಳು ಕೂಡಿ ವಾಯುವ್ಯ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿನ ‘ಚರಕಲ್’ ಪ್ರದೇಶದ ಬಳಿ ‘ಬಲ್ಯಪಥೇಮಿ’ ಎಂಬ ಜಾಗದಲ್ಲಿ ಅರಬ್ಬಿ ಸಮುದ್ರವನ್ನು ಸೇರುತ್ತವೆ.

ಎರಡು ಪ್ರಮುಖ ನದಿಗಳು ಕೂಡುವ ಪ್ರದೇಶ ಇದಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಇದಕ್ಕೆ ‘ಮಹಾಕೂಟ’ ವೆಂಬ ಸ್ಥಳನಾಮವು ಬಂದಿದೆ. ಕ್ರಮೇಣ ಜನರ ಬಾಯಲ್ಲಿ ‘ಹ’ ಕಾರ ಲೋಪವಾಗಿ ‘ಮಾಕೂಟ’ ‘ಮಾಕುಟ್ಟ’ ಎಂಬುದಾಗಿ ಚಾಲ್ತಿಯಲ್ಲಿದೆ.

ಮೂರ್ಕಲ್ಲು :

ಮೂರು + ಕಲ್ಲು - ಮೂರ್ಕಲ್ಲು

‘ಹಾಲೇರಿ’ ರಾಜ ವಂಶದವರ ಆಡಳಿತದ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಊರಿನ ನಾಡಿನ ಅಥವಾ ಕೇರಿಗಳ ‘ಗಡಿ’ಗಳನ್ನು ಭೂಮಾಪನದ ಮುಖಾಂತರ ನಿರ್ಧರಿಸುವ ಹಾಗೂ ಭೂ ವಿಸ್ತೀರ್ಣಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ‘ಕಂದಾಯ’ಗಳನ್ನು ವಸೂಲಿ ಮಾಡುವ ಕಾರ್ಯ ನಡೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಪ್ರದೇಶದ ಗಡಿಗಳನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಕೆಲವೆಡೆ ‘ಕಡಂಗ’ಗಳನ್ನು ತೋಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಇನ್ನು ಕೆಲವೆಡೆ ನಾಲ್ಕು ದಿಕ್ಕುಗಳಿಗೂ ಕಲ್ಲನ್ನು ನೆಟ್ಟು ಗಡಿ ನಿರ್ಧಾರ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಈ ಊರಿನ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಮೂರು ದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿ ಮೂರು ಕಲ್ಲುಗಳನ್ನು ನೆಟ್ಟು ಗಡಿ ನಿರ್ಧಾರ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಕಾರಣ ಮತ್ತೊಂದು ಬದಿಯಲ್ಲಿ ‘ಮಾವುಕಲ್’ ಬೆಟ್ಟವಿದ್ದ ಕಾರಣ ಮೂರು ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಮೂರು ಕಲ್ಲನ್ನು ನೆಟ್ಟ ಕಾರಣ ಮೂರು ಕಲ್ಲು - ಮೂರ್ಕಲ್ಲು ಎಂಬ ಸ್ಥಳನಾಮ ಅಸ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಬಂದಿದೆ.

ಹಾಲೇರಿ ರಾಜರು ನೆಟ್ಟ ಈ ಗಡಿ ನಿರ್ಧಾರದ ಕಲ್ಪನೆಗಳು ಇಂದಿಗೂ ಹಲವು ಊರುಗಳು ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ.

ಮೈತಾಡಿ :

ಮೈಲ್ + ಆಡಿ - ಮೈಲಾಡಿ > ಮೈತಾಡಿ

ಲ > ತ

ಮಲೆಯಾಳಂ ಭಾಷೆಯಿಂದ ಬಂದ ಸ್ಥಳನಾಮವಿದು. ಮಲೆಯಾಳಂ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ‘ಮೈಲ್’ ಎಂದರೆ ‘ನವಿಲು’ ಎಂದರ್ಥ. ಆಡಿ, ಆಡು ಶಬ್ದಗಳ ಅರ್ಥ ನಾಟ್ಯ, ನೃತ್ಯ ವೆಂದರ್ಥ. ‘ಮೈಲಾಡಿ’ ಎಂದರೆ ‘ನವಿಲಿನ ನಾಟ್ಯ’ ವೆಂದರ್ಥ.

ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಶಾಂತ ವಾತಾವರಣದ ಈ ಪ್ರದೇಶ ಹಿಂದಿನಿಂದಲೂ ಋಷಿಮುನಿಗಳ ತಪೋವನವಾಗಿತ್ತು. ದಟ್ಟ ಅರಣ್ಯ ಪ್ರದೇಶಗಳಿಂದ ಆವೃತವಾಗಿದ್ದ ಈ ಪ್ರದೇಶದ ಅರಣ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ರೀತಿಯ ಪ್ರಾಣಿ ಪಕ್ಷಿ ಸಂಕುಲಗಳು ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. ಋಷಿ ಮುನಿಗಳ ಅಹಿಂಸಾ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯಿಂದಾಗಿ ಇಲ್ಲಿನ ಪ್ರಾಣಿ ಪಕ್ಷಿಗಳು ನಿರ್ಭೀತಿಯಿಂದ ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. ನವಿಲುಗಳು ನೃತ್ಯವಾಡುತ್ತಿದ್ದವು. ಈ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ‘ಮೈಲ್’ ಆಡುವ ಪ್ರದೇಶ ಅಂದರೆ ನವಿಲಾಡುವ ಊರು ಎಂಬರ್ಥದಲ್ಲಿ ಈ ಸ್ಥಳನಾಮ ಅಸ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಬಂದಿದೆ⁴³.

‘ಮೈಲಾಡಿ’ ಎಂಬ ಶಬ್ದ ಜನರ ಬಾಯಲ್ಲಿ ಕ್ರಮೇಣ ‘ಮೈತಾಡಿ’ ಎಂಬುದಾಗಿ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿದೆ. ಈ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಋಷಿಮುನಿಗಳಿದ್ದರು ಎಂಬ ವಿಚಾರಕ್ಕೆ ಪುಷ್ಟಿ ನೀಡುವಂತೆ ಇಂದಿಗೂ ಈ ಊರಿನಲ್ಲಿ ‘ಹೋಮ ಕುಂಡ’ಗಳ ಅವಶೇಷಗಳು ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. ಹಾಗೂ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಶಾಂತವಾದ ವಾತಾವರಣ ಈ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿದೆ.

ಯಡೂರು :

ಮೂಲ ‘ಯೆಡೆಯೂರು’. ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯಿಂದ ಬಂದ ಸ್ಥಳನಾಮ.

ಯೆಡೆ + ಊರು - ಯೆಡೆಯೂರು - ಯಡೂರು.

‘ಯೆಡೆ’ ಅಥವಾ ಎಡೆ - ನೈವೇದ್ಯ .

‘ಕೊಲೆಕಲ್ಲು’ ಗಳೆಂದು ಸ್ಥಳೀಯರಿಂದ ಕರೆಸಿಕೊಳ್ಳುವ ‘ವೀರಗಲ್ಲು’ಗಳ ಸಮೂಹ ಈ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿದೆ. ಈ ವೀರಗಲ್ಲುಗಳಿಗೆ ವರ್ಷಕ್ಕೊಮ್ಮೆ ಊರಿನವರೆಲ್ಲರೂ ಸೇರಿ ಬಯಲಿನಲ್ಲಿ ‘ಎಡೆ’

ಹಾಕುತ್ತಾರೆ. ಈ ಪದ್ಧತಿ ಬಹಳ ಹಿಂದಿನ ಕಾಲದಿಂದಲೂ ಆಚರಣೆಯಲ್ಲಿದ್ದು ಇಂದಿಗೂ ಸ್ಥಳೀಯರು ಅದನ್ನು ನಡೆಸಿಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಬಯಲಿನಲ್ಲಿ ಊರಿನ ಜನರಲ್ಲಾ ಒಟ್ಟಾಗಿ ಸೇರಿ ‘ಯೆಡೆ’ ಹಾಕುವ ಊರಾದ ಕಾರಣ ಈ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ‘ಯೆಡೆಯೂರು’ ಎಂಬ ಸ್ಥಳನಾಮ ಬಂದಿದೆ. ಇಲ್ಲಿನ ಸ್ಥಳೀಯರು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ‘ಅರೆಭಾಷೆ’ಗಳನ್ನು ಮಾತನಾಡುವವರಾದ ಕಾರಣ ಸ್ಥಳೀಯ ಭಾಷೆಯ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಿಂದ ಈ ‘ಯೆಡೆಯೂರು’ ಎಂಬ ಕನ್ನಡದ ಸ್ಥಳನಾಮ ಇಂದು ಸ್ಥಳೀಯರ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿ ‘ಯಡೂರು’ ಆಗಿದೆ.

ರುದ್ರಗುಪ್ಪ :

ರುದ್ರ + ಗುಪ್ಪ - ರುದ್ರಗುಪ್ಪ

ರುದ್ರ - ಶಿವ

ಗುಪ್ಪ - ಗುಂಪು

“ಕುಪ್ಪ, ಕುಪ್ಪೆ, ಕೊಪ್ಪ ಎಂಬುದು ‘ಮಾಳ’ ಎಂಬರ್ಥದ ಎತ್ತರದ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಸೂಚಿಸುವ ಇನ್ನೊಂದು ನುಡಿಗಡಣ, ಕುಪ್ಪಕುಪ್ಪೆ, ಗುಪ್ಪ, ಕೊಪ್ಪಲು ಮೂಲದಲ್ಲಿ ಗುತ್ತು, ಗುಂಪು ಗುಡ್ಡು ಎಂಬ ಅರ್ಥವುಳ್ಳವುಗಳಾಗಿವೆ”.⁴⁴

- ಮಾಧವ ಬಲ್ಲಾಳ ಬಂಧುಗಳು.

ವಿದ್ವಾಂಸರ ಈ ಮೇಲಿನ ವಿಚಾರಕ್ಕೆ ಪೂರಕವಾಗಿ ಈ ಸ್ಥಳವು ಶಿವನ ಮತ್ತು ಆತನ ಗಣಗಳ ಅಂದರೆ ಶಿವ ಮತ್ತು ಆತನೊಂದಿಗೆ ಬಂದ ಇನ್ನಿತರ ದೇವರ ಗುಂಪುಗಳಿಂದ ಈ ಸ್ಥಳನಾಮ ಬಂದಿದೆ ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ‘ಪೌರಾಣಿಕವಾದ’ ಹಿನ್ನೆಲೆಯನ್ನು ಇಲ್ಲಿಯವರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಈ ಊರು ಮತ್ತು ಈ ಊರಿನ ಸುತ್ತಮುತ್ತಲ ಊರುಗಳಲ್ಲಿ ಶಿವ ಮತ್ತು ಆತನೊಂದಿಗೆ ಬಂದ ಆತನ ಗಣಗಳು ನೆಲೆನಿಂತಿವೆ ಎಂಬ ವಿಚಾರವನ್ನೊಳಗೊಂಡ ಒಂದು ಜನಪದಗೀತೆ ಈ ಪ್ರದೇಶಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತಿದೆ. ಆ ಜನಪದ ಗೀತೆಯನ್ನು ಸ್ಥಳೀಯರು ‘ಬಾಳೋಪಾಟ್’ ಎಂಬ ಶೀರ್ಷಿಕೆಯಡಿ ಹಾಡುತ್ತಾರೆ (ವಿವರಕ್ಕೆ ನೋಡಿ ‘ಕದನೂರು’ ಸ್ಥಳನಾಮದ ನಿಷ್ಪತ್ತಿ ಮತ್ತು ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ).

ಈ ಜನಪದ ಗೀತೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿತವಾಗಿರುವಂತೆ ರುದ್ರಗುಪ್ಪ ಮತ್ತು ಸುತ್ತಮುತ್ತಲಿನ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಜೋಡುಭಗವತಿ, ಬೊಟ್ಟಪ್ಪ, ಗಣಪತಿ, ಸಾರ್ತಾವು, ಭದ್ರಕಾಳಿ, ಮಹಾವಿಷ್ಣು

ಮತ್ತು ಅಯ್ಯಪ್ಪ ಈ ದೇವರುಗಳ ಗುಂಪು ನೆಲೆನಿಂತಿದ್ದು ಇಂದಿಗೂ ಕೂಡ ದೇವಸ್ಥಾನಗಳಿದ್ದು ಅವುಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಧಾರ್ಮಿಕ ಆಚರಣೆಗಳು ಬಹಳ ಭಯ ಹಾಗೂ ಭಕ್ತಿಗಳಿಂದ ನಡೆಯುತ್ತವೆ.

ಹಾಗೆಯೇ ಈ ಗ್ರಾಮದ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿಯೇ ‘ಚೋಮಕುಂದ್’ ಎಂಬ ಬೆಟ್ಟವಿದೆ.* * ‘ಚೋಮ’ ಎಂದರೆ ಕೊಡವ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ‘ಬಸವ’ ಎಂದರ್ಥ. ಬಸವನೂ ಶಿವನ ಸಹಚರ.

‘ರುದ್ರ’ ಅಂದರೆ ಶಿವ ಮತ್ತು ಆತನ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಬಂದ ಇನ್ನಿತರ ದೇವರುಗಳ ಗುಂಪು ನೆಲೆನಿಂತ ಪ್ರದೇಶ ಇದಾದ ಕಾರಣ ‘ರುದ್ರಗುಪ್ಪೆ’ ಎಂಬ ಸ್ಥಳನಾಮ ಬಂದಿದೆ.

ವಿರಾಜಪೇಟೆ :

ವೀರರಾಜೇಂದ್ರನ + ಪೇಟೆ - ವೀರರಾಜೇಂದ್ರ ಪೇಟೆ > ವಿರಾಜಪೇಟೆ.

‘1791ನೇ ಇಸವಿ ಮೇ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ವೀರರಾಜೇಂದ್ರ ಒಡೆಯನು ಜನರಲ್ ಸರ್ ರಾಬರ್ಟ್ ಅಬರ್ ಕ್ರಾಂಬಿಯನ್ನು ಕೊಡಗಿನಲ್ಲಿ ಮೊದಲನೆ ಬಾರಿ ಸಂದರ್ಶಿಸಿದ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಪಟ್ಟಣವನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಬೇಕೆಂದು ನಿಶ್ಚಯ ಮಾಡಿದ್ದನು. ಈ ನಿಶ್ಚಯವನ್ನು ಟಿಪ್ಪು ಸುಲ್ತಾನನೊಡನೆ ಬ್ರಿಟೀಷರು ಮಾಡಿದ ಯುದ್ಧವು ತೀರಿದೊಡನೆ ವೀರ ರಾಜೇಂದ್ರನು ಕಾರ್ಯರೂಪಕ್ಕೆ ತಂದನು’. ಎಂದು ಕೃಷ್ಣಯ್ಯನವರು ತಮ್ಮ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ.*

ಅಂದರೆ ಈ ವಿರಾಜಪೇಟೆಯನ್ನು ವೀರ ರಾಜೇಂದ್ರ ಒಡೆಯನು ಕಟ್ಟಿಸಿದ್ದನೆಂಬುದರಲ್ಲಿ ಎರಡು ಮಾತಿಲ್ಲ. ಅದರಿಂದಾಗಿ ಈ ಪ್ರದೇಶದ ಸ್ಥಳನಾಮವು ವೀರರಾಜೇಂದ್ರನ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತಿವಾಚಿ ಸ್ಥಳನಾಮವಾಗಿ ಇಂದು ಉಳಿದುಕೊಂಡಿದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಇದೊಂದು ವ್ಯಾವಹಾರಿಕ ಹಾಗೂ ವ್ಯಾಪಾರಿ ಕೇಂದ್ರವು ಆಗಿರುವುದರಿಂದ ‘ಪೇಟೆ’ ಎಂದಾಯಿತು.

ಸಿದ್ಧಾಪುರ :

ಸಿದ್ಧರ + ಪುರ - ಸಿದ್ಧಾಪುರ

‘ಸಿದ್ಧ’ರೆಂಬ ಜನ ಸಮುದಾಯದವರು ನೆಲೆನಿಂತ ಪ್ರದೇಶ.

ಪುರ - A stream, brooke, Vivulet, a fortress, castle, a town
(DED, pp. 234)

* * ಕ್ಷೇತ್ರಕಾರ್ಯದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಗಮನಕ್ಕೆ ಬಂದ ವಿಚಾರ.

* ಡಿ.ಎನ್. ಕೃಷ್ಣಯ್ಯ ಕೊಡಗಿನ ಇತಿಹಾಸ.

ಅಂದರೆ, ಕಾಲುವೆ, ತೋಡು, ಕೋಟೆ, ದುರ್ಗ ಪಟ್ಟಣ, ನಗರ ವೆಂಬ ಅರ್ಥ ಈ ‘ಪುರ’ ವೆಂಬ ವಾರ್ಗಿಕಕ್ಕೆ ಇದೆ.

ಈ ಸಿದ್ಧಾಪುರವು ಬಹಳ ಹಿಂದಿನ ಕಾಲದಿಂದಲೂ ಒಂದು ವ್ಯಾಪಾರಿ ಕೇಂದ್ರವಾಗಿದ್ದು ‘ಪಟ್ಟಣ’ ವೆಂಬ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ‘ಪುರ’ ವೆಂಬ ವಾರ್ಗಿಕ ಇಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಾಗಿದೆ.

ಕರ್ನಾಟಕದ ವಿವಿಧ ಜನಾಂಗಗಳಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧರು ಒಂದು ಜನಾಂಗ, ಇವರು ವಿರಾಜಪೇಟೆ ತಾಲೂಕಿನ ಮೂಲ ನಿವಾಸಿಗಳಲ್ಲ. ಇವರಲ್ಲಿ ಕಾಡುಸಿದ್ಧರು, ಕಣಿ ಹೇಳುವ ಸಿದ್ಧರು ಎಂಬ ಮೊದಲಾದ ಪ್ರಭೇದಗಳಿವೆ. ಇವರನ್ನು ಸ್ಥಳೀಯರು ಸಿದ್ಧಾರಾಢ ಜಂಗಮರೆಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಇವರು ಈಶ್ವರನ ಭಕ್ತರು.

ಈ ಪ್ರದೇಶವು ಮೂಲತಃ ‘ಸಿದ್ಧ’ ರೆಂಬ ಜನ ಸಮುದಾಯದವರ ನೆಲೆ ಎನ್ನುವುದಕ್ಕೆ ಅನೇಕ ಪುರಾವೆಗಳು ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ದೊರಕುತ್ತವೆ. ಈ ಊರಿನ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿಯೇ ಪುರಾತನವಾದ ‘ಸಿದ್ಧೇಶ್ವರನ ಗದ್ದುಗೆ’ ಇಂದಿಗೂ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿದೆ. ಸಮೀಪದ ಪಿರಿಯಾ ಪಟ್ಟಣ ತಾಲೂಕಿನ ಕಡೆಯಿಂದ ಬಂದ ಈ ಸಿದ್ಧರು ಇಂದಿಗೂ ಈ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿದ್ದು ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ತೆಲುಗು ಭಾಷೆಯನ್ನಾಡುತ್ತಾರೆ. ಹಾಲೇರಿ ರಾಜರ ಕಾಲದಿಂದಲೂ ಈ ಪ್ರದೇಶವು ಒಂದು ವ್ಯಾಪಾರಿ ಕೇಂದ್ರವಾಗಿದ್ದು ವಾರಕ್ಕೊಮ್ಮೆ ಎಂದರೆ ಪ್ರತೀ ಭಾನುವಾರ ಇಲ್ಲಿ ‘ಸಂತೆ’ ಜರುಗುತ್ತದೆ.

ಶ್ರೀಮಂಗಲ ಮತ್ತು ಐಮಂಗಲ :

ಶ್ರೀ + ಮಂಗಲ

ಐ + ಮಂಗಲ

ವಿರಾಜಪೇಟೆ ತಾಲೂಕಿನ ಕೆಲವು ಸ್ಥಳನಾಮಗಳು ಮೇಲ್ನೋಟಕ್ಕೆ ಸಂಸ್ಕೃತ ಜನ್ಯವೆನಿಸಿದರೂ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಮತ್ತು ಭೌಗೋಳಿಕ ವೈಲಕ್ಷಣ್ಯಗಳ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಅವುಗಳನ್ನು ಅವಲೋಕಿಸಿದಾಗ ಅವು ಸಂಸ್ಕೃತೇತರ ಅರ್ಥವನ್ನು ವ್ಯಂಜಿಸುತ್ತವೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಈ ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿರುವ ಬಹುತೇಕ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳು ಮೂಲದ್ರಾವಿಡ ಭಾಷಾ ಚೌಕಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಬರುವಂಥವು ಹಾಗೂ ಸ್ಥಳೀಯ ಭಾಷೆಯು ಕೂಡ ದ್ರಾವಿಡ ಭಾಷಾ ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುವುದು. ಈ ವಿಷಯದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತುತ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳಾದ ಶ್ರೀಮಂಗಲ ಮತ್ತು ಐಮಂಗಲಗಳನ್ನು ಸ್ಥಳೀಯ ಭೌಗೋಳಿಕ ವೈಲಕ್ಷಣ್ಯಗಳೊಂದಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಲಾಗಿದೆ.

An Agricultural tract or a fertile country. Mangala is used

as a Geographical nomenclature (SIPN Vol. XV P. 98)

The term Mangala as it occurs in the place name Magaluru is inter preted by some scholars to mean & fort or a protected place. In the case of place names where the term magala is attached to a dravidian suffix of prefix, the term may be taken to insply as agricultural tract or a fertile country. Studies in Indian placenames (SIPN Vol XV PP 112)

‘ಮಂಗಲ ಎಂಬ ಘಟಕವು ಮೂಲತಃ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ‘ಅಗ್ರಹಾರ’ ಎಂಬ ಸಂಸ್ಕೃತ ಅರ್ಥವನ್ನು ಕನ್ನಡ ಮತ್ತಿತರ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ನೀಡಬಹುದಾದರೂ ಅಗ್ರಹಾರಗಳೇ ಇಲ್ಲದಿದ್ದ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ‘ಮಂಗಲ’ ‘ಮಂಗ್ಲಿ’ ಮುಂತಾದ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳು ದೊರಕುತ್ತವೆ. ವಿಧ್ವಾಸರು ಬೇರೆಡೆ ಚೋಳರ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಈ ಹೆಸರುಗಳೊಂದಿಗೆ ಕಲ್ಪಿಸುತ್ತಾರಾದರೂ ತುಳು ಸ್ಥಳನಾಮಗಳ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಈ ಸಂಬಂಧ ನಿಲ್ಲಲಾರದು. ತುಳುವಿನಲ್ಲಿ ಈ ಘಟಕವು ಸಂಸ್ಕೃತೇತರ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಜಲಾಧಿಕ್ಯವನ್ನು ಹಾಗೂ ಪ್ರಾಕೃತದಲ್ಲಿರುವಂತೆ ಬೀಜಬಿತ್ತಲು ಹಸನಾದ ಕ್ಷೇತ್ರವನ್ನೂ ಸೂಚಿಸುತ್ತವೆ⁴⁵.

ಆರೈ ಮಣಿಪಾಲ ಅವರ ಈ ಮೇಲಿನ ಅಭಿಪ್ರಾಯವು ವಿರಾಜಪೇಟೆ ತಾಲೂಕಿನ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳಿಗೂ ಯಥಾವತ್ತಾಗಿ ಅನ್ವಯಿಸುತ್ತದೆ. ಏಕೆಂದರೆ ತುಳು ಭಾಷೆಯೂ ‘ದ್ರಾವಿಡ’ ಭಾಷಾ ಚೌಕಟ್ಟಿನಲ್ಲಿಯೇ ಬರುವಂಥ ಭಾಷೆ, ತುಳುಭಾಷೆ ಹಾಗೂ ತುಳು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಪ್ರಭಾವ ವಿರಾಜಪೇಟೆ ತಾಲೂಕಿನ ಮೇಲೆ ಗಾಢವಾಗಿ ಇದೆ ಎಂಬ ವಿಚಾರವನ್ನು ಈಗಾಗಲೇ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅದರಿಂದಾಗಿ ‘ಆರೈ ಮಣಿಪಾಲ’ ಅವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನೇ ಗಮನದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಪ್ರಸ್ತುತ ‘ಶ್ರೀಮಂಗಲ’ ಮತ್ತು ಐಮಂಗಲ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳನ್ನು ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡಾಗ ಇವುಗಳ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಿಯೂ ಇವು ‘ಅಗ್ರಹಾರ’ ಗಳಾಗಿರಲಿಲ್ಲವೆಂಬ ವಿಚಾರ ಹಾಗೂ ಈ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳಿಗೂ ಚೋಳರಿಗೂ ಯಾವುದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಸಂಬಂಧಗಳಿರಲಿಲ್ಲವೆಂಬ ಐತಿಹಾಸಿಕ ವಿವರಗಳು, ಈ ‘ಸ್ಥಳನಾಮಗಳ’ನ್ನು ಭೌಗೋಳಿಕ ವೈಲಕ್ಷಣಗಳೊಂದಿಗೆ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸುವಂತೆ ಮಾಡಿದವು. ಇಲ್ಲಿನ ಮಂಗಲ ಎಂಬ ಘಟಕವು ಜಲಾಧಿಕ್ಯ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತವೆ ಎಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯಕ್ಕನುಗುಣವಾಗಿ ‘ಶ್ರೀಮಂಗಲ’ ಗ್ರಾಮವು ಒಂದು ಜಲಾಧಿಕ್ಯ ಪ್ರದೇಶವಾಗಿದೆ ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಪೂರಕ ಅಧಾರಗಳಿವೆ.

ಈ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ‘ಲಕ್ಷ್ಮಣ ತೀರ್ಥ’ ನದಿಯು ನಿರ್ಮಿಸಿದ ‘ಇಪ್ಪು’ ಜಲಾಶಯವಿದೆ. ‘ಬರಪೊಳೆ’ ಎಂಬ ಮತ್ತೊಂದು ನದಿಯು ಈ ಗ್ರಾಮದ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿಯೇ ಹರಿಯುತ್ತದೆ. ಅನೇಕ ಕೆರೆಗಳು, ಹೊಂಡಗಳು ತೋಡುಗಳಿಂದ ಆವೃತವಾದ ಈ ಊರು ಜಲಾಧಿಕ್ಯ ಪ್ರದೇಶವಾಗಿದ್ದು, ಬೀಜಬಿತ್ತಲು, ಬೆಳೆಯಲು ಅನುಕೂಲವಾದ ಹಸನಾದ ಕ್ಷೇತ್ರವೆಂಬುದು ಕ್ಷೇತ್ರಕಾರ್ಯದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಸಾಬೀತಾದ ವಿಚಾರ.

ಮಂಗಲವೆಂಬ ಘಟಕದೊಂದಿಗೆ ‘ಶ್ರೀ’ ಎಂಬ ವಾರ್ಗಿಕ ಹೇಗೆ ಸೇರ್ಪಡೆಯಾಯಿತೆಂದರೆ ಈ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿರುವ ಲಕ್ಷ್ಮಣ ತೀರ್ಥ ನದಿಯಿಂದ ನಿರ್ಮಿತವಾದ ‘ಇಪ್ಪು’ ಜಲಾಶಯದ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿಯೇ ಪುರಾತನವಾದ ಪೌರಾಣಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆಯುಳ್ಳ ‘ಶ್ರೀ ರಾಮೇಶ್ವರ ಕ್ಷೇತ್ರ’ ವಿರುವುದರಿಂದ ಈ ಗ್ರಾಮವು ‘ಶ್ರೀಮಂಗಲ’ ಅಂದರೆ ಶ್ರೀ ರಾಮೇಶ್ವರ ಕ್ಷೇತ್ರದ ಸಮೀಪವಿರುವ ಜಲಾಧಿಕ್ಯವಾದ ಹಸನಾದ ಭೂ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಹೊಂದಿದ ಊರು ಎಂಬ ಅರ್ಥದೊಂದಿಗೆ ‘ಶ್ರೀಮಂಗಲ’ ವೆಂಬ ಸ್ಥಳನಾಮವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ.

ಹಾಗೆಯೇ ಮತ್ತೊಂದು ಗ್ರಾಮವಾದ ‘ಐಮಂಗಲ’ ಗ್ರಾಮವೂ ಕೂಡ ಜಲಾಧಿಕ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಿದ ಫಲವತ್ತಾದ ಹಸನಾದ ಭೂ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಹೊಂದಿದ ಗ್ರಾಮ. ಈ ಗ್ರಾಮದ ಮಧ್ಯ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ‘ಕುಮ್ಮೆತೋಡು’ ಎಂದು ಸ್ಥಳೀಯರಿಂದ ಕರೆಸಿಕೊಳ್ಳುವ ‘ಕುಮ್ಮೆ’ ಹೊಳೆಯು ಹರಿದು ಈ ಗ್ರಾಮದ ಹೊಲಗದ್ದೆಗಳಿಗೆ ಕಾಫಿ ತೋಟಗಳಿಗೆ ಬೇಕಾದ ಜಲ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಒದಗಿಸಿ ಫಲವತ್ತಾದ, ಹಸನಾದ ಭೂಪ್ರದೇಶವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಇಲ್ಲಿನ ಜನರ ಪ್ರಮುಖ ವೃತ್ತಿ ವ್ಯವಸಾಯ ಮತ್ತು ತೋಟಗಾರಿಕೆಯಾಗಿದೆ.

‘ಮಂಗಲ’ ವೆಂಬ ಘಟಕದ ಜೊತೆಗಿರುವ ‘ಐ’ ಎಂಬ ವಾರ್ಗಿಕವು ಬಳಕೆಗೆ ಬರಲು ಕಾರಣವೆಂದರೆ ಈ ತಾಲೂಕಿನ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವ ಬೇಲೂರು ನಾಯಕರ ಆಡಳಿತದ ಆವಧಿಯಲ್ಲಿ ಐಗೂರು ಸೀಮೆ ಎಂದು ಪ್ರಸ್ತುತ ಐಮಂಗಲ ಹಾಗೂ ಅದರ ಸುತ್ತಮುತ್ತಲಿನ ಗ್ರಾಮಗಳನ್ನು ಹೆಸರಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ಈ ಐಗೂರು ಸೀಮೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಮಂಗಲವು ‘ಐ ಮಂಗಲ’ ಎಂಬ ಸ್ಥಳನಾಮವನ್ನು ಪಡೆಯಿತು. ಕ್ರಿ.ಶ. 1773ರ ಕೊಡಗು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಭೂಪಟವನ್ನು ಗಮನಿಸಿದಾಗ ಈ ಮೇಲಿನ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಪೂರಕ ಮಾಹಿತಿಗಳು ದೊರಕುತ್ತವೆ⁶.

‘ಕುಮ್ಮೆಪೊಳೆ’ ಎಂಬ ಹೊಳೆಯಿಂದ ಅತ್ಯಧಿಕ ಜಲಸಂಪನ್ಮೂಲವನ್ನು ಪಡೆದ ಈ ಜಲಾಧಿಕ್ಯ ಪ್ರದೇಶವು ಒಂದು ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಐಗೂರು ಸೀಮೆಯ ಭಾಗವಾಗಿದ್ದ ಕಾರಣ ‘ಐಮಂಗಲ’ ಎಂಬ

ಸ್ಥಳನಾಮವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡಿದೆ.

ಶೆಟ್ಟಿಗೇರಿ :

ಶೆಟ್ಟರ + ಕೇರಿ - ಶೆಟ್ಟರ ಕೇರಿ > ಶೆಟ್ಟಿಗೇರಿ

‘ಶೆಟ್ಟರು’ ಎಂಬ ಸಮುದಾಯದವರು ನೆಲೆನಿಂತ ಊರು.

ಈ ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಶೆಟ್ಟರು ನೆಲೆಸಿದ್ದರೆಂಬುದಕ್ಕೆ ಕೊಡವ ಭಾಷೆಯ ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಗಾದೆ ಇದೆ.

ಆಯಿರ ಕೊಡವಕ್ ಒರ್ ಕೋಮಟೆ

ಆಯಿರ ಕೋಮಟೆಕ್ ಒರ್ ಕೊಂಕಣೆ

ಕನ್ನಡಾನುವಾದ

ಸಾವಿರ ಕೊಡವರಿಗೆ ಒಬ್ಬ ಕೋಮಟೆ

ಸಾವಿರ ಕೋಮಟೆಗೆ ಒಬ್ಬ ಕೊಂಕಣೆ

ಅಂದರೆ ಕೊಡವ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಶೆಟ್ಟರನ್ನು ‘ಕೋಮಟೆ’ ಗಳೆಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ.

ಇಲ್ಲಿನ ಮೂಲ ನಿವಾಸಿಗಳಾದ ಕೊಡವರು ಮತ್ತು ಹೊರಗಿನಿಂದ ಇಲ್ಲಿ ಬಂದು ನೆಲೆಸಿದ ಕೋಮಟೆ ಶೆಟ್ಟರು ಮತ್ತು ಕೊಂಕಣೆ ಜನ ಸಮುದಾಯದವರ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯ ಅನುಪಾತವನ್ನು ಈ ಮೇಲಿನ ಗಾದೆಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಲಾಗಿದೆ.

ಹಾಗೆಯೇ ಈ ಇಡೀ ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಎರಡು ‘ಶೆಟ್ಟರಕೇರಿ’ ಗಳಿವೆ. ಒಂದು ಟಿ. ಶೆಟ್ಟಿಗೇರಿ ಅಂದರೆ ತಾವಳಗೇರಿನಾಡು ಹಾಗೂ ಸುತ್ತಮುತ್ತಲಿನ ಗ್ರಾಮಗಳಿಗೆಲ್ಲ ಸೇರಿ ಆದ ತಾವಳಗೇರಿ ಶೆಟ್ಟಿಗೇರಿ. ಮತ್ತೊಂದು ಬೊಟ್ಟಿಯತ್ ನಾಡ್ ಶೆಟ್ಟಿಗೇರಿ, ಬಿ. ಶೆಟ್ಟಿಗೇರಿ.

ಈ ಎರಡು ಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಶೆಟ್ಟರು ನೆಲೆಸಿದ್ದರು ಹಾಗೂ ವ್ಯಾಪಾರ ವ್ಯವಹಾರಗಳನ್ನು ಕೂಡಾ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರೆಂಬ ವಿಚಾರವನ್ನು ಸ್ಥಳೀಯರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಹಾತೂರು :

ಹಾದೂರು > ಹಾತೂರು

ಹಾದಿಯ + ಊರು - ಹಾದಿಯೂರು > ಹಾದೂರು > ಹಾತೂರು.

‘ಹಾದಿಯ’ ಅಂದರೆ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಸಿಗುವ, ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಸಿಗುವ ಎಂದರ್ಥ. ಊರು ಅಂದರೆ ಜನವಸತಿ ಪ್ರದೇಶ.

ಬಂದು ಮುಖ್ಯವಾದ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಹೋಗುವ ಹಾದಿಯಲ್ಲಿ ಸಿಗುವ ಊರು ಇದಾಗಿದೆ. ಈ ವಿರಾಜಪೇಟೆ ತಾಲೂಕಿನ ‘ವಿರಾಜಪೇಟೆ’ ಹಾಗೂ ‘ಗೋಣಿಕೊಪ್ಪ’ ಪ್ರದೇಶಗಳು ಮೊದಲಿನಿಂದಲೂ ವ್ಯವಹಾರಕ್ಕೆ ಹಾಗೂ ವ್ಯಾಪಾರಕ್ಕೆ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದ ಊರುಗಳು. ಈ ಹಾತೂರು ಗ್ರಾಮವು ಗೋಣಿಕೊಪ್ಪ ಮತ್ತು ವಿರಾಜಪೇಟೆ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ಹಾದಿಯಲ್ಲಿ ಬರುವಂಥ ಊರಾಗಿದೆ. ಎರಡು ಪ್ರಮುಖ ವ್ಯಾಪಾರೀಕೇಂದ್ರಗಳ ನಡುವಿನ ಹಾದಿಯ ಊರು ಈ ಪ್ರದೇಶವಾದ ಕಾರಣ ಹಾದಿಯ ಊರು ಎಂದು ಜನರಿಂದ ಗುರುತಿಸಲ್ಪಟ್ಟು ನಂತರದ ದಾಖಲೆಗಳಲ್ಲಿ ‘ಹಾದೂರು’ ಎಂಬುದಾಗಿದ್ದು ಸ್ಥಳೀಯರ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿ ‘ಹಾತೂರು’ ಆಗಿದೆ.

ಹಾದಿಯ ಊರು > ಹಾದೂರು > ಹಾತೂರು ಆಗಿದೆ.

ಹೈಸೊಡೂರು :

ಮೂಲ ‘ಹಿರಿಸೊಡರೂರು’. (ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯ ಸ್ಥಳನಾಮ)

ಹಿರಿಯ + ಸೊಡರು + ಊರು - ಹಿರಿಸೊಡರೂರು.

ಹಿರಿಯ - ಗೌರವಾದರಗಳಿಗೆ ಪಾತ್ರವಾದ, ಎತ್ತರದ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿರುವ,

ಸೊಡರು - ದೀಪ

ಊರು - ಜನವಸತಿ ಪ್ರದೇಶ.

ಪುರಾತನ ಗ್ರಾಮವಾದ ‘ಹುದಿಕೇರಿ’ಯ ಸಮೀಪವಿರುವ ಈ ಪ್ರದೇಶವು ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯಿಂದ ಈ ಸ್ಥಳನಾಮವನ್ನು ಪಡೆಯಿತು. ಈ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿರುವ ಶಿವನ ದೇವಾಲಯವು ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಖ್ಯಾತವಾದುದೂ, ಪುರಾತನವಾದುದೂ ಆಗಿದೆ.

‘ಮೂಡಿ ಬಂದ ಮುಕ್ಕಣ್ಣೇಶ್ವರ’ನೆಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ಶಿವನ ಉದ್ಭವ ಮೂರ್ತಿ ಇಲ್ಲಿದೆ. ಮೂಡಿ ಬಂದ ಎಂದರೆ ಮೊಳಕೆಯೊಡೆದು ಹುಟ್ಟಿ ಬಂದ ಮುಕ್ಕಣ್ಣ (ಶಿವ) ನೆಂದು ಅರ್ಥ. ಈ ದೇವಸ್ಥಾನವು ಇಡೀ ಸುತ್ತಮುತ್ತಲಿನ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಎತ್ತರದ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ನೆಲೆನಿಂತಿದ್ದು ಈ ದೈವ ನೆಲೆಯನ್ನು ಮೀರಿ ಅದಕ್ಕಿಂತ ಎತ್ತರಕ್ಕೆ ಸುತ್ತಮುತ್ತಲೂ ಯಾವುದೇ ಕಟ್ಟಡಗಳಾಗಲಿ ಮನೆಗಳಾಗಲಿ ಇರಬಾರದೆಂಬ ನಂಬಿಕೆ ಸ್ಥಳೀಯರಲ್ಲಿದೆ. ಅದರಿಂದಾಗಿ ಈ ದೇವಸ್ಥಾನವು ಈ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಹಿರಿಯ ಅಥವಾ ಎತ್ತರದ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿದ್ದು ಅಲ್ಲಿ ದೇವರಿಗೆ ಹಚ್ಚುತ್ತಿದ್ದ

ದೀಪವೂ ಕೂಡ ಅತ್ಯಂತ ಎತ್ತರದ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿರುವ ಕಾರಣ ‘ಹಿರಿಯ ಸೊಡರೂರು’ ಅಂದರೆ ಎತ್ತರದ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿರುವ ದೀಪದ ಊರು ಎಂಬ ಅರ್ಥದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಈ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ‘ಹಿರಿಸೊಡರೂರು’ ಎಂಬ ಹೆಸರು ಬಂದಿದೆ. ನಂತರದ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಕೊಡವ ಭಾಷಿಗರ ಉಚ್ಚಾರಣೆಯಲ್ಲಿ ಹೈಸೊಡಲೂರು > ಹೈಸೊಡ್ಲೂರು ಎಂದು ಬಳಕೆಗೆ ಬಂತು. ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಈ ಊರಿನ ಜನರ ಮೆಚ್ಚುಗೆಯ ದೇವರಾದ ಮುಕ್ಕಣ್ಣ (ಶಿವ)ನ ದೈವ ನೆಲೆಯ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಿಂದ ಈ ಸ್ಥಳನಾಮ ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡಿದೆ.

ಹಿರಿಸೊಡರೂರು > ಹೈಸೊಡರೂರು > ಹೈಸೊಡ್ಲೂರು ಎಂದು ಇಂದು ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿದೆ.

ಹಾಲುಗುಂದ :

ಮೂಲ ಹೆಸರು ‘ಪಾಕುಂದ’. ಪಾಲ್ + ಕುಂದ - ಪಾಲ್‌ಗುಂದ - ಪಾಕುಂದ (ಕೊಡವಭಾಷೆ)

ಹಾಲು + ಕುಂದ - ಹಾಲುಗುಂದ (ಕನ್ನಡ)

ಪಾಕುಂದ > ಹಾಲುಗುಂದ > ಪಾಲಂದ

‘ಕುಂದ’ ಶಬ್ದದ ಅರ್ಥ ‘ಬೆಟ್ಟ ಅಥವಾ’ ಪರ್ವತ’.

ಈ ಸ್ಥಳನಾಮವು ಮೊದಲು ಇಲ್ಲಿನ ಪ್ರಮುಖ ಸ್ಥಳೀಯ ಭಾಷೆಯಾದ ಕೊಡವ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ‘ಪಾಕುಂದ’ ಎಂದರೆ ‘ಹಾಲಿನ ಬೆಟ್ಟ’ ಎಂದು ಕರೆಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿತ್ತು. ಅಂದರೆ ಈ ಗ್ರಾಮದ ಸುತ್ತಲೂ ಸಣ್ಣ ಪುಟ್ಟ ಬೆಟ್ಟಗಳಿದ್ದು ಅಲ್ಲಿ ಹಸು ಕರು ಸಾಕಲು ಬೇಕಾದ ‘ಹುಲ್ಲು’ ಯಥೇಚ್ಛವಾಗಿ ನೈಸರ್ಗಿಕವಾಗಿ, ದೊರಕುತ್ತಿದ್ದ ಕಾರಣ ಸಹಜವಾಗಿಯೇ ಹಾಲು ಉತ್ಪಾದನೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿತ್ತು. ಆದಕಾರಣ ಈ ಊರಿಗೆ ಪಾಲ್ + ಕುಂದ - ಪಾಕುಂದ (ಕೊಡವ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ‘ಪಾಲು ಎಂದರೆ ‘ಹಾಲು’ ಎಂದರ್ಥ) ಎಂಬ ಹೆಸರು ಬಂತು. ನಂತರ ಹಾಲೇರಿ ರಾಜರ ಕಾಲದ ದಾಲಿಬೆಗಳಲ್ಲಿ ‘ಹಾಲುಗುಂದ’ ಎಂದು ಕನ್ನಡೀಕರಣಗೊಂಡ ಈ ಸ್ಥಳನಾಮ, ಕೊಡವ ಭಾಷಿಗರ ಭಾಷಾಭಿಮಾನದಿಂದ ಮತ್ತೆ ‘ಪಾಲಂದ’ ಎಂದು ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿದೆ.

ಹೆಗ್ಗಲ :

ಮೂಲ ಹೆಸರು ‘ಪೆಗ್ಗಲ’ ಕೊಡವ ಭಾಷೆಯ ಸ್ಥಳನಾಮ.

ಪೆಗ್ಗಲ > ಹೆಗ್ಗಲ > ಪೆಗ್ಗಲ

ಪೆರಿಯ + ಅಳೆ - ಪೆಗ್ಗಲೆ > ಪೆಗ್ಗಲ > ಹೆಗ್ಗಲ

ಕೊಡವ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ‘ಪೆರಿಯ’ ಅಂದರೆ ‘ದೊಡ್ಡ’ ಹಿರಿದಾದ’ ಎಂಬರ್ಥವಿದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ‘ಅಳೆ’ ಅಂದರೆ ‘ಸುರಂಗ’ ‘ಬಿಲ’ ಎಂಬ ಅರ್ಥವಿದೆ. ದೊಡ್ಡದಾದ ಸುರಂಗ ಎಂಬರ್ಥ ಈ ಸ್ಥಳನಾಮಕ್ಕಿದೆ.

ಈ ತಾಲೂಕಿನ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ‘ಪೆಗ್ಗಳೆ’ ಅಂದರೆ ಹಿರಿದಾದ ಸುರಂಗ. ಇದು ತನ್ನದೇ ಆದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಖ್ಯಾತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಪಕ್ಕದ ಕೇರಳ ರಾಜ್ಯದಿಂದ ಕೊಡಗಿಗೆ ಪ್ರವೇಶಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಈ ಹಿರಿದಾದ ಸುರಂಗ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಬಳಸಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಕೇರಳದ ಕೋಟೆ ಅರಸನೆಂದು ಪರಿಚಿತನಾಗಿದ್ದ ವೀರವರ್ಮನು ಈ ‘ಪೆಗ್ಗಳೆ’ ಕಣಿವೆಯ ಮೂಲಕವೇ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ಈ ತಾಲೂಕಿನ ‘ತೋಮರ’ ವೆಂಬ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಬೀಡುಬಿಟ್ಟಿದ್ದನೆಂಬ ವಿಚಾರ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಟಿಪ್ಪು ಸುಲ್ತಾನ್ ‘ಕೊಚ್ಚಿನ್’ ಮತ್ತು ‘ತಿರುವಾಂಕೂರ್’ ರಾಜರ ಮೇಲೆ ದಂಡೆತ್ತಿ ಹೋಗಲು ಈ ಕಣಿವೆ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಬಳಸಿದ್ದನೆಂಬ ಐತಿಹಾಸಿಕ ವಿಚಾರ ಹಾಗೂ ಬ್ರಿಟೀಷರ ಸೈನ್ಯ ಕಣ್ಣಾನೂರಿನಿಂದ ಶ್ರೀರಂಗಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಸಾಗಬೇಕಾದರೆ ಇದೇ ಸುರಂಗ ಮಾರ್ಗದ ಮೂಲಕ ಸಾಗುತ್ತೆಂಬ ವಿಚಾರವೂ ಕೂಡಾ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿದೆ. ಬ್ರಿಟೀಷರು ಇದನ್ನು ‘ಹೆಗ್ಗಾಲ ಪಾಸ್’ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಿದ್ದರು.

ಈ ಮೇಲಿನ ಐತಿಹಾಸಿಕ ವಿಚಾರಗಳಿಂದ ತಿಳಿದು ಬರುವುದೇನೆಂದರೆ ಹಿರಿದಾದ ಸುರಂಗ ಅಥವಾ ಕಣಿವೆ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಪ್ರದೇಶ ಇದಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಈ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ‘ಪೆಗ್ಗಳೆ’ ವೆಂಬ ಸ್ಥಳನಾಮ ಬಂದಿದೆ. ನಂತರದ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಪ | ಹ ವಾಗಿ ಮಾರ್ಪಟ್ಟು ‘ಹೆಗ್ಗಳೆ’ ವೆಂದಾಗಿದೆ.

ಹುದಿಕೇರಿ :

ಪುದು + ಕೇರಿ - ಪುದುಕ್ಕೇರಿ > ಹುದಿಕೇರಿ

‘ಪ’ ಕಾರ ‘ಹ’ ಕಾರವಾಗಿ ಪರಿವರ್ತಿತವಾದಾಗ ‘ಹುದಿಕೇರಿ’ ಆಗಿದೆ.

ಈ ಊರಿನ ಸಮೀಪದ ‘ಹೈಸೊಡ್ಲೂರು’ ಗ್ರಾಮದ ‘ದೇವರ ಕೆರೆ’ಯ ಬಳಿ ದೊರೆತ ಅಪ್ರಕಟಿತ ತುಂಡು ಶಿಲಾಶಾಸನವೊಂದನ್ನು ನಾಗರಾಜ್ ಎಂ.ಜಿ. ಅವರು ಪತ್ತೆ ಹಚ್ಚಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಶಿಲಾ ಶಾಸನದ ಭಾಷೆಯು ಕ್ರಿ. ಶ. 7, 8ನೇ ಶತಮಾನದ ಮಧ್ಯಭಾಗದ ಲಿಪಿಯನ್ನು ಹೋಲುತ್ತಿದ್ದು, ಅದರಲ್ಲಿ ‘ಪುದುಕ್ಕೇರಿ’ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಪ್ರಸ್ತಾಪವಿದೆ. 14ನೇ ಶತಮಾನಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ಈ ಶಾಸನವನ್ನು ಕೊಡಗಿನ ಮೊದಲ ಕನ್ನಡ ಶಾಸನವೆಂದು ನಾಗರಾಜ್ ಎಂ.ಜಿ. ಅವರು

ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಪಡುತ್ತಾರೆ⁴⁷.

ಇಲ್ಲಿ ಬರುವ ‘ಪುದು’ ಎಂಬ ಶಬ್ದವನ್ನು ‘ಹೊಸತು’ ಎಂದು ಅರ್ಥೈಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಪ್ರಾಚೀನ ಊರಾದ ಈ ‘ಹುದಿಕೇರಿ’ ಗ್ರಾಮದ ಸ್ಥಳನಾಮದ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಯಲ್ಲಿ ‘ಪುದು’ ಎಂದರೆ ‘ಒಗ್ಗೂಡಿಸು’, ‘ಕೂಡಿಸು’ ಎಂಬ ಅರ್ಥವನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ನಾವು ಸಾಗಿದರೆ ಅದಕ್ಕೆ ಪೂರಕ ಪುರಾವೆಗಳು ದೊರಕುತ್ತವೆ. ಈ ಗ್ರಾಮದ ಸುತ್ತಲಿನ ಊರುಗಳಾದ ಹೈಸೊಡ್ಲೂರು, ಬೇಗೂರು, ಬೆಳ್ಳೂರು, ಚಿಕ್ಕಮುಂಡೂರು, ಕೋಣಂಗೇರಿ ಮೊದಲಾದ ಊರುಗಳ ‘ಕೇಂದ್ರ’ವಾಗಿ ಈ ಊರು ನಮಗೆ ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾಲದಿಂದಲೂ ಈ ‘ಹುದಿಕೇರಿ’ಯು ಈ ಮೇಲಿನ ಸುತ್ತಲಿನ ಊರುಗಳ ವ್ಯಾಪಾರೀ ಕೇಂದ್ರ ಹಾಗೂ ವ್ಯಾವಹಾರಿಕ ಕೇಂದ್ರವಾಗಿಯೂ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.

ಸುತ್ತಮುತ್ತಲಿನ ಊರುಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸುವ ಕೇರಿ ಅಂದರೆ ಸುತ್ತಮುತ್ತಲಿನ ಗ್ರಾಮಗಳ ಕೇಂದ್ರನೆಲೆ ಈ ಪ್ರದೇಶವಾದ್ದರಿಂದ ‘ಪುದುಕೇರಿ’ ಎಂಬ ಸ್ಥಳನಾಮವನ್ನು ಮೂಲದಲ್ಲಿ ಹೊಂದಿ ನಂತರದ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಜನ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿ ಅದು ‘ಪುದಿಕೇರಿ’ ಆಗಿದ್ದು ಹಾಲೇರಿ ಅರಸರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಗೆ ಬಂದಾಗ ‘ಹುದಿಕೇರಿ’ ಆಗಿ ದಾಖಲೆಗಳಲ್ಲಿದೆ.

ಹಚ್ಚಿನಾಡು :

ಹಚ್ಚಿನೆಯ + ನಾಡು - ಹಚ್ಚಿನಾಡು - ಪಚ್ಚಾಟ್

ಹಚ್ಚಹಸುರಿನ ದಟ್ಟ ಅರಣ್ಯ ಪ್ರದೇಶಗಳಿಂದ ಸುತ್ತುವರಿದ ನಾಡು ಇದಾಗಿದೆ.

ಹಚ್ಚಿನಾಡು ಎಂಬುದು ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಬಂದ ಸ್ಥಳನಾಮವಾದ ಕಾರಣ ಸ್ಥಳೀಯರು ತಮ್ಮ ಭಾಷೆಯಾದ ಕೊಡವ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ‘ಪಚ್ಚಾಟ್’ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ.

‘ಪಚ್ಚಿ’ ಎಂದರೆ ಹಸಿರು ಎಂದರ್ಥ. ಹಾಗೆಯೇ ನಾಟ್ ಅಥವಾ ನಾಡ್ ಎಂದರೆ ನಾಡು ಎಂದರ್ಥ.

ಪಚ್ಚಿ + ನಾಟ್ (ನಾಡ್) - ಪಚ್ಚಾಟ್ ಆಗಿದೆ.

ದಾಖಲೆಗಳಲ್ಲಿ ‘ಹಚ್ಚಿನಾಡು’ ಎಂದೇ ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿದ್ದರೂ ಜನ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿ ‘ಪಚ್ಚಾಟ್’ ಎಂದು ಚಾಲ್ತಿಯಲ್ಲಿದೆ.

ಹುದೂರು :

ಮೂಲತಃ ಕೊಡವ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ‘ಪೊಳ್ಳೂರ್’ ಎಂದಿದ್ದ ಸ್ಥಳನಾಮವು ಕನ್ನಡೀಕರಣಗೊಂಡಾಗ ‘ಹೊದೂರು’ ಎಂದಾಗಿದೆ.

ಪೊಳ್ಳು + ಊರ್ - ಪೊಳ್ಳೂರ್ > ಪೊದ್ದೂರ್ > ಹೊದ್ದೂರು > ಹೊದೂರು
ಪೊಳ್ಳು - ಹಬ್ಬ.

ಹಲವು ದೇವರ ನೆಲೆಗಳು ಈ ಊರು ಹಾಗೂ ಅವರ ಸುತ್ತಮುತ್ತಲಿನ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿದ್ದು ಆ ದೇವರುಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ವರ್ಷವಿಡೀ ಒಂದಿಲ್ಲೊಂದು ರೀತಿಯ ಹಬ್ಬ ಈ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದವೆಂದು ಊರಿನ ಹಿರಿಯರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ⁴⁸. ಅಂದರೆ ಹಬ್ಬಗಳ ಊರು. ‘ಪೊಳ್ಳು ಊರ್’ ಎಂದು ಗುರುತಿಸಲ್ಪಟ್ಟು ನಂತರದ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಉಚ್ಚಾರಣೆಗೆ ಕಷ್ಟವಾದಾಗ ‘ಪೊದ್ದೂರು’ ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತಿದ್ದು ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಭಾಷಾಂತರವಾಗುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಪ > ಹ ಬದಲಾವಣೆಯೊಂದಿಗೆ ಪೊಳ್ಳು ಊರ್ > ಪೊದ್ದೂರು > ಹೊದೂರು ಎಂದು ಇಂದು ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿದೆ.

ಹೆಬ್ಬಾಲೆ :

ಹಿರಿ + ಬಾಲೆ - ಹೆಬ್ಬಾಲೆ

ಹಿರಿಯ ಬಾಲೆಯ ಊರು > ಹೆಬ್ಬಾಲೆಯೂರು > ಹೆಬ್ಬಾಲೆ.

ಹಿರಿಬಾಲೆಯ ಊರು ಅಂದರೆ ಹಿರಿಯ ಮಗಳನ್ನು ಮದುವೆ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟ ಊರು ಎಂದರ್ಥ. ಹಾಲೇರಿ ರಾಜವಂಶದ ರಾಜನೊಬ್ಬನ ಹಿರಿಯ ಹೆಣ್ಣುಮಗಳನ್ನು ಈ ಊರಿನ ಪಾಳೆಯಗಾರರೊಬ್ಬರಿಗೆ ವಿವಾಹ ಮಾಡಿ ಕೊಡಲಾಗಿ ಹಿರಿಬಾಲೆಯ ಊರು > ಹೆಬ್ಬಾಲೆಯೂರು ಎಂದು ಗುರುತಿಸಲ್ಪಟ್ಟು ಇತ್ತೀಚಿನ ದಾಖಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಜನ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿ ‘ಹೆಬ್ಬಾಲೆ’ ಎಂಬ ಪದಮಾತ್ರ ಸ್ಥಳನಾಮವಾಗಿ ಉಳಿದುಕೊಂಡಿದೆ.

ಹಳ್ಳಿಗಟ್ಟು :

ಹಳ್ಳಿ + ಕಟ್ಟು - ಹಳ್ಳಿಗಟ್ಟು

ಮೂಲ ‘ಪತ್ತಾಕಟ್ಟು’

ಪತ್ತಾ + ಕೂಟ - ಪತ್ತಾಕೂಟ - ಪತ್ತಾಕಟ್ಟು

ಈ ಊರಿನ ಮೂಲ ಹೆಸರು ಸ್ಥಳೀಯ ಭಾಷೆಯಾದ ‘ಕೊಡವ’ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ‘ಪತ್ತಾಕಟ್ಟು’

ಎಂಬುದಾಗಿತ್ತು. ಹಾಲೇರಿ ಅರಸರ ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಮಗಳನ್ನು ದಾಖಲೆಗಳಲ್ಲಿ ನಮೂದಿಸುವಾಗ, ಅವರ ಭಾಷೆಯಾದ ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಈ ಸ್ಥಳನಾಮವನ್ನು ಪರಿವರ್ತಿಸಿದಾಗ ಅರ್ಥ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗೊಂಡು ಅಪಭ್ರಂಶವಾಗಿ ‘ಹಳ್ಳಿಗಟ್ಟು’ ಎಂದು ಬದಲಾಗಿದೆ.

ಮೂಲದಲ್ಲಿರುವ ‘ಪತ್ತ್‌ಕೆಟ್’ ಎಂದರೆ ಪತ್ತು + ಕೂಟ

ಇಲ್ಲಿ ‘ಕೊಡವ’ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ‘ಪತ್ತ್’ ಎಂದರೆ ‘ಹತ್ತು’ ಎಂಬ ಸಂಖ್ಯಾವಾಚಕವಾಗಿದೆ. ‘ಕೂಟ’ವೆಂದರೆ ಗುಂಪು ಅಥವಾ ಸೇರುವಿಕೆ ಎಂದರ್ಥ. ಹಿಂದಿನ ಕಾಲದಿಂದಲೂ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕವಾಗಿ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರಿದ ನೆರೆಯ ಪ್ರದೇಶಗಳಾದ ತುಳುನಾಡು ಹಾಗೂ ಮಲೆಯಾಳಂ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಿಂದ ಬಂದ ಪತ್ತುಕೂಟ ಪಾತಾಳ ಮೂರ್ತಿಗಳೆಂಬ ವಿವಿಧ ‘ದೆವ್ವ’ಗಳ ನೆಲೆಯಿದ್ದ ಊರು ಇದಾಗಿತ್ತು. ಆ ‘ಪತ್ತುಕೂಟ’ ದೆವ್ವಗಳು ಯಾವುವೆಂದರೆ

ತೋತ, ಚಾವುಂಡಿ, ನಚ್ಚುಟ್ಟಿ, ಭೈರವ, ಮಂದಣಮೂರ್ತಿ, ಕರಿಬಾಳ, ಕುಟ್ಟಿಚಾತ, ಪೊಟ್ಟಕುಳಿಯ, ವಿಷ್ಣುಮೂರ್ತಿ ಮತ್ತು ‘ಪೂದ’ಗಳೆಂಬ ವಿವಿಧ ಹೆಸರಿನ ‘ದೆವ್ವ’ಗಳು ಅಥವಾ ಭೂತಗಳು⁴⁹.

ಈ ‘ಭೂತ’ಗಳನ್ನು ಅಥವಾ ‘ದೆವ್ವ’ಗಳನ್ನು ತೃಪ್ತಿಪಡಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ ನಡೆಸುವ ಆಚರಣೆಗಳಾದ ‘ತೆರೆ’ ಕಟ್ಟುವುದು, ‘ಕೋಲ’ ಕಟ್ಟುವುದೇ ಮೊದಲಾದ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳು ಇಂದಿಗೂ ಇಲ್ಲಿನ ಸುತ್ತಲಿನ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಆಚರಣೆಯಲ್ಲಿವೆ. ಮಂದಣಮೂರ್ತಿಯ ತೆರೆ, ಪೂದನತೆರೆ, ಕುಳಿಯಂದೆರೆ, ಚಾವುಂಡಿಯ ತೆರೆ ಎಂಬ ಮುಂತಾದ ಆಚರಣೆಗಳು ಇಂದಿಗೂ ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿದ್ದು ಈ ಮೇಲಿನ ವಾದಕ್ಕೆ ಪುಷ್ಟಿ ನೀಡುತ್ತವೆ.

ಹಾಗೆಯೇ ‘ಪಟ್ಟೋಲೆ ಪಳಮೆ’ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿರುವ ಈ ಕೆಳಗಿನ ಜನಪದ ಗೀತೆಯ ಸಾಲುಗಳಲ್ಲಿ ಈ ‘ಪತ್ತ್‌ಕೆಟ್’ ಗ್ರಾಮದ ಪ್ರಸ್ತಾಪವಿದೆ.

ಕೆಂಗಳಮೆ ಕಿಗ್ಗಟ್ತ್
ಅಲ್ಲಿದೂ ಪೆದ ಪೋನ
ಪತ್ತ್ ಕೆಟ್ ನಾಡೊಂಡ
ಮತ್ತೂರಪ್ಪ ದೇವಂಡ
ಮುತ್ತಿನ ತಿರಿಕೆರ
ಕೇಕೆಯು ನಡೆಯತ್⁵⁰

ಕನ್ನಡನುವಾದ :

ಕೆಂಪು ಭತ್ತ ಬೆಳೆಯುವ ಕಿಗ್ಗಟ್ಟುನಾಡು (ಅಂದರೆ ದಕ್ಷಿಣಕೊಡಗು) ಅಲ್ಲಿಂದ ಪ್ರಖ್ಯಾತಿಯನ್ನ ಪಡೆದ ‘ಪತ್ತ್‌ಕೆಟ್ಟ್’ ಎಂಬ ನಾಡಿನ ‘ಮತ್ತೂರಪ್ಪ’ನ ದೇವ ನೆಲೆಯ ಮುತ್ತಿನ ದೇವಸ್ಥಾನವಿರುವ ದಿಕ್ಕಿಗೆ ನಡೆದ.

ಈ ಜನಪದ ಗೀತೆಯ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಬರುವ ‘ಪತ್ತ್‌ಕೆಟ್ಟ್’ ನಾಡೇ ಇಂದಿನ ಈ ಹಳ್ಳಿಗಟ್ಟು ಗ್ರಾಮ ಪ್ರದೇಶ. ಏಕೆಂದರೆ ಇಂದಿನ ಈ ಹಳ್ಳಿಗಟ್ಟು ಗ್ರಾಮ ಸಮೀಪದ ಗ್ರಾಮವಾದ ‘ಮತ್ತೂರು’ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಮತ್ತೂರಪ್ಪ ದೇವನ ನೆಲೆ ಇದೆ.

ಅಂದೆ ‘ಪತ್ತ್‌ಕೊಟ’ ಅಥವಾ ‘ಪತ್ತ್‌ಕೆಟ್ಟ್’ ಎಂಬ ಪುರಾತನ ಸ್ಥಳನಾಮವು ರಾಜರ ಸ್ವಭಾಷಾ ಅಭಿಮಾನದಿಂದ ಕನ್ನಡೀಕರಣವಾಗುವ ಭರದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಮೂಲ ಅರ್ಥವನ್ನೇ ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಅನರ್ಥವಾಗಿ ‘ಹಳ್ಳಿಗಟ್ಟು’ ಎಂಬ ಸ್ಥಳನಾಮದೊಂದಿಗೆ ಪ್ರಚಲಿತದಲ್ಲಿರುವುದು ವಿಪರ್ಯಾಸದ ಸಂಗತಿಯಾಗಿದೆ.

ಹೊಸ ಊರು :

ಹೊಸ ಕೋಟೆ

ಗ್ರಾಮನಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಗುಣವಾಚಕಗಳಾಗಿ ಬಳಕೆಯಾಗಿ ಈ ಹೊಸ ಊರು ಹೊಸ ಕೋಟೆ ಗ್ರಾಮನಾಮಗಳು ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. ಪ್ರವಾಹ, ಯುದ್ಧ, ಕಾಲರ, ಭೂಕಂಪ, ಅತಿವೃಷ್ಟಿ ಅನಾವೃಷ್ಟಿಗಳಿಂದ ಇಂಥ ಚಿಕ್ಕ ಚಿಕ್ಕ ಗ್ರಾಮಗಳು ಅಸ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಬಂದಿವೆ (ಸಕಲೇಶಪುರ ತಾಲೂಕಿನ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳು ಪು. 161 -162)

ಹಾಲೇರಿ ಅರಸರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅಸ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಬಂದ ಗ್ರಾಮಗಳಿವು. ಅದರಿಂದಾಗಿ ಮೂಲತಃ ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಇವೆ.

ಈಗಿನ ಬಾಳೆಲೆ ಗ್ರಾಮದ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವ ಈ ಊರುಗಳು ಹೊಸದಾಗಿ ನಿರ್ಮಿತವಾದವುಗಳು.

ಬಾಳೆಲೆ ಸಮೀಪವಿರುವ ‘ಪಾಲ್ಪರೆ’ ಅಥವಾ ‘ಪಾಲುಪುರ’ವು ಚಿಂಗಾಳ್ವರ ರಾಜಧಾನಿಯಾಗಿತ್ತು. ಹಾಗೆಯೇ ಗಂಗರು ಕೂಡ ಈ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಆಡಳಿತವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದ್ದರು. ನಂತರದ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಹೈದರಾಲಿ ಮತ್ತು ಟಿಪ್ಪುವಿನ ಆಕ್ರಮಣದಿಂದ ಈ

‘ಪಾಲ್ಕರೆ’ಯ ಅರಮನೆಗಳು ಹಾಗೂ ಅನೇಕ ಜೀವಗಳು ಹಾನಿಗೊಳಗಾದ ಮೇಲೆ ಅದರ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿಯೇ ಸ್ಥಳೀಯ ‘ಹಾಲೇರಿ’ ರಾಜವಂಶದವರು ಹೊಸ ಊರು ಮತ್ತು ಹೊಸ ಕೋಟೆಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿ ಹೊರಗಿನಿಂದ ಬಂದ ವಿವಿಧ ಜನಸಮುದಾಯಗಳಾದ ಬಂಟರು, ಶೆಟ್ಟಿಗಳು ಮೊದಲಾದ ಪಂಗಡದವರಿಗೆ ನೆಲೆನಿಲ್ಲಲು ಅವಕಾಶ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟರು.

ಅಂದರೆ ಹೊಸದಾಗಿ ನೆಲೆನಿಂತ ಜನ ವಸತಿಯ ಪ್ರದೇಶ.

ಈ ಮೇಲಿನ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವೇ ಕೆಲವು ಬೇಚರಾಕ್ ಗ್ರಾಮಗಳೂ ಕಂಡುಬಂದಿವೆ. ಅವುಗಳೆಂದರೆ ನಾಗರಹೊಳೆ, ಗಣಗೂರು, ಮೂರಕ್ಕಲ್ಲು, ಮತ್ತಿಗೋಡು, ಹೆಗ್ಗುಲಾಲ, ಕಲ್ಲಳ, ಬಂಡಿಹಡ್ಲು ಇವೇ ಮೊದಲಾದವು. ಈ ಬೇಚರಾಕ್ ಗ್ರಾಮಗಳು ದಟ್ಟವಾದ ಅರಣ್ಯ ಹಾಗೂ ಬೆಟ್ಟ ಪ್ರದೇಶಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿವೆ. ಆನೆ, ಹುಲಿ ಮೊದಲಾದ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ವಾಸಸ್ಥಾನಗಳಾಗಿವೆ. ಅದರಿಂದಾಗಿ ಜನವಸತಿ ಇಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವುದು ಅಪರೂಪ. ಇದು ಒಂದು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಒಳ್ಳೆಯದೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಜನವಸತಿ ಎಲ್ಲಿರುತ್ತದೆಯೋ ಅಲ್ಲಿ ಅರಣ್ಯ ಸಂಪತ್ತು ನಾಶವಾಗುತ್ತದೆ. ಪ್ರಾಕೃತಿಕ ಅಸಮತೋಲನವೇರ್ಪಡುತ್ತದೆ. ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಕಾಡುಪ್ರಾಣಿಗಳು ತಮ್ಮ ಆಹಾರವನ್ನು ಹುಡುಕಿಕೊಂಡು ನಾಡಿನ ಕಡೆಗೆ ಬರುತ್ತವೆ. ಜನ, ಜಾನುವಾರುಗಳ ಮೇಲೆ ಧಾಳಿ ಮಾಡುತ್ತವೆ. ಅದರಿಂದಾಗಿ ಬೇಚರಾಕ್ ಗ್ರಾಮಗಳು ‘ಬೇಚರಾಕ್’ ಆಗಿಯೇ ಉಳಿದರೆ ನೈಸರ್ಗಿಕ ಹಿತ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಒಳ್ಳೆಯದೇ ಆಗುತ್ತದೆ.

ಈ ಮೇಲಿನಂತೆ ವಿರಾಜಪೇಟೆ ತಾಲೂಕಿನ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಸ್ಥಳನಾಮಗಳನ್ನು ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಿ ಆ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳ ಮೂಲ ನಿಷ್ಪತ್ತಿ (etymology)ಯನ್ನು ಕುರಿತು ವಿವರಿಸುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಪಂಡಿತ ನಿಷ್ಪತ್ತಿ, ಪಾಮರ ನಿಷ್ಪತ್ತಿಗಳೆರಡರ ವಿವರಗಳನ್ನೂ ಗಮನಿಸಲಾಗಿದೆ. ಸತ್ಯಕ್ಕೆ ಸಮೀಪವಾದ ಮೂಲ ನಿಷ್ಪತ್ತಿಯನ್ನು ದಾಖಲಿಸುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಸ್ಥೂಲ ಚಿತ್ರಣವನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡಿರುವ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನೂ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

ವಿರಾಜಪೇಟೆ ತಾಲೂಕಿನ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಬಹುತೇಕ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳು ಪ್ರಾಕೃತಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆಯನ್ನೊಳಗೊಂಡಿದ್ದು ಸ್ಥಳೀಯರ ಪರಿಸರ ನಿಷ್ಠೆ ಹಾಗೂ ಪ್ರಾಕೃತಿಕ ಪರಿಸರವನ್ನು ಕುರಿತ ಗೌರವ ಕೃತಜ್ಞತಾ ಭಾವಗಳನ್ನು ಸ್ಥಳನಾಮಗಳ ಮೂಲಕ ವ್ಯಕ್ತ ಪಡಿಸಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಹಾಗೆಯೇ ಭೌಗೋಳಿಕ ಚಾರಿತ್ರಿಕ, ಸಾಮಾಜಿಕ, ಹಾಗೂ ಭಾಷಿಕ ವಿಷಯಗಳ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳನ್ನು ಪ್ರಮೇಯಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಈ ತಾಲೂಕಿನ

ಅನೇಕ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳು ತಮ್ಮ ಮೂಲಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಇಂದು ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ದಾಖಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಇರುವ ವಿಷಯ ಗಮನಕ್ಕೆ ಬಂದಿರುವುದರಿಂದ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳನ್ನು ಮೂಲ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದ ಅಗತ್ಯ ಮತ್ತು ಮಹತ್ವದ ಬಗ್ಗೆ ಮುಂದಿನ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಅಡಿಟಿಪ್ಪಣಿಗಳು :

1. ಕೊಡಗಿನ ಇತಿಹಾಸ, ಕೃಷ್ಣಯ್ಯ ಡಿ.ಎನ್.
2. ನೋಡಿ ಅನುಬಂಧದಲ್ಲಿರುವ ನಕ್ಷೆಗಳು.
3. ಈ ಕುರಿತ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ನೀಡಿದವರು ನಾಗೇಶ್ ಕಾಲೂರ್. ಹಳ್ಳಿರೇಡಿಯೋ, ಆಕಾಶವಾಣಿ, ಮಡಿಕೇರಿ.
4. ಕ್ಷೇತ್ರಕಾರ್ಯ.
5. ಈ ವಿವರಣೆಯನ್ನು ನೀಡಿದವರು ನಾಯಡು ಸಿ. ನಂಜಪ್ಪ. ವಯಸ್ಸು 84. ನಿವೃತ್ತ ಶಿಕ್ಷಕರು.
6. ಕೊಡಗಿನ ಇತಿಹಾಸ ಡಿ.ಎನ್. ಕೃಷ್ಣಯ್ಯ . ಪು. ಸಂ. 32.
7. ಕ್ಷೇತ್ರಕಾರ್ಯ
8. ಈ ಕುರಿತ ವಿವರಣೆಯನ್ನು ನೀಡಿದವರು ಮುಕ್ಕಾಟೀರ ಅಪ್ಪಯ್ಯ. ವಯಸ್ಸು 70 ವರ್ಷ. ನಿವೃತ್ತ ಪ್ರೊಲೀಸ್ ಅಧಿಕಾರಿ.
9. ಕ್ಷೇತ್ರಕಾರ್ಯ.
10. ಕ್ಷೇತ್ರಕಾರ್ಯದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ತೆಗೆದ ಈ ಕಲ್ಪುಬೋಟಿಗಳ ಛಾಯಾಚಿತ್ರವನ್ನು ಅನುಬಂಧದಲ್ಲಿ ಕೊಡಲಾಗಿದೆ.
11. ಅಪ್ರಕಟಿತವಾದ ಈ ಜನಪದ ಗೀತೆಯನ್ನು ಹಾಡಿದವರು ಅಲ್ಲಪ್ಪಿರ ಜಿ. ಸೋಮಯ್ಯ . ವಯಸ್ಸು 71 ವರ್ಷ.
12. ಕ್ಷೇತ್ರಕಾರ್ಯ.
13. ಎಚ್ಚಿಠಿಠಿಠಿಠಿ ಟ್ಟಿ ಟ್ಟಿ ಟ್ಟಿ ಟ್ಟಿ ಟ್ಟಿ. ಎ. ಜಿಜಿಠಿಠಿಠಿ ಕ. ಘೆಟ. 111.
14. ಕೆಂಬಟ್ಟಿ ಹೊಲೆಯರ ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ನಾಗರಾಜ್ ಎಂ.ಜಿ.

15. ಭಾರತದ ಗ್ಯಾಸೆಟಿಯರ್. ಕೊಡಗುಜಿಲ್ಲೆ, ಪು. ಸಂ. 193.
16. ಈ ಕುರಿತ ವಿವರಣೆಯನ್ನು ನೀಡಿದವರು ಕೋಳೇರ ಬಿ. ಪೊನ್ನಪ್ಪನವರು. ವಯಸ್ಸು 72 ವರ್ಷ. ನಿವೃತ್ತ ಸೈನ್ಯಾಧಿಕಾರಿ.
17. ಕ್ಷೇತ್ರಕಾರ್ಯ
18. ಕ್ಷೇತ್ರಕಾರ್ಯ
19. ಕೊಡಗಿನ ಇತಿಹಾಸ. ಕೃಷ್ಣಯ್ಯ ಡಿ.ಎನ್. ಪು.ಸಂ. 48.
20. ಈ ಕುರಿತ ವಿವರಣೆಯನ್ನು ನೀಡಿದವರು ಕಳ್ಳಿಚಂಡ ಕಾಶಿ. ವಯಸ್ಸು 83 ವರ್ಷ.
21. ಕ್ಷೇತ್ರಕಾರ್ಯ.
22. ಕ್ಷೇತ್ರಕಾರ್ಯದ ಅಂಗವಾಗಿ ಸಾಂದರ್ಭಿಕವಾಗಿ ಗಮನಿಸಿದ ವಿಚಾರ.
23. ಕೊಡಗಿನ ಇತಿಹಾಸ ಕೃಷ್ಣಯ್ಯ ಡಿ.ಎನ್. ಪು. ಸಂ. 53.
24. ಈ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ನೀಡಿದವರು ಬಾದುಮಂಡ ಗಣಪತಿ. ವಯಸ್ಸು 89 ವರ್ಷ.
25. ಕೊಡವ ಕನ್ನಡ ನಿಘಂಟು ಐ.ಮಾ. ಮುತ್ತಣ್ಣ. ಪು. ಸಂ. 64
26. ಈ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ನೀಡಿದವರು ಕೋಳೇರ ಬಿ. ಪೊನ್ನಪ್ಪನವರು. ವಯಸ್ಸು 78 ವರ್ಷ.
27. ಮಾಹಿತಿ ನೀಡಿದವರು ಪೊರ್ಕೋಂಡ ಚಿಣ್ಣಪ್ಪ. ವಯಸ್ಸು 48 ವರ್ಷ.
28. ಕ್ಷೇತ್ರಕಾರ್ಯ.
29. ಕೊಡಗಿನ ಕೈಮಡಗಳು. ನಾಗರಾಜ್ ಎಂ.ಜಿ. ಪು.ಸಂ. 53.
30. ಸಂಶೋಧನೆಯ ಶೋಧನೆಯಲ್ಲಿ. ನಾಗರಾಜ್ ಎಂ.ಜಿ. ಪು. ಸಂ. 17.
31. ಈ ವಿವರವನ್ನು ನೀಡಿದವರು ಪುಗ್ಗೆರ ರಂಜಿಬೇವಯ್ಯ, ವಕೀಲರು.
32. ಈ ವಿವರವನ್ನು ನೀಡಿದವರು ಚೀಂದ್ರಿಮಾಡ ಮೋಹನ್. ವಯಸ್ಸು 45 ವರ್ಷ.
33. ಕ್ಷೇತ್ರಕಾರ್ಯ.
34. ಈ ವಿಷಯವನ್ನು ತಿಳಿಸಿದವರು ಕರವಟ್ಟೇರ ಆಯ್ಯಣ್ಣ. ವಯಸ್ಸು 80 ವರ್ಷ.

35. ಈ ವಿವರ ನೀಡಿದವರು ಕಾಳಿಮಾಡ ಅಪ್ಪಯ್ಯ. ವಯಸ್ಸು 72 ವರ್ಷ.
36. ಎಫಿಗ್ರಾಫಿಯಾ ಕರ್ನಾಟಕ 1. ಕೊಡಗು ಜಿಲ್ಲೆ. ಪು. ಸಂ. 60. ಶಾಸನ ಸಂ. 96(2).
37. ಎಫಿಗ್ರಾಫಿಯಾ ಕರ್ನಾಟಕ 1. ಕೊಡಗು ಜಿಲ್ಲೆ. ಪು. ಸಂ. 60. ಶಾಸನ ಸಂ. 96(3).
38. ಎಫಿಗ್ರಾಫಿಯಾ ಕರ್ನಾಟಕ 1. ಕೊಡಗು ಜಿಲ್ಲೆ. ಪು. ಸಂ. 60. ಶಾಸನ ಸಂ. 98(4).
39. ಈ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ನೀಡಿದವರು ಪುಡಿಯಂಡ ಸೋಮಯ್ಯ. ವಯಸ್ಸು 79 ವರ್ಷ.
40. ಪಟ್ಟೋಲೆ ಪಳಮೆ, ನಡಿಕೇರಿಯಂಡ ಚಿಣ್ಣಪ್ಪ. ಪು. ಸಂ. 464.
41. ಸಂಶೋಧನಾ ತೆನೆಗಳು. ನಾಗರಾಜ್ ಎಂ.ಜಿ. ಪು. ಸಂ. 140.
42. ಈ ಐತಿಹ್ಯವನ್ನು ಹೇಳಿದವರು ಮೇದಮಯ್ಯ. ನಿವೃತ್ತ ಶಿಕ್ಷಕರು. ವಯಸ್ಸು 90 ವರ್ಷ.
43. ಈ ವಿವರಣೆಯನ್ನು ನೀಡಿದವರು ಬಾಳೆಕುಟ್ಟೀರ ಮಂದಣ್ಣ. ವಯಸ್ಸು 62 ವರ್ಷ.
44. ಕನ್ನಡ ಕಥೆ. ಮಾಧವ ಬಲ್ಲಾಳ ಬಂಧುಗಳು. ಪು. ಸಂ. 144.
45. ಸ್ಥಳನಾಮ ಹೇಗೆ ? ಎತ್ತ ? ಆರೈ ಮಣಿಪಾಲ.
46. ನೋಡಿ ಅನುಬಂಧದಲ್ಲಿರುವ ನಕ್ಷೆಗಳು.
47. ಇತಿಹಾಸದರ್ಶನ. ಎಂ.ಜಿ. ನಾಗರಾಜ್. ಪು. ಸಂ. 38. ಸಂಪುಟ 14/1999.
48. ಈ ವಿವರಣೆಯನ್ನು ನೀಡಿದವರು ಚೇದಂಡ ಮಾದಯ್ಯನವರು. ವಯಸ್ಸು 88 ವರ್ಷ.
49. ಈ ವಿವರವಾದ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ನೀಡಿದವರು ಕೆಂಬಟ್ಟಿ ಸಮುದಾಯದ ಚೋಂದು. ವಯಸ್ಸು 92 ವರ್ಷ.
50. ಪಟ್ಟೋಲೆ ಪಳಮೆ. ನಡಿಕೇರಿಯಂಡ ಚಿಣ್ಣಪ್ಪ. ಪು. ಸಂ. 464.

‘ಕಳತ್‌ಮಾಡ್’ ಸ್ಥಳನಾಮಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾದ ಬಸವನ ಚಿತ್ರವಿರುವ ಕಲ್ಲಿನ ಬೋಟಿಗಳು

ಪಾಲಿಬೆಟ್ಟದಲ್ಲಿರುವ ಪಠಾಣ್ ಬಾಬನ ಮಂದಿರ

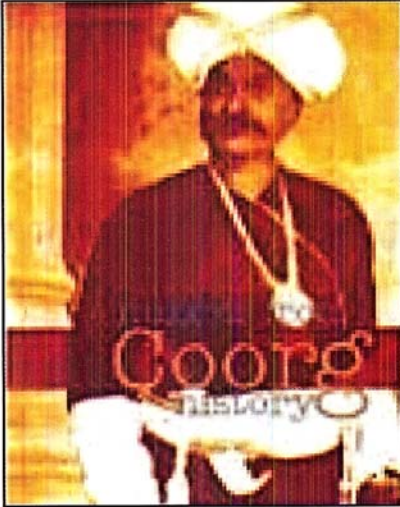
ಬೆಕ್ಕೆಸೊಡ್ಲೂರು ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿರುವ ‘ಮಂದತ್ತವ್ವ’ ನ ನೆಲೆ

‘ಮಂಚಳ್ಳಿ’ ಸ್ಥಳನಾಮಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾದ ‘ಮಂಚಳ್ಳಿ’ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿರುವ ಮಂಚಲಿಂದ ನಾಗನ ಪಾದಯುಗ್ಮದ ಚಿತ್ರ.

ಚಿಕ್ಕವೀರರಾಜೇಂದ್ರನ ದಿವಾನರಾಗಿದ್ದ ಹಾಗೂ ಬ್ರಿಟೀಷರ ಆಡಳಿತಾವಧಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಇದೇ ಹುದ್ದೆಯಲ್ಲಿ ಮುಂದುವರೆದ ‘ಚಿಪ್ಪುಡಿರ’ ಮನೆತನಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ್ದ ಪೊನ್ನಪ್ಪನವರ ಸ್ಮರಣಾರ್ಥವಾಗಿ ಅವರ ಮಗ ಮಾದಯ್ಯನವರು ಸುಮಾರು 1845-1850ರ ನಡುವೆ ಈ ಪೇಟೆಯನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದರು ಎಂಬ ವಿಚಾರ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿದೆ.

‘ಪೊನ್ನಂಪೇಟೆ’ ಸ್ಥಳನಾಮಕ್ಕೆ ಕಾರಣಕರ್ತರಾದ ಚಿಪ್ಪುಡಿರ ಪೊನ್ನಪ್ಪ.

ಅಧ್ಯಾಯ 5

ಸ್ಥಳನಾಮಗಳನ್ನು ಮೂಲಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದ
ಅಗತ್ಯ ಮತ್ತು ಮಹತ್ವ

ಪ್ರಾಚೀನ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ವಾಹಕಗಳಾಗಿರುವ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳು ಆ ಸ್ಥಳದ ಹಾಗೂ ಅದರ ಸುತ್ತ ಮುತ್ತಲಿನ ಪ್ರದೇಶದ ಪ್ರಾಕೃತಿಕ, ಸಾಹಿತ್ಯಿಕ, ಐತಿಹಾಸಿಕ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ, ಭಾಷಿಕ, ವೈಚಾರಿಕ ಇವೇ ಮೊದಲಾದ ಅನೇಕ ಮೌಲ್ಯಾಧಾರಿತ ಸತ್ಯವನ್ನು ಹೇಳುವ ಮಹತ್ವದ ವಿಚಾರಗಳಾಗಿವೆ. ಅವುಗಳು ತಮ್ಮ ಒಡಲಿನಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ವಾಸ್ತವ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಹುದುಗಿಸಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದು ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಅವುಗಳ ಸಂಶೋಧನಾ ಕಾರ್ಯ ನಡೆದಾಗ ಸಂಶೋಧಕರು ಮೂಗಿನ ಮೇಲೆ ಬೆರಳನ್ನಿಡುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತವೆ. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಸ್ಥಳನಾಮ ಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರು ಸ್ಥಳನಾಮಗಳನ್ನು “ಜೀವಂತ ಪಳೆಯುಳಿಕೆಗಳು” (fossils) ಎಂದು ಕರೆದಿರುವುದು. "Every place name is a fossilised philological fact" - Thyagaraju.¹

ವಿದ್ವಾಂಸರ ಈ ಮೇಲಿನ ಮಾತು ನೂರಕ್ಕೆ ನೂರರಷ್ಟು ನಿಜ. ಮೇಲ್ನೋಟಕ್ಕೆ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳು ಕೇವಲ ಒಂದು ಗುರುತಿನ ಹೆಸರುಗಳಾಗಿ ಕಂಡರೂ ಆ ಅವುಗಳನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಿ ನೋಡಿದಾಗ ಪ್ರಸ್ತುತ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಚಾರಿತ್ರಿಕ, ಭೌಗೋಳಿಕ, ಜನಾಂಗೀಯ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಮುಂತಾದ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ಆ ಪ್ರಸ್ತುತ ಸ್ಥಳನಾಮದ ಅರ್ಥಕ್ಕಿರುವ ಕುರುಹು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದಾಗಿ ಒಂದು ಸ್ಥಳನಾಮದ ಅಧ್ಯಯನದಿಂದ ಅಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿರುವ ಜನರ ಬಗೆಗಿನ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಹಾಗೂ ನಾಗರಿಕತೆಯ ಹಿನ್ನೆಲೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ವಿವರಗಳು ದೊರಕುತ್ತವೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಒಂದು ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಒಂದಾನೊಂದು ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿದ್ದ ವಿಶೇಷ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಕುರಿತ ಮಾಹಿತಿಯೂ ದೊರಕುತ್ತದೆ.

ಈ ಕಲ್ಲುಗಳು ಸೃಷ್ಟಿಯಾಗಿರಬಹುದು ಎಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಪಡುತ್ತಾರೆ.²

ಈ ವಿಚಾರದಿಂದ ಗಮನಕ್ಕೆ ಬರುವ ಅಂಶವೆಂದರೆ ಪ್ರಾಚೀನ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳು ಅರ್ಥಗರ್ಭಿತವಾಗಿರುತ್ತವೆ ಹಾಗೂ ವಸ್ತುನಿಷ್ಠ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ತಮ್ಮಲ್ಲಿ ಅಡಗಿಸಿಕೊಂಡಿರುತ್ತವೆ ಎಂಬ ಗಮನಾರ್ಹವಾದ ವಿಚಾರ.

ಸ್ಥಳನಾಮಗಳನ್ನು ಅವುಗಳ ಮೂಲ ಸ್ವರೂಪದಿಂದ ಬದಲಾಯಿಸುವಾಗ ಅರಿವಿದ್ದೋ ಅರಿವಿಲ್ಲದೆಯೋ ಅತ್ಯಮೂಲ್ಯವಾದ ದಾಖಲೆಗಳನ್ನು ಅಳಿಸಿ ಹಾಕುವುದು ಸಾಧುವೆ ? ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು ನಾಗರಿಕರು ತಮಗೆ ತಾವೇ ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗಿದೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಸ್ಥಳನಾಮವು ಮಾನವನಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಪ್ರಮುಖ ವಿಚಾರಗಳಾದ ‘ಭಾಷೆ’ ಹಾಗೂ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಕುರಿತ ಮಾಹಿತಿಗಳನ್ನೂ ನೀಡುವಂಥವು.

"Place names give valuable testimony of extinct Language"

- ಬ್ಲೂಮ್ ಫೀಲ್ಡ್

ಹೌದು ಒಂದು ಭಾಷೆ ಕೂಡಾ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಂತೆ ಬದಲಾವಣೆ ಹೊಂದುತ್ತಾ ಇರುವಂಥದ್ದು. ಭಾಷೆ ಹಾಗೂ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳೆರಡೂ ನಿಂತನೀರಾಗಿರದೆ ಹರಿವ ತೊರೆಗಳಾಗಿರುವ ಕಾರಣ ಹೊಸತಿನ ಸೇರ್ಪಡೆ, ಹಳೆಯದರ ಬದಲಾವಣೆ ನಿರಂತರವಾಗಿ ನಡೆದೇ ಇರುತ್ತದೆ. ಇಂಥ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಶಬ್ದಗಳು ಇಂದು ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿಕಂಡು ಬರದಿದ್ದರೂ ಹಿಂದಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಇದ್ದವು ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳಲ್ಲಿರುವ ಅನೇಕ ಶಬ್ದಗಳು ಉದಾಹರಣೆಯಾಗಿ ದೊರಕುತ್ತವೆ.

ವಿರಾಜಪೇಟೆ ತಾಲೂಕಿನ ‘ನಾಯಿಂದಕೇರಿ’ ಎಂಬ ಸ್ಥಳನಾಮದಲ್ಲಿ ‘ನಾಯಿಂದ’ರೆಂಬ ಪದ ‘ಕ್ಷೌರಿಕ’ ಎನ್ನುವ ಪದಕ್ಕೆ ಸಂವಾದಿಯಾದ ಕೊಡವ ಭಾಷೆಯ ಪದ. ಆದರೆ ಇಂದು ಕೊಡವ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಈ ಶಬ್ದದ ಬಳಕೆ ಕಂಡು ಬರುವುದೇ ಇಲ್ಲ. ಆದರೆ ಹಿಂದಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಈ ಶಬ್ದ ಕೊಡವ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿತ್ತು ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಈ ಸ್ಥಳನಾಮವೊಂದು ಉತ್ತಮ ನಿದರ್ಶನವಾಗಿದೆ.

“ಚರಿತ್ರೆ ಮೌನ ತಾಳಿದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳು ಮಾತನಾಡುತ್ತವೆ” ಎಂಬ ವಿದ್ವಾಂಸರ ಮಾತು ಅನೇಕ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳಿಗೆ ಅಕ್ಷರಶಃ ಅನ್ವಯಿಸುತ್ತವೆ.

ಉದಾ : ವಿರಾಜಪೇಟೆ ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿರುವ ‘ನಾಂಗಾಲ’ ಎಂಬ ಸ್ಥಳನಾಮವು ಮೂಲತಃ ‘ನಾಡ್‌ಗಾಣೆ’ ಎಂಬ ಮೂಲನಿಷ್ಪತ್ತಿಯಿಂದ ಬಂದದ್ದಾಗಿದೆ.

ನಾಡ್‌ಗಾಣೆ > ನಾಂಗಾಲ್ > ನಾಂಗಾಲ.

‘ನಾಡ್‌ಗಾಣೆ’ ಈ ಸ್ಥಳನಾಮವು ಮೂಲತಃ ಪ್ರಸ್ತುತ ಪ್ರದೇಶದ ಭೌಗೋಳಿಕ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಹಾಗೂ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆಯನ್ನೊಳಗೊಂಡ ಸ್ಥಳನಾಮ. ಇದು ನಂತರದ ಕಾಲದ ಬದಲಾವಣೆಗೊಂಡ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತುತ ಸ್ಥಳದ ಐತಿಹಾಸಿಕ ವಿವರಗಳನ್ನು ಕೂಡಾ ವಿವರಿಸುತ್ತದೆ. ಮಲೆಯಾಳಂ ಭಾಷಾ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಿಂದ ಬಂದ ಸ್ಥಳನಾಮ ಇದಾಗಿದೆ. ನಾಡ್ < ನಾಟ್, ಗಾಣೆ < ಕಾಣಾ

ಸುಮಾರು ಹದಿನೆಂಟನೆಯ ಶತಮಾನದ ಆರಂಭದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕೊಡಗಿನ ಭೂ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಆಡಳಿತದ ಅನುಕೂಲಕ್ಕಾಗಿ ‘ನಾಡು’ಗಳನ್ನಾಗಿ ವಿಂಗಡಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ಹಲವು ಊರುಗಳು ಸೇರಿ ‘ನಾಡು’ಗಳಾಗಿದ್ದವು. ಪ್ರಸ್ತುತ ಗ್ರಾಮವಾದ ಇಂದಿನ ನಾಂಗಾಲ ಗ್ರಾಮದ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿರುವ ಬೆಟ್ಟವೊಂದನ್ನು ಏರಿ ನೋಡಿದರೆ ಸುತ್ತಲೂ ಇರುವ ವಿವಿಧ ನಾಡುಗಳು ಆ ಬೆಟ್ಟದ ಮೇಲಿನಿಂದ ಬಹಳ ಸುಂದರವಾಗಿ ಗೋಚರವಾಗುತ್ತಿದ್ದ ಕಾರಣ ಆ ಬೆಟ್ಟಕ್ಕೆ ‘ನಾಡ್‌ಗಾಣೆ’ ಬೆಟ್ಟವೆಂದು ಅಲ್ಲಿನ ಸ್ಥಳೀಯರು ಗುರುತಿಸಿ ಕರೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಹಾಗೆಯೇ ಈ ಗ್ರಾಮವನ್ನು ‘ನಾಡ್‌ಗಾಣೆ’ ಗ್ರಾಮವೆಂದು ಕರೆಯುತ್ತಿದ್ದುದಾಗಿ ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ನಂತರದ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಿ ಆಡಳಿತ ನಡೆಸಲು ಬಂದ ಬ್ರಿಟಿಷರು ತಮ್ಮ ಉಚ್ಚಾರಣೆಯ ಅನುಕೂಲಕ್ಕಾಗಿ ‘ನಾಡ್‌ಗಾಣೆ’ಯನ್ನು ‘ನಾಂಗಾಲ್’* ಎಂಬ ಅನರ್ಥ ಶಬ್ದದೊಂದಿಗೆ ಗುರುತಿಸಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು.

ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಬಂದ ನಂತರ ಬ್ರಿಟಿಷರ ಆಡಳಿತ ಕೊನೆಗೊಂಡ ಮೇಲೆ ಇಲ್ಲಿನ ಸ್ಥಳೀಯರು ತಮ್ಮ ಉಚ್ಚಾರಣೆಗೆ ಅನುಕೂಲವಾಗುವಂತೆ ತಮ್ಮ ಭಾಷೆಗೆ ಒಪ್ಪುವ ಸ್ವರಾಂತ್ಯ ಪದದೊಂದಿಗೆ ‘ನಾಂಗಾಲ’ ವೆಂದು ಬಳಸಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು. ನಾವಿಲ್ಲಿ ಗಮನಿಸಬೇಕಾದ ವಿಚಾರವೆಂದರೆ ಮೂಲತಃ ಸ್ಥಳೀಯ ಪ್ರದೇಶದ “ಭೌಗೋಳಿಕ” ಹಿನ್ನೆಲೆಯ ಸ್ಥಳನಾಮ ಇಂದು ತನ್ನ ಬದಲಾವಣೆಯೊಂದಿಗೆ ವಿರೂಪಗೊಂಡು ಅಥವಾ ಅನರ್ಥ ಶಬ್ದಪುಂಜವಾಗಿ ಜನಬಳಕೆಯಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ದಾಖಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬರುತ್ತಿದೆ.

*ಮಡಿಕೇರಿ > ಮರ್ಕೆರಾ ಆದಂತೆ, ಕೊಡಗು > ಕೂರ್ಗ್ ಆದಂತೆ, ನಾಡ್‌ಗಾಣೆ > ನಾಂಗಾಲ್ ಆಗಿ ಬ್ರಿಟಿಷರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿತ್ತು. ವಿವರಕ್ಕೆ ನೋಡಿ ‘ನಾಂಗಾಲ’ ಗ್ರಾಮದ ನಿಷ್ಪತ್ತಿಯ ಕುರಿತ ವಿವರಣೆ.

ಸ್ಥಳನಾಮಗಳು ನಿಂತನೀರಿನಂತೆ ಸ್ಥಗಿತವಾಗಿರದೆ ಚಲನಶೀಲವಾಗಿರುವ ಕಾರಣ ಸ್ಥಳನಾಮ ಬದಲಾವಣೆ ಸಹಜ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಾಗಿದೆ. ಮಾನವನಿಂದ ಅಸ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಬಂದ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳು ಆತನ ಜೀವನದ ಅವಿಭಾಜ್ಯ ವಿಚಾರಗಳಾದ ಭಾಷೆ, ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಪ್ರಕೃತಿ ಹಾಗೂ ನಾಗರಿಕತೆಯ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಿಂದ ಬಂದವುಗಳು. ಭಾಷೆ, ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಪ್ರಕೃತಿ ಹಾಗೂ ನಾಗರಿಕತೆಗಳು ಕಾಲದಿಂದ ಕಾಲಕ್ಕೆ, ಪ್ರದೇಶದಿಂದ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಜನರಿಂದ ಜನರಿಗೆ, ಒಂದು ಜನಸಮುದಾಯದಿಂದ ಮತ್ತೊಂದು ಜನ ಸಮುದಾಯಕ್ಕೆ ವಿಭಿನ್ನವಾಗಿ ಬದಲಾಗುವ ಸಹಜ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯೊಂದಿಗೆ ನಿರಂತರವಾಗಿ ವ್ಯತ್ಯಾಸವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಲೇ ಇರುವಂಥವುಗಳು. ಅದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳು ಕೂಡಾ ಬದಲಾವಣೆಯ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗೆ ಒಳಪಡುತ್ತಾ ಬಂದಿರುವುವನ್ನು ನಾವು ಅಧ್ಯಯನದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಗಮನಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳು ಈ ಕೆಳಗಿನ ಕಾರಣಗಳಿಂದ ತಮ್ಮ ಮೂಲ ಸ್ವರೂಪದಿಂದ ಬದಲಾಗುತ್ತವೆ.

1. ತಪ್ಪು ಭಾಷಾಂತರ
2. ಅನ್ಯ ಭಾಷಾ ಪ್ರಭಾವ ಮತ್ತು ಸಂಪರ್ಕ
3. ಹೀನಾರ್ಥಕ್ಕೆ ಬದಲಾಗಿ ಉತ್ತಮಾರ್ಥದ ಬಳಕೆ
4. ಮರು ನಾಮಕರಣದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ಭಾಷೆಯ ಪ್ರಭಾವ
5. ಆಡಳಿತ ವರ್ಗದವರ ಭಾಷೆಯ ಪ್ರಭಾವ
6. ಅಧಿಕಾರಿ ವರ್ಗದವರ ಪ್ರಭಾವ
7. ಆಧುನೀಕರಣ
8. ಸೌಲಭ್ಯಾಕಾಂಕ್ಷೆ
9. ಹೃಸ್ವೀಕರಣ
10. ಆಂಗ್ಲೀಕರಣ
11. ವಾರ್ಗಿಕಗಳ ವ್ಯಂಜನಾಂತ್ಯ ಉಚ್ಚಾರಣೆ
12. ತಪ್ಪು ಉಚ್ಚಾರಣೆ
13. ಗಡಿ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಭಾಷೆ ಹಾಗೂ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಪ್ರಭಾವ
14. ಸ್ಥಳೀಯರ ಸ್ವಭಾಷಾಭಿಮಾನ
15. ಲಿಂಗ ತಾರತಮ್ಯ

16. ಜಾತಿ ತಾರತಮ್ಯ
17. ಆಡಳಿತ ನೆಲೆಯ ಸಂಪರ್ಕ
18. ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ನೆಲೆಯ ಸಂಪರ್ಕ
19. ಭೌಗೋಳಿಕ ನೆಲೆಯ ಸಂಪರ್ಕ
20. ವಲಸಿಗರ ನೆಲೆಸುವಿಕೆ
21. ಧಾರ್ಮಿಕ ಪ್ರಭಾವ.

ಇವೇ ಮೊದಲಾದ ರಾಜಕೀಯ, ಭೌಗೋಳಿಕ, ಐತಿಹಾಸಿಕ, ಭಾಷಿಕ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಹಾಗೂ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ವಿಚಾರಗಳ ಹಿನ್ನೆಲೆಗಳಿಂದಾಗುವ ಅನೇಕ ಕಾರಣಗಳನ್ನು ಪಟ್ಟಿ ಮಾಡಬಹುದು. ಅವುಗಳಲ್ಲಿನ ಕೆಲವು ಕಾರಣಗಳನ್ನು ಕುರಿತ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತ ವಿವರಣೆಯನ್ನು ಈ ಕೆಳಗಿನಂತೆ ನೋಡಬಹುದು.

ತಪ್ಪು ಭಾಷಾಂತರ :

ತಪ್ಪು ಭಾಷಾಂತರಕ್ಕೆ ಮುಖ್ಯ ಕಾರಣವೆಂದರೆ ಸ್ಥಳನಾಮದ ಮೂಲಾರ್ಥವನ್ನು ತಪ್ಪಾಗಿ ಗ್ರಹಿಸುವುದು.

ಉದಾ : ವಿರಾಜಪೇಟೆ ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಇಂದು ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿರುವ ‘ಹಳ್ಳಿಗಟ್ಟು’ ಎಂಬ ಸ್ಥಳನಾಮವನ್ನು ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಉದಾಹರಿಸಬಹುದು.

ಇಂದಿನ ‘ಹಳ್ಳಿಗಟ್ಟು’* ಗ್ರಾಮದ ಮೂಲ ಸ್ವರೂಪ ‘ಪತ್ತಾಕೆಟ್’ ಎಂಬುದಾಗಿದೆ. ‘ಪತ್ತಾಕೆಟ್’ ಎಂಬ ಸ್ಥಳನಾಮವು ಮೂಲತಃ ಇಲ್ಲಿ ಸುತ್ತ ಮುತ್ತಲಿನ ಪ್ರದೇಶದ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಹಿನ್ನೆಲೆಯ ‘ಪತ್ತಾಕೂಟ’ ದೆವ್ವಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ್ದು ಈ ‘ಪತ್ತಾ ಕೂಟ’ ದೆವ್ವಗಳು ಈ ಪ್ರದೇಶದ ಸುತ್ತಮುತ್ತಲಿನಲ್ಲಿ ನೆಲೆ ನಿಂತಿರುವುದರಿಂದ ಹಾಗೂ ‘ಪತ್ತಾ ಕೂಟ’ವೆಂಬ ದೆವ್ವಗಳನ್ನು ಬಂಧಿಸಿಟ್ಟು ನೆಲೆಯಾದ ಕಾರಣ ‘ಪತ್ತಾಕೆಟ್’ ಅಂದರೆ ಹತ್ತುಗಂಟು ಹಾಕಿ ಬಂಧಿಸಿಟ್ಟು ನೆಲೆ ಎಂಬರ್ಥದಲ್ಲಿ ಮೂಲ ಸ್ಥಳನಾಮವಿದೆ. ಆದರೆ ಹಾಲೇರಿ ಅರಸರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳನ್ನು ಕನ್ನಡೀಕರಣಗೊಳಿಸಿ ದಾಖಲಿಸುವ ಭರದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತುತ ಸ್ಥಳನಾಮದ ಮೂಲಾರ್ಥವನ್ನು ತಪ್ಪಾಗಿ ಗ್ರಹಿಸಿ ‘ಹಳ್ಳಿಗಟ್ಟು’ ಎಂದರೆ ಹಳ್ಳಿಗಳ ಕಟ್ಟು, ಹಳ್ಳಿಗಳ ಗುಂಪು ಎಂಬ ಅರ್ಥ ಬರುವಂತೆ ಮೂಲ ಸ್ಥಳನಾಮದ ಮೂಲ ಸ್ವರೂಪವನ್ನೇ ಬದಲಾಯಿಸಲಾಗಿದೆ.

*ವಿವರಕ್ಕೆ ನೋಡಿ ‘ಹಳ್ಳಿಗಟ್ಟು’ ಸ್ಥಳನಾಮದ ನಿಷ್ಪತ್ತಿ ಮತ್ತು ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ.

ಇಂದು ದಾಖಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಸ್ಥಳನಾಮವು ‘ಹಳ್ಳಿಗಟ್ಟು’ ಎಂದಿದ್ದರೆ ಸ್ಥಳೀಯ ಹಿರಿಯರು ಈ ಗ್ರಾಮವನ್ನು ಇಂದಿಗೂ ‘ಪತ್‌ಕೆಟ್’ ಗ್ರಾಮವೆಂದೇ ಗುರುತಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಮರುನಾಮಕರಣ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ಭಾಷೆಯ ಪ್ರಭಾವ :

ಪ್ರಸ್ತುತ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಆಳುತ್ತಿರುವ ರಾಜರುಗಳು ತಮ್ಮ ದಿಗ್ವಿಜಯದ ಸಂಕೇತವಾಗಿಯೋ ಅಥವಾ ಯಾವುದೋ ಒಂದು ಶುಭ ವಾರ್ತೆಯ ಸಂಕೇತವಾಗಿಯೋ ಮೂಲ ಸ್ಥಳನಾಮವನ್ನು ತಮಗೆ ಮೆಚ್ಚುಗೆಯಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಬದಲಾಯಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.

ಉದಾ : ಇಂದಿನ ‘ಕುಶಾಲನಗರ’ ಸ್ಥಳನಾಮವು ಬ್ರಿಟಿಷರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ‘ಫ್ರೇಷರ್ ಪೇಟೆ’ ಎಂದಾಗಿತ್ತು. ಹೈದರಾಲಿಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಮಗನಾದ ಟಿಪ್ಪುವಿನ ಜನನದ ವಾರ್ತೆಯಿಂದ ಸಂತೋಷಗೊಂಡ ಹೈದರಾಲಿ ಆ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ‘ಕುಶಾಲ್ ನಗರ’ವೆಂದು ಆತನ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿಯೇ ನಾಮಕರಣ ಮಾಡಿದ್ದ. ಅದೇ ಇಂದಿಗೂ ಜನಬಳಕೆಯಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ದಾಖಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿದೆ.

ಆಡಳಿತ ವರ್ಗದವರ ಹಾಗೂ ಅಧಿಕಾರಿ ವರ್ಗದವರ ಪ್ರಭಾವ :

ಒಂದು ಪ್ರದೇಶವು ಅನೇಕ ರಾಜರ, ರಾಜಪಂಗಡಗಳ, ವಿದೇಶೀಯರ ಆಡಳಿತಕ್ಕೆ ಒಳಪಟ್ಟಿದ್ದ ವಿಚಾರವನ್ನು ನಾವು ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ಗಮನಿಸುತ್ತೇವೆ. ಇಂಥ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಹಾಗೂ ರಾಜರು ತಮ್ಮ ಹೆಸರನ್ನೇ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳಿಗೆ ಇಟ್ಟು ಮೆರೆದ ನಿದರ್ಶನಗಳೂ ಇವೆ.

ಉದಾ : ವಿರಾಜಪೇಟೆ ತಾಲೂಕಿನ ‘ಅಮ್ಮತ್ತಿ’ ಎಂಬ ಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ಬ್ರಿಟಿಷರ ಅಧಿಕಾರಿಯಾಗಿದ್ದ ‘ಕರ್ನಲ್ ಕೋಲ್’ ಎಂಬಾತನ ಹೆಸರನ್ನು ಇಟ್ಟು ಅಮ್ಮತ್ತಿ ಗ್ರಾಮವನ್ನು ‘ಕೋಲ್‌ಪೇಟೆ’ (Col Pet) ಎಂದು ಬದಲಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ಬ್ರಿಟಿಷರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ‘ಕೋಲ್‌ಪೇಟೆ’ ಎಂದೇ ಅದನ್ನು ಗುರುತಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ಆದರೆ ಬ್ರಿಟಿಷರ ನಂತರ ಸ್ಥಳೀಯರು ಎಚ್ಚಿತ್ತುಕೊಂಡು ಮೂಲತಃ ಇದ್ದ ಅಮ್ಮತ್ತಿ ಎಂಬ ಸ್ಥಳನಾಮವನ್ನೇ ಇಂದು ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಹೈದರ್‌ನಗರ, ಕೃಷ್ಣರಾಜಪುರ ಇತ್ಯಾದಿಗಳೆಲ್ಲವೂ ಈ ರೀತಿಯ ವ್ಯಕ್ತಿವಾಚಿ ಸ್ಥಳನಾಮಕ್ಕೆ ಉದಾಹರಣೆಗಳಾಗಿವೆ.

ಆಧುನೀಕರಣ :

ಆಧುನೀಕತೆಗೆ ತಮ್ಮನ್ನು ತಾವು ತೆರೆದುಕೊಳ್ಳುವುದು ಇಂದಿನ ಸಮಾಜದ ಒಂದು ಪ್ರಮುಖ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ. ಆದರೆ ಆಧುನೀಕರಣದಿಂದಾಗುವ ಒಳಿತು ಕೆಡಕುಗಳ ಪ್ರಜ್ಞೆ ಆ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ

ಅವರಿಗಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಸ್ಥಳನಾಮಗಳ ವಿಷಯದಲ್ಲಿಯೂ ಈ ಆಧುನಿಕರಣ ತನ್ನ ಕಬಂಧ ಬಾಹುಗಳನ್ನು ಚಾಚದೆ ಬಿಟ್ಟಿಲ್ಲ.

ಉದಾ : ವಿರಾಜಪೇಟೆ > ವಿರಾಜ್ ಪೇಟ್
ತೋಣಚಿಕೊಪ್ಪಲು > ಕುವೆಂಪುನಗರ ಆಗಿ ಇಂದು ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿದೆ.

ಸೌಲಭ್ಯಾಕಾಂಕ್ಷೆ :

ಜನರ ಉಚ್ಚಾರಣೆಯ ಅನುಕೂಲಕ್ಕಾಗಿ ಕ್ಲಿಷ್ಟಕರವಾದ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳು ಸರಳೀಕರಣಗೊಳ್ಳುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಮೂಲ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ.

ಉದಾ : ವಿರಾಜಪೇಟೆ ತಾಲೂಕಿನ ‘ಪೊಳ್ಳೂರ್’ ಎಂಬ ಸ್ಥಳನಾಮವು ಇಂದು ‘ಹೊದೂರ್’ ಎಂಬುದಾಗಿ ಮೂಲಾರ್ಥವನ್ನೇ ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಇಂದು ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿದೆ.

‘ಪೊಳ್ಳೂ’ ಎಂದರೆ ಕೊಡವ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ‘ಹಬ್ಬ’ ಎಂದರ್ಥ. ಅಂದರೆ ಅನೇಕ ಬಗೆಯ ಹಬ್ಬಗಳ ನೆಲೆಯಾದ ಈ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಸ್ಥಳೀಯ ಹಿರಿಯರು ಪೊಳ್ಳೂರು ಎಂಬ ಸ್ಥಳನಾಮದೊಂದಿಗೆ ಗುರುತಿಸಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಇಂದಿನ ಸ್ಥಳೀಯರು ತಮ್ಮ ಸೌಲಭ್ಯಕ್ಕೋಸ್ಕರ ‘ಹೊದೂರು’ ಎಂಬ ಅನರ್ಥ ಸ್ಥಳನಾಮದೊಂದಿಗೆ ಆ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಗುರುತಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಹೃಸ್ವೀಕರಣ :

ಮೂರು ನಾಲ್ಕು ಪದಗಳಿರುವ ದೀರ್ಘವಾದ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳು ಜನರ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿ ಹೃಸ್ವೀಕರಣಗೊಂಡು ಮೂಲಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ.

ಉದಾ : ವೀರರಾಜೇಂದ್ರನ ಪೇಟೆ > ವಿರಾಜಪೇಟೆ
ಹೆಗ್ಗಡ ದೇವನ ಕೋಟೆ > ಹೆಗ್ಗಡ್ಯಾವ್ವಕೋಟೆ
ಕುಂದ್‌ರ ಜಲಗೇರಿ > ಕುಂಜಲಗೇರಿ > ಕುಂಜೇರಿ.

ಹಾಗೆಯೇ ಹೃಸ್ವೀಕರಣದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ವರ್ಣ ಮಾಲೆಯ ಅಕ್ಷರಗಳನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಕೂಡಾ ಸರ್ವೇ ಸಾಮಾನ್ಯ ಸಂಗತಿ ಆಗಿದೆ.

ಉದಾ : ತಾವಳಗೇರಿ ಶೆಟ್ಟಿಗೇರಿ > ಟಿ. ಶೆಟ್ಟಿಗೇರಿ
ಕೃಷ್ಣರಾಜನಗರ > ಕೆ.ಆರ್. ನಗರ

ವಾರ್ಗಿಕಗಳ ವ್ಯಂಜನಾಂತ ಬಳಕೆ :

ವಾರ್ಗಿಕವೆಂದರೆ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳ ಎರಡನೆಯ ಭಾಗ ಅಥವಾ ಕೊನೆಯ ಭಾಗ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯಿಂದ ಬಂದ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳು ಸ್ವರಾಂತವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಇದೇ ಕನ್ನಡದ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳು ಇಂಗ್ಲಿಷ್‌ನ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ವ್ಯಂಜನಾಂತವಾಗಿ ಉಚ್ಚಾರಣೆ ಹಾಗೂ ಲಿಖಿತ ರೂಪದಲ್ಲಿಯೂ ಕಂಡು ಬರುತ್ತವೆ.

ಉದಾ : ನಲ್ಲೂರು > ನಲ್ಲೂರ್
 ಕಿರುಗೂರು > ಕಿರ್‌ಗೂರ್
 ವಿಜಯನಗರ > ವಿಜಯನಗರ್

ಈ ಮೇಲಿನ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳು ಮೂಲತಃ ಸ್ವರಾಂತವಾಗಿದ್ದರೂ ನಂತರದ ರೂಪಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯಂಜನಾಂತವಾಗಿ ಬಳಕೆಯಾಗಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು.

ತಪ್ಪು ಉಚ್ಚಾರಣೆ :

ಮೂಲತಃ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳ ಮೂಲ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ತಪ್ಪಾಗಿ ಉಚ್ಚರಿಸುವ ಕಾರಣದಿಂದಲೂ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳ ಮೂಲರೂಪಕ್ಕೆ ಧಕ್ಕೆ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ.

ಉದಾ : ‘ಪೋಲ್‌ಹಳ್ಳಿ’ ಜನಪದರ ಬಾಯಲ್ಲಿ ಪಾಲಹಳ್ಳಿ ಎಂಬುದಾಗಿ ತಪ್ಪಾಗಿ ಉಚ್ಚರಿಸಿದಾಗ ಮೂಲ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿದ್ದ ವ್ಯಕ್ತಿವಾಚಿ ಸ್ಥಳನಾಮ ವೃತ್ತಿವಾಚಕ ಸ್ಥಳನಾಮವಾಗಿ ತನ್ನ ಮೂಲ ಸ್ವರೂಪವನ್ನೇ ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಇಂದು ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿದೆ.

ಗಡಿ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಭಾಷೆ ಹಾಗೂ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಪ್ರಭಾವ :

ಒಂದು ಪ್ರದೇಶದ ಗಡಿ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಭಾಷೆ ಹಾಗೂ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಸಹಜವಾಗಿಯೇ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳ ಮೇಲೂ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ಬೀರಿರುತ್ತವೆ.

ಉದಾ : ವಿರಾಜಪೇಟೆ ತಾಲೂಕಿನ ಗಡಿ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿರುವ ಗ್ರಾಮವಾದ ‘ತೆರಾಲು’ ಗ್ರಾಮ ನಾಮವು ಮೂಲತಃ ಬೌದ್ಧ ಧರ್ಮದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಿಂದ ಬಂದದ್ದು* ಕಾರಣವೇನೆಂದರೆ ಸಮೀಪದ ಕೇರಳ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿದ್ದ ಬೌದ್ಧ ಧರ್ಮ, ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಹಾಗೂ ಭಾಷೆಯ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಮೂಲತಃ ‘ಥೇರಹಾಳು’ ಎಂಬ ಸ್ಥಳನಾಮವು ಅಸ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಬಂದು ಈಗ ಸ್ಥಳೀಯರ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿ ‘ತೆರಾಲು’ ಎಂದಾಗಿದೆ. ಈ ಸ್ಥಳನಾಮದ ಇಂದಿನ ರೂಪಕ್ಕೆ ಯಾವುದೇ ಅರ್ಥಗಳಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ

*ವಿವರಕ್ಕೆ ನೋಡಿ : ‘ತೆರಾಲು’ ಸ್ಥಳನಾಮದ ನಿಷ್ಪತ್ತಿ ಮತ್ತು ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ.

ಮೂಲತಃ ಗಡಿ ಪ್ರದೇಶದ ಭಾಷೆ, ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಪ್ರಭಾವ ಈ ಸ್ಥಳನಾಮದ ಮೂಲಸ್ವರೂಪದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.

ಸ್ಥಳೀಯರ ಸ್ವಭಾಷಾಭಿಮಾನ :

ಸ್ಥಳೀಯರ ಸ್ವಭಾಷಾ ಪ್ರೇಮವು ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಸ್ಥಳನಾಮ ಬದಲಾವಣೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ.

ಉದಾ : ‘ಹಾಲುಗುಂದ’ ಎಂಬ ಕನ್ನಡ ಭಾಷಾ ಹಿನ್ನೆಲೆಯ ಸ್ಥಳನಾಮ ಇಂದು ವಿರಾಜಪೇಟೆ ತಾಲೂಕಿನ ಪ್ರಮುಖ ಭಾಷೆಯಾದ ಕೊಡವ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ‘ಪಾಕುಂದ’ ಎಂಬ ಭಾಷಾಂತರ ರೂಪರೊಂದಿಗೆ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಹಚ್ಚಿನಾಡು | ಪಚ್ಚಾಟ್ ಆಗಿ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿದೆ.

ವಲಸಿಗರ ನೆಲೆಸುವಿಕೆ :

ಬೇರೊಂದು ಪ್ರದೇಶದಿಂದ ವಲಸೆ ಬಂದ ಜನ ಒಂದು ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ನೆಲೆನಿಂತಾಗ ಅವರದೇ ಭಾಷೆ, ಸಂಸ್ಕೃತಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾದ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳು ಅಸ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಬರುವುದು ಸಹಜ.

ಹುಣಸೂರಿನ ಸಮೀಪದ ‘ಕಣಗಾಲ್’ ಗ್ರಾಮದವರು ಬಂದು ನೆಲೆನಿಂತ ವಿರಾಜಪೇಟೆ ತಾಲೂಕಿನ ಪ್ರದೇಶವು ಸ್ಥಳೀಯರ ಬಾಯಲ್ಲಿ ‘ಕಣ್ಣಿಗಾಲ’ ಎಂದು ಇಂದಿಗೂ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿದೆ. ಅಂದರೆ ಈ ಕಣಗಾಲ್ ಪ್ರದೇಶದಿಂದ ಬಂದವರು ನೆಲೆನಿಂತ ಊರು ‘ಕಣಗಾಲರ’ ಊರು ನಂತರದ ಕಾಲ ಘಟ್ಟದಲ್ಲಿ ‘ಕಣ್ಣಿಗಾಲ’ ಎಂದು ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿದೆ. ಏಕೆಂದರೆ ‘ಕಣಗಾಲ’ ಎಂಬ ಸ್ಥಳನಾಮದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿರುವ ‘ಗಾಲ’ ಎಂಬ ವಾರ್ಗಿಕದ ‘ಕಾಲುವೆ’ ಎಂಬ ವಿಚಾರಕ್ಕೆ ಪೂರಕವಾದ ಮಾಹಿತಿಗಳು ಇಂದಿನ ‘ಕಣ್ಣಿಗಾಲ’ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ದೊರೆಯುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ‘ಕಣಗಾಲ’ ಗ್ರಾಮದಿಂದ ವಲಸೆ ಬಂದು ನೆಲೆನಿಂತವರ ಪ್ರದೇಶವಿದು ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಅನೇಕ ಪೂರಕ ಮಾಹಿತಿಗಳು ಈ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿನ ನಮಗೆ ದೊರೆಯುತ್ತವೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಕುಕ್ಕೂರು (ಕಾರ್ಕಳ ತಾಲೂಕಿನ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ)ವಿನಲ್ಲಿ ಬಂಡೆಯೊಡೆದು ಜೀವನ ಸಾಗಿಸುವ ಜನರ ಗುಂಪೊಂದು ಕೇರಳದಿಂದ ಬಂದು ನೆಲೆಸಿ ಆ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಅವರ ಶಬರಿಮಲೆ ಅಯ್ಯಪ್ಪ ದೇವರ ಹೆಸರನ್ನಿಟ್ಟ ಕಾರಣದಿಂದ ಅಯ್ಯಪ್ಪನಗರವೆಂದೇ ಇಂದು ಅದು ಪ್ರಚಲಿತದಲ್ಲಿದೆ.

ಜಾತಿ ತಾರತಮ್ಯ :

ಹಿಂದಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಒಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಅಥವಾ ಕೋಮಿನವರು ಒಂದು ನಿರ್ವಹಿಸಿ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ ಅದನ್ನು ತಮ್ಮ ವಾಸ್ತವ್ಯಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯವೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಿ ಅಲ್ಲೇ ನೆಲೆನಿಂತಾಗ ಆ ಜಾತಿ ಅಥವಾ ಕೋಮಿನಿಂದ ಆ ಸ್ಥಳವನ್ನು ಗುರುತಿಸಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು ಅಷ್ಟೇ ಹೊರತು ಅವರ ಜಾತಿ ಅಥವಾ ಕೋಮಿನ ಪ್ರತಿಷ್ಠೆ, ಶ್ರೇಣಿಗಳು ಅಲ್ಲಿ ಗಣನೆಗೆ ಬರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ಯಾವುದೇ ನಾಗರಿಕತೆ ಅಥವಾ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಒಳ ಹೊಕ್ಕು ನೋಡಿದಾಗ ಅಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಣೀಕೃತ ಸಮಾಜದ ಕೈವಾಡ ಅಷ್ಟೊಂದು ಕಂಡುಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಸರ್ವರೂ ಅಲ್ಲಿ ಮಾನ್ಯರೇ, ಸಕಲ ವೃತ್ತಿಗಳೂ ಅಲ್ಲಿ ಮಾನ್ಯವೇ. ಇಂಥ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳಾದ ಮೇದರಕೇರಿ, ಹೊಲಗೇರಿ, ಕುಕ್ಕರಗೇರಿ ಇವೇ ಮೊದಲಾದ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳು ಇಂದಿನ ಶ್ರೇಣೀಕೃತ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿನ ಕೆಲವು ಪಂಗಡಗಳಿಗೆ ಕೇವಲವಾಗಿ ಕಂಡಾಗ ಅವುಗಳನ್ನು ಬದಲಾಯಿಸಲು ಮುಂದಾಗುತ್ತಾರೆ. ಇದರಿಂದ ಪ್ರಕೃತ ಸ್ಥಳನಾಮದ ಮೂಲಸ್ವರೂಪ ಹಾಗೂ ಅರ್ಥಕ್ಕೆ ಧಕ್ಕೆ ಉಂಟಾಗುವುದು ಸಹಜ.

ಉದಾ: ಮೇದರಕೇರಿ > ಮಾದಾಪುರ.

ಆಂಗ್ಲೀಕರಣ :

ಅನೇಕ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳು ಸ್ಥಳೀಯರ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಭಾಷೆಯ ಬಗೆಗಿನ ವ್ಯಾಮೋಹದಿಂದಾಗಿ ತಮ್ಮ ಮೂಲ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ.

ಉದಾ: ನಾರ್ತ್‌ಕನರಾ (ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ) ಸೌತ್‌ಕನರಾ (ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ) ಎಚ್.ಡಿ. ಬನ (ಹುಲಿದೇವರ ಬನ) ಕೆ.ಆರ್. ಪುರಂ (ಕೃಷ್ಣರಾಜ ಪುರಂ), ಟಿ. ನರಸೀಪುರ (ತಿರಮುಕ್ಕೂಡಲ ನರಸೀಪುರ) ಎ.ಬಿ. ಸೈಟ್ (ಆನೆ ಬಯಲು ಪ್ರದೇಶ). ಇವೇ ಮೊದಲಾದ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳು ಇಂದು ತಮ್ಮ ಮೂಲ ಸ್ವರೂಪ ಹಾಗೂ ಅವುಗಳಿಗಿದ್ದ ಮೂಲ ಅರ್ಥಗಳನ್ನೇ ಕಳೆದುಕೊಂಡಿವೆ.

ಧಾರ್ಮಿಕ ಪ್ರಭಾವ :

ಧರ್ಮವು ಮಾನವನ ಜೀವನದ ಮೇಲೆ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರಿರುವಂತೆ ಆತನಿಂದ ಸೃಷ್ಟಿಯಾದ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳ ಮೇಲೂ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರಿದೆ. ಉದಾ : ತಮಿಳುನಾಡಿನ ‘ತಿಲ್ಲೈ’ ಎನ್ನುವ ಮೂಲ ಸ್ಥಳನಾಮ ಹೊಂದಿದ ಊರು ‘ಚಿದಂಬರಂ’ ಆಯಿತು. ಹಾಗೆಯೇ ಪಂಡರಾಪುರ, ರಾಮನಾಥಪುರ ಮೊದಲಾದ ಇಂದಿನ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳನ್ನು ನಾವಿಲ್ಲಿ ಉದಾಹರಿಸಬಹುದು.

ಹೀನಾರ್ಥಕ್ಕೆ ಬದಲಾಗಿ ಉತ್ತಮಾರ್ಥಕ್ಕೆ ಬದಲಾವಣೆ :

ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಊರಿನ ಹೆಸರು ಹೀನವಾಗಿದೆ ಎನ್ನುವ ಭಾವನೆಯಿಂದ ಅದನ್ನು ಸ್ಥಳೀಯರು ಬದಲಾಯಿಸುತ್ತಾರೆ. ಉದಾ : ಧಾರವಾಡ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿನ ‘ಹಾದರಗೇರಿ’ ಎಂಬ ಮೂಲ ಸ್ಥಳನಾಮವನ್ನು ‘ಹರನಗಿರಿ’ ಎಂಬುದಾಗಿ ಬದಲಿಸಲಾಗಿದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ‘ಸೂಳೆಕೆರೆ’ಯು ‘ಶಾಂತಿಸಾಗರ’ವಾಗಿದೆ.

ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ವಿಶ್ವದಾದ್ಯಂತವಿರುವ ಕೆಲವು ಸ್ಥಳನಾಮಗಳು ಕೆಲವೊಂದು ಕಾರಣಗಳಿಂದ ಬದಲಾವಣೆಗೆ ಒಳಪಟ್ಟಿವೆ. ಹಾಗೂ ಮುಂದೆಯೂ ಬದಲಾವಣೆಗೆ ಒಳಪಡುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ಈ ಬದಲಾವಣೆ ಎಷ್ಟರ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಸರಿ ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆ ಸಂಶೋಧಕರನ್ನು ಕಾಡುವುದು ಸಹಜ. ಆದರೆ ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಸರಿ ತಪ್ಪುಗಳ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಗೆ ತೊಡಗುವ ಬದಲಾಗಿ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಪ್ರಾಚೀನ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳ ಮೂಲಾರ್ಥ ಮತ್ತು ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ಗಮನದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಅವುಗಳನ್ನು ಮೂಲ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿಯೇ ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿದೆ. ದಾಖಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಜನಬಳಕೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳ ಮೂಲ ಸ್ವರೂಪಕ್ಕೆ ಧಕ್ಕೆಯಾಗದಂತೆ ರಕ್ಷಿಸಲು ಕಾನೂನು ರೀತ್ಯ ನಿಯಮಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಒಂದು ಸ್ಥಳನಾಮವು ತನ್ನ ಒಡಲಲ್ಲಿ ಹುದುಗಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಮೌಲ್ಯಯುತ ಅಂಶಗಳು ಆ ಸ್ಥಳನಾಮದ ಬದಲಾವಣೆಯೊಂದಿಗೆ ನಾಶವಾಗಿ ಐತಿಹಾಸಿಕ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ, ಭೌಗೋಳಿಕ, ಇವೇ ಮುಂತಾದ ಮಾಹಿತಿಗಳು ಮುಂದಿನ ಪೀಳಿಗೆಗೆ ದೊರಕದೇ ಹೋಗುವ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳು ಬಹಳ ಆತಂಕಕಾರಿಯಾಗಿವೆ.

ಆಧುನಿಕ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳು ಅರ್ಥಗರ್ಭಿತವಾಗಿರುತ್ತವೆಂದು ಖಡಾಖಂಡಿತವಾಗಿ ಹೇಳಲು ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಪ್ರಾಚೀನ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳು ಅರ್ಥಗರ್ಭಿತವಾಗಿರುತ್ತವೆ ಎಂಬ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಎರಡು ಮಾತಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ಅವುಗಳು ನಿಶ್ಚಿತವಾಗಿ ಸಾಮಾಜಿಕ, ಐತಿಹಾಸಿಕ, ಭಾಷಿಕ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅಥವಾ ಇನ್ಯಾವುದೋ ಘಟನೆಗಳ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಿಂದ ಅಸ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಬಂದಿರುತ್ತವೆ. ಇಂದಿನ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಹೊಸ ಹೊಸ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳು ರಾತ್ರೋ ರಾತ್ರಿ ಅಸ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಬರುವ ಹಾಗೆ ಪ್ರಾಚೀನ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳು ಉದ್ಭವಿಸಲಿಲ್ಲವೆಂಬ ವಿಚಾರವನ್ನು ನಾವು ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಗಂಭೀರವಾಗಿ ಪರಿಗಣಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ.

ಸ್ಥಳನಾಮಗಳು ಜೀವಂತ ಪಳೆಯುಳಿಕೆಗಳಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಅವು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ವಾಹಕಗಳೂ ಹೌದು. ಇಂಥ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳು ತಮ್ಮ ಮೂಲ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿಯೇ ಮುಂದಿನ ಪೀಳಿಗೆಗೆ ದೊರೆತು

ಅವರೂ ತಮ್ಮ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಮೌಲ್ಯವನ್ನು ಅರಿತುಕೊಳ್ಳುವಂತಾಗಬೇಕು.

ಯಾವುದೇ ಜಾತಿ, ಪಂಗಡ, ಧರ್ಮ, ವರ್ಗ, ಲಿಂಗ, ಶ್ರೇಣಿ, ವೃತ್ತಿ ಇವುಗಳನ್ನು ಕುರಿತ ಪ್ರತಿಷ್ಠೆ, ಮೇಲುಕೀಳು ಎಂಬ ಭಿನ್ನಭೇದಗಳು ಸ್ಥಳನಾಮಗಳ ಮೂಲ ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶಿಸದಂತೆ ಜಾಗೃತ ವಹಿಸಿ ಒಂದು ಸ್ಥಳನಾಮದ ಮೂಲ ನಿಷ್ಪತ್ತಿಯ ಹಿಂದಿರುವ ವಸ್ತುನಿಷ್ಠ ಮೌಲ್ಯಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರ ಆದ್ಯತೆ ನೀಡುವಂತಾಗಬೇಕು. ಏಕೆಂದರೆ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳ ಮೂಲ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿರುವ ಶುದ್ಧ ಪ್ರಾಕೃತಿಕ ಮತ್ತು ಭೌತವಾದಿ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ಆಧುನಿಕ ಸಮಾಜ ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳದೇ ಇದ್ದಾಗ ಅವುಗಳನ್ನು ಶಿಷ್ಟಗೊಳಿಸುವ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಅವುಗಳ ಸುತ್ತಲೂ ಪೌರಾಣಿಕ, ಧಾರ್ಮಿಕ ವಿಚಾರಗಳ ಜಾಲವನ್ನು ಹೆಣೆಯುವ ಮೂರ್ಖತನಕ್ಕೂ ಮುಂದಾಗುತ್ತದೆ. ಆಧುನಿಕತೆ ಎನ್ನುವುದು ಮೌಢ್ಯತೆಯನ್ನು ತೊಲಗಿಸುವತ್ತ ಸಮಾಜವನ್ನು ಕೊಂಡೊಯ್ಯಬೇಕೇ ಎನಿಸಿ, ಮನುಷ್ಯನಲ್ಲಿರುವ ವೈಚಾರಿಕ ಭಾವನೆಯನ್ನು ಕುಂಠಿತಗೊಳಿಸುವ ಕೆಲಸ ಮಾಡಬಾರದು.

ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಪಟ್ಟಣದ್ರಹಿತಾಸಕ್ತಿಗಳ ಸ್ವಾರ್ಥದಿಂದ ಅಥವಾ ಅರಿತೋ ಅರಿಯದೆಯೋ ಬದಲಾವಣೆಗೆ ಒಳಗಾದ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳ ಮೂಲ ಸ್ವರೂಪದ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಅರಿತು ಅವುಗಳನ್ನು ಮತ್ತೆ ಮೂಲ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿಯೇ ದಾಖಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಅಳವಡಿಸಬೇಕಾದ ಮಹತ್ಕಾರ್ಯವೆಂದು ಸರ್ಕಾರ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕರ ಪ್ರಯತ್ನದಿಂದ ನಡೆಯಬೇಕಿದೆ. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಒಂದು ಜನಾಂಗದ, ನಾಗರಿಕತೆಯ ಹಾಗೂ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಜೀವಂತ ಪಳೆಯುಳಿಕೆಗಳಾದ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳಲ್ಲಿರುವ ಅರ್ಥವತ್ತಾದ ಮೌಲ್ಯಯುತ ಮಾಹಿತಿಗಳು ನಾಶವಾಗಿ ನಮ್ಮ ಚರಿತ್ರೆಯ ದಾಖಲೆಗಳನ್ನು ನಾವೇ ಸ್ವತಃ ಅಳಿಸಿ ನಿರ್ನಾಮ ಮಾಡಿದಂತಾಗುತ್ತದೆ.

ಅಡಿ ಟಿಪ್ಪಣಿಗಳು :

1. 'Every place name is a fossilised philological Fact' Thyagaraju - 1945 -51. "Place - Names occupy, therefore, a unique situation in language being frequently the fossil representatives of an immemorial past" (Collier's Encyclopaedia : Vol. 16)
2. ಸ್ಥಳನಾಮಗಳ ಅಧ್ಯಯನ : ಲೇಖನಗಳ ಸಂಗ್ರಹ. ಸಂಪಾದಕರು ಡಿ. ಲಿಂಗಯ್ಯ ಮತ್ತು ಚಕ್ರೇ ಶಿವಶಂಕರ್.

“ವಿರಾಜಪೇಟೆ ತಾಲೂಕಿನ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳ ಅಧ್ಯಯನ” / 322

- “ಸ್ಥಳನಾಮಗಳ ಬಗ್ಗೆ ದಿವಂಗತ ನರ್ಕಳ ಮಾರಪ್ಪ ಶೆಟ್ಟರ ಕೊಡುಗೆ” : ನಾಡೋಜ
ಎಚ್.ಎಲ್ ನಾಗೇಗೌಡ, ಪು. ಸಂ. 226-27

ಆಧ್ಯಾಯ 6

ಸ್ಥಳನಾಮಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತಗೊಳ್ಳುವ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಹಾಗೂ ಪರಿಹಾರೋಪಾಯಗಳು

ಒಂದು ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಅಥವಾ ನಾಗರಿಕತೆಯನ್ನು ಕುರಿತಂತೆ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಿದಾಗ ನಮಗೆ ತಿಳಿದು ಬರುವ ವಿಚಾರವೆಂದರೆ ಅವುಗಳ ಮೂಲದಲ್ಲಿ ಅಂದರೆ ಪುರಾತನ ಸಾಮಾಜಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ರೀತಿಯ ಭಿನ್ನ ಭೇದಗಳು ಇಲ್ಲದೆ ಇರುವುದು. ಏಕೆಂದರೆ ಅಂದಿನ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಮುಗ್ಧ ಜನರಿಗೆ ಸಕಲವೂ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಹಾಗೂ ಸರ್ವರೂ ಮಾನ್ಯರೆ. ಮಾನವ ತನ್ನ ಜೀವನೋಪಾಯಕ್ಕಾಗಿ ಕಂಡುಕೊಂಡ ನೆಲೆ ಹಾಗೂ ಆತ ಅಲ್ಲಿ ನೆಲೆನಿಂತ ಮೇಲೆ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದ ಸಂಘ ಜೀವನದ ಆರಂಭದ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ರೀತಿಯ ಶ್ರೇಣೀಕೃತ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಇರಲಿಲ್ಲ. ತನ್ನ ಜೀವನಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ ಹಾಗೂ ತನಗೆ ಆಸಕ್ತಿಯಿದ್ದ ಕೆಲಸಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಆತ ತನ್ನ ನೈಪುಣ್ಯವನ್ನು ಅದರಲ್ಲಿಯೇ ಕಂಡುಕೊಂಡು ಅದನ್ನೇ ತನ್ನ ವೃತ್ತಿಯನ್ನಾಗಿ ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಗೌರವಿಸಿದ್ದ.

ಉದಾ : ಆಹಾರೋತ್ಪನ್ನದ ಮೂಲ ಆವಶ್ಯಕತೆಯಿಂದ ವ್ಯವಸಾಯ ಹಾಗೂ ವ್ಯವಸಾಯಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ ಇತರ ಪರಿಕರಗಳ ತಯಾರಿಕೆ, ಪಶುಸಂಗೋಪನೆ, ತನ್ನ ಆಶ್ರಯಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ ಗುಡಿಸಲು ನಿರ್ಮಾಣ ಇವೇ ಮೊದಲಾದ ಅನೇಕ ವೃತ್ತಿಗಳು ಮಾನವನ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಹಾಗೂ ನಾಗರಿಕತೆಯ ಜೊತೆ ಜೊತೆಯಾಗಿಯೇ ಬೆಳೆದು ಬಂದಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ಕುರಿತಂತೆ ಯಾವುದೇ ರೀತಿಯ ಮೇಲುಕೀಳೆಂಬ ಭಾವನೆಯಾಗಲಿ, ಭಿನ್ನಭೇದಗಳಾಗಲಿ ಪುರಾತನ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರದೆ ಇದ್ದರೂ ನಂತರದ ಕಾಲಘಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಮಾನವನ ಆಲೋಚನೆಗಳು, ಅಭಿರುಚಿಗಳು, ಆಸಕ್ತಿಗಳು, ಆವಶ್ಯಕತೆಗಳು, ಆದ್ಯತೆಗಳು ಇವೇ ಮೊದಲಾದ ಅನೇಕ ವಿಚಾರಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳು ಸಹಜವಾಗಿಯೇ ಕಾಣತೊಡಗಿದವು.

ಮಾನವನ ಆಲೋಚನೆಗಳು ವ್ಯಕ್ತಿಯಿಂದ ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಭಿನ್ನವಾಗಿರುವ ಕಾರಣ ಆತನೇ ನಿರ್ಮಿಸಿದ ಸಾಮಾಜಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಾ ವಿಷಯಗಳಿಗೂ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಒಮ್ಮತದ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ನಿರೀಕ್ಷಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ರೀತಿಯ ವಿಭಿನ್ನತೆಗಳು ಗೋಚರಿಸುತ್ತಾ ಬಂದವು. ಒಂದು ಪಂಗಡ ಅಥವಾ ಸಮುದಾಯಕ್ಕೆ ಶ್ರೇಷ್ಠವೆನಿಸಿದ್ದು ಮತ್ತೊಂದು ಪಂಗಡ ಅಥವಾ ಸಮುದಾಯಕ್ಕೆ ನಿಕೃಷ್ಟವಾಗಿ ಕಾಣತೊಡಗಿತು. ಒಬ್ಬರಿಗೆ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಧರ್ಮ ಮತ್ತೊಬ್ಬರಿಗೆ ಶೋಷಣೆಯಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸಿತು. ಕೆಲವರ ಹೊಟ್ಟೆ ಪಾಡಿಗೆ ದಾರಿಯಾದ ವೃತ್ತಿ, ಮತ್ತೆ ಕೆಲವರ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಕೀಳಾಗಿ, ತುಚ್ಛವಾಗಿ ಪರಿಗಣಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತು.

ಕಾಲಕ್ರಮೇಣ ಸಮಾಜದ ಜನರ ವಿಭಿನ್ನ ಮನೋಭಾವನೆಯಿಂದಾಗಿ ‘ವರ್ಣಾಶ್ರಮ’ ಪದ್ಧತಿಯಿಂದಾದ ಸಾಮಾಜಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ನಿರ್ಮಾಣವಾಯಿತು. ಚಾತಿವ್ಯವಸ್ಥೆ, ವೃತ್ತಿ ಆಧಾರಿತ ಶ್ರೇಣೀಕೃತ ಸಮಾಜದಂಥ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಕೆಲವು ಪಟ್ಟಭದ್ರ ಹಿತಾಸಕ್ತಿಗಳು ತಮ್ಮ ಸ್ವಾರ್ಥ ಸಾಧನೆಗಾಗಿ ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡಿದವು. ಇವೆಲ್ಲವುಗಳ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಮನುಷ್ಯ ಸಂಬಂಧಗಳಲ್ಲಿ ಪರಸ್ಪರ ನಂಬಿಕೆ, ಪ್ರೀತಿ, ಗೌರವ, ಆದರಗಳಿಗೆ ಬದಲಾಗಿ ಸ್ವಾರ್ಥ, ವಂಚನೆ, ಮೋಸಗಳೇ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಕಂಡುಬಂದು ಸಾಮಾಜಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯೇ ಒಂದು ಸಮಸ್ಯೆಯಾಗಿ ಸಮಾಜದ ಜನರಲ್ಲಿ ನಾಮುಂದು ತಾಮುಂದು, ತಾನು ಶ್ರೇಷ್ಠ, ಆತ ನಿಕೃಷ್ಟ, ನಾನು ಮುಖಂಡ, ಆತ ಸೇವಕ, ನಾನು ಶ್ರೀಮಂತ, ಆತ ಬಡವ, ನಾನು ಮೇಲು, ಆತ ಕೀಳು ಎಂಬಿತ್ಯಾದಿ ತಾರತಮ್ಯಗಳು ಹುಟ್ಟಿ ‘ಬಲಾಡ್ಯ’ರ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಅಧಿಕಾರ ಉಳಿದು, ಮಿಕ್ಕವರ ಶೋಷಣೆಗೆ ನಾಂದಿಯಾಯಿತು.

ಇಂದಿನ ಸಮಾಜವು ಆಧುನಿಕತೆ ಎಂಬ ಲೇಪನದೊಂದಿಗೆ ತನ್ನ ಮೂಲದ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಹಾಗೂ ನಾಗರಿಕತೆಗಳ ಬೇರಿಗೇ ಕೊಡಲಿಯನ್ನಿಡುವ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಸಾಗುತ್ತಿದೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಆಧುನಿಕತೆ ಎನ್ನುವುದು ಮೌಢ್ಯತೆಯನ್ನು ತೊಡೆದು ಹಾಕುವತ್ತ ಜನರನ್ನು ಕೊಂಡೊಯ್ಯಬೇಕೇ ಎನಹ: 'So-phisticated' ಎನ್ನುವ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಬಡವರನ್ನು, ಮುಗ್ಧರನ್ನು ಅವಿದ್ಯಾವಂತರನ್ನು ಶೋಷಿಸುವ ಮತ್ತು ನಿಕೃಷ್ಟವಾಗಿ ಕಾಣುವ ಸಂಕುಚಿತ ಮನೋನಿಲೆಯತ್ತ ಜನರನ್ನು ಹಾಗೂ ಸಮಾಜವನ್ನು ಕೊಂಡೊಯ್ಯಬಾರದು.

ಪುರಾತನ ಕಾಲದ ಜೀವ ಸೃಷ್ಟಿಯೊಂದಿಗೇ ತನ್ನ ಹುಟ್ಟನ್ನು ಗುರುತಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಸ್ಥಳನಾಮವು ಮಾನವನ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಹಾಗೂ ನಾಗರಿಕತೆ ಬೆಳೆಯುತ್ತಾ ಬದಲಾವಣೆಗೊಂಡಂತೆ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳು ಕೂಡಾ ತನ್ನ ಮೂಲ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ಬದಲಾವಣೆಗಳನ್ನು ಕಾಣುತ್ತಾ ಬಂದಿದೆ. ಮಾನವನ ಬದುಕಿನ ಅವಿಭಾಜ್ಯ ಅಂಗಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಪ್ರಾಕೃತಿಕ, ಭೌಗೋಳಿಕ, ಚಾರಿತ್ರಿಕ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಹಾಗೂ

ಜಾನಪದೀಯ ಇವೇ ಮೊದಲಾದ ನೆಲೆಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಒಂದು ಸಮಾಜದ ಸೃಷ್ಟಿ ಈ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳು. ಅಂದರೆ ಸ್ಥಳನಾಮ ಮತ್ತು ಸಮಾಜಗಳೆರಡೂ ಜೊತೆ ಜೊತೆಯಾಗಿಯೇ ಸಾಗುವಂಥ ವಿಚಾರಗಳು, ಸಮಾಜ ತಾನು ಆಧುನಿಕತೆಯ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಬದಲಾದಂತೆ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳನ್ನು ಬದಲಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿರುವ ವಿವಿಧ ಅಂಶಗಳು ಸ್ಥಳನಾಮಗಳ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಫಲನಗೊಂಡಿರುತ್ತವೆ.

ಒಂದು ಕಾಲದ ವಸ್ತುನಿಷ್ಠ ಸಾಮಾಜಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆ, ಪದ್ಧತಿ, ರೀತಿ, ನೀತಿಗಳು, ಇಂದಿನ ಆಧುನಿಕ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಹಲವು ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಸಮಸ್ಯೆಗಳ ರೂಪ ತಳೆಯುತ್ತವೆ. ಅವು ಸಮಸ್ಯೆಗಳೆಂದು ಕಂಡುಬಂದಾಗ ಅದಕ್ಕಿರುವ ಪರಿಹಾರಗಳನ್ನು ಹುಡುಕಲು, ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಲು ಸಮಾಜದ ಜನ ಮುಂದಾಗುತ್ತಾರೆ. ಈ ವಿಚಾರವು ಸ್ಥಳನಾಮಗಳಿಗೂ ಅನ್ವಯಿಸುತ್ತವೆ.

ಪುರಾತನ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳು ಒಂದು ಸಮಾಜದ ವಸ್ತುನಿಷ್ಠ ಮೌಲ್ಯಗಳ ಸೃಷ್ಟಿಯಾಗಿವೆ ಎಂಬ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ಭಿನ್ನಾಭಿಪ್ರಾಯಗಳಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಅದೇ ಕೆಲವು ಪುರಾತನ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳು ಇಂದಿನ ಆಧುನಿಕ ಶ್ರೇಣೀಕೃತ ಸಾಮಾಜಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಜನರಿಗೆ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಾಗಿ ಕಂಡು ಬಂದು ಅವು ಬದಲಾವಣೆಗೂ ಒಳಪಟ್ಟಿರುವುದನ್ನು ನಾವು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಉದಾ : ಮೈಸೂರಿನ ತೋಣಚಿಕೊಪ್ಪಲು > ಕುವೆಂಪುನಗರವಾಗಿ ಬದಲಾವಣೆ ಹೊಂದಿದೆ.

ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತಗೊಳ್ಳುವ ಪ್ರಮುಖ ಸಮಸ್ಯೆಗಳೆಂದರೆ ಕುಲ, ವೃತ್ತಿ, ಲಿಂಗ, ಧರ್ಮ, ಜಾತಿ, ಪಂಗಡಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಹಾಗೂ ರಾಜಕೀಯ ಕಾರಣದಿಂದ ಉಂಟಾದ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಮತ್ತು ಬೌದ್ಧಿಕ ಕಾರಣಗಳಿಂದ ಉಂಟಾದ ಕೆಲವು ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಸ್ಥಳನಾಮದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ನಮಗೆ ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ.

ವಿರಾಜಪೇಟೆ ತಾಲೂಕಿನ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳ ಅಧ್ಯಯನದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿಯೂ ಕೂಡಾ ಈ ಮೇಲಿನ ಅಂಶಗಳು ಕೆಲವು ಸ್ಥಳನಾಮಗಳ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಾಗಿ ಕಂಡು ಬಂದಿವೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಇಡೀ ಕೊಡಗಿನ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಹಾಗೂ ನಾಗರಿಕತೆಯನ್ನು ಅವಲೋಕಿಸಿದಾಗ ಅಲ್ಲಿಯೂ ಕೂಡಾ ಪುರಾತನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ಮೂಲದಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ರೀತಿಯ ಶ್ರೇಣೀಕೃತ ಸಾಮಾಜಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಇರಲಿಲ್ಲವೆಂಬ ವಾದಕ್ಕೆ ಪುಷ್ಟಿ ನೀಡುವ ಅನೇಕ ಪುರಾವೆಗಳು ಕೊಡಗಿನ ಇತಿಹಾಸ ಹಾಗೂ ಕೊಡವ ಭಾಷೆಯ ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬರುತ್ತವೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವನ್ನು ಈ ಕೆಳಗಿನಂತೆ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಲಾಗಿದೆ.

‘ಪೊಲೆ ಮೋವನೇ ತಲೆಮೋವನ್’ ಎಂಬ ಗಾದೆ ಪಟ್ಟೋಲೆ ಪಳಮೆ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ದಾಖಲಾಗಿದೆ.¹ ಈ ಗಾದೆಯ ಅರ್ಥ ಹೊಲೆಯರ ಮಗನೇ ನಮ್ಮ ಕುಟುಂಬದ ಹಿರಿಯ ಮಗ ಎಂದು. ಇದರಿಂದ ತಿಳಿದು ಬರುವ ವಿಚಾರವೆಂದರೆ ಒಬ್ಬ ಹಿರಿಯ ಮಗನಿಗೆ ತೋರುತ್ತಿದ್ದ ಪ್ರೀತಿ, ಕಾಳಜಿ, ಗೌರವ, ಮತ್ತು ನೀಡುತ್ತಿದ್ದ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಇವೆಲ್ಲದರ ಅರಿವು ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಹಿರಿಯರಿಗಿದ್ದಿರಲೇಬೇಕು. ಏಕೆಂದರೆ ಗಾದೆಗಳು ಅನುಭವಾಮೃತಗಳು ‘ವೇದ ಸುಳ್ಳಾದರೂ ಗಾದೆ ಸುಳ್ಳಾಗದು’. ಒಬ್ಬ ಹಿರಿಯ ಮಗನ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಈ ಹೊಲೆಯರೆಂಬ ಇಂದಿನ ದಲಿತ ಪಂಗಡದವರಿಗೆ ನೀಡಿ ಪ್ರೀತಿ ಗೌರವ ಆದರಗಳನ್ನು ತೋರಿದ ಇಲ್ಲಿನ ಹಿರಿಯರು ಅವರನ್ನು ‘ಶೂದ್ರ’ರೆಂದು ಕರೆದು ತಮ್ಮ ಮನೆಯ ಹೊರಗೆ ಅಂಗಳದಲ್ಲಿಯೇ ಅವರನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿರುವ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳಿವೆಯೇ ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆ ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಕಾಡುವುದು ಸಹಜ. ಹಾಗೆಯೇ ‘ಪಟ್ಟೋಲೆ ಪಳಮೆ’ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ದಾಖಲಾಗಿರುವ ಮತ್ತೊಂದು ಗಾದೆ ‘ಮೇದ’ರೆಂಬ ಸಮುದಾಯವನ್ನು ಕುರಿತದ್ದು.

‘ಪಣೆ ಅರಿಯತ ಮೂಡಿನ ಮೇದಂಗ್ ಕೊಡ್ಕೊಂಡು’² ಅಂದರೆ ಕೆಲಸಕಾರ್ಯಗಳೇನೂ ಅರಿಯದ, ಮನೆಯ ಹೆಣ್ಣು ಮಗಳನ್ನು ‘ಮೇದ’ ಎಂಬ ಪಂಗಡದ ಯುವಕನಿಗೆ ವಿವಾಹ ಮಾಡಿ ಕೊಡಬೇಕು’ ಎಂಬ ಅರ್ಥ ಈ ಗಾದೆಗಿದೆ.

ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿಯೂ ಕೂಡಾ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಹಿರಿಯರು, (ಪಟ್ಟೋಲೆ ಪಳಮೆ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ದಾಖಲಿಸಿರುವಂತೆ) ‘ಮೇದ’ರೆಂಬ ಜನಸಮುದಾಯವನ್ನು ಅಸ್ಪೃಶ್ಯರಂತೆ ಕಂಡಿದ್ದರೆ ತಮ್ಮ ಮನೆಯ ಮಗಳನ್ನು ಆತನಿಗೆ ವಿವಾಹ ಮಾಡಿಕೊಡುವ ಆಲೋಚನೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರೆ? ಎಂಬುದು ಪ್ರಶ್ನೆ. ‘ಮೇದ’, ‘ಹೊಲೆಯ’ರೆಂಬ ಜನಸಮುದಾಯದ ಬಗ್ಗೆ ಇಲ್ಲಿನ ಹಿರಿಯರಿಗಿದ್ದ ಪ್ರೀತಿ, ಗೌರವ ಅವರ ವೃತ್ತಿ ಹಾಗೂ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕತೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಇದ್ದ ನಂಬಿಕೆ, ಅವರ ವೃತ್ತಿ ನೈಪುಣ್ಯತೆಯ ಬಗ್ಗೆಯಿದ್ದ ಮೆಚ್ಚುಗೆ ಈ ಮೇಲಿನ ಗಾದೆಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತವಾಗಿದೆಯೇ ವಿನಹ: ಅವರು ಶೂದ್ರರು, ಅಸ್ಪೃಶ್ಯರು ಎಂಬ ಮನೋಭಾವವಲ್ಲ.

ಹಾಗೆಯೇ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿಯೂ ನಮಗೆ ಈ ಮೇಲಿನ ವಿಚಾರಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಪೂರಕ ಮಾಹಿತಿಗಳು ದೊರಕುತ್ತವೆ. ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಕಮೀಷನರ್ ‘ಮಾರ್ಕ್ ಕಬ್ಬನ್’ 1861ರ ಫೆಬ್ರವರಿ 26 ತಾರೀಖಿನಲ್ಲಿ ತಾನು ಕೊಡಗಿನ ಜನರನ್ನು ಯಾವುದೇ ಒಂದು ‘ಪ್ರಮುಖಜನಾಂಗ’ ಅಥವಾ ‘ರೇಸ್’ ಎಂದು ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸದೆ ಇಡೀ ಕೊಡಗಿನ ಜನರನ್ನು ‘ಗ್ಯಾಲೆಂಟ್ ಪೀಪಲ್ ಆಫ್ ಕೂರ್ಗ್’ ಎಂದರೆ ‘ಕೊಡಗಿನ ವೀರ ಜನರು’, ಎಂದು, ‘ಲಿಟ್ಲೆನೇಷನ್ ಆಫ್ ವಾರಿಯರ್ಸ್’ ಎಂದರೆ

‘ಯೋಧರ ಪುಟ್ಟದೇಶ’ ವೆಂದೂ ಇಡೀ ಕೊಡಗಿನ ಜನರನ್ನು ಕುರಿತಂತೆ ಸಂಬೋಧಿಸಿ ಇಲ್ಲಿನ ಜನಸಮುದಾಯದವರೆಲ್ಲರನ್ನೂ ಶಸ್ತ್ರಾಸ್ತ್ರ ಕಾಯಿದೆಯಿಂದ ವಿನಾಯಿತಿ ನೀಡಿ ಆಜ್ಞೆ ಹೊರಡಿಸಿದ್ದನೆಂಬ ವಿಚಾರವನ್ನು ‘ರಿಕ್ಟರ್’ ತನ್ನ ಬರವಣಿಗೆಯಲ್ಲಿ ದಾಖಲಿಸಿದ್ದಾನೆ.³

ಹಾಗೆಯೇ ಇಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯವಾಳಿದ ವಿವಿಧ ರಾಜವಂಶದ ರಾಜರೂ ಕೂಡಾ ಇಲ್ಲಿನ ಜನರನ್ನು ‘ಕೊಡಗರು’ ಎಂದೇ ಪರಿಗಣಿಸಿ ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ತಮ್ಮ ಸೇವೆಗೆ ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರೆಂಬ ವಿಚಾರ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿದೆ.⁴ ಕೊಡಗಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಮೊಟ್ಟ ಮೊದಲನೆಯ ಶಾಸನವಾದ ಹುಣಸೂರಿನ ಶಾಸನದಲ್ಲಿ ‘ಎಲ್ಲಾ ನಾಡಕೊಡಗರು’ ಎಂಬುದಾಗಿ ಕೊಡಗಿನವರೆಲ್ಲರನ್ನೂ ಕುರಿತಂತೆ ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಇಲ್ಲಿನ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಪುರೋಹಿತರಿಗೆ, ಪೌರೋಹಿತೃದ ಮಧ್ಯಸ್ಥಿಕೆಗೆ ಯಾವುದೇ ರೀತಿಯ ಮನ್ನಣೆ ಇರಲಿಲ್ಲ. ತಮ್ಮ ಅಸ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಕಾರಣರಾದ ತಮ್ಮ ಕುಲದ ಹಿರಿಯರನ್ನೇ ಇಲ್ಲಿನ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ‘ಕಾರೋಣ’ರೆಂದು ಗುರುತಿಸಿ ಅವರನ್ನೇ ಪೂಜಿಸುವ ಹಾಗೂ ಅವರಿಗೆ ಕೃತಜ್ಞತೆ ತೋರಿಸುವ ಪದ್ಧತಿ ಇಲ್ಲಿನ ಜನಪದ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.

ಮತ್ತೊಂದು ಬಹುಮುಖ್ಯವಾದ ವಿಚಾರವೆಂದರೆ ಕೊಡವರು, ಹಾಗೂ ಕೊಡವ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಿನ ಹಿರಿಯರು ತಮಗೆ ಯಾರೇ ಸಹಾಯ ಮಾಡಿರಲಿ, ಅವರು ಯಾವುದೇ ಪಂಗಡಕ್ಕೆ ಸೇರಿರಲಿ, ಅವರಿಗೆ ಕೃತಜ್ಞತೆಯನ್ನು ತೋರಿಸುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಅವರಿಗೂ ಒಂದು ನೆಲೆಯನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರೀತಿ, ಗೌರವ, ಆದರ ಭಕ್ತಿಗಳಿಂದ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರೆಂಬ ವಿಚಾರ ಇಲ್ಲಿನ ಜಾನಪದದಲ್ಲಿದೆ.

‘ಕಾಟಾಳ್ ಬೊಳ್ಳು’ ಎಂಬ ‘ಕಾಪಳ’ ದಲಿತ ಪಂಗಡಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ವ್ಯಕ್ತಿಯೊಬ್ಬ ಕೊಡಗಿನ ವೀರನಾದ ‘ಕಲ್ಯಾಣಜ್ಞಪ್ಪ’ನೆಂದು ಪ್ರಖ್ಯಾತನಾಗಿದ್ದ ‘ಪೊನ್ನಪ್ಪ’ನೆಂಬ ಮೂಲ ಹೆಸರಿನ ಕೊಡವ ಸಮುದಾಯಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ್ದವನ ಆತ್ಮೀಯ ಗೆಳೆಯನಾಗಿದ್ದ. ತನ್ನ ಜೀವದ ಗೆಳೆಯನಿಗಾಗಿ ‘ಕಾಟಾಳ್ ಬೊಳ್ಳು’ ತನ್ನ ಪ್ರಾಣವನ್ನೇ ತ್ಯಾಗಮಾಡಿದನೆಂಬ ಐತಿಹಾಸಿಕ ವಿವರಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡ ಜನಪದ ಕಥನ ಗೀತೆಯೊಂದು ಪಟ್ಟೋಲೆ ಪಳಮೆ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ದಾಖಲಾಗಿದೆ.* ತನ್ನ ಸ್ನೇಹಿತನಿಗೋಸ್ಕರ ಪ್ರಾಣ ಬಿಟ್ಟ ‘ಕಾಟಾಳ್ ಬೊಳ್ಳು’ ಎಗೆ ಕೃತಜ್ಞತೆ ತೋರಿಸಲು ಇಂದಿಗೂ ಅಲ್ಲಿನ ಸ್ಥಳೀಯರು ಅವನಿಗೆ ‘ಎಡೆ’ಯನ್ನಿಟ್ಟು ಗೌರವಿಸುತ್ತಾರೆ. ಹಾಗೆಯೇ ‘ಪೊನ್ನಪೇಟೆ’ ಗ್ರಾಮದ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿರುವ ‘ಅಜ್ಜಪ್ಪ’ನೆಂಬ ಕೆಂಬಟ್ಟಿಹೊಲೆಯರ ದಲಿತ ಸಮುದಾಯಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ಹಿರಿಯ ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ಕುರಿತಂತೆ ನಡೆಯುವ ಧಾರ್ಮಿಕ ಆಚರಣೆಗಳಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಿನ ಸ್ಥಳೀಯ ಕೊಡವರೆಲ್ಲರೂ

* ಪಟ್ಟೋಲೆ ಪಳಮೆ. ನಡಿಕೇರಿಯಂಟ ಚಿಣ್ಣಪ್ಪ. ‘ಕಲಿಯಾಟಂಡ ಪೊನ್ನಪ್ಪಂಡ ಪಾಟ್’. ಪು.ಸಂ. 428

ಬಹಳ ಭಯಭಕ್ತಿಯಿಂದ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ನಡಿಕೇರಿ ಗ್ರಾಮದ ‘ಭದ್ರಕಾಳಿ’ ದೇವರ ಹಬ್ಬದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ‘ಪೊಲದೇವ’ ಎಂಬ ದೇವರು ದಲಿತ ಪಂಗಡದ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಮೇಲೆ ಆವಾಹನೆಯಾಗಿ ಬಂದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಕೊಡವರಲ್ಲರೂ ಆತನ ಕಾಲಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ ಪ್ರಸಾದ ಸ್ವೀಕರಿಸುವ ಪರಿಪಾಠ ಇಂದಿಗೂ ಇಲ್ಲಿನ ಊರದೇವರ ಹಬ್ಬದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಆಚರಣೆಯಲ್ಲಿದೆ.

ಈ ಮೇಲಿನ ನಿದರ್ಶನಗಳಿಂದ ತಿಳಿದು ಬರುವ ವಿಚಾರವೆಂದರೆ ವಿರಾಜಪೇಟೆ ತಾಲೂಕು ಹಾಗೂ ಇಡೀ ಕೊಡಗು ಜಿಲ್ಲೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಮತ್ತು ನಾಗರಿಕತೆಯ ಮೂಲದಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಣೀಕೃತ ಸಾಮಾಜಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಇರಲಿಲ್ಲವೆಂಬ ಮಹತ್ವದ ಅಂಶ. ಕೊಡಗಿನ ಜನರು ಎಂಬ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಿದ್ದ ಸುಮಾರು ಹದಿನೇಳು ಕೊಡವ ಭಾಷಿಗರಾದ್ ಇಲ್ಲಿನ ಮೂಲ ನಿವಾಸಿಗಳೆಲ್ಲರೂ ಅಂದಿನ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಸಮಾನವಾದ ಗೌರವ ಮರ್ಯಾದೆಗಳಿಗೆ ಪಾತ್ರರಾಗಿದ್ದರು. ಎಲ್ಲರೂ ಅವರವರು ಕಲಿತ ವೃತ್ತಿಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸುತ್ತಾ ಪರಸ್ಪರ ಪೂರಕ ಹಾಗೂ ಪ್ರೇರಕರಾಗಿ ಜೀವನ ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದರು. ನಂತರದ ಕಾಲ ಘಟ್ಟಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಪಟ್ಟಭದ್ರಹಿತಾಸಕ್ತಿಗಳ ಸ್ವಾರ್ಥದಿಂದ ಇಲ್ಲಿನ ಕುಲವೃತ್ತಿಯನ್ನಾಧರಿಸಿದ ಶ್ರೇಣೀಕೃತ ಸಾಮಾಜಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ನಿರ್ಮಾಣವಾಯಿತೆಂಬ ವಿಚಾರಕ್ಕೆ ಈ ವಿರಾಜಪೇಟೆ ತಾಲೂಕಿನ ಕೆಲವು ಸ್ಥಳನಾಮಗಳು ಪೂರಕ ಆಧಾರಗಳಾಗಿ ನಮಗೆ ದೊರಕುತ್ತವೆ.

ಶ್ರೇಣೀಕೃತ ಸಮಾಜದ ಸೃಷ್ಟಿಯಿಂದಾಗಿ ತಮ್ಮ ಪುರಾತನ ಕಾಲದಿಂದಲೂ ಸಮಾನತೆಯಿಂದ ಬದುಕುತ್ತಿದ್ದ ಸಮಾಜದ ಜನ ಮೇಲುಕೀಳು, ಬಡವಬಲ್ಲಿದ, ಸ್ವಲ್ಪ ಅಸ್ವಲ್ಪ, ಧನಿ ಸೇವಕ, ಎಂಬಿತ್ಯಾದಿ ಅನೇಕ ಭಿನ್ನಭೇದಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡ ಸಾಮಾಜಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೆ ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿ ಹೊಂದಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಯಿತು. ಹಾಗೆಯೇ ವಿವಿಧ ರಾಜವಂಶಗಳ ಆಡಳಿತದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಅವರ ಆಡಳಿತ, ಭಾಷೆ, ಸಂಸ್ಕೃತಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ತಮ್ಮ ಮೂಲ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಹಂತ ಹಂತವಾಗಿ ಬದಲಾವಣೆಯನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಯಿತು. ಏಕೆಂದರೆ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕವಾಗಿ, ರಾಜಕೀಯವಾಗಿ ಪ್ರಭಾವಶಾಲಿಯಾದ ಜನಾಂಗ ಇನ್ನೊಂದು ಭಾಷೆಯನ್ನಾಡುವ ಜನಾಂಗದ ಸಂಪರ್ಕಕ್ಕೆ ಬಂದಾಗ ಹೊರಗಿನಿಂದ ಬಂದರೂ ತನ್ನ ಅಧಿಪತ್ಯವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುವುದು ಸಹಜ. ಹೊರಗಿನಿಂದ ಬಂದ ಪ್ರಬಲ ರಾಜರನ್ನು ರಾಜವಂಶದವರನ್ನು ಬೆಂಬಲಿಸಿ ಅವರಿಂದ ಶಹಬ್ಬಾಸ್ ಗಿರಿಯನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಸ್ಥಾನಮಾನಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಸ್ವಾರ್ಥ ಸಹಜ ಗುಣ ಸ್ಥಳೀಯರದ್ದಾಗಿದ್ದೇ ಎನಿಸಿ ತಮ್ಮ ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ತಮ್ಮ ಭಾಷೆ, ತಮ್ಮ ನಾಗರಿಕತೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಚಿಂತಿಸುವ ಮನೋಭಾವ ಸ್ಥಳೀಯರದ್ದಾಗಿರಲಿಲ್ಲವೆಂಬ ವಿಚಾರಕ್ಕೆ ಪೂರಕವಾದ ಅನೇಕ ಮಾಹಿತಿಗಳು

ವಿರಾಜಪೇಟೆ ತಾಲೂಕಿನ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಿಂದ ವೇದ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ.

ಉದಾ : ಇಂದಿನ ‘ಕಳತ್ಯಾಡ್’ ಎಂಬ ಗ್ರಾಮವು ಮೂಲತಃ ‘ನಾಲ್ಕೇರಿ’ ಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ಪ್ರದೇಶವಾಗಿತ್ತು. ಕಳತ್ಯಾಡ್ ಗ್ರಾಮನಾಮವು ಹಾಲೇರಿ ಅರಸರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅಂದರೆ ಸುಮಾರು ಹದಿನೆಂಟನೆಯ ಶತಮಾನದ ಕೊನೆಯ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಅಸ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಬಂದ ಗ್ರಾಮನಾಮವಾಗಿದೆ.

ಕಳತ್ + ಮಾಡ್ > ಕಳತ್ ಮಾಡ್ > ಕಳತ್ಯಾಡ್

ಅಂದರೆ ಕೊಡವ ಭಾಷೆಗೆ ಮಲೆಯಾಳಂ ಭಾಷೆಯಿಂದ ಬಂದ ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುವ ಸ್ಥಳನಾಮವಿದು. ‘ಕಳ’ ಎಂದರೆ ಭತ್ತದ ಕಣಜವೆಂದೂ, ‘ಮಾಡ್’ ಎಂದರೆ ದನ, ಮತ್ತು ಎಂಬ ಅರ್ಥವಿದೆ. ಅಂದರೆ ಭತ್ತದ ಕಣಜದಲ್ಲಿರುವ ಕಲ್ಲುಭೋಟಿಗಳ ಮೇಲೆ ಬಸವನ ವಿಗ್ರಹವಿರುವ ಪ್ರದೇಶವೆಂದು ಈ ಸ್ಥಳನಾಮದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿರುವ ಅರ್ಥ. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆ ಪ್ರಸ್ತುತ ಸ್ಥಳನಾಮಕ್ಕೆ ಹೇಗೆ ಬಂತು ಎಂಬ ವಿವರವನ್ನು ಅದೇ ಊರಿನ ಹಿರಿಯರೊಬ್ಬರು ಐತಿಹಾಸಿಕ ದಾಖಲೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಈ ಕೆಳಗಿನಂತೆ ವಿವರಿಸಿದರು. ** ಈ ‘ಕಳತ್ಯಾಡ್’ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಇಂದಿಗೂ ನೆಲೆನಿಂತಿರುವ ‘ಕೊಲ್ಲೆರ’ ಎಂಬ ಮನೆತನದ ಕುಟುಂಬಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ವಿವರ ಇಂತಿದೆ:

ಈ ‘ಕೊಲ್ಲೆರ’ ಎಂಬ ಮನೆತನದ ಹೆಸರಿರುವ ಒಂದು ಕುಟುಂಬದವರು ಹಾಲೇರಿ ಅರಸರ ಬಲಗೈ ಬಂಟರಂತೆ ಅವರ ಸೇವೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರಂತೆ. ಅರಸನಿಗೆ ಹಾಗೂ ಆತನ ದೌರ್ಜನ್ಯಕ್ಕೆ ಬೇಸತ್ತು ತಿರುಗಿಬಿದ್ದ ಸ್ಥಳೀಯರನ್ನು ದಮನ ಮಾಡಲು ಹಾಲೇರಿ ರಾಜರು ಈ ‘ಕೊಲ್ಲೆರ’ ಕುಟುಂಬದವರನ್ನು ನಿಯಮಿಸಿದ್ದರಂತೆ. ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಿಂದಲೋ ಬಂದ ರಾಜ ಹಾಗೂ ಆತನ ಆಜ್ಞೆಗಳನ್ನು ಪರಿಪಾಲಿಸುತ್ತಾ ತಮ್ಮವರೇ ಆದ, ತಮ್ಮ ಜನಾಂಗದವರನ್ನು ಕೊಲ್ಲುತ್ತಿದ್ದ ಈ ಕುಟುಂಬದವರು ರಾಜ ಹೇಳಿದಂತೆ - ಆತನ ಆಜ್ಞೆಯಂತೆ, ಯಾವುದೇ ರೀತಿಯ ಪೂರ್ವಾಪರವಾಗಿ ಆಲೋಚಿಸದೆ ಸ್ಥಳೀಯ ಜನರನ್ನು ಕೊಚ್ಚಿಹಾಕುತ್ತಿದ್ದರಂತೆ. ಅದರಿಂದ ಆ ಮನೆತನಕ್ಕೆ ‘ಕೊಲ್ಲೆರ’ ಅಂದರೆ ಕೊಲ್ಲುವವರು ಎಂಬರ್ಥದಲ್ಲಿ ಕೊಡಗಿನ ಜನತೆ ಆ ಕುಟುಂಬದವರನ್ನು ಗುರುತಿಸುತ್ತಿದ್ದರಂತೆ. ಅದೇ ರೀತಿಯಾಗಿ ಈ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಇಂದಿಗೂ ಈ ‘ಕೊಲ್ಲೆರ’ ಮನೆತನದವರೇ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ನೆಲೆನಿಂತಿದ್ದಾರೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಅವರ ಕುಟುಂಬದ ‘ಐನ್‌ಮನೆ’ ಅಂದರೆ ಹಿರಿಯರ ಮನೆಯ ಭತ್ತದ ಕಣಜದಲ್ಲಿ ನೆಟ್ಟಿರುವ ಕಲ್ಲುಭೋಟಿಯ (ಕಲ್ಲಿನ ಸ್ತಂಭ) ಮೇಲೆ ‘ಬಸವನ’ ವಿಗ್ರಹವನ್ನು ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪಿಸಿ ಹಾಲೇರಿ ಅರಸರಿಗೆ ನಾವು ನಿಷ್ಠರು ಎಂದು ತೋರಿಸಿಕೊಂಡು, ಹಾಲೇರಿ ಅರಸರು ನೀಡುತ್ತಿದ್ದ ಜಮೀನುಗಳನ್ನು ಪಡೆದು ನೆಮ್ಮದಿಯಿಂದ

** ಈ ಕುರಿತ ವಿವರವಾದ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ನೀಡಿದವರು ಜಮ್ಮಡ ಮನೆತನದವರಾದ ಸುಬ್ಬಯ್ಯನವರು. ವಯಸ್ಸು 92 ವರ್ಷ.

ಇರುತ್ತಿದ್ದರಂತೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಹಾಲೇರಿ ಅರಸರು ವೀರಶೈವ ಧರ್ಮದವರಾಗಿದ್ದರು.

ಬಸವನ ಮೂರ್ತಿ ವೀರಶೈವರ ಸಂಕೇತವಾಗಿತ್ತೇ ವಿನಹ ಸ್ಥಳೀಯ ಕೊಡಗಿನ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಈ ಬಸವನ ವಿಗ್ರಹವನ್ನು ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪಿಸಿ ಪೂಜಿಸುವ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಇಲ್ಲ.

ಈ ಮೇಲಿನ ವಿವರಣೆಯಿಂದ ತಿಳಿದುಬರುವ ವಿಚಾರವೆಂದರೆ ಈ ಗ್ರಾಮದ ಸ್ಥಳೀಯರು ತಮ್ಮವರನ್ನು, ತಮ್ಮ ಜನರನ್ನು, ತಮ್ಮ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಕಡೆಗಣಿಸಿ ಹೊರಗಿನಿಂದ ಬಂದ ರಾಜವಂಶದವರಿಗೆ ನಿಷ್ಠೆಯನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತಾ ಅವರ ಕೃಪಕಟಾಕ್ಷಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರರಾಗಿದ್ದ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಸ್ಥಾನಮಾನಗಳನ್ನು ಗಟ್ಟಿಗೊಳಿಸಿಕೊಂಡ ಜನರ ಚಿತ್ರಣವಿದೆ. ಇಂದಿಗೂ ಈ ‘ಕಳತ್ಮಾಡ್’ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ‘ಕೊಲ್ಲಿರ’ ಒಕ್ಕ ಎಂದರೆ ಕೊಲ್ಲಿರ ಮನೆತನದವರು ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿದ್ದು ಹೆಚ್ಚಿನ ಆಸ್ತಿ ಜಮೀನನ್ನು ಕೂಡಾ ಪಡೆದವರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಅವರ ಹಿರಿಯರ ಮನೆಯ ಭತ್ತದ ಕಣಜ ಹಾಗೂ ಮನೆಯ ಅಂಗಳದಲ್ಲಿ ನೆಟ್ಟಿರುವ ಕಲ್ಲು ಭೋಟಿ (ಕಲ್ಲಿನ ಸ್ತಂಭ)ಯ ಮೇಲ್ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಬಸವನ ವಿಗ್ರಹವೂ ಕೂಡಾ ಇದೆ. ವೀರಶೈವ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗೆ ತಾವು ನಿಷ್ಠರಾಗಿದ್ದೇವೆ ಎಂದು ತೋರಿಸಿಕೊಂಡು ರಾಜರ ಅನುಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರರಾಗಲು ಸ್ಥಳೀಯರು ಕಂಡುಕೊಂಡ ಅತ್ಯಂತ ಸುಲಭದ ಮಾರ್ಗವಾಗಿ ಈ ಸ್ಥಳನಾಮದ ಹಿನ್ನೆಲೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಮಾಹಿತಿ ಇದೆ.

‘ಸ್ಥಳನಾಮಗಳು ಜೀವಂತ ಪಳೆಯುಳಿಕೆಗಳು’ ಎಂಬ ವಿದ್ವಾಂಸರ ಅರ್ಥಗರ್ಭಿತವಾದ ಹೇಳಿಕೆಗೆ ಈ ಮೇಲಿನ ನಿದರ್ಶನಕ್ಕಿಂತ ಮಿಗಿಲಾದ ಪುರಾವೆಗಳು ಬೇಕಿಲ್ಲವೇನೋ? ಏಕೆಂದರೆ ಸ್ಥಳೀಯ ಜನರೇ ತಮ್ಮ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಕಡೆಗಣಿಸಿ ಹೊರಗಿನಿಂದ ಬಂದ ರಾಜವಂಶದವರ ವೀರಶೈವ ಧರ್ಮವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಅದನ್ನು ತಮ್ಮ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡು ಆ ರಾಜರ ಕೃಪಕಟಾಕ್ಷಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರರಾಗಿ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಸ್ಥಾನಮಾನಗಳನ್ನು ಭದ್ರಪಡಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರೆಂಬ ಐತಿಹಾಸಿಕ ವಿವರಗಳು ಒಂದು ಸ್ಥಳನಾಮದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಿಂದ ದೊರಕುತ್ತದೆಂಬ ವಿಚಾರ ಅತ್ಯಂತ ಶ್ಲಾಘನೀಯ. ಹಾಗೆಯೇ ಹೊರಗಿನಿಂದ ಬಂದ ಒಂದು ಸಮುದಾಯ ಸ್ಥಳೀಯರ ಮೇಲೆ ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದ ದಬ್ಬಾಳಿಕೆಯಂಥ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳ ಚಿತ್ರಣ ಕೂಡಾ ಈ ‘ಕಳತ್ಮಾಡ್’ ಸ್ಥಳನಾಮದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತವಾಗಿದೆ.

ಹಾಗೆಯೇ ಧರ್ಮವನ್ನು ಕುರಿತಂತೆ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತವಾಗುವ ಸಮಸ್ಯೆಗೆ ಒಂದು ನಿದರ್ಶನವನ್ನು ಈ ಕೆಳಗೆ ವಿವರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ವಿರಾಜಪೇಟೆ ತಾಲೂಕಿನ ಗಡಿ ಪ್ರದೇಶವಾದ ಕೇರಳದಲ್ಲಿದ್ದ ಅಂದಿನ ಬೌದ್ಧ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಸ್ಥಳೀಯ

ಸಮಾಜದ ಮೇಲೆ ತನ್ನ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ಬೀರಿತ್ತು ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಆಧಾರವಾಗಿ ಆ ಗಡಿ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿರುವ ಕೆಲವು ಸ್ಥಳನಾಮಗಳ ಮೂಲ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿನಮಗೆ ಮಾಹಿತಿ ದೊರಕುತ್ತವೆ.

ವಿರಾಜಪೇಟೆ ತಾಲೂಕಿನ ದಕ್ಷಿಣದ ಗಡಿ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿರುವ ಊರುಗಳಾದ ಮಂಚಳ್ಳಿ, ತೆರಾಲು, ಪರಕಟಗೇರಿ ಈ ಮೊದಲಾದ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳ ಮೂಲ ನಿಷ್ಪತ್ತಿಯನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಿದಾಗ ಅವು ಮೂಲತಃ ಮಂಚಲಿಂದ ಪಳ್ಳಿ, ಥೇರಹಾಳು, ಹಾಗೂ ಪರಾಗತರಕೇರಿ ಎಂಬ ಭೌದ್ಧ ಧರ್ಮ ಹಿನ್ನೆಲೆಯ ಮೂಲರೂಪದಿಂದ ಬಂದವುಗಳೆಂಬ ವಿಚಾರವನ್ನು ಈಗಾಗಲೇ ಸಾಬೀತು ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.* ಆದರೆ ಸ್ಥಳೀಯರು ಇಂದು ಬೌದ್ಧ ಧರ್ಮದ ಬಗ್ಗೆಯಾಗಲಿ ಅಥವಾ ಆ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳ ಮೂಲ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಕುರಿತ ಚರ್ಚೆಗಳಲ್ಲಾಗಲಿ ತಮ್ಮನ್ನು ತಾವು ತೊಡಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧರಿಲ್ಲ.‘ ಏಕೆಂದರೆ ಇಂದಿನ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಕೊಡಗಿನ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಬೌದ್ಧ ಧರ್ಮದ ಕುರುಹೇ ಇಲ್ಲದ ಕಾರಣ ಪುರಾತನ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿರುವ ಬೌದ್ಧ ಧರ್ಮದ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ಅವರು ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಲೂ ಕೂಡಾ ಸಿದ್ಧರಿಲ್ಲ.

‘ಮಂಚಳ್ಳಿ’ ಎಂಬ ಗ್ರಾಮನಾಮವು ಮಂಚಲಿಂದ ಪಳ್ಳಿ ಎಂಬುದಾಗಿಯೂ, ತೆರಾಲು ಎಂಬ ಗ್ರಾಮನಾಮ ಥೇರಹಾಳು ಎಂಬುದಾಗಿಯೂ ‘ಪರಕಟಕೇರಿ’ ಯು ಪರಾಗತರ ಕೇರಿ ಎಂಬುದಾಗಿಯೂ ಮೂಲ ನಿಷ್ಪತ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿವೆ ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಅನೇಕ ಆಧಾರಗಳು ನಮಗೆ ಇಂದು ಅಲ್ಲಿನ ಸುತ್ತಮುತ್ತಲಿನ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ದೊರಕುತ್ತವೆ.⁷

ಪುರಾತನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸರ್ವಧರ್ಮವೂ ಈ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಮಾನ್ಯವಾಗಿತ್ತು. ಆಗ ಬೌದ್ಧ ಧರ್ಮವನ್ನು ಕೂಡಾ ಗೌರವಿಸಿದ್ದ ಜನತೆ ಆ ಧರ್ಮದ ವಸ್ತುನಿಷ್ಠ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಪರಿಗಣಿಸಿ ಬೌದ್ಧ ಧರ್ಮದ ಸಂಕೇತವಾಗಿ ಮೇಲಿನ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳನ್ನು ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿ ತಂದು ಬಳಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಇಂದು ಆಧುನಿಕತೆಯ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಬದಲಾಗುತ್ತಿರುವ ಸಮಾಜವು ತನ್ನಲ್ಲಿರುವ ಸಂಕುಚಿತ ಮನೋಭಾವನೆಯನ್ನು ತೊರೆಯದೆ ಆಧುನಿಕತೆಯ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಮೌಢ್ಯತೆಯನ್ನು ಮೆರೆಯುತ್ತಿದೆ ಎಂದರೆ ತಪ್ಪಾಗಲಾರದು. ಇದರ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಧಾರ್ಮಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆಯ ಪುರಾತನ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳು ತಮ್ಮ ಮೂಲಸ್ವರೂಪವನ್ನೇ ಕಳೆದುಕೊಂಡು ವಿರೂಪಗೊಂಡು ಇಂದು ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ದಾಖಲೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಕೂಡ ಉಳಿದಿದೆ.

ಯಾವುದೇ ಒಂದು ಸಮಾಜವಾಗಲಿ ಅಥವಾ ಸಾಮಾಜಿಕರಾಗಲಿ ಪುರಾತನ ವಿಷಯದ ಕುರಿತ ಕುರುಹುಗಳನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿಡುವ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯುತ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಪರಧರ್ಮ

*ನೋಡಿ ತೆರಾಲು, ಮಂಚಳ್ಳಿ ಮತ್ತು ಪರಕಟಗೇರಿ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳ ಕುರಿತ ನಿಷ್ಪತ್ತಿ ಮತ್ತು ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ.

ಸಹಿಷ್ಣುತೆಯ ವಿಚಾರ ಸಾಮಾಜಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಸಮಸ್ಯೆಯಾಗಬಾರದು. ಹಾಗಿದ್ದರೆ ಮಾತ್ರ ಒಂದು ಪರಿಪೂರ್ಣವಾದ ಸಮಾಜದ ನಿರ್ಮಾಣವಾಗಲು ಸಾಧ್ಯ.

ಹಾಲೇರಿ ರಾಜರ ಆಡಳಿತದ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಆ ರಾಜರನ್ನು ಮೆಚ್ಚಿಸಿ ಅವರಿಂದ ಬಿರುದುಬಾವಲಿಗಳು ಹಾಗೂ ಕಪ್ಪಕಾಣಿಕೆಯನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳಲು ತಮ್ಮ ಸ್ವಂತ ರಕ್ತ ಸಂಬಂಧಿಗಳನ್ನೇ ಕೊಲೆಗೈದು ಹಾಲೇರಿ ಅರಸರ ವಿರಶೈವ ಧರ್ಮದ ಸಂಕೇತವಾದ ಬಸವನನ್ನು ತಮ್ಮ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ಅವಮಾನಿಸಿಕೊಂಡ ಜನರಿದ್ದ ಈ ಸಮಾಜ, ಬ್ರಿಟಿಷರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮನ್ನು ಕ್ರೈಸ್ತ ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಮತಾಂತರ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಜನರಿದ್ದ ಈ ಸಮಾಜ,* ಪುರಾತನವಾದ, ಮೌಲ್ಯಯುತವಾದ ಸಿದ್ಧಾಂತವನ್ನೊಳಗೊಂಡ ಬೌದ್ಧ ಧರ್ಮದ ಸಂಕೇತವಾಗಿದ್ದ ಪುರಾತನ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳನ್ನು ಆ ಧರ್ಮದ ಕುರುಹಾಗಿ ಸಂರಕ್ಷಿಸಿಡುವ ಒಂದು ಜವಾಬ್ದಾರಿಯುತವಾದ ಹೊಣೆಯನ್ನು ಹೊರುವ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯಪ್ರವೃತ್ತರಾಗಬೇಕಾಗಿದೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಪರಧರ್ಮಗಳ ಸಂಕೇತಗಳಾಗಿರುವ ಕೆಲವು ಪುರಾತನ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳು ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಾಗದೆ ಒಂದು ಸಮಾಜದ ಧಾರ್ಮಿಕ ಸಹಿಷ್ಣುತೆಯಂಥ ಪ್ರತಿಷ್ಠೆಯ ಸಂಕೇತವಾಗಬೇಕೆಂಬುದೇ ಈ ಸಂದರ್ಭದ ಕಳಕಳಿಯ ವಿನಂತಿ.

ಹಾಗೆಯೇ ಅಂದಿನ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿದ್ದ ಪುರುಷ ಪ್ರಧಾನ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಚಿತ್ರಣ ಕೂಡಾ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತವಾಗಿರುವುದು ಮತ್ತೊಂದು ಗಮನಾರ್ಹವಾದ ಅಂಶ. ಮಹಿಳೆಯರನ್ನು ಕುರಿತಂತೆ, ಅವರಿಗೆ ದೊರಕಬೇಕಾದ ಸಾಮಾಜಿಕ ನ್ಯಾಯ, ಸಮಾನತೆಗಳನ್ನು ಕುರಿತಂತೆ ಅಂದಿನ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಯಾವ ರೀತಿಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಇತ್ತು ಎಂಬ ವಿಚಾರಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಕುರುಹುಗಳು ಸ್ಥಳನಾಮಗಳಲ್ಲಿದ್ದೊರಕುತ್ತವೆ.

ಕರ್ನಾಟಕದಾದ್ಯಂತ ಇರುವ ವ್ಯಕ್ತಿವಾಚಿ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿದರೆ ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಬಹು ಪಾಲು ಪುರುಷವಾಚಿ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳೇ ಕಂಡು ಬರುತ್ತವೆ. ಅಲ್ಲೊಂದು ಇಲ್ಲೊಂದು ಸ್ತ್ರೀವಾಚಿ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳು ಕಂಡು ಬರುವ ವಿಚಾರವನ್ನು ಕುರಿತಂತೆ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ ಮಾಡಿದಾಗ ಅಂದಿನ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀಯರಿಗಿದ್ದ ಸ್ಥಾನಮಾನದ ನೈಜ ಚಿತ್ರಣವನ್ನು ನಾವು ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದಾಗಿದೆ.

ವಿರಾಜಪೇಟೆ ತಾಲೂಕಿನ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಈ ಮೇಲಿನ ಅಂಶ ಗಮನಕ್ಕೆ ಬಂದಿದೆ. ಈ ತಾಲೂಕಿನ ಪುರಾತನ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತಿವಾಚಿ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಇಲ್ಲಿನ ಜನ ಪ್ರಕೃತಿ ಪ್ರಿಯರಾಗಿದ್ದ ಕಾರಣ ನಿಸರ್ಗವಾಚಿ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳೇ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬರುತ್ತವೆ. ಸ್ಥಳೀಯರು ತಮ್ಮ ಜೀವನಕ್ಕೆ

ಆಧಾರವಾಗಿದ್ದ ಕೃಷಿ ಹಾಗೂ ತಮ್ಮ ಜೀವನದ ಅವಿಭಾಜ್ಯ ಅಂಗಗಳಾದ ವಾಯು, ನೀರು, ಪರಿಸರ ಇವೇ ಮೊದಲಾದ ವಿಷಯಗಳಿಗೆ ನಿಷ್ಠರಾಗಿ, ಆ ನಿಷ್ಠೆಯ ಸಂಕೇತವಾಗಿ ಪ್ರಕೃತಿಯ ವಿವಿಧ ರೂಪಗಳನ್ನೇ ಸ್ಥಳನಾಮವಾಗಿ ಇಟ್ಟಿರುವ ವಿಚಾರ ತಿಳಿದು ಬರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ನಂತರದ ಕಾಲಘಟ್ಟಗಳಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ರಾಜರ, ನಾಯಕರ, ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ಆಡಳಿತದ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಅಸ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಬಂದ ಕೆಲವು ವ್ಯಕ್ತಿವಾಚಿ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳು ಈ ಕೆಳಗಿನಂತಿವೆ.

ಚೆನ್ನಯ್ಯನಕೋಟೆ

ಚೆನ್ನಂಗಿ

ಚೆನ್ನಂಗಿ ಗುಡ್ಡದೂರು

ಪೊನ್ನಂಪೇಟೆ

ವಿರಾಜಪೇಟೆ

ದೇವಮ್ಮಚ್ಚಿ

ಕಾಕೋಟು ಅಚ್ಚಯ್ಯನ ಪರಂಬು

ಬೈರಂಬಾಡ

ಕದನೂರು

ಬಲ್ಯಮುಂಡೂರು

ಚಿಕ್ಕಮುಂಡೂರು

ಇವೇ ಕೆಲವು ವ್ಯಕ್ತಿವಾಚಿ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳೆಂದು ದಾಖಲೆಗಳಲ್ಲಿವೆ. ಆದರೆ ಈ ಪಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ‘ದೇವಮ್ಮಚ್ಚಿ’ ಎಂಬ ಕೇವಲ ಒಂದೇ ಒಂದು ಸ್ತ್ರೀವಾಚಿ ಸ್ಥಳನಾಮ ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿದೆ.

ಇಡೀ ಕೊಡಗು ಹಾಗೂ ವಿರಾಜಪೇಟೆ ತಾಲೂಕಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ಗಮನಿಸಿದರೆ ಹಾಗೂ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆಯನ್ನು ಅವಲೋಕಿಸಿದರೆ ಈ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀಯು ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿಯೂ ಪುರುಷನಿಗೆ ಸರಿಸಮಾನಳಾಗಿ, ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಮುಂಚೂಣಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಇದ್ದ ಬಗ್ಗೆ ಐತಿಹಾಸಿಕ ದಾಖಲೆಗಳಿವೆ.

ಉದಾ : ‘ಅಳಮಂಡ ದೊಡ್ಡವ್ವ’ಳೆಂಬ ದಿಟ್ಟ ಹೆಣ್ಣುಮಗಳ ಕುರಿತ ವಿವರವಾದ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಡಿ.ಎನ್. ಕೃಷ್ಣಯ್ಯನವರು ತಮ್ಮ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ದಾಖಲಿಸಿದ್ದಾರೆ.* ತನ್ನ ಶೌರ್ಯದಿಂದ, ಶಕ್ತಿ ಪ್ರದರ್ಶನದಿಂದ ರಾಜರ ಮನ್ನಣೆ ಹಾಗೂ ಗೌರವಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರಳಾಗಿದ್ದ ಆಕೆ

*ಕೊಡಗಿನ ಇತಿಹಾಸ: ಡಿ.ಎನ್. ಕೃಷ್ಣಯ್ಯ ಪುಟ ಸಂ. 85, 86.

ರಾಜರಿಂದ ಕೆಲವು ಜಮೀನುಗಳನ್ನು ಬಹುಮಾನವಾಗಿ ಪಡೆದಿದ್ದಳೆಂಬ ವಿಚಾರ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿದೆ. ಆದರೆ ಆಕೆಯ ಕುರುಹಾಗಿ ಎಲ್ಲಿಯೂ ಒಂದು ಸ್ಥಳನಾಮವೂ ಕಂಡು ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಪರಕೀಯರಾದ ಬ್ರಿಟೀಷರ ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿ ಪೊನ್ನಪ್ಪ ದಿವಾನನಾಗಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸಿದ್ದ ಪೊನ್ನಪ್ಪ ದಿವಾನನ ಕುರುಹಾಗಿ ಇಂದು ಪೊನ್ನಂಪೇಟೆ ಎಂಬ ಸ್ಥಳನಾಮ ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಅಂದಿನ ಸೇನೆಯ ಮುಖಂಡರಾಗಿದ್ದ, ನಾಯಕರಾಗಿದ್ದ ಚಿನ್ನಯ್ಯ, ಕಳಬಲ್ಲ, ಬೈರ ಇವೇ ಮೊದಲಾದ ಪುರುಷರ ಕುರುಹಾಗಿ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳು ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿವೆ.

ಈ ವಿಚಾರದಿಂದ ನಮಗೆ ತಿಳಿದುಬರುವ ಸಂಗತಿಯೆಂದರೆ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀಗೆ ದೊರಕಬೇಕಾದ ಸಾಮಾಜಿಕ ನ್ಯಾಯ ದೊರಕಿರಲಿಲ್ಲವೆಂಬ ವಾಸ್ತವ ಹಾಗೂ ಪುರುಷ ಪ್ರಧಾನ ಸಾಮಾಜಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ಕೂಡಾ ಒಂದು ಪ್ರಬಲ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಮಸ್ಯೆ ಎಂಬ ವಿಚಾರ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಿಂದಲೂ ಅರಿವಿಗೆ ಬರುತ್ತದೆ.

ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಮಾನವನ ನಾಗರಿಕತೆಯೊಂದಿಗೆ ಜನ್ಮತಾಳಿದ ಪ್ರಾಚೀನ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಅಂದಿನ ವಸ್ತುನಿಷ್ಠ ಮೌಲ್ಯ ಮಾತ್ರ ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿತವಾಗಿರುತ್ತಿತ್ತು. ಶ್ರೇಣೀಕೃತ ಸಾಮಾಜಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಕುರುಹೇ ಇಲ್ಲದ ಆ ಪುರಾತನ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ಭಿನ್ನ ಭೇದಗಳಿಲ್ಲದ ಸಾಮಾಜಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಚಿತ್ರಣ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿತವಾಗಿದೆ.

ಉದಾ : ಮೇದರಕೇರಿ
ನಾಯಿಂದರಕೇರಿ
ಕುಕ್ಕರ ಊರು
ತೂಚಮಕ್ಕಳಕೇರಿ
ಮಾದಿಗರ ಕೇರಿ

ಎಂಬಿತ್ಯಾದಿ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳು ಅಂದಿನ ಸಾಮಾಜಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಅಂದಿನ ಸಮಾಜದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸ್ಥಿತಿಗತಿಯ ವಸ್ತುನಿಷ್ಠ ಮೌಲ್ಯಗಳ ನೆಲೆಗಟ್ಟಿನಿಂದ ಅವಿಭವಿಸಿದ್ದವು. ಆದರೆ ಅದೇ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳು ಇಂದಿನ ಆಧುನಿಕ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಾಗಿ ಪರಿಗಣಿತವಾಗಿರುವುದು ದುರದೃಷ್ಟಕರ ಸಂಗತಿಯಾಗಿದೆ.

ಆಧುನಿಕ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠೆ ಹಾಗೂ ಸ್ಥಾನಮಾನಗಳೇ ಮುಖ್ಯವೆಂದಾಗ ಅಂದಿನ ಕೆಲವು

*ಕೊಡಗಿನ ಇತಿಹಾಸ: ಡಿ.ಎನ್. ಕೃಷ್ಣಯ್ಯ ಪುಟ ಸಂ. 85, 86.

ಜನಸಮುದಾಯಗಳು, ವೃತ್ತಿಗಳು, ಇಂದಿನವರ ದೃಷ್ಟಿಕೋನದಲ್ಲಿ ಕೀಳಾಗಿ ಪರಿಗಣಿತವಾಗುವ ಕಾರಣ ಆ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳನ್ನು ಬದಲಿಸಲು ಮುಂದಾಗುತ್ತಾರೆ. ಆ ಸ್ಥಳನಾಮದ ಮೂಲ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿರುವ ವಸ್ತುನಿಷ್ಠ ಮೌಲ್ಯದ ಬಗ್ಗೆ ಚಿಂತಿಸುವ, ಆಲೋಚಿಸುವ ವ್ಯವಧಾನವಿಲ್ಲದ ಆಧುನಿಕ ಸಮಾಜ ಆ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳಿಗೆ ಪರ್ಯಾಯವಾದ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳನ್ನಿಟ್ಟು ಬಳಕೆ ಹಾಗೂ ದಾಖಲೆಗಳಲ್ಲಿ ತಂದು ಬಿಡುತ್ತಾರೆ. ಇದರ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಇಂದು ನಾಯಿಂದಕೇರಿ > ನಡುಕೇರಿ ಆಗಿಯೂ, ಕುಕ್ಕರ ಊರು > ಕುಕ್ಕೂರು, ಮಾದಿಗರಕೇರಿ > ಮಾದಾಪುರ ಆಗಿಯೂ ಇವೇ ಮೊದಲಾದ ಬದಲಾವಣೆಯೊಂದಿಗೆ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿವೆ. ಆದರೆ ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ನಾವು ಗಮನಿಸಬೇಕಾದ ವಿಚಾರವೆಂದರೆ ಆಧುನಿಕ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಇಂದು ಇಲ್ಲದ ಆದರೆ ಪುರಾತನ ಕಾಲಗಳಲ್ಲಿ ಇದ್ದ ಕೆಲವು ವಿಶಿಷ್ಟ ವೃತ್ತಿ ಹಾಗೂ ಜನಸಮುದಾಯಗಳ ಕುರುಹನ್ನು ಸ್ಥಳನಾಮಗಳು ತಮ್ಮ ಮೂಲ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ಜತನವಾಗಿ ಕಾಯ್ದಿಟ್ಟುಕೊಂಡಂಥ ಮಹತ್ತ್ವ ದ ಅಂಶ.

ಒಂದು ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ಒಂದು ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಆಡಳಿತ ನಡೆಸಿದ್ದ ರಾಜವಂಶಗಳ ದಬ್ಬಾಳಿಕೆ ಅಥವಾ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಮತ್ತು ಭಾಷೆಯನ್ನು ದಮನ ಮಾಡುವ ನಿರಂಕುಶ ಮನಸ್ಥಿತಿಯ ಆಡಳಿತ ವರ್ಗದವರ ಬಗ್ಗೆ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ನೀಡುವ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳು ಕೂಡಾ ನಮಗೆ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ.

ಉದಾ : ವಿರಾಜಪೇಟೆ ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿರುವ ಇಂದಿನ ‘ಹಳಿಗಟ್ಟು’ ಎಂಬ ಗ್ರಾಮನಾಮ. ಮೂಲತಃ ಸ್ಥಳೀಯ ಪ್ರದೇಶದ ವಿಶಿಷ್ಟ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆಯ ದ್ಯೋತಕವಾಗಿರುವ ಈ ಸ್ಥಳನಾಮವಿಂದು ಹಾಲೇರಿ ಅರಸರ ಕನ್ನಡಾಭಿಮಾನದಿಂದ ವಿರೂಪಗೊಂಡು ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿದೆ. *

ಸಮೀಪದ ತುಳು ನಾಡು ಹಾಗೂ ಕೇರಳದ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಪ್ರಭಾವವಾದ ‘ಪತ್ತಾಕೂಟ’ ದೆವ್ವಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಆಚರಣೆಯ ಹಿನ್ನೆಲೆ ಈ ಸ್ಥಳನಾಮದ ಮೂಲ ನಿಷ್ಪತ್ತಿಯಲ್ಲಿದೆ. ‘ಪತ್ತಾಕೂಟ’ ಎಂಬ ಹತ್ತು ವಿಧದ ದೆವ್ವಗಳನ್ನು ಬಂಧಿಸಿಟ್ಟ ಅಂದರೆ ಹತ್ತು ಕಟ್ಟು ಹಾಕಿ ಬಂಧಿಸಿಟ್ಟ ನೆಲೆ ಈ ಪ್ರದೇಶವಾದ ಕಾರಣ ಮೂಲತಃ ‘ಪತ್ತಾಕೆಟ್ಟ್’ ಎಂದು ಸ್ಥಳೀಯ ಕೂಡವ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿದ್ದ ಸ್ಥಳನಾಮ ಇದಾಗಿದೆ. ‘ಪತ್ತಾಕೆಟ್ಟ್’ ಎಂದರೆ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ‘ಹತ್ತು ಗಂಟು’ ಎಂದರ್ಥ. ಎಂದರೆ ಹತ್ತು ದೆವ್ವಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ಹಾಕಿ ಬಂಧಿಸಿಟ್ಟ ನೆಲೆ ಇದಾಗಿದೆ.

ಇಂಥ ವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆಯನ್ನು ಗಮನಿಸದೆ ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಭಾಷಾಂತರ ಮಾಡುವಾಗ ಪತ್ತಾಕೆಟ್ಟ್ ಅನ್ನುವುದನ್ನು ಪ > ಹ ವಾಗಿ, ಕ > ಗ ವಾಗಿ ಪರಿವರ್ತಿಸಿ ಹಳ್ಳಿಗಟ್ಟು ಎಂದು

* ಎವರಕ್ಕೆ ನೋಡಿ ‘ಹಳ್ಳಿಗಟ್ಟು’ ಗ್ರಾಮದ ನಿಷ್ಪತ್ತಿ ಮತ್ತು ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ.

ಭಾಷಾಂತರ ಮಾಡಿದಾಗ ಈ ಸ್ಥಳನಾಮದ ಮೂಲಾರ್ಥವೇ ಬದಲಾಗಿ ‘ಹಳ್ಳಿಗಳ ಕಟ್ಟು’ ಅಂದರೆ ‘ಹಳ್ಳಿಗಳ ಗುಂಪು’ ಎಂಬರ್ಥದಲ್ಲಿ ಇಂದು ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿದೆ ಹಾಗೂ ಇತ್ತೀಚಿನ ದಾಖಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಇದೆ. ಆದರೆ ಸ್ಥಳೀಯ ಜನಪದರ ಬಾಯಲ್ಲಿ ‘ಪತ್ತಾಕೆಟ್ಟು’ ಎಂದೇ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿದೆ.

ನಾವು ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಗಮನಿಸಬೇಕಾದ ವಿಚಾರವೆಂದರೆ ಯಾವುದೇ ಪ್ರಬಲವಾದ ರಾಜವಂಶವಾಗಲಿ, ಭಾಷೆಯಾಗಲಿ, ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಾಗಲಿ ಮತ್ತೊಂದು ಭಾಷೆ ಹಾಗೂ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನೊಳಗೊಂಡ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಬಂದು ತನ್ನ ಆಡಳಿತವನ್ನು ನಡೆಸುವಾಗ ತಾನು ಎಷ್ಟೇ ಪ್ರಬಲವಾಗಿದ್ದರೂ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಭಾಷೆ ಹಾಗೂ ಜನಾಂಗದವರ ಭಾವನೆಗಳನ್ನು ಗೌರವಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಒಂದು ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಹಾಗೂ ಭಾಷೆ ಒಂದು ಜನಾಂಗದ ಸಂಕೇತ. ಭಾಷೆ ಹಾಗೂ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ನಾಶವಾಯಿತೆಂದರೆ ಒಂದು ಜನಾಂಗವೇ ನಾಶವಾದಂತೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಒಂದು ಸಂಸ್ಕೃತಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಪಳೆಯುಳಿಕೆಗಳಂತಿರುವ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳ ಮೂಲ ಸ್ವರೂಪವನ್ನೇ ಬದಲಾಯಿಸಿದರೆ ಮೂಲ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ದಾಖಲೆಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಮಾಹಿತಿಗಳನ್ನೇ ತಿರುಚಿದಂತಾಗುತ್ತದೆ. ಹಾಗೂ ಮುಂದಿನ ಪೀಳಿಗೆಗೆ ವರ್ತಮಾನದ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಕುರಿತ ತಪ್ಪು ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಹಸ್ತಾಂತರಿಸಿದಂತಾಗುತ್ತದೆ.

ಈ ಮೇಲಿನಂತೆ ಅನೇಕ ರೀತಿಯ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಸ್ಥಳನಾಮಗಳ ಅಧ್ಯಯನದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಗಮನಕ್ಕೆ ಬಂದಿವೆ.

ಪರಿಹಾರೋಪಾಯಗಳು :

‘ಸ್ಥಳನಾಮಗಳು ಬೇವಂತ ಪಳೆಯುಳಿಕೆಗಳು’, ‘ಸ್ಥಳನಾಮಗಳು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ವಾಹಕಗಳು’ ಎಂಬ ವಿದ್ವಾಂಸರ ಹೇಳಿಕೆಗಳ ಅನ್ವಯ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಜನಾಂಗದ ನಾಗರಿಕತೆಯ ವಿಕಸನದ ವಿವಿಧ ಮಜಲುಗಳ ಕುರಿತ ವಸ್ತುನಿಷ್ಠ ವಿಚಾರಗಳು ಹುಡುಗಿಕೊಂಡಿರುತ್ತವೆ. ಯಾವುದೇ ಅಮೂರ್ತತೆಗೆ ಅವಕಾಶವಿಲ್ಲದೆ ನಮ್ಮ ಪ್ರಾಚೀನರು ಸ್ಥಳನಾಮಗಳನ್ನು ಇಟ್ಟಿರುತ್ತಾರೆ ಎನ್ನುವುದು ನಾವಿಲ್ಲಿ ಗಮನಿಸಬೇಕಾದ ವಿಚಾರವಾಗಿದೆ. ಮೇಲ್ನೋಟಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಚೀನ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳು ಆಧುನಿಕ ಸಮಾಜದವರಿಗೆ ಸಮಸ್ಯಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಕಂಡಾಗ ಆ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳ ಮೂಲ ಸ್ವರೂಪವನ್ನೇ ಬದಲಾಯಿಸಲು ಮುಂದಾಗಿಬಿಡುತ್ತಾರೆ. ತಮ್ಮದೇ ಮೂಗಿನ ನೇರಕ್ಕೆ ವಾದಿಸುತ್ತಾ ಆ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳ ಕುರಿತು ಪೂರ್ವಾಪರ ಚಿಂತನೆಯನ್ನು ಮಾಡದೆ ಅವುಗಳನ್ನು ಬರಿಯ ‘ಸಮಸ್ಯೆಗಳು’ ಎಂಬರ್ಥದಲ್ಲಿ ಪರಿಗಣಿಸಿ ಬಿಡುತ್ತಾರೆ. ಮೊದಲನೆಯದಾಗಿ ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ

ಪ್ರಜ್ಞಾವಂತ ಸಮಾಜ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳ ಮೂಲಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಕುರಿತಂತೆ ಅದನ್ನು ‘ಸಮಸ್ಯೆ’ ಎಂದು ಪರಿಗಣಿಸದೆ ಪ್ರಸ್ತುತ ಸ್ಥಳದ ವಸ್ತುನಿಷ್ಠ ಮೌಲ್ಯದ ಬಗ್ಗೆ ಮಾತ್ರ ಗಮನಕೊಟ್ಟು ಆ ಸ್ಥಳದ ಮೂಲ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಉಳಿಸುವ ಬಗ್ಗೆ ಕಾಳಜಿ ತೋರಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ.

ಉದಾ : ಸೂಳೇಕೆರೆ, ಸೂಳೇಬಾವಿ ಮೊದಲಾದ ಪ್ರಾಚೀನ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳು ಇಂದಿನ ಆಧುನಿಕ ಸಮಾಜದವರಿಗೆ ಹೀನಾರ್ಥವನ್ನೊಳಗೊಂಡ ಊರಿನ ಹೆಸರುಗಳಾಗಿ ಕಂಡು ಬರುವುದರಿಂದ ಅವುಗಳನ್ನು ಬದಲಾಯಿಸಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ ‘ಸೂಳೇಕೆರೆ’ ಇಂದು ‘ಶಾಂತಿಸಾಗರ’ವಾಗಿ ತನ್ನ ಮೂಲ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡಿದೆ. ‘ಸೂಳೆ’ ಎಂಬ ಪದ ಇಂದು ಸಾಮಾಜಿಕವಾಗಿ ಪ್ರತಿಬಂಧಿತವಾದಂತಹ ಪದವಾಗಿದ್ದು ಅದರಿಂದಾಗಿ ಇಂದಿನ ಸ್ಥಳೀಯರಿಗೆ ಅದು ಮುಜುಗರವನ್ನುಂಟು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರೂ ಹಿಂದಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ‘ಸೂಳೆ’ ಎಂದು ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸಿಕೊಂಡ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಗೌರವಯುತ ಮೌಲ್ಯವಿತ್ತು ಎಂಬ ವಿಚಾರವನ್ನು ನಾವಿಲ್ಲಿ ತಳ್ಳಿಹಾಕುವಂತಿಲ್ಲ. ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ಸೂಳೆಗಳಿಗಿರಬಹುದಾದ ಬಗ್ಗೆ ಉಲ್ಲೇಖಗಳಿವೆ. ಈ ವೃತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ರಾಜಾಶ್ರಯವೂ ಇತ್ತು ಹಾಗೂ ಇಂಥ ವೇಶ್ಯೆಯರಿಗೆ ಇಡೀ ಗ್ರಾಮಗಳನ್ನೇ ಕೆಲವು ರಾಜರು ದತ್ತಿಯಾಗಿ ನೀಡಿದ ಬಗ್ಗೆಯೂ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ಪುರಾವೆಗಳಿವೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಈ ವೇಶ್ಯೆಯರು ತಮ್ಮ ವೃತ್ತಿಯಿಂದ ಗಳಿಸಿದ ಆದಾಯದಿಂದ ಅನೇಕ ಸಮಾಜ ಸೇವಾ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದ ವಿವರಗಳೂ ಅನೇಕ ಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಇತಿಹಾಸದ ಪುಟಗಳಲ್ಲಿ ನಮಗೆ ದೊರಕುತ್ತವೆ. ಇದರಿಂದಾಗಿ ಸೂಳೇಕೆರೆ, ಸೂಳೇಬಾವಿಯಂಥ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳು ಅಸ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಬಂದಿರುವಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ಸಂಶಯವಿಲ್ಲ.

ಪ್ರಜ್ಞಾವಂತ ಸಮಾಜ ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಆಲೋಚನೆ ಮಾಡಬೇಕಾದ ವಿಚಾರವೆಂದರೆ ಆ ವೇಶ್ಯೆಯ ವೇಶ್ಯಾ ವೃತ್ತಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಅಲ್ಲ, ಆಕೆಯ ತ್ಯಾಗ ಹಾಗೂ ಸಮಾಜಸೇವಾ ಮನೋಭಾವನೆಯ ಬಗ್ಗೆ. ಇದರಿಂದಾಗಿ ಆಕೆಗೆ ಕೃತಜ್ಞತೆಯನ್ನು ತೋರಿಸುವ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಆಕೆಯಿಂದ ಬಂದ ಸ್ಥಳನಾಮವನ್ನು ಆಕೆಯ ಜ್ಞಾಪಕಾರ್ಥವಾಗಿ ಉಳಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಒಬ್ಬಳು ವೇಶ್ಯೆ ಆ ವೃತ್ತಿಗೆ ತನ್ನನ್ನು ತಾನೇ ಸ್ವತಃ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳು ಕಡಿಮೆ ಎಂಬ ಸತ್ಯವನ್ನು ನಾವಿಲ್ಲಿ ಮನಗಾಣಬೇಕಿದೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಹಿಂದಿನ ಕಾಲದಿಂದಲೂ ‘ದೇವದಾಸಿ’ ಪದ್ಧತಿಯಂಥ ಸಾಮಾಜಿಕ ಪಿಡುಗುಗಳು ಅನೇಕ ಮುಗ್ಧ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಈ ವೃತ್ತಿಗೆ ನೂಕಿದ ನಿದರ್ಶನಗಳು ಬೇಕಾದಷ್ಟಿವೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಅನೇಕ ರಾಜರು ತಮ್ಮ ಸ್ವಾರ್ಥಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಬಲವಂತವಾಗಿ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳನ್ನು ತಮ್ಮ ಅಂತಃಪುರದ ವೇಶ್ಯೆಯರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದ ವಿವರಗಳು

ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿವೆ. ಸ್ತ್ರೀಯೊಬ್ಬಳು ‘ವೇಶ್ಯೆ’ ಎಂದಾಕ್ಷಣ ಆಕೆ ಕೀಳು, ನೀಚಳು ಎಂಬ ತೀರ್ಮಾನಕ್ಕೆ ಬಂದು ಆಕೆಯ ತ್ಯಾಗದ ಸಂಕೇತವಾದ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳ ಕುರುಹನ್ನೇ ನಾಶ ಮಾಡುವುದು ಎಷ್ಟರ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಸರಿ ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು ನಮಗೆ ನಾವೇ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಅದಕ್ಕೊಂದು ಸಮಂಜಸವಾದ ಉತ್ತರವನ್ನೂ ನಾವೇ ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗಿದೆ.

ಪ್ರಕೃತ ಈ ಸ್ಥಳನಾಮವನ್ನು ಕುರಿತಂತೆ ಕೆಲವು ವಿದ್ವಾಂಸರು ‘ಸೂಳೆ’ ಅನ್ನುವ ಶಬ್ದವನ್ನು ಅದು ‘ಸುಳಿ’ ‘ಸೂಳಿ’ ‘ಸೂಳ್’ ಎನ್ನುವ ಪದಗಳೆಂಬ ವಾದವನ್ನು ಮುಂದಿಟ್ಟು ‘ಸುಳಿ’ ಎಂದರೆ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬರುವ ‘ಸುಳಿ’ (Whirl Pool) ಅದರಿಂದಾಗಿ ಅದು ‘ಸುಳಿ ಕೆರೆ’, ‘ಸುಳಿ ಬಾವಿ’ ಎಂಬ ರೂಪವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ವಿದ್ವಾಂಸರ ಈ ವಾದವನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಿದಾಗ ‘ಸುಳಿ’ ಎನ್ನುವುದು ಹರಿವ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆಯೇ ವಿನಹ, ನಿಂತ ನೀರಾದ ಕೆರೆ ಹಾಗೂ ಬಾವಿಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬರುವ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳಿಲ್ಲ ಎಂಬ ವಾಸ್ತವಾಂಶವನ್ನು ನಾವಿಲ್ಲಿ ಆಲೋಚನೆ ಮಾಡಬೇಕಿದೆ.

ಹಾಗೆಯೇ ವಿರಾಜಪೇಟೆ ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿರುವ ಇಂದಿನ ‘ನಡಿಕೇರಿ’ ಹಾಗೂ ‘ಕುಕ್ಕೂರು’ ಗ್ರಾಮನಾಮಗಳು ಮೂಲತಃ ನಾಯಿಂದರು ಹಾಗೂ ‘ಕುಕ್ಕುರು’ ಎಂಬ ಜನ ಸಮುದಾಯದವರು ಇದ್ದ ಕುರುಹಾಗಿ ಅಸ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಬಂದ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳು. ಆದರೆ ಆಧುನಿಕ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ‘ನಾಯಿಂದ’ (ಕೈರಿಕ) ಹಾಗೂ ಕುಕ್ಕು (ಒಂದು ದಲಿತ ಪಂಗಡ) ರೆಂಬ ಸಮುದಾಯದವರ ಸಾಂಕೇತಿಕವಾಗಿ ಇದ್ದ ಸ್ಥಳನಾಮ ಇಂದಿನವರ ಪ್ರತಿಷ್ಠೆಗೆ ಕುಂದನ್ನುಟ್ಟು ಮಾಡುತ್ತದೆಂಬ ಸಾರ್ಥಕ ಹಾಗೂ ಸಂಕುಚಿತ ಮನೋಭಾವದಿಂದಾಗಿ ಅವುಗಳ ಮೂಲ ಸ್ವರೂಪವನ್ನೇ ಬದಲಾಯಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇಂದು ಈ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ‘ನಾಯಿಂದ’ ಹಾಗೂ ‘ಕುಕ್ಕು’ ಎಂಬ ಜನ ಸಮುದಾಯಗಳೇ ಇಲ್ಲವೆಂಬುದು ಆತಂಕದ ವಿಚಾರ. ಆದರೆ ಪ್ರಾಚೀನ ದಾಖಲೆಗಳಲ್ಲಿ, ‘ಜಮ್ಮಾ’ ಭೂಮಿಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಕಡತಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಸಮುದಾಯಗಳ ಕುರಿತು ಉಲ್ಲೇಖಗಳಿವೆ. ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಳೀಯರು ಹಾಗೂ ಸರಕಾರ ಗಮನಹರಿಸಬೇಕಾದ ವಿಚಾರವೆಂದರೆ ಇಂದು ಕುರುಹೇ ಇಲ್ಲದ ಈ ಜನಸಮುದಾಯದವರ ಕುರುಹಾಗಿಯಾದರೂ ಈ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳನ್ನು ಮೂಲ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ಉಳಿಸಬೇಕಾಗಿದೆಯೇ ಹೊರತು ಮೇಲುಕೀಳೆಂಬ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸ್ತರಗಳ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದಲ್ಲ. ಯಾವುದೇ ಚಾತಿ, ವರ್ಗ ಪಂಗಡ, ಲಿಂಗ, ಶ್ರೇಣಿ, ವೃತ್ತಿ ಇವುಗಳನ್ನು ಕುರಿತಂತೆ ಇರುವ ಪ್ರತಿಷ್ಠೆ ಮತ್ತು ಮೇಲುಕೀಳೆಂಬ ಭಿನ್ನಭೇದಗಳಿಂದ ಹೊರಬಂದು ಪ್ರಸ್ತುತ ಸ್ಥಳದ ಹಿಂದಿರುವ ಮೂಲ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಕುರುಹುಗಳನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಸ್ಥಳೀಯರು ಮುಂದಾಗಬೇಕು.

ಎರಡನೆಯದಾಗಿ ಸ್ಥಳನಾಮವನ್ನು ಅದು ಮೂಲತಃ ಹೇಗಿದೆಯೋ ಹಾಗೆಯೇ ಸ್ಥಳೀಕರಿಸಿ ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂಬ ಮಾನಸಿಕ ಗಟ್ಟಿತನ, ಭಾವನಾತ್ಮಕ ಮನಸ್ಸು ಸ್ಥಳೀಯರಲ್ಲಿ ಬರಬೇಕು. ತಮ್ಮ ಪರಂಪರೆಯ, ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಪ್ರತೀಕವಾಗಿರುವ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳನ್ನು ಅದು ಹೇಗಿದೆಯೋ ಹಾಗೆಯೇ ಮುಂದಿನ ಪೀಳಿಗೆಗೆ ಅದರ ಮೂಲ ಸ್ವರೂಪ ಕೆಡದಂತೆ ಉಳಿಸಿ ಹಸ್ತಾಂತರಿಸುವ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯುತ ಹೊಣೆ ಸ್ಥಳೀಯರದ್ದಾಗಬೇಕು. ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಸರಕಾರವೂ ಕೂಡ ತನ್ನ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸಲು ಮುಂದೆ ಬಂದು ಸ್ಥಳೀಯರಿಗೆ ಸಹಾಯ ಹಸ್ತವನ್ನು ನೀಡಬೇಕು. ಏಕೆಂದರೆ ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಆಡಳಿತ ವರ್ಗದವರ ಸಾರ್ಥ್ಯದಿಂದ, ಮೇಲ್‌ಸ್ತರದವರ ದಬ್ಬಾಳಿಕೆಯಿಂದಲೂ ಮೂಲ ಸ್ಥಳನಾಮವು ಬದಲಾಗಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

ಉದಾ : ವಿರಾಜಪೇಟೆ ತಾಲೂಕಿನ ಇಂದಿನ ‘ಪೊನ್ನಂಪೇಟೆ’ ಎಂಬ ಸ್ಥಳನಾಮ ಮೂಲತಃ ‘ಬಾಳೆಲೆಚತ್ತ’ ಅಂದರೆ ‘ಬಾಳೆಲೆ ಸಂತೆ’ ಎಂಬುದಾಗಿತ್ತು. ಆದರೆ ನಂತರದ ಕಾಲಘಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಆ ಬಾಳೆಲೆ ಸಂತೆ ಮೇಲ್‌ಸ್ತರದವರ, ಬಲಾಢ್ಯರ ಸಾರ್ಥ್ಯತೆಯ ದಬ್ಬಾಳಿಕೆಯಿಂದ ವ್ಯಕ್ತಿವಾಚಿ ಸ್ಥಳನಾಮವಾಗಿ ಇಂದು ‘ಪೊನ್ನಂಪೇಟೆ’ ಎಂದು ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿದೆ. ಆದರೆ ಇದೇ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ವ್ಯತಿರಿಕ್ತವಾದ ಉದಾಹರಣೆಯೊಂದು ಇಂದಿನ ಶ್ರೀರಂಗಪಟ್ಟಣ ಸ್ಥಳನಾಮದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿದೆ.

ಇಂದಿನ ಶ್ರೀರಂಗಪಟ್ಟಣವನ್ನು ಬ್ರಿಟಿಷರು ತಮ್ಮ ಉಚ್ಚಾರಣೆಯ ಅನುಕೂಲಕ್ಕೋಸ್ಕರ ‘ಸಿರಂಗ ಪಟೇಮ್’ ಎಂದು ಕರೆದು ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿ ತಂದಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಸ್ಥಳೀಯರು ಬ್ರಿಟಿಷರ ನಂತರ ತಮ್ಮ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಹಾಗೂ ಇತಿಹಾಸದ ಪ್ರತೀಕವಾದ ಶ್ರೀರಂಗಪಟ್ಟಣವನ್ನು ಮೂಲ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿಯೇ ಉಳಿಸಿಕೊಂಡು ಇಂದಿಗೂ ಬಳಕೆ ಹಾಗೂ ದಾಖಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಇರಿಸಿಕೊಂಡಿರುವುದು ಶ್ಲಾಘನೀಯ ವಿಚಾರ.

ಮೂರನೆಯದಾಗಿ, ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸಭೆಗಳ ಮುಖಾಂತರ, ಸ್ಥಳೀಯ ವೃತ್ತ ಪತ್ರಿಕೆಗಳ ಮುಖಾಂತರ ಸ್ಥಳೀಯರಲ್ಲಿ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳ ಮೂಲ ಸ್ವರೂಪ ಹಾಗೂ ಹಿನ್ನೆಲೆ, ಆ ಹಿನ್ನೆಲೆಯ ಮೌಲ್ಯಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಅರಿವು, ತಿಳಿವಳಿಕೆಯನ್ನು ಮೂಡಿಸಬೇಕು. ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಸರಕಾರ, ಸಂಘ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು, ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ವಿದ್ಯಾ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಕಾರ್ಯಾಗಾರವನ್ನು ನಡೆಸಿ ಈ ಕುರಿತಂತೆ ಜನರಲ್ಲಿ ಜಾಗೃತಿಯನ್ನು ಮೂಡಿಸಬೇಕು.

ಇಂದಿನ ಪೀಳಿಗೆ ತಮ್ಮನ್ನು ತಾವು ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯೀಕರಣಕ್ಕೆ, ಆಧುನಿಕತೆಗೆ ಎಷ್ಟೇ ತೆರೆದುಕೊಂಡಿದ್ದರೂ ತಮ್ಮತನ ಅಥವಾ ತಮ್ಮ ಅಸ್ತಿತ್ವವು ವಿಚಾರಬಂದಾಗ

ಜಾಗರೂಕರಾಗಬೇಕು. ಆಂಗ್ಲ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ, ಆಂಗ್ಲಭಾಷೆ, ಇವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ತಮ್ಮ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಭಾರತೀಯರು, ‘ಬ್ರಿಟೀಷರೇ ಭಾರತ ಬಿಟ್ಟು ತೊಲಗಿ’ ಎಂದು ಮಹಾತ್ಮಗಾಂಧಿ ಕರೆಕೊಟ್ಟಾಗ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಬದಿಗಿಟ್ಟು ಒಟ್ಟಾಗಿ ಹೋರಾಟದಲ್ಲಿ ಧುಮುಕಿ ತಮ್ಮ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಹೋರಾಟ ನಡೆಸಿದಂತೆ, ತಮ್ಮ ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ತಮ್ಮ ಪರಂಪರೆ, ತಮ್ಮತನ ಎಂಬ ವಿಷಯ ಬಂದಾಗ ಯಾವುದೇ ಪೂರ್ವಾಗ್ರಹ ಪೀಡಿತರಾಗದೆ, ತಮ್ಮ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ವಾಹಕಗಳಾಗಿರುವ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳ ಮೂಲ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ವಿಕೃತಗೊಳಿಸುವ, ವಿರೂಪಗೊಳಿಸುವ, ಪಟ್ಟ ಭದ್ರಹಿತಾಸಕ್ತಿಗಳ ವಿರುದ್ಧ ಹೋರಾಟ ಮಾಡಬೇಕು.

ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಸರಕಾರ ಹಾಗೂ ಸ್ಥಳೀಯರು ಪರಸ್ಪರಕ್ಕೆ ಜೋಡಿಸಿ ಕಾರ್ಯ ಪ್ರವೃತ್ತರಾದಾಗ ಮಾತ್ರ ಈ ಹೋರಾಟ ಫಲಕಾರಿಯಾಗಲು ಸಾಧ್ಯ.

ಉದಾ : ಬಾಂಬೆ | ಮುಂಬಯಿ
ಕಲ್ಕತ್ತ | ಕೊಲ್ಕೊತ್ತಾ
ಬ್ಯಾಂಗ್ಲೋರ್ | ಬೆಂಗಳೂರು

ಆಗಿ ಮತ್ತೆ ತಮ್ಮ ಮೂಲಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡಂತೆ ಈಗಾಗಲೇ ವಿರೂಪಗೊಂಡಿರುವ ಕೆಲವು ಸ್ಥಳನಾಮಗಳನ್ನು ಮತ್ತೆ ಅವುಗಳ ಮೂಲ ಸ್ವರೂಪಕ್ಕೆ ತಂದು ದಾಖಲಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ.

ಉದಾಹರಣೆಗೆ ವಿರಾಜಪೇಟೆ ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳು ವಿವಿಧ ರಾವವಂಶದವರ, ಹಾಗೂ ಬ್ರಿಟೀಷರ ಆಳ್ವಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಅವರ ಸ್ವಭಾಷಾ ಅಭಿಮಾನದ ಸ್ವಾರ್ಥದಿಂದಾಗಿ ಮೂಲ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳ ಸ್ವರೂಪ ವಿರೂಪಗೊಂಡು ಇಂದು ಬಳಕೆ ಹಾಗೂ ದಾಖಲೆಗಳಲ್ಲಿವೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಸ್ಥಳನಾಮಗಳ ಪಟ್ಟಿಯನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಕೊಡಲಾಗಿದೆ.

ಮೂಲಸ್ವರೂಪ	ಇಂದಿನ ಸ್ವರೂಪ
ಪಾಲಂದ	> ಹಾಲುಗುಂದ
ಪಚ್ಚಾಟ್	> ಹಚ್ಚಿನಾಡು
ಪತ್‌ಕೆಟ್	> ಹಳ್ಳಿಗಟ್ಟು
ಆರ್‌ಕೇರಿ	> ಅರೈರಿ
ಚೆನ್ನಂಗಿಗುಡ್ಡೂರು	> ಚೆನ್ನಂಗಿಗುಡ್ಡೂರು

ಚೆಂಬುಬೊಳ್ಳಿಯೂರ್	>	ಚೆಂಬೆಬೆಳ್ಳೂರು
ಥೇರ ಹಾಳು	>	ತೆರಾಲು
ನೆಲ್ಲೂರ್	>	ನಲ್ಲೂರು
ಗೋವಿನಕೊಪ್ಪಲು	>	ಗೋಣಿಕೊಪ್ಪ
ಮೈಲಾಡಿ	>	ಮೈತಾಡಿ
ಮಚಲಿಂದಪಳ್ಳಿ	>	ಮಂಚಳ್ಳಿ
ಕದನೂರಂಡೂರ್	>	ಕದನೂರ್
ಕಾಕೋಟುಅಚ್ಚಯ್ಯನ ಪರಂಬು	>	ಕಾಕೋಟ್ ಪರಂಬು
ಪರಾಗತರಕೇರಿ	>	ಪರಕಟಗೇರಿ
ಬೊಳ್ಳೆಕುಂದ್	>	ಬಿಳುಗುಂದ
ಕುರ್‌ಂಬೆ	>	ಕುರ್ಚಿ
ಪೆಗ್ಗಳ	>	ಹೆಗ್ಗಳ
ನಾಯಿಂದಕೇರಿ	>	ನಡಿಕೇರಿ
ಕುಕ್ಕರೂರು	>	ಕುಕ್ಕೂರು
ನಾಡ್‌ಗಾಣೆ	>	ನಾಂಗಾಲ.

ಇವೇ ಮೊದಲಾದ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳು ತಮ್ಮ ಮೂಲ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು, ಕೆಲವು ಭಾಷಾಂತರವಾಗಿ, ಇನ್ನು ಕೆಲವು ರೂಪಾಂತರವಾಗಿ ಇಂದು ಬಳಕೆ ಹಾಗೂ ದಾಖಲೆಗಳಲ್ಲಿವೆ.

ಸರಕಾರ ಹಾಗೂ ಸ್ಥಳೀಯರು ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳ ಮೂಲಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿರುವ ಶುದ್ಧ ಪ್ರಾಕೃತಿಕ ಮತ್ತು ಭೌತವಾದಿ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಂಡು, ಸ್ಥಳೀಯ ಭಾಷಾ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಅವುಗಳನ್ನು ಮತ್ತೆ ದಾಖಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿ ತರಬೇಕಾಗಿದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಸ್ಥಳೀಯರೊಂದಿಗೆ ಈ ಕುರಿತಂತೆ ಸಮಾಲೋಚನೆಯ ಅಗತ್ಯವೂ ಇದೆಯೆಂಬುದನ್ನು ಮನಗಂಡು, ಸಂಶೋಧನಾ ಕಾರ್ಯಾರ್ಥ ಕ್ಷೇತ್ರಕಾರ್ಯ ಕೈಗೊಂಡಿದ್ದಾಗ ಈ ಮೇಲಿನ ವಿಚಾರವನ್ನು ಕುರಿತಂತೆ ಸ್ಥಳೀಯರ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ, ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಂಖ್ಯೆಯ ಸ್ಥಳೀಯರು ತಮ್ಮ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳನ್ನು ಮೂಲ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿಯೇ ಉಳಿಸಿ ಬಳಸುವ ಇಂಗಿತ ಹಾಗೂ ಆಶಯವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದರು. ಅದರಿಂದಾಗಿ ಜನಮನ ಒಪ್ಪಿ ಸ್ವೀಕರಿಸಿದ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳನ್ನೇ ಮತ್ತೆ ದಾಖಲೆಗೆ ಒಳಪಡಿಸಿ ಉಳಿಸಿಡುವತ್ತ ಸರಕಾರ ಗಮನ ಹರಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ.

ಈ ವಿಚಾರಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಒಂದು ಕಾನೂನನ್ನು ಮಾಡಿ ಅದನ್ನು ಕಾರ್ಯಗತಗೊಳಿಸಿ ಸ್ಥಳೀಯ ಜನರ ಪ್ರೀತಿಗೆ ಪಾತ್ರರಾಗುವ ಮಹತ್ತರ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಸಮಾಜ ಹಾಗೂ ಸರ್ಕಾರಗಳೆರಡೂ ಕೈ ಜೋಡಿಸಿ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿದೆ. ಹಾಗೂ ಈ ವಿಷಯವನ್ನು ಕುರಿತಂತೆ ತಾತ್ವಿಕ ವಾಗ್ವಾದಗಳು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ನಡೆಯಬೇಕಾಗಿದೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಯಾವುದೇ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ತಾತ್ವಿಕ ವಾಗ್ವಾದಗಳಿಂದ ಆ ವಿಷಯವನ್ನು ಕುರಿತ ಪರಿಕಲ್ಪನಾತ್ಮಕ ಗೊಂದಲ ಕಡಿಮೆ ಆಗುತ್ತದೆ. ಗೊಂದಲ ಕಡಿಮೆಯಾದಷ್ಟೂ, ವಾಸ್ತವತೆಯ, ವಸ್ತುನಿಷ್ಠತೆಯ ಹೊಳಹು ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನರಿಗೆ ಮನದಟ್ಟಾಗುತ್ತದೆ. ಹಾಗೂ ಪ್ರಸ್ತುತ ವಿಷಯದ ಕುರಿತಂತೆ ಇರುವ ಭೌಗೋಳಿಕ, ಐತಿಹಾಸಿಕ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ವಿಚಾರಗಳ ಸ್ಪಷ್ಟತೆಯ ಅರಿವುಂಟಾಗಿ ಸತ್ಯಕ್ಕೆ ಸಮೀಪವಾದ ತೀರ್ಮಾನಕ್ಕೆ ಬಂದು ಅದನ್ನು ಮೂಲ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ದಾಖಲಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಸುಲಭವಾಗುತ್ತದೆ.

ಅಡಿ ಟಿಪ್ಪಣಿಗಳು :

1. ಪಟ್ಟೋಲೆ ಪಳಮೆ, ನಡಿಕೇರಿಯಂಡ ಚಿಣ್ಣಪ್ಪ, ಪು. ಸಂ. 528. ಗಾದೆ 582.
2. ಪಟ್ಟೋಲೆ ಪಳಮೆ, ನಡಿಕೇರಿಯಂಡ ಚಿಣ್ಣಪ್ಪ, ಪು. ಸಂ. 525. ಗಾದೆ 516.
3. ಅಧುನಿಕ ಕೊಡಗು - ತಂಬಂಡ ವಿಜಯ್ ಪೂಣಚ್ಚ, ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ, ಹಂಪಿ
4. ಕೊಡಗಿನ ಇತಿಹಾಸ. ಡಿ.ಎನ್. ಕೃಷ್ಣಯ್ಯ, ಮೈಸೂರು, ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ
5. ಕೊಡಗಿನಲ್ಲಿ ಕೊಡವ ಭಾಷೆಯನ್ನಾಡುವ ಅನೇಕ ಪಂಗಡಗಳಿವೆ. ಕೊಡವ, ಅಮ್ಮಕೊಡವ, ಐರಿ, ಪೆಗ್ಗಡೆ, ನಾಯಿಂದ, ಕಣಿಯ, ಕೆಂಬಟ್ಟಿ, ಮೇದ, ಕೋಯವ ಇವೇ ಮೊದಲಾದವು.
6. ಈ ವಿಷಯವನ್ನು ಕುರಿತಂತೆ ಸ್ಥಳೀಯರನ್ನು ಒಗ್ಗೂಡಿಸಿ ಒಂದು ಸಂವಾದ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ದಿನಾಂಕ 2-2-2012ರಂದು ಸಮೀಪದ ಶೆಟ್ಟಿಗೇರಿ ಸರಕಾರಿ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಹಮ್ಮಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿತ್ತು.
7. ಇಂದು ಕೂಡಾ ಮಂಚಳ್ಳಿ ಗಾಮದಲ್ಲಿ ಬುದ್ಧನ 'ಪಾದಯುಗ್ಮ'ಗಳ ಕಲ್ಲಿನ ಶಿಲ್ಪ ಚಿತ್ರವೊಂದಿದೆ. ಅದನ್ನು ಸ್ಥಳೀಯರು 'ಮಕ್ಕಳ ಪಾದ'ವೆಂದು ಪೂಜಿಸುತ್ತಾರೆ. ಹಾಗೆಯೇ ತೆರಾಲು ಗ್ರಾಮದ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ 'ಬುದ್ಧನ ಕಲ್' ಎಂದು ಸ್ಥಳೀಯರಿಂದ ಕರೆಯಲ್ಪಡುವ ಒಂದು ಸಣ್ಣ ಬೆಟ್ಟ ಇಂದಿಗೂ ನಮಗೆ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.

8. “ಅಳಮಂಡ ದೊಡ್ಡವ್ವಳ ಎರಡನೆಯ ಮೊಮ್ಮಗ ಮಾಚು, ಮಾಚುವಿನ ಮಗ ಐಯ್ಯಪ್ಪ, ಐಯ್ಯಪ್ಪನ ಮಗ ಬೊಳ್ಳು. ಬೊಳ್ಳುವಿನ ಮಗ ಸೋಮಯ್ಯ ಕೊಡವರಲ್ಲಿ ಪ್ರಥಮವಾಗಿ ಪ್ರಾಟಿಸ್ಟೆಂಟ್ ಕ್ರೈಸ್ತ ಮತವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದವನು”. ಎಂಬ ವಿವರಣೆ ಡಿ.ಎನ್. ಕೃಷ್ಣಯ್ಯನವರ ಕೊಡಗಿನ ಇತಿಹಾಸ ಎಂಬ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿದ್ದಾಖಲಾಗಿದೆ. ಪುಟ ಸಂ. 88.

ವೀರಶೈವ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಬಸವನ ಕಲ್ಲಿನ ವಿಗ್ರಹ

ಸಮಾರೋಪ :

ಅಧ್ಯಯನದ ಒಟ್ಟು ನೋಟ :-

ನಾಮಾಂಕಿತವಿಲ್ಲದ ದೇಶವಿಲ್ಲ, ಪಟ್ಟಣವಿಲ್ಲ, ಊರಿಲ್ಲ, ನದಿ, ಪರ್ವತ ಶ್ರೇಣಿಗಳಿಗೂ ನಾಮಾಂಕಿತಗಳಿವೆ. ಮಾನವ ತನ್ನ ಜೀವನಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯವಾದ ಸ್ಥಳಗಳನ್ನು ಹುಡುಕುತ್ತಾ ಒಂದೆಡೆ ನೆಲೆ ನಿಂತಾಗ ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡ ‘ಹಟ್ಟಿ’ಗಳೇ ಪ್ರಾಚೀನ ಘಟಕ ಎನ್ನಲಾಗಿದೆ. ತಾನು ಒಂದು ಕಡೆ ನೆಲೆ ನಿಲ್ಲುವ, ಭದ್ರವಾಗಿ ಬೇರೂರುವ, ಜೀವನಾಧಾರವಾಗಿ ಒಂದು ವೃತ್ತಿಗೆ ಅಂಟಿಕೊಳ್ಳುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯ ಜೊತೆ ಜೊತೆಗೆ ತಾನು ನಂಬಿದ ದೇವರು, ದೇವ್ವಗಳು, ತಾನು ನಿಷ್ಠೆತೋರಿದ ರಾಜ ಮನೆತನಗಳು, ಪಾಳೆಯಗಾರರು, ತಾನು ಅನುಭವಿಸಿದ ನೈಸರ್ಗಿಕ ವೈಪರೀತ್ಯಗಳಾದ ಬರ, ಪ್ರವಾಹ, ಭೂಕಂಪಗಳಂಥ ಆಕಸ್ಮಿಕ ಇತ್ಯಾದಿ, ಇವೆಲ್ಲದರ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳು ಆವಿರ್ಭವಿಸಿರುತ್ತವೆ. ಸ್ಥಳನಾಮಗಳ ಚರಿತ್ರೆ ಎಂದರೆ ಮಾನವ ತನ್ನ ಜೀವನಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯವಾದ ಪರಿಸರವನ್ನು ಸುಖ ಸಂತೃಪ್ತಿಗೆ ಸಾಧನವಾಗಬಲ್ಲ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳನ್ನು ಹುಡುಕಿ ನೆಲೆನಿಂತ ಮಾನವಿಕ ಮೌಲ್ಯದ ಒಂದು ಎಳೆ. ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳ ಅಧ್ಯಯನವೆಂದರೆ ಮಾನವನ ವಿಕಾಸ ಮತ್ತು ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಗುರುತಿಸುವುದು.

ಸ್ಥಳನಾಮಗಳ ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಅಧ್ಯಯನ ಪ್ರಾರಂಭವಾದದ್ದು ಕೆಲವು ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆಯಷ್ಟೆ. ಈ ಅಧ್ಯಯನದ ಆರಂಭದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಳನಾಮ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಮಾಡಿದ ಅಧ್ಯಯನಗಳು ಬಹುತೇಕ ಪೂರ್ವಾಪರ ಪೀಡಿತರಾಗಿ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಊರುಗಳ, ಸ್ಥಳಗಳ ಮಹಿಮೆಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸುವ ಕಟ್ಟುಕತೆಗಳನ್ನೇ ಕೆಲವೊಂದು ಕಡೆ ವಾಸ್ತವವೆಂದು ಚಿತ್ರಿಸಿರುವುದು

ನಮ್ಮ ಗಮನಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತದೆ. ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಿಗೆ ಅಥವಾ ಇತರೆ ವಸ್ತುಗಳಿಗಿಟ್ಟಿರುವ ಹೆಸರುಗಳು ಅರ್ಥವತ್ತಾದ ಅನ್ವರ್ಥನಾಮಗಳಾಗಿರುವುದಿಲ್ಲ, ವ್ಯಕ್ತಿಯ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವಕ್ಕೂ ಅವನ ಹೆಸರಿಗೂ ಅಜಗಜಾಂತರ ವ್ಯತ್ಯಾಸ ವಿರಬಹುದು. ಆದರೆ ಪ್ರಾಚೀನ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಈ ರೀತಿಯ ಗೊಂದಲಗಳು ಇರುವುದು ಕಡಿಮೆ. ಸುಳುಹಿನ ಎಳೆಯನ್ನು ಹಿಡಿದು ಭೌಗೋಳಿಕವಾಗಿ, ಐತಿಹಾಸಿಕವಾಗಿ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕವಾಗಿ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುತ್ತಾ ಸಾಗಿದರೆ ಮೂಲದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲೋ ಈ ಸ್ಥಳನಾಮದ ಕುರುಹು ನಮಗೆ ಖಂಡಿತವಾಗಿಯೂ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ ಎಂಬ ವಿಚಾರ ಈ ಅಧ್ಯಯನದ ವಿವಿಧ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ಗಮನಕ್ಕೆ ಬಂದಿದೆ.

ಉದಾ : ಈ ತಾಲೂಕಿನ ‘ಕುಂಜಲಗೇರಿ’ ಎಂಬ ಸ್ಥಳನಾಮವನ್ನು ಗಮನಿಸಿದಾಗ ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಆಲೋಚನೆಗಳು ಬೇರೆಯದೇ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಓಡುವುದು ಸಹಜ. ಏಕೆಂದರೆ ‘ಕುಂಜರ’ ಎಂದರೆ ‘ಆನೆ’ ಎಂದರ್ಥ. ಆದರೆ ಕ್ಷೇತ್ರಕಾರ್ಯದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಈ ಊರಿನ ಭೌಗೋಳಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆಯನ್ನು ಗಮನಿಸಿದಾಗ ಸಿಕ್ಕಿದ ವಾಸ್ತವಾಂಶ ಅಚ್ಚರಿಯನ್ನುಂಟು ಮಾಡಿತು. ಕುಂದ್ ಜಲಗೇರಿ - ಕುಂಜಲಗೇರಿ ಆಗಿದೆ. ಕುಂದ್ ಎಂದರೆ ಸ್ಥಳೀಯ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ‘ಬೆಟ್ಟ’ವೆಂದು ಅರ್ಥ. ಬೆಟ್ಟದಿಂದ ಬರುವ ನೀರಿನಿಂದ ನಿರ್ಮಿತವಾದ ಕೇರಿ. ಬೆಟ್ಟದ ತಪ್ಪಲಿನಲ್ಲಿರುವ ಕೆರೆಯಿಂದ ಈ ಊರಿನ ಹೊಲಗದ್ದೆಗಳಿಗೆ ಜಲ ಸೌಕರ್ಯವಿದೆ. ಅಂದರೆ ಬೆಟ್ಟದಿಂದ ಬರುವ ಜಲದಿಂದ ಆದ ಕೇರಿ ಎಂಬರ್ಥವಿದೆ. ಭೌಗೋಳಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಿಂದ ಬಂದ ಈ ಸ್ಥಳನಾಮ ಬಳಸುವವರ ಬಾಯಲ್ಲಿ ಅರ್ಥ ಅಭಾಸವಾಗಿ ‘ಕುಂಜಲಗೇರಿ’ ಎಂದು ದಾಖಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಇದ್ದು ಈಗ ‘ಕುಂಜೇರಿ’ ಎಂದು ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿದೆ.

ವಿರಾಜಪೇಟೆ ತಾಲೂಕಿನ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯಗಳು

ವಿರಾಜಪೇಟೆ ತಾಲೂಕಿನ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವ ಮುಖ್ಯ ವಿಷಯವೆಂದರೆ ಇಲ್ಲಿನ ಸ್ಥಳೀಯ ಮೂಲ ಭಾಷೆಗಳಾದ ಕೊಡವ, ಎರವ, ಕುರುಬ, ಅಡಿಯ, ಅರೆಭಾಷೆ ಇವೇ ಮೊದಲಾದ ಭಾಷೆಗಳ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳು ಮೇಲ್ನೋಟಕ್ಕೆ ಕಂಡುಬರುವುದೇ ಕಡಿಮೆ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ . ಏಕೆಂದರೆ ಮೂಲದಲ್ಲಿ ಕೊಡವ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಅನೇಕ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳು ಹಾಲೇರಿ ಅರಸರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ದಾಖಲೆಗೆ ಒಳಪಟ್ಟಾಗ ಅವರ ಭಾಷೆಯಾದ ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಇಲ್ಲಿನ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳನ್ನು ಭಾಷಾಂತರಿಸುವ ಭರದಲ್ಲಿ ಮೂಲ ಕೊಡವ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳ ಹಿನ್ನೆಲೆ ಅರ್ಥಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಅಷ್ಟಾಗಿ ಗಮನ ಕೊಡದೆ ಬರೇ ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ಗಮನದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು

ಕನ್ನಡೀಕರಣಗೊಳಿಸಿರುವುದು. ಉದಾಹರಣೆಗೆ; ಕೊಡವ ಭಾಷೆ ಮತ್ತು ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಿಂದ ಬಂದಿರುವ ‘ಪತ್ತ್‌ಕೆಟ್’ ಸ್ಥಳನಾಮವು ಕನ್ನಡೀಕರಣವಾದಾಗ ‘ಹಳ್ಳಿಗಟ್ಟು’ ಎಂದಾಗಿದೆ. ಮೂಲಾರ್ಥ ಬೇರೆಯೇ ಇದ್ದು ಹಳ್ಳಿಗಳ ಕಟ್ಟು ಅಥವಾ ಹಳ್ಳಿಗಳ ಗುಂಪು ಎಂಬಂಥದಲ್ಲಿ ಇಂದು ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿದೆ ಎಂಬ ವಿಚಾರವನ್ನು ಅರಿತು ಈ ಸ್ಥಳನಾಮದ ಮೂಲ ನಿಷ್ಪತ್ತಿಯನ್ನು ಶೋಧಿಸಿ ಈ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ದಾಖಲಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಿನ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳ ಮೂಲರೂಪದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಳೀಯ ಭಾಷೆ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳು ಅಡಕವಾಗಿದ್ದರೂ ನಂತರದ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಿಂದಾಗಿ ಕನ್ನಡದ ಪ್ರಭಾವವೇ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತದೆ ಎಂಬ ವಿಚಾರವನ್ನು ಪ್ರಸ್ತುತ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಸಾಬೀತು ಮಾಡುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

ಇಲ್ಲಿನ ಸ್ಥಳೀಯರು ವಿವಿಧ ರಾಜಮನೆತನಗಳಾದ ಗಂಗ, ಕೊಂಗಾಳ್, ಚೋಳ, ಚೆಂಗಾಳ್, ವಿಜಯನಗರದ ಅರಸರು, ಹಾಲೇರಿ ರಾಜರುಗಳಲ್ಲದೆ ಬ್ರಿಟಿಷರ ಅಧಿಕಾರವನ್ನೂ ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡು ಅವರ ಅಧಿಕಾರ, ಆಡಳಿತ, ದಬ್ಬಾಳಿಕೆ ಇವೆಲ್ಲಕ್ಕೂ ತಲೆಬಾಗಿ ತಮ್ಮ ಬದುಕನ್ನು ನಡೆಸಿದ್ದರೂ ಕೂಡಾ ನಂತರದ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಭಾಷೆ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯೊಂದಿಗೆ ತಮ್ಮತನವನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಮಹತ್ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಕೂಡಾ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬ ವಿಚಾರ ಗಮನಾರ್ಹವಾದುದು.

ಉದಾ: ಬ್ರಿಟಿಷರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅಧಿಕಾರಿಯಾಗಿದ್ದ ‘ಕ್ಯಾಪ್ಟನ್ ಕೋಲ್’ ನ ಹೆಸರಿನ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ‘ಅಮ್ಮತ್ತಿ’ ಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ‘ಕೋಲ್ ಪೇಟ್’ ಎಂದು ನಾಮಕರಣ ಮಾಡಲಾಗಿತ್ತು. ಆದರೆ ಬ್ರಿಟಿಷರ ನಂತರ ಈ ‘ಕೋಲ್‌ಪೇಟ್’ ಎಂಬ ಹೆಸರನ್ನು ಸ್ಥಳೀಯರು ತ್ಯಜಿಸಿ ಮೊದಲಿದ್ದ ‘ಅಮ್ಮತ್ತಿ’ ಎಂಬ ಹೆಸರನ್ನೇ ತಮ್ಮ ಊರಿನ ಸ್ಥಳನಾಮವಾಗಿ ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಉಳಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ.

ಹಾಗೆಯೇ ಹಾಲೇರಿ ರಾಜವಂಶದವರ ಕಾಲದ ‘ಹಚ್ಚಿನಾಡು’ ಈಗ ಸ್ಥಳೀಯರ ಬಾಯಲ್ಲಿ ಕೊಡವ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ‘ಪಚ್ಚಾಟ್’ ಆಗಿ ಉಳಿದಿದೆ.

ಈ ತಾಲೂಕಿನ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳಲ್ಲಿ ದ್ರಾವಿಡ ಭಾಷೆ ಹಾಗೂ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಪ್ರಭಾವ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಗೋಚರಿಸುತ್ತದೆಯೇ ವಿನಹ ಸಂಸ್ಕೃತ ಭಾಷೆಯ ಪ್ರಭಾವವಾಗಲಿ ಸಂಸ್ಕೃತೀಕರಣವಾಗಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಕಡಿಮೆ ಎಂದೇ ಹೇಳಬೇಕು.

ಮಲೆಯಾಳಂ ಭಾಷೆಯ ಪದ ಘಟಕಗಳು, ಮಲೆಯಾಳಂ ಭಾಷೆಯ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳು ಈ ತಾಲೂಕಿನ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವೆಡೆ ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ.

ಉದಾ :

ಕುಂದ

ತಿತ್ತ್ಲ್ + ಮತ್ತಿ - ತಿತ್ ಮತ್ತಿ

ಕಾಕೋಟು ಪರಂಬು

ಕೊಳತ್ತೋಡು ಬೈಗೋಡು - ಇವೇ ಮೊದಲಾದ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳು.

ಇಂದು ಇದ್ದು ನಾಳೆ ಇಲ್ಲವಾಗುವ ‘ವೃತ್ತಿ’ಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಅಥವಾ ವೃತ್ತಿಯಾಧಾರಿತವಾದ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳು ಈ ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಕಡಿಮೆ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ.

ಉದಾ : ‘ನಡಿಕೇರಿ’ ಎಂಬ ಗ್ರಾಮವು ‘ನಾಯಿಂದಕೇರಿ’ ಯಿಂದ ಬಂದಿರುವಂಥದ್ದು. ಇಲ್ಲಿ ‘ನಾಯಿಂದ’ ರೆಂದರೆ ‘ಕೌರಿಕರು’. ಇಲ್ಲಿ ‘ಕೌರಿಕ’ ಎಂಬ ವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಆಧರಿಸಿ ಈ ಸ್ಥಳನಾಮದ ನಿಷ್ಪತ್ತಿ ಬಂದಿಲ್ಲವೆಂಬುದು ಗಮನಾರ್ಹ. ಇದು ‘ಜನಾಂಗವಾಚಿ’. ಈ ‘ನಾಯಿಂದ’ ರೆನ್ನುವ ಜನಸಮೂಹದವರು ಈ ಊರಿನಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದ್ದುದರಿಂದ ನಾಯಿಂದರ ಕೇರಿ - ನಡಿಕೇರಿ ಆಗಿದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ವಿಭಿನ್ನ ಜನಸಮುದಾಯಗಳು ಮೇಲು, ಕೀಳು ಎಂಬ ಭೇದ ಭಾವನೆಯಿಲ್ಲದೆ ಸಮಾನತೆಯಿಂದ ಈ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಬಾಳಿದುದರ ದ್ಯೋತಕವಾಗಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.

ಪುರಾಣಗಳು ಹಾಗೂ ಪುರಾಣದಲ್ಲಿನ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿನ ಸ್ಥಳೀಯರು ಗೌರವಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅಲ್ಲಿ ಬರುವ ಪಾತ್ರಗಳನ್ನು ಆದರ್ಶವಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತಾರೆಂಬ ಅಂಶ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಗೋಚರವಾಗುತ್ತದೆ.

ಉದಾ : ‘ತಿತಿಮತಿ’ ಗ್ರಾಮದ ಸ್ಥಳನಾಮದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ಥಳೀಯರು ಹೇಳುವ ಐತಿಹ್ಯ ಇಂತಿದೆ.

ಜನಕ ಮಹಾರಾಜನ ತಿಥಿ ನಡೆದ ಊರು ಇದು. ಸಾಯುವ ಮುಂಚೆ ಜನಕ ಮಹಾರಾಜ ಇಲ್ಲಿನ ಜನರನ್ನು ಕುರಿತು ಹೇಳಿದ ಮಾತಿನ ಅನ್ವಯ ಈ ಊರಿಗೆ ಈ ಹೆಸರು ಬಂದಿದೆ. ಆ ಮಾತೇನೆಂದರೆ ನನ್ನ ತಿತಿ ಇಲ್ಲಿಯೇ ಆಗಬೇಕು. ನನ್ನ ತಿತಿ ಮಾಡಿದ ನಂತರ ನೀವೆಲ್ಲಾ

‘ಮತಿ’ಯಿಂದ ಬಾಳಿ ಎಂದು ಅಶೀರ್ವಾದ ಮಾಡಿದ್ದನಂತೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಈ ಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ‘ತಿತಿಮತಿ’ ಎಂಬ ಹೆಸರು ಬಂತೆಂದು ಈ ಊರಿನ ಹಿರಿಯರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಹಾಗೆಯೇ ‘ಗುಹ್ಯ’ ಎಂಬ ಸ್ಥಳನಾಮವು ‘ಕಾವೇರಿ ಪುರಾಣದ’ ಕಥೆಯನ್ನಾಧರಿಸಿದ್ದಾಗಿದೆ. ಕಾವೇರಿ ಮಾತೆ ತನ್ನ ಪತಿ ‘ಅಗಸ್ತ್ಯಮುನಿ’ಯೊಂದಿಗೆ ಮುನಿದು ಹರಿದು ಬರುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಮಾರ್ಗ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಅಗಸ್ತ್ಯ ಗುಪ್ತವಾಗಿ ಕಾದು ನಿಂತು ಅವರಿಬ್ಬರ ನಡುವೆ ಮಾತುಕತೆ ನಡೆದ ಗುಪ್ತ ಪ್ರದೇಶ ಇದಾಗಿದೆಯಂತೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಈ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ‘ಗುಹ್ಯ’ ಎಂಬ ಹೆಸರು ಬಂದಿದೆ ಈಗ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಅಗಸ್ತ್ಯೇಶ್ವರ ದೇವಸ್ಥಾನವೂ ಇದೆ.

ಬೌದ್ಧ, ಜೈನ ಧರ್ಮಗಳ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿಯೂ ನಿಷ್ಪನ್ನಗೊಂಡ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳು ಈ ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿದ್ದು ಸ್ಥಳೀಯರ ಪರಧರ್ಮ ಸಹಿಷ್ಣುತೆಯ ಸಂಕೇತವಾಗಿದೆ.

ತೆರಾಲು - ‘ಥೇರಹಾಳು’ ಮಠವಿದ್ದ ಕಾರಣ ‘ತೆರಾಲು’ ಸ್ಥಳನಾಮ ಅಸ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಬಂದಿದೆ: ‘ಥೇರ’ ಅಥವಾ ‘ಥೇರಿ’ಗಳೆಂದರೆ ಬೌದ್ಧ ಸನ್ಯಾಸಿನಿಯರು ಎಂದರ್ಥ. ಈ ‘ಥೇರಿ’ಗಳಿದ್ದ ಮಠವು ಹಾಳಾದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಿಂದ ಈ ಸ್ಥಳನಾಮ ಅಸ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಬಂದಿದೆ.

ಮಂಚಳ್ಳಿ - ‘ಮಂಚಲಿಂದ’ ಶಿಲ್ಪಲಾಕೃತಿಯನ್ನು ಗಮನಿಸಿದಾಗ ‘ಮಂಚಲಿಂದ ಪಳ್ಳಿ’ ಆಗಿದ್ದ ಈ ಗ್ರಾಮ ‘ಮಂಚಳ್ಳಿ’ ಆಗಿ ನಿಷ್ಪತ್ತಿಗೊಂಡಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಇದು ಬೌದ್ಧ ಧರ್ಮದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಿಂದ ಬಂದ ಸ್ಥಳನಾಮವಾಗಿದೆ. ಈ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಈ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಈಗಾಗಲೇ ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸಲಾಗಿದೆ.

‘ಮಾತೃದೇವೋಭವ’ ಎಂಬ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಗೌರವಿಸುವ ಸ್ಥಳೀಯರ ‘ಸ್ಮ್ರಿ ಭಕ್ತಿ’ಯ ಸಂಕೇತವಾಗಿ ‘ದೇವಮೃಚ್ಚಿ’ ಎಂಬ ಸ್ಥಳನಾಮವಿದೆ.

ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಮತ್ತು ಭೌತವಾದಿ ಮೌಲ್ಯಗಳು ಇಲ್ಲಿನ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳ ಅಧ್ಯಯನದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಗಮನಕ್ಕೆ ಬಂದಿವೆ. “ಇಲ್ಲಿಯಾರೂ ಮುಖ್ಯರಲ್ಲ ಯಾರೂ ಅಮುಖ್ಯರಲ್ಲ” ಎಂಬ “ಕುವೆಂಪು” ಅವರ ಮಾತಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿರುವ ಇಲ್ಲಿನ ಕೆಲವು ಸ್ಥಳನಾಮಗಳು ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಮೌಲ್ಯವನ್ನು ಸಾರುತ್ತವೆ.

ಉದಾ : ಕುಕ್ಕೂರು - ಕುಕ್ಕು ಹೊಲೆಯರೆಂಬ ದಲಿತ ಸಮುದಾಯದವರಿದ್ದ ಊರು.

ನಡಿಕೇರಿ - 'ನಾಯಿಂದ'ರೆಂಬ ಕೌರಿಕ ಸಮುದಾಯದವರಿದ್ದ ಊರು.

ತೂಚಮಕೇರಿ - ತೂಚಮಕ್ಕಳು ಅಂದರೆ 'ದಲಿತ' ಮಕ್ಕಳು ಇದ್ದಕೇರಿ.

ಸೌಂದರ್ಯ ಪ್ರಜ್ಞೆ, ನಿಸರ್ಗದ ಬಗ್ಗೆ ಸ್ಥಳೀಯರಿಗಿದ್ದ ನಿಷ್ಠೆ, ಧಾರ್ಮಿಕ ವಿಷಯಗಳು, ಮೂಢನಂಬಿಕೆಗಳು, ಆಳರಸರು ಮತ್ತು ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ವಿಚಾರಗಳು, ಸ್ಥಳೀಯರು ಆಡುವ ವಿವಿಧ ಭಾಷೆಗಳು, ಅನ್ಯ ಧರ್ಮ ಸಹಿಷ್ಣುತೆ, ಇವೇ ಮೊದಲಾದ ಅನೇಕ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿನ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳು ತಮ್ಮ ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ಅಡಗಿಸಿಕೊಂಡಿವೆ. ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಸ್ಥಳನಾಮಕ್ಕೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ ಈ ವಿರಾಜಪೇಟೆ ತಾಲೂಕಿನ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳು ಸ್ವಲ್ಪ ವಿಭಿನ್ನವಾಗಿ ಹಾಗೂ ವಿಶಿಷ್ಟವಾಗಿ ಇರುವ ಅಂಶ ಅಧ್ಯಯನದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಗಮನಕ್ಕೆ ಬಂದಿದೆ.

ಅಧ್ಯಯನದ ಫಲಿತಗಳು

- 1) ವಿರಾಜಪೇಟೆ ತಾಲೂಕಿನ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳ ಅಧ್ಯಯನದ ಮೂಲಕ ಕಂಡುಕೊಂಡ ಅಂಶಗಳನ್ನು ವಸ್ತುನಿಷ್ಠವಾಗಿ ಇಲ್ಲಿ ದಾಖಲಿಸಲಾಗಿದೆ.
- 2) ಈ ತಾಲೂಕಿನ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳ ಭೌಗೋಳಿಕ, ಭಾಷಿಕ, ಜಾನಪದೀಯ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ, ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಹಾಗೂ ಸಾಮಾಜಿಕ ನೆಲೆಗಳ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಕ್ಷೇತ್ರಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಒತ್ತುಕೊಟ್ಟು ಅಧ್ಯಯನವನ್ನು ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.
- 3) ಸ್ಥಳನಾಮ ಕುರಿತಂತೆ ಆಗಿರುವ ಅಧ್ಯಯನ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳನ್ನು ಆಸಕ್ತಿಯಿಂದ ಗಮನಿಸಿ ಅವುಗಳ ಸಾರವನ್ನು ಹೀರಿಕೊಂಡು ವಿಭಿನ್ನವಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಈ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಲಾಗಿದೆ.
- 4) ಸ್ತ್ರೀವಾದದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಈ ತಾಲೂಕಿನ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳನ್ನು ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸಲು ಯತ್ನಿಸಲಾಗಿದೆ. ಸ್ಥಳೀಯ ಸಾಮಾಜಿಕ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀಯರಿಗಿದ್ದ ಗೌರವ ಆದರಗಳು, ಸಹಕಾರ ಸೌಲಭ್ಯಗಳು, ಗೌರವ ಪ್ರಶಸ್ತಿಗಳು ಹಾಗೆಯೇ ಶೋಷಣೆ, ದೌರ್ಜನ್ಯಗಳು ಸ್ಥಳನಾಮಗಳ ಮೇಲೆ ಬೀರಿದ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ಕೂಲಂಕಷವಾಗಿ ಗಮನಿಸಲಾಗಿದೆ.
- 5) ಈ ತಾಲೂಕಿನ ವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಿಂದ ರೂಪುಗೊಂಡ ವಿಭಿನ್ನವಾದ ಗ್ರಾಮ ಸಂರಚನೆಯ ಚಿತ್ರಣವನ್ನು ಸಾಮಾಜಿಕ ಹಾಗೂ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಯನಮಾಡಿ ಇಲ್ಲಿ ವಿವರವಾಗಿ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಲಾಗಿದೆ.
- 6) ಈ ತಾಲೂಕಿನ ಸ್ಥಳೀಯ ಭಾಷೆಗಳಾದ ಕೊಡವ, ಎರವ, ಕುರುಬ, ಅರೆಭಾಷೆಗಳನ್ನು

ಕ್ಷೇತ್ರಕಾರ್ಯದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಅವರದೇ ಆದ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ವಿಷಯ ಸಂಗ್ರಹಮಾಡಿ ಇಲ್ಲಿನ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಮೂಲ ತಿರುಳನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

- 7) ಈ ತಾಲೂಕಿನ ಸ್ಥಳನಾಮದ ಅಧ್ಯಯನದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಿನ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಮಾಹಿತಿಗಳ ಅವಶ್ಯಕತೆಯನ್ನು ಗಮನಿಸಿ ಇಲ್ಲಿನ ಶಾಸನಗಳ ಅಧ್ಯಯನದ ಮುಖಾಂತರ ಇಲ್ಲಿ ಆಡಳಿತ ನಡೆಸಿದ್ದ ಗಂಗರು, ಚೋಳರು, ಕೊಂಗಾಳ್ವರು, ವಿಜಯನಗರದ ಅರಸರು, ಹಾಲೇರಿ ರಾಜವಂಶದವರು ಹಾಗೂ ಬ್ರಿಟಿಷರ ಆಡಳಿತ ಕ್ರಮ ಹಾಗೂ ಅವರು ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಮತ್ತು ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ನೀಡಿದ ಕೊಡುಗೆಗಳನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಲಾಗಿದೆ.
- 8) ಇಲ್ಲಿನ ಸಮಾಜದ ವಿವಿಧ ಗುಂಪುಗಳ ಜನರ ಬದುಕಿನ ಚಟುವಟಿಕೆ, ಆಚರಣೆಗಳನ್ನು ಸಾಂದರ್ಭಿಕವಾಗಿ ಗಮನಿಸಿ ಇಲ್ಲಿ ದಾಖಲಿಸಲಾಗಿದೆ.
- 9) ಈ ತಾಲೂಕಿನ ಕೇರಳದ ಗಡಿಭಾಗದಲ್ಲಿರುವ ಕೆಲವು ಗ್ರಾಮಗಳು ಮಲೆಯಾಳಂ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಹಾಗೂ ಭಾಷೆಯ ಪ್ರಭಾವಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗಿರುವ ವಿಚಾರ, ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಗಡಿಪ್ರದೇಶದ ಕೆಲವು ಸ್ಥಳನಾಮಗಳು ಅಂದು ಕೇರಳದಲ್ಲಿದ್ದ ಬೌದ್ಧ ಧರ್ಮದ ಪ್ರಭಾವಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗಿದ್ದವೆಂಬ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಲಾಗಿದೆ.
- 10) ಸ್ಥಳನಾಮಗಳ ಮೂಲಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿರುವ ವಸ್ತುನಿಷ್ಠ ಮೌಲ್ಯಗಳ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆಯನ್ನು ಅರಿತು ಅವುಗಳನ್ನು ಮೂಲಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿಯೇ ಉಳಿಸಿ ಮುಂದಿನ ಪೀಳಿಗೆಗೆ ಹಸ್ತಾಂತರಿಸಬೇಕಾದ ಸ್ಥಳೀಯರ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯ ಕುರಿತು ಸಾರ್ವಜನಿಕರಿಗೆ ಮನದಟ್ಟು ಮಾಡುವ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ಈ ಅಧ್ಯಯನದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.
- 11) ಸ್ಥಳನಾಮಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತಗೊಳ್ಳುವ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಹಾಗೂ ಅದಕ್ಕಿರುವ ಪರಿಹಾರೋಪಾಯಗಳನ್ನು ಕೂಡಾ ಕಂಡುಕೊಳ್ಳುವ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ಈ ಅಧ್ಯಯನದ ಮುಖಾಂತರ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

ಕ್ಷೇತ್ರಕಾರ್ಯದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಸಂದರ್ಶಿಸಿದ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಿಂದ ದೊರೆತ ಮಾಹಿತಿ, ಸ್ಥಳೀಯ ಪ್ರದೇಶದ ಭೌಗೋಳಿಕ ಪರಿವೀಕ್ಷಣೆ, ಸಾಮಾಜಿಕ, ಐತಿಹಾಸಿಕ, ಸಾಹಿತ್ಯಿಕ ಹಾಗೂ ಜಾನಪದ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಕೂಲಂಕಷವಾಗಿ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಿಸಲಾಗಿದೆ. ಸತ್ಯಕ್ಕೆ ಸಮೀಪದ ನಿರ್ದರ್ಶನಗಳನ್ನು ಈ ನಿಬಂಧದಲ್ಲಿ ದಾಖಲಿಸುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಸ್ಥಳೀಯ ಪತ್ರಿಕೆಗಳಾದ ಬ್ರಹ್ಮಗಿರಿ, ಪೂಮಾಲೆ

ಪತ್ರಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಈ ತಾಲೂಕಿನ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳನ್ನು ಕುರಿತ ಅಧ್ಯಯನದ ವಿಚಾರವನ್ನು ಸಾರ್ವಜನಿಕರ ಅವಗಾಹನೆಗಾಗಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿ ಈ ತಾಲೂಕಿನ ಮೂಲೆ ಮೂಲೆಗಳಲ್ಲಿರುವ ಓದುಗರಿಂದಲೂ ಮಾಹಿತಿ ಹಾಗೂ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಲಾಗಿದೆ. “ಗೂಗಲ್ ಸರ್ಚ್” ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದ ಮುಖಾಂತರ ಸ್ಥಳೀಯ ತಾಲೂಕಿನ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಸ್ಥಳಗಳನ್ನು ಅಂತರ್ಜಾಲದಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸಿ ಆ ಪ್ರದೇಶಗಳಿಗೆ ಖುದ್ದಾಗಿ ಭೇಟಿನೀಡಿ ಕ್ಷೇತ್ರ ಪರಿವೀಕ್ಷಣೆಯಿಂದ ವಿಷಯ ಸಂಗ್ರಹ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಲಭ್ಯವಿರುವ ಮಾಹಿತಿಗಳನ್ನು ಪ್ರಾಮಾಣಿಕ ಪ್ರಯತ್ನದಿಂದ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ, ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಿ ವಿರಾಜಪೇಟೆ ತಾಲೂಕಿನ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳ ಕುರಿತ ಅಧ್ಯಯನವನ್ನು ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

ಆಗ ಬೇಕಾಗಿರುವ ಹೊಸ ಸಂಶೋಧನೆಯ ಸುಳುಹುಗಳು

- 1) ಈ ತಾಲೂಕಿನ ಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಕೈಗೊಂಡ ಕ್ಷೇತ್ರಕಾರ್ಯದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಗಮನಿಸಿದಂತೆ ಒಂದೇ ಗ್ರಾಮದ ಒಳಗೆ ಅನೇಕ ಸಣ್ಣ ಪುಟ್ಟ ಕೇರಿಗಳಿದ್ದು ಅವುಗಳಿಗೂ ವಿಭಿನ್ನವಾದ ಹೆಸರುಗಳಿವೆ.

ಉದಾ : ‘ನಡಿಕೇರಿ’ ಗ್ರಾಮದ ಒಳಗಡೆ ಇರುವ ‘ಕೂರಂದೋಡು’ ‘ಚಾಣತರೆ’, ‘ಅಮ್ಮಣಮೊಟ್ಟೆ’, ‘ಗುಂಬರೆಮಾಡ್’ ಇಂಥವೇ ಮೊದಲಾದ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳು ಬಹಳ ಕುತೂಹಲಕಾರಿಯಾಗಿದ್ದು ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ವಸ್ತುಗಳಾಗಿವೆ.

- 2) ಇಲ್ಲಿನ ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯಗಳಾದ ಎರವ, ಕುರುಬ, ಅಡಿಯ, ಕುಡಿಯ ಮೊದಲಾದ ಪಂಗಡಗಳ ಮೌಖಿಕ ಜಾನಪದದ ಕ್ಷೇತ್ರ ಬಹಳ ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿದ್ದು ಆಸಕ್ತಿದಾಯಕವಾಗಿದೆ. ಈ ಬುಡಕಟ್ಟು ಭಾಷೆಗಳ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಈ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಸಂಶೋಧನೆಯ ಕಾರ್ಯ ತಲಸ್ಪರ್ಶಿಯಾಗಿ, ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ನಡೆಯಬೇಕಾದ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇದೆ.

- 3) ಇಂದು ಇಲ್ಲಿನ ಭತ್ತದ ಗದ್ದೆಗಳು ವಾಣಿಜ್ಯ ಬೆಳೆಗಳಿಗೆ ಬಳಕೆಯಾಗುತ್ತಿವೆ. ‘ದೇವರಕಾಡು’ಗಳೆಂಬ ಸಂರಕ್ಷಿತ ಅರಣ್ಯಗಳೂ ನಾಶವಾಗುತ್ತಿವೆ. ಸ್ಥಳೀಯರು ಬಹು ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ವಲಸೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ‘ಟೂರಿಸಂ’ನ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿರುವ “ಸ್ವೇಹೋಂ” ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಿಂದ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಮೂಲ ಬೇರು ಅಲುಗಾಡುತ್ತಿದೆ. ಈ ಆತಂಕಕಾರಿ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ಕಾರಣಗಳು ಹಾಗೂ ಅವುಗಳನ್ನು ತಡೆಗಟ್ಟಿ ಮೂಲ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಸೆಲೆ ಬತ್ತದಂತೆ ಕಾಪಾಡಿ ಉಳಿಸುವ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಇಡೀ ಕೊಡಗು ಜಿಲ್ಲೆಯನ್ನು ಅಧ್ಯಯನದ

ವ್ಯಾಪ್ತಿಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಪರಿಹಾರಗಳನ್ನು ಕಂಡುಹಿಡಿಯಬೇಕಾಗಿದೆ.

- 4) ಈ ತಾಲೂಕಿನ ‘ಪೊನ್ನಂಪೇಟೆ’ ಸಮೀಪವಿರುವ ‘ಮಾಪಳಿತೋಡು’ ಎಂಬ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ನೆಲೆನಿಂತಿರುವ ‘ಜಮ್ಮಮಾಪಿಳ್ಳೆ’ಗಳೆಂಬ ಜನ ಸಮುದಾಯದ ಬಗ್ಗೆ ಆಳವಾದ ಸಂಶೋಧನೆ ಆಗಬೇಕಿದೆ. ಮೂಲತಃ ಕೊಡವರಾಗಿದ್ದ ಇವರು ಟಿಪ್ಪುವಿನ ದೌರ್ಜನ್ಯಕ್ಕೊಳಗಾಗಿ ಮತಾಂತರವಾದ ನಂತರ ವಾಪಸ್ಸು ಹಿಂತಿರುಗಿ ಇಲ್ಲಿ ಬಂದು ನೆಲೆನಿಂತಿದ್ದಾರೆಂಬ ವಿಷಯ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿದೆ. ಆದರೆ ಈ ಸಮುದಾಯದ ಜನರನ್ನು ಸಂದರ್ಶಿಸಿದರೆ ತಾವು ಮೂಲತಃ ಕೇರಳದವರು. ಕೇರಳದಿಂದ ಇಲ್ಲಿಗೆ ವಲಸೆ ಬಂದಿದ್ದೇವೆಂಬ ಕಟ್ಟುಕಥೆಯನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಈಗಲೂ ಅವರಲ್ಲಿ ‘ಐನ್ ಮನೆ’ಗಳಿವೆ. ಆ ಐನ್ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ಕೊಡವರ ಸಾಂಕೇತಿಕ ಆಯುಧಗಳಾದ ‘ಒಡಿಕತ್ತಿ’ ಮೊದಲಾದವು ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ, ಅವರಿಗೂ ಜಮ್ಮ ಭೂಮಿ ಇದೆ, ಅವರಿಗೆ ಸೇರಿದ ‘ಪಳ್ಳಿಕಾಡು’ಗಳೆಂಬ ಸುರಕ್ಷಿತ ಅರಣ್ಯಗಳು ಇವೆ. ಹಿಂದಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕೊಡವರಂತೆಯೇ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಉಡುಗೆ ತೊಡುಗೆ ಧರಿಸಿ ಕೊಡವರ ಹಬ್ಬಗಳನ್ನು ಆಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದರೆಂಬ ವಿಚಾರವನ್ನು ಸ್ಥಳೀಯರು ಹಿರಿಯ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಸ್ವತಃ ಈ ಜನ ತಾವು ಮೂಲತಃ ಕೊಡವರು, ಹಿಂದುಗಳು ಅಥವಾ ಇಲ್ಲಿನವರು ಎಂಬ ಮಾತನ್ನು ಅಲ್ಲಗಳೆಯುತ್ತಿರುವ ವಿಚಾರ ಸ್ವಲ್ಪ ಕುತೂಹಲಕಾರಿಯಾಗಿ ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ.
- 5) ಈ ತಾಲೂಕಿನ ಪ್ರಮುಖ ಭಾಷೆಯಾದ ಕೊಡವ ಭಾಷೆ ದ್ರಾವಿಡ ಭಾಷಾವರ್ಗಕ್ಕೆ ಸೇರಿದೆ ಎಂಬುದು ವಿದ್ವಾಂಸರ ಅಭಿಮತ. ಈ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿರುವ ಮಲೆಯಾಳಂ, ತುಳು, ಕನ್ನಡ, ತೆಲುಗು ಮೊದಲಾದ ಭಾಷೆಗಳ ಶಬ್ದವಿರುವುದು ಸಹಜವಾದ ವಿಚಾರ. ಆದರೆ ಈ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿರುವ ಉತ್ತರಭಾರತದ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಭಾಷೆಗಳ ಕೆಲವು ಶಬ್ದಗಳೂ ಇವೆ.
- ಉದಾ: ಮಾಂಯಿ - ಅತ್ತೆ
 ತಾಯಿ - ಚಿಕ್ಕಮ್ಮಗಳಿಗೆ ಸಮಾನವಾದ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿರುವವರು
 ನಾಯಿ - ಕ್ಷೌರಿಕ
 ಕೂಲಿ - ಸೇವಕ
 ತಾಲಿಪಾಟ್ - ತಾಲಿ (ಚಪ್ಪಾಳೆ)
 ಗಡಿಗಡಿ - ಕ್ಷಣಕ್ಷಣಕ್ಕೂ
 ಬರ್ ಕತ್ - ಒಳ್ಳೆಯ ಭಾಗ್ಯ, ಸಂಪತ್ತು (Lucky Charm)
 ಕಾರ್ ಬಾರ್ - ಕೆಲಸಕಾರ್ಯ, ಇವೇ ಮೊದಲಾದ ಶಬ್ದಗಳು ದ್ರಾವಿಡ ಭಾಷಾವರ್ಗಕ್ಕೆ

ಸೇರುವುದಿಲ್ಲ.

ಹಾಗೆಯೇ ಇಲ್ಲಿನ ಸಮುದಾಯಗಳಲ್ಲಿರುವ ಕೆಲವು ಆಚರಣೆಗಳು, ಪದ್ಧತಿಗಳು ಉತ್ತರ ಭಾರತೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಹೋಲುತ್ತವೆ.

ಉದಾ: ಮದುವೆಯಲ್ಲಿನ ಮೆಹಂದಿ ಶಾಸ್ತ್ರ (ತೇರಣಬೆಪ್ಪೊ), ಮದುವೆಯಂಥ ಶುಭ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಂಪು ವಸ್ತ್ರದ ಬಳಕೆ, ಮದು ಮಗಳಿಗೆ ಹಾಕುವ ಮುಸುಕು, ಶವಸಂಸ್ಕಾರದ ಸಂದರ್ಭದ ಶುಭ್ರವಾದ ಬಿಳಿ ವಸ್ತ್ರದ ಉಡುಗೆ, ಕುಪ್ಯ, ಚೇಲೆಯೆಂಬ ವಿಶಿಷ್ಟ ಉಡುಗೆಯ ಜೊತೆಗೆ ಗಂಡಸರು ತಮ್ಮ ಸೊಂಟದಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ‘ಪೀಚೆಕತ್ತಿ’ ಎಂಬ ಆಯುಧ ಪಂಚಾಬಿ ಅಥವಾ ಸಿಖ್ ಸಮುದಾಯದವರ ‘ಕುಕರಿ’ ಎಂಬ ಆಯುಧವನ್ನು ಹೋಲುತ್ತದೆ. ಇವೇ ಮೊದಲಾದ ವಿಚಾರಗಳು ತುಂಬಾ ಕುತೂಹಲಕಾರಿಯಾಗಿವೆ. ವಿಶಿಷ್ಟ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ ವಿಶಿಷ್ಟ ಜನಾಂಗವಾದ ‘ಕೊಡವ’ ಸಮುದಾಯದವರ ಮೂಲ ಅಸ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಕುರಿತಂತೆ ಆಳವಾದ ಸಂಶೋಧನೆ ಆಗಬೇಕಾಗಿದೆ.

ಈ ಮೇಲಿನ ಕೆಲವು ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿನ ಒಂದು ಊರು ಅಥವಾ ತಾಲೂಕಿಗೆ ಸೀಮಿತಗೊಳಿಸದೆ ಇಡೀ ಕೊಡಗು ಜಿಲ್ಲೆ, ಕೊಡಗು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಎಲ್ಲಾ ಮೂಲನಿವಾಸಿಗಳು ಹಾಗೂ ಈ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಎಲ್ಲಾ ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯಗಳನ್ನು ಅಧ್ಯಯನದ ಪರಿಧಿಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಕಳೆದುಹೋದ ಮತ್ತು ಕಳೆದುಹೋಗುತ್ತಿರುವ ಇಲ್ಲಿನ ವಿಶಿಷ್ಟ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಮತ್ತು ಮೌಖಿಕ ಪರಂಪರೆಯ ದಾಖಲೀಕರಣವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕಾಗಿದೆ.

ಅನುಬಂಧಗಳು

ಅನುಬಂಧ - 1

ವಿರಾಜಪೇಟೆ ತಾಲೂಕಿನ ಗ್ರಾಮನಾಮಗಳ ‘ಅ’ ಕಾರಾದಿ ಪಟ್ಟಿ

1 ಅತ್ತೂರು	14 ಕಾಕೋಟು
2 ಅಮ್ಮತ್ತಿ	ಪರಂಬು
3 ಅರಮೇರಿ	15 ಕಾರ್ಮಾಡು
4 ಅರುವತೊಕ್ಕಲು	16 ಕಾವಾಡಿ
5 ಅರಕೇರಿ	17 ಕಿರುಗೂರು
6 ಆರ್ಜಿ	18 ಕುಕ್ಕೂರು
7 ಐಮಂಗಲ	19 ಕುಮಟೂರು
8 ಕಡಂಗ ಮೂರೂರು	20 ಕುಂದ
9 ಕದನೂರು	21 ಕುಂಜಲಗೆರಿ
10 ಕಳತ್‌ಮಾಡು	22 ಕುರ್ಚಿ
11 ಕಂಡಂಗಾಲ	23 ಕುಟ್ಟ
12 ಕರಡಿಗೋಡು	24 ಕುಟ್ಟಂದಿ
13 ಕಾನೂರು	25 ಕೆದಮುಳ್ಳೂರು

26 ಕೈಕೇರಿ	47 ನಲ್ಲೂರು
27 ಕೊಳತ್ತೋಡು ಬೈಗೋಡು	48 ನಡಿಕೇರಿ
28 ಕೊಟ್ಟಗೇರಿ	49 ನಲ್ಲತೊಕ್ಕಲು
29 ಕೋತೂರು	50 ನಾಲ್ಕೇರಿ
30 ಕೋಟೋಳಿ	51 ನಾಂಗಾಲ
31 ಕೊಂಡಂಗೇರಿ	52 ನಿಟ್ಟೂರು
32 ಗುಹ್ಯ	53 ನೆಮ್ಮಾಲೆ
33 ಗೋಣಿಕೊಪ್ಪ	54 ಮದೂರು
34 ಚಿಕ್ಕಮುಂಡೂರು	55 ಪರಕಟಕೇರಿ
35 ಚಿಂಬೆಬೆಳ್ಳೂರು	56 ಪಾಲಂಗಾಲ
36 ಚಿನ್ನಂಗಿ ಗುಡ್ಡೂರು	57 ಪಾಲಿಬೆಟ್ಟ
37 ಚಿನ್ನಯ್ಯನ ಕೋಟೆ	58 ಪುಲಿಯೇರಿ
38 ತಿತಿಮತಿ	59 ಪೊನ್ನಂಪೇಟೆ
39 ತೂಚಮಕೇರಿ	60 ಪೊದಕೊಟ್ಟೆ
40 ತೆರಾಲು	61 ಬಲ್ಯ ಮುಂಡೂರು
41 ತೋಮರ	62 ಬಿಳುಗುಂದ
42 ಟಿ. ಶೆಟ್ಟಿಗೇರಿ	63 ಬಿಳೂರು
43 ದನುಗಾಲ	64 ಬಿಟ್ಟಂಗಾಲ
44 ದೇವಮ್ಮಚ್ಚಿ	65 ಬಿರುನಾಣಿ
45 ದೇವಣಗೇರಿ	66 ಬೀರುಗ
46 ದೇವನೂರು	67 ಬಿ. ಶೆಟ್ಟಿಗೇರಿ

69 ಬಾಡಗ	89 ಮುಗುಟುಗೇರಿ
70 ಬಾಡಗರ ಕೇರಿ	90 ಮೂರ್ದಲ್ಲು
71 ಬಾಡಗ ಬಾನಂಗಾಲ	91 ಮೇಕೂರು
72 ಬಾಳೆಲೆ	92 ಮೈತಾಡಿ
73 ಬಾಳುಗೋಡು	93 ಯಡೂರು
74 ಭದ್ರಗೋಳ	94 ರುದ್ರಗುಪ್ಪೆ
75 ಬೆಕ್ಕಿಸೊಡ್ಲೂರು	95 ವಿರಾಜಪೇಟೆ
76 ಬೊಳ್ಳುಮಾಡು	96 ಸುಳುಗೋಡು
77 ಬೆಳ್ಳೂರು	97 ಸಿದ್ಧಾಪುರ
78 ಬೆಸಗೂರು	98 ಶ್ರೀಮಂಗಲ
79 ಬೆಟ್ಟಗೇರಿ	99 ಹಚ್ಚಿನಾಡು
74 ಬೇಗೂರು	100 ಹಳ್ಳಿಗಟ್ಟು
80 ಬೋಟೋಳಿ	101 ಹರಿಹರ
81 ಬೈರಂಬಾಡ	102 ಹಾತೂರು
82 ಮಗ್ಗುಲ	103 ಹಾಲುಗುಂದ
83 ಮದೆನೂರು	104 ಹುದಿಕೇರಿ
84 ಮಂಚಳ್ಳಿ	105 ಹುದೂರು
85 ಮತ್ತೂರು	106 ಹೆಬ್ಬಾಲೆ
86 ಮಾಯಮುಡಿ	107 ಹೆಗ್ಗಳ
87 ಮಾಲ್ದಾರೆ	108 ಹೊಸಕೋಟೆ
88 ಮಾಕುಟ್ಟ	109 ಹೊಸೂರು

ಅನುಬಂಧ - 2 ಕ್ಷೇತ್ರಕಾರ್ಯದ ಅನುಭವಗಳು

ತಮ್ಮ ಹುಟ್ಟಿದ ಊರು, ಬೆಳೆದ ಊರು, ತಮ್ಮ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಬದುಕಿನ ಭಾಗವಾಗಿರುವ ತಮ್ಮ ಊರುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಜನರಲ್ಲಿ ಕುತೂಹಲ, ಅಭಿಮಾನ, ಆಸಕ್ತಿ ಇವೆಲ್ಲವೂ ಯಥೇಚ್ಛವಾಗಿಯೇ ಇರುತ್ತದೆಂಬ ಆಲೋಚನೆಯೊಂದಿಗೆ ಕ್ಷೇತ್ರಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಹೋದ ನನಗೆ ನಿರಾಶೆ, ಹಾಗೂ ಒಂದು ರೀತಿಯ ಮುಖಭಂಗವೇ ಆಯಿತು ಎನ್ನುವ ಸಂಗತಿ ವಿಷಾದನೀಯ.

‘ಕ್ಷೇತ್ರಕಾರ್ಯ ಕೇವಲ ಮನರಂಜನಾ ಪ್ರವಾಸವಲ್ಲ. ಹಾಗೆಯೇ ಅನಗತ್ಯ ಪರಿಶ್ರಮವೂ ಅಲ್ಲ’ವೆಂಬ ವಿಚಾರದ ಅರಿವಿದ್ದ ನಾನು ಕ್ಷೇತ್ರಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಎರಡು ಬಗೆಯ ಪ್ರಶ್ನಾವಳಿಗಳನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದೆ: ಒಂದು, ನಿರ್ಬಂಧಿತ ಪ್ರಶ್ನಾವಳಿ ಮತ್ತೊಂದು ಮುಕ್ತಪ್ರಶ್ನಾವಳಿ.

ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಹೆಚ್ಚಾಗಿಯೇ ತಮ್ಮನ್ನು ತಾವು ತೆರೆದುಕೊಂಡಿರುವ ಇಲ್ಲಿನ ಸ್ಥಳೀಯರು ಇಲ್ಲಿನ ಐತಿಹಾಸಿಕ, ಸಾಮಾಜಿಕ, ಭೌಗೋಳಿಕ ಹಾಗೂ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ವಿಚಾರಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಅಷ್ಟಾಗಿ ತಲೆಕೆಡಿಸಿಕೊಂಡಿಲ್ಲವೇನೋ ಎಂಬ ವಿಚಾರ ಸಹಜವಾಗಿಯೇ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಮೂಡಿತು.

ಮೊಟ್ಟಮೊದಲನೆಯದಾಗಿ ಈ “ಸ್ಥಳನಾಮ ಅಧ್ಯಯನ” ಎಂಬ ಸಂಶೋಧನಾ ವಿಷಯದ ಬಗ್ಗೆ ಸ್ಥಳೀಯರೊಡನೆ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಿದಾಗ ಇದೂ ಒಂದು ಸಂಶೋಧನಾ ವಿಚಾರವೇ? ಎಂಬ ತಾತ್ಕಾರದ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ, ನಿರಾಸಕ್ತಿ ಇಲ್ಲಿನ ಕೆಲವು ಜನರಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬಂತು. ಊರಿನ ಹೆಸರಿಗೂ

ಒಂದು ಹಿನ್ನೆಲೆ ಇರುತ್ತದೆ. ಅದನ್ನು ಮುಂದಿನ ಪೀಳಿಗೆಗೆ ಉಳಿಸಿಡುವ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ನಾವು ಅದನ್ನು ದಾಖಲಿಸಿ ಇಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆಂಬ ನನ್ನ ಕಾಳಜಿಯನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ ಆಸಕ್ತಿಯೊಂದಿ ಸಹಕರಿಸಿದವರು ಕೆಲವೇ ಕೆಲವು ಮಂದಿ. ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಮರುಭೂಮಿಯಲ್ಲೂ “ಓಯಿಸಿ” ನಂಥ” ಜೀವಜಲವಿರುವಂತೆ ನನ್ನ ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಸಹಕರಿಸಿ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸಿದ ಇಲ್ಲಿನ ಕೆಲವು ಹಿರಿಯ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಿಗೆ ನಾನು ಆಭಾರಿಯಾಗಿದ್ದೇನೆ.

ಸ್ಥಳೀಯ ತಾಲೂಕಿನ ವಿವಿಧ ಭಾಷೆಗಳಾದ ಕೊಡವ, ಎರವ, ಕುರುಬ, ಅರೆಭಾಷೆ, ಮಲೆಯಾಳಂ ಹಾಗೂ ಜಮ್ಮ ಮಾಪಿಳ್ಳೆಗಳ ವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ಮಲೆಯಾಳ ಭಾಷೆಗಳ ಪರಿಚಯ ನನಗಿದ್ದ ಕಾರಣ ಅವರದೇ ಆದ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಅವರೊಡನೆ ವಿಷಯ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಿ ಅವರನ್ನು ನನ್ನ ನಂಬಿಕೆಯ ಚೌಕಟ್ಟಿನೊಳಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ವಿಷಯ ಸಂಗ್ರಹ ಮಾಡಿದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಗಮನಕ್ಕೆ ಬಂದ ವಿಷಯವೆಂದರೆ ಇಲ್ಲಿನ ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯಗಳಾದ ಎರವ ಮತ್ತು ಕುರುಬ ಪಂಗಡಗಳಲ್ಲಿರುವ ಯಥೇಚ್ಛವಾದ ಮೌಖಿಕ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಆ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಶ್ರೇಷ್ಠತೆ. ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಸ್ವತಃ ಅನುಭವಿಸಿ ಬೆಳೆದ ನನಗೆ, ಸ್ಥಳೀಯರು ನೀಡಿದ ಸಣ್ಣಪುಟ್ಟ ಮಾಹಿತಿಗಳ ಎಳೆಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ಸಾಗಿ ವಿಷಯ ವಿಮರ್ಶೆ ಮಾಡಿ ಸತ್ಯಕ್ಕೆ ಸಮೀಪದ ತೀರ್ಮಾನಕ್ಕೆ ಬರುವುದು ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು.

ಕೆಲವು ಸ್ಥಳೀಯರು ತಮ್ಮ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಮಾತನಾಡುವಾಗ ತಮ್ಮ ಊರಿನ ಬಗ್ಗೆ, ಭಾಷೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಇರುವ ಅಭಿಮಾನದಿಂದ ಐತಿಹ್ಯಗಳನ್ನು, ಕಟ್ಟುಕಥೆಗಳನ್ನು ವಾಸ್ತವವೆಂಬಂತೆ ಬಣ್ಣಿಸುತ್ತಿದ್ದ ರೀತಿ ಅವರ ಮುಗ್ಧತೆಯನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತಿತ್ತು.

ಸ್ಥಳನಾಮದ ಉದ್ದೇಶ ಒಂದು ‘ಸ್ಥಳವನ್ನು ಗುರುತಿಸುವುದಾಗಿರುವುದರಿಂದ, ಆ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಆ ಸ್ಥಳನಾಮವು ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿರುವಾಗ ಆ ಸ್ಥಳನಾಮದ ಅರ್ಥ, ಹಿನ್ನೆಲೆ ಬಳಕೆದಾರನಿಗೆ ಅಪ್ರಸ್ತುತವೆನಿಸುವುದು ಸಹಜ. ಆದರೆ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅಧ್ಯಯನವೆಂದರೆ ಮಾನವ ಜನಾಂಗದ ವಿಕಾಸದ ವಿವಿಧ ಹೆಜ್ಜೆಗಳ ಅನ್ವೇಷಣೆ ಎಂಬ ಸತ್ಯವನ್ನು ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬೇರೆಯವರಿಗೂ ಅರ್ಥೈಸುವ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕಾಗಿದೆ.

ಅನುಬಂಧ - 3 ಪ್ರಶ್ನಾವಳಿ

ಮಾಹಿತಿದಾರರ ವೈಯಕ್ತಿಕ ವಿವರಗಳು

1. ಹೆಸರು
2. ವಯಸ್ಸು
3. ಹುಟ್ಟಿದ ಊರು
4. ಈಗ ವಾಸವಿರುವ ಊರು
5. ವೃತ್ತಿ
6. ಮಾತನಾಡುವ ಭಾಷೆ

ಊರಿನ ಮಾಹಿತಿ

1. ಊರಿನ ಹೆಸರು.
2. ಊರಿನ ಅಧಿಕೃತ ಹೆಸರು.
3. ಇತರ ರೂಪಗಳು.
4. ಹಳೆಯ ಹೆಸರುಗಳು.
5. ಗ್ರಾಮದೇವತೆ.
6. ಕುಲದೇವತೆ.
7. ಊರಿನಲ್ಲಿರುವ ವಿವಿಧ ಜನಸಮುದಾಯಗಳು.

8. ಊರಿನಲ್ಲಿರುವ ವಿವಿಧ ಮನೆತನ, ಕುಟುಂಬ ಹಾಗೂ ‘ಒಕ್ಕ’ಗಳು.
9. ಊರಿನಲ್ಲಿರುವ ಕೈಮಡಗಳು, ಅಂಬಲಗಳು, ಮಂದ್, ತಿರಿಕೆಗಳು.
10. ಪ್ರಾಕೃತಿಕ ಪರಿಸರ, ದೇವರಕಾಡು, ಜಮ್ಮಭೂಮಿ, ಊರ್‌ಡುವೆ, ಬಾಣೆ.
11. ಊರಿಗೆ ಆ ಹೆಸರು ಬಂದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಇರುವ ಕಥೆ, ಐತಿಹ್ಯ ಹಾಗೂ ಇನ್ನಿತರ ವಿವರಗಳು.
12. ಊರಿನ ಇತಿಹಾಸ.
13. ಊರಿನ ಜನರ ಪ್ರಮುಖ ವೃತ್ತಿ.
14. ಊರಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಗಾದೆ, ನುಡಿಗಟ್ಟುಗಳು, ಒಡಪು, ಒಗಟುಗಳ ವಿವರ ಇತ್ಯಾದಿ.
15. ಊರಿನ ವಿವಿಧ ಪಂಗಡಗಳಲ್ಲಿರುವ ವಿಶಿಷ್ಟ ಆಚರಣೆಗಳು.
16. ಊರಿನ ಹಬ್ಬ ಹರಿದಿನಗಳ ಕುರಿತಂತೆ ವಿವರಣೆಗಳು.
17. ಊರಿನ ಜನರಾಡುವ ವಿವಿಧ ಭಾಷೆಗಳು.

ಕೊಡಗು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಹಾಗೂ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳ ಕುರಿತಂತೆ ಮಾಹಿತಿ

1. ಪ್ರತ್ಯೇಕ ರಾಜ್ಯದ ಬೇಡಿಕೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳು.
2. ಪರ ಭಾಷಿಗರು ಹಾಗೂ ಪರ ರಾಜ್ಯಗಳ ಜನರಿಂದ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಮೇಲಾಗುತ್ತಿರುವ ಪರಿಣಾಮಗಳು.
3. ಕೂಲಿ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು.
4. ‘ಜಮ್ಮ’ ಹಾಗೂ ‘ಪನ್ನ’ ಭೂಮಿ : ಈ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳು.
5. ಕೊಂಗಣ ಹೊಳೆ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಕುರಿತಂತೆ ಇರುವ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳು.
6. ‘ಹೆರಿಟೇಜ್ ಸೆಂಟರ್’ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ವಿಶ್ವಸಂಸ್ಥೆಯ ಕಾರ್ಯಯೋಜನೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಅಭಿಪ್ರಾಯ.
7. ಹೈಟೆನ್‌ಷನ್ ಕರೆಂಟ್ ಲೈನ್ ಯೋಜನೆ ಬಗೆಗಿನ ಅಭಿಪ್ರಾಯ.
8. ‘ಸ್ವೇ ಹೋಂ’ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಕುರಿತಂತೆ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳು.
9. ‘ದೇವಕಾಡ್’ ಎಂಬ ಸುರಕ್ಷಿತ ಅರಣ್ಯವನ್ನು ಕುರಿತಂತೆ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳು.

ಅನುಬಂಧ - 4
ವಕ್ರ ಸೂಚಿ (ಸಂದರ್ಶಿತರು)
(2006 ರಿಂದ 2012ರ ಅವಧಿ)

ಕ್ರಮ ಸಂಖ್ಯೆ	ಹೆಸರು	ವಯಸ್ಸು	ವಾಸಸ್ಥಳ
1	ಶ್ರೀಮತಿ ಅಜ್ಜಿಕುಟ್ಟೀರ ಬೇಬಿ	40	ಚಿಕ್ಕಮುಂಡೂರು ವಿರಾಜಪೇಟೆ
2	ಅಮ್ಮದೇ ಆಜಿ	60	ಜಮ್ಮಮಾಪಿಳ್ಳೆ ಪೊನ್ನಂಪೇಟೆ, ವಿರಾಜಪೇಟೆ
3	ಕನ್ನಡಿಯಂಡ ಎ.ಆಲಿ	45	ಜಮ್ಮಮಾಪಿಳ್ಳೆ ನಲವತೊಕ್ಕಲು, ವಿರಾಜಪೇಟೆ
4	ಕುವಲೆರ ಬಿ. ಮೊಯಿನೆ	65	ಮೈತಾಡಿ ಚಾಮಿಯಾಲ್, ವಿರಾಜಪೇಟೆ
5	ಕುಟ್ಟಂಡ ಟಿ. ಪ್ರಭು	42	ಕುಕ್ಕೂರು ಕುಂದ ಗ್ರಾಮ ವಿರಾಜಪೇಟೆ
6	ಕೊಲ್ಲಿರ ಕೆ. ಅಪ್ಪಯ್ಯ	55	ಕಳತ್‌ಮಾಡು ವಿರಾಜಪೇಟೆ

7	ಕೈಪಳೇರ ಬಿ. ತಿಮ್ಮಯ್ಯ	55	ಮಂಚಳ್ಳಿ ವಿರಾಜಪೇಟೆ
8	ತಮ್ಮಯ್ಯ ಕೆ. ಎಸ್.	70	ಕುಮಟೂರು ವಿರಾಜಪೇಟೆ
9	ಪೆಮ್ಮಂಡ ಎಂ. ಚಂಗಪ್ಪ,		ತೂಚಮಕೇರಿ, ವಿರಾಜಪೇಟೆ
10	ಪಟ್ಟಡ ಎ. ಬೆಳ್ಳಿಯಪ್ಪ	66	ಬೋಟೋಳಿ, ವಿರಾಜಪೇಟೆ
11	ಮಲಚೇರ ಎಸ್. ಮೊಣ್ಣಪ್ಪ	65	ಮುಗುಟುಗೇರಿ ವಿರಾಜಪೇಟೆ
12	ಮಾಚಂಗಡ ಡಿ. ಮಾಚಯ್ಯ	86	ಕೊಟ್ಟಗೇರಿ ವಿರಾಜಪೇಟೆ
13	ಮೂಕಳೇರ ಅಯ್ಯಮ್ಮ	55	ಹಳ್ಳಿಗಟ್ಟು ವಿರಾಜಪೇಟೆ
14	ಮೂಕಳೇರ ಡಿ. ಕುಶಾಲಪ್ಪ	65	ಚೋಡುಬೀಟಿ ವಿರಾಜಪೇಟೆ
15	ಬಾಚಿರ ಯು. ಕಾವೇರಿಯಪ್ಪ	70	ಆರಮೇರಿ ವಿರಾಜಪೇಟೆ
16	ಎಂ. ಜಿ. ನಾಗರಾಜ್	79	ರಾಜಾಜಿನಗರ ಬೆಂಗಳೂರು
17	ಕರವಟ್ಟೇರ ಶಶಿ ಸುಬ್ರಮಣಿ	49	ಪಾಲಿಬೆಟ್ಟ, ವಿರಾಜಪೇಟೆ ಕೊಡಗು
18	ಅಜ್ಜಿನಿಕಂಡ ಮಹೇಶ್	50	ಚೆಂಬೆಬೆಳ್ಳೂರು ವಿರಾಜಪೇಟೆ, ಕೊಡಗು
19	ಮಂಡೀರ ಜಯಾ ಅಪ್ಪಣ್ಣ	68	ಜಯನಗರ ಬೆಂಗಳೂರು

20	ಮುಕ್ಕಾಟೇರ ಪೊನ್ನಪ್ಪ	74	ಐಮಾನಿ, ಕುಂಜಿಲಗೇರಿ ವಿರಾಜಪೇಟೆ
21	ಕರವಟ್ಟೇರ ಬಿ. ಅಯ್ಯಣ್ಣ	78	ಚೆನ್ನಂಗಿ, ವಿರಾಜಪೇಟೆ ಕೊಡಗು
22	ಪುಗ್ಗೆರ ಮುತ್ತಪ್ಪ	82	ದೇವಣಗೇರಿ ವಿರಾಜಪೇಟೆ, ಕೊಡಗು
23	ಬೊಳ್ಳಚಂಡ ಕೆ. ಕಾಳಪ್ಪ	68	ಐಮಂಗಲ ವಿರಾಜಪೇಟೆ, ಕೊಡಗು
24	ಚೇಂದ್ರಿಮಾಡ ಜಿ. ದೇವಯ್ಯ	69	ನಾಂಗಾಲ ವಿರಾಜಪೇಟೆ, ಕೊಡಗು
25	ಪುಲಿಯಂಡ ಸುಬ್ಬಯ್ಯ	56	ಇಂದಿರಾನಗರ ಬೆಂಗಳೂರು
26	ಪಾರುವಂಗಡ ಮೊಣ್ಣಪ್ಪ	82	ಬೆಳೂರು ಪೊನ್ನಪ್ಪಸಂತೆ ವಿರಾಜಪೇಟೆ
27	ಕಳ್ಳಿಚಂಡ ರವಿ	69	ಕೊಟ್ಟಗೇರಿ, ಪೊನ್ನಪೇಟೆ ವಿರಾಜಪೇಟೆ
28	ಕಳ್ಳಿಚಂಡ ಭೀಮಯ್ಯ	78	ಮರೂರು, ತಿತಿಮತಿ, ವಿರಾಜಪೇಟೆ
29	ಕಳ್ಳಿಚಂಡ ಸೋಮಯ್ಯ	72	ನಾಲ್ಕೇರಿ ಶ್ರೀಮಂಗಲ, ವಿರಾಜಪೇಟೆ
30	ಇಟ್ಟೇರ ಕೆ. ಬಿದ್ದಪ್ಪ	60	ಬೆಳೂರು, ಹುದಿಕೇರಿ ವಿರಾಜಪೇಟೆ
31	ಮಲ್ಲಂಗಡ ಮುತ್ತಪ್ಪ	78	ಕುಂದ, ಪೊನ್ನಪೇಟೆ ವಿರಾಜಪೇಟೆ

32	ಶ್ರೀಮತಿ ಕಸ್ತೂರಿ ಗೋವಿಂದಮಯ್ಯ	58	ಹುಡುಕೇರಿ ಕೊಡಗು
33	ಬಿದ್ದಾಟಂಡ ಬೆಳ್ಳಿಯಪ್ಪ	62	ನಾಪೋಕ್ಲು ವಿರಾಜಪೇಟೆ
34	ಬಿದ್ದಾಟಂಡ ತಮ್ಮಯ್ಯ	58	ನಾಪೋಕ್ಲು ವಿರಾಜಪೇಟೆ
35	ಮಲಚೇರ ಮೊಣ್ಣಪ್ಪ	88	ಮುಗುಟುಗೇರಿ, ಪೊನ್ನಂಪೇಟೆ, ವಿರಾಜಪೇಟೆ
36	ಮನೆಯಪಂಡ ತಮ್ಮಯ್ಯ	63	ಕುಂದ, ಗೋಣಿಕೊಪ್ಪ ವಿರಾಜಪೇಟೆ
37	ಶ್ರೀಮತಿ ಮನೆಯಪಂಡ ಕುಟ್ಟಕ್ಕಿ	60	ಕುಂದ ಗೋಣಿಕೊಪ್ಪಲು ವಿರಾಜಪೇಟೆ
38	ಎರವರ ಬೊಳ್ಳಿ	82	ನಲ್ಲೂರು, ಪೊನ್ನಂಪೇಟೆ ವಿರಾಜಪೇಟೆ
39	ಎರವರ ಚಿಕ್ಕಿ	78	ಬೆಳ್ಳೂರು ಹುದಿಕೇರಿ ವಿರಾಜಪೇಟೆ
40	ಪೋರೇರ ಮೊಣ್ಣಪ್ಪ	80	ಪೆಗ್ಗಲ ವಿರಾಜಪೇಟೆ
41	ಕೋಳೇರ ಬಿ. ಪೊನ್ನಪ್ಪ	78	ಹುಡುಕೇರಿ, ಪೊನ್ನಂಪೇಟೆ ವಿರಾಜಪೇಟೆ
42	ಮುಂಡಂಡ ಪೂಣಚ್ಚ	51	ವಿರಾಜಪೇಟೆ ಕೊಡಗು
43	ಚೇನಂಡ ಚಂಗಪ್ಪ	68	ವಿರಾಜಪೇಟೆ

			ಕೊಡಗು
44	ಪುಲಿಯಂಡ ಕೆ. ನಂಜಪ್ಪ	80	ಮಗ್ಗುಲ, ವಿರಾಜಪೇಟೆ ಕೊಡಗು
45	ಬಯವಂಡ ಜಪ್ಪು	71	ಹುದಿಕೇರಿ, ವಿರಾಜಪೇಟೆ ಕೊಡಗು
46	ಬಲ್ಯಮೀದೇರಿರ ಗಣಪತಿ	80	ಹೈಸೊಡ್ಲೂರು ಹುದಿಕೇರಿ ವಿರಾಜಪೇಟೆ
47	ಕೊಡಂಗಡ ಪೆಮ್ಮಯ್ಯ	88	ಹೈಸೊಡ್ಲೂರು, ಹುದಿಕೇರಿ ವಿರಾಜಪೇಟೆ
48	ಉಳ್ಳಿಯಡ ಪೂವಯ್ಯ	72	ಮಡಿಕೇರಿ ಕೊಡಗು
49	ನಾಯಿಂದಂಡ ಕುಶಾಲಪ್ಪ	67	ನಡಿಕೇರಿ, ಪೊನ್ನಂಪೇಟೆ ವಿರಾಜಪೇಟೆ
50	ಕೊಟ್ಟಕುಟ್ಟಡ ಚೋಮ	80	ಮಾಪಳೆತೋಡು, ಬೇಗೂರು ಪೊನ್ನಂಪೇಟೆ
51	ಬೋಕುಟ್ಟಡ ಪಾಲಿ	85	ಮಾಪಳೆ ತೋಡು, ಬೇಗೂರು ಪೊನ್ನಂಪೇಟೆ
52	ಪಂಜಿರಿ ಎರವರ ಬೊಳ್ಳಿ	77	ಬೇಗೂರು, ಪೊನ್ನಂಪೇಟೆ ವಿರಾಜಪೇಟೆ
53	ಪಂಜಿರಿ ಎರವರ ಚಿಟ್ಟೆ	92	ನಡಿಕೇರಿ, ಪೊನ್ನಂಪೇಟೆ ವಿರಾಜಪೇಟೆ
54	ಮಲಚೀರ ಸೋಮಯ್ಯ	58	ನಲ್ಲೂರು, ಪೊನ್ನಂಪೇಟೆ ವಿರಾಜಪೇಟೆ

55	ಶ್ರೀಮತಿ ಪಾರುವಂಗಡ ಶಾರದ	70	ದೇವರಪುರ, ಪೊನ್ನಂಪೇಟೆ ವಿರಾಜಪೇಟೆ
56	ಬಾಚಿರಣಿಯಂಡ ಅಪ್ಪಣ್ಣ	82	ಕುಶಾಲನಗರ ಕೊಡಗು
57	ಪೆಮ್ಮಂಡ ಅಯ್ಯಪ್ಪ	88	ಚಿಕ್ಕಮುಂಡೂರು, ಹುದಿಕೇರಿ ವಿರಾಜಪೇಟೆ
58	ಮಂಡಂಗಡ ತಿಮ್ಮಯ್ಯ	72	ಹೈಸೊಡ್ಲೂರು, ಹುದಿಕೇರಿ ವಿರಾಜಪೇಟೆ
59	ತೀತೀರ ಸೋಮಯ್ಯ	62	ಹರಿಹರ, ಹುದಿಕೇರಿ ವಿರಾಜಪೇಟೆ
60	ಬಾಚೀರ ಬೋಪಯ್ಯ	77	ಹರಿಹರ, ಹುದಿಕೇರಿ ವಿರಾಜಪೇಟೆ
61	ಮಲ್ಲಂಡ ಕಾಶಿ	76	ಬೇಗೂರು, ಪೊನ್ನಂಪೇಟೆ ವಿರಾಜಪೇಟೆ
62	ಕಾಯಪ್ಪಂಡ ಮಂದಣ್ಣ	82	ಬೇಗೂರು, ಪೊನ್ನಂಪೇಟೆ ವಿರಾಜಪೇಟೆ
63	ಚಿಪ್ಪುಡಿರ ಬೆಳ್ಳಪ್ಪ	60	ಕೋಣನಕಟ್ಟೆ, ವಿರಾಜಪೇಟೆ ಕೊಡಗು
64	ಕೊಕ್ಕೇಂಗಡ ಸುಬ್ಬಯ್ಯ	92	ಸುಳುಗೋಡು, ವಿರಾಜಪೇಟೆ ಕೊಡಗು
55	ಲಿಂಗಾಯಿತರ ಮಹದೇವಪ್ಪ	68	ಕಾನೂರು, ಪೊನ್ನಂಪೇಟೆ ಕೊಡಗು
66	ಮೀನಿಕ್ಕರ ಅವುಲ		ಮಾಪಳೆತೋಡು, ಬೇಗೂರು ಪೊನ್ನಂಪೇಟೆ

67	ಶ್ರೀಮತಿ ಕುಣಾರು	88	ಮರೂರು, ತಿತಿಮತಿ ವಿರಾಜಪೇಟೆ
68	ಶ್ರೀಮತಿ ರುಕಿಯಾ ಜಮ್ಮಮಾಪಿಳ್ಳೆ	68	ಮರೂರು, ತಿತಿಮತಿ ವಿರಾಜಪೇಟೆ
70	ಶಿವಪ್ಪ	87	ತಿತಿಮತಿ ವಿರಾಜಪೇಟೆ
71	ಶ್ರೀಮತಿ ಕಾಳಿಮಾಡ ಶಾರದ	72	ತೆರಾಲು, ಬಿರುನಾಣಿ ಶ್ರೀಮಂಗಲ
72	ಮಚ್ಚಮಾಡ ಕಾರ್ಯಪ್ಪ	58	ಶ್ರೀಮಂಗಲ, ವಿರಾಜಪೇಟೆ ಕೊಡಗು
73	ಕಟ್ಟಿರ ಮೇದಪ್ಪ	77	ಮಂಚಳ್ಳಿ, ಶ್ರೀಮಂಗಲ ವಿರಾಜಪೇಟೆ
74	ಕೈಪಳೆರ ಸುಬ್ಬಯ್ಯ	72	ಕಾಕೂರು, ಶ್ರೀಮಂಗಲ ವಿರಾಜಪೇಟೆ
75	ಕಳ್ಳಿಚಂಡ ವಿಷ್ಣು	78	ಕಾಕೂರು ಶ್ರೀಮಂಗಲ ವಿರಾಜಪೇಟೆ
76	ಬೋಡಂಗಡ ಜಗದೀಶ್	52	ನಲ್ಲೂರು, ಪೊನ್ನಂಪೇಟೆ ವಿರಾಜಪೇಟೆ
77	ಕಾಟಮಾಡ ಕಾರ್ಯಪ್ಪ	72	ಕೋಟೂರು, ಪೊನ್ನಂಪೇಟೆ ವಿರಾಜಪೇಟೆ
78	ಕಾಟಮಾಡ ಭೀಮಯ್ಯ	68	ಪೊನ್ನಂಪೇಟೆ ವಿರಾಜಪೇಟೆ
79	ಶ್ರೀಮತಿ ಬಾದುಮಂಡ ಕಾಮಪ್ಪ	82	ಶ್ರೀಮಂಗಲ ವಿರಾಜಪೇಟೆ

80	ಕಾಳಿಮಾಡ ಮೋಟಿಯ್ಯ	58	ಬಾಡಗರಕೇರಿ, ಶ್ರೀಮಂಗಲ ವಿರಾಜಪೇಟೆ
81	ಕುರುಬರ ರಾಮು	72	ದೇವರಕಾಡು ಅರಣ್ಯ ಗೋಣಿಕೊಪ್ಪ, ವಿರಾಜಪೇಟೆ
82	ಚೇಂದ್ರಿಮಾಡ ಕಾವೇರಪ್ಪ	72	ಕುವೆಂಪುನಗರ ಮೈಸೂರು
83	ಮುಕ್ಕಾಟೇರ ಸುಬ್ಬಯ್ಯ	78	ಕಾರ್ಮಾಡು, ಪೊನ್ನಂಪೇಟೆ ವಿರಾಜಪೇಟೆ
84	ಮಚ್ಚಮಾಡ ಸೋಮಯ್ಯ	68	ಬೆಕ್ಕಿ ಸೊಡ್ಲೂರು, ಪೊನ್ನಂಪೇಟೆ ವಿರಾಜಪೇಟೆ
85	ಕಾಡೇಂಗಡ ಕಾರ್ಯಪ್ಪ	77	ಕಾನೂರು, ಪೊನ್ನಂಪೇಟೆ ವಿರಾಜಪೇಟೆ
86	ಪಂಜಿರಿ ಎರವರ ಮುತ್ತ	88	ಕಾನೂರು, ಪೊನ್ನಂಪೇಟೆ ವಿರಾಜಪೇಟೆ
87	ಕೊಟ್ಟಕುಟ್ಟಡ ಶಂಭು (ಕೆಂಬಟ್ಟಿ)	52	ಬೇಗೂರು, ಪೊನ್ನಂಪೇಟೆ ವಿರಾಜಪೇಟೆ
88	ಪಂಜಿರ ಎರವರ ಬೇರ	97	ಭದ್ರಗೋಳ, ತಿತಿಮತಿ ವಿರಾಜಪೇಟೆ
89	ಅಜ್ಜಮಾಡ ಕಟ್ಟಿ ಮಂದಣ್ಣ	68	ಶ್ರೀಮಂಗಲ, ವಿರಾಜಪೇಟೆ ಕೊಡಗು
90	ಅನ್ನಡಿಯಂಡ ಗಣಪತಿ	63	ಬಾಳೆಲೆ, ಪೊನ್ನಂಪೇಟೆ ವಿರಾಜಪೇಟೆ
91	ಪುಟ್ಟಿಚಂಡ ಮುತ್ತಪ್ಪ	73	ಯಡೂರು, ಗುಹ್ಯ ವಿರಾಜಪೇಟೆ

92	ಕಳ್ಳಂಗಡ ಶಂಭು	52	ಕುಮಟೂರು, ಪೊನ್ನಂಪೇಟೆ ವಿರಾಜಪೇಟೆ
93	ಬಿದ್ದಂಡ ನಂಜಪ್ಪ	60	ಹಾಕತ್ತೂರು, ವಿರಾಜಪೇಟೆ ಕೊಡಗು
94	ಪಂಜಿರಿ ಎರವರ ಬೊಳ್ಳಿ		ಬೆಸಗೂರು, ಪೊನ್ನಂಪೇಟೆ ವಿರಾಜಪೇಟೆ
95	ಪೊಂಜಾಂಡ ಅಪ್ಪಯ್ಯ	68	ವಸಂತನಗರ ಬೆಂಗಳೂರು
96	ಮಳವಂಡ ಅಚ್ಚಪ್ಪ	72	ಬಿ.ಶೆಟ್ಟಿಗೇರಿ ವಿರಾಜಪೇಟೆ
97	ಪೊಯ್ಯೇಟಿರ ಚಂಗಪ್ಪ	63	ಬೋಯಿಕೇರಿ, ವಿರಾಜಪೇಟೆ ಕೊಡಗು
98	ಚಿಮ್ಮಣಮಾಡ ವಾಸು	52	ಬಲ್ಯಮುಂಡೂರು, ಪೊನ್ನಂಪೇಟೆ ವಿರಾಜಪೇಟೆ
99	ಪಾಲಂದಿರ ದೇವಯ್ಯ	82	ವಿರಾಜಪೇಟೆ ಕೊಡಗು
100	ಕಳ್ಳಿಚಂಡ ನಾಚಯ್ಯ	97	ತಿತಿಮತಿ, ವಿರಾಜಪೇಟೆ ಕೊಡಗು
101	ಕಳ್ಳಿಚಂಡ ಕಾರ್ಯಪ್ಪ	88	ಮರೂರು, ತಿತಿಮತಿ ವಿರಾಜಪೇಟೆ
102	ಚೆಟ್ಟುಮಾಡ ಕಾಶಿ	68	ನಲ್ಲೂರು, ಪೊನ್ನಂಪೇಟೆ ವಿರಾಜಪೇಟೆ
103	ಚೆಟ್ಟುಮಾಡ ಶಂಕ್ರು	60	ನಲ್ಲೂರು, ಪೊನ್ನಂಪೇಟೆ

			ವಿರಾಜಪೇಟೆ
104	ಕೋದಂಡ ಕರುಂಬಯ್ಯ	79	ವಿಜಯನಗರ ಮೈಸೂರು
105	ಮಚ್ಚಮಾಡ ಅನಿಶ್	40	ಟಿ. ಶೆಟ್ಟಿಗೇರಿ, ಶ್ರೀಮಂಗಲ ವಿರಾಜಪೇಟೆ
106	ಚೋನೀರ ಪೂವಯ್ಯ	50	ಕೋತೂರು ಗ್ರಾಮ ವಿರಾಜಪೇಟೆ
107	ಅಣ್ಣರ ಮಾದಪ್ಪ	65	ಬಾಡಗರಕೇರಿ ವಿರಾಜಪೇಟೆ
108	ಬಿದ್ದಾಟಂಡ ಮುತ್ತಣ್ಣ	58	ಕೊಳಕೇರಿ, ನಾಪೊಕ್ಕು ವಿರಾಜಪೇಟೆ
109	ಪಳಂಗಂಡ ಟಿ. ಬೋಪ್ಪಣ್ಣ	71	ಜಯನಗರ ವಿರಾಜಪೇಟೆ
110	ಅಮ್ಮಂಡ ದೇವಯ್ಯ	88	ಕಡಂಗ ಮರೂರು, ವಿರಾಜಪೇಟೆ ಕೊಡಗು
111	ವಿನ್ನೆಟ್ ಬಾಬು	40	ಚೆನ್ನಗೊಲ್ಲಿ, ವಿರಾಜಪೇಟೆ ಕೊಡಗು
112	ಚೇನು ಕುರುಬರ ರಾಜಣ್ಣ	52	ಮಾವುಕಲ್ ಮೀಸಲು ಅರಣ್ಯ ತಿತಿಮತಿ, ವಿರಾಜಪೇಟೆ
113	ಕೊಟ್ಟಿಗಡ ಡಾಲಿ	78	ತೂಚಮಕೇರಿ, ವಿರಾಜಪೇಟೆ ಕೊಡಗು
114	ಚೆಕ್ಕರ ವಾಸು	72	ಹುದಿಕೇರಿ ವಿರಾಜಪೇಟೆ

115	ಪೆಮ್ಮಂಡ ಚಂಗಪ್ಪ	78	ತೂಚಮಕೇರಿ, ವಿರಾಜಪೇಟೆ ಕೊಡಗು
116	ಡಿ. ಬಿ. ರಾಮಚಂದ್ರಾಚಾರ್	72	ಪದ್ಮನಾಭನಗರ ಬೆಂಗಳೂರು
117	ಬಾಚೀರ ಉತ್ತಯ್ಯ	70	ಬಿಟ್ಟಿಂಗಾಲ, ವಿರಾಜಪೇಟೆ ಕೊಡಗು
118	ನಾಯಡ ಪಿ. ನಂಜಪ್ಪ	75	ಚಿಕ್ಕಪೇಟೆ ವಿರಾಜಪೇಟೆ, ಕೊಡಗು
119	ಚೇಂದ್ರಿಮಾಡ ಮೋಹನ್	50	ನಾಂಗಾಲ ವಿರಾಜಪೇಟೆ
120	ಪುಟ್ಟಿಚಂಡ ಅಪ್ಪಯ್ಯ	60	ಗುಡ್ಡ, ವಿರಾಜಪೇಟೆ ಕೊಡಗು
121	ಮುಕ್ಕಾಟೀರ ಚೋಟು ಅಪ್ಪಯ್ಯ	64	ಕುಂಚೇರಿ, ಪಾರಾಣೆ ವಿರಾಜಪೇಟೆ, ಕೊಡಗು
122	ಬಾದುಮಂಡ ಪಿ. ಗಣಪತಿ	73	ನೆಮ್ಮಲೆ, ಶ್ರೀಮಂಗಲ ವಿರಾಜಪೇಟೆ, ಕೊಡಗು
123	ವಿಜಯ್ ಪೂಣಚ್ಚತಂಬಂಡ	50	ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ ಹಂಪಿ
124	ನಂಜಮಯ್ಯ	82	ಅಮ್ಮತ್ತಿ ವಿರಾಜಪೇಟೆ
125	ಪೊರ್ಕೋಂಡ ಚಣ್ಣಪ್ಪ	45	ಚಿಂಬೆಬೆಳ್ಳೂರು ವಿರಾಜಪೇಟೆ

ಗ್ರಂಥಸೂಚಿ

1	‘1834ನೇ ಇಸವಿಲ್ ಕೊಡಗಲ್ ಹಾಲೇರಿ 1989 ರಾಜಂಗಡ ಆಳ್ವಿಕೆಲ್ ಆಯಿಂಡ ಸ್ವಾಧೀನತ್ ಇಂಜ 520 ಗ್ರಾಮತ್ ಪೆದ ಪಿಂಇ 23 ಫಾರೆಸ್ಪರ್ ಪೆದ ಇನ್ನನೆ ಉಂಡ್’ ಬ್ರಹ್ಮಗಿರಿ (ಪುತ್ತರಿ ವಿಶೇಷ ಸಂಚಿಕೆ), (ಸಂ)	ಆಣ್ಣಯ್ಯ ಕೆ. ಬಾಚಿರಣಿಯಂಡ ಉಳ್ಳಿಯಡ ಎಂಜವಯ್ಯ, ಮಡಿಕೇರಿ
2	ಆಂಧ್ರಕರ್ನಾಟಕ ಗಡಿಪ್ರದೇಶದ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳು	2004 ದೇವೇಂದ್ರಪ್ಪ ಚಾಚಿ ವಿಕಾಸನ ಪ್ರಕಾಶನ, ಹೊಸಪೇಟೆ.
3	ಆಧುನಿಕ ಕೊಡಗು, ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ,	2000 ತಂಬಂಡ ವಿಜಯ್ ಪೂರ್ಣಚ್ಚ ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಕನ್ನಡ ಹಂಪಿ.
4	ಎಪಿಗ್ರಾಫಿಯ ಕರ್ನಾಟಕ (ಸಂ. 1) - (ಸಂ.)	1972 ಬಾ.ರಾ. ಗೋಪಾಲ್ ಮತ್ತು ಇತರರು, ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ

5 ಎಪಿಗ್ರಾಫಿಯ ಕರ್ನಾಟಕ, ಸಂ. 5 - (ಸಂ)	1976	ಬಾ.ರಾ. ಗೋಪಾಲ್ ಮತ್ತು ಇತರರು, ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ, ಕೊಡಗು ಜಿಲ್ಲೆ
6 ಎಪಿಗ್ರಾಫಿಯ ಕರ್ನಾಟಕ ಸಂ. 4 : (ಸಂ)		ಲೂಯಿಸ್ ರೈಸ್, ಮೈಸೂರು ಜಿಲ್ಲೆ
7 'ಎರಡನೆ ಲಿಂಗರಾಜೇಂದ್ರ ಒಡೆಯ', ವೀರರಾಜೇಂದ್ರಪೇಟೆ ದ್ವಿಶತಮಾನೋತ್ಸವ ಸ್ಮರಣ ಸಂಚಿಕೆ (ಕೊಡಗಿನ ಇತಿಹಾಸ ವಿಚಾರಸಂಕಿರಣದ ಮಂಡಿತ ಪ್ರಬಂಧಗಳ ಪ್ರಕಟಣೆ)	1980-81	ಯಶೋಧ ಎಂ.ಎಂ. (ಸಂ) ಡಾ. ಸೂರ್ಯನಾಥ ಕಾಮತ್, ವೀರರಾಜೇಂದ್ರಪೇಟೆ.
8 ಎಡೆಗಳು ಹೇಳುವ ಕನ್ನಡ ಕಥೆ. ಮಾಧವ ಬಲ್ಲಾಳ ಬಂಧುಗಳು,	1947	ಜೋಷಿ ಶಂ.ಭಾ. ಧಾರವಾಡ
9 ಎಡೆಗಳು ಹೇಳುವ ಕನ್ನಡ ಕಥೆ,	1947	ಮಾಧವಬಲ್ಲಾಳ ಬಂಧುಗಳು, ಧಾರವಾಡ
10 ಕನ್ನಡನಾಮ ವಿಜ್ಞಾನ,	1986	ಕಲಬುರ್ಗಿ .ಎಂ.ಎಂ ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಬೆಂಗಳೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ, .
11 ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಚರಿತ್ರೆ (4ನೆಯ ಸಂಪುಟ) - (ಪ್ರ. ಸಂ.)	1977	ಡಾ. ಹಾ. ಮಾ. ನಾಯಕ, (ಸಂ) ಡಾ. ಟಿ.ವಿ. ವೆಂಕಟಾಚಲಶಾಸ್ತ್ರಿ, ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ

12	ಕನ್ನಡ ಕೈಪಿಡಿ ಸಂ. 1 - (ಪ್ರ. ಸಂ.)	1975	ಡಾ. ಕೆ.ವಿ. ಪುಟ್ಟಪ್ಪ, ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ
13	ಕರ್ನಾಟಕದ ಕೈಫಿಯತ್ತುಗಳು - (ಸಂ)	1994	ಡಾ. ಎಂ.ಎಂ. ಕಲಬುರ್ಗಿ ಹಂಪಿ ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ
14	ಕನ್ನಡ ನಾಡಿನ ಚರಿತ್ರೆ, ಭಾಗ - 1 - (ಪ್ರ.ಸಂ.)	1973	ಬಿ.ಎಂ.ಶ್ರೀ, (ಸಂ) ಡಾ. ಬಿ.ಎ. ಸಾಲತ್ತೂರೆ, ದೇಸಾಯಿ ಪಾಂಡುರಂಗರಾಯರು, ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ತು, ಬೆಂಗಳೂರು
15	ಕನ್ನಡ ಶಾಸನಗಳ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅಧ್ಯಯನ	1999	ಚಿದಾನಂದ ಮೂರ್ತಿ. ಎಂ ಪ್ರಸಾರಂಗ, ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ,
16	ಕನ್ನಡ ಸಂಶೋಧನಾ ಶಾಸ್ತ್ರ	2009	ಕಲಬುರ್ಗಿ .ಎಂ ಸಪ್ತ ಬುಕ್ ಹೌಸ್, ಬೆಂಗಳೂರು
17	ಕನ್ನಿ ಕಾವೇರಿ, ಜನಪ್ರಿಯ ಪುಸ್ತಕಮಾಲೆ,	1990	ಗಣಪತಿ .ಬಿ.ಡಿ ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಇಲಾಖೆ,
18	ಕಾಡುಕುರುಬರ ಮತ್ತು ಜೇನುಕುರುಬರ ಸಂಸ್ಕೃತಿ,	1993	ಲಲಿತ ಎ.ಸಿ. ಕರ್ನಾಟಕ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ, ಬೆಂಗಳೂರು
19	'ಕುಂದಗಿರಿ - ದಕ್ಷಿಣ ಕೊಡಗಿನ ನಂದಿ',	19.10.1980	ನಾಗರಾಜ್ ಎಂ.ಜಿ. ಉದಯವಾಣಿ, ಮ್ಯಾಗಸೀನ್ ವಿಭಾಗ'.

20	‘ಕೊಡಗುನಾಡಿನ ತಂಪುಗಾಲದ ಹಬ್ಬಗಳು’, ಮಾಮಿಡಿ,	ಅಕ್ಟೋಬರ್ ನಾಗರಾಜ್ ಎಂ.ಜಿ. 1983 ಬೆಂಗಳೂರು
21	‘ಕೊಡಗಿನ ಸಂಸ್ಕೃತಿ - ಕೊಡಗನ್ನು ಆಳಿದ ಲಿಂಗಾಯಿತ ಅರಸರು’,	19-5-1983 ಮುತ್ತಪ್ಪ ಬೊ. ಮಾ. ‘ಶಕ್ತಿ’ ಪತ್ರಿಕೆ, ಮಡಿಕೇರಿ
22	‘ಕೊಡಗು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಶಾಸನಗಳು’, ಶಕ್ತಿ ಪತ್ರಿಕೆ, ಮಡಿಕೇರಿ	2.1.1984 ಶಂಕರನಾರಾಯಣ ಭಟ್ ಎಸ್.
23	ಸಂ. 7 ‘ಕೊಡಗು ಜಿಲ್ಲೆಯ ವೀರಶೈವ ಮಠಗಳು’ ಇತಿಹಾಸ ದರ್ಶನ	1992 ನಾಗರಾಜ್ ಎಂ.ಜಿ.
24	‘ಕೊಡಗಿನ ಪನ್ನ ಜಮೀನುಗಳು’ ಇತಿಹಾಸದರ್ಶನ, ಸಂ. 9	1994 ನಾಗರಾಜ್ ಎಂ.ಜಿ.
25	ಸಂ. 11 ‘ಕೊಡಗಿನ ಎರಡು ಮತ್ತು ಬೌದ್ಧ (!) ಶಿಲಾ ಫಲಕಗಳು’, ಇತಿಹಾಸದರ್ಶನ.	1996 ನಾಗರಾಜ್ ಎಂ.ಜಿ.
26	‘ಕೊಡಗಿನಲ್ಲಿ ಮಳೆಗಾಲದ ಜನಪದ ಜಾಯಮಾನಗಳು ಉಯ್ಯಕಾಕುವ’,	ಜುಲೈ 1983 ನಾಗರಾಜ್ ಎಂ.ಜಿ. ಮಾಮಿಡಿ, ನಿಜಾನುಭಾವ ನಿವಾಸ, ಆಷಾಢ ಸಂಚಿಕೆ
27	‘ಕೊಡಗು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಶಾಸನಗಳು - ಕವಿಗಳು, ಲಿಪಿಕಾರರು’, ಬ್ರಹ್ಮಗಿರಿ (ಸಂಸ್ಕರಣ ಗ್ರಂಥ)	1922 ವೆಂಕಟಾಚಲ ಶಾಸ್ತ್ರಿ ಟಿ.ವಿ.
28	‘ಕೊಡಗಿನ ದೇವಾಲಯಗಳು’,	1982 ಶಂಕರನಾರಾಯಣ ಭಟ್ ಎಸ್. ಶಕ್ತಿ (ಬೆಳ್ಳಿಹಬ್ಬದ ವಿಶೇಷ ಸಂಚಿಕೆ), (ಸಂ) ಬಿ.ಎಸ್. ಗೋಪಾಕೃಷ್ಣ, ಮಡಿಕೇರಿ

- 29 'ಕೊಡಗು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಪಾಳೆಯ ಪಟ್ಟುಗಳು', ನಾಗರಾಜ್ ಎಂ.ಜಿ.
ಮಿಥಿಕ್ ಸೊಸೈಟಿ, ಬೆಂಗಳೂರು:
1988ರಲ್ಲಿ ಏರ್ಪಡಿಸಿದ್ದ
ವಿಚಾರ ಸಂಕಿರಣದಲ್ಲಿ
ಮಂಡಿಸಿದ ಪ್ರಬಂಧೋಪನ್ಯಾಸ
- 30 ಕೊಡಗಿನ ಭೌಗೋಳಿಕ ಸಮೀಕ್ಷೆ 1974 ವಿ.ಎನ್. ನಾಯಕ್,
ದೀಪಿಕಾ ಪ್ರಕಾಶನ
ಗೋಣಿ ಕೊಪ್ಪಲು, ಕೊಡಗು
- 31 ಕೊಡವ ಭಾಷಾ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸಾಮರಸ್ಯ, 2003 ದೇವಿಪ್ರಸಾದ್ ಎನ್. ಎಸ್.
(ಸಂ), ಅಮರಕ್ರಾಂತಿ ಉತ್ಸವ
ಸಮಿತಿ, ಸುಳ್ಳೆ, ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ
- 32 ಕೊಡವರು, 1975 ರಾಮಾನುಜಂ ಪಿ. ಎಸ್.
ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಮೈಸೂರು
ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ
- 33 ಕೊಡಗಿನ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಜಾನಪದ ನೆಲೆಗಳು 2010 ನಾಗರಾಜ್ .ಎಂ.ಜಿ
ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪತ್ರಿಕೆ, ಬೆಂಗಳೂರು
- 34 ಕೊಡಗಿನಲ್ಲಿ ಭಾಷಾ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸಾಮರಸ್ಯ , 2003
ದೇವಿಪ್ರಸಾದ್ .ಎನ್. ಎಸ್
ಅಮರಕ್ರಾಂತಿ ಉತ್ಸವ ಸಮಿತಿ,
ಸುಳ್ಳೆ, ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ
- 35 ಕೊಡಗಿನ ಹಾಲೇರಿ ರಾಜವಂಶವು, 2004 ಎಂ.ಜಿ. ನಾಗರಾಜ್,
ಭಾಗ 1, 2, ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರ, ಪ್ರಾಚ್ಯ
ವಸ್ತು ಮತ್ತು ಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳ

- ನಿರ್ದೇಶನಾಲಯ,
ಹೊಸಪೇಟೆ,
- 36 ಕೊಡಗಿನ ಕೈಮಡಗಳು 2004 ಎಂ.ಜಿ. ನಾಗರಾಜ್,
ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ತು,
ಚಾಮರಾಜಪೇಟೆ.
- 37 ಕೂರ್ಗ್ ಸ್ಟೇಟ್ ಉದ್‌ಚದ್ ತಾಂದದ್ 2012 ಪಿ.ಟಿ. ಚೋಪಣ್ಣ
- 38 ಕೊಡವ ಭಾಷೆಯ ವ್ಯಾಕರಣ 2000 ಶಂಕರನಾರಾಯಣ ಭಟ್,
ಮೈಸೂರು
- 39 ಕೊಡವ ಭಾಷಿಕ ಜನಾಂಗಗಳ
ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಬದುಕು 2013 ನಾಗೇಶ್ ಕಾಲೂರು
ಕರ್ನಾಟಕ ಕೊಡವ ಸಾಹಿತ್ಯ
ಆಕಾಡೆಮಿ, ಮಡಿಕೇರಿ
- 40 ಕೊಡಗಿನ ಬರಹಗಾರರು - (ಸಂ) 1972 ಎಸ್. ಆರ್.
ನಾರಾಯಣರಾಯರು,
ಎನ್. ಮಹಾಬಲೇಶ್ವರ
ಭಟ್ಟರು,
ಕೊಡಗು ಜಿಲ್ಲಾ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ
ಪರಿಷತ್ತು, ಮಡಿಕೇರಿ
- 41 ಕೊಡಗು ಜಿಲ್ಲಾ ಗ್ಯಾಸೆಟಿಯರ್ - (ಸಂ) 1993 ಸೂರ್ಯನಾಥ .ಯು ಕಾಮತ್,
ಬೆಂಗಳೂರು
- 42 'ಕೊಡಗು ರಾಜರ ಕಾಲದ ಗೌಡರ
ಕಟ್ಟಿ ಕಟ್ಟಿಗಳ ತೀರ್ಮಾನದ
ಮಹನೀಯರು', ಕೊಡಗು ಮತ್ತು
ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಗೌಡ ಸಮಾಜದ
ಸಂಸ್ಕೃತಿ (ಸ್ಮರಣ ಸಂಚಿಕೆ) 1970 ಕಾರ್ಯಪ್ಪ ಕೆ.ಎಸ್.
ಬೆಂಗಳೂರು

43	‘ಕೊಡಗಿನ ಕೊಲೆಕಲ್ಲುಗಳು’,	1987	ನಾಗರಾಜ್ ಎಂ.ಜಿ. ಹರತಿಸಿರಿ, (ಸಂ) ಲಕ್ಷ್ಮಣ್ ತೆಲಗಾವಿ, ಹರ್ತಿಕೋಟೆ
44	ಸಂ. 5 ‘ಕೊಡಗು ಶ್ರೀರಂಗಪಟ್ಟಣ - ಒಂದು ಶೋಧನೆ’, ಇತಿಹಾಸ ದರ್ಶನ, (ಸಂ)	1990	ನಾಗರಾಜ್ ಎಂ.ಜಿ. ಸೂರ್ಯನಾಥ ಕಾಮತ್, ಲಕ್ಷ್ಮಣ್ ತೆಲಗಾವಿ
45	ಕೊಡಗು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಸುಗ್ಗಿಕಟ್ಟೆಗಳು	1989	ನಾಗರಾಜ್ ಎಂ.ಜಿ. ಶ್ರೀ ಗೌರೀಗಂಗಾ ಪ್ರಕಾಶನ, 5ನೇ ಬ್ಲಾಕ್, ರಾಜಾಜಿನಗರ, ಬೆಂಗಳೂರು
46	ಕೊಡವದ ಅಂದೋಳತ್‌ಪಾತ್	1961	ಪೇರಿಯಂಡ ಚಂಗಪ್ಪ ಕೈಕಾಡು ಗ್ರಾಮ
47	ಕೊಡಗು (ಚರಿತ್ರೆ)	1993	ಭೀಮಂಡ ಈ. ಕುಶಾಲಪ್ಪ ಪಾಲಾರು, ಕೊಡಗು ಜಿಲ್ಲೆ
48	ಕೊಡವ - ಕನ್ನಡ ನಿಘಂಟು	1983	ಮುತ್ತಣ್ಣ ಐ. ಮಾ. ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ತು, ಬೆಂಗಳೂರು
49	ಕೊಡವರು,	1975	ರಾಮಾನುಜಮ್ ಪಿ. ಎಸ್. ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ ಪ್ರಸಾರಾಂಗ
50	ಕೊಡಗಿನ ಇತಿಹಾಸ,	1974	ಕೃಷ್ಣಯ್ಯ ಡಿ.ಎನ್. ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ

51	ಕೋಲಾರ ಜಿಲ್ಲೆ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳು	2012	ವಿ. ಗೋಪಾಲಕೃಷ್ಣ ಮುಂಡಪ್ರಕಾಶನ, ಬೆಂಗಳೂರು
52	ಗ್ರಾಮ ನಾಮಗಳ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಪರಿವೇಷ, 2000		ವಿಶ್ವನಾಥ ದೇವಿ ಪ್ರಕಾಶನ, ಮೈಸೂರು,
53	ಚನ್ನಪಟ್ಟಣ ತಾಲೂಕಿನ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳು. 1998		ಬೊಮ್ಮೇಗೌಡ ಎಂ.ಫಿಲ್, ಬೆಂಗಳೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ
54	ಚಾರಿತ್ರಿಕ ದಾಖಲೆಗಳು	1971	ತಿರುಮಲೆತಾತಾಹಾರ್ಯ ಶರ್ಮ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ತು, ಬೆಂಗಳೂರು
55	ಚಿಕವೀರರಾಜೇಂದ್ರ	1967	ಶ್ರೀನಿವಾಸ (ಮಾಸ್ತಿ) ಬೆಂಗಳೂರು (ಮೊದಲು ಮುದ್ರಣ 1956)
56	ಜಗತ್ತಿಗೊಂದೇ ಕೊಡಗು	1969	ಮುತ್ತಣ್ಣ ಕೆ.ಪಿ. ಬೆಂಗಳೂರು
57	ಜನಪ್ರಿಯ ಮುನ್ನೂರು ಸ್ಥಳನಾಮಗಳು, 1995		ರಮೇಶ ಬಿ. ಗೊ. ನವಕರ್ನಾಟಕ ಪಬ್ಲಿಕೇಶನ್ಸ್, ಬೆಂಗಳೂರು
58	ಜಾನಪದ ಕ್ಷೇತ್ರ ಕಾರ್ಯ - ಆಧುನಿಕ ವಿಧಾನಗಳು	1993	ಪುರುಷೋತ್ತಮ ಬಳಿಮಲೆ ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ ಹಂಪಿ
59	(ಸಂ) ಜಾನಪದ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಅಧ್ಯಯನದ ನೆಲೆಗಳು	1990	ಕರೀಂ ಖಾನ್ .ಎಸ್.ಕೆ ಕರ್ನಾಟಕ ಜಾನಪದ ಮತ್ತು

			ಯಕ್ಕಾನ ಅಕಾಡೆಮಿ,
60	ತುಳುನಾಡಿನ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳು,	1981	ರಘುಪತಿಭಟ್ಟ ಕೆಮ್ಮೂರು ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ತು, ಬೆಂಗಳೂರು.
61	ದ್ರಾವಿಡ ಭಾಷಾ ವಿಜ್ಞಾನ,	1991	ಹಂಪ ನಾಗರಾಜಯ್ಯ, ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಇಲಾಖೆ, ಬೆಂಗಳೂರು
62	ನೆಲ್ಲಕ್ಕಿ ನಡುಬಾಡೆ	1991	ಪುಗ್ಗೆರ ಪಿ. ಬಿದ್ದಪ್ಪ ವೀರರಾಜೇಂದ್ರಪೇಟೆ
63	ಪಟ್ಟೋಲೆ ಪಳಮೆ - (ಸಂ)	1975	ನಡಿಕೇರಿಯಂಡ ಚಿಣ್ಣಪ್ಪ ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ
64	ಪಳಮೆ	2004	ವಿಜಯ್ ಪೂರ್ಣಚ್ಚತಂಬಂಡ ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ, ಹಂಪಿ,
65	ಪ್ರಾಚೀನ ಕನ್ನಡ ಶಾಸನಗಳ ಭಾಷಿಕ ಅಧ್ಯಯನ	1982	ನೇಗೇಹಾಳ ಎಂ.ಬಿ. ಕರ್ನಾಟಕ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ
66	ಪೊಮ್ಮಾಲೆ ಕೊಡಗ್	1989	ಕುಪ್ಪಚ್ಚಿರ ಮೊಣ್ಣಪ್ಪ ಮಡಿಕೇರಿ
67	ಬಳ್ಳಾರಿ ತಾಲೂಕಿನ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳು	2011	ವಿರೇಶ್ ಬಳ್ಳಾರಿ ಸೃಷ್ಟಿ ಪಬ್ಲಿಕೇಶನ್ಸ್, ಬೆಂಗಳೂರು
68	ಭಾರತೀಯ ಮಹಿಳೆಯ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ವಿಕಾಸ,	2009	ವೀರಭದ್ರಪ್ಪ.ವಿ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ತು, ಚಾಮರಾಜಪೇಟೆ

69	ಭಾಷಿಕ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಚಿಂತನೆಗಳು ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ತು	2010	ಉಪಾಧ್ಯಾಯ .ಯು.ಪಿ ಉಡುಪಿ ಜಿಲ್ಲಾಘಟಕ
70	ಭೂತಾರಾಧನೆ, ಜಾನಪದೀಯ ಅಧ್ಯಯನ	1990	ಚಿನ್ನಪ್ಪಗೌಡ ಕೆ. ಮಂಗಳಗಂಗೋತ್ರಿ
71	ಮಹಿಳೆ,	1994	ಎನ್. ಗಾಯತ್ರಿ ನವಕರ್ನಾಟಕ ಪ್ರಕಾಶನ, ಬೆಂಗಳೂರು
72	ಮಹಿಳೆ ಮತ್ತು ಕೋಮುವಾದ	2009	ಮಾಧವಿ.ಎಸ್ ಭಂಡಾರಿ, ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ತು, ಚಾಮರಾಜಪೇಟೆ
73	ಮಲೆನಾಡು ಜಾನಪದ,	1983	ಲಕ್ಕಪ್ಪಗೌಡ ಎಚ್.ಜೆ. ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ,
74	ಮಾರ್ಗ (ಸಂ. 1)	1988	ಡಾ. ಕಲಬುರ್ಗಿ ಎಂ.ಎಂ. ಬೆಂಗಳೂರು
75	ರಾಜೇಂದ್ರನಾಮ (2ನೇಯ ಮುದ್ರಣ) - (ಸಂ)	1959	ಡಿ.ಎನ್. ಕೃಷ್ಣಯ್ಯ, ಎಂ. ಎಸ್. ಸುಬ್ಬರಾಯ, ಮಡಿಕೇರಿ
76	ರಾಜ್ಯಾಭಿಯೋಗಿ ಕಲ್ಯಾಣಿಸ್ವಾಮಿ ಅಥವಾ ಅಮರ ಸುಳ್ಳದ ಕಾಟಕಾಯಿ	1952	ಕೃಷ್ಣಯ್ಯ ಡಿ.ಎನ್. ಪುತ್ತೂರು
77	‘ಲಿಂಗರಾಜನ ಹುಕುನಾಮೆ - ಒಂದು ಅಧ್ಯಯನ’, ಮಾನವಿಕ ಕರ್ನಾಟಕ.	1986	ಡಾ. ಪುರುಷೋತ್ತಮ ಬಿಳಿಮಲೆ
78	ವಾಗರ್ಥ	1981	ಚಿದಾನಂದ ಮೂರ್ತಿ.ಎಂ ಬಾಪ್ಪೊ ಪ್ರಕಾಶನ, ಬೆಂಗಳೂರು

79	ಶಾಸನ ಸಮೀಕ್ಷೆ	1971	ರಮೇಶ್ ಕೆ.ವಿ. ಬೆಂಗಳೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ
80	ಶ್ರೀ ಇಗ್ಲುತ್ತಪ್ಪಮಹಾತ್ಮೆ,	1999	ಎದುರ್ಕಳ ಕೆ. ಶಂಕರನಾರಾಯಣ ಭಟ್ ಶ್ರೀ ರಾಮಕೃಷ್ಣಪ್ರಕಾಶನ, ಭಾಗಮಂಡಲ, ಕೊಡಗು
81	‘ಶಾಸನಗಳಿಂದ ತಿಳಿದುಬರುವಂತೆ ಕೊಡಗಿನ ಸಂಸ್ಕೃತಿ’, ಬ್ರಹ್ಮಗಿರಿ (ದಿ. ಭಾರತೀಸುತ ಸಂಸ್ಕರಣ ಗ್ರಂಥ) (ಸಂ)	1922	ರಮೇಶ್ ಕೊ.ವ್ಯಾ . ಕೆ. ಸಚ್ಚಿದಾನಂದಯ್ಯ ಮತ್ತಿತರರು, ಮಡಿಕೇರಿ.
82	ಸಕಲೇಶಪುರ ಪರಿಸರದ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳು,	1996	ವಿಶ್ವನಾಥ್ ದೇವಿಪ್ರಕಾಶನ, ಮೈಸೂರು.
83	ಸ್ಥಳನಾಮ ಅಧ್ಯಯನಗಳು,	1987	ಗೋಪಾಲಕೃಷ್ಣ. ವಿ ವಿದ್ಯಾಗಿರಿ ಪ್ರಕಾಶನ, ಕೋಲಾರ
84	ಸ್ಥಳನಾಮವ್ಯಾಸಂಗ,	1990	ಜವರೇಗೌಡ. ದೇ ಸಹ್ಯಾದ್ರಿ ಪ್ರಕಾಶನ, ಮೈಸೂರು .
85	ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅಧ್ಯಯನ,	2008	ರಹಮತ್ ತರೀಕೆರೆ ಕರ್ನಾಟಕ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ, ಬೆಂಗಳೂರು
86	(ಸಂ) ಸ್ಥಳನಾಮಗಳು ಪರಿವರ್ತನೆ ಮತ್ತು ಪ್ರಭಾವ,	1999	ನಾರಾಯಣ ಕೆ.ವಿ. ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ, ಹಂಪಿ

87	ಸಂಶೋಧನೆಯ ಎರಡು ಹೆಜ್ಜೆಗಳು	1993	ಎಚ್.ಎಂ. ಮರುಳಸಿದ್ದಯ್ಯ ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ ಹಂಪಿ
88	ಸ್ಥಳನಾಮಗಳು, ಪ್ರಚಾರ ಪುಸ್ತಕಮಾಲೆ,		ಎಂ. ನಂಜಯ್ಯ ಹೊಂಗನೂರು ಪ್ರಸಾರಂಗ, ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ
89	ಸ್ಥಳನಾಮಗಳು	1995	ವಿಶ್ವನಾಥ ಸಂವಹನ ಪ್ರಕಾಶನ, ಮೈಸೂರು
90	ಸ್ಥಳನಾಮಗಳ ಅಧ್ಯಯನ,		ಲಿಂಗಯ್ಯ.ಡಿ, ಚಿಕ್ಕರೆ ಶಿವಶಂಕರ್ ಲೇಖನಗಳ ಸಂಗ್ರಹ (ಸಂ) ಕರ್ನಾಟಕ ಚಾನಪದ ಪರಿಷತ್ತು, ಬೆಂಗಳೂರು
91	ಸಂಶೋಧನೆ,	2002	ಚಿದಾನಂದ ಮೂರ್ತಿ .ಎಂ ಡಿ.ವಿ.ಕೆ ಮೂರ್ತಿ ಪ್ರಕಾಶನ, ಮೈಸೂರು
92	ಸ್ಥಳನಾಮ ಅಧ್ಯಯನಗಳು	2012	ಗೋಪಾಲ ಕೃಷ್ಣ, ಮುಂಡ ಪ್ರಕಾಶನ ಜಯಲಕ್ಷ್ಮಿ ನಿಲಯ, ವಿನಾಯಕ ನಗರ, ಬೆಂಗಳೂರು
93	ಸಂಶೋಧನ ತೆನೆಗಳು	2011	ಎಂ.ಜಿ. ನಾಗರಾಜ್ ಸಿದ್ದಲಿಂಗೇಶ್ವರ ಬುಕ್ ಡಿಪೋ ಮತ್ತು ಪ್ರಕಾಶನ ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ
94	‘ಹಾಲೇರಿ ಅರಸರ ರಾಜಗುರುಗಳು’,	1995	ನಾಗರಾಜ್ ಎಂ.ಜಿ.

ಸಿದ್ದರಾಮ ಸಂಪದ (ಸಂ)

ಡಾ. ಬಿ. ವಿ. ಶಿರೂರ, ಯಲಬುರ್ಗಿ

95	ಹಾಸನ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳು,	1996	ಅ. ಪ್ರ ಅರುಣಾದೇವಿ. ಎಂ. ಪಿಎಚ್.ಡಿ. ಮಹಾಪ್ರಬಂಧ, ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ, ಮೈಸೂರು .
96	ಹೊಲೆಯರ ಸಂಸ್ಕೃತಿ,	1993	ನಾಗರಾಜ್ ಎಂ.ಜಿ. ಕರ್ನಾಟಕ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ, ಬೆಂಗಳೂರು
97	‘ಹಾಲೇರಿ ಅರಸು ಮನೆತನ’,	1994	ನಾಗರಾಜ್ ಎಂ.ಜಿ. ಸಾರಂಗಶ್ರೀ, (ಸಂ) ಡಾ. ಎಂ. ಎಂ. ಕಲಬುರ್ಗಿ, ಸಿಂದಗಿ
98	ಹೊಸತು ಹೊಸತು,	1993	ಚಿದಾನಂದ ಮೂರ್ತಿ.ಎಂ ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ, ಹಂಪಿ,

ಆಂಗ್ಲ ಭಾಷಾ ಕೃತಿಗಳು

1	A History of Kodagu	2012	P.S. Appaiah

2	A. Tiny Model state of South India	1953	Muthanna I.M. Poly Betta, Coorg
3	A Mannual of Coorg - A Gazetteer	1870	Richter G. Delhi
4	Archaeology of Coorg,	1978	Subbaiah K.K. Mysore
5	A Study of Village Names of Mysore District		Javare Gowda D. Dejagow Trust, Kalanilaya, Jayalaxmi Puram, Mysore - 21
6	A Study of the origins of Coorgs1997		K.C. Ponnappa
7	Coorg Memoirs	1855	Moogling H. Bangalore
8	Coorg and the Coorgs	1931	Muthanna Pandanda
9	Coorg District Gazetteer	1965 (Ed)	B.N. Satyan, Bangalore
10	Coorg Land of Beauty and Valour	2010	P.T. Bopanna
11	Dateline Coorg	200	P.T. Bopanna Rolling Stone

			Publications, Bangaore
12	Discover Coorg	2008	P.T. Bopanna Prism Books Pvt. Ltd. Bangalore
13	Epigraphia Carnatica	1914 (Ed)	Rice Edn. Revised, Vol. I Coorg District
14	Epigraphia Carnatica	1905	B.L. Rice, Vol. IX
15	Ethnographical compendium on the castes and Tribes found in he province of Coorg.	1887	Richter G. Bangalore
16	Ganapathy B.D.	1980	Kodavas, Madikeri
17	Indian Chronological Tables	1977 (Ed)	Dr. B.S. Kulakarni, Karnataka University
18	Kodavas	1980	B.D. Ganapathy, Jyothi Prakashana, Temple Road, Madikeri
19	Kodava English Dictionary	2010	Ponjanda.S Appaiah
20	Mysore and Coorg	1878	Rice Lewis B.

Gazetteer,		Vol. III, Bangalore
21 Nugets from Coorg History	2008	C.P. Belliappa Rupa & Co.
22 Phonology of Kodagu with Vocabulary	1976	R. Balakrishnan Annamalai University
23 Souvenir Centenary of Celebration Virajpet Courts	1998	Bar Assciation Virajpet Kodagu 1968-1998
24 The Coorg Tribes and Castes	1948	Krishna Iyer L.A. Madras
25 The Coorg Memoirs	1971	Muthanna I.M. Mysore
26 The Romance of Indian Coffee	2011	P.T. Bopanna Prism Books Pvt. Ltd. Bangalore.
27 Victoria Gowramma	2010	C.P. Belliappa Rupa & Co.

ನಿಘಂಟುಗಳು

- 1 ಎಫಿಗ್ರಾಫಿಯ ಕರ್ನಾಟಕ - ಕೊಡಗು ಜಿಲ್ಲೆ
- 2 ಕನ್ನಡ ಕನ್ನಡ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ನಿಘಂಟು
- 3 ಕನ್ನಡ ರತ್ನಕೋಶ
- 4 ಕನ್ನಡ ಕನ್ನಡ ಕೋಶ
- 5 ಕನ್ನಡ ನಿಘಂಟುಗಳು - ಎಂಟು ಸಂಪುಟಗಳು
- 6 ಕೊಡವ ಕನ್ನಡ ನಿಘಂಟು - ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ತು
- 7 ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತ ಕನ್ನಡ ನಿಘಂಟು
- 8 ಸಿರಿಗನ್ನಡ ಅರ್ಥಕೋಶ
- 9 ಶಾಸನ ಸಂಪುಟಗಳು
- 10 Dravidian Etymological Dictionary
- 11 Kodava English Dictionary

ಪತ್ರಿಕೆಗಳು

ಕೊಡಗು ಧ್ವನಿ
ಜಾನಪದ ಜಗತ್ತು
ತೂಕುಂಬೊಳ್‌ಚ
ಪೂಮಾಲೆ
ಬ್ರಹ್ಮಗಿರಿ
ರುಜುವಾತು ಮಾಸಿಕ
ಶಕ್ತಿ

Deccan Herald (Sunday Spectrum)

ಡಾ. ಲಲಿತ. ಕೆ.ಪಿ. (ರಶ್ಮಿ ನಂಜಪ್ಪ ಕಳ್ಳಿಚಂಡ)

ಡಾ. ಲಲಿತ. ಕೆ.ಪಿ. (ರಶ್ಮಿ ನಂಜಪ್ಪ ಕಳ್ಳಿಚಂಡ)
ಮೂಲತಃ ಕೊಡಗು ಜಿಲ್ಲೆಯವರಾದ ಇವರು
ಪತಿ ಕಳ್ಳಿಚಂಡ ನಂಜಪ್ಪ (ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ
ಕೈಗಾರಿಕೋದ್ಯಮಿಯಾಗಿದ್ದಾರೆ.)
ಮಗ ನಿಶ್ಚಿತ್ ನಂಜಪ್ಪ ಹಾಗೂ ಮಗಳು ನಿಧಿ
ನಂಜಪ್ಪರೊಂದಿಗೆ ಕಳೆದ ಇಪ್ಪತ್ತು ವರ್ಷಗಳಿಂದ
ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ನೆಲಸಿದ್ದಾರೆ.

ರಶ್ಮಿ ನಂಜಪ್ಪ ನವರು ಮಂಗಳೂರು. ವಿ.ವಿ.
ಯಿಂದ ಪದವಿ. ಮೈಸೂರು ವಿ.ವಿ.ಯಿಂದ
ಚಿನ್ನದ ಪದಕಗಳೊಂದಿಗೆ ಸ್ನಾತಕೋತ್ತರ ಪದವಿ. N.E.T. ಪದವಿ. ಕ್ಯೂಸೂರು ವಿ.ವಿ.
ಯಿಂದ ಡಾಕ್ಟರೇಟ್ ಪದವಿಯನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ.

ಮೂಲತಃ ಸಂಶೋಧಕಿಯಾಗಿರುವ ಇವರು ಕೊಡವ ಭಾಷೆ ಹಾಗೂ ಅಲ್ಲಿನ
ಇನ್ನಿತರ ಬುಡಕಟ್ಟು ಭಾಷೆಗಳು, ಕೊಡವ ಸಮುದಾಯ ಹಾಗೂ ಉಳಿದ
ಸಮುದಾಯಗಳು, ಒಟ್ಟಾಗಿ ಇಡೀ ಕೊಡಗಿನ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಅಪಾರ ಕಾಳಜಿ
ಹಾಗೂ ಅಭಿಮಾನದಿಂದ ರಾಜ್ಯ ಹಾಗೂ ರಾಷ್ಟ್ರಮಟ್ಟದ ಸೆಮಿನಾರ್‌ಗಳಲ್ಲಿ ಈ
ವಿಚಾರಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಪ್ರಬಂಧಗಳನ್ನು ಮಂಡಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಇವರ ಸಂಶೋಧನಾ ಲೇಖನಗಳು ರಾಜ್ಯಮಟ್ಟದ, ರಾಷ್ಟ್ರಮಟ್ಟದ ಹಾಗೂ
ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರಮಟ್ಟದ ಜರ್ನಲ್‌ಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಗೊಂಡಿವೆ.

ಮಂಗಳೂರು ವಿ.ವಿ. ಕೊಡವ ಅಧ್ಯಯನ ಪೀಠಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಕೊಡವ ಪಿ.ಜಿ.
ಡಿಪ್ಲೋಮಾ ಕೋರ್ಸ್‌ಗೆ ಪಠ್ಯವನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇವರ 'ವಿವಕ್ಷಾ' ಎಂಬ
ಸಂಶೋಧನಾ ಲೇಖನಗಳ ಸಂಗ್ರಹ ಸಂಶೋಧನಾ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ
ಮೆಚ್ಚುಗೆಯನ್ನು ಗಳಿಸಿದೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ ಇವರು ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತ ವಿದ್ಯಾಸಂಸ್ಥೆಯಾದ
ಬಿ.ಎಂ.ಎಸ್. ಮಹಿಳಾ ವಿದ್ಯಾಲಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕಿಯಾಗಿ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ವಿಳಾಸ : ಡಾ. ಲಲಿತ. ಕೆ.ಪಿ.
(ರಶ್ಮಿ ನಂಜಪ್ಪ ಕಳ್ಳಿಚಂಡ)

ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು, ಬಿ.ಎಂ.ಎಸ್. ಮಹಿಳಾ ವಿದ್ಯಾಲಯ
ಬಸವನಗುಡಿ, ಬೆಂಗಳೂರು.

Mob: +91 90081 01152

ಮುದ್ರಣ : ದಿಗಂತ ಮುದ್ರಣ ಲಿಮಿಟೆಡ್, ಯೆರ್ಯಾಡಿ, ಮಂಗಳೂರು.